

56

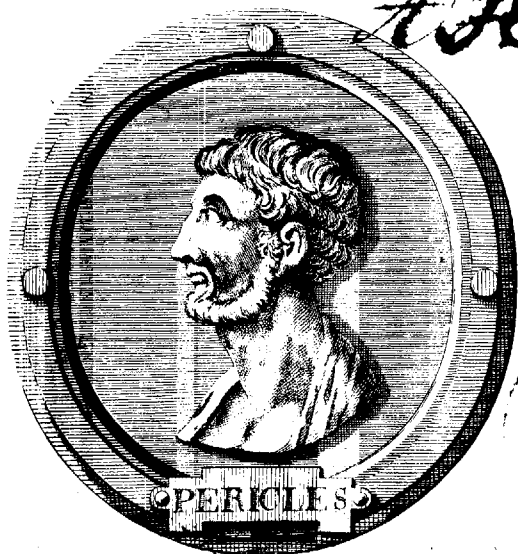
ΠΛΑΤΩΝ

PLATONIS PHILOSOPHI
QUAE EXSTANT

GRAECE AD EDITIONEM HENRICI STEPHANI
ACCURATE EXPRESSA

CUM MARSILII FICINI INTERPRETATIONE
ACCEDIT VARIETAS LECTIONIS

STUDIIS SOCIETATIS BIPONTINAE

VOLUMEN QUARTUM

BIPONTI
EX TYPOGRAPHIA SOCIETATIS
CICIOCCLXXXIII

AA

4045

92.406

II

Γ Ο Ρ Γ Ι Α Σ

Γ Ο Ρ Γ Ι Α Σ
 Η
 Π Ε Ρ Ι Ρ Η Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
 Ἀνατρεπτικῶς.

G O R G I A S
 S I V E
 D E R H E T O R I C A.
Refutandi sive evertendi causa institutus.

A R G U M E N T U M.

*De Rhetorica hic agitur, tum ut Sophistarum commenta in hanc
 artem inuenta refutentur, tum etiam, ut quaenam sit eius na-
 tura doceatur. Vox igitur ἀνατρεπτικῶς, inscriptioni sub-
 iuncta, ostendit, quatenus de Rhetorica hic potissimum agere
 instituat Plato: nempe ut doceat, quam perperam Sophistae
 Rhetorica abutantur: quippe qui nec veram eius definitionem,
 nec verum usum intelligerent: id est, nec naturam, nec sub-
 iectum, in quo proprie versetur, nec finem, ad quem debeat re-
 ferri. Quibus duobus capitibus haec refutatio continetur:
 Haftenus igitur damnat Rhetoricam Plato, non simpliciter
 quidem omnem Rhetoricam, sed eam, quae a Sophistis trade-
 retur, & a maxima illorum hominum qui in republica versa-
 bantur parte, usurparetur. Quamvis autem minime tradas
 praecepta Rhetorices veluti ab incunabulis artis repetita: ni-
 hilominus tamen veram germanamque docet rationem oratio-
 nis bene constituendae: usum videlicet Rhetorices, sine quo
 constare illa nullo modo potest. Itaque disputationis istius
 Plat. Oper. Vol. IV. A 2*

duplex est thesis: ut nimirum evertat Sophistarum simulacra, qui dum Rhetorum nomen ementirentur, & specioso illo titulo fumos suos populo venderent, veram tamen Rhetorices naturam, & verum usum plane perverterent. Altera disputationis pars in docendo versatur, & illius naturam ex contrario docet. quantum enim adimit adulatorici illi Rhetoricae, tantum tribuit ei, quam veram & genuinam appellat.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΑΛΛΙΚΛΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΧΑΙΡΕΦΩΝ,
ΓΟΡΓΙΑΣ, ΠΩΛΟΣ.

- Π**ολέμου καὶ μάχης φασὶ χρῆναι, ὦ Σώκρατες, οὕτως μεταλλάττανεν. ΣΩ. Ἄλλ' ἢ, τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐορτῆς ἠκομεν, καὶ ὑπεροῦμεν; ΚΑΛ. Καὶ μάλα γε ἀσειας ἐορτῆς. πολλὰ γὰρ καὶ καλὰ Γοργίας ἡμῶν ὄλιγον πρότερον ἐπέδειξατο. ΣΩ. Τούτων μέντοι, ὦ Καλλίκλει, αἴτιος Χαιρεφῶν ἔδε, ἐν ἀγορᾷ ἀναγκάσας ἡμᾶς διατρίψαι. ΧΑΙ. Οὐδὲν πρᾶγμα, ὦ Σώκρατες. ἐγὼ γὰρ καὶ ἰάσομαι. Φίλος γάρ μοι Γοργίας ὥστ' ἐπιδείξεται ἡμῶν, εἰ μὲν δοκεῖ, νῦν ἂν δὲ βούλη, ἐσαῦθις. ΚΑΛ. Τί δέ, ὦ Χαιρεφῶν; ἐπιθυμῆ Σω-

DIALOGI PERSONAE

CALLICLES, SOCRATES, CHAEREPHO,
GORGIAS, POLUS.

SIC ad bellum & pugnam cum itur, o Socrates, ferunt esse cunctandum. So. Numquid post festum, ut dici solet, venimus, feroque adsumus? Cal. Equidem post festum mire iucundum. multa enim & praeclara paulo ante Gorgias nobis exposuit. So. Tarditatis huius causa hic Chaerepho, o Callicles, fuit, qui trahere nos moram in foro coegit. Chae. Nihil id quidem incommodi, o Socrates, fuerit. remedium enim adhibebo, cum mihi amicus sit Gorgias: qui sive nunc, sive alias mavis, nobis eadem demonstrabit. Cal. Quid, o Chae-

κράτης ἀκοῦσαι Γοργίου; ΧΑΙ. Ἐπ' αὐτό γέ τοι τοῦτο πάρεσμεν. ΚΑΛ. Οὐκοῦν ὅταν βούλεσθε παρ' ἐμὲ ἵκειν οἴκαδε, παρ' ἐμοὶ Γοργίας καταλύει, καὶ ἐπιδείξεται ἡμῖν. ΣΩ. Εὖ λέγεις, ὦ Καλλικλείς. ἀλλ' ἄρα ἐβελήσειεν ἂν ἡμῖν διαλεχθῆναι; βούλομαι γὰρ πωδέσθαι παρ' αὐτοῦ τις ἢ δύ- c.
 ναμις τῆς τέχνης τοῦ ἀνδρός· καὶ τί ἐστὶν ὃ ἐπαγγέλλεται τε καὶ διδάσκει. τὴν δὲ ἄλλην ἐπιδείξιν εἰσαυθίς, ὥσπερ σὺ λέγεις, ποιησάσθω. ΚΑΛ. Οὐδὲν οἶον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν, ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτὸ ἐν τοῦτ' ἦν τῆς ἐπιδείξεως. ἐκέλευε γοῦν νῦν δὴ ἐρωτᾶν ὃ, τι τις βούλοιο τῶν ἐνδον ὄντων, καὶ πρὸς ἅπαντα ἔφη ἀποκριεῖσθαι. ΣΩ. Ἡ καλῶς λέγεις, ὦ Χαιρεφῶν, ἔρου αὐτόν. ΧΑΙ. Τί ἐρωμαι; ΣΩ. Ὅστις ἐστίν. d.
 ΧΑΙ. Πῶς λέγεις; ΣΩ. Ὡσπερ ἂν εἰ ἐτύγχανεν ὢν ὑποδημάτων δημιουργὸς, ἀπεκρίνατο ἂν δὴ πού σοι ὅτι σκυτοτόμος. ἢ οὐ μανθάνεις ὃ λέγω; ΧΑΙ. Μανθάνω καὶ ἐρήσομαι. Εἰπέ μοι, ὦ Γοργία, ἀληθῆ λέγει Καλλικλῆς ὅδε, ὅτι ἐπαγ-

repho? num Socrates audire Gorgiam cupit? *Chae.* Ob id ipsum certe adsumus. *Cal.* Quando igitur cunque vobis ad me libuerit ingredi, licebit. apud me enim divertit Gorgias, qui aperiet quod cupitis, & explicabit. *So.* Bene loqueris, Callicles. Sed num vellet in praesentia nobiscum disserere? Cupio enim ab ipso percontari, quatenam artis suae vis sit & potentia, quidve ipse profiteatur ac doceat. Ceterarum vero rerum, quemadmodum dicis, expositionem nobis alias afferat. *Cal.* Nihil vetat eum interrogare, o Socrates. nam id quod in sua professione ac praedicatione continebatur. Iussit ergo paulo ante omnes qui intus aderant, ut quam quisque vellet quaestionem induceret, se singulis responsurum promittens. *So.* Rem certe praeclaram narras. Itaque, Chaerepho, interroga ipsum. *Chae.* Quidnam interrogem? *So.* Quisnam ipse sit. *Chae.* Quonam pacto dicis? *So.* Veluti si artifex calceorum foret, responderet certe, se coriarium esse. an quod dico nondum etiam intelligis? *Chae.* Intelligo sane, & iam rogabo. Dic mihi, o Gorgia, num vera dicit Callicles, te profiteri

- γέλλῃ ἀποκρίνεσθαι ὅ, τι ἂν τις σε ἐρωτᾷ; ΓΟΡ. Ἄληθῆ;
 p. ὦ Χαιρεφῶν. καὶ γὰρ δὴ νῦν αὐτὰ ταῦτα ἐπηγγελλόμεν.
 448
 a. καὶ λέγω ὅτι οὐδεὶς μὲ πω ἠρώτηκε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν.
 ΧΑΙ. Ἦ που ἄρα βραδύως ἀποκρίνη, ὦ Γοργία. ΓΟΡ. Πάρεσι
 τούτου πεῖραν, ὦ Χαιρεφῶν, λαμβάνειν. ΠΩΛ. Νῆ Δια
 ἂν δέ γε βούλη, ὦ Χαιρεφῶν, ἐμοῦ. Γοργίας μὲν γὰρ καὶ
 ἀπειρηκέναι μοι δοκεῖ. πολλὰ γὰρ ἔρτι διελήλυθε. ΧΑΙ. Τί δέ,
 ὦ Πῶλε; οἶε σὺ κάλλιον ἂν Γοργίου ἀποκρίνασθαι; ΠΩΛ.
 b. Τί δὲ τοῦτο, εἰάν σοί γε ἰκανῶς; ΧΑΙ. Οὐδὲν ἄλλ' ἐπειδὴ
 σὺ βούλει, ἀποκρίνου. ΠΩΛ. Ἐρώτα. ΧΑΙ. Ἐρωτῶ δὴ. εἰ
 ἐτύγχανε Γοργίας ἐπισήμων ὢν τῆς τέχνης ἥσπερ ὁ ἀδελφὸς
 αὐτοῦ Ἡρόδικος, τίνα ἂν αὐτὸν ὠνομάζομεν δικαίως; οὐχ
 ὅπερ ἐκεῖνον; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΧΑΙ. Ἰατρὸν ἄρα φάσκου-
 τες αὐτὸν εἶναι, καλῶς ἂν ἐλέγομεν. ΠΩΛ. Ναί. ΧΑΙ.
 Εἰ δέ γε ἥσπερ Ἀριστοφῶν ὁ Ἀγλαοφῶντος, ἢ ὁ ἀδελφὸς
 αὐτοῦ, ἔμπειρος ἦν τέχνης, τίνα ἂν αὐτὸν ὀρθῶς ἐκαλοῦμεν;
 c. ΠΩΛ. Δηλονότι ζωγράφου. ΧΑΙ. Νῦν δ' ἐπειδὴ τινὸς τέχ-

responsurum ad omnia, de quibus quilibet sciscitetur? *Gor.* Vera ait, o Chaerepho. nempe modo id ipsum praedicabam, atque adeo nihil novi a me quenquam multis annis percontatum esse dico. *Chae.* Haud igitur difficulter respondes, *Gorgia.* *Gor.* Licet huius rei, Chaerepho, periculum facere. *Pol.* Licet per Iovem: sed commodius in me, si velis, o Chaerepho. nam Gorgias quidem iam dicendo defessus mihi videtur, ut qui multa paulo ante differuit. *Chae.* Quid tu, Pole? num praeclarius te quam Gorgiam responsurum arbitraris? *Pol.* Quid interest, dummodo satis tibi fiat? *Chae.* Nihil. sed quoniam vis, responde. *Pol.* Interroga. *Chae.* Iam interrogo. Si Gorgias eius artis peritus esset, quam frater eius Herodicus callet, quo ipsum nomine rectissime nuncuparemus? nonne eodem, quo illum? *Pol.* Prorsus. *Chae.* Medicum ergo vocantes, recte vocaremus? *Pol.* Ita. *Chae.* Si autem eam artem, quam Aristopho filius Aglaophontis, aut frater eius, haberet perceptam, quem recte ipsum appellaremus? *Pol.* Certe pic-

της ἐπισημῶν ἐστὶ, τίνα ἂν καλοῦντες αὐτὸν, ὀρθῶς καλοῖμεν;
ΠΩΛ. Ὁ Χαιρεφῶν, πολλαὶ τέχναι ἐν ἀνθρώποις εἰσὶν ἐκ
 τῶν ἐμπειριῶν ἐμπείρως εὐρημέναι. ἐμπειρία μὲν γὰρ ποιεῖ
 τὸν αἰῶνα ἡμῶν πορεύεσθαι κατὰ τέχνην ἄπειρία δὲ, κατὰ
 τύχην. ἐκάστων δὲ τούτων μεταλαμβάνουσιν ἄλλοι ἄλλων ἄλ-
 λως τῶν δὲ ἀρίστων, οἱ ἀριστοὶ ὧν καὶ Γοργίας ἐστὶν ὅδε, καὶ
 μετέχει τῆς καλλίστης τῶν τεχνῶν. **ΣΩ.** Καλῶς γε, ὦ Γορ-
 γία, φαίνεται Πῶλος παρεσκευάσθαι εἰς λόγους ἄλλὰ γὰρ
 ὁ ὑπέσχετο Χαιρεφῶντι, οὐ ποιεῖ. **ΓΟΡ.** Τί μάλις, ὦ Σώ-
 κρατες; **ΣΩ.** Τὸ δὴ ἐρωτώμενον οὐ πᾶν μοι φαίνεται ἀπο-
 κρίνεσθαι. **ΓΟΡ.** Ἄλλὰ σὺ, εἰ βούλει, ἔρου αὐτόν. **ΣΩ.** Οὐκ
 εἰ αὐτῷ γε σοὶ βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι. ἀλλὰ πολὺ αὐ-
 ἡδίων σὺ. δῆλος γάρ μοι Πῶλος καὶ ἐξ ὧν εἴρηκεν, ὅτι τὴν
 καλουμένην ῥητορικὴν μάλλον μεμελέτηκεν, ἢ διαλέγεσθαι.
ΠΩΛ. Τί δὴ, ὦ Σώκρατες; **ΣΩ.** Ὅτι, ὦ Πῶλε, ἐρομένου
 Χαιρεφῶντος, τίνας Γοργίας ἐπισημῶν τέχνης, ἐγκωμιάσεις

torem. *Chae.* Nunc autem, cum artis alicuius peritus sit Gor-
 gias, quem ipsum recte vocabimus? *Pol.* O Chaerepho, mul-
 tae quidem artes insunt hominibus, ex peritia perite adinven-
 tae. peritia enim efficit, ut vita nostra per artem incedat :
 imperitia vero, ut per fortunam temere circumvagetur. Illa-
 rum artium alii alias & alias aliter atque aliter consequuntur :
 optimas vero optimi : quorum ex numero hic est Gorgias, arte
 pulcherrima praeditus. *So.* Praeclare quidem, o Gorgia, vi-
 detur Polus ad dicendum instructus. verumtamen quod pro-
 misit Chaerephonti, non praestat. *Gor.* Quidnam potissimum,
 Ⓢ Socrates? *So.* Ad interrogationem quidem non satis respon-
 disse mihi videtur. *Gor.* At tu rursus, si voles, ipsum rogato.
So. Quod si tu, Gorgia, respondere mihi non dedigneris, a
 te ipso libentius, quam a Polo, quaererem. Mihi enim patet,
 Polum per ea quae modo respondit, rhetoricae quam vocant,
 magis quam differendi arti, operam dedisse. *Pol.* Quid ita, o
 Socrates? *So.* Quia cum interrogasset Chaerepho, cuius artis
 peritus esset Gorgias, laudasti tu quidem, o Pole, eius ar-

μὲν αὐτοῦ τὴν τέχνην, ὥσπερ τινὸς φέγοντος ἥτις δὲ ἐστὶ οὐκ ἀπεκρίνω. ΠΩΛ. Οὐ γὰρ ἀπεκρινάμην ὅτι εἴη καλλιῆ; ΣΩ. Καὶ μάλα· ἀλλ' οὐδεὶς ἐρωτᾷ ποία τις εἴη ἡ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς, καὶ ὅτινα δεῖ καλεῖν τὸν Γοργίαν. ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν σοὶ ὑπετείνατο Χαίρεφῶν, καὶ αὐτῷ καλῶς

P. καὶ διὰ βραχέων ἀπεκρίνω· καὶ νῦν οὖν οὕτως εἰπέ, τίς ἢ
449 **a.** τέχνη, καὶ τίνα Γοργίαν καλεῖν χρή ἡμᾶς. μᾶλλον δὲ, ὦ

Γοργία, αὐτὸς ἡμῖν εἰπέ τίνα σὲ χρή καλεῖν, ὡς τίνος ἐπισημίονα τέχνης. ΓΟΡ. Τῆς ρητορικῆς, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ρῆτορα ἄρα χρή σε καλεῖν; ΓΟΡ. Ἀγαθόν γε, ὦ Σωκράτες· εἰ δὲ ὅ γε εὐχομαι εἶναι, ὡς ἔφη Ὀμηρος, βούλει με καλεῖν.

ΣΩ. Ἀλλὰ βούλομαι. ΓΟΡ. Κάλει δὴ. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ

b. ἄλλους σὲ φῶμεν δυνατόν εἶναι ποιεῖν; ΓΟΡ. Ἐπαγγέλλομαι γε δὴ ταῦτα οὐ μόνον ἐνθάδε, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἐβελήσαις ἂν, ὦ Γοργία, ὥσπερ νῦν διαλεγόμεθα, διατελέσται τὸ μὲν, ἐρωτῶν, τὸ δ' ἀποκρινόμενος· τὸ δὲ μῆκος τῶν λόγων τοῦτο, ὅσον καὶ Πᾶλος ἤρξατο, εἰσαῦθις ἀποδέ-

tem, quasi quis eam vituperasset: quae vero illa sit, non exposuisti. *Pol.* Nonne pulcherrimam esse respondi? *So.* Prorsus quidem, sed nemo qualis ea esset, quarebat; sed quaeenam, & quem oporteret Gorgiam vocari: quemadmodum prius Chaerephon tibi proposuerat, ac pulchre breviterque illi tu respondebas. Nunc ergo eadem ratione dicas, quaeenam sit ars, & quem Gorgiam sumus appellaturi. Immo vero tu, Gorgia, nobis responde, quem nominari te deceat, & cuius artis peritum. *Gor.* Rhetoricae, o Socrates. *So.* Rhetorem ergo te appellare debemus? *Gor.* Et bonum quidem, si me, quod iacto esse, ut ait Homerus, nominare velis. *So.* Volo equidem. *Gor.* Nomina ergo. *So.* An dicemus alios quoque te facere posse? *Gor.* Haec equidem non apud vos solum, verum etiam apud alios profiteor. *So.* Sed numquid velles, Gorgia, quemadmodum incepimus disputationem peragere: partim quidem interrogando, partim etiam respondendo, prolixitatem illam verborum, qua uti coeperat Polus, in aliud tempus reservans? Verum

γῶσαι; ἀλλ' ὅπερ ὑπισχῆ, μὴ ψεύσῃ, ἀλλὰ ἐθέλησον κατὰ
 βραχὺ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι. ΓΟΡ. Εἰσὶ μὲν, ὦ
 Σώκратες, ἐναι τῶν ἀποκρίσεων ἀναγκαῖται διὰ μακρῶν τούτῳ
 λόγους ποιῆσθαι οὐ μὴν ἀλλὰ πειράσομαι γε ὡς διὰ βρα- c.
 χυτάτων. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο ἐν ἐσίν ὧν Φημί, μηδένα ἄν
 ἐν βραχυτέροις ἐμοῦ τὰ αὐτὰ εἰπεῖν. ΣΩ. Τούτου μὴν δεῖ,
 ὦ Γοργία, καὶ μοι ἐπίδειξιν αὐτοῦ τούτου πᾶσαι, τῆς βρα-
 χυλογίας· μακρολογίας δὲ, εἰσαυθίς. ΓΟΡ. Ἀλλὰ ποιήσω
 καὶ οὐδενὸς φήσεις βραχυλογωτέρου ἀκοῦσαι. ΣΩ. Φέρε δὴ
 (ῥητορικῆς γὰρ φῆς ἐπισήμων τέχνης εἶναι, καὶ ποιῆσαι ἄν d.
 καὶ ἄλλόν ῥήτορα) ἢ ῥητορικῆ περὶ τί τῶν ὄντων τυγχάνει
 οὔσα; ὡςπερ ἢ ὑφαντικῆ περὶ τὴν τῶν ἱματίων ἐργασίαν ἢ
 γὰρ; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἢ μουσικῆ περὶ τὴν τῶν
 μελῶν ποίησιν; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Νῆ τὴν Ἥραν, ὦ Γοργία,
 ἀγαμαί σου τὰς ἀποκρίσεις; ὅτι ἀποκρίνη ὡς οἶδντε διὰ βρα-
 χυτάτων. ΓΟΡ. Πᾶν γὰρ οἶμαι, ὦ Σώκратες, ἐπιεικῶς
 τοῦτο ποιεῖν. ΣΩ. Εὖ λέγεις. Ἰθὶ δὴ μοι ἀποκρίναι οὕτως καὶ
 περὶ τῆς ῥητορικῆς, περὶ τί τῶν ὄντων ἐσίν ἐπισήμη. ΓΟΡ. e.

quod mihi promiseris observato : atque ad interrogata quam
 brevissime respondeto. Gor. Sunt quidem, o Socrates, respon-
 siones quaedam longioribus verbis necessario exsequendae: ope-
 ram tamen dabo, ut quam brevissime tibi respondeatur. Hoc
 ipsum namque ex his est quae profiteor, neminem compen-
 diosius me rem eandem explicare posse. So. Hac mihi, Gor-
 gia, opus est brevitate; eiusque mihi ut speciem praebeas oro:
 copiam vero aliud in tempus differo. Gor. Faciam equidem,
 ut neminem dicas unquam te audivisse me breviorē. So. Age
 iam, rhetoricae artis te habere scientiam dicis, aliosque posse
 rhetores facere: ipsa vero rhetorica circa aliquid versatur,
 veluti textoria circa vestium confectioem, nonne? Gor. Sic.
 So. Nonne & musica circa melodiae perfectionem? Gor. Sic.
 So. Per Iovem, o Gorgia, responsiones hae tuae mirifice me
 oblectant, quando eas quam brevissimis absolvis. Gor. Spero,
 me tibi in hoc voto satisfacturum tuo. So. Recte ais. Sed &

- Περὶ λόγους. ΣΩ. Ποίους τούτους, ὦ Γοργία; ἄρα οἱ δη-
 λοῦσι τοὺς κάμνοντας, ὡς ἂν διαιτώμενοι υγιαίνουεν; ΓΟΡ.
 Οὐ. ΣΩ. Οὐκ ἄρα περὶ πάντας γε τοὺς λόγους ἢ ῥητορικὴ
 ἐστίν. ΓΟΡ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν λέγειν γε ποιεῖ δυνα-
 τοὺς. ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν περὶ ἅνπερ λέγειν, καὶ φρονεῖν;
 ΓΟΡ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Ἄρ' οὖν καὶ ἦν νῦν δὴ λέγομεν
 F. ⁴⁵⁰ _{a.} ἰατρικὴν, περὶ τῶν καμνόντων ποιεῖ δυνατόους εἶναι φρονεῖν
 καὶ λέγειν; ΓΟΡ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Καὶ ἡ ἰατρικὴ ἄρα, ὡς
 εἶοικε, περὶ λόγους ἐστὶ. ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Τοὺς γε περὶ τὰ
 νοσήματα; ΓΟΡ. Μάλιστα. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἡ γυμνασικὴ
 περὶ λόγους ἐστὶ τοὺς περὶ εὐεξίαν τε τῶν σωμάτων καὶ κα-
 χεξίαν. ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ αἱ ἄλλαι τέχ-
 ναι, ὦ Γοργία, οὕτως ἔχουσιν ἐκάστη αὐτῶν περὶ λόγους ἐστὶ
 b. τούτους, οἱ τυγχάνουσιν οὗτες περὶ τὸ πρᾶγμα οὐ ἐκάστη
 ἐστὶν ἢ τέχνη. ΓΟΡ. Φαίνεται. ΣΩ. Τί οὖν δὴ ποτε τὰς ἄλ-
 λας οὐ ῥητορικῶς καλεῖς, οὐσας περὶ λόγους, εἴπερ ταύτην

de rhetorica similitur responde, quorumnam scientia sit. Gor:
 Sermonum. So. Qualium, o Gorgia, sermonum? num eo-
 rum, qui ostendunt qua victus ratione aegrotantes convalesce-
 re possint? Gor. Non. So. Non igitur circa sermones omnes
 versatur rhetorica. Gor. Nequaquam. So. Verumtamen circa
 eos qui dicendi facultatem praestant. Gor. Sic. So. Numquid
 rhetorica in quibus dicendi, in eisdem & intelligendi vim
 praebet? Gor. Quidni? So. Nonne medicina, de qua modo
 dicebamus, efficit ut aegrotantium curationem & intelligere,
 & differere etiam de ea queamus? Gor. Necessse est. So. Et
 medicina igitur, ut apparet, circa sermones versatur. Gor. Sic
 est. So. Eos videlicet, qui ad morbos pertinent. Gor. Maxime.
 So. Nonne & gymnastica circa sermones est de bona mala-
 ve corporum habitudine? Gor. Certe. So. Atqui & aliae ar-
 tes, o Gorgia, eadem ratione se habent. quaelibet enim ea-
 rum versatur circa sermones eos, qui ea de re habentur, in qua
 ipsa occupari solet. Gor. Apparet. So. Cur ergo artes alias
 non appellas rhetoricas, cum circa sermones sint? si quidem

ῥητορικὴν καλεῖς, ἢ ἂν ἦ περὶ λόγους; GOR. Ὅτι, ὦ Σώ-
 κρατες, τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν περὶ χειρουργίας τε καὶ
 τοιαύτας πράξεις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πᾶσά ἐστιν ἢ ἐπισήμη τῆς
 δὲ ῥητορικῆς οὐδέν ἐστι τοιοῦτον χειρουργημα, ἀλλὰ πᾶσα ἢ
 πράξις καὶ ἢ κύρωσις διὰ λόγων ἐστὶ. διὰ ταῦτ' ἐγὼ τὴν ῥη- c.
 τορικὴν τέχνην ἀξιῶ εἶναι περὶ λόγους· ὀρθῶς λέγων, ὡς ἐγὼ
 φημι. ΣΩ. Ἄρ' οὖν μανθάνω οἷαν αὐτὴν βούλει καλεῖν·
 τάχα δὲ εἴσομαι σαφέστερον. ἀλλ' ἀπόκρισαι. εἰσὶν ἡμῖν τέχ-
 ναι. ἢ γάρ; GOR. Ναι. ΣΩ. Πασῶν δὴ οἶμαι τῶν τεχνῶν,
 τῶν μὲν, ἔργασια τὸ πολὺ ἐστὶ, καὶ λόγου βραχέος δέονται·
 ἐνιαὶ δὲ, οὐδενός· ἀλλὰ τὸ τῆς τέχνης περαίνουτο ἂν καὶ διὰ
 σιγῆς, οἷον γραφικὴ καὶ ἀνδριακτοποιῖα, καὶ ἄλλαι πολλαί.
 τὰς τοιαύτας μοι δοκεῖς λέγειν, περὶ ἧς οὐ φῆς τὴν ῥητο- d.
 ρικὴν εἶναι. ἢ οὐ; GOR. Πάνυ μὲν οὖν καλῶς ὑπολαμβάνεις,
 ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ἔτεροι δὲ γε εἰσὶ τῶν τεχνῶν αἱ διὰ λό-
 γου πᾶν περαίνουσι, καὶ ἔργου, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἢ οὐδενός
 προσδέονται, ἢ βραχέος πάνυ· οἷον ἢ ἀριθμητικὴ, καὶ ἢ λο-

hanc ipsam, quae fit circa sermones, rhetoricam constituis. Gor.
 Quia ceterarum quidem artium scientia omnis, o Socrates,
 circa manuarum opera, actionesque huiusmodi, ut ita dixerim,
 versatur. Rhetoricae vero nullum est opus eiusmodi, sed omnis
 actio eius atque potestas in dicendo consistit. unde rhetoricam
 esse artem circa sermones censeo: idque recte dicere me af-
 firmo. So. Intellego quam velis eam dicere: forte vero cla-
 rius comprehendam. sed responde. Sunt nobis artes, an non?
 Gor. Sunt. So. Ex omnium numero artium alias esse arbi-
 tror, quae in opere plurimum versantur, verbis autem pa-
 rum admodum indigent: alias vero quae nullis, sed etiam per
 silentium perfici possunt: quemadmodum ars pingendi, &
 statuaria, & aliae multae. Ex talium numero negare videris
 esse rhetoricam. Gor. Recte admodum, Socrates, accipis. So.
 Aliae praeterea artes sunt, quae verbis totum peragunt: opere
 vero aut nullo, ut ita dicam, aut certe perexiguo, opus ha-
 bent. qualis est arithmetica, computatoria, geometrica, &

γισικὴ, καὶ ἡ γεωμετρικὴ, καὶ ἡ πεπτευτικὴ γε, καὶ ἄλλαι
πολλαὶ τέχναι ὧν ἔναι σχεδόν γε ἴσους τοὺς λόγους ἔχουσι
ταῖς πράξεσιν, αἱ δὲ πολλαὶ, πλείους· καὶ τοπαράπαν πᾶσα
e. ἡ πρᾶξις καὶ τὸ κῦρος αὐταῖς διὰ λόγων ἐστὶ. τῶν τοιοῦτων
τινὰ μοι δοκεῖς λέγειν καὶ τὴν ῥητορικὴν. ΓΟΡ. Ἀληθοῦ λέ-
γεις. ΣΩ. Ἄλλ' οὔτι τούτων γε οὐδεμίαν οἶμαι σε βούλε-
σθαι ῥητορικὴν καλεῖν οὐχ ὅτι τῷ ῥήματι οὕτως εἶπες, ὅτι
ἡ διὰ λόγου τὸ κῦρος ἔχουσα, ῥητορικὴ ἔστι· καὶ ὑπολάβοι
ἂν τις, εἰ βούλοιο δυσχεραίνειν τοῖς λόγοις, τὴν ἀριθμητι-
κὴν ἄρα ῥητορικὴν, ὧ Γοργία, λέγεις; ἀλλ' οὐκ οἶμαι σε
οὔτε τὴν ἀριθμητικὴν, οὔτε τὴν γεωμετρίαν, ῥητορικὴν λέ-
P. γειν. ΓΟΡ. Ὅρθῶς γὰρ οἶσι, ὧ Σώκρατες, καὶ δικαίως ὑπο-
451
a. λαμβάνεις. ΣΩ. Ἴθι νῦν, καὶ σὺ τὴν ἀπόκρισιν ἣν ἠρόμην
διαπέρανον. ἐπεὶ γὰρ ἡ ῥητορικὴ τυγχάνει μὲν οὔσα τούτων
τίς τῶν τεχνῶν τῶν τοπολὺ λόγῳ χρωμένων, τυγχάνουσι
δὲ καὶ ἄλλαι τοιαῦται οὔσαι, πειρῶ εἰπεῖν ἡ περὶ τί ἐν λόγοις
τὸ κῦρος ἔχουσα, ῥητορικὴ ἔστιν. ὥσπερ ἂν εἴ τις με ἔροιτο ὧν
νῦν δὴ ἔλεγον περὶ ἡστινοσοῦν τῶν τεχνῶν, ὧ Σώκρατες, τίς

tesserarum talorumque ludus, & aliae multae artes: quarum
quaedam verba actionibus ferre adaequat; plurimae iis etiam
superant: atque omnino omnis earum actio ac vis in eiusmodi
verbis consistit. Talem aliquam videris mihi rhetoricam di-
cere. Gor. Vera dicis. So. Attamen harum nullam arbitror te
rheticam appellare: quamvis verbo dixeris, artem in dicen-
do vim habentem esse rhetoricam. nam si quis cavillari vel-
let, sic argumentationem susciperet: Ergo arithmetica rhe-
toricam nuncupas? Non opinor tamen, te vel arithmetica,
vel geometriam, rhetoricam dicere. Gor. Vere putas, Socrates,
& recte quae dico capis. So. Age, nunc & tu responsum
quam petebam perfice. cum enim rhetorica fit ex earum nume-
ro artium, quae ut plurimum verbis utuntur, sint vero & aliae
tales: conare nobis exprimere, quanam ars, & circa quid
in dicendo vim praecipuam habeat rhetorica. Veluti si quis
in artibus, quas supra commemorabam, me interroget, quae-

ἔστιν ἡ ἀριθμητικὴ τέχνη, εἵποιμ' ἂν αὐτῷ, ὥσπερ σὺ ἄρτι, **b.**
 ὅτι τῶν διὰ λόγου τις τὸ κῦρος ἔχουσῶν. καὶ εἰ με ἐπανερόι-
 το τῶν περὶ τί, εἵποιμ' ἂν ὅτι τῶν περὶ τὸ ἄρτιον. τε καὶ
 περιττὸν γνώσεις, ὅσα ἂν ἐκάτερά τυγχάνη ὄντα. εἰ δ' αὖ
 ἔροιτο, τὴν δὲ λογιστικὴν τίνα καλεῖς τέχνην; εἵποιμ' ἂν ὅτι
 καὶ αὕτη ἐστὶ τῶν λόγῳ τὸ πᾶν κυρουμένων. καὶ εἰ ἐπανερόι-
 το περὶ τί, εἵποιμ' ἂν ὥσπερ οἱ ἐν τῷ δήμῳ συγγραφομένοι,
 ὅτι τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ ἡ ἀριθμητικὴ, καὶ ἡ λογιστικὴ, **c.**
 ἔχει (περὶ τὸ αὐτὸ γὰρ ἐστὶ τό, τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττὸν)
 διαφέρει δὲ τοσοῦτον, ὅτι καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἀλλήλα
 πῶς ἔχει πλήθους, ἐπισκοπεῖ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον ἢ λο-
 γιστικὴ. καὶ εἴ τις τὴν ἀστρονομίαν ἀνέροιτο, ἐμοῦ λέγοντος,
 ὅτι καὶ αὕτη λόγῳ κυροῦται τὰ πάντα, οἱ δὲ λόγοι οἱ τῆς
 ἀστρονομίας εἰ φαίη περὶ τί εἰσὶν, ὧ Σώκρατες, εἵποιμ' ἂν ὅτι
 περὶ τὴν τῶν ἀστέρων φορὰν, καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, πῶς πρὸς
 ἀλλήλα τάχους ἔχει. ΓΟΡ. Ὅρθῶς γε λέγων σὺ, ὧ Σώκρα- **d.**

nam illarum diceretur arithmetica: responderem utique, veluti
 tu modo aiebas, eam esse earum ex artium numero, quae in
 verbis facultatem habent. Ac si rursus percontaretur, circa
 quid versetur, dicerem circa paris imparisque cognitionem,
 quot utraque sint. Quin etiam si requirat iterum, computato-
 riam vero artem quam appellem, respondebo, hanc quoque
 inter eas artes connumerari, quarum facultas omnis in verbis
 posita est. Rursus si roget, circa quid versetur, respondebo
 eorum more, qui decreta conscribunt in populo: videlicet
 computatoriam per cetera quidem ab arithmetica nihil dif-
 ferre. Nempe circa idem utraque, par scilicet atque impar,
 versatur: sed in hoc dissimiles, quoniam computatoria con-
 siderat par & impar, quam & ad se & invicem quantitatis
 conficiant summam. Praeterea si quis me dicente, astronomiam
 in earum artium genere collocari, quarum facultas omnis in
 verbis cernitur, rursus percontaretur, circa quid potissimum
 versentur astronomiae verba: subiicerem, circa astrorum mo-
 tum solisque & lunae, qua invicem ratione illorum se ha-

τες. ΣΩ. "Ἴσι δὴ καὶ σὺ, ὦ Γοργία. τυγχάνει μὲν γὰρ δὴ οὔσα ἢ ῥητορικὴ τῶν λόγων τὰ πάντα διαπραττομένων τε καὶ κυρουμένων τίς. ἢ γὰρ; ΓΟΡ. "Ἐσι ταῦτα. ΣΩ. Λέγε δὴ τῶν περὶ τί ἐστὶ τοῦτο τῶν ὄντων, περὶ οὗ οὔτοι οἱ λόγοι εἰσὶν οἷς ἢ ῥητορικὴ χρῆται. ΓΟΡ. Τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρωπειῶν πραγμάτων, ὦ Σώκρατες, καὶ ἄριστα. ΣΩ. "Ἄλλ', ὦ Γοργία, ἀμφισβητήσιμον καὶ τοῦτο λέγεις, καὶ οὐδὲν πω σαφές. οἴομαι

e. γὰρ σε ἀκηκοέναι ἐν τοῖς συμποσίοις ἀδόντων ἀνθρώπων τοῦτο τὸ σκολιόν ἐν ᾧ καταριζοῦνται ἀδόντες, ὅτι ὑγιαίνειν μὲν, ἄριστόν ἐστι τὸ δὲ δεύτερον, καλὸν γενέσθαι τρίτον δὲ (ὡς φησὶν ὁ ποιητὴς τοῦ σκολιοῦ) τὸ πλουτεῖν ἀδόλως. ΓΟΡ.

"Ἀκήκοα γὰρ ἄλλὰ πρὸς τί λέγεις τοῦτο; ΣΩ. "Ὅτι σοι

p. αὐτίκα ἂν παρασαπῆν οἱ δημιουργοὶ τούτων ὧν ἐπήνεσεν ὁ τὸ
 452 σκολιὸν ποιήσας, ἰατρός τε καὶ παιδοτρίβης, καὶ χρηματι-
 a. σής. καὶ εἶποι πρῶτον μὲν ὁ ἰατρός, ὅτι, ὦ Σώκρατες, ἐξα-
 πατᾶ σε Γοργίας. οὐ γὰρ ἐστὶν ἢ τούτου τέχνη περὶ τὸ μέ-
 γιστον ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' ἢ ἐμέη. εἰ οὖν αὐτὸν ἐγὼ

beant curfus. Gor. Recte profecto, o Socrates, responderes: So. Age iam & tu, o Gorgia. Profecto rhetorica ex illis est artibus, quae verbo tractant omnia & perficiunt. nonne? Gor. Profecto. So. Dic ergo, quid ex omnibus id sit potissimum, de quo hi sermones habentur, quibus utitur rhetorica? Gor. Maxima & optima rerum humanarum negotia. So. Atqui & hoc quoque ambiguum est, Gorgia, nec ullo modo clarum. arbitror equidem, te cantilenam illam, quae circum in conviviis canitur, audivisse, in qua cantores ita connumerant: Optimam rem esse omnium, prosperam esse valetudinem: Secundo, egregiam formam: Tertio, divitias, ut ipsius poetæ verbis utar, nulla fraude quaesitas. Gor. Audivi sane. sed quorsum haec? So. Quoniam subito tibi rerum, quae in ea cantilena laudantur, artifices occurrerent, medicus videlicet, & paedotriba, & nummator. Primusque statim diceret medicus, Decipit te Gorgias, o Socrates. non enim ars eius ad maximum hominum bonum spectat, sed mea. Ubi si ego ab eo,

ἔροισιν, Σὺ δὲ τίς ὢν ταῦτα λέγεις; εἴποι ἂν ἴσως ὅτι ἰα-
 τρός. Τί οὖν λέγεις; ἢ τὸ τῆς σῆς τέχνης ἔργον μέγιστον ἐστὶν
 ἀγαθόν; Πῶς γὰρ οὐ, φαίη ἂν ἴσως, ὦ Σώκρατες, ὑγεία;
 τί δ' ἐστὶ μέζον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὑγείας; εἰ δ' αὖ μετὰ
 τοῦτον ὁ παιδοτρίβης εἴποι, ὅτι θαυμάζοιμι τ' ἂν, ὦ Σώ-
 κρατες, καὶ αὐτὸς, εἰ σοι ἔχει Γοργίας μέζον ἀγαθὸν ἐπι-
 δεῖξαι τῆς αὐτοῦ τέχνης, ἢ ἐγὼ τῆς ἐμῆς· εἴποιμ' ἂν αὖ καὶ
 πρὸς τοῦτον, Σὺ δὲ δὴ τίς εἶ, ὦ ἄνθρωπε; καὶ τί τὸ σὺν
 ἔργον; Παιδοτρίβης, φαίη ἂν, τὸ δὲ ἔργον μου ἐστὶ, καλοῦσθε
 τε καὶ ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους τὰ σώματα. Μετὰ
 δὴ τὸν παιδοτρίβην εἴποι ἂν ὁ χρηματιστής, ὡς ἐγῶμαι, πάνυ
 καταφρονῶν ἀπάντων, Σκόπει δῆτα, ὦ Σώκρατες, ἕάν σοι ε.
 πλοῦτου φαίη τι μέζον ἀγαθὸν ὂν, ἢ παρὰ Γοργίᾳ, ἢ παρ'
 ἄλλῳ ὄποιον. φαίμεν ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν, Τί δὲ δὴ; σὺ τοῦ-
 του δημιουργός; φαίη ἂν. Τίς ὢν; χρηματιστής. Τί οὖν; κρίνεις
 σὺ μέγιστον ἀνθρώποις ἀγαθὸν εἶναι πλοῦτον; φήσομεν. πῶς
 γὰρ οὐκ; ἔρει. Καὶ μὴν ἀμφισβητεῖ γε Γοργίας ὅδε τὴν παρ'.

quisnam sit ipse, perquiram, diceret forte, esse se medicum.
 Quid ais ergo? an tuae artis opus maximum est bonum?
 Quidni? responderet: cum opus eiusmodi sanitas sit; nihil
 vero sanitate fit praestantius. Post haec forsitan paedotriba
 vehementer admiretur, num plus inesse boni in tua, quam in
 ipsius arte, comprobare possis. quem si ego rogarem: Et
 tu qui es? quod tuum est opus? Paedotriba sum, diceret:
 est autem meae professionis, corpora hominum formosa ro-
 bustaque reddere. Deinde vero nummator sive negotiator, ce-
 teros, ut puto, contemnens, sic obiiciet: Animadvertite, Socra-
 tes, an divitiis excellentius ullum esse bonum existimes, vel
 apud Gorgiam, vel apud alium quemlibet. Eum ego in hunc
 modum rogarem, Tune ergo tanti boni es auctor? Esse vero
 se affirmaret. Quisnam es ergo? Nummator sum. Quid vero?
 putasne summum hominibus bonum esse divitias? Quidni pu-
 tem? inquiet. Ego vero ita subiiciam: Hic tamen Gorgias
 contendit artem suam maioris boni causam esse, quam tuam.

- αὐτῷ τέχνην μείζονος ἀγαθοῦ αἰτίαν εἶναι ἢ τὴν σὴν. Φαίμεν ἂν ἡμεῖς. δῆλον οὖν ὅτι τὸ μετὰ τοῦτο ἔροιτ' ἂν, Καὶ
- d. τί ἐστὶ τοῦτο τὸ ἀγαθόν; ἀποκρινάσθω Γοργίας. Ἴθι οὖν νομίσας, ὦ Γοργία, ἐρωτᾶσθαι καὶ ὑπ' ἐκείνων καὶ ὑπ' ἐμοῦ, ἀπέκριναι τί ἐστὶ τοῦτο ὃ Φῆς σὺ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ σε δημιουργὸν εἶναι αὐτοῦ. ΓΟΡ. Ὅπερ ἐστίν, ὦ Σώκρατες, τῆ ἀληθείᾳ μέγιστον ἀγαθόν, καὶ αἰτίον, ἅμα μὲν ἐλευθερίας αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα δὲ τοῦ ἄλλων ἄρχειν ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει ἐκάσθω. ΣΩ. Τί οὖν δὴ τοῦτο λέγεις; ΓΟΡ. Τὸ πείθειν ἕγωγ' οἷοντ' εἶναι τοῖς λόγοις καὶ ἐν
- e. δικαστηρίῳ δικαστᾶς, καὶ ἐν βουλευτηρίῳ βουλευτᾶς, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιαστᾶς, καὶ ἐν ἄλλῳ ξυλλόγῳ παντὶ, ὅστις ἂν πολιτικὸς σύλλογος γίγνηται. καίτοι ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει δούλον μὲν ἔξεις τὸν ἰατρὸν, δούλον δὲ τὸν παιδοτρίβην ὃ δὲ χρηματιστῆς οὗτος ἄλλῳ ἀναφανήσεται χρηματιζόμενος, καὶ οὐχ αὐτῷ, ἀλλὰ σοι τῷ δυναμένῳ λέγειν καὶ πείθειν τὰ πλήθη. ΣΩ. Νῦν μοι δοκεῖς δηλώσαι, ὦ Γοργία, ἐγγύτατα τὴν ρητορικὴν ἦντινα τέχνην ἡγῆ εἶναι καὶ, εἴτι
- P.
453
a.

Constat itaque, eum post haec interrogaturum, Quidnam istud est bonum? demonstrat ipsum Gorgias. Quamobrem age, mi Gorgia, finge te & ab illis, & a me sic esse interrogatum; atque responde, quodnam sit istud quod ipse maximum hominibus bonum esse censet, teque auctorem eius esse profiteris. Gor. Quod est, o Socrates, maximum revera bonum, & causa ut tum libertatem homines retineant, tum unusquisque imperium & potestatem in sua civitate in suos tetineat. So. Quid ergo istud esse dicis? Gor. Posse verbis persuadere, & in iudicio iudicibus, & in senatu senatoribus, & in concione auditoribus, atque in alia qualibet congregatione civili. Iam vero ob huiusmodi facultatem serviet tibi medicus, serviet paedotribas: quin etiam ipse nummator, non sibi, sed alteri, id est, tibi dicendi & coetus persuadendi arte praedito, divitias suas cumulavisse comperietur. So. Nunc mihi videris quam artem iudices esse rhetoricam proxime ostendisse. ac si recte

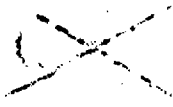
ἐγὼ συνίημι, λέγεις ὅτι πειθοῦς δημιουργός ἐστιν ἡ ῥητορικὴ
καὶ ἡ πραγματεία αὐτῆς ἅπασα καὶ τὸ κεφάλαιον εἰς τοῦτο
τελευτᾷ. ἢ ἔχεις τί λέγειν ἐπὶ πλεον τὴν ῥητορικὴν δύνα-
σθαι, ἢ πειθῶ τοῖς ἀκούουσιν ἐν τῇ ψυχῇ ποιεῖν; ΓΟΡ. Οὐ-
δαμῶς, ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ μοι δοκεῖς ἰκανῶς ὀρίζεσθαι. ἐστὶ
γὰρ τοῦτο τὸ κεφάλαιον αὐτῆς. ΣΩ. "Ἀκουσον δὴ, ὦ Γορ-
γία. ἐγὼ γὰρ εὖ ἴσθι ὅτι ὡς ἐμαυτὸν πειθῶ, εἴπερ τις ἄλλος
ἄλλω διαλέγεται, βουλόμενος εἰδέναι αὐτὸ τοῦτο περὶ ὅτου **b.**
ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ ἐμὲ εἶναι τούτων ἕνα· ἀξιώ δὲ καὶ σε. ΓΟΡ.
Τί οὖν δὴ, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἐρῶ νῦν. ἐγὼ τὴν ἀπὸ τῆς
ῥητορικῆς πειθῶ, ἣτις ποτ' ἐστὶν ἢν σὺ λέγεις, καὶ περὶ ὄντων
πραγμάτων ἐστὶ πειθῶ, σαφῶς μὲν εὖ ἴσθ' ὅτι οὐκ οἶδα οὐ
μὴν ἀλλ' ὑποπτεύω γε ἢν οἶμαί σε λέγειν, καὶ περὶ ὧν οὐδὲν
μέντοι ἤττον ἐρήσομαι σε, τίνα ποτὲ λέγεις τὴν πειθῶ τὴν
ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς, καὶ περὶ τίνων αὐτὴν εἶναι. τοῦ οὖν ἕνεκα **c.**
δὴ αὐτὸς ὑποπτεύων, σὲ ἐρήσομαι, ἀλλ' οὐκ αὐτὸς λέγω, οὐ
σοῦ ἕνεκα, ἀλλὰ τοῦ λόγου ἵνα οὕτω προῖη, ὡς μάλις' ἂν

te capio, artem persuasionis effectricem ais esse rhetoricam;
eiusque omnem diligentiam & summam in hoc finiri? An
quidquam amplius habes, quod de artis istius facultate re-
ferre possis, quam ut persuasionem audientium animis affe-
rat? Gor. Nihil aliud habeo, Socrates. sed abunde mihi defi-
niisse videris. haec enim eius est summa. So. Audi, o Gor-
gia. certum habeto, si quis alius cum alio disputet, volens id
ipsum nosse de quo differitur, me quoque, ut mihimet per-
suadeo, esse talem. iudico autem merito, te quoque ita af-
fectum. Gor. Quorsum haec? So. Dicam nunc. Haud equi-
dem satis aperte cognosco, quaenam sit, quibusve de rebus, illa
quam dicis a rhetorica proficisci persuasio. & quamvis suspi-
cer, quam & de quibus ipse dicere constitueris, nihilominus
abs te requiram, quam dicas persuasionem & quibus de re-
bus a rhetorica fieri. sed & causam huius rei quae sit, quam-
vis iam ipse suspicer, nihilominus tamen a te petam, potius
quam ipse exprimam: profecto non tui causa, sed sermonis
Plat. Oper. Vol. IV. B

- ἡμῖν καταφανὲς ποιοῖ περὶ οὗτου λέγεται. σκόπει γὰρ εἴ σοι δοκῶ δικαίως ἀνερωτᾶν σε. ὥσπερ ἂν εἰ ἐτύγχανον σὲ ἐρωτῶν τις ἐσι τῶν ζωγράφων Ζεῦξις, εἴ μοι εἶπες ὅτι ὁ τὰ ζῶα γράφων, ἄρ' οὐκ ἂν δικαίως σε ἠρόμην, ὁ τὰ παῖα τῶν ζῶων γράφων, καὶ ποῦ; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἄρα διὰ τοῦτο ὅτι καὶ ἄλλοι εἰσὶ ζωγράφοι γράφοντες ἄλλα πολλὰ ζῶα; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Εἰ δέ γε μηδεὶς ἄλλος ἢ Ζεῦξις ἔγραφε, καλῶς ἂν σοι ἀπεκέρκрито. ΓΟΡ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Ἴθι δὴ καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς εἶπέ. πότερόν σοι δοκεῖ πειθῶ ποιεῖν ἢ ῥητορικῇ μόνῃ, ἢ καὶ ἄλλαι τέχναι; λέγω δὲ τὸ τοιοῦδε. ὅστις διδάσκει δτιοῦν πρᾶγμα, πότερον ὃ διδάσκει πείθει, ἢ οὐ; ΓΟΡ. Οὐ δῆτα, ὦ Σώκρατες· ἀλλὰ πάντων μάλιστα πείθει. ΣΩ. Πάλιν ε. δ' εἰ ἐπὶ τῶν αὐτῶν τεχνῶν λέγομεν, ὥσπερ νῦν δὴ, ἢ ἀριθμητικῇ οὐ διδάσκει ἡμᾶς ὅσα ἐσι τὰ τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ ὁ ἀριθμητικὸς ἄνθρωπος; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ πείθει; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Πειθοῦς ἄρα δημιουργός ἐσι καὶ ἢ ἀριθμητικῇ. ΓΟΡ. Φαίνεται. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐάν τις ἐρωτᾶ ἡμᾶς ποίας

ipſius; quo ita procedat, ut maxime nobis id de quo agitur, explicet. Attende itaque, num iuste rursus interrogare te videar. Veluti si percontatus essem, quisnam pictorum fit Zeuxis: tuque respondisses, animalia pingens: nonne iuste peterem, quæ sit potissimum animalia, & quo pacto pingat? Gor. Iuste admodum. So. Num propterea quia & alii sunt pictores, alia similiter animalia multa pingentes? Gor. Ob hoc ipsum. So. Quod si alius nullus præter Zeuxin pingeret, recte utique respondisses. Gor. Quidni? So. Age, iam & de rhetorica dicas, utrum sola hæc videatur persuadere, an alia quoque artes. Eiusmodi vero quidpiam dico: quisquis aliquid docet, utrum quod docet idem etiam persuadeat, necne? Gor. Persuadet, ac maxime omnium, o Socrates. So. Rursus autem in eisdem artibus, quas paulo ante commemorabamus, ita consideremus. Arithmetica nonne quaecunque ad numerum pertinent, docet: Arithmeticusque similiter? Gor. Procul dubio. So. Nonne & persuadeat? Gor. Certe. So. Ergo & Arithmetica persuasio-

πειθοῦς καὶ περὶ τί, ἀποκρινόμεθα που αὐτῷ, ὅτι τῆς διδασκαλικῆς τῆς περὶ τὸ ἄρτιόν τε καὶ τὸ περιττὸν ὅσον ἐστὶ. καὶ τὰς ἄλλας ἅς νῦν δὴ ἐλέγομεν τέχνας ἀπάσας, ἔξομεν ἀποδεῖξαι πειθοῦς δημιουργοὺς οὐσᾶς, καὶ ἥστινος, καὶ περὶ ὅ, τι ἢ οὐ; **GOR.** Ναί. **ΣΩ.** Οὐκ ἄρα ῥητορικὴ μόνη πειθοῦς ἐστὶ δημιουργός. **GOR.** Ἀληθῆ λέγεις. **ΣΩ.** Ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνη ἀπεργάζεται τοῦτο τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι, δικαίως ὥσπερ περὶ τοῦ ζωγράφου, μετὰ τοῦτο ἐπανερόμεθ' ἂν τὸν λέγοντα, ποίας δὴ πειθοῦς καὶ τῆς περὶ τί πειθοῦς ἢ ῥητορικῆς ἐστὶ τέχνη. ἢ οὐ δοκεῖ σοι δίκαιον εἶναι ἐπανέροσθαι; **GOR.** Ἦναι. **ΣΩ.** Ἀποκρίναι δὴ, ὦ Γοργία, ἐπειδὴ καὶ σοι δοκεῖ οὕτω. **GOR.** Ταύτης τοίνυν τῆς πειθοῦς λέγω, ὦ Σώκράτες, τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, ὥσπερ καὶ ἄρτι ἔλεγον καὶ περὶ τούτων ἃ ἐστὶ δίκαιά τε καὶ ἀδίκαια. **ΣΩ.** Καὶ ἐγὼ τοι ὑπώπτευσεν ταύτην σὲ λέγειν τὴν πειθῶν, καὶ περὶ τούτων, ὦ Γοργία. ἀλλ' ἵνα μὴ θαυμάζῃς ἐὰν καὶ ὄλιγον ὑπερον τοιοῦτόν τι σὲ ἀνέρωμαι, ὃ δοκεῖ μὲν δήλον εἶναι,

nem efficit. *Gor.* Apparet. *So.* Proinde si quis interrogaverit, quam persuasionem, & circa quid efficiat, respondebimus, praeceptoriam videlicet circa par & impar, quot utraque sint. Poterimus similiter ceteras quoque artes, quas modo referebamus, ostendere persuasionis effectrices esse, & cuius, & circa quid maxime: nonne? *Gor.* Ita. *So.* Quamobrem non sola rhetorica persuasionis est artifex. *Gor.* Vera narras. *So.* Cum ergo non sola id faciat, sed & artes aliae: haud iniuria, quod de pictore, deinceps de rhetorica quoque percontaremur, qualis persuasionis, & circa quid versantis, effectrix sit rhetorica: nonne iusta tibi videtur interrogatio? *Gor.* Mihi quidem. *So.* Responde igitur, o Gorgia, quandoquidem ita tibi videtur. *Gor.* Huius itaque persuasionis, o Socrates, magistram dico rhetoricam, quae in iudiciis coetibusque aliis, ut paulo ante dicebam; atque de iustis & iniustis, adducitur. *So.* Atqui & ipse persuasionem hanc te dicerē suspicabar. sed ne admireris, si deinceps tale aliquid te rursus interrogaverim: quod quamvis videatur esse

- c. ἐγὼ δ' ἐπανερωτῶ. ὅπερ γὰρ λέγω, τοῦ ἐξῆς ἕνεκα περαινεῖσθαι τὸν λόγον ἐρωτῶ, οὐ σοῦ ἕνεκα· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐβιβάζωμεθα, ὑπονοοῦντες, προαρπάζειν ἀλλήλων τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ σὺ τὰ σαυτοῦ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ὅπως ἂν βούληται περαιίνης. ΓΟΡ. Καὶ ὀρθῶς γέ μοι δοκεῖς ποιεῖν, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ἴθι δὴ καὶ τόδε ἐπισκεψώμεθα· καλεῖς τι, μεμαθηκέναι; ΓΟΡ. Καλῶ. ΣΩ. Τί δέ; πεπισκευέναι; ΓΟΡ. Ἐγωγε. ΣΩ. Πότερον οὖν d. ταυτὸν δοκεῖ σοι εἶναι μεμαθηκέναι καὶ πεπισκευέναι, καὶ μάθησις καὶ πίσις; ἢ ἄλλό τι; ΓΟΡ. Οἴομαι μὲν ἐγωγε, ὦ Σώκρατες, ἄλλο. ΣΩ. Καλῶς γὰρ οἶεῖ γνώση δὲ ἐνθένδε. εἰ γὰρ τις σὲ ἐροῖτο, ἄρ' ἐσι τις, ὦ Γοργία, πίσις ψευδῆς καὶ ἀληθῆς; Φαίης ἂν, ὡς ἐγῶμαι; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Τί δ', ἐπισήμη ἐστὶ ψευδῆς καὶ ἀληθῆς; ΓΟΡ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Δῆλον γὰρ οὖν ὅτι οὐ ταυτὸν ἐσιν. ΓΟΡ. Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν οἶτε μεμαθηκότες πεπεισμένοι εἰσὶ, καὶ οἱ πεπισκευότες. ΓΟΡ. Ἐσι ταῦτα. ΣΩ. Βούλει οὖν δύο εἶδη θῶμεν πειθοῦς, τὸ μὲν, πίσιν παρεχόμενον ἀνευ τοῦ εἰδέναι, τὸ δ', ἐπισήμην; ΓΟΡ.

perspicuum, tamen repetam. nam, ut dixi, non tui causa id requiro, sed ut disputatio suo quodam ordine peragatur: ne assuescamus subintelligendo ea invicem, quae forent discutienda, praeeripere; sed tu arbitrato tuo disputationem tuam, prout positum est, absolvas. Gor. Et recte quidem facere mihi videris. So. Age vero & hoc consideremus. num vocas aliquid discere? Gor. Voco. So. Quid rursus? aliquid credere? Gor. Et hoc. So. An igitur discere idem quod credere esse putas, idemque disciplinam atque credulitatem, an aliud? Gor. Aliud equidem esse arbitror. So. Recte quidem putas. hinc vero cognosces. Si quis enim percontetur, estne credulitas quaedam falsa & quaedam vera? ut arbitror, consentires. Gor. Certe. So. Quid vero? scientia est vera & falsa? Gor. Nequaquam. So. Constat igitur, non esse idem. Gor. Constat. So. Verumtamen & illis qui didicerunt, & illis qui crediderunt, iam est persuasum. Gor. Sic est. So. Visne ergo duas persuasivonis species esse ponamus, quarum altera quidem absque scien-

Πάνυ γε. ΣΩ. Πότεραν οὖν ἢ ῥητορικὴ πείθῃ ποιεῖ ἐν δικαστηρίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, περὶ τῶν δικαίων τε καὶ ἀδικῶν; ἔξ ἧς τὰ πιθεύειν γίγνεται ἀνευ τοῦ εἰδέναί, ἢ ἔξ ἧς τὸ εἰδέναί; ΓΟΡ. Δῆλον δήπου, ὡς Σώκρατες, ὅτι ἔξ ἧς τὸ πιθεύειν. ΣΩ. Ἡ ῥητορικὴ ἄρα, ὡς ἔοικε, πειθοῦς δημιουργὸς ἐστὶ πιθευτικῆς, ἀλλ' οὐ διδασκαλικῆς, περὶ τὸ δίκαιόν τε καὶ ἀδικόν. ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐδ' ἄρα διδασκαλικὸς ὁ ῥήτωρ ἐστὶ δικαστηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων, δικαίων τε πέρι καὶ ἀδικῶν, ἀλλὰ πιθικός μόνον. οὐ γὰρ δή που ὄχλον γ' ἂν δύναίτο τοσοῦτον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διδάξαι οὕτω μεγάλα πράγματα. ΓΟΡ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Φέρε δὴ, ἴδωμεν τί ποτε καὶ λέγομεν περὶ τῆς ῥητορικῆς. ἐγὼ μὲν γάρ τοι οὐδ' αὐτός πω δύναμαι κατανοῆσαι ὅ, τι λέγω. ὅταν περὶ ἰατρῶν αἰρέσεως ἢ τῆς πύ-
 λει σύλλογος, ἢ περὶ ναυπηγῶν, ἢ περὶ ἄλλου τινὸς δημιουργικοῦ ἔθνους, ἀλλότι ἢ τότε ὁ ῥητορικὸς οὐ συμβουλεύσει; δῆλον γὰρ ὅτι ἐν ἐκάστῃ αἰρέσει τὸν τεχνικώτατον δεῖ αἰρεῖσθαι. οὐδ' ὅταν τειχῶν πέρι οἰκοδομήσεως, ἢ λιμένων κατα-

p.
 455
 a.

b.

tia praestat fidem, altera vero scientiam? Gor. Prorsus. So. Utram vero persuasionem affert rhetorica in iudiciis aliisque coetibus de iustis iniustisque rebus? num ex qua homines absque scientia credant, an ex qua sciant? Gor. Perspicuum est, ex qua audientes ad fidem adducantur. So. Itaque, ut videtur, rhetorica persuasionis eius est artifex, quae credulitatem potius quam doctrinam circa iustum vel iniustum praestat. Gor. Certe. So. Orator ergo non docet in iudiciis aliisque coetibus iusta & iniusta, sed fidem dumtaxat inducit. neque enim posset tantum coetum res tam grandes tam brevi tempore edocere. Gor. Non certe. So. Age, iam quid de rhetorica dicendum sit, videamus. Ego enim nondum satis quid dicturus sum intelligere possum. Quando enim publice de medicorum electione tractabitur, aut de navium aliarumve rerum opificibus eligendis, tunc forte consultare ad oratorem non pertinebit. patet enim, in huiusmodi electionibus peritissimum quemque eius artis eligendum esse. Neque rursus cum de construendis

σκευῆς, ἢ νεωρίων ἄλλ' οἱ ἀρχιτέκτονες· οὐδ' αὖ ὅταν στρα-
 τηγῶν αἰρέσεως πέρι, ἢ τάξεώς τινος πρὸς πολεμίους, ἢ χω-
 ρίων καταλήψεως, συμβουλή ἢ ἄλλ' οἱ στρατηγικοὶ τότε συμ-
 βουλευσούσιν, οἱ ῥητορικοὶ δὲ οὐ. ἢ πῶς λέγεις, ὦ Γοργία, τὰ
 τοιαῦτα; ἐπειδὴ γὰρ αὐτός τε Φῆς ῥήτωρ εἶναι, καὶ ἄλλους
 ποιεῖν ῥητορικούς, εὖ ἔχει τὰ τῆς σῆς τέχνης παρὰ σοῦ πυν-
 θάνεσθαι. καὶ ἐμὲ νῦν νόμισον καὶ τὸ σὸν σπεύδειν. ἴσως γὰρ
 καὶ τυγχάνει τις τῶν ἔνδον ὄντων μαθητῆς σου βουλόμενος
 γενέσθαι ὡς ἐγὼ τινὰς σχεδὸν καὶ συχνοὺς αἰσθάνομαι, οἳ
 ἴσως αἰσχύνονται ἂν σε ἀνέρεσθαι. ὑπ' ἐμοῦ οὖν ἀνερωτώ-
 μενος, νόμισον καὶ ὑπ' ἐκείνων ἀνερωτᾶσθαι, Τί ἡμῖν, ὦ
 Γοργία, ἔσαι ἂν σοι συνῶμεν; περὶ τίνων τῆ πόλει συμβου-
 λεύειν οἳοί τε ἐσόμεθα; πότερον περὶ δικαίου μόνου καὶ ἀδίκου;
 ἢ καὶ περὶ ὧν νῦν δὴ Σωκράτης ἔλεγε; πειρῶ οὖν αὐτοῖς
 ἀποκρίνεσθαι. ΓΟΡ. Ἄλλ' ἐγὼ σοι πειράσομαι, ὦ Σώκρατες,
 σαφῶς ἀποκαλύψαι τὴν τῆς ῥητορικῆς δύναμιν ἅπασαν. αὐ-

muris, vel portuum dispositione, vel navium apparatu con-
 sultabitur, oratoris officium erit consulere, sed architecti,
 quin etiam neque cum de eligendo imperatore, aut de exer-
 citu adversus hostes instruendo, aut de occupandis locis de-
 liberabitur: sed ad duces exercitus consultatio pertinebit, ad
 oratores vero nequaquam. Quid ad haec dicis, Gorgia? Nem-
 pe cum & rhetor esse profitearis, & alios posse rhetores fa-
 cere, praestat nimirum ea, quae tuae artis sunt, a teipso scisci-
 tari atque accipere. Et me quidem nunc rem tuam agere pu-
 tato. forte enim inter eos, qui intus sunt, adest aliquis, qui
 discipulus tuus esse cupiat: quales ego quosdam & quidem
 frequentes sentio, quos haec a te quaerere forte deterret pu-
 dor. A me ergo rogatus, ab illis quoque hunc in modum inter-
 rogari existimato. Quidnam igitur reportabimus, si in tuam nos
 tradiderimus disciplinam? quibus de rebus Reipublicae con-
 sultare poterimus? numquid de iusto solum & iniusto? an prae-
 terea de his quae modo Socrates adducebat? Da operam ergo,
 Gorgia, ut his respondeas. Gor. Conabor equidem omnem

εὖ γὰρ καλῶς ὑφηγήσω. οἷσα γὰρ δὴ πού ἐστι τὰ νεώρια
 ταῦτα καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἡ τῶν λιμένων κα-
 τασκευὴ, ἐκ τῆς Θεμιστοκλέους συμβουλῆς γέγονε· τὰ δ' ἐκ
 τῆς Περικλέους· ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν δημιουργῶν. ΣΩ. Λέγεται
 ταῦτα, ὦ Γοργία, περὶ Θεμιστοκλέους· Περικλέους δὲ καὶ αὐ-
 τὸς ἤκουον ὅτε συνεβούλευεν ἡμῖν περὶ τοῦ διαμέσου τείχους,
 ΓΟΡ. Καὶ ὅταν γέ τις αἴρεσις ἢ ὧν δὴ σὺ ἔλεγες, ὦ Σώκρα-
 τες, ἔραξ ὅτι οἱ ῥήτορες εἰσὶν οἱ συμβουλευόντες, καὶ οἱ γι-
 κῶντες τὰς γνώμας περὶ τούτων; ΣΩ. Ταῦτα καὶ θαυμά-
 ζων, ὦ Γοργία, πάλαι ἐρωτῶ, ἥτις ποτὲ ἡ δύναμις ἐστὶ τῆς
 ῥητορικῆς. δαιμονία γὰρ τις ἔμοιγε καταφαίνεται τὸ μέγε-
 θος, οὕτω σκοποῦντι. ΓΟΡ. Εἰ πάντα γε εἰδείης, ὦ Σώκρα-
 τες, ὅτι, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀπάσας τὰς δυνάμεις συλλαβοῦσα
 ὑφ' αὐτῆς ἔχει. μέγα δὲ σοι τεκμήριον ἐρῶ. πολλάκις γὰρ ἤδη
 ἔγωγε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἰατρῶν,
 εἰσελθὼν παρά τινα τῶν καμνόντων, οὐχὶ ἐθέλοντα ἢ φάρ-
 μακον πιεῖν, ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχεῖν τῷ ἰατρῷ, οὐ

P.
456
a.

b.

tibi rhetoricae facultatem planius explicare. ipse enim perbelle
 ad id nos deduxisti. Scis utique, haec navalia, & moenia Athe-
 narum, portusque dispositionem partim Themistoclis, partim
 Periclis, non orificum consilio esse constructa. So. Feruntur
 haec, o Gorgia, de Themistocle. Periclem vero ipse audivi
 de muro medio construendo civitati persuadentem. Gor. Prae-
 terea quoties de electionibus, quas tu modo referebas, delibe-
 ratur, vides oratores ipsos consulere, eorumque in his rebus
 praeferri sententias. So. Haec equidem admirans, iamdudum a
 te de rhetoricae potestate perquiro. nam haec cogitanti mihi
 divina quaedam potestatis eius magnitudo videtur. Gor. O si
 cuncta eius artis perfecta essent tibi, Socrates, cernas pro-
 fecto, hanc omnes, ut summatim dicam, sub se vires ac fa-
 cultates complecti. cuius quidem rei magnum tibi afferam
 argumentum. Saepe iam cum fratre meo aliisque medicis ad
 aliquem aegrotantium ingressus, cum ille vel pharmacum nol-
 let bibere, vel secandum urendumve se medico non permit-

δυναμένου τοῦ ἰατροῦ πείσαι, ἐγὼ ἔπειτα, οὐκ ἄλλη τέχνη ἢ τῇ ῥητορικῇ. Φημί δὲ καὶ εἰς πόλιν ὅπῃ βούλει ἐλθόντα ῥητορικὸν ἄνδρα καὶ ἰατρὸν, εἰ θέοι λόγῳ διαγωνίζεσθαι ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ συλλόγῳ, ὁπότερον δεῖ αἰρεθῆναι, ῥήτορα ἢ ἰατρὸν, οὐδαμοῦ ἂν Φανῆται τὸν ἰατρὸν, ἀλλ' αἰρεθῆναι ἂν τὸν εἰπεῖν δυνατὸν, εἰ βούλοιο. καὶ εἰ πρὸς ἄλλον γε δημιουργὸν ἐντιναοῦν ἀγωνίζοιτο, πείσειεν ἂν αὐτὸν ἐλέσθαι ὁ ῥητορικὸς μᾶλλον ἢ ἄλλος ὅστισοῦν. οὐ γὰρ ἐστὶ περὶ οὗτου οὐκ ἂν πιθανώτερον εἴποι ὁ ῥητορικὸς, ἢ ἄλλος ὅστισοῦν τῶν δημιουργῶν ἐν πλήθει. ἡ μὲν οὖν δύναμις τοσαύτη ἐστὶ καὶ τοιαύτη τῆς τέχνης. δεῖ μέντοι, ὡς Σώκρατες, τῇ ῥητορικῇ χρῆσθαι, ὡσπερ τῇ ἄλλῃ πάσῃ ἀγωνίᾳ. καὶ γὰρ τῇ ἄλλῃ ἀγωνίᾳ οὐ τούτου ἕνεκα δεῖ πρὸς ἅπαντας χρῆσθαι ἀνθρώπους, ὅτι ἔμαθέ τις πυκτεύειν τε καὶ παγκρατιάζειν, καὶ ἐν ὄχλοις μάχεσθαι, ὥστε κρείττων εἶναι καὶ φίλων καὶ ἐχθρῶν οὐ τούτου ἕνεκα τοὺς φίλους δεῖ τύπτειν, οὐδὲ κευτεῖν τε καὶ ἀποκτινύουσι. οὐδὲ γε μὰ Δία ἐάν τις εἰς παλαιστράν φοιτήσας, εὖ ἔχων τὸ σῶμα καὶ πυκτικὸς γενόμενος, ἔπειτα τὸν

teret, neque persuaderi possit a medico: ego persuasi, non alia quam rhetoricae facultate. Quo magis assero, si quam urbem rhetor accesserit atque medicus, certeturque inter eos verbis in concione, vel in alio quovis coetu, uter sit pro medico eligendus, rhetor an medicus: fore ut medicus quidem nusquam appareat; eligatur autem, si modo velit, dicendi peritus. eademque ratione si adversus alium quemvis artificem rhetor decertet, obtinebit ut ipse potius quam alius, quicumque tandem fit, eligatur. nihil enim est, de quo non maiori cum persuasione rhetor, quam quisquam artificum, vulgo loquatur. Potentia ergo artis huius tanta est, atque talis, decet tamen ita rhetorica uti, quemadmodum & omni alia facultate certandi. neque enim is, qui pugnis lacertifve & armis ita pugnare didicerit, ut amicis & inimicis superior possit evadere, ob hoc adversus omnes aequae certare debet, ut amicos etiam percutiat, pungat, occidat. nec etiam per Iovem, si quis palaestra exercitatus pugil corporis ro-

πατέρα τύπη καὶ τὴν μητέρα, ἢ ἄλλον τινα τῶν οἰκείων ἢ τῶν φίλων, οὐ τούτου ἕνεκα δεῖ τοὺς παιδοτρίβας καὶ τοὺς **c.**
 εἶν τοῖς ὄπλοις διδάσκοντας μάχεσθαι, μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ παρέδωσαν, ἐπὶ τῷ δικαίως χρῆσθαι τούτοις πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἀδικούντας, ἀμυνομένους, μὴ ὑπάρχοντας· οἱ δὲ, μετασφρέψαντες, **p.**
 χρῶνται τῇ ἰσχύϊ καὶ τῇ τέχνῃ οὐκ ὀρθῶς. οὐκ οὖν οἱ **457**
 διδάξαντες, πονηροί· οὐδὲ ἡ τέχνη, οὔτε αἰτία, οὔτε πονηρὰ **a.**
 τούτου ἕνεκα ἐστὶν· ἀλλ' οἱ μὴ χρώμενοι, οἶμαι, ὀρθῶς. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς. δυνατὸς μὲν γὰρ πρὸς ἅπαντας ἐστὶν ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ παντὸς λέγειν, ὥστε πιθανώτερος εἶναι ἐν τοῖς πλήθεσιν ἔμβραχυ περὶ ὅτου ἂν βούληται. ἀλλ' οὐδέν τι μᾶλλον τούτου ἕνεκα δεῖ οὔτε τοὺς ἰατροὺς τὴν δόξαν **b.**
 ἀφαιρεῖσθαι, ὅτι δύναιντο ἂν τοῦτο ποιῆσαι, οὔτε τοὺς ἄλλους δημιουργούς· ἀλλὰ δικαίως καὶ τῇ ῥητορικῇ χρῆσθαι, ὥστε καὶ τῇ ἀγωνίᾳ. ἐὰν δὲ, οἶμαι, ῥητορικὸς γενόμενός τις, κᾶτα ταύτη τῇ δυνάμει καὶ τῇ τέχνῃ ἀδικῇ, οὐ τὸν διδάξαντα δεῖ

bur acquirat, deinde parentes aut aliquem alium domesticorum & amicorum pulset: propterea paedotribas, & eos qui armis pugnare docent, odio habere, & ex urbibus expellere decet. Illi enim haec tradiderunt, ut haec qui didicissent, iuste uterentur, contra hostes & iniuriam facientes, ita ut depellerent, non ipsi vim inferrent. Nonnulli vero haec pervertunt, ac robore arteque abutuntur. sed non propterea qui docuerunt improbi sunt iudicandi; neque ars culpanda, malaque habenda: sed, meo quidem iudicio, qui sinistre utuntur. Eadem quoque de rhetorica ratio est. Potest enim adversus omnes & qualibet de re orator dicere: adeo ut apud multitudinem facile admodum de re qualibet persuadendo fiat superior. Neque tamen ob eam causam medicos sua laude privare oportet, qui hoc praestare possunt, neque alios praeterea opifices: sed recte & ratione uti rhetorica, item ut certandi facultate. At vero si quispiam adeptus rhetoricam, deinde iniuste parta facultate utatur: non eum qui docuit, odisse atque urbe

- μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐν τῶν πόλεων. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐπὶ
c. δικαίου χρεῖα παρέδωκεν, ὃ δ' ἐναντίως χρῆται. τὸν οὖν οὐκ
 ὀρθῶς χρώμενον μισεῖν δίκαιον καὶ ἐκβάλλειν, καὶ ἀποκτιν-
 νύναι, ἀλλ' οὐ τὸν διδάξαντα. ΣΩ. Οἶμαι, ὦ Γοργία, καὶ
 σε ἔμπειρον εἶναι πολλῶν λόγων, καὶ καθεωρακέσθαι ἐν αὐτοῖς
 τὸ τοιοῦδε, ὅτι οὐ ῥαδίως δύνανται οἱ ἄνθρωποι περὶ ὧν ἂν
 ἐπιχειρήσωσι διαλέγεσθαι, διορισάμενοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ
 μαθόντες καὶ διδάξαντες ἑαυτοὺς, οὕτω διαλύεσθαι τὰς
d. συνουσίας· ἀλλ' ἐὰν περὶ τοῦ ἀμφισβητήσωσι, καὶ μὴ Φῆ ὁ
 ἕτερος τὸν ἕτερον ὀρθῶς λέγειν, ἢ μὴ σαφῶς, χαλεπαίνουσὶ
 τε καὶ κατὰ Φθόνον οἶονται τὸν ἑαυτῶν λέγειν, φιλονεικοῦν-
 τας ἀλλ' οὐ ζητοῦντας τὸ προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ. καὶ ἐνιοί-
 γε τελευτῶντες αἰσχίστα ἀπαλλάττονται, λοιδορηθέντες τε
 καὶ εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες περὶ σφῶν αὐτῶν τοιαῦτα, οἷα
 καὶ τοὺς παρόντας ἄχθεσθαι ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν, ὅτι τοιού-
e. των ἀνθρώπων ἡξίωσαν ἀκροαταὶ γενέσθαι. τοῦ δὴ ἐνεκα
 λέγω ταῦτα; ὅτι νῦν ἐμοὶ δοκεῖς σὺ οὐ πάνυ ἀκόλουθα λέγειν
 οὐδὲ σύμφωνα οἷς τοπρῶτον ἔλεγες περὶ τῆς ῥητορικῆς. Φθ.

expellere decet: ut qui ad iustum usum tradiderit, hic vero
 in partem contrariam sit usus. Quapropter eum qui abutitur,
 odisse, in exilium mittere, & interimere etiam par est: praecep-
 torem vero nequaquam. So. Arbitror te, Gorgia, multis dis-
 putationibus interfuisse, idque in eis iam compertum habere,
 eos videlicet, qui inter se disputant, haud facile posse, cum
 discrepare coeperint, sic abire, ut rem ipsam definientes se
 invicem solum doceant atque discant: sed si de aliquo con-
 tendant, neque concedant alter alteri, ut vel vere vel perspi-
 cue loquantur, exandescunt, & per invidiam dictum putant,
 certantes simul, non autem quod erat propositum perqui-
 rentes. nonnunquam vero tandem adeo turpiter discedunt,
 cum iurgiis mutuisque maledictis, ut etiam poeniteat pigeat-
 que auscultantes, quod eiusmodi homines audiendos putave-
 rint. Sed quorsum haec? dices. quoniam non mihi videris
 satis nunc consentanea & consona dicere his, quae prius de

βοῦμαι οὖν διελέγχειν σε, μή με ὑπολάβῃς οὐ πρὸς τὸ πρᾶγμα φιλονεικοῦντα λέγειν, τοῦ καταφανὲς γενέσθαι, ἀλλὰ πρὸς σε. ἐγὼ οὖν, εἰ μὲν καὶ σὺ εἶ τῶν ἀνθρώπων ὡνπερ καὶ ἐγὼ, ἠδέως ἂν σε διερωτῶην· εἰ δὲ μὴ, ἐφών ἂν. ἐγὼ δὲ τίνων P. εἶμι; τῶν ἠδέως μὲν ἂν ἐλεγχεθέντων, εἴτι μὴ ἀληθὲς λέγοι- 458 a. μι· ἠδέως δ' ἂν ἐλεγξάντων, εἴτις τί μὴ ἀληθὲς λέγοι· οὐκ ἀηδέσερον· μέντ' ἂν ἐλεγχεθέντων, ἢ ἐλεγξάντων. μεῖζον γὰρ αὐτὸ ἀγαθὸν ἠγοῦμαι, ὅσῳπερ μεῖζον ἀγαθὸν ἐστίν, αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι κακοῦ τοῦ μεγίστου, ἢ ἄλλον ἀπαλλάξαι. οὐδὲν γὰρ οἶμαι τοσοῦτον κακὸν εἶναι ἀνθρώπῳ, ὅσον δόξα ψευδῆς περὶ ὧν τυγχάνει νῦν ἡμῶν ὁ λόγος ὦν. εἰ μὲν οὖν καὶ b. σὺ Φῆς τοιοῦτος εἶναι, διαλεγώμεθα· εἰ δὲ καὶ δοκεῖ χρῆναι ἔᾶν, ἔῶμεν ἤδη χαίρειν, καὶ διαλύωμεν τὸν λόγον. GOR. Ἄλλὰ φημί μὲν ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς τοιοῦτος εἶναι οἷον σὺ ὑφηγῆ ἴσως μέντοι χρῆν ἔννοεῖν καὶ τὸ τῶν παρόντων. πάλαι γάρ τοι, πρὶν καὶ ὑμᾶς ἔλθεῖν, ἐγὼ τοῖς παροῦσι πολλὰ ἐπεδειξάμην, καὶ νῦν ἴσως πῶρῳ ἀποτενοῦ-

rhetorica protuleras. Vereor tamen redarguere te, ne me arbitris non tam rei declarandae, quam tui gratia decertare. Quod si ex eorum numero es, e quorum sum ego, libenter abs te quae institui, perquiram: sin minus, dimittam. Verum, si quorum ego ex numero sum, quaeras: respondebo, ex iis qui libenter redargui patiuntur, si quid falsum ineptumve dicant; libenter etiam redarguunt, si quid ab alio minus vere dicatur; quibusque non minus reprehendi quam reprehendere gratum est. tanto enim maius id esse bonum existimo, quanto maius bonum est maximo quodam liberari malo, quam alios liberasse. Nihil enim tam perniciosum hominibus arbitror, quam opinionem falsam, in his videlicet rebus, de quibus praesens a nobis sermo est institutus. Itaque si & te esse talem affirmas, age disputemus: sin vero dimittendum censes, dimittamus iam, coetumque solvamus. Gor. Dico profecto, o Socrates, me quoque eiusmodi esse, qualem modo describebas. sed forte aliorum qui adsunt, ratio est habenda. Iamdudum

- ε. μεν, ἣν διαλεγώμεθα. σκοπεῖν οὖν χρὴ καὶ τὸ τούτων, μὴ
 τινὰς αὐτῶν κατέχωμεν βουλομένους τι καὶ ἄλλο πράττειν.
ΧΑΙ. Τοῦ μὲν θορυβοῦ, ᾧ Γοργία τε καὶ Σώκρατες, αὐτοὶ
 ἀκούετε τούτων τῶν ἀνδρῶν, βουλομένων ἀκούειν ἑάν τι λέ-
 γητε. ἐμοὶ δ' οὖν καὶ αὐτῶ μὴ γένοιτο τοσαύτη ἀσχολία,
 ὥστε τοιούτων λόγων καὶ οὕτω λεγομένων ἀφεμένῳ προὔρ-
 γαιότερόν τι γενέσθαι ἄλλο πράττειν. **ΚΑΛ.** Νῆ τοὺς θεοὺς,
 δ. ᾧ Χαιρεφῶν, καὶ μὲν δὴ καὶ αὐτὸς πολλοῖς ἤδη λόγοις πα-
 ραγενόμενος, οὐκ οἶδ' εἰ πώποτε ἤσθην οὕτως ὥσπερ νυνί.
 ὥστ' ἐμοίγε, κἄν τὴν ἡμέραν ὅλην ἐθέλοιτε διαλέγεσθαι, χα-
 ριεῖσθε. **ΣΩ.** Ἄλλὰ μὴν, ᾧ Καλλίκλεις, τό γ' ἐμὸν οὐδὲν
 κωλύει, εἴπερ ἐθέλοι Γοργίας. **ΓΟΡ.** Αἰσχρὸν δὴ τοιοῦτον, ᾧ
 Σώκρατες, γίγνεται, ἐμέ γε μὴ ἐθέλειν, καὶ ταῦτα, αὐτὸν
 ἐπαγγειλάμενον ἐρωτᾶν ὅ, τι τις βούλεται. ἀλλ' εἰ δοκεῖ τού-
 τῳ, διαλέγου τε καὶ ἐρώτᾳ ὅ, τι βούλει. **ΣΩ.** Ἄκουε δὴ,
 ε. ᾧ Γοργία, ᾧ θαυμάζω ἐν τοῖς λεγομένοις ὑπὸ σοῦ. ἴσως γάρ
 τοι σοῦ ὀρθῶς λέγοντος, ἐγὼ οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω. ρητορικὸν

enim antequam vos accederetis, his multa enarravi. & nunc forte, si disputare pergamus, mora longior protrahetur. Quamobrem cavendum est, ne hos, dum aliud facere quidpiam instituant, detineamus. *Chae.* Clamorem, Gorgia & Socrates, dissertationi huic interesse cupientium auditis. Mihi certe nullum negotium tanti sit, ut disputationi huic a vobis institutae quid aliud anteponom. *Cal.* Per Deos, o Chaerepho, ego quoque cum multis disputationibus interfuerim, nescio an unquam aequae ac nunc fuerim delectatus. Ideoque etiam si diem totum disputando contriveritis, erit mihi pergratum. *So.* Atqui, o Callicles, quantum ad me attinet, nihil, modo velit Gorgias, obstabit. *Gor.* Turpe quidem, o Socrates, deinceps mihi fuerit, si disputationem detrectem: praesertim cum ab initio iusserim omnes, de quo quisque vellet, interrogare. Itaque si placet praesentibus, disputa, & quidquid libuerit percontare. *So.* Audi iam, o Gorgia, quae in tuis verbis admirer. forte enim cum tu recte dicas, ego secus accipio. *Ais*

Φῆς ποιεῖν ὅσῳ εἶναι, ἐάν τις βούληται παρὰ σοῦ μαθάνειν;
 ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν περὶ πάντων ὥστ' ἐν ὄχλῳ πιθανὸν
 εἶναι, οὐ διδάσκοντα, ἀλλὰ πείθοντα; ΓΟΡ. Πάνυ μὲν οὔν. p.
 ΣΩ. Ἐλεγεσ τοίνυν δὴ ὅτι καὶ περὶ τοῦ ὑγιεινοῦ, τοῦ ἱατροῦ 459
 πιθανώτερος ἔσαι ὁ ρήτωρ. ΓΟΡ. Καὶ γὰρ ἔλεγον, ἐν γε ὄχλῳ. a.
 ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ ἐν ὄχλῳ, τοῦτό ἐστιν ἐν τοῖς μὴ εἰδόσιν. οὐ γὰρ
 δὴ που ἐν γε τοῖς εἰδόσι, τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ἔσαι. ΓΟΡ.
 Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ. Οὐκοῦν εἴπερ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος
 ἔσαι, τοῦ εἰδότος πιθανώτερος γίγνεται; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ.
 Οὐκ ἱατρός γε ὢν. ἢ γὰρ; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Ὁ δὲ μὴ ἱατρός b.
 γε δὴ που, ἀνεπιστήμων ὢν ὁ ἱατρός ἐπιστήμων; ΓΟΡ. Δῆλον
 ὅτι. ΣΩ. Ὁ οὐκ εἰδὼς ἄρα, τοῦ εἰδότος ἐν οὐκ εἰδόσι πιθανώ-
 τερος ἔσαι, ὅταν ὁ ρήτωρ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ᾖ. τοῦτο
 συμβαίνει, ἢ ἄλλο τι; ΓΟΡ. Τοῦτο ἐνταῦθα γε συμβαίνει.
 ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας τέχνας ὡσαύτως
 ἔχει ὁ ρήτωρ καὶ ἡ ρητορικὴ. αὐτὰ μὲν τὰ πράγματα οὐδὲν δεῖ
 αὐτὴν εἰδέναι ὅπως ἔχει μηχανὴν δὲ τινα πειθοῦς εὐρηκέναι, c.

rhetorem posse te, si quis a te discere velit, efficere? Gor. Aio equidem. So. Nonne ut de omnibus in turba probabiliter dicere valeat, non docendo, sed suadendo? Gor. Ita profusus. So. Addebas praeterea, rhetorem de sanitate plus quam medicum persuadere. Gor. Dixi profecto, sed in turba. So. Idem est itaque in turba, quod inter ignorantes. nunquam enim apud eos qui sciunt, magis quam medicus de sanitate persuaderet. Gor. Vera narras. So. Nonne ergo si plus quam medicus persuadendo valebit, scientia etiam praeditum persuasione superabit? Gor. Omnino. So. Ipse tamen non medicus. Gor. Non. So. Ac si non medicus, ergo & inscius eorum quae intelligit medicus. Gor. Procul dubio. So. Quare imperitus sciente apud nescientes facilius persuadebit, quando rhetor medico in persuadendi facultate excellit. itane sequitur? Gor. In his certe ita sequitur. So. Nonne in ceteris quoque artibus rhetor atque rhetorica se habet similiter: ut ad rhetoris facultatem nihil attingat cuiusmodi res sint nosse,

ὥστε φαίνεσθαι τοῖς οὐκ εἰδόσι, μᾶλλον εἰδέναί τῶν εἰδότων.
 ΓΟΡ. Οὐκοῦν πολλή ραψῶνη, ὡ Σώκρατες, γίγνεται, μὴ
 μαβόντα τὰς ἄλλας τέχνας, ἀλλὰ μίαν ταύτην, μηδὲν
 ἐλαττοῦσθαι τῶν δημιουργῶν. ΣΩ. Εἰ μὲν ἐλαττοῦται ἢ μὴ
 ἐλαττοῦται ὁ ρήτωρ τῶν ἄλλων, διὰ τὸ οὕτως ἔχειν, αὐτίκα

- ἐπισκεψόμεθα, εἴαν τι ἡμῖν πρὸς λόγου ἤ νῦν δὲ τότε πρότε-
 ρον σκεψόμεθα, ἄρα τυγχάνει περὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον,
 καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ καλόν, καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν, οὕτως
 ἔχων ὁ ρητορικὸς ὡς περὶ τὸ ὑγιεινόν, καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὧν
 αἱ ἄλλαι τέχναι αὐτὰ μὲν οὐκ εἰδῶς, τί ἀγαθὸν ἢ τί κακόν
 ἐσιν, ἢ τί καλόν ἢ τί αἰσχρὸν, ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον, πειθῶ δὲ
 περὶ αὐτῶν μεμηχανημένος, ὥστε δοκεῖν εἰδέναί, οὐκ εἰδῶς,
 εἶν οὐκ εἰδόσι, μᾶλλον τοῦ εἰδότος; ἢ ἀνάγκη εἰδέναί, καὶ δεῖ
 ε. προεπιζάμενον ταῦτα ἀφικέσθαι παρά σε, τὸν μέλλοντα μα-
 θήσεσθαι τὴν ρητορικὴν; εἰ δὲ μὴ, σὺ ὁ τῆς ρητορικῆς διδάσ-
 καλος, τούτων μὲν οὐδὲν διδάξεις τὸν ἀφικνούμενον, (οὐ γάρ

sed artem quandam sic ad persuadendum excogitare, ut apud imperitos magis scire, quam ipsi rerum singularum artifices, appareat? Gor. Nonne magna est haec facultas, eos videlicet qui alias nunquam artes attigerint, sed hanc solam, nihil tamen aliis cognitione esse inferiores? So. Utrum orator ob hanc unam facultatem ceteris excellat, vel superetur ipse, paulo post inquiremus, si quid conducere disputationi videbitur. nunc autem hoc prius consideremus, an in iusto & iniusto, honesto & turpi, bono & malo, ita comparatus sit orator, quemadmodum in salubribus, atque aliis, quae ad alias artes attinent, ceteri: ut ipse quidem bonumne an malum sit quippiam ignoret, pulchrumque vel turpe, aut iustum vel iniustum: persuasionem vero quandam ita de rebus huiusmodi machinetur, ut ignorans ipse inter imperitos scire magis quam scientes videatur. An forte necesse est haec eum nosse, oportetque hac facultate iam parta ad te proficisci qui sit futurus orator? Quod si huiusmodi rerum scientiam non afferat secum, tu quidem praeceptor rhetoricae talia non docebis: non enim

τὸν ἔργον,) ποιήσεις δ' ἐν τοῖς πολλοῖς δοκεῖν εἰδέναι αὐτὸν τὰ τοιαῦτα, οὐκ εἰδότα, καὶ δοκεῖν ἀγαθὸν εἶναι, οὐκ ὄντα; ἢ τοπαράπαν οὐχ οἴσσετε ἔσθαι αὐτὸν διδάξαι τὴν ῥητορικὴν, εἰ μὴ προειδῆ περι τούτων τὴν ἀλήθειαν; ἢ πῶς τῶ τοιαῦτα ἔχει, ὦ Γοργία; καὶ πρὸς Διὸς, ὥσπερ ἄρτι εἶπες, ἀποκα-^{p.}λύψας, τῆς ῥητορικῆς εἶπε τίς ποθ' ἢ δύναμις ἐστίν. ΓΟΡ. ⁴⁶⁰ Ἄλλ' ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὦ Σώκρατες, εἰ μὴ τύχη μὴ εἰδῶς, καὶ ταῦτα παρ' ἐμοῦ μαθήσεσθαι. ΣΩ. Ἐχε δὲ. καλῶς γὰρ λέγεις· εἰ μὴ περ ῥητορικὸν σύ τινα ποιήσης, ἀνάγκη αὐτὸν εἰδέναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀδίκαια, ἤτοι πρότερόν γε ἢ ἕξερων μαθόντα παρὰ σοῦ. ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τί οὖν; ὃ τὰ τεκτονικὰ μεμαθηκῶς, τεκτονικός; ἢ οὐ; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐκ-^{b.} οὖν καὶ ὃ τὰ μουσικὰ, μουσικός; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Καὶ ὃ τὰ ἰατρικὰ, ἰατρικός; καὶ τἄλλα οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὃ μεμαθηκῶς ἕκαστα, τοιοῦτός ἐστιν ὅσον ἕκαστον ἢ ἐπισημὴ ἀπεργάζεται; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ὃ τὰ δίκαια μεμαθηκῶς, δίκαιος. ΓΟΡ. Πάν-

tui id est officii haec ut doceas : efficies autem ut vulgo re-
rum esse eiusmodi videatur peritus, cum nesciat; appareatque
bonus ac praestans, cum sit minime. An omnino rhetoricam
docere non poteris, nisi prius horum veritatem fuerit con-
secutus? aut quo se modo haec habent, Gorgia? precor per
Iovem, ut quemadmodum paulo ante coepisti, rhetoricae no-
bis tandem potestatem aperiatis. Gor. At enim si forte quis igno-
ret, eum a me percepturum ea arbitror. So. Subsiste. recte
enim dicis : si quem tu rhetorem feceris, oportet eum iusta in-
iustaque scire, vel antequam ad te accedat, aut postea a te
perdiscere. Gor. Omnino. So. Quid vero? qui ea quae ad fa-
bricam spectant didicerit, nonne faber est? Gor. Est. So. Et
qui musicam, musicus? Gor. Ita. So. Et qui ea quae ad me-
dicinam pertinent, medicus? atque in ceteris eodem pacto,
quisquis didicerit aliquid, talis evadit, qualem cuiusque scien-
tia reddit? Gor. Omnino. So. Nonne igitur per hanc rationem
iustus erit, quicumque iusta didicerit? Gor. Maxime. So. Iustus

τως δὴ που. ΣΩ. Ὁ δὲ δίκαιος δίκαια που πράττει; ΓΟΡ.

c. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν ῥητορικὸν, δίκαιον εἶναι, τὸν δὲ δίκαιον βούλεσθαι δίκαια πράττειν. ΓΟΡ. Φαίνεται γε.

ΣΩ. Οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὁ γε δίκαιος ἀδικεῖν. ΓΟΡ.

Ἄνάγκη. ΣΩ. Τὸν δὲ ῥητορικὸν ἀνάγκη ἐκ τοῦ λόγου δίκαιον εἶναι. ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὁ ῥητορικὸς ἀδικεῖν. ΓΟΡ. Οὐ φαίνεται γε. ΣΩ. Μέμνησαι οὖν λέγων

ὀλίγω πρότερον ὅτι οὐ δεῖ τοῖς παιδοτρίβαις ἐγκαλεῖν, οὐδ' ἐκ-

d. βάλλειν ἐκ τῶν πόλεων, ἐὰν ὁ πύκτικος τῇ πυκτικῇ μὴ καλῶς χρῆται τε, καὶ ἀδικῇ; ὡσαύτως δὲ οὕτω καὶ ἐὰν ὁ ῥήτωρ τῇ ῥητορικῇ ἀδικῶς χρῆται, μὴ τῷ διδάξαντι ἐγκαλεῖν, μηδὲ

ἐξελαύνειν ἐκ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τῷ ἀδικοῦντι καὶ οὐκ ὀρθῶς χρωμένῳ τῇ ῥητορικῇ; ἐρρήθη ταῦτα, ἢ οὐ; ΓΟΡ. Ἐρρήθη.

ΣΩ. Νῦν δὲ γε ὁ αὐτὸς οὗτος φαίνεται ῥητορικὸς οὐκ ἂν ποτε

e. ἀδικήσας. ἢ οὐ; ΓΟΡ. Φαίνεται. ΣΩ. Καὶ ἐν τοῖς πρώτοις γε, ὡ Γοργία, λόγοις ἐλέγετο ὅτι ἡ ῥητορικὴ περὶ λόγους εἴη, οὐ τοὺς τοῦ ἀρτίου καὶ περιττοῦ, ἀλλὰ τοὺς τοῦ δικαίου καὶ

ἀδίκου. ἢ οὐ; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Ἐγὼ τοίνυν σου τότε ταῦτα

autem iusta facit? Gor. Ita est. So. An non ergo necesse est rhetorem esse iustum? iustum vero velle iusta agere? Gor. Apparet. So. Nunquam ergo volet iustus iniuriam facere. Gor. Nunquam. So. Rhetorem autem necesse est ex praecedenti ratione iustum esse. Gor. Necesse. So. Nunquam ergo volet rhetor iniuriam facere. Gor. Nunquam. So. Reminiscere, te paulo ante dixisse, non oportere paedotribas criminari, atque expellere, si quis pugil certamine arte pugilatoria male utatur, inferatque iniuriam: atque eodem pacto, si quis orator iniuste utatur rhetorica, non illum qui docuerit esse accusandum & expellendum, sed iniusta agentem, neque rhetorica recte utentem. Dictane haec sunt, an non? Gor. Dicta. So. Nunc autem ipse orator nunquam videtur facturus iniuriam. Gor. Nunquam. So. Atqui in superioribus dictum est, circa sermones versari rhetoricam, non de pari quidem & impari, sed de iusto atque iniusto. Gor. Certe. So. Ego igitur, cum tu

λέγοντος, ὑπέλαβον ὡς οὐδέποτε ἂν εἴη ἡ ῥητορικὴ ἀδίκον
 πρᾶγμα, ὃ γ' αἰεὶ περὶ δικαιοσύνης τοὺς λόγους ποιεῖται· ἐπει-
 δὴ δὲ ὀλίγον ὑπερον ἔλεγεσθε ὅτι ῥήτωρ τῆ ῥητορικῆ καὶ ἀδίκως
 χρῶτο, οὕτω θαυμάσιος καὶ ἠγησάμενος οὐ συνάδειν τὰ λε- P.
 γόμενα, ἐκείνους εἶπον τοὺς λόγους, ὅτι εἰ μὲν κέρδος ἠγοῖτο 40*
 εἶναι τὸ ἐλέγχεσθαι, ὡς περ ἐγὼ, ἀξιὸν εἴη διαλέγεσθαι· εἰ δὲ a.
 μὴ, ἔῃν χαίρειν. ὑπερον δὲ ἡμῶν ἐπισκοπουμένων, ὁρᾷς δὴ καὶ
 αὐτὸς ὅτι αὐὸμολογεῖται τὸν ῥητορικὸν ἀδύνατον εἶναι ἀδί-
 κως χρῆσθαι τῆ ῥητορικῆ, καὶ ἐθέλειν ἀδικεῖν. ταῦτα οὖν ἔφη
 ποτὲ ἔχει, μὰ τὸν Κῦνα, ὦ Γοργία, οὐκ ὀλίγησιν συνουσίαις
 ἐστὶν ὥστε ἱκανῶς διασκέψασθαι. ΠΩΛ. Τί δὲ, ὦ Σώκρατες; b.
 οὕτω καὶ σὺ περὶ τῆς ῥητορικῆς δοξάζεις ὡς περ νῦν λέγεις;
 ἢ οἶεσθαι ὅτι Γοργίας ἠσχύνθη σοὶ μὴ προσομολογήσαι, τὸν
 ῥητορικὸν ἄνδρα μὴ οὐχὶ καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι, καὶ τὰ κα-
 λὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ; καὶ εἰ μὴ ἔλθῃ ταῦτα εἰδὼς παρ' αὐ-
 τὸν, αὐτὸς διδάξειν ἔπειτα; ἐκ ταύτης ἴσως τῆς ὁμολογίας
 ἐναντίον τί συνέβη ἐν τοῖς λόγοις· τοῦδ' ὃ δὴ ἀγαπᾷς αὐτὸς, c.

haec diceret, rhetoricam nunquam esse rem iniustam, existima-
 vi, quae semper de iustitia verba faceret. postquam vero paulo
 post dicebas, quod orator etiam rhetorica iniuste utatur: statim
 admiratus, atque ratus non esse consentanea inter se quae abs
 te dicebantur, hunc protuli sermonem: ut, si redargui utile
 fore putares, veluti ego puto, operae pretium foret ut differ-
 reremus: sin minus, dimitteremus. Deinde vero re proprius
 penficulata, ut te non latet, in confesso fuit, fieri non posse
 ut rhetor rhetorica utatur iniuste, velitque iniuriam inferre.
 Ad haec autem satis, qua ratione se habeant, discernenda, per
 Canem, Gorgia, non exigua colloctione congressuque opus fue-
 rit. Pol. Etiamne autem sic de rhetorica statuis, ut nunc ais,
 an aliter? an magis putas, Gorgiam pudore quodam adductum
 concessisse tibi, rhetorem iusta, honesta, & bona etiam nosse:
 tuam, si quis earum rerum imperitus ad ipsum accedat, eum se
 esse docturum? Ex qua forsitan concessione deinde contra-
 rium aliquid in disputando secutum est, hoc tu quidem ni-
 Plai. Oper. Vol. IV, C

- ἀγων ἐπὶ τοιαῦτα ἐρωτήματα. ἐπεὶ τίνα οἶει ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίσασθαι τὰ δίκαια καὶ ἄλλους διδάξειν; ἀλλ' εἰς τὰ τοιαῦτα ἄγειν πολλὴ ἀγροικία ἐστὶ τοῦ λόγου. ΣΩ. ὦ κάλλιπε Πῶλε, ἀλλὰ τοὶ ἐξεπίτηδες κτώμεθα ἑταίρους καὶ υἱεῖς, ἵνα ἐπειδὴν αὐτοὶ πρεσβύτεροι γιγνόμενοι σφαλλώμεθα, παρόντες ὑμεῖς οἱ νεώτεροι ἐπανορθώσῃτε ἡμῶν τὸν βίον καὶ ἐν ἔργοις καὶ ἐν λόγοις. καὶ νῦν εἴτε ἐγὼ καὶ Γοργίας ἐν ταῖς λόγοις σφαλλόμεθα, σὺ παρὼν ἐπανόρθου δίκαιος δ' εἶ. καὶ ἐγὼ σοὶ ἐθέλω τῶν ὁμολογημένων εἶτι σοὶ δοκεῖ μὴ καλῶς ὁμολογήσθαι, ἀναδέσθαι δ', τι ἂν σὺ βούλῃ, ἕάν μοι ἐν μόνον φυλάττης. ΠΩΛ. Τί τοῦτο λέγεις; ΣΩ. Τὴν μακρολογίαν, ὦ Πῶλε, ἣν καθέξῃς, ἣ τοπρῶτον ἐπεχείρησας χρῆσθαι. ΠΩΛ. Τί δέ; οὐκ ἔξεσι μοι λέγειν ὅσα ἂν βούλωμαι; ΣΩ. Δεινὰ μὲν' ἂν πάθοις, ὦ βέλτισε, εἰ Ἀθήναζε ἀφικόμενος, οὗ τῆς Ἑλλάδος πλείσῃ ἐστὶν ἐξουσία τοῦ λέγειν, ἐπειτα σὺ ἐνταῦθα τούτου μόνος ἀτυχήσῃς. ἀλλὰ ἀντίθεο τὸ, σοῦ μακρὰ λέγοντος, καὶ μὴ

mium studiose captas, o Socrates, dum interrogando ad huiusmodi responsa perducis. Nam quem arbitraris negaturum fuisse tibi, iusta se scire, aliosque esse docturum? Verum magna rusticitas est, ad haec interrogando deducere. So. Ob hanc ipsam causam, pulcherrime mi Pole, amicos nobis & filios comparamus: ut si quando in senectute peccemus, inniores vos praesentes vitam nostram & verbis & operibus corrigatis. Et nunc si quid me & Gorgiam in disputando sefellit, ipse praesens emenda, sic enim debes: atque ego lubens tibi permitto, ut si quid eorum quae concessa sunt, non recte concessa putet, id tuo arbitratu permutes, dummodo unum quidpiam devites. Pol. Quid hoc, o Socrates? So. Prolixitatem sermonis illam, quam ab ipso disputationis initio incoepabas. Pol. Quid ita? nonne mihi quantum voluero loqui licebit? So. Gravi nimium iniuria afficereris, o vir optime, si profectus Athenas, ubi totius Graeciae maxima est loquendi libertas, solus ipse hoc in loco potestatem loquendi pro arbitrio non haberes. At

ἰθέλοντος τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, οὐ δεινὰ αὖ ἐγὼ πά-
 σοιμι εἰ μὴ ἐξέσαι μοι ἀπιέναι καὶ μὴ ἀκούειν σου; ἀλλ' εἴτι
 κήδη τοῦ λόγου τοῦ εἰρημένου, καὶ ἐπανορθώσασθαι αὐτὸν p.
 βούλει (ὥσπερ νῦν δὴ ἔλεγον) ἀναθέμενος ὃ, τι σοὶ δοκεῖ, ἐν ⁴⁶¹
 τῷ μέρει ἐρωτῶν τε καὶ ἐρωτώμενος, ὥσπερ ἐγὼ τε καὶ Γορ- ^{a.}
 γίας, ἔλεγχέ τε καὶ ἐλέγχου. Φῆς γὰρ δὴ που καὶ σὺ ἐπί-
 σασθαι ἄπερ Γοργίας, ἢ οὐ; ΠΩΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Οὐκοῦν
 καὶ σὺ κελεύεις σεαυτὸν ἐρωτᾶν ἐκάστοτε ὃ, τι ἂν τις βούλη-
 ται, ὡς ἐπιτάμενος ἀποκρίνεσθαι. ΠΩΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ.
 Καὶ νῦν δὴ τούτων ἐπότερον βούλει ποιεῖ ἐρώτα, ἢ ἀποκρί- h.
 νου. ΠΩΛ. Ἄλλὰ ποιήσω ταῦτα. καὶ μοι ἀπόκριναι, ὧ Σώ-
 κρατες. ἐπειδὴ Γοργίας ἀπορεῖν σοὶ δοκεῖ περὶ τῆς ῥητορικῆς,
 σὺ αὐτὴν τίνα Φῆς εἶναι; ΣΩ. Ἄρα ἐρωτᾶς ἤντινα τέχνην
 Φημί εἶναι; ΠΩΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Οὐδεμία ἔμοιγε δοκεῖ, ὧ
 Πῶλε, ὡς γε πρὸς σε τᾶλγθῆ εἰρησθαι. ΠΩΛ. Ἄλλὰ τί σοὶ
 δοκεῖ ἡ ῥητορικὴ εἶναι; ΣΩ. Πρᾶγμα ὃ Φῆς σὺ ποιῆσαι τέχ-

e diverso, videlicet si te prolixè loquente, neque volente ad
 interrogata respondere, non liceret abire mihi, teque audire
 nolle: nonne ego quoque gravi iniuria afficerer, si non abire
 mihi, tuæque orationi aufcultare nolle permittatur potestas?
 Verum si qua tibi disputationis huius est cura, eamque cor-
 rigere voles, quemadmodum modo dicebam, retractans quod
 tibi retractandum videtur, rogansque vicissim atque respon-
 dens, ut ego Gorgiasque fecimus, redargue me, ac te re-
 dargui patiare. An autem te quoque scire, quæ & Gorgias
 se scire profitetur, affirmas? *Pol.* Dico equidem. *So.* Et iubes,
 ut de quo quisque velit, a te quaerat, tanquam ab homine
 qui respondere sciat? *Pol.* Certe. *So.* Nunc ergo alterutrum tuo
 arbitratu facias, vel quaere, vel responde. *Pol.* Faciam equi-
 dem, atque mihi responde, o Socrates. quandoquidem Gorgias
 circa rhetoricam tibi non videtur posse commode dicere, tu
 ipsam quam esse dicis? *So.* Interrogasne, quam artem esse pu-
 tem? *Pol.* Id ipsum. *So.* Nullam, o Pole, ut vera tibi loquar.
Pol. Quid igitur tibi videtur esse rhetorica? *So.* Res quam tu

- νην, ἐν τῷ συγγράμματί ὃ ἐγὼ ἔναγχος ἀνέγνων. ΠΩΛ.
 c. Τί τοῦτο λέγεις; ΣΩ. Ἐμπειρίαν ἐγώ γε τινα. ΠΩΛ. Ἐμ-
 πειρία ἄρα σοὶ δοκεῖ ἢ ῥητορικὴ εἶναι; ΣΩ. Ἐμοιγε εἰ μὴ
 τι σὺ ἄλλο λέγεις. ΠΩΛ. Τίνος ἐμπειρία; ΣΩ. Χάριτός τίνος
 καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας. ΠΩΛ. Οὐκοῦν καλόν σοι δοκεῖ ἢ
 ῥητορικὴ εἶναι, χαρίζεσθαι οἷόντ' εἶναι ἀνθρώποις; ΣΩ. Τί δέ,
 ὦ Πῶλε, πέπυσαι ἤδη παρ' ἐμοῦ ὅ, τι Φημί αὐτήν εἶναι,
 ὥστε τὸ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾶς εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι;
 d. ΠΩΛ. Οὐ γὰρ πέπυσμαι ὅτι ἐμπειρίαν τινα αὐτὴν φῆς
 εἶναι; ΣΩ. Βούλει οὖν, ἐπειδὴ τιμᾶς τὸ χαρίζεσθαι, σμι-
 κρόν τι μοι χαρίσασθαι; ΠΩΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Ἐροῦ νῦν με,
 ὀψοποιῖα εἴτις μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι. ΠΩΛ. Ἐρωτῶ δὴ τίς
 τέχνη ὀψοποιῖα. ΣΩ. Οὐδεμία, ὦ Πῶλε. ΠΩΛ. Ἀλλὰ τί,
 Φάδι. ΣΩ. Φημί δὴ, ἐμπειρία τις. ΠΩΛ. Τίς, Φάδι. ΣΩ.
 Φημί δὴ, χάριτος καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας, ὦ Πῶλε. ΠΩΛ.
 e. Ταυτὸν δ' ἐστὶν ὀψοποιῖα καὶ ῥητορικὴ; ΣΩ. Οὐδαμῶς γε
 ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτηδεύσεως μέρος. ΠΩΛ. Τίνος λέγεις
 ταύτης; ΣΩ. Μὴ ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθές εἰπεῖν, οὐκ ὦ

dicis fecisse artem, in eo libro quem nuper legi. *Pol.* Quidnam dicis? *So.* Peritiam quandam. *Pol.* Peritia ergo tibi videtur esse rhetorica? *So.* Mihi quidem, nisi tu aliud dixeris. *Pol.* Cuius videtur rei peritia? *So.* Gratiam quandam voluptatemque pariendi. *Pol.* Nonne igitur pulchrum quiddam existimas esse rhetoricam, cum apud homines comparare gratiam possit? *So.* Quid, o Pole? audivisti iam quid illam esse dicam, quod deinceps interrogas utrum pulchram esse putem? *Pol.* Nonne te audivi dicentem, esse peritiam quandam? *So.* Visne igitur, quandoquidem gratiam magni facis, paulum quid mihi gratificari? *Pol.* Volo. *So.* Interroga me nunc, quam artem esse coquinariam putem. *Pol.* Ecce interrogo: quaenam ars coquinaria est? *So.* Nulla. *Pol.* At quid? *So.* Peritiam quandam esse dico. *Pol.* Quaenam peritia est? *So.* Gratiam voluptatemque pariendi. *Pol.* Idemne est coquinaria atque rhetorica? *So.* Nullo pacto; sed eiusdem studii particula.

Γοργίου ἕνεκα λέγειν, μὴ οἴηται με διακωμωδεῖν τὸ ἑαυτοῦ ἐπιτήδευμα. ἐγὼ δὲ, εἰ μὲν τοῦτο ἐστὶν ἡ ῥητορικὴ ἢ ἡ Γοργίας ἐπιτηδεύει, οὐκ οἶδα. καὶ γὰρ ἄρτι ἐκ τοῦ λόγου οὐδὲν ἡμῖν καταφανὲς ἐγένετο τί ποτε οὗτος ἡγεῖται. ὁ δ' ἐγὼ καλῶ τὴν ῥητορικὴν, πράγματός τινος ἐστὶ μέριον, οὐδενὸς τῶν καλῶν. ΓΟΡ. Τίνος, ὦ Σώκρατες, εἰπέ· μηδὲν ἐμὲ αἰσχυνοῦς. ΣΩ. Δοκεῖ τοίνυν μοι, ὦ Γοργία, εἶναι τι ἐπιτήδευμα, τεχνικὸν μὲν οὐ, ψυχῆς δὲ σοχαστικῆς καὶ ἀνδρείας, καὶ φύσει δεινῆς προσομιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις. καλῶ δὲ αὐτοῦ ἐγὼ τὸ κεφάλαιον, κολακείαν. ταύτης μοι δοκεῖ τῆς ἐπιτηδεύσεως πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα μέρια εἶναι, ἐν δὲ καὶ ἡ ὀψοποιητικὴ ὃ δοκεῖ μὲν εἶναι τέχνη, ὡς δὲ ὁ ἐμὸς λόγος, οὐκ ἐστὶ τέχνη, ἀλλ' ἐμπειρία καὶ τριβή. ταύτης μέριον καὶ τὴν ῥητορικὴν ἐγὼ καλῶ, καὶ τὴν γε κομμωτικὴν, καὶ τὴν σοφιστικὴν· τέτταρα ταῦτα μέρια ἐπὶ τέτταρσι πράγμασιν. εἰ οὖν βούλεται Πῶλος πυνθάνεσθαι, πυνθάνεσθω. οὐ γὰρ πω πέψυται ὁποῖον Φημί ἐγὼ τῆς κολακείας μέριον εἶναι τὴν ῥητορικὴν, ἀλλ' αὐτὸν

Pol. Cuius studii? *So.* Vereor ut sit durius veritatem dicere Gorgiae causa, ne forte me suum vituperare studium arbitretur. Ego enim utrum haec rhetorica sit quam Gorgias exercet, nescio. nam ex hac disputatione nihil nobis patefactum est, quid tandem ipse putet. Sed quod ego appello rhetoricam, rei cuiusdam particula est nequaquam honestae. *Ger.* Cuiusnam Socrates? dic age, nihil mea causa veritus. *So.* Videtur mihi studium esse quoddam, non artificiosum quidem, sed sagacis animi, aptique natura atque potentis ad humanam consuetudinem sibi conciliandam. Appello autem summam caputque eius adulationem. Huius autem studii multa videntur mihi esse membra. unum quidem coquinaria: quae quamvis esse ars videatur, meo tamen iudicio nulla est, sed peritia quaedam usu comperta. Eiusdem praeterea particulam rhetoricam quoque esse dico, & fucatoriam, quae mangonica dicitur, & sophisticam: has utique particulas quatuor, ad res quatuor pertinere. Si ergo Polus quaerere vult, quaerat. nondum enim

- λέληθα οὕτως ἀποκεκριμένος. ὁ δὲ ἐπανερωτᾷ εἰ οὐ καλὸν ἡγοῦμαι εἶναι ἐγὼ δὲ αὐτῷ οὐκ ἀποκρινοῦμαι πρότερον εἴτε καλὸν εἴτε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι τὴν ῥητορικὴν, πρὶν ἂν πρῶτον ἀποκρίνωμαι ὅ, τι ἐστίν. οὐ γὰρ δίκαιον, ὦ Πῶλε. ἀλλ' εἴπερ βούλει πυθέσθαι, ἐρώτα ὁποῖον μῦθον τῆς κολακείας Φημί εἶναι τὴν ῥητορικὴν. ΠΩΛ. Ἐρωτῶ δὴ, καὶ ἀπόκρισαι, ὁποῖον μῦθον. ΣΩ. Ἄγ' οὖν ἂν μάθοις ἀποκριναμένου; ἐστὶ γὰρ ἢ ῥητορικὴ, κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον, πολιτικῆς μορίου εἶδωλον. ΠΩΛ. Τί οὖν; καλὸν ἢ αἰσχρὸν λέγεις αὐτὴν εἶναι; ΣΩ. Αἰσχρὸν ἔγωγε. τὰ γὰρ κακὰ, αἰσχροὰ ἐγὼ καλῶ· ἐπειδὴ δεῖ σοι ἀποκρίνασθαι ὡς ἤδη εἰδότι ἃ ἐγὼ λέγω. ΓΟΡ. Μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ αὐτὸς συνίημι ὅ, τι λέγεις. ΣΩ. Εἰκότως γε, ὦ Γοργία. οὐδὲν γὰρ πω σαφὲς λέγω· Πῶλος δὲ ὅδε νέος ἐστὶ καὶ ὀξύς. ΓΟΡ. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἔα· ἐμοὶ δ' εἰπέ πῶς λέγεις πολιτικῆς μορίου εἶδωλον εἶναι τὴν ῥητορικὴν. ΣΩ. Ἀλλὰ τοῦτ' ἐγὼ πειράσομαι φράσαι ὅ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἢ ῥητορικὴ· εἰ δὲ μὴ τυγχάνει ἂν τοῦτο,

audivit, qualem adulationis particulam rhetoricam esse dicam: nec animadvertit, ad id me nondum respondisse. itaque interrogat, utrum pulchram existimem, necne. Ego vero, utrumque pulchrum aliquid vel turpe rhetoricam esse rear, non prius respondebo, quam quid ipsa sit, aperuerim. non enim aliter respondere decet, Pole. Quod si audire voles, percontare qualem adulationis particulam, rhetoricam esse dicam. Pol. Quaero iam abs te, qualis particula? So. An me respondente perdisces? Est, ut opinor, rhetorica particulae civilis simulacrum. Pol. Quid ergo? pulchrumne, an turpe quiddam ais esse? So. Turpe. siquidem mala esse turpia dico, quandoquidem tibi, tanquam eorum quae iam dico non ignaro, me respondere oportet. Gor. Per Iovem, non satis quae dicis, intelligo. So. Nec iniuria quidem, Gorgia. nondum enim satis expressi: Polus autem iste iuvenis atque acer est. Gor. At hunc mitte: mihi vero responde, quo pacto dicas rhetoricam civilis particulae simulacrum esse. So. Conabor exprimere, quid mihi

Πῶλος ὅδε ἐλέγξει. σῶμά που καλεῖς τι καὶ ψυχὴν; ΓΟΡ.
 Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τούτων οἶετινὰ εἶναι ἑκατέρου p.
 εὐεξίαν; ΓΟΡ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Τί δέ; δοκοῦσαν μὲν εὐεξίαν, 464
 οὔσαν δ' οὐ; οἶον, τοιούδε λέγω πολλοὶ δοκοῦσιν εὐ ἔχειν τὰ a.
 σώματα, οὓς οὐκ ἂν ῥαδίως αἰσθοιτό τις ὅτι οὐκ εὐ ἔχουσιν,
 ἄλλος ἢ ἰατρός τε καὶ τῶν γυμνασικῶν τις. ΓΟΡ. Ἀληθεῖ
 λέγεις. ΣΩ. Τὸ τοιοῦτον λέγω καὶ ἐν σώματι εἶναι καὶ ἐν
 ψυχῇ, ὅτι ποιεῖ μὲν δοκεῖν εὐ ἔχειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν,
 ἔχει δὲ οὐδὲν μᾶλλον. ΓΟΡ. Ἐσι ταῦτα. ΣΩ. Φέρε δὴ σοι, b.
 εἰάν δύνωμαι, σαφέστερον ἐπιδείξω ὃ λέγω. δυοῖν ὄντων πραγ-
 μάτοιιν, δύο λέγω τέχνας, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῇ ψυχῇ, πολι-
 τικὴν καλῶ τὴν δὲ ἐπὶ τῷ σώματι, μίαν μὲν οὕτως ὀνομάσαι
 οὐκ ἔχω σοι μίᾳς δὲ οὔσης τῆς τοῦ σώματος θεραπείας, δύο
 μέτρια λέγω; τὴν μὲν, γυμνασικὴν, τὴν δὲ, ἰατρικὴν. τῆς δὲ
 πολιτικῆς, ἀντὶ μὲν τῆς γυμνασικῆς, τὴν νομοθετικὴν ἀντί-

videatur esse rhetorica. fin vero aliter se habeat negotium;
 Polus iste redarguat. Corpus appellas aliquid atque animam?
 Gor. Quidni. So. Horum vero nonne putas aliquam utriusque
 bonam habitudinem? Gor. Puto equidem. So. Praeterea ha-
 bitudinem aliquam apparere bonam, cum minime fit? Dico
 autem nonnihil eiusmodi. Multi corpus bene affectum habere
 videntur, quorum malam valetudinem habitudinemque haud
 facile quisquam, praeter medicum gymnasiique magistrum, de-
 prehendat. Gor. Vera narras. So. Tale quiddam & in cor-
 pore & in anima esse dico, quod quidem facit ut & corpus
 & anima recte valere videantur, cum non bene se habeant.
 Gor. Ita est. So. Age vero, si potero, clarius quod dixi ex-
 plicabo. Cum res duae sint, artes esse geminas arbitror: &
 artem quidem ad animam pertinentem, civilem nuncupo: eam
 vero quae ad corpus, nomine uno nominare non possum.
 sed huius artis unius, quae curat corpus, duas pono particu-
 las: alteram quidem gymnasticam, alteram medicinam. In ci-
 vili vero nomotheticam, scilicet conditricem legum, pono cor-
 respondentem gymnasticae: & iustitiam, scilicet iudiciariam,

- c. σροφῶν δὲ τῆ ἰατρικῆ, τὴν δικαιοσύνην. ἐπικοινωνοῦσι μὲν δὴ ἀλλήλαις, ὅτε περὶ τὸ αὐτὸ οὔσαι, ἐκάτεραι τούτων, ἢ, τε ἰατρικὴ τῆ γυμνασικῆ, καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆ νομοθετικῆ. ὁμοίως δὲ διαφέρουσι τι ἀλλήλων. τεττάρων δὴ τούτων οὔσων, καὶ ἀεὶ πρὸς τὸ βέλτισον θεραπευουσῶν, τῶν μὲν, τὸ σῶμα, τῶν δὲ, τὴν ψυχὴν, ἢ κολακευτικὴ αἰσθανομένη, οὐ γνωῖσα λέγω, ἀλλὰ σοχασαμένη, τέτραχα ἑαυτὴν διανεύμασα, ὑποδῦσα ὑπὸ ἑκάστων τῶν μορίων, προσποιεῖται εἶναι τοῦτο ὅπερ
- d. ὑπέδου. καὶ τοῦ μὲν βελτίστου οὐδὲν φροντίζει, τῷ δὲ ἀεὶ ἠδίστῳ θηρεύεται τὴν ἀνοιαν, καὶ ἐξαπατᾷ ὥστε δοκεῖν πλείστου ἀξία εἶναι. ὑπὸ μὲν οὖν τὴν ἰατρικὴν ἢ ὀψοποιητικὴν ὑποδέδουκε, καὶ προσποιεῖται τὰ βέλτιστα σιτία τῷ σώματι εἰδέναι. ὥστ' εἰ δεοὶ ἐν παισὶ διαγωνίζεσθαι ὀψοποιόν τε καὶ ἰατρὸν, ἢ ἐν ἀνδράσιν οὕτως ἀνοήτοις ὥσπερ οἱ παῖδες, πρότερος ἐπαίει περὶ τῶν χρησῶν σιτίων ἢ πονηρῶν, ὁ ἰατρὸς ἢ ὁ ὀψοποιὸς, λιμῶ
- e. ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἰατρὸν. κολακειῶν μὲν οὖν αὐτὸ καλῶ, καὶ αἰσχροῦν φημὶ εἶναι τὸ τοιοῦτον, ὃ Πῶλε. τοῦτο γὰρ πρὸς σε

medicinam quodammodo referentem. Communicant vero invicem, utpote quae circa idem sint, medicina atque gymnastica, rursusque iudiciaria atque legalis. verumtamen inter se etiam differunt. Cum vero hae quatuor sint, semperque quod optimum curent, hae quidem corpus, illae animam: facultas adulatoria id sentiens, non cognoscens quidem, sed coniectans, se quadrifariam dividit, singulasque subit particulas, simulans id se esse quod subit. Et optimi quidem nullam habet curam, sed semper eo quod dulcissimum est, quasi hamo incautam illaqueat mentem, & usque adeo decipit, ut plurimi apud eam aestimanda videatur. Medicinam quidem coquinaria subiens, simulat optimos se cibos corpori adhibere. Quamobrem si vel inter pueros, vel viros aequae ac pueri stultos atque insipientes, contendere oporteret coquum atque medicum, uter eorum de bonis malisque cibis plus intelligat, medicus quidem fame periret. Id ergo adulationem voco, ac turpe, o Pole, quiddam existimo, id enim adversus te dico:

λέγω, ὅτι τοῦ ἡδέος σοχάζεται ἀνευ τοῦ βελτίου. τέχνην δὲ p.
αὐτὴν οὐ φημι εἶναι, ἀλλ' ἐμπειρίαν. ὅτι οὐκ ἔχει λόγον οὐ- 46
δένα, ὡς προσφέρει ἢ προσφέρει, ὅποια ἄττα τὴν φύσιν ἐσίν a.
ὥστε τὴν αἰτίαν ἐκάστου μὴ ἔχειν εἰπεῖν. ἐγὼ δὲ τέχνην οὐ
καλῶ ὃ ἂν ἦ ἄλογον πρᾶγμα. τούτων δὲ περὶ εἰ ἀμφισβη-
τεῖς, ἐθέλω ὑποσχεῖν λόγον. τῇ μὲν οὖν ἰατρικῇ, ὡς περ λέ-
γω, ἢ ὀψοποιητικῇ κολακεία ὑπόκειται τῇ δὲ γυμνασικῇ, b.
κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον, ἢ κομμωτικῇ, κακοῦργός τε
καὶ ἀπατηλῇ, καὶ ἀγεννῆς, καὶ ἀνελεύθερος, σχήμασί τε
καὶ χρώμασι καὶ λειότητι καὶ αἰσθήσει ἀπατῶσα ὥστε
ποιεῖν, ἀλλότριον κάλλος ἐφελκομένους. τοῦ οἰκείου τοῦ διὰ
τῆς γυμνασικῆς ἀμελεῖν. ἵν' οὖν μὴ μακρολογῶ, ἐθέλω σοὶ
εἰπεῖν ὡς περ οἱ γεωμέτραι (ἤδη γὰρ ἂν ἴτως ἀκολουθήσεις)
ὅτι ὃ κομμωτικῇ πρὸς γυμνασικῇ, τοῦτο ὀψοποιητικῇ πρὸς c.
ἰατρικῇ. μᾶλλον δὲ ἄδε' ὅτι ὃ κομμωτικῇ πρὸς γυμνασικῇ,
τοῦτο σοφιστικῇ πρὸς νομοθετικῇ καὶ ὅτι ὃ ὀψοποιητικῇ πρὸς
ἰατρικῇ, τοῦτο ῥητορικῇ πρὸς δικαιοσύνην. ὅπερ μέντοι λέγω,
διέσηκεν οὕτω φύσει ἅτε δ' ἐγγύς ὄντων, φέρονται ἐν τῷ

proptereaque absque ulla optimi ratione voluptatem aucupa-
tur. neque artem eam esse dico, sed peritiam quandam; quo-
niam nullam eorum quae affert, qualia sunt natura, habet ratio-
nem: quo fit, ut nullius rei causam possit afferre. Quare ar-
tem non appello, quae careat ratione. de quibus tamen si am-
bigis, rationem tibi volo exponere. Itaque medicinam, ut
dixi, coquinaria adulatio subit: Gymnasticam vero similiter
fucatoria, res noxia, fallax, ingenerosa, illiberalis, figuris,
coloribus, lineamentis, & sensu quodam ita decipiens, ut
propter extrinsecum fucum propriam veramque formam, quae
fit per gymnasticam, negligamus. Ceterum ne sum prolixior,
more geometrico dicam. sic enim forte iam assequeris. Pro-
fecto quod fucatrix ad gymnasticam, id ad medicinam est
coquinaria. immo vero sic: Quod fucatrix ad gymnasticam,
hoc sophistica ad legalem: rursusque, quod coquinaria ad me-
dicinam, id rhetorica est ad iustitiam. Verumtamen, ut dice-

- αὐτῷ καὶ περὶ ταυτὰ σοφισαὶ καὶ ῥήτορες, καὶ οὐκ ἔχουσιν ὅ, τι χρήσονται οὔτε αὐτοὶ ἑαυτοῖς, οὔτε οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι τούτοις. καὶ γὰρ ἂν εἰ μὴ ἡ ψυχὴ τῷ σώματι ἐπεσάτει, ἀλλ' αὐτὸ αὐτῷ, καὶ μὴ ὑπὸ ταύτης κατεθεωρεῖτο καὶ ἀνεκρίνετο ἢ τε ὀψοποιητικὴ καὶ ἡ ἰατρικὴ, ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα ἔκρινε σαθρῶμενον ταῖς χάρισι ταῖς πρὸς αὐτὸ, τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου ἂν πολὺ ἦν, ὦ Φίλε Πῶλε (σὺ γὰρ τούτων ἔμπειρος) ὁμοῦ ἂν πάντα χρήματα ἐφύρετο ἐν τῷ αὐτῷ, ἀκρίτων τ' ὄντων τῶν τε ὑγιεινῶν καὶ ἰατρικῶν καὶ ὀψοποιητικῶν. ὃ μὲν οὖν ἐγὼ Φίμι τὴν ῥητορικὴν εἶναι, ἀκήκοας· ἀντίτροπον ὀψοποιῆας ἐν ψυχῇ, ὡς ἐκεῖνο ἐν σώματι. ἴσως μὲν οὖν ἄποπον πεποίηκα, ὅτι σε οὐκ ἔων μακροὺς λόγους λέγειν, αὐτὸς μακρὸν λόγον ἀποτέτακα. ἄξιον μὲν οὖν ἐμοὶ συγγνώμην ἔχειν ἐσί. λέγοντος γὰρ μου βραχέα, οὐκ ἐμάνθανες, οὐδὲ χρῆσθαι τῇ ἀποκρίσει, ἣν σοι ἀπεκρινάμην, οὐδὲν ἥτιστα, ἀλλὰ ἐθέου διηγῆσεως. ἐὰν μὲν οὖν καὶ ἐγὼ σοῦ ἀποκρινομένου μὴ

ham, ita natura distinguuntur: ac etiam tanquam propinquaemiscuntur invicem in eodem & circa eadem, sophistae videlicet & rhetores: nec utilitatem respiciunt aliquam, quam vel pro seipsis, vel pro aliis sequantur unquam. Nam si animus corpori non praeesset, sed ipsum sibi; neque ab eo perspiceretur, discerneretque coquinaria & medicina: sed corpus ipsum gratia voluptateque sua haec perpenderet, illud Anaxagorae profus accideret, amice Pole: horum enim habes peritiam: omnia videlicet in eodem indiscreta commiscerentur, & quae ad medicinam pertinent & salutem, & quae ad coquinariam attinent. Audivisti iam, quid ego rhetoricam esse dicam: rem videlicet coquinariae respondentem, talemque in anima, qualis illa est in corpore. Fortassis absurde feci, qui tibi prolixitatem prohibens, sermonem ipse longum extenderim: ubi tamen venia dignus sum, quia si brevius essem locutus, minime percepisses, neque responsio tibi meafatisfecisset, sed expositione rursus indigniffes. Si ergo nec ego te respondentem assequi valeo, tu quoque extendere sermo-

ἔχω ὃ, τι χρήσωμαι, ἀπότεινε καὶ σὺ λόγον· ἐὰν δὲ ἔχω, p.
 ἔα με χρῆσθαι. δίκαιον γάρ. καὶ νῦν ταύτῃ τῇ ἀποκρίσει εἶτι 466
 ἔχεις χρῆσθαι, χρῶ. ΠΩΛ. Τί οὖν φῆς; κολακεία δοκεῖ σοι
 εἶναι ἢ ῥητορικὴ; ΣΩ. Κολακείας μὲν οὖν ἔγωγε εἶπον μύριον.
 ἀλλ' οὐ μνημονεύεις τηλικούτος ὢν, ὦ Πῶλε; τί τάχα δρά-
 σεῖς πρεσβύτης γενόμενος; ΠΩΛ. Ἄρ' οὖν δοκοῦσί σοι ὡς
 κόλακες ἐν ταῖς πόλεσι φαῦλοι νομίζεσθαι οἱ ἀγαθοὶ ῥήτορες;
 ΣΩ. Ἐρώτημα τοῦτ' ἐρωτᾶς, ἢ λόγου τινὸς ἀρχὴν λέγεις; b.
 ΠΩΛ. Ἐρωτῶ ἔγωγε. ΣΩ. Οὐδὲ νομίζεσθαι ἔμοιγε δοκοῦ-
 σιν. ΠΩΛ. Πῶς οὐ νομίζεσθαι; οὐ μέγιστον δύνανται τῶν ἐν
 ταῖς πόλεσιν; ΣΩ. Οὐκ· εἰ τὸ δύνασθαι γε λέγεις ἀγαθὸν τι
 εἶναι τῷ δυναμένῳ. ΠΩΛ. Ἀλλὰ μὴν δὲ λέγω γε. ΣΩ.
 Ἐλάχιστον τοίνυν μοι δοκοῦσι τῶν ἐν τῇ πόλει δύνασθαι οἱ ῥή-
 τορες. ΠΩΛ. Τί δ' οὐχ, ὥσπερ οἱ τύραννοι, ἀποκτινύουσι
 τε ὃν ἄν βούλωνται, καὶ ἀφαιροῦνται χρήματα, καὶ ἐκβάλ- c.
 λουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἄν δοκῇ αὐτοῖς; ΣΩ. Νῆ τὸν Κύννα
 ἀμφιγνοῶ μέντοι, ὦ Πῶλε, ἐφ' ἐκάστου ὢν λέγεις, πότερον
 αὐτὸς ταῦτα λέγεις, καὶ γνώμην σαυτοῦ ἀποφαίνῃ, ἢ ἐμέ

nem. *fin valeo, permittite me responsione tua vel mea (sic enim
 aequum est) pro arbitrio uti. Et nunc quidem, si quo pacto
 responsione hac opportune uti potes, utere. Pol. Quid igitur
 ais? adulatione tibi videtur esse rhetorica? So. Equidem adu-
 lationis particulam esse dixi. Non meministi, Pole, quum sis
 huius aetatis? quid forte posthac natu grandior facies? Pol.
 An boni rhetores videntur tibi quemadmodum adultores in
 civitate contemni? So. Interrogationem hanc facis? an ora-
 tionem aliquam exordiris? Pol. Interrogo equidem. So. Nulla
 existimatione mihi digni videntur. Pol. Quomodo nulla? non-
 ne plurimum in civitatibus possunt? So. Minime, si poten-
 tiam bonam aliquid esse dicis ei qui potest. Pol. Dico certe.
 So. Oratores igitur minimum omnium in republica posse mihi
 videntur. Pol. Quid ais? nonne quemadmodum tyranni occi-
 dunt quem volunt, & exspoliant patrimonio, pelluntque ex
 urbe? So. Per Canem in singulis quae dicis, ambigo, utrum*

ἔρωτᾶς. ΠΩΛ. Ἄλλ' ἐγωγέ σε ἐρωτῶ. ΣΩ. Εἶεν, ὦ φίλε. ἔπειτα δύο ἅμα με ἐρωτᾶς; ΠΩΛ. Πῶς δύο; ΣΩ. Οὐκ ἄρτι οὕτω πως ἔλεγες, ὅτι ἀποκτινύουσιν οἱ ῥήτορες οὐς ἂν βούλονται, ὡσπερ οἱ τύραννοι, καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται, καὶ ἐξελαύνουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἂν δοκῇ αὐτοῖς; ΠΩΛ. Ἔγωγε. ΣΩ. Λέγω τοίνυν σοι ὅτι δύο ταῦτ' ἐστὶ τὰ ἐρωτήματα, καὶ ἀποκτινοῦμαι γέ σοι πρὸς ἀμφοτέρα. Φημί γάρ, ὦ Πῶλε, ἐγὼ καὶ τοὺς ῥήτορας καὶ τοὺς τυράννους δύνασθαι μὲν ἐν ταῖς πόλεσι σμικρότατον, ὡσπερ νῦν δὴ ἔλεγον. οὐδὲν γὰρ ποιεῖν ἂν βούλονται, ὡς ἔπος εἰπεῖν ποιεῖν μέντοι ὅ, τι ἂν αὐτοῖς δόξῃ βέλτιστον εἶναι. ΠΩΛ. Οὐκοῦν τοῦτ' ἐστὶ τὸ μέγα δύνασθαι; ΣΩ. Οὐχ, ὡς γε Φησί Πῶλος. ΠΩΛ. Ἔγῳ οὐ Φημί; Φημί μὲν οὖν ἐγωγε. ΣΩ. Μὰ τὸν οὐ σὺ γε. ἐπεὶ τὸ μέγα δύνασθαι ἔφης ἀγαθὸν εἶναι τῷ δυναμένῳ. ΠΩΛ. Φημί γὰρ οὖν. ΣΩ. Ἀγαθὸν οὖν οἶε εἶναι ἐάν τις ποιῇ ταῦτα ἃ ἂν δοκῇ αὐτῷ βέλτιστα εἶναι, νοῦν μὴ ἔχων; καὶ τοῦτο καλεῖς μέγα δύνασθαι; ΠΩΛ. Οὐκ ἐγωγε. ΣΩ. Οὐκοῦν

sententiam explices tuam, an quaeras meam. *Pol.* Quaero equidem tuam. *So.* Esto amice: deinde, duo simul a me quaeris. *Pol.* Quoriam pacto duo? *So.* Nonne dicebas modo; oratores occidere tyrannorum more quoscunque velint, & fortunae bonis exspoliare, atque etiam in exsilium eiicere? *Pol.* Equidem. *So.* Dico itaque tibi, has duas interrogationes esse, respondeoque ad utrasque. assero equidem, tam rhetores quam tyrannos minimam in civitatibus obtinere potentiam, quemadmodum paulo ante dicebam. nihil enim, ut ita dixerim, facere ex his quae volunt: facere tamen quod sibi opinantibus optimum videatur. *Pol.* Nonne haec magna potentia? *So.* Nequaquam, ut ait Polus. *Pol.* An ego non dico? dico equidem certe. *So.* Per Iovem non dicis, quandoquidem magnam potentiam dixisti ei, qui potest, esse bonum. *Pol.* Id quidem dico. *So.* Bonumne igitur esse ais, si quis ea fecerit, quae sibi optima videantur mente capto? atque id magnam dicis esse potentiam? *Pol.* Non certe. *So.* Nonne igitur ostendendum tibi

ἀποδείξεις τοὺς ῥήτορας νοῦν ἔχοντας, καὶ τέχνην τὴν ῥητορικὴν, ἀλλὰ μὴ κολακείαν, ἐμὲ ἐξελέγξας; εἰ δέ με ἐάσεις **p:** ἀνέλεγκτον, οἱ ῥήτορες οἱ ποιοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἃ δοκεῖ ⁴⁶⁷ αὐτοῖς, καὶ οἱ τύραννοι, οὐδὲν ἀγαθὸν τοῦτο κεκτήσονται. ἢ ^{a:} δὲ δύναμεις ἐστὶν, ὡς σὺ φῆς, ἀγαθόν· τὸ δὲ ποιεῖν ἀνευ νοῦ ἃ δοκεῖ, καὶ σὺ ὁμολογεῖς κακὸν εἶναι. ἢ οὐ; **ΠΩΛ.** Ἐγώ γε. **ΣΩ.** Πῶς ἂν οὖν οἱ ῥήτορες μέγα δύναιτο ἢ οἱ τύραννοι ἐν ταῖς πόλεσιν, ἔαν μὴ Σωκράτης ἐξελεχθῆ ὑπὸ Πάλου ὅτι ποιοῦσιν ἃ βούλονται; **ΠΩΛ.** Οὗτος ἀνὴρ. **ΣΩ.** Οὐ Φημι **b:** αὐτοὺς ποιεῖν ἃ βούλονται· ἀλλὰ μ' ἔλεγχε. **ΠΩΛ.** Οὐκ ἔρτι ὁμολόγεις ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτοῖς βέλτερά εἶναι τούτου πρόσθεν; **ΣΩ.** Καὶ γὰρ νῦν ὁμολογῶ. **ΠΩΛ.** Οὐκοῦν ποιοῦσιν ἃ βούλονται. **ΣΩ.** Οὐ Φημι. **ΠΩΛ.** Ποιοῦντες δὲ ἃ δοκεῖ αὐτοῖς; **ΣΩ.** Φημί. **ΠΩΛ.** Σχέτλια λέγεις καὶ ὑπερφυῖ, ὡς Σώκρατες. **ΣΩ.** Μὴ κατηγορεῖ, ὡς λῶσε Πῶλε, ἵνα προσείπω σε κατὰ σε· ἀλλ' εἰ μὲν ἔχεις ἐμὲ ἐρωτᾶν, ἐπίδειξον ὅ, τι ψεύδομαι· εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς ἀποκρίνου. **ΠΩΛ.** Ἄλλ' ἐδέλω **c:**

est, oratores habere mentem, atque rhetoricam non adulationem quidem esse, sed artem, quo me convincas? alioquin nisi id ostendens me arguas, oratores & tyranni, facientes quidquid faciendum sibi videtur in civitate, nullum propterea bonum consequentur. Siquidem potentiam habere, ut ipse ais, est bonum: facere vero quidquid videatur absque mente, ipsemet confiteris esse malum. nonne ita? *Pol.* Ita certe. *So.* Quonam igitur pacto oratores, vel tyranni, magna in republica possunt, nisi Socrates convictus a Polo, illos quae volunt facere, fateatur? *Pol.* En vir! *So.* Nego eos facere quae volunt. tu vero me redargue. *Pol.* An non paulo ante confitebaris, quae sibi bona videntur, eos facere? *So.* Et nunc rursus confiteor. *Pol.* An non ergo faciunt quae volunt? *So.* Non, ut arbitror. *Pol.* Faciunt tamen quae sibi videntur. *So.* Concedo. *Pol.* Molestus, o Socrates, & incredibilia dicis. *So.* Ne me accuses, optime Pole, ut appellem te secundum te. verum si quid habes quod inquiras, errorem meum redargue:

- ἀποκρίνεσθαι, ἵνα καὶ εἰδῶ ὅ, τι λέγεις. ΣΩ. Πότερον οὖν σοὶ δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦτο βούλεσθαι ὃ ἂν πράττωσιν ἐκάσποτε, ἢ ἐκεῖνο οὗ ἕνεκα πράττουσι τοῦδ' ὃ πράττουσιν; οἶον, οἱ τὰ φάρμακα πίνοντες παρὰ τῶν ἰατρῶν, πότερον σοὶ δοκοῦσι τοῦτο βούλεσθαι ὅπερ ποιοῦσι, πίνειν τὸ φάρμακον καὶ ἀλγεῖν; ἢ ἐκεῖνο τὸ ὑγιαίνειν, οὗ ἕνεκα πίνουσι; ΠΩΛ. Δη-
 d. λουότι τὸ ὑγιαίνειν, οὗ ἕνεκα πίνουσι. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ οἱ πλείοντες τε καὶ τὸν ἄλλον χρηματισμὸν χρηματιζόμενοι, οὗ τοῦτό ἐστιν ὃ βούλονται, ὃ ποιοῦσιν ἐκάσποτε (τίς γὰρ βούλεται πλεῖν τε καὶ κινδυνεύειν καὶ πράγματι ἔχειν;) ἀλλ' ἐκεῖνο εἶμαι, οὗ ἕνεκα πλέουσι, πλουτεῖν. πλούτου γὰρ ἕνεκα πλέουσι. ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἄλλοτι οὖν οὕτω καὶ περὶ πάντων; ἂν τις τι πράττη ἕνεκά του, οὗ τοῦτο βούλεται ὃ πράττει, ἀλλ' ἐκεῖνο οὗ ἕνεκα πράττει; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ.
 e. Ἄρ' οὖν ἐστὶν τι τῶν ὄντων ὃ οὐχὶ ἤτοι ἀγαθὸν γ' ἐστὶν ἢ κακόν, ἢ μεταξὺ τούτων, οὔτε ἀγαθόν, οὔτε κακόν; ΠΩΛ. Πολλὴ ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐκοῦν λέγεις εἶναι ἀγα-

fin minus, ipse responde. *Pol.* Sed respondere malo, ut quid dicas intelligam. *So.* Utrum ergo tibi videntur homines id velle, quod ubique agunt? an potius illud, cuius gratia agunt? veluti qui pharmaca a medicis accepta bibunt, utrum tibi id videntur ipsum velle quod faciunt, videlicet pharmacum bibere, & asperitatem eius perferre: an fanitatem potius, cuius gratia bibunt? *Pol.* Manifestum est, eos fieri fanos velle, cuius gratia potionem sumunt. *So.* Nonne & qui navigant, aut aliud negotium lucri causa obeunt, non id volunt quod faciunt? (quis enim navigare, subire pericula, molestias habere velit?) sed illud volunt, ut arbitror, cuius gratia navigant; divitias scilicet: harum enim gratia navigant. *Pol.* Maxime. *So.* An non in omnibus quoque similiter, quisquis aliquid alicuius agit gratia, non id vult quod agit, sed illud cuius gratia agit? *Pol.* Ita videtur. *So.* An est ex omnibus aliquid, quod non aut bonum sit, aut malum, aut horum medium, neque bonum scilicet, neque malum? *Pol.* Nihil omnino. *So.* Non

ὄν μὲν, σοφίαν τε καὶ ὑγίαιαν, καὶ πλοῦτον, καὶ τᾶλλα τὰ
 τοιαῦτα κακὰ δὲ, τᾶναντια τούτων; ΠΩΛ. Ἐγωγε. ΣΩ.
 Τὰ δὲ μήτε ἀγαθὰ, μήτε κακὰ, ἄρα τοιάδε λέγεις, ἃ ἐνίοτε
 μὲν μετέχει τοῦ ἀγαθοῦ, ἐνίοτε δὲ τοῦ κακοῦ, ἐνίοτε δὲ οὐ- p.
 δετέρου; οἶον, καθῆσθαι, καὶ βαδίζειν, καὶ τρέχειν, καὶ πλεῖν⁴⁶
 καὶ οἶον αὖ λίθους καὶ ξύλα, καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα; οὐ ταῦ- a.
 τα λέγεις; ἢ ἄλλ' ἄττα καλεῖς τὰ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακὰ;
 ΠΩΛ. Οὐκ ἄλλα ταῦτα. ΣΩ. Πότερον οὖν τὰ μεταξὺ
 ταῦτα, ἐνεκεν τῶν ἀγαθῶν πράττουσιν, ὅταν πράττωσιν; ἢ
 τὰ ἀγαθὰ, τῶν μεταξὺ; ΠΩΛ. Τὰ μεταξὺ δὴ που τῶν ἀγα-
 θῶν. ΣΩ. Τὸ ἀγαθὸν ἄρα διώκοντες, καὶ βαδίζομεν, ὅταν βα- b.
 δίζωμεν, οἰόμενοι βέλτιον εἶναι καὶ τὸ ἐναντίον, ἔσμεν ὅταν
 ἐσῶμεν, τοῦ αὐτοῦ ἐνεκα τοῦ ἀγαθοῦ. ἢ οὐ; ΠΩΛ. Ναί.
 ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἀποκτίννυμεν, εἴτινα ἀποκτίννυμεν, καὶ ἐκ-
 βάλλομεν, καὶ ἀφαιρούμεθα χρήματα, οἰόμενοι ἄμεινον εἶναι
 ἡμῖν ταῦτα ποιεῖν, ἢ μή. ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἐνεκ' ἄρα
 τοῦ ἀγαθοῦ πάντα ταῦτα ποιοῦσιν οἱ ποιοῦντες. ΠΩΛ. Φη-

ne bonum quidem dicis sapientiam, sanitatem, divitias, alia-
 que generis eiusdem? mala vero horum contraria? *Pol.* Equi-
 dem. *So.* Quae vero neque bona sunt, neque mala, talia
 quaedam dicis, quae quandoque boni, quandoque mali par-
 ticipia sunt, quandoque neutri: veluti sedere, ire, currere,
 navigare: rursus, veluti lapides, ligna, ceteraque similia. non-
 ne talia quaedam esse dicis, quae neque bona appelles, neque
 mala? *Pol.* Talia certe. *So.* Utrum igitur media haec bono-
 rum agunt gratia, quoties agunt? an bona gratia mediolorum?
Pol. Media bonorum gratia. *So.* Ergo sequentes bonum, va-
 dimus, praestare id existimantes: & vicissim quiescimus, quan-
 docunque quiescimus, ob id ipsum bonum. nonne ita? *Pol.*
 Ita profus. *So.* Praeterea si quos occidimus, eiusdem gratia
 occidimus: similiterque expellimus, atque rapimus, putantes
 praestare ut talia a nobis fiant. *Pol.* Procul dubio. *So.* Quamob-
 rem boni gratia haec faciunt omnia, quicumque faciunt. *Pol.*
 Assentior. *So.* An non inter nos convenit, non quae alicuius

- μί. ΣΩ. Οὐκοῦν ὁμολογήσαμεν, ἃ ἔνεκά του ποιοῦμεν, μὴ
 c. ἐκεῖνα βούλεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνο οὗ ἔνεκα ταῦτα ποιοῦμεν.
 ΠΩΛ. Μάλισα. ΣΩ. Οὐκ ἄρα σφάττειν βουλόμεθα, οὐδ'
 ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων, οὐδὲ χρήματα ἀφαιρεῖσθαι ἀπλῶς
 οὕτως· ἀλλ' ἐὰν μὲν ὠφέλιμα ἢ ταῦτα, βουλόμεθα πράττειν
 αὐτά· βλαβερά δὲ ὄντα, οὐ βουλόμεθα. τὰ γὰρ ἀγαθὰ βου-
 λόμεθα, ὡς Φῆς σύ τὰ δὲ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακὰ οὐ βουλό-
 μεθα, οὐδὲ τὰ κακὰ ἢ γὰρ ἀληθῆ σοι δοκῶ λέγειν, ὦ Πῶλε,
 d. ἢ οὐ; τί οὐκ ἀποκρίνη; ΠΩΛ. Ἀληθῆ. ΣΩ. Οὐκοῦν εἴπερ
 ταῦτα ὁμολογοῦμεν, ἣν τις ἀποκτείνῃ τινα, ἢ ἐκβάλλῃ ἐκ
 πόλεως, ἢ ἀφαιρῆται χρήματα, εἴτε τύραννος ὢν εἴτε ῥήτωρ
 (οἰόμενος εἶναι αὐτῷ ἄμεινον, τυγχάνῃ δὲ ὄν κάκιον) οὗτος
 δήπου ποιεῖ ἃ δοκεῖ αὐτῷ. ἢ γάρ; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Ἄρ'
 οὖν καὶ ἃ βούλεται, εἴπερ τυγχάνει ταῦτα κακὰ ὄντα; τί
 οὐκ ἀποκρίνη; ΠΩΛ. Ἀλλ' οὐ μοι δοκεῖ ποιεῖν ἃ βούλεται.
 ΣΩ. Ἐσιν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος μέγα δύναται ἐν τῇ πόλει
 e. ταύτῃ, εἴπερ ἐστὶ τὸ μέγα δύνασθαι, ἀγαθόν τι, κατὰ τὴν
 σὴν ὁμολογίαν; ΠΩΛ. Οὐκ ἔστιν. ΣΩ. Ἀληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλε-

gratia agimus, velle, sed illud cuius haec gratia agimus? *Pol.*
 Maxime. *So.* Itaque non iugulare simpliciter omninoque vo-
 lumus, neque expellere, neque pecunias rapere: verum si
 conducant haec, facere volumus: si noceant, nolumus. bona
 enim volumus, ut ipse ais. quae vero neque bona, neque
 mala sunt, non proprie volumus; neque mala. Videorne tibi,
Pole, vera loqui? an non? Quid non respondes? *Pol.* Vera.
So. Quamobrem si in his consentimus, si quis quempiam in-
 terfecerit, vel urbe eiecerit, vel bonis fortunae privaverit,
 five tyrannus ille sit, five orator, putans id melius sibi fore,
 cum tamen sit peius, is utique facit quae sibi videntur. non-
 ne? *Pol.* Certe. *So.* Numquid etiam quae vult, si quidem
 haec sunt mala? Quid non respondes? *Pol.* Non videtur mihi
 quae vult facere. *So.* Quanam igitur ratione vir talis magnam
 habet in republica potestatem? si quidem magna potestas bo-
 num quiddam est, ut ipse etiam confiteris. *Pol.* Nullo pacto.

γον, λέγων ὅτι ἔσιν ἄνθρωπον ποιοῦντα ἐν πόλει ἃ δοκεῖ αὐ-
 τῷ, μὴ μέγα δύνασθαι, μηδὲ ποιεῖν ἃ βούλεται. ΠΩΛ. Ὡς
 δὴ σὺ, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν δέξαιο ἐξεῖναί σοι ποιεῖν ὅ, τι δο-
 κεῖ σοι ἐν τῇ πόλει, μᾶλλον ἢ μὴ, οὐδὲ ζηλοῖς ὅταν ἴδῃς τινα
 ἢ ἀποκτείναντα ὃν ἔδοξεν αὐτῷ, ἢ ἀφελόντα χρήματα, ἢ
 δήσαντα; ΣΩ. Δικαίως λέγεις, ἢ ἀδίκως; ΠΩΛ. Ὅπότερ' ἂν
 ποιῇ, οὐκ ἀμφοτέρως ζηλωτόν ἐστιν; ΣΩ. Εὐφήμεί, ὦ Πῶλε. p:
 ΠΩΛ. Τί δὴ; ΣΩ. Ὅτι οὐ χρὴ οὔτε τοὺς ἀζηλώτους ζη- 469
 λοῦν, οὔτε τοὺς ἀδλίους ἀλλ' ἐλεεῖν. ΠΩΛ. Τί δέ; οὕτω σοὶ
 δοκεῖ ἔχειν περὶ ὧν ἐγὼ λέγω τῶν ἀνθρώπων; ΣΩ. Πῶς γὰρ
 οὐ; ΠΩΛ. Ὅστις οὖν ἀποκτίνυσσιν ὃν ἂν δόξῃ αὐτῷ, δικαίως
 ἀποκτίνυς, ἀδλιος δοκεῖ σοι καὶ ἐλεεινός; ΣΩ. Οὐκ ἔμοιγε.
 οὐδὲ μὲν τοὶ ζηλωτός. ΠΩΛ. Οὐκ ἄρτι ἀδλιον ἔφησθα εἶναι;
 ΣΩ. Τὸν ἀδίκως γε, ὦ ἑταῖρε, ἀποκτείναντα καὶ ἐλεεινὸν δὲ
 πρὸς τὸν δὲ δικαίως, ἀζήλωτον. ΠΩΛ. Ἦ που ὅγε ἀποθνήσ- h:

So. Vera ergo dicebam, fieri posse ut fit qui in civitate quas
 sibi videntur, efficiat, neque tamen magnam potentiam ha-
 beat, neque quae velit, agat. *Pol.* Quasi vero tu non optes
 licentiam habere faciendi quidquid tibi videatur in civitate, po-
 tius quam non habere: neque affectes talis esse, quales non-
 nullos vides, vel interficientes, vel exspoliantes, vel coniu-
 cientes in vincula, quoscunque & quandocunque sibi videtur.
So. Iustene dicis, an iniuste? *Pol.* Quomocunque id fiat,
 nonne utrumque optandum? *So.* Bona verba quaeso, o Pole.
Pol. Quid ita? *So.* Quoniam non decet vel vitam minime
 optabilem exoptare, vel miseram, immo potius misereri. *Pol.*
 Quid vero? itane se habere eos de quibus loquor, existimas?
So. Quidni? *Pol.* Quicumque igitur occidit quem iuste occide-
 re sibi videtur, infelix tibi miserabilisque videtur? *So.* Non
 mihi quidem: neque tamen conditio eius optanda. *Pol.* An
 non paulo ante miserum dicebas esse? *So.* Amice, dicebam
 equidem, sed iniuste occidentem; eundemque insuper misera-
 bilem: eius vero qui iuste interficit, conditionem non esse
 optandam. *Pol.* An non qui iniuste occiditur, miserabilis est

- κων ἀδίκως, ἔλεινός τε καὶ ἄδικός ἐστιν; ΣΩ. Ἥττον ἢ ὁ ἀποκτινύς, ὡς Πῶλε καὶ ἤττον ἢ ὁ δίκαιως ἀποθνήσκων.
- ΠΩΛ. Πῶς δῆτα, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Οὕτως ὡς μέγιστον τῶν κακῶν τυγχάνει ὃν τὸ ἀδικεῖν. ΠΩΛ. Ἥ γὰρ τοῦτο μέγιστον; οὐ τὸ ἀδικεῖσθαι μείζον; ΣΩ. Ἥμισθ' ἔτι. ΠΩΛ. Σὺ ἄρα βούλοιο ἂν ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν; ΣΩ. Βου-
- c. λοίμην μὲν ἂν ἐγῶγε οὐδέτερα· εἰ δ' ἀναγκαῖον εἴη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. ΠΩΛ. Σὺ ἄρα οὐκ ἂν δέξαιο τυραννεῖν; ΣΩ. Οὐκ εἰ τὸ τυραννεῖν γε λέγεις ὅπερ ἐγώ. ΠΩΛ. Ἄλλ' ἐγῶγε τοῦτο λέγω ὅπερ ἄρτι, ἐξεῖναι ἐν τῇ πόλει, ὃ ἂν δοκῇ αὐτῷ, ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀποκτινύνντι καὶ ἐκβάλλουσι, καὶ πάντα πράττουσι κατὰ τὴν αὐτοῦ δόξαν. ΣΩ. ὦ μακάριε, ἐμοῦ δὴ λέγοντος τῷ λόγῳ
- d. ἐπιλαβοῦ. εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν ἀγορᾷ πληθούσῃ, λαβῶν ὑπὸ μάλης ἐχειριδίον, λέγοιμι πρὸς σε, ὅτι, ὦ Πῶλε, ἐμοὶ δύναμις τις καὶ τυραννὶς θαυμασία ἄρτι προσγέγονεν. εἰάν γὰρ ἄρα ἐμοὶ δόξῃ τινὰ τούτων τῶν ἀνθρώπων ὧν σὺ ὄρας, αὐτίκα μάλα δεῖν τεθνάναι, τεθνήξεται οὗτος ὃν ἂν δόξῃ. καὶν τινα

atque infelix? So. Minus quam vel interfector, vel is qui iuste necatur. Pol. Quid ita, o Socrates? So. Quoniam inferre iniuriam, malorum omnium maximum est. Pol. Quoniam pacto id maximum? nonne peius est, iniuriam pati? So. Minime. Pol. Ipse igitur malle sine pati iniuriam, quam inferre? So. Equidem neutrum vellem. at si necesse foret, aut facere iniuriam, aut pati: accipere iniuriam, quam inferre malim. Pol. Non ergo tyrannidem eligeres. So. Non, si tyrannidem similiter atque ego, definis. Pol. Ego vero id esse dico tyrannidem, quod paulo ante, videlicet licentiam in civitate habere quidquid videatur perpetrandi, sive interficere quempiam, sive expellere libeat, ceteraque omnia pro libidine facere. So. Sed, o beate, quae dicam, accipe. Si enim ego in foro ac frequenti hominum multitudine, assumpto sub ala pugione apud te gloriarer, me potentiam tyrannidemque mirabilem nuper esse pactum: nam sive aliquis istorum hominum quos cernis, mihi

δόξῃ μοι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεαυγῆναι δεῖν, κατ'εαυγῶς
 ἔσαι αὐτίκα μάλα κἄν δοιμάτιον διεσχίσθαι, διεσχισμένον
 ἔσαι. οὕτω μέγα ἐγὼ δύναμαι ἐν τῇδε τῇ πόλει. εἰ οὖν ἀπι- e
 εῶντί σοι δείξαιμι τὸ ἐγχειρίδιον, ἴσως ἂν εἴποις ἰδῶν, ὅτι, ὦ
 Σώκратες, οὕτω μὲν πάντες ἂν μέγα δύναιτο. ἐπεὶ κἄν ἐμ-
 περθεῖν οἰκία τούτῳ τῷ τρόπῳ ἦντινα ἂν σοι δοκῇ, καὶ τὰ
 γε Ἀθηναίων νεώρια, καὶ τριήρεις, καὶ τὰ πλοῖα πάντα, καὶ
 τὰ δημόσια καὶ τὰ ἴδια. ἀλλ' οὐκ ἄρα τοῦτ' ἐστὶ τὸ μέγα δύ-
 νασθαι, τὸ ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτῷ. ἢ δοκεῖ σοι; ΠΩΛ. Οὐ δῆτα
 οὕτω γε. ΣΩ. Ἐχεις οὖν εἰπεῖν διότι μέμφῃ τὴν τοιαύτην p.
 δύναμιν; ΠΩΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Τί δὲ, λέγε. ΠΩΛ. Ὅτι 47°
 ἀναγκαῖον τὸν οὕτω πράττοντα, ζημιοῦσθαι, ἐστὶ. ΣΩ. Τὸ a.
 δὲ ζημιοῦσθαι, οὐ κακόν; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν, ὦ
 Σωκράσις, τὸ μέγα δύνασθαι πάλιν αὐ σοι φαίνεται, ἐὰν
 μὲν πράττοντι ἃ δοκεῖ, ἔπηται τὸ ὠφελίμως πράττειν, ἀγα-
 θόν τε εἶναι καὶ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἐστὶ τὸ μέγα δύνασθαι εἰ

videatur occidendus, subito perimetur; sive alicuius frangen-
 dum caput, repente frangetur; sive discindenda vestis, subito
 discindetur; tantum ego in hac civitate possum: quod si tibi
 minus id credenti ostenderem pugionem, forte eo conspecto
 tu sic obijceres: Sic quidem, o Socrates, omnes magnam po-
 tentiam haberent. quandoquidem & hoc modo quaslibet do-
 mos incendere, & Atheniensium navalia, & triremes, cuncta-
 que navigia, tam publica quam privata, quivis posset. Verum
 haec non est magna potestas, quidquid tibi quomodocunque
 videatur, facere. itane tibi videtur? *Pol.* Certe non hoc pacto
 potentiam approbo. *So.* Potestne dicere quam ob causam eius-
 modi non approbes potestatem? *Pol.* Possum equidem. *So.*
 Cur ergo? dic iam. *Pol.* Quoniam necesse est eum, qui ista
 perpetraverit, poenam luere. *So.* Poenam vero dare, nonne
 malum? *Pol.* Omnino. *So.* Nonne igitur, o vir mirabilis,
 magnam rursus potentiam iudicas, si modo qui agit quaecun-
 que sibi videntur, assequitur ut utiliter agat, atque ita bonum
 consequitur: idque est magna posse? contra vero, malum

- b. δὲ μὴ, κακὸν, καὶ σμικρὸν δύνασθαι. σκεψώμεθα δὲ καὶ τὸδε. ἄλλο τι ἢ ὁμολογοῦμεν, ἐπίοτε μὲν ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν ἢ νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἀποκτινύναι τε καὶ ἐξελαύνειν ἀνθρώπους καὶ ἀφαιρεῖσθαι χρήματα; ἐπίοτε δὲ οὐ; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τοῦτο μὲν δὴ, ὡς εἶπες, καὶ παρὰ σοῦ καὶ παρ' ἐμοῦ ὁμολογεῖται. ΠΩΛ. Ναι. ΣΩ. Πότε οὖν σὺ φῆς ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν; εἰπέ τίνα ὄρον ὀρίζῃ. ΠΩΛ. Σὺ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες, ἀπόκρισαι ταυτὸ τοῦτο. ΣΩ. Ἐγὼ μὲν τοίνυν
- c. Φημί, ὦ Πῶλε, εἴ σοι παρ' ἐμοῦ ἡδιδόν ἐστιν ἀκούειν, ὅταν μὲν δικαίως τις ταῦτα ποιῇ, ἄμεινον εἶναι ὅταν δὲ ἀδίκως, κάκιον. ΠΩΛ. Χαλεπὸν γε σὲ ἐλέγξαι, ὦ Σώκρατες ἄλλ' οὐχὶ καὶν παῖς σε ἐλέγξειεν ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ. Πολλὴν ἄρα ἐγὼ τῷ παιδί χάριν ἔξω, ἴσῃ δὲ καὶ σοι, ἐάν με ἐξελέγξῃς, καὶ ἀπαλλάξῃς Φλυαρίας. ἀλλὰ μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν ἄλλ' ἐλεγχε. ΠΩΛ. Ἀλλὰ μὴν, ὦ Σώκρατες,
- d. οὐδὲν γέ σε δεῖ παλαιοῖς πράγμασιν ἐλέγχειν. τὰ γὰρ ἐχθῆς καὶ πρώην γεγονότα, ταῦτα ἰκανά σε ἐξελέγξαι ἐστὶ, καὶ ἀποδείξαι ὡς πολλοὶ ἀδικούντες ἄνθρωποι, εὐδαιμόνες εἰσι. ΣΩ.

est, parvaque potentia? Verum id quoque consideremus. dicimusne, alias praestare ea facere quae modo dicebamus, videlicet interficere, expellere, spoliare, alias autem minime? *Pol.* Sic omnino. *So.* Hoc iam mihi, ut videtur, tibi que convenit. *Pol.* Certe. *So.* Utrum igitur & quo pacto dicis ipse melius esse haec facere? dic age, quem terminum statuas. *Pol.* Tu vero, o Socrates, id definias. *So.* Ego igitur, si a me audire mavis, dicam, videlicet cum quis haec iuste facit, melius esse; quando vero iniuste, peius. *Pol.* Perdifficile est te redarguere, o Socrates. at nonne vel puer te redarguere possit; quod vera non dicis? *So.* Magnam ego puero habebō gratiam, tibi quoque non minorem, si me refutando ab errore eiusmodi liberaveris. te igitur oro, ne tibi molestum sit beneficium hoc in amicum conferre: sed iam refelle. *Pol.* Atqui, o Socrates, nihil opus est antiquis exemplis ad te confutandum. si quidem recentibus atque adeo hesternis manifeste plerosque in-

Τὰ ποῖα ταῦτα; ΠΩΛ. Ἀρχέλαον δὴ του τοῦτου τὸν Περδικίου ὄρα; ἀρχοντα Μακεδονίας; ΣΩ. Εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' ἐκούω γε. ΠΩΛ. Εὐδαιμών οὖν σοι δοκεῖ εἶναι, ἢ ἄθλιος; ΣΩ. Οὐκ οἶδα, ὦ Πῶλε. οὐ γάρ πω συγγέγονα τῷ ἀνδρὶ. ΠΩΛ. Τί δαί; συγγενόμενος ἂν γνοίης; ἄλλως δὲ αὐτόθεν οὐ γινώσκεις ὅτι εὐδαιμονεῖ; ΣΩ. Μὰ Δι' οὐ δῆτα. ΠΩΛ. e. Δῆλον δὲ, ὦ Σάκρατες, ὅτι οὐδὲ τὸν μέγαν βασιλέα γινώσκεις Φήσεις εὐδαιμόνα ὄντα. ΣΩ. Καὶ ἀληθῆ γε ἔρω. οὐ γὰρ οἶδα παιδείας ὅπως ἔχει καὶ δικαιοσύνης. ΠΩΛ. Τί δέ; ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ εὐδαιμονία ἐστίν; ΣΩ. Ὡς γε ἐγὼ λέγω, ὦ Πῶλε. τὸν μὲν γάρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ γυναῖκα, εὐδαιμόνα εἶναι Φημί· τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν, ἄθλιον. ΠΩΛ. Ἄθλιος ἄρα οὗτός ἐστιν ὁ Ἀρχέλαος, κατὰ τὸν σὸν p. λόγον; ΣΩ. Εἴπερ γε, ὦ Φίλε, ἄδικος. ΠΩΛ. Ἀλλὰ μὲν 47^e δὴ πῶς οὐκ ἄδικος; ὧ γε προσῆκε μὲν τῆς ἀρχῆς οὐδὲν ἦν νῦν 2^a. ἔχει, ὄντι ἐκ γυναικὸς ἢ ἦν δούλη Ἀλκέτου τοῦ Περδικίου ἀδελφοῦ καὶ κατὰ μὲν τὸ δίκαιον, δούλος ἦν Ἀλκέτου, καὶ εἰ ἐβούλετο τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐδούλευσεν ἂν Ἀλκέτῃ· καὶ ἦν ἂν εὐδαιμών, κατὰ γε τὸν σὸν λόγον· νῦν δὲ θραυμασίως ὡς

iustus esse felices comprobari possit. So. Quenam ista? Pol. Archelaum Perdiccae filium Macedoniae imperare vides? So. Et si non video, falem audio. Pol. Felixne igitur tibi an infelix videtur? So. Haud scio, nunquam enim cum eo locutus sum. Pol. An tu aliter id scire non potes? So. Nullo modo. Pol. Tu igitur ne de Persarum quidem rege magno potes dicere, beatusne sit? So. An ego possum, cum ignorem quam sit doctus, quam vir bonus? Pol. Quid? tu in eo sitam vitam beatam putas? So. Ita prorsus existimo, bonos beatos, improbos miseros. Pol. Miser ergo Archelaus? So. Certe, si iniustus. Pol. At vero quonam pacto negari id potest? is enim ex ancilla Alcetae Perdiccae fratris natus est: ideoque Macedoniae regnum quod nunc possidet, ad eum minime pertinebat: sed ipso iure Alcetae servus erat: eoque si iusta agere voluisset, ipsi Alcetae servisset; atque eo pacto ex ratione tua esset fe-

- ἄβλιος γέγονεν, ἐπεὶ τὰ μέγιστα ἠδίκηκεν. ὅς γε πρῶτον μὲν
- b. τοῦτον αὐτὸν τὸν δεσπότην καὶ δεῖον μεταπεμφάμενος, ὡς ἀποδώσων τὴν ἀρχὴν ἣν Περδίκκας αὐτὸν ἀφείλετο, ξενίσας καὶ καταμεθύσας αὐτόν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, ἀνεψιὸν αὐτοῦ, καὶ σχεδὸν ἠλικιώτην, ἐμβαλὼν εἰς ἄμαξαν, νύκτωρ ἐξαγαγὼν, ἀπέσφαξέ τε καὶ ἠφάνισεν ἀμφοτέρους. καὶ ταῦτα ἀδικήσας, ἔλαθεν ἑαυτὸν ἄβλιώτατος γενόμενος.
- c. καὶ οὐ μετεμέλησεν αὐτῷ ἀλλ' ὀλίγον ὕπερον, τὸν ἀδελφόν,
- c. τὸν γνήσιον τοῦ Περδίκκου υἱὸν, παῖδα ὡς ἑπταετῆ, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγίγνετο κατὰ τὸ δίκαιον, οὐκ ἐβουλήθη εὐδαίμων γενέσθαι δικαίως ἐκθρέψας καὶ ἀποδοῦς τὴν ἀρχὴν ἐκεῖνῳ ἀλλ' εἰς Φρέακ ἐμβαλὼν καὶ ἀποπνίξας, πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Κλεοπάτραν χῆνα ἔφη διώκοντα ἐμπεσεῖν καὶ ἀποθανεῖν. τοιγάρτοι νῦν, ἅτε μέγιστα ἠδίκηκὼς τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ἄβλιώτατός ἐσι πάντων τῶν Μακεδόνων, ἀλλ' οὐκ εὐδαίμονέσρατος. καὶ ἴσως ἐσιν ὅστις Ἀθηναίων ἀπὸ σοῦ ἀρξά-
- d. μενος, δέξαιτ' ἂν ἄλλος ὅστισούν Μακεδόνων γενέσθαι μᾶλ-

lix. Nunc vero quam mirabiliter ad miseriam tandem redactus est, postquam maximas intulit iniurias. Is enim primo hunc ipsum dominum patrumque suum Alcetam accersitum ad se, quasi regnum, quod Perdiccas abstulerat, redditurus, convivio vinoque gravatum, ipsumque & filium eius Alexandrum patruelem aequalemque suum coniectos in plaustrum, nocteque asportatos, trucidavit atque delevit. nec tamen his perpetratis, suam agnovit miseriam, nec id fecisse poenituit: sed paulo post fratrem suum, legitimum Perdiccae filium, puerum annorum septem, ad quem pertinebat regnum, nohuit ut felix viveret, iuste alere, atque ipsi regnum tradere; sed in puteum praecipitem dedit, atque suffocavit. Cleopatrae vero eius matri nuntiavit, puerum, dum persequeretur anserem, cecidisse in puteum, mortemque obiisse. His ergo tam magnis iniuriis perpetratis, Macedonum omnium miserrimus est, an potius felicissimus? Num est ullus Atheniensium, ut a te exordiamur, Socrates, qui malit alius quisquam Macedonum esse, quam

λον ἢ Ἀρχέλαος. ΣΩ. Καὶ κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων, ὦ Πῶ-
 λε, ἐγωγέ σε ἐπήνεσα ὅτι μοι δοκεῖς εὖ πρὸς τὴν ρητορικὴν
 πεπαιδευθεῖν, τοῦ δὲ διαλέγεσθαι ἡμεληκέναι. καὶ νῦν ἄλλοτε
 οὗτός ἐστιν ὁ λόγος, ὦ με καὶ ἂν παῖς ἐξελέγξῃ; καὶ ἐγὼ ὑπὸ
 σοῦ νῦν, ὡς σὺ οἶει, ἐξελέγημαι, τούτῳ τῷ λόγῳ φάσκων
 τὸν ἀδικοῦντα οὐκ εὐδαίμονα εἶναι πῶθεν, ὦ γαθῆ; καὶ μὴν
 οὐδέν γε σοι τούτων ὁμολογῶ ὧν σὺ φῆς. ΠΩΛ. Οὐ γὰρ
 ἐθέλεις. ἔπει δοκεῖ γε σοι ὡς ἐγὼ λέγω. ΣΩ. ὦ μακάριε. ῥη-
 τορικῶς γὰρ με ἐπιχειρεῖς ἐλέγχειν, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς δικαστη-
 ρίοις ἡγούμενοι ἐλέγχειν. καὶ γὰρ ἐκεῖ οἱ ἕτεροι τοὺς ἑτέρους
 δοκοῦσιν ἐλέγχειν, ἐπειδὴ τῶν λόγων ὧν ἂν λέγωσι μάρτυ-
 ρας πολλοὺς παρέχωνται, καὶ εὐδοκίμους, ὁ δὲ τάναντία λέ-
 γων, ἕνα τινα παρέχεται ἢ μηδένα. οὗτος δὲ ὁ ἔλεγχος οὐ-
 δενός ἀξιός ἐστι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. ἐνίοτε γὰρ ἂν καὶ κατα-
 ψευδομαρτυρηθεῖη τις ὑπὸ πολλῶν καὶ δοκούντων εἶναι τι.
 καὶ νῦν περὶ ὧν σὺ λέγεις ὀλίγου σοι πάντες συμφήσουσι
 ταῦτα Ἀθηναῖοι καὶ αἱ ξένοι. καὶ ἐὰν βούλη κατ' ἐμοῦ μάρ-
 472
 2.

Archelaus? So. Et ab ipso disputationis exordio, Pole, te tanquam Rhetorica bene instructum laudavi, artem vero dissendendi dixi te neglexisse. At nunc, haecne illa ratio est, per quam quivis etiam puer, ut ipse dicebas, me refellat? atque ego abs te, ut ipse iudicas, hac in praesentia ratione convictus sum, qui dixerim iniuriantem beatum esse non posse? Unde vero haec, bone vir? atqui nihil tibi horum, quae tu dicis, assentior. Pol. Neque enim assentiri libet, quanquam tibi vera videantur. So. O beate, oratorum more convincere me contendis, quemadmodum in iudicio fieri solet, ubi alii alios tum convincere se opinantur, cum pro sua causa multos celebresque adducant testes; adversarius vero, aut nullum, aut unum aliquem producat: cum eiusmodi probatio nullius ad veritatem sit momenti. Saepe enim ob falsorum testium multitudinem, atque eorum etiam, qui alicuius rei & pretii esse videntur, quis iniuste opprimitur. Atqui in praesentia si de his quae dicis, velis contra me testes producere, omnes forte &

- τυρας παρέχεσθαι ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγω, μαρτυρήσουσί σοι, ἔάν μὲν βούλη, Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετ' αὐτοῦ (ὧν οἱ τρίποδες οἱ ἐφεξῆς ἐξῶτες εἰσὶν ἐν τῷ Διονυσείῳ) ἔάν δὲ βούλη, Ἀριστοκράτης ὁ Σκελλίου, οὗ αὖ ἐστὶν ἐν
- b.** Πυθίου τοῦτο τὸ καλὸν ἀνάθημα· ἔάν δὲ βούλη, ἢ Περικλέους ὅλη οἰκία, ἢ ἄλλη συγγένεια ἤντινα ἂν βούλη τῶν ἐνθένδε ἐκλέξασθαι. ἀλλ' ἐγὼ σοι εἰς ὧν οὐχ ὁμολογῶ. οὐ γάρ με σὺ ἀναγκάζεις, ἀλλὰ ψευδομάρτυρας πολλοὺς κατ' ἐμοῦ παρασχόμενος, ἐπιχειρεῖς ἐκβάλλειν με ἐκ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ἀληθοῦς. ἐγὼ δὲ ἂν μὴ σὲ αὐτὸν ἕνα ὄντα μάρτυρα παράσχωμαι ὁμολογοῦντα περὶ ὧν λέγω, οὐδὲν οἶμαι ἄξιον λό-
- c.** γου πεπεράνθαι περὶ ὧν ἂν ἡμῶν ὁ λόγος ἦ. οἶμαι δὲ οὐδὲ σὺ, ἔάν μὴ ἐγὼ σοι μαρτυρῶ εἰς ὧν μόνος, τοὺς δ' ἄλλους πάντας τούτους χαίρειν ἐᾶς. ἔστι μὲν οὖν οὗτός τις τρόπος ἐλέγχου, ὡς σύ τε οἶε καὶ ἄλλοι πολλοί· ἔστι δὲ καὶ ἄλλος, ὃν ἐγὼ αὖ οἶμαι. παραβάλλοντες οὖν παρ' ἀλλήλους σκεψόμεθα εἴ τι διοίσουσιν ἀλλήλων. καὶ γὰρ τυγχάνει περὶ ὧν ἀμφισβητοῦ-

Athenienses & peregrini tecum sentient; me vero afferre falsā tibi attestabuntur: sive Niciam accersas Nicerati filium, fratresque eius secum, quorum sunt in Dionysio tripodes ordine quodam dispositi; sive Aristocratem Scellii filium, cuius in Pythio munus exstat pulcherrimum; seu totam Periclis domum, seu aliam quamlibet Atheniensium familiam velis in testimonium advocare. At ego unus tibi non assentior. non enim me rationibus cogis, sed falsis testibus contra me productis, ex ipsa veritatis substantia deicere me moliris. Ego vero nisi te ipsum testem unum adduxero mihi assentientem, nihil aestimatione dignum in his quae tractamus, perfecisse me arbitror. nihil etiam te profecturum puto, nisi ego unus solusque tibi consentiam, tuque dimissa aliorum testium multitudine, id ipsum efficias. Est igitur, ut dixi, unus iste arguendi modus, quemadmodum tu aliique multi putatis. est & alter, quem ego puto. Eos igitur invicem comparantes, utrum & quo pacto inter se discrepent, diligenter consideremus. non

μεν οὐ πάνυ σμικρὰ ὄντα, ἀλλὰ σχεδόν τι ταῦτά περὶ ὧν εἰδέναι τε κάλλισον, μὴ εἰδέναι τε αἰσχισον. τὸ γὰρ κεφάλαιον αὐτῶν ἔστιν, ἢ γιγνώσκειν ἢ ἀγνοεῖν ὅστις τε εὐδαίμων ἔστι, καὶ ὅστις μὴ. αὐτίκα πρῶτον, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἔστι, d. σὺ ἡγῆσθαι ὅτιν τε εἶναι μακάριον ἄνδρα ἀδικούντά τε καὶ ἀδικον ὄντα· εἴτερ' Ἀρχέλαον ἀδικον μὲν ἡγῆσθαι εἶναι, εὐδαίμονα δέ. ἄλλοτι ὡς οὕτω σου νομίζοντος διανοώμεθα; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἐγὼ δὲ Φημι ἀδύνατον. ἔν μὲν τουτὶ ἀμφισβητούμεν. εἶεν. ἀδικῶν δὲ, δὴ εὐδαίμων ἔσαι, ἄρ' ἂν τυγχάνῃ δίκης τε καὶ τιμωρίας; ΠΩΛ. Ἦμισθὰ γε ἔπει οὕτω γ' ἂν ἀδλιώτατος εἴη. ΣΩ. Ἄλλ' ἐὰν ἄρα μὴ τυγχάνῃ δίκης ὁ ἀδικῶν, κατὰ τὸν σὸν λόγον, εὐδαίμων ἔσαι; ΠΩΛ. Φημί. ΣΩ. Κα- e: τὰ δὲ γε τὴν ἐμὴν δόξαν, ὦ Πῶλε, ὁ ἀδικῶν τε καὶ ὁ ἀδικος, ἀπάντων μὲν ἄδλιος· ἀδλιώτερος μὲν τοίνυν ἐὰν μὴ διδῶ δίκην, μὴδὲ τυγχάνῃ τιμωρίας ἀδικῶν ἤττον δὲ ἄδλιος, ἐὰν διδῶ δίκην, καὶ τυγχάνῃ δίκης ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. ΠΩΛ. Ἀτοπὰ γε, ὦ Σώκρατες, ἐπιχειρεῖς λέγειν. ΣΩ. Πει- p.

473

a.

enim de rebus parvis instituta nobis est disputatio: sed de his, quas & scire pulcherrimum est, & nescire turpissimum. Caput enim & summa eorum quae perquirimus, est vel cognoscere, vel ignorare, quis beatus sit, quis miser. Principio quidem in iis quae perquirimus, tu fieri posse existimas, ut qui iniuriam facit, iniustusque est, sit beatus: siquidem Archelaum esse quidem iniustum confiteris, sed beatum. numquid ita opinari existimare debemus? *Pol.* Omnino. *So.* Ego vero id fieri non posse dico. unum igitur hoc est de quo ambigimus. Esto igitur. Iniustus autem eritne felix, si poenas iniustitiae dederit? *Pol.* Minime quidem: immo miserrimus. *So.* At vero si iniustus poenas effugerit, ut ipse ais, beatus erit. *Pol.* Aio equidem. *So.* Secundum vero sententiam meam, o Pole, qui iniuriatur iniustusque est, omnino est ante alios miser: inferior autem, si iniuriarum poenas nunquam luat: minus vero miser, si luat, suppliciumque iustum diis hominibusque reportet. *Pol.* Quam absurda dicere audes! *So.* Dabo

- ράσομαι δέ γε καί σε ποιῆσαι, ὦ ἑταῖρε, ταυτὰ ἔμοι λέγειν.
 Φίλον γάρ σε ἡγοῦμαι. νῦν μὲν οὖν ἅ διαφερόμεθα, ταῦτ'
 ἔσι. σκόπει δὲ καὶ σύ. εἶπον ἐγὼ που ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τὸ
 ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον εἶναι; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ.
 Σὺ δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Καὶ τοὺς ἀδικοῦντας
 ἀδλίους ἔφην εἶναι ἐγὼ, καὶ ἐξηλέγχθησιν ὑπὸ σοῦ; ΠΩΛ.
 b. Ναὶ μὰ Δία. ΣΩ. Ὅς σὺ οἶει, ὦ Πῶλε. ΠΩΛ. Ἀληθῆ γε
 οἰόμενος ἴσως. ΣΩ. Σὺ δὲ γε εὐδαιμόνας αὐ τοὺς ἀδικοῦν-
 τας, ἂν μὴ διδῶσι δίκην. ΠΩΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Ἐγὼ
 δὲ αὐτοὺς ἀδλιωτάτους φημί τοὺς δὲ διδόντας δίκην, ἤττον.
 βούλει καὶ τοῦτο ἐλέγχειν; ΠΩΛ. Ἄλλ' ἐτι τοῦτ' ἐκείνου
 χαλεπώτερόν ἐστιν, ὦ Σώκρατες, ἐξελέγξαι. ΣΩ. Οὐ δῆτα,
 ὦ Πῶλε ἄλλ' ἀδύνατον. τὸ γὰρ ἀληθὲς οὐδέποτε ἐλέγχε-
 ται. ΠΩΛ. Πῶς λέγεις; ἂν ἀδικῶν ἄνθρωπος ληφθῆ τυραν-
 c. νίδι ἐπιβουλεύων, καὶ ληφθεὶς σρεβλῶται, καὶ ἐκτέμνηται,
 καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκάνηται καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ με-
 γάλας καὶ παντοδαπὰς λώβας αὐτὸς τε λωβηθεὶς, καὶ τοὺς

equidem operam, amice, ut ipse quoque mecum sentias. ami-
 cum enim esse te mihi puto. Nunc ergo ea de quibus dissen-
 timus, eiusmodi sunt, attende vero & tu. Dixi equidem in su-
 perioribus, iniuriam inferre peius esse, quam pati. *Pol.* Ita
 dixisti. *So.* Tu vero contra, pati peius esse quam facere. *Pol.*
 Procul dubio. *So.* Praeterea eos qui iniuriam faciunt, ego mi-
 seros appellabam: atque a te redargutus sum. *Pol.* Ita per Io-
 vem. *So.* Tuo quidem iudicio. *Pol.* Ac forte vero. *So.* Tu
 vero iniuriantes tunc felices esse dicebas, cum poenas mini-
 me darent. *Pol.* Et maxime quidem. *So.* Ego vero istos di-
 co miserrimos: eos autem qui puniuntur, minus miseros esse.
 Visne id quoque refellere? *Pol.* At istud adhuc difficilium illo
 redargui potest. *So.* Haud difficile istud, immo impossibile iu-
 dicare debes. quod enim verum est, refelli nunquam potest.
Pol. Quid ais? Si quis tyrannidem per iniuriam moliri depre-
 hensus fuerit, captusque torqueatur, excarnificeturque, ei-
 que exurantur oculi, aliisque multis, variis, gravibus poenis

αὐτοῦ ἐπιδῶν παιδᾶς τε καὶ γυναῖκα, τὸ ἔσχατον ἀναστρα-
 ρωθῆ, ἢ καταπιττωθῆ, οὗτος εὐδαιμονέστερος ἔσαι; ἢ ἂν δια-
 φυγῶν τύραννος καταστῆ, καὶ ἄρχων ἐν τῇ πόλει διαβιῶ,
 ποιῶν ὃ, τι ἂν βούληται, ζηλωτὸς ὢν καὶ εὐδαιμονιζόμενος
 ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων ξένων; ταῦτα λέγεις ἀδύ- d.
 νατον εἶναι ἐξελέγχειν; ΣΩ. Μορμολύττη αὖ, ὦ γενναῖε
 Πῶλε, καὶ οὐκ ἐλέγχεις ἄρτι δὲ ἔμαρτύρου. ὅμως δὲ ὑπό-
 μνησόν με σμικρὸν, ἂν ἀδίκως ἐπιβουλευῶν τυραννίδι εἴπης.
 ΠΩΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Εὐδαιμονέστερος μὲν τοίνυν οὐδέποτε
 ἔσαι οὐδέτερος αὐτῶν, οὔτε ὁ κατεβρασμένος τὴν τυραννίδα
 ἀδίκως, οὔτε ὁ δίκην δίδούς. δυσὶν γὰρ ἀθλίωιν εὐδαιμονέστερος
 μὲν οὐκ ἂν εἴη, ἀθλιώτερος μέντοι ὁ διαφυγῶν καὶ τυραν-
 νεύσας. τί τοῦτο, ὦ Πῶλε, γελᾷς; ἄλλο αὖ τοῦτο εἶδος ἐλέγ- e.
 χου ἔσιν, ἐπειδὴν τις τί εἴπῃ, καταγελαῶν, ἐλέγχειν δὲ μή.
 ΠΩΛ. Οὐκ οἶει ἐξεληλέγχεσθαι, ὦ Σώκρατες, ὅταν τοιαῦτα
 λέγῃς ἢ οὐδεὶς ἂν φήσειεν ἀνθρώπων; ἐπεὶ ἔρου τινα τουτωσί.
 ΣΩ. ὦ Πῶλε, οὐκ εἰμι τῶν πολιτικῶν. καὶ πέρυσι βουλευεῖν

afficiatur: videat praeterea liberos & uxorem pati eadem, &
 tandem in crucem agatur, aut pice adhibita, comburatur: an
 haec qui patietur, felix erit? vel potius si evadat, tyranni-
 demque affecutus arbitrato vivat suo, adeo ut vitae suae sta-
 tus exoptandus, felixque a civibus & peregrinis existimetur?
 Haecne dicis confutari non posse? So. Perterrefacis me nunc
 rursus, generose Pole; non autem refellis: paulo vero ante at-
 testabaris. Verumtamen redige mihi parumper in memoriam, an
 iniusta capeffere tyrannidem dixeris. Pol. Equidem. So. Neuter
 igitur eorum felicior unquam erit, neque qui tyrannidem ini-
 iuste adeptus fuerit, neque qui deprehensus poenas dederit.
 nempe e duobus miseris neuter altero felicior est dicendus:
 inferior tamen qui potitus tyrannide supplicium devitaverit.
 Quid rides? Alia rursus haec refellendi species est, cum quis
 aliquid dicat deridere, non autem arguere. Pol. At non putas
 refelli, o Socrates, cum talia dicas, qualia nullus unquam
 mortalium diceret? Quaere ab istorum aliquo. So. O Pole,

- λαχῶν, ἐπειδὴ ἡ φυλὴ ἐπρυτάνευε, καὶ ἔδει με ἐπιψηφίζειν ;
p. γέλωτα παρείχον, καὶ οὐκ ἠπιστόμην ἐπιψηφίζειν. μὴ οὖν
 474 **a.** μὴδὲ νῦν με κέλευε ἐπιψηφίζειν τοὺς παρόντας. ἀλλ' εἰ μὴ
 ἔχεις τούτων βελτίω ἔλεγχον (ὅπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον) ἐμοὶ
 ἐν τῷ μέρει παράδος, καὶ πείρασαι τοῦ ἐλέγχου οἷον ἐγὼ
 οἶμαι δεῖν εἶναι. ἐγὼ γὰρ ὦν ἂν λέγω, ἓνα μὲν παρασχέσθαι
 μάρτυρα ἐπίσαμαι, αὐτὸν πρὸς ὃν ἂν μοι ὁ λόγος ᾗ, τοὺς δὲ
 πολλοὺς ἐῷ χαίρειν, καὶ ἓνα ἐπιψηφίζειν ἐπίσαμαι τοῖς δὲ
 πολλοῖς οὐδὲ διαλέγομαι. ὅρα οὖν εἰ ἐβελήσαις ἐν τῷ μέρει
b. δίδοναι ἔλεγχον, ἀποκρινόμενος τὰ ἐρωτώμενα. ἐγὼ γὰρ δὴ
 οἶμαι καὶ ἐμὲ καὶ σε καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὸ ἀδικεῖν
 τοῦ ἀδικεῖσθαι κάκιον ἢ γεῖσθαι καὶ τὸ μὴ δίδοναι δίκην, τοῦ
 δίδοναι. ΠΩΛ. Ἐγὼ δὲ γε οὔτ' ἐμὲ, οὔτ' ἄλλον ἀνθρώπων
 οὐδένα. ἐπεὶ σὺ δέξαιο ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν; ΣΩ.
 Καὶ σύ γ' ἂν, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες. ΠΩΛ. Πολλοῦ γε δεῖ.
 ἀλλ' οὔτ' ἐγὼ, οὔτε σὺ, οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς. ΣΩ. Οὐκοῦν

equidem non sum ex his qui in republica versantur. Et superiori anno, cum in senatum forte coopertus, quod tribus tunc mea cum imperio erat, rogare sententias, & ad suffragium ferendum vocare deberem, concitavi risum, quia facere id nescivi. Noli ergo iubere, ut ad concilium praesentium referam. Ceterum nisi meliorem arguendi viam habes, quemadmodum modo dicebam: vicissim mihi concede, atque experire qualem ego redargutionem esse arbitror oportere. Eorum enim quae dico, unum producere testem scio, illum ipsum quicum mihi sermo est institutus: multitudinem autem missam facio, & unius sententiam rogo; multitudini vero ne verbum quidem facio. Vide igitur, utrum mihi vicissim arguendi locum velis concedere, tuque ad quaesitum respondere. Arbitror equidem, & te & alios homines existimare, peius esse facere iniuriam, quam accipere, & poenas effugere, quam subire. *Pol.* Ego autem neque me, neque alium prorsus ullum: quandoquidem tu solus iniuriam perpeti malle, quam inferre. *So.* Immo vero & tu, & ceteri omnes. *Pol.* Permultum abest. immo

ἀποκριῶν. ΠΩΛ. Πάνυ μὲν οὖν. καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ εἰδέναι ὅ, c.
 τι ποτ' ἔρεῖς. ΣΩ. Λέγε δὴ μοι, ἵν' εἰδῆς, ὡς περ ἂν εἰ ἐξαρχῆς
 σε ἠρώτων πότερον δοκεῖ σοι, ὦ Πῶλε, κάκιον εἶναι τὸ
 ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι; ΠΩΛ. Τὸ ἀδικεῖσθαι, ἔμοιγε. ΣΩ.
 Τί δαι δὴ αἰσχίον; πότερον τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι; ἀπο-
 κρίνου. ΠΩΛ. Τὸ ἀδικεῖν. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ κάκιον, εἴπερ
 αἰσχίον. ΠΩΛ. Ἦκιστά γε. ΣΩ. Μανθάνω. οὐ ταυτὸν ἠγῶ
 σὺ, ὡς ἔοικας, καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν, κακὸν καὶ αἰσχρόν. d.
 ΠΩΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Τί δαι τότε; τὰ καλὰ πάντα, οἷον καὶ
 σώματα καὶ χρώματα, καὶ σχήματα, καὶ φωνὰς, καὶ ἐπι-
 τηδεύματα, εἰς οὐδὲν ἀποβλέπων καλεῖς ἕκαστοτε καλὰ; οἷον
 πρῶτον τὰ σώματα τὰ καλὰ, οὐχὶ ἤτοι κατὰ τὴν χρεῖαν λέ-
 γεις καλὰ εἶναι, πρὸς ὃ ἂν ἕκαστον χρήσιμον ἦ, πρὸς τοῦτο;
 ἢ κατὰ ἠδονὴν τινα, ἐὰν ἐν τῷ θεωρεῖσθαι χαιρεῖν ποιῆ τοὺς
 θεωροῦντας; ἔχεις τί ἐκτὸς τούτων λέγειν περὶ σώματος κάλ-
 λους; ΠΩΛ. Οὐκ ἔχω. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα πάντα οὕτω e.
 καὶ σχήματα, καὶ χρώματα, ἢ διὰ ἠδονὴν τινα, ἢ διὰ ὠφέ-

nec ego, nec tu, nec alius quisquam. So. Vixne respondere?
 Pol. Volo equidem. cupio enim quid tandem dicturus sis,
 intelligere. So. Responde itaque mihi, ut intelligas, tanquam
 si a principio interrogem: Utrum putas deterius esse? facerene
 iniuriam, an perpeti? Pol. Perpeti. So. Utrum vero turpius?
 responde, quaeso. Pol. Iniuriam facere. So. Nonne & peius,
 si turpius? Pol. Minime. So. Intelligo iam. nempe non pu-
 tas, ut videtur, idem esse pulchrum atque bonum, idemque
 turpe atque malum. Pol. Non certe. So. Quid autem? pulchra
 omnia, scilicet corpora, colores, figuras, voces, studia, num-
 quid ipse ad nihil respiciens, appellas pulchra; an ad aliquid?
 ut ecce primo quidem corpora pulchra, nonne aut propter
 utilitatem dicis esse pulchra, atque ad id pulchra cuius usui
 serviunt: aut propter aliquam voluptatem, videlicet quod de-
 lectent aspicientes? An habes praeterea quidquam aliud, quod
 de corporis pulchritudine dici possit? Pol. Nihil aliud. So.
 Nonne & alia similiter omnia, sive figuras, sive colores, vel

λειαν, ἢ δι' ἀμφοτέρα, καλὰ προσαγορεύεις; ΠΩΛ. Ἐγωγε.

ΣΩ. Οὐ καὶ τὰς Φωνάς; καὶ τὰ κατὰ τὴν μουσικὴν πάντα ὡσαύτως; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Καὶ μὴν τά γε κατὰ τοὺς νόμους

καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, οὐ δὴ που ἐκτὸς τούτων ἐστὶ τὰ καλὰ, τοῦ ὠφέλιμα εἶναι, ἢ ἡδέα, ἢ ἀμφοτέρα. ΠΩΛ. Οὐκ ἔμοιγε

p. δοκεῖ. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τὸ τῶν μαθημάτων κάλλος ὡσαύτως.

475 ΠΩΛ. Πάνυ γε. καὶ καλῶς γε νῦν ὀρίζῃ, ὦ Σώκρατες,

a. ἡδονῇ τε καὶ ἀγαθῷ ὀριζόμενος τὸ καλόν. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ

τὸ αἰσχροὺν τῷ ἐναντίῳ, λύπῃ τε καὶ κακῷ; ΠΩΛ. Ἀνάγκη.

ΣΩ. Ὅταν ἄρα δυοῖν καλοῖν θάτερον κάλλιον ἢ, ἢ τῷ ἑτέρῳ

τούτου, ἢ ἀμφοτέροις ὑπερβάλλον, κάλλιον ἐστὶν ἤτοι ἡδονῇ,

ἢ ὠφελείᾳ, ἢ ἀμφοτέροις. ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ ὅταν

b. δὲ δὴ δυοῖν αἰσχροῖν τὸ ἕτερον αἰσχριον ἢ, ἤτοι λύπῃ ἢ κακῷ

ὑπερβάλλον, αἰσχριον ἐστὶ. ἢ οὐκ ἀνάγκη; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ.

Φέρε δὴ, πῶς ἐλέγετο νῦν δὴ περὶ τοῦ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι;

οὐκ ἔλεγες τὸ μὲν ἀδικεῖσθαι, κάκιον εἶναι, τὸ δὲ ἀδικεῖν,

propter aliquam voluptatem, vel utilitatem, aut utraque, pulchra appellas? *Pol.* Ita prorsus. *So.* Et voces praeterea, & quae ad musicam pertinent, cuncta similiter? *Pol.* Ita. *So.* Quin etiam statuta legum, & studia, non ob aliam causam pulchra sunt, quam quod aut conferunt, aut delectant, aut utrumque efficiunt. *Pol.* Non, ut mihi quidem videtur. *So.* Denique de disciplinarum pulchritudine idem existimamus? *Pol.* Idem prorsus. & pulchre quidem nunc definis, o Socrates, pulchrum delectatione & conferente bono definiens. *So.* Nonne turpe contrario, scilicet dolore, ac malo, id est, detrimento definiendum? *Pol.* Necessesse est. *So.* Quoties igitur e duobus pulchris alterum pulchrius est, vel altero illorum, aut ambobus excedens pulchrius est, scilicet aut delectatione, aut utilitate, aut ambobus. *Pol.* Prorsus. *So.* Rursus quando duorum turpium alterum turpius est, vel dolore, vel detrimento excedens est turpius. an non necessesse est? *Pol.* Ita. *So.* Age itaque, quomodo paulo ante de inferenda accipiendaque iniuria dicebatur, an non dicebas pati iniuriam esse deterius,

αἴσχιον; ΣΩ. Ἐλεγον. ΠΩΛ. Οὐκοῦν εἴπερ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ἤτοι λυπηρότερον ἐστὶ καὶ λύπη ὑπερβάλλον, αἴσχιον ἂν εἴη, ἢ κακῶ, ἢ ἀμφοτέροις. οὐ καὶ τοῦτο ἀνάγκη; ΠΩΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Πρῶτον μὲν δὴ σκεψώμεθα. Ἄρα λύπη ὑπερβάλλει τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; καὶ α. ἀλγοῦσι μᾶλλον οἱ ἀδικοῦντες ἢ οἱ ἀδικούμενοι; ΠΩΛ. Οὐδαμῶς, ὡς Σώκρατες, τοῦτό γε. ΣΩ. Οὐκ ἄρα λύπη γε ὑπερέχει. ΠΩΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μὴ λύπη, ἀμφοτέροις μὲν οὐκ ἂν ἐτι ὑπερβάλλοι. ΠΩΛ. Οὐ φαίνεται. ΣΩ. Οὐκοῦν τῷ ἑτέρῳ λείπεται. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Τῷ κακῶ; ΠΩΛ. Ἔοικεν. ΣΩ. Οὐκοῦν κακῶ ὑπερβάλλον τὸ ἀδικεῖν κάκιον ἂν εἴη τοῦ ἀδικεῖσθαι. ΠΩΛ. Δῆλον δὲ ὅτι. ΣΩ. Ἄλλοτι οὖν ὑπὸ δ. μὲν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τοῦ ὠμολογεῖτο ἡμῶν ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ αἴσχιον εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Νῦν δέ γε κάκιον ἐφάνη; ΠΩΛ. Ἔοικε. ΣΩ. Δέξαιο οὖν ἂν σὺ μᾶλλον τὸ κάκιον καὶ τὸ αἴσχιον ἀντὶ τοῦ ἦττον; μὴ ἔκνει ἀποκρίνασθαι, ὡς Πῶλε, (οὐδὲν γὰρ βλαβήσῃ) ἀλλὰ γένοιαι τῷ λόγῳ, ὥσπερ ἰατρῶ, παρέχων,

facere vero turpius? *Pol.* Dicebam equidem. *So.* Si ergo facere turpius est, quam pati: aut molestum quidem est, ac molestia superans turpius est, aut detrimento, aut utrisque? nonne id etiam necessarium? *Pol.* Quidni? *So.* Primo quidem consideremus, an molestia superet: doleantque magis qui inferunt, quam qui patiuntur iniuriam. *Pol.* Nullo pacto. *So.* Quare non excedit dolore. *Pol.* Non apparet. *So.* Si non dolore, nec etiam ambobus. *Pol.* Non videtur. *So.* Ergo altero. *Pol.* Altero. *So.* Malo igitur atque detrimento. *Pol.* Apparet. *So.* Quamobrem iniuriam facere excedens detrimento deterius erit, quam pati. *Pol.* Manifestum est. *So.* Nonne & a multis hominibus, & abs te supra concedebatur, turpius esse inferre iniuriam, quam accipere? *Pol.* Ita. *So.* Nunc etiam apparuit esse deterius? *Pol.* Apparuit. *So.* Eligasne tu magis id quod deterius turpeque est, quam id quod minus? Ne pigeat respondere, *Pole*: (nihil enim obfuerit) sed te rationi tanquam medi-

- c. ἀποκρίνου' καὶ ἢ Φάθι ἢ μὴ, ἃ ἐρωτῶ. ΠΩΛ. 'Αλλ' οὐκ ἔνδεξαίμην, ὡς Σώκρατες. ΣΩ. "Αλλος δέ τις ἀνθρώπων; ΠΩΛ. Οὐ μοι δοκεῖ, κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον. ΣΩ. 'Αληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι οὐτ' ἂν ἐγὼ, οὐτ' ἂν σὺ, οὐτ' ἄλλος οὐδεὶς ἀνθρώπων δέξαιτ' ἂν μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι. κάκιον γὰρ τυγχάνει ὄν. ΠΩΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Ὅρας οὖν, ὡς Πῶλε, ὁ ἔλεγχος παρὰ τὸν ἔλεγχον παραβαλλόμενος ὅτι οὐδὲν ἔοικεν; ἀλλὰ σοὶ μὲν οἱ ἄλλοι πάντες ὁμολογοῦσι πλὴν ἐμοῦ· ἐμοὶ δὲ σὺ ἐξαρκεῖς εἰς ἂν μόνος καὶ ὁμολογῶν καὶ μαρτυρῶν, καὶ
- p. ἐγὼ σε μόνον ἐπιψηφίζων, τοὺς ἄλλους ἐῷ χαίρειν. Καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἔχεται. μετὰ τοῦτο δὲ περὶ οὗ τὸ δεύτερον
- 476⁶ ἡμφισβητήσαμεν, σκεψώμεθα τὸ ἀδικοῦντα δίδουαι δίκην, ἄρα μέγιστον τῶν κακῶν ἐστίν, ὡς σὺ ὦον ἢ μὴν μείζον τὸ μὴ δίδουαι, ὡς αὐτὸ ἐγὼ ἔμην. σκοπάμεθα δὲ τῆδε. τὸ δίδουαι δίκην, καὶ τὸ κολάζεσθαι δικαίως ἀδικοῦντα, ἄρα τὸ αὐτὸ καλεῖς; ΠΩΛ. "Εγωγε. ΣΩ. "Εχεις οὖν λέγειν ὡς οὐχὶ τά

co committas ingenue : atque respondendo aut concede quae dico, aut nega. *Pol.* Nunquam, o Socrates, istud eligerem. *So.* Alium vero quenquam id recepturum putas? *Pol.* Mihi quidem per hanc rationem non videtur. *So.* Quamobrem vera dicebam, neque me, neque te, neque alium quēquam recepturum facere iniuriam magis, quam pati, utpotē quod fit deterius. *Pol.* Apparet. *So.* Vides ergo, Pole, facta argumentorum comparatione, ea inter se maxime discrepare. Nam tibi quidem alii praeter me omnes assentiuntur : mihi vero solus ipse sufficis assentiendo atque testificando ; cuius solius suffragium sententiamque rogavi, ceteros vero missos facio. Atque id quidem sic habeto. Post haec autem, quod secundo loco inter nos dubitabatur, iam consideremus : Utrum iniuriantem poenas dare maximum sit malorum, ut ipse putabas : an maius non dare, quae mea erat sententia. Consideremus autem hoc pacto : Dare poenas iniuriarum, atque iuste puniri eum, qui iniuriam facit, num idem appellas? *Pol.* Idem. *So.* An potes negare iusta omnia, quatenus iusta sunt, esse pu-

γε δίκαια πάντα, καλὰ ἐσι, καθόσον δίκαια; καὶ διασκεψά- b.
 μενος εἰπέ. ΠΩΛ. Ἀλλὰ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Σκέ-
 πει δὲ καὶ τόδε. Ἄρα εἴτις τί ποιεῖ, ἀνάγκη τί εἶναι καὶ πά-
 σχον ὑπὸ τούτου τοῦ ποιούντος; ΠΩΛ. Ἐμοιγε δοκεῖ. ΣΩ.
 Ἄρα τοῦτο πάσχον ὃ τὸ ποιῶν ποιεῖ; καὶ τοιοῦτον οἷον ποιεῖ
 τὸ ποιῶν; λέγω δὲ τὸ τοιούδε· εἴτις τύπτει, ἀνάγκη τί τύπ-
 τεσθαι; ΠΩΛ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Καὶ εἰ σφόδρα τύπτει, ἢ τα-
 χῶ, ὃ τύπτων, οὕτω καὶ τὸ τυπτόμενον τύπτεσθαι; ΠΩΛ. c.
 Ναί. ΣΩ. Τὸ τοιοῦτον ἄρα πάθος τῶ τυπτομένῳ ἐστίν, οἷον
 ἂν τὸ τύπτον ποιῆ; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ εἰ
 καίει τις, ἀνάγκη τί καίεσθαι. ΠΩΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ.
 Καὶ εἰ σφόδρα γε καίει, ἢ ἀλγεινῶς, οὕτω καίεσθαι τὸ καίο-
 μενον ὡς ἂν τὸ καῖον καίῃ; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν
 καὶ εἰ τέμνει τί, ὃ αὐτὸς λόγος. τέμνεται γάρ τι. ΠΩΛ.
 Ναί. ΣΩ. Καὶ εἰ μέγα γε ἢ βαθὺ τὸ τμήμα, ἢ ἀλγεινόν,
 τοιοῦτον τμήμα τέμνεται τὸ τεμνόμενον; οἷον τὸ τέμνον τέμ- d.
 νει. ΠΩΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Συλλήβδην δὴ ἄρα εἰ ὁμολογεῖς ὃ
 ἔρτι ἔλεγον περὶ πάντων οἷον ἂν ποιῆ τὸ ποιῶν, τοιοῦτον τὸ

chra? & vide, ut respondeas provide? *Pol.* Mihi quidem ae-
 que ac tibi videtur. *So.* Id quoque animadvertite, An si quis agat
 quippiam, necesse sit esse aliquid patiens ab ipso agente. *Pol.*
 Videtur. *So.* An ergo & hoc pati oportet, quod agens agit:
 & tale insuper, quale agit ipsum? huiusmodi autem quiddam
 dico: Si quis pulset, necesse aliquid inde pulsari? *Pol.* Necesse.
So. Atque si vehementer, aut velociter pulset, similiter pulsari
 pulsatum? *Pol.* Similiter. *So.* Talis ergo passio inest pulsato,
 qualem efficit pulsans? *Pol.* Omnino. *So.* Et si quid comburat
 quis, oportet aliquid inde comburi? *Pol.* Oportet. *So.* At si ve-
 vehementer exurat, &, ut ita dixerim, acerbo cum dolore, si-
 militer & uri quod uritur, quemadmodum urit urens? *Pol.* Pro-
 fusus. *So.* Similiter si quis fecat, fecatur etiam aliquid? *Pol.* Ita.
So. Ac si lata vel profunda, aut dolorosa sit sectio, tali necesse
 est quod fecatur sectione secari, quali sector ipse fecat? *Pol.*
 Videtur. *So.* Considera vero summatum, an quod modo dice-
Plat. Oper. Vol. IV. E

- πάσχειν πάσχειν. ΠΩΛ. Ἄλλ' ὁμολογῶ. ΣΩ. Τούτων δὴ ὁμολογουμένων, τὸ δίκην δίδουαι, πότερον πάσχειν τί ἐστίν, ἢ ποιεῖν; ΠΩΛ. Ἀνάγκη, ὡς Σώκρατες, πάσχειν. ΣΩ. Οὐκοῦν ὑπὸ τινος ποιῶντος; ΠΩΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ὑπὸ γε τοῦ κολάζοντος. ΣΩ. Ὁ δὲ ἄρθῶς καλᾶζων, δικαίως κολάζει;
- e. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Δίκαια ποιῶν, ἢ οὐ; ΠΩΛ. Δίκαια. ΣΩ. Οὐκοῦν ὁ κολαζόμενος, δίκην δίδους, δίκαια πάσχει; ΠΩΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Τὰ δὲ δίκαια που καλὰ ὁμολόγηται; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τούτων ἄρα ὁ μὲν ποιεῖ καλὰ, ὁ δὲ πάσχει, ὁ κολαζόμενος. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν εἶπερ καλὰ, ἀγαθὰ.
- p. ἢ γὰρ ἡδέα, ἢ ἀφέλιμα. ΠΩΛ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Ἀγαθὰ ἄρα
477 πάσχει ὁ δίκην δίδους. ΠΩΛ. Ἔοικεν. ΣΩ. Ὁφέληται ἄρα.
- a. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Ἄρα ἢ ὑπερ ἐγὼ ὑπολαμβάνω τὴν ἀφέλειαν, βελτιῶν τὴν ψυχὴν γίγνεται, εἶπερ δικαίως κολάζεται; ΠΩΛ. Εἰκός γε. ΣΩ. Κακίας ἄρα ψυχῆς ἀπαλλάττεται ὁ δίκην δίδους. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Ἄρα οὖν τοῦ μεγίστου ἀπαλλάττεται κακοῦ. ὧδε δὲ σὺ πει. ἐν χρημάτων κατασκευῇ,

ham, in cunctis confiteare: videlicet quale aliquid agens agit, tale quiddam pati patiens. *Pol.* Confiteor. *So.* His ergo concessis responde, num poenas dare, sit pati aliquid, aut agere. *Pol.* Pati. *So.* Nonne & a quodam agente? *Pol.* Constat, ab ipso videlicet puniente. *So.* Qui autem recte punit, nonne iuste punit? *Pol.* Iuste. *So.* Iusta faciens, necne? *Pol.* Iusta. *So.* Ergo qui punitur, dum iniustitiae dat poenas, iusta patitur. *Pol.* Apparet. *So.* Iusta vero dictum est esse pulchra. *Pol.* Prorsus. *So.* Horum igitur alter quidem pulchra facit: alter vero, scilicet punitus, pulchra patitur. *Pol.* Sic est. *So.* Quod si pulchra, etiam bona nam vel iucunda illa sunt, vel utilia. *Pol.* Necessesse est. *So.* Bona ergo patitur, quisquis iuste punitur. *Pol.* Videtur. *So.* Id ergo sibi prodest. *Pol.* Confert. *So.* An non, ut quo pacto iudico explicem, meliorem reportat animum, siquidem iuste punitur? *Pol.* Consentaneum est. *So.* Ergo qui luit poenas, a pravitate animae liberatur. *Pol.* Certe. *So.* Itaque maximo liberatur malo. Hoc autem pacto considera. In pecuniarum collectione aliud-

ἀνδρῶπου κακίαν ἄλλην τινὰ ἐνορᾶς ἢ πενίαν; ΠΩΛ. Οὐκ ἔστιν ἄλλὰ πενίαν. ΣΩ. Τί δ' ἐν σώματος κατασκευῇ; κακίαν ἂν φήσῃς ἀσθένειαν εἶναι, καὶ νόσον, καὶ αἰσχος, καὶ τὰ τοιαῦτα; ΠΩΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἐν ψυχῇ πονηρίαν ἡγῆ τινὰ εἶναι. ΠΩΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Ταύτην οὖν οὐκ ἀδικίαν καλεῖς, καὶ ἀμαθίαν, καὶ δειλίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα; ΠΩΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν χρημάτων, καὶ σώματος, καὶ ψυχῆς, τριῶν ὄντων, τριττὰς εἰρημας πονηρίας, πενίαν, νόσον, ἀδικίαν. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Τίς οὖν τούτων τῶν πονηριῶν αἰσχίση; οὐχ ἢ ἀδικία, καὶ συλλήβδην ἢ τῆς ψυχῆς πονηρία; ΠΩΛ. Πολύ γε. ΣΩ. Εἰ δὲ αἰσχίση, καὶ κακίση; ΠΩΛ. Πῶς, ὦ Σώκρατες, λέγεις; ΣΩ. Ὅδι. ἄει τὰ αἰσχίσον, ἢτοι λύπην μεγίστην παρέχον, ἢ βλάβην, ἢ ἀμφοτέρα, αἰσχίσόν ἐστιν, ἐκ τῶν ὁμολογημένων ἐν τῷ ἔμπροσθεν. ΠΩΛ. Μάλισα. ΣΩ. Αἰσχίσον δὲ ἀδικία καὶ σύμπασα ψυχῆς πονηρία νῦν δὴ ὁμολόγηται ἡμῖν; ΠΩΛ. Ὁμολόγηται γάρ. ΣΩ. Οὐκοῦν ἢ ἀνιαρᾶτατόν ἐστιν, καὶ ἀνία ὑπερβάλλον,

ne hominis malum vides, quam paupertatem? *Pol.* Hanc ipsam. *So.* In corpore autem malum dices imbecillitatem, morbum, deformitatem, ceteraque eiusmodi? *Pol.* Equidem. *So.* Nonne & in anima malum aliquod esse censēs? *Pol.* Quidni? *So.* Id vero nonne vocas iniustitiam, inscitiam, timiditatem, & alia generis eiusdem? *Pol.* Maxime. *So.* Cum igitur haec tria sint, pecunia, corpus, anima; tria horum esse dixisti mala, paupertatem, morbum, iniustitiam. *Pol.* Certe. *So.* Horum vero malorum quodnam turpissimum? nonne iniustitia, &, ut summatim dicam, animae vitium? *Pol.* Maxime. *So.* Quod si vitium animi turpissimum est, ergo & pessimum. *Pol.* Qua ratione hoc ais, o Socrates? *So.* Hac utique: Semper quod turpissimum est, vel quia dolorem, vel quia detrimentum infert maximum, vel quia facit utraque, turpissimum est: quemadmodum ex iis, quae in superioribus concessa sunt, apparet. *Pol.* Sane. *So.* Turpissimum vero esse iniustitiam, & omne animi vitium, nonne nobis concedebatur? *Pol.* Certe. *So.* Qua-

αἰσχισον τοῦτ' ἐσίν, ἢ βλάβη, ἢ ἀμφοτέρα; ΠΩΛ. Ἀνάγκη.
 ΣΩ. Ἄρ' οὐν ἀλγεινότερόν ἐστι τοῦ πένεσθαι καὶ κάμνειν, τὰ
 αἰδίκον εἶναι καὶ ἀκόλασον, καὶ δειλὸν καὶ ἀμαθῆ; ΠΩΛ. Οὐκ
 ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἀπὸ τούτων γε. ΣΩ. Ὑπερφυεῖ
 τινι ἄρα ὡς μεγάλη βλάβη καὶ κακῶ παυμασίῳ ὑπερβάλλ-
 λουσα τὰλλα ἢ τῆς ψυχῆς πονηρία, αἰσχισόν ἐστι πάντων
 ε. ἐπειδὴ οὐκ ἀλγηδόνι γε, ὡς ὁ σὸς λόγος. ΠΩΛ. Φαίνεται.
 ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν που τό γε μεγίστη βλάβη ὑπερβάλλον, μέ-
 γιστον ἂν κακὸν εἴη τῶν ὄντων. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Ἡ ἀδικία
 ἄρα καὶ ἡ ἀκολασία, καὶ ἡ ἄλλη τῆς ψυχῆς πονηρία, μέγι-
 στον τῶν ὄντων κακὸν ἐσίν; ΠΩΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Τίς οὖν
 τέχνη πενίας ἀπαλλάττει; οὐ χρηματιστικῆ; ΠΩΛ. Ναί.
 ΣΩ. Τίς δὲ νόσου; οὐκ ἰατρικῆ; ΠΩΛ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Τίς
 p. δὲ πονηρίας καὶ ἀδικίας; εἰ μὴ οὕτως εὐπορεῖς, ὥδε σκόπει.
 478 ποῖ ἄγομεν καὶ παρὰ τίνας τοὺς κάμνοντας τὰ σώματα;
 a. ΠΩΛ. Παρὰ τοὺς ἰατροὺς, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ποῖ δὲ τοὺς

re aut quia molestissimum est, & molestia superans, idcirco
 horum turpissimum est: aut quia detrimentum affert, aut
 propter utrumque. *Pol.* Sic oportet. *So.* Numquid molestius est
 iniustum esse, intemperatum, ignavum, imperitum, quam
 paupertate morboque premi? *Pol.* Non certe, quantum ex his
 coniiicitur. *So.* Quoniam igitur incredibili quadam mirabili-
 que magnitudine detrimenti atque mali vitium animae cetera
 superat mala, idcirco omnium est turpissimum: quandoqui-
 dem non dolore excedit, ut ipse ais. *Pol.* Sic apparet. *So.*
 Iam vero quod maximo excedit damno, maximum omnium
 est malorum. *Pol.* Ita est. *So.* Quamobrem iniustitia, intempe-
 rantia, ceteraque improbitas animae, malum est omnium ma-
 ximum. *Pol.* Videtur. *So.* Quaenam igitur ars a paupertate nos
 liberat? nonne quaeftuaria? *Pol.* Haec ipsa. *So.* Quae vero a
 morbo? an non medicina? *Pol.* Haec sane. *So.* At quaenam
 a pravitate & iniustitia? Sin minus id tibi succurrit, ita con-
 sidera: Quoniam, & ad quos potissimum ducimus morbis cor-
 poreis laborantes? *Pol.* Ad medicos, Socrates. *So.* Quo au-

ἀδικούντας· καὶ τοὺς ἀκολασαίνοντας; ΠΩΛ. Παρὰ τοὺς δικασὰς λέγεις. ΣΩ. Οὐκοῦν δίκην δώποντας; ΠΩΛ. Φημί. ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ δικαιοσύνη τιὶ χρώμενοι καλᾶζουσιν οἱ ἐρθῶς κολάζοντες; ΠΩΛ. Δῆλον δῆ. ΣΩ. Χρηματιστικὴ μὲν ἄρα πενίας ἀπαλλάττει, ἰατρικὴ δὲ, νόσου· δίκη δὲ, ἀκολασίας καὶ ἀδικίας. ΠΩΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Τί οὖν τούτων κάλλιστόν ἐστιν ὧν λέγεις; ΠΩΛ. Τίνων λέγεις; ΣΩ. Χρηματιστικῆς, ἰατρικῆς; δίκης. ΠΩΛ. Πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, ἢ δίκη. ΣΩ. Οὐκοῦν αὖ ἤτοι ἡδονὴν πλείωην ποιεῖ, ἢ ὠφέλειαν, ἢ ἀμφοτέρω· εἴπερ κάλλιστόν ἐστιν. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Ἄρ' οὖν τὸ ἰατρευέσθαι ἡδὺ ἐστὶ, καὶ χαίρουσιν οἱ ἰατρευόμενοι; ΠΩΛ. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. ΣΩ. Ἄλλ' ὠφέλιμόν γε. ἢ γάρ; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Μεγάλου γὰρ κακοῦ ἀπαλλάττεται. ὥστε λυσι- τελεῖ ὑπομείναι τὴν ἀλγηδόνα καὶ ὑγιῆ εἶναι. ΠΩΛ. Πῶς γὰρ οὗ; ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὕτως ἂν περὶ σῶμα εὐδαιμονέσατος ἀνθρώπος εἴη ὁ ἰατρευόμενος, ἢ ὁ μηδὲ κάμνων ἀρχήν; ΠΩΛ. Δῆλον ὅτι ὁ μηδὲ κάμνων. ΣΩ. Οὐ γὰρ τοῦτ' ἦν εὐδαιμονία.

tem iniuriantes atque dissolutos? *Pol.* Ad iudices. *So.* Ut videlicet puniantur. *Pol.* Assentior. *So.* Nonne qui recte puniunt, iustitia quadam freti puniunt? *Pol.* Procul dubio. *So.* Quaestuarium ergo pellit paupertatem: Medicina vero abigit morbos: Iudiciaria denique intemperantiam & iniustitiam amovet. *Pol.* Sic apparet. *So.* Quid ergo horum est pulcherrimum? *Pol.* Quorum dicis? *So.* Quaestuarium, medicinae, iudiciariae. *Pol.* Multo inter has excellit iudiciaria, Socrates. *So.* Ergo vel voluptatem affert plurimam, vel utilitatem, vel utrumque, si quidem pulcherrima est. *Pol.* Sic habet. *So.* An ergo curari a medico delectabile est, & inter manus medici oblectantur, dum curantur infirmi? *Pol.* Non apparet. *So.* Conducit tamen, nonne? *Pol.* Confert. *So.* Quoniam videlicet magno liberantur malo. quapropter utile est tolerare dolorem, ut sanus evadas. *Pol.* Procul dubio. *So.* An ergo felicissimus, quantum ad corpus attinet, is fuerit, qui per medicinam curatus, convalescat: vel potius qui a principio non aegrotaverit? *Pol.*

ὡς ἔοικε, κακοῦ ἀπαλλαγῆ, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν μὴδὲ κτῆσις.

ΠΩΛ. Ἐσι ταῦτα. ΣΩ. Τί δέ; ἀδλιώτερος πότερος δυοῖν

d. ἔχοντοιν κακὸν εἶτ' ἐν σώματι, εἶτ' ἐν ψυχῇ; ὁ ἰατρευόμενος, καὶ ἀπαλλαττόμενος τοῦ κακοῦ, ἢ ὁ μὴ ἰατρευόμενος, ἔχων δέ; ΠΩΛ. Φαίνεται μοι ὁ μὴ ἰατρευόμενος. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ δίκην δίδοναι, μεγίστου κακοῦ ἀπαλλαγῆ ἦν, πονηρίας; ΠΩΛ. Ἦν γάρ. ΣΩ. Σωφρονίζει γάρ που, καὶ δικαιοτέρους ποιεῖ, καὶ ἰατρικὴ γίγνεται πονηρίας ἢ δίκην. ΠΩΛ.

Ναί. ΣΩ. Εὐδαιμονέσατος μὲν ἄρα ὁ μὴ ἔχων κακίαν ἐν τῇ

e. ψυχῇ· ἐπειδὴ τοῦτο μέγιστον τῶν κακῶν ἐφάνη. ΠΩΛ. Δῆλον δῆ. ΣΩ. Δεύτερος δὲ δῆ που, ὁ ἀπαλλαττόμενος. ΠΩΛ. Ἔοικεν. ΣΩ. Οὗτος δ' ἦν ὁ νομβετούμενος τε καὶ ἐπιπληττόμενος, καὶ δίκην δίδους. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Κάκιον ἄρα ζῆ

ὁ ἔχων ἀδικίαν, καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενος. ΠΩΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Οὐκοῦν οὗτος τυγχάνει ὧν, ὅς ἂν τὰ μέγιστα ἀδικῶν καὶ χράμενος μεγίστη ἀδικία, διαπράξῃται ὥστε μῆτε νομβε-

Ρ. 479
a. τεῖσθαι, μῆτε κολάζεσθαι, μῆτε δίκην δίδοναι ὥσπερ σὺ

Certe qui non aegrotarit. So. Nempe non in hoc consistere videtur felicitas, ut liberemur a malis : sed ut ab ipso initio simus incolumes. Pol. Ita est. So. Ceterum si duo male, vel corpore, vel animo affecti sint, uter horum inferior? num qui curatus liberatur a malo, an qui minime? Pol. Qui non curatur, mea quidem sententia. So. Nonne in iudicio puniri, a maximo quodam malo, id est, a pravitate, liberatio erat? Pol. Erat certe. So. Quippe cum poena iusta moderetur, iustioresque efficiat, tanquam medicina quaedam improbitatis. Pol. Ita est. So. Felicissimus ergo qui non habet animi vitium: quandoquidem id maximum apparuit esse malum. Pol. Absque dubio. So. Deinde autem qui a malo eiusmodi liberatur, Pol. Apparet. So. Is vero est qui correptus perterritusque poenas dederit. Pol. Is ipse. So. Pessime ergo vivit qui iniustus est, nec ab iniustitia solvitur. Pol. Apparet. So. Nonne hic est qui maximis perpetratis iniuriis, maximaque usus violentia, effecerit ut neque corripatur, neque puniatur,

Φῆς Ἀρχέλαον παρεσκευάσθαι, καὶ τοὺς ἄλλους τυράννους, καὶ ῥήτορας, καὶ δυνάστας; ΠΩΛ. Ἔοικε. ΣΩ. Σχεδὸν γάρ που οὗτοι, ᾧ ἄριστε, τὸ αὐτὸ διαπεπραγμένοι εἰσίν, ὥσπερ ἂν εἴ τις τοῖς μεγίστοις νοσήμασι συνησχόμενος, διαπράξαιτο μὴ δίδόναι δίκην τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀμαρτημάτων τοῖς ἰατροῖς, μηδὲ ἰατρεύεσθαι φοβούμενος, ὥσπερ ἂν εἰ παῖς, τὸ κάεσθαι καὶ τὸ τέμνεσθαι, ὅτι ἀλγεινόν. ἢ οὐ δοκεῖ καὶ σοι οὕτως; b. ΠΩΛ. Ἐμοιγε. ΣΩ. Ἀγνοῶν γε, ὡς ἔοικεν, οἶδν ἔστιν ἡ ὑγίεια καὶ ἀρετὴ σώματος. κινδυνεύουσι γάρ, ἐκ τῶν νῦν ἡμῖν ὠμολογημένων, τοιοῦτόν τι ποιεῖν καὶ οἱ τὴν δίκην φεύγοντες, ᾧ Πῶλε· τὸ ἀλγεινὸν αὐτοῦ καθορᾶν, πρὸς δὲ τὸ ὠφέλιμον τυφλῶς ἔχειν καὶ ἀγνοεῖν ὅσῳ ἀδλιώτερον ἔστι, μὴ ὑγιῶς σώματος, μὴ ὑγιεῖ ψυχῇ συνοικεῖν, ἀλλὰ σαθρᾶ καὶ ἀδίκῳ καὶ ἀνοσίφ. ὅθεν καὶ πᾶν ποιοῦσιν ὥστε δίκην μὴ δίδ- c. ναι, μηδ' ἀπαλλάττεσθαι τοῦ μεγίστου κακοῦ, καὶ χρήματα παρασκευαζόμενοι καὶ φίλους, καὶ ὅπως ἂν ᾧσιν ὡς πιθανώτατοι λέγειν. εἰ δὲ ἡμεῖς ἀληθῆ ὠμολογήκαμεν, ᾧ Πῶλε,

neque persolvat poenas: quemadmodum effecisse dicis Archelaum, aliosque tyrannos, & oratores atque potentes? Pol. Apparet. So. Ferme enim eiusmodi homines, vir optime, perinde faciunt, ac si quis morbo correptus gravissimo, det operam, ne vitiorum quae in corpore sunt, sub medico poenas reportet, neque curetur: puerorum more ustionem atque sectionem, tanquam rem molestam, formidans. nonne & tibi quoque ita videtur? Pol. Mihi quidem. So. Quoniam videlicet quanti sit sanitas corporisque virtus ignorat. Videntur autem per ea quae modo concessimus, tale quiddam facere, o Pole, ii qui poenam fugiunt: dolorem quidem cum illa coniunctum adspicere, ad utilitatem vero caeci esse, atque ignorare quanto miserius sit animo esse non sano, sed fracto, iniusto, impio, quam aegrum corpus circumferre. Itaque dant operam ne poenas subeant, neque maximo solvantur malo: eaque de causa pecunias cumulant, comparant amicos, eloquentiae student. At enim si vera inter nos sumus confessi, sentisne quae.

- ἄρ' αἰσθάνη τὰ συμβαίνοντα ἐκ τοῦ λόγου; ἢ βούλει συλλογισάμεθα αὐτά; ΠΩΛ. Εἰ μὴ σοί γε ἄλλως δοκεῖ. ΣΩ. Ἄρ' οὖν συμβαίνει μέγιστον κακὸν ἢ ἀδικία, καὶ τὸ ἀδικεῖν;
- δ. ΠΩΛ. Φαίνεται γε. ΣΩ. Καὶ μὴν ἀπαλλαγὴ γε ἐφανη τούτου τοῦ κακοῦ τὸ δίκην δίδοναι. ΠΩΛ. Κινδυνεύει. ΣΩ. Τὸ δέ γε μὴ δίδοναι, ἐμμογή τοῦ κακοῦ; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Δεύτερον ἄρα ἐξὶ τῶν κακῶν μεγέθει τὸ ἀδικεῖν τὸ δὲ ἀδικοῦντα μὴ δίδοναι δίκην, πάντων μέγιστον τε καὶ πρῶτον κακῶν πέφυκεν. ΠΩΛ. Ἔοικεν. ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ περὶ τούτου, ὦ φίλε, ἠμφισβητήσαμεν; σὺ μὲν τὸν Ἀρχέλαον εὐδαιμονίζων, τὸν τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα καὶ δίκην οὐδεμίαν δίδοντα; ἐγὼ δὲ τούναυτιον οἰόμενος, εἴτ' Ἀρχέλαος, εἴτ' ἄλλος ἀνθρώπων ὅστισοῦν μὴ δίδωσι δίκην, ἀδικῶν, τούτῳ προσήκειν ἀθλίω εἶναι διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων; καὶ αἰεὶ τὸν ἀδικοῦντα τοῦ ἀδικουμένου ἀθλιώτερον εἶναι, καὶ τὸν μὴ δίδοντα δίκην, τοῦ δίδοντος; οὐ ταῦτ' ἦν τὰ ὑπὲρ ἐμοῦ λεγόμενα; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν ἀποδέδεικται ὅτι ἀληθῆ

ex hac disputatione tandem sequantur? an vis, ut singula ordine colligamus? *Pol.* Nisi tibi aliter videtur. *So.* Nonne confitit, maximum esse malum iniustitiam atque iniuriam? *Pol.* Videtur. *So.* Praeterea mali huius solutionem esse poenas lueri? *Pol.* Apparuit. *So.* Eas vero effugere, mali perseverantiam. *Pol.* Certe. *So.* Igitur inter mala magnitudine secundum obtinet locum inferre iniuriam: efficere autem ne iniuriarum subeat poena, omnium natura maximum est primumque malorum. *Pol.* Videtur. *So.* Hoc est igitur, o amice, de quo ambigebamus, tu quidem Archelaum esse felicem affirmabas, qui cum maximas perpetrarit iniurias, nullas tamen dedit poenas. ego autem sentiebam diversum: videlicet siue Archelaus, siue alius quisquam mortalium, iniuriarum supplicia non ferat, eum vel praecipue esse miserum: ac semper eum qui intulit, eo qui sustinet iniuriam, esse miseriozem; denique illum qui non luat poenas, illo qui luat. An non haec erant quae a me dicebantur? *Pol.* Haec ipsa. *So.* Nonne demon-

ἤλεγετο. ΠΩΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Εἶεν. εἰ οὖν δὴ ταῦτα ἀλλή- p.
 ρη, ὦ Πῶλε, τίς ἢ μεγάλη χρεία ἐστὶ τῆς ῥητορικῆς; δεῖ ⁴⁸⁰
 μὲν γὰρ δὴ, ἐκ τῶν νῦν ὁμολογημένων, αὐτὸν ἑαυτὸν μά- a.
 λις φυλάττειν ὅπως μὴ ἀδικήσῃ, ὡς ἰκανὸν κακὸν ἔξον-
 τα. οὐ γάρ; ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἐὰν δέ γε ἀδικήσῃ ἢ
 αὐτὸς, ἢ ἄλλός τις ὧν ἂν κήθηται, αὐτὸν ἐκόντα ἰέναι
 ἐκεῖσε ὅπου ὡστάχις δώσει δίκην, παρὰ τὸν δικαστῆν, ὡς περ
 παρὰ τὸν ἰατρὸν, σπεύδοντα ὅπως μὴ ἐγχορονισθῆν τὸ νόσημα
 τῆς ἀδικίας, ὑπουλον τὴν ψυχὴν ποιήσῃ καὶ ἀνίατον. ἢ πῶς b.
 λέγομεν, ὦ Πῶλε, εἴπερ τὰ πρότερον μένει ἡμῖν ὁμολογήμα-
 τα; οὐκ ἀνάγκη ταῦτα ἐκείνοις οὕτω μὲν συμφωνεῖν, ἀλλως
 δὲ μή; ΠΩΛ. Τί γὰρ δὴ φῶμεν, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἐπὶ
 μὲν ἄρα τὸ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ἀδικίας τῆς αὐτοῦ, ἢ
 γονέων, ἢ ἑταίρων, ἢ παιδῶν, ἢ πατρίδος ἀδικούσης, οὐ χρή-
 σιμος οὐδὲν ἢ ῥητορικὴ ἡμῖν, ὦ Πῶλε, εἰ μὴ εἰ τις ὑπολάβοι
 ἐπὶ τούναντιον κατηγορεῖν δεῖν, μάλις μὲν ἑαυτοῦ, ἔπειτα c.
 δὲ καὶ τῶν οἰκείων, καὶ τῶν ἄλλων, ὅς ἂν ἀεὶ τῶν φίλων

stratum est, vere haec dicta fuisse? *Pol.* Apparet. *So.* Age igitur, Pole, si vera haec esse constat, quidnam opus est rhetorica? nempe ex superioribus sequitur, oportere diligentissime observare nosipfos, primum quidem, ne cui iniuriam inferamus, tanquam fati mali ob hoc ipsum habituros. nonne ita habet? *Pol.* Ita certe. *So.* Deinde vero, sive per nos, sive per alium quempiam nobis carum inferatur iniuria, sponte nostra iudici nos puniendos, tanquam medico, festinanter offerre; ne inveteratus iniuriae morbus, sic inficiat animum, ut insanabilem reddat. Quonam alio pacto dicemus, o Pole, si maneant priora illa inter nos concessa? nonne haec ita illis necessario consonant, nec secus habere possunt? *Pol.* Quid igitur porro dicere possumus? *So.* Ad defendendam igitur aut excusandam iniustitiam nostram, vel parentum, vel amicorum, aut filiorum, aut patriae iniuriantis, nihil utilitatis nobis confert rhetorica. nisi quis iudicet contra oportere rhetorica uti, ad accusandum videlicet, primo quidem nosipfos, deinde

- τυγχάνη ἀδικῶν καὶ μὴ ἀποκρύπτεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ φανε-
ρὸν ἄγειν τὸ ἀδικημα, ἵνα δῶ δίκην, καὶ ὑγιῆς γένηται.
ἀναγκάζειν δὲ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους μὴ ἀποδειλιᾶν,
ἀλλὰ παρέχειν μύσαντα καὶ ἀνδρείως, ὥσπερ τέμνειν καὶ
κάειν ἰατρῶ, τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν διώκοντα, μὴ ὑπολογιζό-
μενον τὸ ἀλγιστόν. ἐὰν μὲν γε πληγῶν ἄξια ἠδίκηκώς ἦ,
υ. τύπτειν παρέχοντα· ἐὰν δὲ δεσμοῦ, δεῖν ἐὰν δὲ ζημίας, ἀπο-
τίνοντα· ἐὰν δὲ φυγῆς, φεύγοντα· ἐὰν δὲ θανάτου, ἀποθνή-
σκοντα· αὐτὸν πρῶτον κατήγορον ὄντα καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν
ἄλλων οἰκείων καὶ μὴ φειδόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ χρώμενον
τῇ ρητορικῇ ὅπως ἂν, καταδύλων γιγνομένων τῶν ἀδικημά-
των, ἀπαλλάττωνται τοῦ μεγίστου κακοῦ, ἀδικίας. φῶμεν
οὕτως, ἢ μὴ φῶμεν, ὦ Πῶλε; ΠΩΛ. Ἄτοπα μὲν, ὦ Σώ-
c. κρατες, ἐμοίγε δοκεῖ· τοῖς μέντοι πρόσθεν ἴσως σοι ὁμολο-
γείται. ΣΩ. Οὐκοῦν ἢ κῆκεῖνα λυτέον, ἢ τάδε ἀνάγκη συμ-
βαίνειν. ΠΩΛ. Ναι τοῦτό γε οὕτως ἔχει. ΣΩ. Τούναυτίου
δέ γε αὖ μεταβαλόντα, εἰ ἄρα δεῖ τινα κακῶς ποιεῖν, εἴτ'

domesticos familiaresque, & alios, si quis eorum qui nobis cari sunt, iniurias perpetraverit: ne lateant eorum crimina, sed producantur; unde poenas illi persolvant, sanique evadant. praeterea ad compellendum se ipsum & alios ne torpeant, neve expaveſcant; sed forti animo & quasi clausis oculis iudici tanquam medico secandos urendosque se tradant, bonum ipsum honestumque sequentes dolore contemto. itaque si verberibus digna commiserint, verberandos sese tradant: si vinculis, vinciendos: si multa, multandos: si exilio, expellendos: si nece, necandos. qua quidem in re unusquisque sui ipsius sit suorumque accusator: atque ad hoc oratoria facultate utatur, ut patefactis iniuriis a maximo iniustitiae malo solvantur. Itane, Pole, an aliter dicemus? Pol. Absurda quidem ista, Socrates, mihi videntur: superioribus concessis tamen fortassis consona. So. Numquid aut superiora illa convelli, aut haec sequentia concedi necesse est? Pol. Ita se res habet. So. Contra vero reputando, si alicui malefacere oportet,

ἐχθρόν, εἴτε οὐτινοῦν, εἰάν μόνον μὴ ἀδικῆται αὐτὸς ὑπὸ τοῦ
 ἐχθροῦ· τοῦτο μὲν γὰρ εὐλαβητέον· εἰάν δὲ ἄλλον ἀδικῆ ὁ
 ἐχθρὸς, παντὶ τρόπῳ παρασκευασέον, καὶ πράττοντα καὶ
 λέγοντα, ὅπως μὴ διδῶ δίκην, μηδὲ ἔλθῃ παρὰ τὸν δικαστήν·
 εἰάν δὲ ἔλθῃ, μηχανητέον ὅπως ἂν διαφύγῃ καὶ μὴ δῶῃ δίκην
 ὁ ἐχθρὸς· ἀλλ' εἰάν τε χρυσίον ἤρπακῶς ἢ πολὺ, μὴ ἀποδιδῶ
 τοῦτο, ἀλλ' ἔχων ἀναλίσκηται καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς
 ἑαυτοῦ, ἀδίκως καὶ ἀδέως· εἰάν τε θανάτου ἄξια ἠρδικῶς ἢ,
 ὅπως μὴ ἀποθανῆται· μάλιξά μὲν, μηδέποτε, ἀλλ' ἀθάνατος
 ἔσαι, πανηγρὸς ὢν· εἰ δὲ μὴ, ὅπως ὠσπλείζον χρόνον βιωσεται
 τοιοῦτος ὢν. ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Πῶλε, ἡ ῥητο-
 ρικὴ χρησίμος εἶναι. ἐπεὶ τῷ γε μὴ μέλλοντι ἀδικεῖν οὐ με-
 γάλῃ τις μοι δοκεῖ ἢ χρεῖα αὐτῆς εἶναι, εἰ δὴ καὶ ἔσι τις
 χρεῖα ὡς ἔν γε τοῖς πρόσθεν οὐδαμῆ ἐφάνη οὔσα. ΚΑΛ.
 Εἰπέ μοι, ὦ Χαιρεφῶν, σπουδάζει ταῦτα Σωκράτης, ἢ παί-
 ζει; ΧΑΙ. Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ Καλλίκλεις, ὑπερφυῶς σπου-
 δάζειν· οὐδὲν μέντοι οἶον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν. ΚΑΛ. Νῆ τοὺς

five inimico, five alii cuiusdam, id dumtaxat cavendum est, ne ipse ab adversario iniuriam patiatur: ac si aliis iniuriam fecerit inimicus, omni studio providendum est & verbis & operibus, ne luat poenas, neve trahatur ad iudicem: verum ad eum si rapiatur, forte annitendum ut inimicus evadat, nec sumatur de ipso supplicium: immo si aurum multum abstulerit, id ut ne restituat: sed possidens ipse, in se atque suos iniuste impieque profundat: sin morte digna commiserit, ne moriatur unquam, si fieri potest, sed immortalis sit malus: sin autem minus id fieri potest, saltem ut in ea pravitate plurimum temporis vivat. Ad haec & huiusmodi mihi videtur, Pole, conferre rhetorica. illi vero, qui non sit illaturus iniuriam, haud magno esse emolumento videtur: si modo ullum in ea est vel commodum, vel utilitas. nam in his, quae superius dicta sunt, nihil eiusmodi prorsus apparebat. Cal. Dic mihi, Chaerephon, serione haec loquitur Socrates, an iocatur? Chae. Mihi quidem videtur, Callicles, mirum in modum

- ε. θεούς· ἀλλ' ἐπιθυμῶ. εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, πότερον σὲ Φῶ-
μεν νυκὶ σπουδάζοντα, ἢ παίζοντα; εἰ μὲν γὰρ σπουδάζεις
τε, καὶ τυγχάνει ταῦτα ἀληθῆ ὄντα ἃ λέγεις, ἄλλό τι ἢ
ἡμῶν ὁ βίος ἀνατετραμμένος ἂν εἴη τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάν-
τα τὰ ἐναντία πράττομεν, ὡς ἔοικεν, ἢ ἃ δεῖ; ΣΩ. ὦ Καλ-
λικλείς, εἰ μὴ τι ἦν τοῖς ἀνθρώποις πάθος, τοῖς μὲν, ἄλλό
τι, τοῖς δὲ, ἄλλό τι, τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ τις ἡμῶν ἰδὼν τι ἔπασχε
d. πάθος ἢ οἱ ἄλλοι, οὐκ ἂν ἦν βράδιον ἐνδειξασθαι τῷ ἑτέρῳ τὸ
αὐτοῦ πάθημα. λέγω δ' ἐνοήσας ὅτι ἐγὼ τε καὶ σὺ νῦν τυγ-
χάνομεν ταυτόν τι πεπονθότες, ἐρῶντε δύο ὄντε, δυοῖν ἑκάτε-
ρος· ἐγὼ μὲν, Ἀλκιβιάδου τε τοῦ Κλεινίου, καὶ Φιλοσοφίας·
σὺ δὲ δυοῖν, τοῦ τε Ἀθηναίων δήμου, καὶ τοῦ Πυριλάμπους.
αἰσθάνομαι οὖν σου ἑκάσποτε, καίπερ ὄντος δεινοῦ, ὅτι ὅπως
ἂν ἀντιφῆ σοῦ τὰ παιδικὰ καὶ ὅπως ἂν Φῆ ἔχειν, οὐ δυνα-
e. μένου ἀντιλέγειν, ἀλλ' ἀνώ· καὶ κάτω μεταβαλλομένου. ἐν
τε γὰρ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἑάν τι σοῦ λέγοντος ὁ δῆμος Ἀθηναίων.

loqui serio. haud tamen importunum fuerit ab ipso requirere.
Cal. Cupio per deos scire, Socrates, utrum te tunc serio lo-
qui, an iocari, existimare debeamus. Nam si seria haec sunt &
vera quae dicis, perversa procul dubio nobis est vita, atque
omnia contra quam decet agimus. So. O Callicles, nisi in ho-
minibus ineffet affectus, & aliis quidem alius, atque alius,
tamen in plerisque communis; sed aliquis e nobis propriam
quandam singularemque praeter ceteros haberet affectionem:
haudquaquam facile foret, quod in se quisque sentiret, aliis
explicare. Quorsum haec? nempe animadverto, idem quoque
nobis accidere: cumque duo simus, duo quaedam amare.
Nam ego Alcibiadem Cliniae filium, ac philosophiam amo: tu
vero populum Atheniensem, & Pyrilampum. Sentio itaque fe-
re tibi usu venire, ut, quavis gravitate sis praeditus, tamen,
cum tuus tibi amafius adversatur, & hoc modo se rem ali-
quam habere contendit, ei contra dicere non possis: sed sur-
sum deorsumque inmutaris. Nam in concione quidem, si tibi
aliquid dicenti populus Atheniensis contradixerit, consuevisti

μη Φῆ οὕτως ἔχειν, μεταβαλλόμενος λέγεις ἅ ἐκεῖνος βού-
 λεται καὶ πρὸς τὸν Πυριλάμπους νεανίαν τὸν καλὸν τοῦτον
 τοιαῦτα ἕτερα πέπονθας. τοῖς γὰρ τῶν παιδικῶν βουλήμασι
 τε καὶ λόγοις οὐχ οἷός τ' εἶ ἐναντιοῦσθαι. ὥστε εἴτις σοῦ λέ-
 γοντος ἐκάστοτε ἅ διὰ τούτους λέγεις, θαυμάζοι ὡς ἀποπά-
 ἔστιν, ἴσως εἰποις ἂν αὐτῷ, εἰ βούλοιο τάληθῆ λέγειν, ὅτι εἰ
 μὴ τις παύσῃ τὰ σὰ παιδικὰ τούτων τῶν λόγων, οὐδὲ σὺ παύ-
 ση ποτὲ ταῦτα λέγων. νόμιζε τοίνυν καὶ παρ' ἐμοῦ χρῆναι ^{p.}
 ἕτερα τοιαῦτα ἀκούειν καὶ μὴ θαύμαζε ὅτι ἐγὼ ταῦτα λέ-
 γω ἄλλὰ τὴν φιλοσοφίαν, τὰ ἐμὰ παιδικὰ, παῦσον ταῦτα ⁴⁸²
 λέγουσαν. λέγει γὰρ, ὦ φίλε ἑταῖρε, ἃ νῦν ἐμοῦ ἀκούεις, καὶ
 μοι ἐστὶ τῶν ἑτέρων παιδικῶν πολὺ ἧττον ἐμπληκτος. ὁ μὲν
 γὰρ Κλεινίειος οὗτος ἄλλοτε ἄλλων ἐστὶ λόγων, ἢ δὲ φιλοσο-
 φία, ἃεὶ τῶν αὐτῶν. λέγει δὲ ἃ σὺ νῦν θαυμάζεις. παρήσθα
 δὲ καὶ αὐτὸς λεγομένοις. ἢ οὖν ἐκείνην ἐξελέγξον, ὅπερ ἄρτι ^{a.}
 ἔλεγον, ὡς οὐ τὸ ἀδικεῖν ἐστὶ, καὶ ἀδικοῦντα δίκην μὴ δίδόναι,
 ἀπάντων ἔσχατον κακόν ἢ, εἰ τοῦτο ἐάσεις ἀνέλεγκτον, μὰ

mutare sententiam, atque ea dicere quae illi placere intelli-
 gas: eademque tibi & alia cum Pyrilampo adolescentulo isto
 formoso versanti solent accidere; nec ullo modo potes vo-
 luntati eius obfistere. Quamobrem si quis illa, quae tu gratia
 eius, aut populi dicis, admiratus, absurda esse obiecerit, re-
 spondebis forsitan, modo vera fateri velis, nisi is quem tu
 amas, & populus mutet sententiam, nec unquam te muta-
 turum. Arbitrari igitur, talia a me quaedam te audire; nec ta-
 lia me dicere admireris: sed da operam, ut philosophia ami-
 ca mea, haec velle desistat. Dicit enim illa, o dulcis amice,
 semper quae a me audis. Ac mihi multo minus stolidi & per-
 vicax est, quam pueri amantissimi. Hic enim Clinieus alias mihi lo-
 quitur aliter; philosophia autem semper eadem. dicit autem
 quae tu nunc admiraris: modo enim praesens audisti. Aut er-
 go illam, quod proxime dicebam, redargue; atque ostende,
 iniuriam facere, nec dare poenas, non extremum esse malo-
 rum: aut, si hoc stare finis, praedico tibi, o Callicles, per

- τὸν Κύναν τὸν Αἰγυπτίων θεὸν, οὐ σοὶ ὁμολογήσει Καλλι-
κλῆς, ὃ Καλλίκευς, ἀλλὰ διαφωνήσει ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ.
καίτοι ἐγώ γε, οἶμαι, ὃ βέλτιστε, καὶ τὴν λύραν μοι κρεῖττον
εἶναι ἀνάρμοσόν τε καὶ διαφωνεῖν, καὶ χορὸν ᾧ χορηγίῳν,
c. καὶ πλείους ἀνθρώπους μὴ ὁμολογεῖν μοι, ἀλλ' ἐναντία λέ-
γειν, μᾶλλον ἢ ἓνα ὄντα ἐμὲ ἐμαυτῷ ἀσύμφωνον εἶναι καὶ
ἐναντία λέγειν. ΚΑΛ. Ὡ Σώκρατες, δοκεῖς νεανιεύεσθαι
ἐν τοῖς λόγοις, ὡς ἀληθῶς δημηγόρος ὢν καὶ νῦν ταῦτα δη-
μηγορεῖς, ταυτὸν παθόντος Πώλου πάθος, ἕπερ Γοργίου κα-
τηγόρει πρὸς σε παθεῖν ἔφη γὰρ που Γοργίαν, ἐρωτώμενον
ὑπὸ σοῦ, ἐὰν ἀφίκηται παρ' αὐτὸν μὴ ἐπιστάμενος τὰ δίκαια
d. ὃ τὴν ῥητορικὴν βουλόμενος μαθεῖν, εἰ διδάξει αὐτὸν ὁ Γορ-
γίας, αἰσχυρθῆναι αὐτὸν, καὶ φάσαι διδάξειν διὰ τὸ ἔθος
τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἀγανακτοῖεν ἂν εἴ τις μὴ φαίη. διὰ δὴ
ταύτην τὴν ὁμολογίαν ἀναγκασθῆναι ἐναντία αὐτὸν αὐτῷ
εἰπεῖν. σὲ δὲ αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶν, καὶ σοῦ καταγελαῖν, ὥσπερ
μοι δοκεῖν, ὀρθῶς τότε νῦν δὲ πάλιν αὐτὸς ταυτὸν τοῦτο

canem Aegyptiorum deum, nunquam te Callicli consensurum,
sed in omni vita repugnaturum. Atqui ego, o vir optime,
praestare iudico, ut lyra mihi discordet & diffonet, cho-
rusque quem ducam, ac multi praeterea homines contradi-
cant, quam ut ego unus mihimet diffonem atque repugnem.
Cal. O Socrates, videris inter dicendum iuveniliter exsultare,
ac revera quidam appares concionator: & nunc quidem in
his quoque concionatorem agis; cum idem Polo venerit,
quod evenisse Gorgiae, paulo ante erga te accusabat. nam
Gorgiam, quodam in loco a te interrogatum, si pergeret ad
ipsum aliquis rhetoricam percepturus, sed iuris ignarus, an
illum doceret; rubore adductum, inquit Polus, affirmavisse
illum se esse docturum: idque ob ipsos hominum mores, qui
graviter ferrent, si quis talia non concederet. ob huiusmodi
deinde concessionem coactum esse Gorgiam, sibimet contra-
dicere: tibi que id mirifice gratum esse. quare te quidem iu-
ste tunc meo iudicio irrisit, quod huiusmodi ineptias seque-

ἔπαθε. καὶ ἔγωγε κατ' αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἄγαμαι Πᾶλον, ὅτι
 σοι συνεχώρησε τὸ ἀδικεῖν αἰσχίον εἶναι τοῦ ἀδικεῖσθαι. ἐκ
 ταύτης γὰρ αὐτῆς ὁμολογίας αὐτὸς ὑπὸ σοῦ συμποδισθεὶς e.
 ἐν τοῖς λόγοις, ἐπεσομίσθη, αἰσχυνοὺς ἃ ἐνόει εἰπεῖν. σὺ γὰρ
 τῷ ὄντι, ὦ Σώκρατες, εἰς τοιαῦτα ἄγεις φορτικὰ καὶ δημι-
 γορικὰ (Φάσκων τὴν ἀλήθειαν διώκειν) ἃ φύσει μὲν οὐκ ἐσι
 καλὰ, νόμῳ δέ. ὡς τὰ πολλὰ δὲ, ταῦτα ἐναντία ἀλλήλοις
 εἰσιν, ἢ τε φύσις καὶ ὁ νόμος. εἴαν οὖν τις αἰσχύνηται καὶ μὴ
 τολμᾷ λέγειν ἅπερ νοεῖ, ἀναγκάζεται ἐναντία λέγειν. ὃ δὲ P.
 καὶ σὺ, τοῦτο τὸ σοφὸν κατανενοηκῶς κακουργεῖς ἐν τοῖς λό- 483
 γοις: εἴαν μὲν τις κατὰ νόμον λέγη, τὰ κατὰ φύσιν ὑπερωτῶν a.
 εἴαν δὲ τὰ τῆς φύσεως, τὰ τοῦ νόμου. ὥσπερ αὐτίκα ἐν τού-
 τοις, τῷ ἀδικεῖν τε καὶ τῷ ἀδικεῖσθαι, Πάλου τὸ κατὰ νόμον
 αἰσχίον λέγοντος, σὺ τὸν νόμον ἐδιώκαλες. φύσει μὲν γὰρ
 πᾶν αἰσχίον ἐσιν, ὅπερ καὶ κάκιον, τὸ ἀδικεῖσθαι νόμῳ δέ, τὸ
 ἀδικεῖν. οὐδὲ γὰρ ἀνδρὸς τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ πάθημα, τὸ ἀδικεῖ- b.

reris. Nunc vero rursus Polø eadem contigerunt: quem in
 hoc minime probò, quod tibi concesserit, iniuriam turpius
 esse facere, quam pati. ob eam enim concessionem impeditus
 a te, quae cogitaverat, explicare non potuit. Tu vero reve-
 ra, o Socrates, in scrupulos concionalesque difficultates au-
 dientes adducis, dum veritatem sequi te profiteris. affers utri-
 que in medium quae natura quidem pulchra non sunt, sed
 lege. Plerumque vero accidit, ut contraria sint inter se lex at-
 que natura. Si quis igitur rubore suffusus, non audeat quae in-
 telligit exprimere, contraria sibi met fateri compellitur. tu
 vero in astutias animadvertens, insidiaris in verbis. Si quis enim
 secundum legem loquatur, tu deinceps secundum naturam in-
 terrogas. si vero secundum naturam ille, ipse secundum le-
 gem: quemadmodum de inferenda, vel sustinenda iniuria mo-
 do fecisti. Cum enim Polus, secundum legem inferre turpius
 esse, diceret, ipse legem es persecutus. Natura enim quid-
 quid peius est, idem & turpius, quale iniuriam pati: lege vero,
 inferre. non enim viri est iniurias pati, sed mancipii cuius-

- σθαι, ἀλλὰ ἀνδραπόδου τινὸς, ὃ κρεῖττον τεθνήσκει ἐστὶν ἢ ζῆν' ὅστις ἀδικούμενος καὶ προπηλακισζόμενος, μὴ οἴσεται ἐστὶν αὐτὸς αὐτῷ βοηθεῖν, μηδὲ ἄλλω οὐδ' ἂν κήδηται. ἀλλ', οἶμαι, οἱ τιθέμενοι τοὺς νόμους, οἱ ἀσπενεῖς ἄνθρωποι εἰσὶ καὶ οἱ πολλοί. πρὸς αὐτοὺς οὖν καὶ τὸ αὐτοῖς συμφέρον τοὺς τε νόμους τιθενται, καὶ τοὺς ἐπαίνοους ἐπαινοῦσι, καὶ τοὺς ψόγους
- c. ψέγουσιν, ἐκφοβοῦντές τε τοὺς ἐβρώμενεσέρους τῶν ἀνθρώπων, καὶ δυνατοὺς ὄντας πλέον ἔχειν, ἵνα μὴ αὐτῶν πλέον ἔχωσι, λέγουσιν ὡς αἰσχρὸν καὶ ἀδικὸν τὸ πλεονεκτεῖν καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν. ἀγαπῶσι γὰρ, οἶμαι, αὐτοὶ ἂν τὸ ἴσον ἔχωσι, φαυλότεροι ὄντες. διὰ ταῦτα δὴ, νόμῳ μὲν, τοῦτο ἀδικὸν καὶ αἰσχρὸν λέγεται, τὸ πλέον ζητεῖν ἔχειν τῶν πολλῶν καὶ ἀδικεῖν αὐτὸ καλοῦσιν ἢ δὲ γε, οἶμαι, φύσις αὐτῇ ἀποφαίνοι ἂν ὅτι δικαίον ἐστὶ τὸν
- d. ἀμείνω τοῦ χειρόνος πλέον ἔχειν, καὶ τὸν δυνατώτερον, τοῦ ἀδυνατωτέρου. δηλοῖ δὲ ταῦτα πολλὰ χού ὅτι οὕτως ἔχει, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ὅλαις ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς γένεσιν, ὅτι οὕτω τὸ δικαίον κέκριται, τὸν κρεῖττον

dam, cui mortuum esse quam vivere praestat: quod quidem, contumeliis iniuriisque affectum, neque sibi, neque suis potest opitulari. Verum, ut ego arbitror, qui leges condunt, imbecilliores sunt, ac multitudo ipsa est. Itaque utilitati consulentes suae, leges constituunt. praeterea laudes vituperationesque disponunt, metu potentiorum adducti, ne qua in re excedere eos possint. itaque aiunt turpe iniustumque esse aliis plus habere; idque definiunt iniuriam facere, plus videlicet quam alii ut habeas, quaerere. satis enim sibi factum putant, si cum inferiores sint, aequam habeant portionem. Ob hanc igitur rationem lege quidem id iniustum turpeque dicitur, quaerere ut plus quam ceteri possideas: atque hanc vulgo iniuriam nominant. Natura vero ipsa, veluti puto, demonstrat aequum esse, ut praestantiores potentioresque omnia ceteris habeant superiora. Ostendit vero multis haec modis, tum in ceteris animantibus, tum in cunctis civitatibus atque gentibus, apud

τοῦ ἤττους ἀρχειν καὶ πλέον ἔχειν. ἐπεὶ ποίῳ δικαίῳ χρά-
 μενος Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐσράτευσεν; ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
 ἐπὶ τοὺς Σκύθας; ἢ ἄλλα μυρία ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα λέγειν. **α.**
 ἀλλ', οἶμαι, οὗτοι κατὰ φύσιν τὴν τοῦ δικαίου ταῦτα πράτ-
 τουσι, καὶ ναὶ μὰ Δία κατὰ νόμον γε τὸν τῆς φύσεως οὐ
 μέντοι ἴσως κατὰ τοῦτον ὃν ἡμεῖς τιθέμεθα, πλάττοντες τοὺς
 βελτίστους καὶ ἑβρωμενεστάτους ἡμῶν αὐτῶν, ἐκ νέων λαμ-
 βάνοντες, ὡσπερ λέοντας, καὶ κατεπαδόντες τε καὶ γοητεύου-
 ντες καταδουλούμεθα λέγοντες ὡς τὸ ἴσον χρῆ ἔχειν, καὶ τοῦ-
 τό ἐσι τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον. εἰ δὲ γε, οἶμαι, φύσιν **p.**
 ἱκανὴν γένηται ἔχων ἀνῆρ, πάντα ταῦτα ἀποσεισάμενος **484**
 καὶ διαρρήξας καὶ διαφυγὼν καὶ καταπατήσας τὰ ὑμέτερα **a.**
 γράμματα καὶ μαγγανεύματα, καὶ ἐπωδάς, καὶ νόμους
 τοὺς παρὰ φύσιν ἅπαντας, ἐπαναστὰς ἀνεφάνη δεσπότης ὑμέ-
 τερος ὁ δοῦλος, καὶ ἐνταῦθα ἐξέλαμψε τὸ τῆς φύσεως δι-
 καιον. δοκεῖ δέ μοι καὶ Πίνδαρος ἄπερ ἐγὼ λέγω ἐνδείκνυ- **b.**
 σθαι, ἐν τῷ ἄσματι ἐν ᾧ λέγει ὅτι νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς

quas iustum esse censetur, ut potentior infirmiori dominetur;
 plusque possideat. Nam quo iure Xerxes adversus Graecos du-
 xit exercitum, vel pater eius contra Scythas, aut innumera-
 biles alii, quos referre quis posset? Sed hi, ut arbitror, iuxta
 naturam iuris ipsius, ac per Iovem, iuxta ipsius naturae le-
 gem, haec agunt: non tamen fortasse iuxta leges has a nobis
 conditas, per quas praestantissimae ac validissimae in indolis ado-
 lescentes ab incunabulis tanquam leones vincientes, quasi qui-
 busdam magicis carminibus fascinamus, fervilemque in mo-
 dum subiicimus, dicentes, aequalitatem esse servandam, idque
 pulchrum iustumque esse. At si quis praestantis naturae vir ex-
 surgat, ac literas, fascinationes, incantationesque huiusmodi
 vestras pessumdans atque discindens, legesque omnes quae de-
 sciscunt a natura, subvertens, & conculcans, ceteris domine-
 tur, in eo iam naturae ipsius ius effulgeret. Videtur autem
 mihi Pindarus haec eadem in quodam carmine ostendere, ubi
 legem ait omnium esse reginam mortalium atque immorta-

- Συνατῶν τε καὶ ἀθανάτων. οὗτος δὲ δὴ, Φησὶν, ἄγει βιαίως
 τὸ δικαϊότατον ὑπερτάτα χειρί. τεκμαίρομαι ἔργοισιν Ἡρα-
 κλέους. ἐπεὶ ἀπριάτασ λέγει οὕτω πως. τὸ γὰρ ἄσµα οὐκ ἐπί-
 σαιμαι. λέγει δ' ὅτι οὔτε πριάμενος, οὔτε δόντος τοῦ Γηρυόνου
 ἤλασατο τὰς βοῦς· ὡς τούτου ὄντος τοῦ δικαίου φύσει, καὶ
 c. βοῦς καὶ τᾶλλα κτήματα εἶναι πάντα τοῦ βελτιόνος τε καὶ
 κρείττονος, τὰ τῶν χειρόνων τε καὶ ἡττόνων. τὸ μὲν οὖν ἀλη-
 θές οὕτως ἔχει, γνώση δὲ, ἂν ἐπὶ τὰ μείζω ἔλθῃς, εἰσάσας ἤδη
 φιλοσοφίαν. φιλοσοφία γάρ τοι ἐστίν, ὦ Σώκρατες, χάριεν,
 ἂν τις αὐτοῦ μετρίως ἀψῆται ἐν τῇ ἡλικίᾳ· ἐὰν δὲ περαι-
 τέρω τοῦ δέοντος ἐνδιατρίψῃ, διαφθορὰ τῶν ἀνθρώπων. ἐὰν
 γὰρ καὶ πάνυ εὐφυῆς ᾖ, καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας φιλοσοφῇ,
 d. ἀνάγκη πάντων ἀπειρον γεγονέναι ἐστίν, ὧν χρὴ ἔμπειρον εἶναι
 τὸν μέλλοντα καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ εὐδόκιμον ἐσεσθαι ἄνδρα.
 καὶ γὰρ τῶν νόμων ἀπειροὶ γίνονται τῶν κατὰ τὴν πόλιν,
 καὶ τῶν λόγων, οἷς δεῖ χρώμενον ὁμιλεῖν ἐν τοῖς συμβολαίοις
 τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, καὶ τῶν ἡδονῶν τε καὶ

lium: eamque ius agere violenter praepotenti manu. Idque
 coniectare se dicit ex rebus gestis ab Hercule: qui, etsi car-
 men ipsum haud satis memoriter teneo, meminisse tamen ipsum
 dicere, Herculem neque emtos, neque donatos Geryonis bo-
 ves abegisse; utpote naturali ipso iure dictante, & boves, &
 cetera omnia quae ab hominibus possidentur, illius qui prae-
 stantior fit atque valentior, esse debere. Veritas igitur ita se
 habet. idque plane cognosces, si ad maiora iam, dimissa phi-
 losophandi cura, convertereris. Nam philosophia quidem, o So-
 crates, gratiosa res est, & venusta, si quis illam moderate in
 adolescentiaque attingat. fin autem supra modum tempus in
 ea contriverit, hominum est corruptela. Quamlibet enim quis
 bono a natura fit ingenio praeditus, tamen si diutius per ae-
 tatem iam protractam philosophetur, necessario omnium rerum
 imperitus evadet, quarum omnino clarum, bonum, excellen-
 tem virum habere peritiam oportet. nam & legum civilium,
 & verborum, quibus in consuetudine coetuque hominum tam

ἐπιθυμιῶν τῶν ἀνθρωπείων, καὶ συλλήβδην τῶν ἡβῶν παντά-
 πασι ἀπειροὶ γίνονται. ἐπειδὴν οὖν ἔλθωσι εἰς τινα ἰδίαν
 ἢ πολιτικὴν πρᾶξιν καταγέλασοι γίνονται. ὥσπερ γε, οἶμαι, e.
 οἱ πολιτικοί, ἐπειδὴν αὐτὸς εἰς τὰς ὑμετέρας διατριβὰς ἔλθωσι
 καὶ τοὺς λόγους, καταγέλασοί εἰσι. συμβαίνει γὰρ τὸ τοῦ
 Εὐριπίδου, Λαμπρός τε ἐστὶν ἕκαστος ἐν τούτῳ, καὶ πρὸς τοῦτ'
 ἐπείγεται, Νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας τούτῳ μέρος, Ἴν' αὐτὸς
 αὐτοῦ τυγχάνῃ βέλτιστος ὢν. ὅπου δ' ἂν Φαῦλος ἦ, ἐντεῦθεν p.
 Φεύγει, καὶ λοιδορεῖ τούτῳ τὸ δ' ἕτερον ἐπαινεῖ, εὐνοίᾳ τῇ ⁴⁸⁵
 ἑαυτοῦ, ἡγούμενος οὕτως αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπαινεῖν. ἀλλ' οἶμαι, a.
 τὸ ἐρβότατον ἐστὶν, ἀμφοτέρων μετασχεῖν. φιλοσοφίας μὲν,
 ὅσον παιδείας χάριν, καλὸν μετέχειν, καὶ οὐκ αἰσχρὸν μειρα-
 κίῳ ὄντι φιλοσοφεῖν. ἐπειδὴν δὲ ἤδη πρεσβύτερος ὢν ἄνθρωπος,
 ἔτι φιλοσοφεῖ, καταγέλασον, ὡς Σώκρατες, τὸ χρῆμα γιγ-
 νεται. καὶ ἐγώ γε ὁμοίωτον πάσχω πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦν- h.
 τας, ὥσπερ πρὸς τοὺς ψελλιζομένους καὶ παιζοντας. ὅταν μὲν
 γὰρ παιδίον ἴδω ὃ ἔτι προσήκει διαλέγεσθαι οὕτω ψελλιζέ-

publice quam privatim uti decet, voluptatum praeterea cupi-
 ditatumque humanarum, & ut breviter comprehendam, mo-
 rum profus fiunt ignari. Quocirca quoties ad aliquam rem
 gerendam, vel publicam vel privatam, sese conferant, habentur
 ridiculi: quemadmodum & civiles viri, si in vestras exer-
 citationes disputationesque descendant. evenit enim illud Eu-
 ripidis, *Qua in te clarus quisque est, ad eam properat, &*
diei partem illi plurimam impartit, ut ipse se superet. ubi
 vero inferior sit, inde fugit, illudque vituperat: aliud vero
 laudat, quadam sui ipsius benevolentia; existimans se ipsum ita
 laudare. Verum praestare arbitror, amborum participem fieri.
 philosophiae quidem, quatenus disciplinae gratia deceat. Nec
 turpe quidem est adolescenti philosophari. sed cum grandior
 natu philosophiae adhuc incumbit, res est, Socrates, valde
 ridicula. Equidem similiter affectus sum erga illos qui philo-
 sophiae dant operam, atque illos qui balbutiant ac ludunt.
 quoties enim adspicio puellum, cui decorum adhuc est loqui ita

- μενον καὶ παίζον, χαίρω τε, καὶ χάριέν μοι φαίνεται καὶ ἐλευθέριον, καὶ πρόπον τῆ τοῦ παιδίου ἡλικίᾳ· ὅταν δὲ σαφῶς διαλεγόμενου παιδαρίου ἀκούσω, πικρὸν τι μοὶ δοκεῖ χρήμα εἶναι, καὶ ἀνιᾶ μου τὰ ὅσα, καὶ μοι δοκεῖ δουλοπρεπές τι
- c. εἶναι· ὅταν δὲ ἀνδρὸς ἀκούσῃ τις ψελλιζομένου, ἢ παίζοντα ὄρᾳ, καταγέλασον φαίνεται καὶ ἀναυδρον, καὶ πληγῶν ἄξιον. ταυτὸν οὖν ἐγαγε τοῦτο πάσχω καὶ πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦντας. παρὰ νέω μὲν γὰρ μειρακίῳ ὄρῶν φιλοσοφίαν, ἀγαμαι, καὶ πρέπει μοὶ δοκεῖ, καὶ ἠγούμαι ἐλευθέρῳ τινι εἶναι τοῦτον τὸν ἀνθρώπου· τὸν δὲ μὴ φιλοσοφοῦντα, ἀνελεύθερον, καὶ οὐδέποτε οὐδενὸς ἀξιόσοντα ἑαυτὸν οὔτε καλοῦ οὔτε γενναίου
- d. πράγματος. ὅταν δὲ δὴ πεσβύτερον ἴδω ἔτι φιλοσοφοῦντα καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενον, πληγῶν μοὶ δοκεῖ ἤδη δεῖσθαι, ὧ Σώκρατες, οὗτος ὁ ἀνὴρ. ὃ γὰρ νῦν δὴ ἔλεγον, ὑπάρχει τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἂν πάνυ εὐφυῆς ἦ, ἀνάδρω γενέσθαι, φεύγοντι τὰ μέσα τῆς πόλεως, καὶ τὰς ἀγοράς, ἐν αἷς ἔφη ὁ

balbutientem ludentemque, delector; festivumque & liberale mihi videtur, puerilemque decere aetatem. quoties vero puelum audio verba expeditius exprimentem, molestum quiddam mihi oboritur, auresque offendit meas, atque servile quippiam prae se ferre videtur. Ceterum cum virum quis vel audit balbutientem, vel videt ludentem, ridiculum id quidem, a viroque alienum, ac dignum plagis apparet. Idem igitur erga philosophantes mihi evenit. In adolescente enim philosophiam dum cerno, valde delector, decensque iudico, atque ingenuum esse hominem hunc existimo: eum vero, qui non philosophetur, illiberalem, nec unquam praeclarum aliquid ac generosum de se ipso praestiturum. Sed quando grandiore natu philosophantem animadverto, neque dum studia eiusmodi deserentem, verberibus iam hunc virum, Socrates, indigere censeo. Quippe quod, quemadmodum modo dicebam, huic accidat homini, ut etiam si bene natus sit, tamen iners atque ignavus evadat. fugit enim mediam civitatem, forensesque consuetudines, in quibus poeta inquit viros fieri praestantissi-

ποιητῆς τοὺς ἀνδρας ἀριπρεπεῖς γίνεσθαι καταδεδυκῆτι δὲ, τὸν λοιπὸν βίον βιῶναι μετὰ μεираκιῶν ἐν γυνίκα τριῶν ἢ τεττάρων ψιθυρίζοντα· ἐλεύθερον δὲ καὶ μέγα καὶ ἱκανὸν μη- e: δέποτε φθέγγεσθαι. ἐγὼ δὲ, ὦ Σώκρατες, πρὸς σε ἐπιεικῶς ἔχω καὶ φιλικῶς. κινδυνεύω οὖν πεπονθέναι γυνὴ ὅπερ ὁ Ζῆθος πρὸς τὸν Ἀμφίονα ὁ Εὐριπίδου, οὐπερ ἐμνήσθην. καὶ γὰρ ἐμοὶ τοιαῦτ' ἅττα ἐπέρχεται πρὸς σε λέγειν οἷάπερ ἐκεῖνος πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὅτι ἀμελεῖς, ὦ Σώκρατες, ὧν δεῖ σε ἐπιμελεῖσθαι, καὶ φύσιν ψυχῆς ὧδε γενναίαν μεираκιώδει τινὶ δια- πρέπεις μορφώματι. καὶ οὐτ' ἂν δίκης βουλαῖσι προδεῖῃ ἂν. P. 486
ὀρθῶς λόγον, οὐτ' εἰκὸς καὶ πιθανὸν ἂν λάβοις, οὐδ' ὑπὲρ a. ἄλλων νεανικὸν βούλευμα βουλεύσαιο. καίτοι, ὦ φίλε Σώκρατες, (καὶ μοι μηδὲν ἀχθῆσθῆς· εὐνοία γὰρ ἐρῶ τῇ σῇ) οὐκ αἰσχρὸν δοκεῖ σοι εἶναι οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ σε οἶμαι ἔχειν, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πόρρω ἀεὶ φιλοσοφίας ἐλαύνον- τας; γυνὴ γὰρ εἰ τις σοῦ λαβόμενος, ἢ ἄλλου ὄτουοῦν, εἰς τὰ θεσμοτήριον ἀπάγοι, φάσκων ἀδικεῖν, μηδὲν ἀδικοῦντα,

mos: absconditque sese cum tribus vel quatuor pueris, & in angulis susurrando vitam ducit, nihil unquam liberale aut magnificum prolaturus. Erga te autem, Socrates, bene atque amice affectus sum. Itaque idem mihi erga te, quod & Zetho erga Amphionem apud Euripidem, cuius modo mentionem feci, accidisse arbitror. talia enim nunc mihi quaedam adversus te dicere venit in mentem, qualia adversus fratrem ille dicit. Profecto ea, Socrates, negligis, quae curae esse tibi conveniebat, atque adeo generosae mentis praestantiam specie quadam puerili formas: utpote qui nec in iudiciis consultationibusque, si usus poscat, verba recte facere, neque conveniens quidquam probabileque eligere, nec aliis promte consulere possis. Quare, amice Socrates, ne mihi succenseas. benevolentia enim erga te mea ad haec proferenda nunc me adducit. Nonne turpe ducis sic comparatum te esse, quemadmodum arbitror & te, & alios omnes, qui philosophiam diutius persequuntur? Nempe si te nunc quis, aut alium e coetu vestro quempiam.

- b. οἶσθ' ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ὅ, τι χρήσιαι σαυτῷ, ἀλλ' ἰλιγγίως ἂν καὶ χασμῶο, οὐκ ἔχων ὅ, τι εἴποις· καὶ εἰς τὸ δικαστήριον ἀναβὰς, κατηγορήσου τυχῶν πάνυ φαύλου καὶ μοχθηροῦ, ἀποθάνουσι ἂν, εἰ βούλοιτό σοι θανάτου τιμᾶσθαι. καίτοι πῶς σοφὸν τοῦτό ἐστιν, ὧ Σώκρατες, εἴτις εὐφυῶ λαβοῦσα τέχνη φῶτα, ἔθηκε χεῖρονα, μήτε αὐτὸν αὐτῷ δυνάμενον βοηθεῖν, μηδ' ἐκσῶσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, μήτε ἑαυτὸν, μήτε ἄλλον μηδένα; ὑπὸ δὲ τῶν ἐχθρῶν περισυλασθῆναι πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀτεχνῶς δὲ, ἄτιμον ζῆν ἐν τῇ πόλει; τὸν δὲ τοιοῦτον (εἴτι καὶ ἀγροικώτερον εἰρησθῆναι) ἔξοισι, ἐπὶ κόρῃς τύπτοντα, μὴ διδόναι δίκην. ἀλλ' ὧ γὰθὲ ἐμοὶ πείθου, παῦσαι δ' ἐλέγχων. πραγμάτων δ' εὐμουσίαι ἀσκει καὶ ἀσκει ὀπότεν δόξεις φρονεῖν, ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφείς, εἴτε ληρήματα χρῆ φάναι εἶναι, εἴτε Φλυαρίας, Ἐξ ὧν κενόισιν ἐγκατοικήσεις ὁμοιοις ζῆλων οὐκ ἐλέγχοντασ ἀνδρασ τὰ μικρὰ ταῦτα,
- d. ἀλλ' οἷς ἐσι καὶ βίος καὶ δόξα, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγαθᾶ.

comprehendat, inque carcerem trahat, atque te iniuriam, quamvis nullam inferas, inferre tamen accuset: certe quid ageres, non haberes; sed vacillares oscitaresque, defensionis tuae prorsus ignarus. proinde adductus in iudicium, vel ab ignavo abiectoque accusatore, ultimo supplicio, si modo illi placeret, afficereris. Iam vero quomodo id ad sapientiam spectat, o Socrates, si qua ars ingenuae mentis nata virum, reddit deteriorem: adeo ut nec ipse sibi opem ferre valeat, nec ex gravissimis periculis se aut alium quenquam servare; sed inimicorum raptorumque exponat iniuriis, inglorium in civitate degentem? Iam vero eiusmodi virum, etsi dictu sit agrestius, licet super genam impune pulsare. Quamobrem, bone vir, me audi, ac iam in vanis versari argutis desine; & decora rerum gerendarum exerce officia, atque ea ex quibus sapere videaris: ista vero arguta, sive deliramenta appellari oportet, sive nugae, unde vacuae habitandae tibi domus sunt, aliis relinque: denique imitare non eos, qui haec exigua captant, sed eos quibus victus & gloria, & alia bona adsunt complurima. So. Si

ΣΩ. Εἰ χρυσὴν ἔχων ἐτύγχανον τὴν ψυχὴν, ὦ Καλλι-
 κλεις, οὐκ ἂν οἶμι με εὐρεῖν ἄσμενον τούτων τινὰ τῶν λίθων
 ἢ βασανίζουσι τὸν χρυσὸν τὴν ἀρίστην, πρὸς ἣντινα ἔμελλον
 προσαγαγῶν αὐτὴν, εἴ μοι ὁμολογήσειεν ἐκείνη καλῶς τεθε-
 ραπεῦσθαι τὴν ψυχὴν, ἤδη εὖ εἴτεσθαι ὅτι ἰκανῶς ἔχω καὶ
 οὐδέν μοι ἐτι δεῖ ἄλλης βασάνου; ΚΑΛ. Πρὸς τί δὴ τοῦτ'
 ἐρωτᾷς, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἐγὼ σοι ἐρῶ νῦν. οἶμαι ἐγὼ σοι *e.*
 ἐντετυχηκῶς, τοιοῦτόν ἐρμαῖόν ἐντετυχηκέμαι. ΚΑΛ. Τί δὴ;
 ΣΩ. Εὖ οἶδ' ὅτι ἂν μοι σὺ ὁμολογήσῃς περὶ ὧν ἡ ἐμὴ ψυχὴ
 δοξάζει, ταῦτ' ἤδη ἐσὶν αὐτὰ τάλιθῃ. ἐννοῶ γὰρ ὅτι τὸν μέλ-
 λοντα βασανιεῖν ἰκανῶς ψυχῆς περὶ, ὀρθῶς τε ζώσης καὶ μὴ, *P.*
 τρία ἄρα δεῖ ἔχειν, ἃ σὺ πάντα ἔχεις· ἐπισήμην τε, καὶ *487.*
 εὐνοίαν, καὶ παρρησίαν. ἐγὼ γὰρ πολλοῖς ἐντυγχάνω, οἳ ἐμὲ
 οὐχ οἷοί τε εἰσι βασανίζειν, διὰ τὸ μὴ σοφοὶ εἶναι ὥσπερ σὺ·
 ἕτεροι δὲ, σοφοὶ μὲν εἰσιν, οὐκ ἐθέλουσι δέ μοι λέγειν τὴν
 ἀλήθειαν, διὰ τὸ μὴ κήδεσθαι μου, ὥσπερ σὺ. τῷ δὲ ξένω

aurea mihi, o Callicles, anima foret, nonne arbitraris me li-
 benter reperturum aliquem ex his lapidibus, per quos probari
 aurum solet, optimum, ad quem animam admovens meam,
 si ab ipso quasi recte educata approbaretur, certo scirem me
 satis habere, nec probatione ulterius alia indigere? *Cal.* Quor-
 sum haec, o Soërates? *So.* Dicam equidem. nempe arbitror,
 cum te nactus fuerim, me iam pretiosum hunc lapidem esse
 nactum. *Cal.* Quam ob causam? *So.* Quoniam certo scio, ea
 quae tu mecum senseris in his, quae meus animus opinatur,
 fore procul dubio vera. Censeo namque, in eo qui alicuius
 probaturus sit animam, utrum illa quidem recte vivat aut
 secus, tria potissimum requiri, quae in te sunt omnia, scien-
 tiam primo, deinde opinionem, prudentis scilicet atque bene-
 voli, tertio audaciam. Nam multos equidem reperio, qui me
 propterea recto examine probare non possunt, quod sapientes
 non sunt, quemadmodum tu esse videris. alii vero sapientes
 quidem sunt, sed veritatem mihi dicere nolunt, ex eo quod
 mei curam non gerunt, ut tu geris. Peregrini vero isti, *Gor-*

- τῷδε, Γοργίας τε καὶ Πῶλος, σοφῶ μὲν καὶ Φίλω ἐσὼν ἐμῷ;
- b. ἐνδεεστέρω δὲ παρρησίας, καὶ αἰσχυντηριτέρω μᾶλλον τοῦ δέοντος. πῶς γὰρ οὐ; ὡγε εἰς τοσοῦτον αἰσχύνης ἐληλύθατον, ὥστε διὰ τὸ αἰσχύνεσθαι, τολμᾷ ἑκάτερος αὐτῶν αὐτὸς αὐτῷ ἐναντία λέγειν ἐναντίον πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων. σὺ δὲ ταῦτα πάντα ἔχεις ἃ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔχουσι πεπαίδευσαι τε γὰρ ἰκανῶς, ὡς πολλοὶ ἂν φήσαιεν Ἀθηναίων, καὶ ἐμοὶ εἰ εὖνους. τίμι τεκμηρίω χρῶμαι, ἐγὼ σοὶ ἐρῶ. οἶδα ὑμᾶς ἐγὼ, ὦ Καλλίκλεις, τέτταρας ὄντας κοινωνοὺς γεγενοτάς σοφίας· σέ τε, καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀφιδναῖον, καὶ Ἀνδρῶνα τὸν Ἀνδροτίωνος, καὶ Ναυσικιδῆν τὸν Χολαργέα. καὶ ποτε ὑμῶν ἐγὼ ὑπήκουσα βουλευομένων μέχρις ὅποι τὴν σοφίαν ἀσκητέον εἶη καὶ οἶδα ὅτι ἐνίκᾳ ἐν ὑμῖν τοιαῦτα τίς δόξα, μὴ προδυμεῖσθαι εἰς τὴν ἀκριβείαν φιλοσοφεῖν ἄλλὰ εὐλαβεῖσθαι παρεκελεύεσθε ἀλλήλοις ὅπως μὴ
- d. πέρα τοῦ δέοντος σοφώτεροι γενόμενοι, λήσετε διαφθαρέντες. ἐπειδὴ οὖν σου ἀκούω ταῦτα, ἐμοὶ συμβουλεύοντος, ἅπερ τοῖς

gias, & Polus, sapientes quidem sunt, meque diligunt; verum deest eis audacia, verecundioresque sunt, quam oporteat. Quod quidem cuinam dubium esse possit? quippe cum eo usque processerint verecundiae, ut utrique ob ipsam verecundiam in praesentia multorum hominum ausi fuerint sibi ipsis de rebus maximis contradicere. Quibus omnibus cum alii careant, ipse habes. Principio es abunde liberaliter institutus, quod multi, si opus sit, confirmarent Athenienses; mihique benevolus. quod qua coniectura intelligam, tibi dicam. Novi equidem, Callicles, quatuor vos in sapientiae studio socios, te scilicet, & Tisandrum Aphidnaeum, & Andronem Androtionis, Nausicydemque Cholargeum. atque cum aliquando inter vos agigaretur, quousque sapientiae studendum foret, eiusmodi apud vos vicisse sententiam audiui: Non esse ad exactam philosophiae diligentiam contendendum, sed cavendum, ne ultra quam deceat sapientes facti, clam vos ipsos depravaretis. Cum igitur audio, ideam te mihi dare consilium, quod amicissimis

σαυτοῦ ἐταῖροτάτοις, ἰκανόν μοι τεκμήριόν ἐστιν ὅτι ὡς ἀλη-
 θῶς μοι εὖνους εἶ. καὶ μὴν ὅτι γε οἷος παρῆρησιάζεσθαι καὶ μὴ
 αἰσχύνεσθαι, αὐτὸς τε φῆς, καὶ ὁ λόγος ὃν ὀλίγον πρότερον
 ἔλεγες, ὁμολογεῖ σοι. ἔχει δὴ οὕτως ἡ δηλοῦντι τούτων πέρι
 κυνί, ἔάν τι σὺ ἐν τοῖς λόγοις ὁμολογήσῃς μοι, βεβαταπισ-
 μένον τοῦτ' ἤδη ἔσαι ἰκανῶς ὑπ' ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, καὶ οὐκέτι e.
 αὐτὸ δεήσει ἐπ' ἄλλην βάσανον ἀναφέρειν. οὐ γὰρ ἂν ποτε
 αὐτὸ συνεχώρησας σὺ, οὔτε σοφίας ἐνδεία, οὔτ' αἰσχύνῃς
 περιουσία· οὐδ' αὖ ἀπατῶν ἐμὲ συγχωρήσῃς ἂν. φίλος γὰρ
 μοι εἶ, ὡς καὶ αὐτὸς φῆς. τῶ ὄντι οὖν ἢ ἐμῆ καὶ σὴ ὁμολο-
 γία τέλος ἤδη ἔξει τῆς ἀληθείας. πάντων δὲ καλλίσι ἐστὶν ἢ
 σκέψις, ᾧ Καλλιλλεῖς, περὶ τούτων ὧν σὺ δὴ μοι ἐπετίμη-
 σας· ποῖόν τινα χρὴ εἶναι τὸν ἄνδρα, καὶ τί ἐπιτιθεύειν, καὶ
 μέχρι τοῦ, καὶ πρεσβύτερον καὶ νεώτερον ὄντα. ἐγὼ γὰρ, εἴτι p.
 μὴ ὀρθῶς πράττω κατὰ τὸν βίον τὸν ἐμαυτοῦ, εἰ ἴσθι τοῦτο 488
 ὅτι οὐχ ἐκῶν ἐξαμαρτάνω, ἀλλ' ἀμαθία τῆ ἐμῆ. σὺ οὖν, ὡς-
 περ ἤρξω νουθετεῖν με, μὴ ἀποσῆς, ἀλλ' ἰκανῶς μοι ἐνδείξαι
 τί ἐστὶ τοῦτο ὃ ἐπιτιθευτέον μοι, καὶ τίνα τρόπον ἐργασαίμην

tuis, abunde magnum argumentum est veri amoris erga me
 tui. Postremo quod adfit audacia, nec te pudor impediatur, &
 tu ipse affirmas, & oratio quam paulo ante hic habuisti, tes-
 tatur. Cum haec igitur ita se habeant, si quid tu mihi in
 disputando concesseris, satis iam nobis probatum erit; neque
 oportebit ad examen aliud id referre: alioquin tu nunquam id
 mihi concessisses, vel sapientiae defectu, vel verecundia ad-
 ductus, vel decipiendi causa. amicus enim mihi es, ut ipse
 ais. Revera igitur mea tuaque confessio finem iam veritatis
 habebit. Harum vero consideratio rerum, in quibus me ipse
 corripuisti, omnium, Callicles, pulcherrima est, Qualem esse vi-
 rum deceat; quidque & quousque tam in iuventute quam in
 senectute exercere conveniat. Ego vero, si quid in vita mea
 minus recte ago, certum habeo me non sponte mea, sed in-
 scitia potius aberrare. Quamobrem tu, quemadmodum admo-
 nere coepisti, perge quaeso, planeque mihi demonstra quid-

- ἀν αὐτό. καὶ ἐάν με λάβῃς νῦν μὲν σοι ὁμολογήσαντα, ἐν δὲ τῷ ὑσέρῳ χρόνῳ μὴ ταῦτα πράττοντα ἄπερ ὁμολόγησα,
- b.** πάνυ με ἡγοῦ βλάκᾳ εἶναι καὶ μηκέτι ποτέ με νοουητήσης ὑπερον, ὡς μηδενὸς ἀξιον ὄντα. ἐξ ἀρχῆς δέ μοι ἐπανάλαβε, πῶς Φῆς τὸ δίκαιον ἔχειν καὶ σὺ καὶ Πίνδαρος, τὸ κατὰ φύσιν ἀγειν βίᾳ τὸν κρείττω τὰ τῶν ἡττόνων, καὶ ἄρχειν τὸν βελτίῳ τῶν χειρόνων, καὶ πλεῖον ἔχειν τὸν ἀμείνω τοῦ φαυλοτέρου; μή τι ἄλλο λέγεις τὸ δίκαιον εἶναι; ἢ ὀρθῶς μέμνημαι; **ΚΑΑ.** Ἄλλὰ ταῦτα ἔλεγον καὶ τότε, καὶ νῦν λέγω. **ΣΩ.** Πότερον δὲ τὸν αὐτὸν βελτίῳ καλεῖς σὺ καὶ
- c.** κρείττω; οὐδὲ γάρ τοι τότε οἶστ' ἦν μαθεῖν σου τί ποτε λέγεις. πότερον τοὺς ἰσχυροτέρους κρείττους καλεῖς, καὶ δεῖ ἀκροᾶσθαι τοῦ ἰσχυροτέρου τοὺς ἀσθενεστέρους, οἷόν μοι δακεῖς καὶ τότε ἐνδείκυσθαι, ὡς αἱ μεγάλαι πόλεις ἐπὶ τὰς μικρὰς κατὰ τὸ φύσει δίκαιον ἔρχονται, ὅτι κρείττους εἰσὶ καὶ ἰσχυρότεραι (ὡς τὸ κρείττον καὶ ἰσχυρότερον καὶ βέλτιον, ταυτὸ ὄν) ἢ ἐπὶ βελτίῳ μὲν εἶναι, ἡττω δὲ καὶ ἀσθενέ-

nam fit istud, & qua via consequi valeam, quod mihi quaerendum arbitraris. Quod si me consentientem tibi nunc habebis, postea vero quae assensus fuerim, minus praestare deprehendas, foecordem omnino ignavumque me putato, neque ulterius in me admonendo, quasi omnino perdito, operam perdas. Resume vero mihi ab initio, quemadmodum tu & Pindarus dicebatis: Iustum id esse natura, potentiolem per vim auferre ea quae imbecilliorum sunt, & dominari meliorem deteriori, plusque habere eum qui praestantior fit, quam qui abieciior. Numquid aliud dicis esse iustum? an recte memini? **Cal.** Haec & tunc dicebam, & nunc dico. **So.** Utrum vero meliorem vocas eundem atque potentiolem?, neque enim tunc plane, quid diceres, intelligere potui. Num validiores appellas potentiores: oportetque validioribus infirmiores obtemperare? quemadmodum tunc videris demonstravisse, cum diceres, magnas civitates adversus parvas naturali iure insurgere, propterea quod potentiores atque validiores essent: quasi idem fit

σπερον και κρείττω μὲν εἶναι, μοχθηρότερον δὲ ἢ ὁ αὐτὸς ὄρος
 ἐστὶ τοῦ βελτίονος και τοῦ κρείττονος. τοῦτο μοι αὐτὸ σαφῶς δι-
 διόρισον, ταυτὲν ἢ ἕτερόν ἐστι, τὸ κρείττον, και τὸ βέλτιον,
 και τὸ ἰσχυρότερον. ΚΑΛ. Ἄλλ' ἐγὼ σοι σαφῶς λέγω ὅτι
 ταυτὸν ἐστίν. ΣΩ. Οὐκοῦν οἱ πολλοὶ τοῦ ἐνὸς κρείττους εἰσὶ
 κατὰ φύσιν; οἳ δὴ και τοὺς νόμους τίθενται ἐπὶ τῷ ἐνὶ, ὡσ-
 περ και σὺ ἄρτι ἔλεγες. ΚΑΛ. Πῶς γὰρ σὺ; ΣΩ. Τὰ τῶν
 πολλῶν ἄρα νόμιμα, τὰ τῶν κρείττωνων ἐστὶ. ΚΑΛ. Πάνυ
 γε. ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ τῶν βελτιόνων. οἳ γὰρ κρείττους, βελ-
 9. τίους πολὺ, κατὰ τὸν σὸν λόγον. ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν
 τὰ τούτων νόμιμα, κατὰ φύσιν καλὰ, κρείττωνων γε ὄντων.
 ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐχ οἱ πολλοὶ νομίζουσιν (ὡς
 ἄρτι αὐ σὺ ἔλεγες) δίκαιον εἶναι, τὸ ἴσον ἔχειν και αἰσχίον
 πρὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; ἐστὶ ταῦτα, ἢ οὐ; και ὅπως μὴ
 αἰλώσῃ ἐνταῦθα σὺ αἰσχυρόμενος. νομίζουσιν, ἢ οὐ; οἳ πολ-
 489
 λοὶ, τὸ ἴσον ἔχειν, ἀλλ' οὐχὶ τὸ πλεον, δίκαιον εἶναι; και

potentius validiusque, & melius. An fieri potest, ut aliquis me-
 lior quidem fit, inferior tamen atque imbecillior? Similiterque
 ut potentior fit, deterior tamen? Vel eadem melioris atque
 potentioris est definitio? Hoc ipsum mihi apertius explica,
 idemne an aliud sit potentius, & melius, atque valentius. Cal.
 Equidem manifeste tibi assero, idem esse. So. Nonne multitudo
 ipsa natura uno potentior est? quae quidem leges constituit
 super unum, quemadmodum nuper ipse dicebas. Cal. Quidni?
 So. Multitudinis ergo leges, potentiorum sunt. Cal. Omnino.
 So. Nonne igitur & meliorum? qui enim potentiores sunt
 ut ipse ais, multo sunt meliores. Cal. Sic certe. So. Nonne
 horum institutiones natura sunt rectae, cum potentiores sint?
 Cal. Sic affirmo. So. Nonne multitudo statuit, quemadmodum
 nuper ipse dicebas, iustum esse servari inter omnes aequalita-
 tem: atque esse turpius iniuriam inferri, quam pati? estne ita,
 an aliter? Ac vide, ne hic tu quoque ob verecundiam capia-
 ris. Constituit multitudo ista, necne: videlicet iustum esse ser-
 vari aequitatem, non autem, alium alio plus habere; atque tur-

αἰσχίον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; μὴ φθόβει μοι ἀποκρίνασθαι τοῦτο Καλλίκλεις. ἴν' ἔάν μοι ὁμολογήσῃς, βεβαιώσωμαι ἤδη παρὰ σοῦ, ἅτε ἱκανοῦ ἀνδρὸς διαγνώναι ὁμολογηκός. ΚΑΛ. Ἄλλ' εἴ γε πολλοὶ νομίζουσιν οὕτως. ΣΩ. Οὐ νόμῳ ἄρα μόνον ἐστὶν αἰσχίον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, οὐδὲ

- b. δίκαιον τὸ ἴσον ἔχειν ἀλλὰ καὶ φύσει ὥστε κινδυνεύεις οὐκ ἀληθῆ λέγειν ἐν τοῖς πρόσθεν, οὐδὲ ὀρθῶς ἐμοῦ κατηγορεῖν, λέγων ὅτι ἐναυτίον ἐστὶν ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις. ἃ δὴ καὶ ἐγὼ γνοῦς κακουργῶ ἐν τοῖς λόγοις; ἔάν μὲν τις κατὰ φύσιν λέγῃ, ἐπὶ τὸν νόμον ἄγων ἔσθ' ἂν τις κατὰ τὸν νόμον, ἐπὶ τὴν φύσιν. ΚΑΛ. Οὐτοσί' ἀνὴρ οὐ παύσεται φλυαροῦν. εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, οὐκ αἰσχύνῃ, τηλικούτος ὢν, ὀνόματα Σηφεύων,
- c. καὶ ἔάν τις ῥήματι ἀμάρτη, ἔρμαιον τοῦτο ποιούμενος; ἐμὲ γὰρ οἶε ἀλλό τι λέγειν τὸ κρείττους εἶναι, ἢ τὸ βέλτιους; οὐ πάλα σοι λέγω ὅτι ταυτὸν Φημί εἶναι τὸ βέλτιον καὶ τὸ κρείττον; ἢ οἶε με λέγειν, ἔάν συρφετὸς συλλεγῆ δούλων, καὶ παντοδαπῶν ἀνθρώπων μηδενὸς ἀξίῳ, πλὴν ἴσως τῷ σώ-

pius esse facere iniuriam, quam accipere? Nulla te, Callicles, invidia, quaeso, quominus ad haec respondeas detineat: ut si inecum sentias, abs te confirmet, tanquam viro ad iudicandum abunde sufficiente. *Cal.* Sic utique statuit multitudo. *So.* Non ergo lege sola, & turpius est facere iniuriam quam pati, & iustum est aequitatem fervare; sed etiam ipsa natura. Quapropter videris in superioribus non vere dixisse, neque me recte accusavisse, cum contrarias inter se esse legem atque naturam affirmares: neque haec animadvertentem, veteratorem in disputando praeberet, atque si quis secundum naturam loquatur, ad legem; si quis vero secundum legem, ad naturam deducere. *Cal.* Hic vir nunquam desinet in nugis versari. Dic mihi, Socrates, nonne te pudet, tam grandem natu, venari nomina: atque si quis verbo excidat, tanquam id tibi lucro veniat, impense captare? Putasne me aliud dicere potentiores esse quam meliores? nonne dudum dico, idem esse melius atque potentius? An putas me dicere, si faex fervorum homi-

ματι ἰσχυρίσασθαι, καὶ οὗτοι Φῶσιν, αὐτὰ ταῦτα εἶναι νόμιμα; ΣΩ. Εἶεν, ὧ σοφώτατε Καλλίκλεις· οὕτω λέγεις; ΚΑΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Ἄλλ' ἐγὼ μὲν, ὧ δαιμόνιε, καὶ αὐτὸς πάλαι τοπάζω, τοιοῦτόν τι σὲ λέγειν τὸ κρείττον· καὶ ἀνερωτῶ, γλιχόμενος σαφῶς εἰδέναι ὅ, τι λέγεις. οὐ γὰρ δὴ που σύ γε τοὺς δύο βελτίους ἢ γῆ τοῦ ἐνός, οὐδὲ τοὺς σοὺς δούλους βελτίους σου, ὅτι ἰσχυρότεροι εἰσὶν ἢ σύ. ἀλλὰ πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἰπέ τί ποτε λέγεις τοὺς βελτίους, ἐπειδὴ οὐ τοὺς ἰσχυροτέρους. καὶ ὧ θαυμάσιε πρῶτόν με προδίδασκε, ἵνα μὴ ἀποφοιτήσω παρὰ σοῦ. ΚΑΛ. Εἰρωνεύῃ, ὧ Σώκρατες. ΣΩ. Μὰ τὸν Ζῆθον, ὧ Καλλίκλεις, ὧ σὺ χρώμενος πολλὰ νῦν δὴ εἰρωνεύου πρὸς με. ἀλλ' ἴδι εἰπέ τίνας λέγεις τοὺς βελτίους εἶναι. ΚΑΛ. Τοὺς ἀμείνους ἐγώ γε. ΣΩ. Ὅρῃς ἄρα ὅτι σὺ αὐτὸς ὀνόματα λέγεις, δηλοῖς δὲ οὐδέν. οὐκ ἔρεῖς, τοὺς βελτίους καὶ κρείττους πότερον τοὺς φρονιμωτέρους λέγεις, ἢ ἄλλους τινάς; ΚΑΛ. Ἄλλὰ ναὶ μὰ Δία τούτους λέγω, καὶ σφόδρα γε. ΣΩ. Πολλάκις ἄρα εἰς φρονῶν μυρίων μὴ

numque undique villissimorum in unum confluat, hos, praeterquam fortasse corporis viribus, esse potentiores: & quae hi statuant, esse iura? So. Agedum, o sapientissime Callicles, itane dicis? Cal. Et maxime quidem. So. At ego, beate vir, iamdudum coniecto, tale aliquid te potentius appellare: atque interrogo, cupiens quid velis aperte cognoscere. nonne enim duos meliores esse uno iudicas? neque servos tuos te meliores, quia videlicet robustiores sint? Verum rursus a principio dicas, quos tandem velis esse meliores, quando non validiores: & vide, precor, o vir mirifice, ut mitius me doceas, ne a scholis tuis aufugiam. Cal. Ironice loqueris. So. Non per Zethum, Callicles, quo tu fretus, multa usus in me nunc es ironia. Verum dic age, quosnam meliores appellas? Cal. Praestantiores equidem. So. Vides ergo, te nomina dumtaxat dicere, ostendere vero nihil. Non aperis, meliores potentioresque utrum prudentiores, an alios quosdam esse dicas? Cal. Per Iovem hoc dico, & maxime quidem. So. Saepe igitur uaus prudens eom?

- ρ. φρονούντων κρείττων ἐστὶ, κατὰ τὸν σὸν λόγον· καὶ τοῦτων
 ἄρχειν δεῖ, τοὺς δ' ἄρχεσθαι, καὶ πλεον ἔχειν τὸν ἄρχοντα
 τῶν ἄρχομένων. ταῦτο γὰρ μοι δοκεῖς βούλεσθαι λέγειν (καὶ
 οὐ ρήματα θηρεύω) εἰ ὁ εἷς τῶν μυρίων κρείττων. ΚΑΛ.
 Ἐπὶ ταῦτ' ἔστιν ἃ λέγω. τοῦτο γὰρ οἶμαι ἐγὼ τὸ δίκαιον
 εἶναι φύσει, τὸ βελτίω ὄντα καὶ φρονιμώτερον καὶ ἄρχειν
 καὶ πλεον ἔχειν τῶν φαυλοτέρων. ΣΩ. Ἐχε δὴ αὐτοῦ. τί ποτε
 β. αὐτῶν λέγεις; ἐὰν ἐν τῷ αὐτῷ ᾤμεν, ὡσπερ νῦν, πολλοὶ
 ἄθροοι ἄνθρωποι, καὶ ἡμῶν ἢ ἐν κοινῷ πολλὰ σιτία καὶ ποτὰ,
 ᾤμεν δὲ παντοδαποὶ, οἱ μὲν, ἰσχυροὶ, οἱ δὲ, ἀσθενεῖς, εἷς δὲ
 ἡμῶν ἢ φρονιμώτερος περὶ ταῦτα, ἰατρὸς ὢν, ἢ δὲ, οἶον εἰκόσ,
 τῶν μὲν, ἰσχυρότερος, τῶν δὲ, ἀσθενέστερος, ἀλλό τι ἢ οὗτος
 φρονιμώτερος ἡμῶν ὢν, βελτίων καὶ κρείττων ἔσαι εἰς ταῦ-
 τα; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἡ οὖν τούτων τῶν σιτίων πλεον
 c. ἡμῶν ἐκτέον αὐτῷ, ὅτι βελτίων ἐστίν, ἢ τῷ μὲν ἄρχειν πάντα
 ἐκείνον δεῖ νέμειν, ἐν δὲ τῷ ἀναλίσκεν τε αὐτὰ, καὶ κατα-

pluribus imprudentibus iuxta sermonem tuum potentior est: atque hunc par est dominari, ceteros vero subesse, plusque habere eum his quibus imperat. hoc enim dicere mihi velle videris: (neque verba aucupor:) si quidem unus sit multis potentior. Cal. At haec ipsa sunt quae dico. hoc enim arbitror esse natura, eum videlicet, qui melior prudentiorque sit, imperare, atque plus inferioribus possidere. So. Siste parumper. quid tandem sentias, si hoc in loco, ut nunc, congregati essemus multi, forentque nobis communia esculenta, & poculenta complurima: nos vero ex variis hominum generibus essemus conflati, partim quidem validi, partim vero imbecilles: unus autem nostrum omnium circa haec prudentissimus, fortasse medicus: ac foret hic, ut consentaneum est, aliis quidem robustior, aliis vero debilior: nonne hic prudentior, praeterea melior, quantum ad haec pertinet, & potentior erit? Cal. Omnino. So. Utrum vero horum esculentorum propterea plus illum quam nos, quia sit melior, capere decet? an potius ob eius praestantiam omnia distribuere debet; neque in

χρῆσθαι εἰς τὸ ἑαυτοῦ σώμα, οὐ πλεονεκτικῶν, εἰ μὴ μέλλει
 ζημιοῦσθαι; ἀλλὰ τῶν μὲν, πλέον, τῶν δ' ἔλαττον ἐκτέον.
 εἰ δὲ τύχη πάντων ἀσθενέστατος ὦν, πάντων ἐλάχισον τῶ
 βελτίῳ, ὧ Καλλίκλεις. οὐχ οὕτως, ὧ γαθῆ; ΚΑΛ. Περὶ
 σιτία σὺ λέγεις καὶ ποτὰ, καὶ ἰατροὺς, καὶ φλυαρίας ἔγω δὲ
 οὐ ταῦτα λέγω. ΣΩ. Πότερον οὖν τὸν φρονιμώτερον, βελ- **α**
 τίω λέγεις; Φάθι, ἢ μή. ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Ἄλλ' οὐ τὸν
 βελτίω πλέον δεῖν ἔχειν; ΚΑΛ. Οὐ σιτίων γε, οὐδὲ ποτῶν.
 ΣΩ. Μανθάνω. ἀλλ' ἴσως ἱματίων καὶ δεῖ τὸν ὑφαντικώτα-
 τον, μέγιστον ἱμάτιον ἔχειν, καὶ πλείσα καὶ κάλλιφα ἀμπε-
 χόμενον περιϊέναι. ΚΑΛ. Ποίων ἱματίων; ΣΩ. Ἄλλ' εἰς ὑπο-
 δήματα δηλοῦσι δεῖ πλεονεκτεῖν τὸν φρονιμώτερον εἰς ταῦ-
 τα καὶ βέλτισον. τὸν σκυτοτόμον ἴσως μέγιστα δεῖ ὑποδήμα- **α**
 τα καὶ πλείσα ὑποδεδεμένον περιπατεῖν. ΚΑΛ. Ποῖα ὑποδή-
 ματα φλυαρεῖς ἔχων; ΣΩ. Ἄλλ' εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα λέγεις,
 ἴσως τὰ τοιαῦτα εἶον, γεωργικὸν ἄνδρα περὶ γῆν φρόνιμον τε
 καὶ καλὸν καὶ ἀγαθόν, τοῦτον δὴ ἴσως δεῖ πλεονεκτεῖν τῶν

distribuendo pro se plus retinere: alioquin multandus fit: sed
 aliis plus, aliis minus habere? ac si omnium debilissimus fit,
 minimum sibi quamvis optimo tribuendum est, Callicles? non-
 ne ita bonum est dicendum? *Cal.* De esculentis, & poculen-
 tis, & medicis, atque huiusmodi nugis verba facis: ego vero
 non de his loquor. *So.* Utrum igitur prudentiorem esse me-
 liorem dicis, necne? responde. *Cal.* Equidem. *So.* At non
 oportet, ut melior plus accipiat? *Cal.* Non de cibis atque po-
 tionibus. *So.* Intelligo. forte enim de vestibus: atque oportet
 eum, qui sit in conficiendis vestibus peritissimus, magnum ha-
 bere pallium, ac multis pretiosisque ornatum incedere vesti-
 bus. *Cal.* Quas tu vestes mihi narras? *So.* At forsitan in cal-
 ceis oportet eum plus accipere, qui in eis prudentior sit, &
 melior: ac forsitan ipse coriarius maximos pluresque habere
 debet calceos, multosque suis pedibus circumferre. *Cal.* De
 quibus calceis nunc deliras? *So.* Quod si non talia, saltem
 eiusmodi quaedam dicis, ceu virum in colendis agris prudentem

σπερμάτων, καὶ ὡς πλείω σπέρματι χρῆσθαι εἰς τὴν αὐτοῦ γῆν. ΚΑΛ. Ὡς αἰεὶ ταυτὰ λέγεις, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐ μόνον γε, ὦ Καλλίκευς, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. ΚΑΛ.

- p. Νῆ τοὺς θεοὺς, ἀτεχνῶς γε αἰεὶ σκυτέας τε καὶ κναφέας
 491 καὶ μαγείρους λέγων καὶ ἰατροὺς οὐδὲν παύει, ὡς περὶ τού-
 a. τῶν ἡμῖν ὄντα τὸν λόγον. ΣΩ. Οὐκοῦν σὺ ἐρεῖς περὶ τίνων ὁ κρείττων τε καὶ φρονιμώτερος πλέον ἔχων, δικαίως πλεονεκτεῖ; ἢ οὔτε ἐμοῦ ὑποβάλλετο ἀνέξει, οὔτ' αὐτὸς ἐρεῖς; ΚΑΛ. Ἄλλ' ἔγωγε καὶ πάλαι λέγω, πρῶτον μὲν, τοὺς κρείττους οἱ εἰσιν, οὐ σκυτοτόμους λέγω, οὐδὲ μαγείρους,
 b. ἀλλ' οἱ ἂν εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα φρόνιμοι ᾖσιν, ὅτινα ἂν τρόπον εὖ οἰκοῖτο, καὶ μὴ μόνον φρόνιμοι, ἀλλὰ καὶ ἀνδρεῖοι, ἱκανοὶ ὄντες ἂν νοήσωσιν ἐπιτελεῖν, καὶ μὴ ἀποκάμασι διὰ μαλακίαν τῆς ψυχῆς. ΣΩ. Ὅρας, ὦ βέλτιστε Καλλίκευς, ὡς οὐ ταυτὰ σὺ τ' ἐμοῦ κατηγορεῖς καὶ ἐγὼ σοῦ. σὺ μὲν γὰρ ἐμὲ Φῆς αἰεὶ ταυτὰ λέγειν, καὶ μέμφῃ μοι ἐγὼ δὲ σοῦ τοῦναντίον, ὅτι οὐδέποτε ταυτὰ λέγεις περὶ τῶν
 c. αὐτῶν ἀλλὰ ποτὲ μὲν τοὺς βελτίους τε καὶ κρείττους, τοὺς

tem, honestumque & bonum, debere plus reportare feminis; plurimoque in suis agris uti. *Cal.* Quam semper eadem dicis, o Socrates! *So.* Non solum eadem, Callicles, sed eisdem quoque de rebus. *Cal.* Per deos, semper tu cerdones, coriarios, fullones, coquos, medicos habes in ore, quasi de his instituta nobis disputatio fuerit. *So.* Nonne ergo ipse dicis aliquando, quibus in rebus potentior atque prudentior iuste possidere plus debeat? vel neque me permittes dicere, neque ipse dicere? *Cal.* At ego id iamdiu dico: primo quidem qui potentiores sint. non enim cerdones dico, neque coquos, sed eos qui in administranda republica sint prudentes: neque prudentes solum, verum etiam fortes, qui ad ea quae excogitaverunt perficienda aptissimi sint, neque animi mollitie ulla succumbant. *So.* Advertisne, Callicles, non de eisdem me a te, neque vicissim te a me accusari? tu quidem me accusas, quasi semper eadem repetam: ego vero te contra, tanquam de rebus eisdem

ἰσχυροτέρους ὠρίζου, αὐθις δὲ τοὺς φρονιμωτέρους· νῦν δ' αὖ
 ἕτερόν τι ἡμεῖς ἔχων ἀνδρειότεροί τινες ὑπὸ σοῦ λέγονται οἱ
 κρείττους καὶ οἱ βελτίους. ἀλλ' ὦ γαθὲ, εἰπὼν ἀπαλλάγηθι
 τίνας ποτὲ λέγεις τοὺς βελτίους τε καὶ κρείττους, καὶ εἰς ὅ,
 τι. ΚΑΛ. Ἄλλ' εἴρηκά γε ἔγωγε τοὺς φρονίμους εἰς τὰ τῆς
 πόλεως πράγματα καὶ ἀνδρείους. τούτοις γὰρ προσήκει τῶν
 πόλεων ἄρχεῖν καὶ τὸ δίκαιον τοῦτ' ἐστὶ, πλεόν ἔχειν τούτους d.
 τῶν ἄλλων, τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρχομένων. ΣΩ. Τί δὲ αὐ-
 τῶν, ὦ ἑταῖρε; ἢ τί ἄρχοντας, ἢ ἀρχομένους; ΚΑΛ. Πῶς
 λέγεις; ΣΩ. Ἐνα ἕκαστον λέγω, αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχοντα ἢ
 τοῦτο μὲν οὐδὲν δεῖ, αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρχεῖν, τῶν δὲ ἄλλων;
 ΚΑΛ. Πῶς ἑαυτοῦ ἄρχοντα λέγεις; ΣΩ. Οὐδὲν ποικίλον.
 ἀλλ' ὥσπερ οἱ πολλοὶ, σώφρονα ὄντα, καὶ ἐγκρατῆ αὐτὸν
 ἑαυτοῦ, τῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἄρχοντα τῶν ἐν ἑαυτῷ. e.
 ΚΑΛ. Ὡς ἡδὺς εἶ. τοὺς ἡλιθίους λέγεις τοὺς σώφρονας. ΣΩ.
 Πῶς γὰρ οὐ; οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν γνοίῃ ὅτι οὐ τοῦτο λέγω.
 ΚΑΛ. Πάνυ γε σφόδρα, ὦ Σώκρατες· ἐπεὶ πῶς ἂν εὐδαί-

nunquam eadem afferentem. si quidem alias meliores atque
 potentiores esse definis validiores, alias autem prudentiores.
 Nunc praeterea aliud quiddam affers. fortiores enim nunc
 quidam abs te potentiores melioresque nominantur. Verum
 age, o bone, tandem explica, quos potissimum & ad quid
 meliores potentioresque dicas. *Cal.* Iam dixi, prudentes vide-
 licet in rebus publicis atque fortes. hos enim decet civitatibus
 imperare: idque iustum est, ut plus aliis habeant, dominantes
 videlicet subiectis. *So.* Quid vero? sibi ne ipsis ulla ratione do-
 minari, sive parere decet? *Cal.* Quemadmodum dicis? *So.*
 Dico, num sibi quisque debeat imperare: an nihil opus sit, ut
 sibi quidem imperet, sed aliis duntaxat. *Cal.* Quomodo sibi-
 met imperare dicis? *So.* Nihil obscurum dico, sed quemad-
 modum dicunt multi, temperatum, & sui ipsius compotem,
 voluptatibus suis cupiditatibusque dominantem. *Cal.* Quam
 festivus es, Socrates! stupidos homines nominas temperatos.
So. Quid ais? nemo est, quin norit me id minime dicere. *Cal.*
Plat. Oper. Vol. IV. G

μαν γένοιτο ἄνθρωπος δουλεύων ὄψωϋν; ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν καλὸν καὶ δίκαιον, ὃ ἐγὼ σοι νῦν παρρησιαζόμενος λέγω ὅτι δεῖ τὸν ὀρθῶς βιωσόμενον, τὰς μὲν ἐπιθυμίας τὰς ἑαυτοῦ ἔαν ὡς μεγίστας εἶναι, καὶ μὴ κολάζειν τὰς ταῖς

ρ. δὲ ὡς μεγίσταις εὐσθαις ἰκανὸν εἶναι ὑπηρετεῖν δι' ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν, καὶ ἀποπιμπλάναι ὧν ἂν αἰεὶ ἡ ἐπιθυμία γίγνηται.

492
a. ἀλλὰ τοῦτ' οἶμαι τοῖς πολλοῖς οὐ δυνατόν. ὅθεν φέγουσι τοὺς τοιοῦτους, δι' αἰσχύνην ἀποκρυπτόμενοι τὴν αὐτῶν ἀδυναμίαν· καὶ αἰσχρὸν δὴ φασὶν εἶναι τὴν ἀκολασίαν, ὅπερ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐγὼ ἔλεγον δουλούμενοι τοὺς βελτίους τὴν φύσιν ἀνθρώπους, καὶ αὐτοὶ ἐκπορίζεσθαι οὐ δύναμενοι ταῖς ἡδοναῖς πλήρωσιν, ἐπαινοῦσι τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιο-

b. σύνην, διὰ τὴν αὐτῶν ἀνανδρίαν. ἐπειγὲ οἷς ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρξεν, ἢ βασιλέων υἱέσιν εἶναι, ἢ αὐτοὺς τῇ φύσει ἰκανοὺς ἐκπορίσασθαι ἀρχὴν τινα, ἢ τυραννίδα, ἢ δυναστείαν, τί τῇ ἀληθείᾳ αἰσχρὸν καὶ κάκιον εἶη σωφροσύνης τούτοις τοῖς ἀνθρώποις; οἷς ἐξὸν ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν, μηδένος ἐμποδῶν

Immo valde quidem, o Socrates. nam quomodo beatus esse potest qui alicui serviat? Ceterum hoc est natura iustum atque pulchrum, quod tibi nunc audacter dico, oportere illam qui recte vitam acturus sit, permittere cupiditates suas summopere augeri, nec eas ullo modo cohibere: atque his quam maximis quidquid petunt subministrare ob fortitudinem atque prudentiam, & quemlibet earum affectum prorsus explere. Quod quidem quia multi consequi nequeunt, eos vituperant qui id assequuntur, ob verecundiam suam impotentiam abscondentes: feruntque intemperantiam esse turpem, quemadmodum in superioribus ipse dicebam. praeterea in sordilem habitum deducunt melioris naturae homines: ipsique cum libidines suas explere nequeant, temperantiam atque iustitiam prostant propter ignaviam. Verum si his a principio contigisset, ut vel regum essent filii, vel ipsis natura sufficeret ad imperium, aut tyrannidem, aut potestatem aliquam sibi comparandam, profecto turpius peiusque esset, ut huiusmodi temperantia uteren-

ὄντος, αὐτοὶ ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπαγάγοιντο, τὸν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων νόμον τε καὶ λόγον καὶ ψόγον; ἢ πῶς οὐκ ἂν ἄλλοι γεγευότες εἴησαν ὑπὸ τοῦ καλοῦ τοῦ τῆς δικαιοσύνης c. καὶ τῆς σωφροσύνης, μηδὲν πλεονόμενες τοῖς φίλοις τοῖς αὐτῶν, ἢ τοῖς ἑχθροῖς; καὶ ταῦτα, ἄρχοντες ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει; ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ, ὧ Σώκρατες, ἦν σὺ Φῆς διώκειν, ὧδ' ἔχει τρυφή καὶ ἀκολασία καὶ ἐλευθερία, ἐὰν ἐπικουρίαν ἔχη, τοῦτ' ἐστὶν ἀρετὴ τε καὶ εὐδαιμονία; τὰ δὲ ἄλλα ταῦτ' ἐστὶ τὰ καλλωπίσματα, τὰ παρὰ φύσιν συνθήματα, ἀνθρώπων φλυαρία, καὶ οὐδενὸς ἀξία. ΣΩ. Οὐκ ἀγεννῶς γέ, ὧ d. Καλλίκλεις, ἐπεξέρχη τῷ λόγῳ παρρησιαζόμενος. σαφῶς γὰρ σὺ νῦν λέγεις ἅ οἱ ἄλλοι διανοοῦνται μὲν, λέγειν δὲ οὐκ ἐθέλουσι. δέομαι οὖν ἐγὼ σου μηδενὶ τρόπῳ ἀνεῖναι ἵνα τῷ ὄντι κατάδηλον γένηται πῶς βιωτέον. καὶ μοι λέγε τὰς μὲν ἐπιθυμίας Φῆς οὐ κολαζέον; εἰ μέλλει τις ὅσον δεῖ εἶναι; ἐόντα δὲ αὐτὰς ὡς μεγίστας, πλήρωσιν αὐταῖς ἄλλοθεν γε ποθὲν ἐτοιμάζειν; καὶ τοῦτο εἶναι τὴν ἀρετὴν; ΚΑΛ. Φημί ταῦτα e.

tur : qui cum liceret ipsis frui bonis, nec impedirentur ab ullo, ipsi sibi dominam praefecerint multitudinis legem, sermonemque, & vituperationem. Quo enim modo non miseri sint? siquidem propter quandam iustitiae, temperantiaeque honestatem, nihil plus amicis quam inimicis tribuerent, etiam dum in civitate sua dominarentur. Ceterum, o Socrates, veritas ipsa quam te sequi affirmas, ita se habet: luxuria, intemperantia, libertas, modo facultas suppetat, virtus est atque felicitas. cetera vero isthaec speciosa praeter naturam adinventata, hominum deliramenta sunt, & nugae penitus contemnendae. So. Non ingenerose, o Calicles, audacia usus in disputando procedis. sane aperte nunc ea dicta sunt abs te, quae alii cogitant quidem, dicere tamen nolunt. quamobrem te, ut nullo modo desistas, obsecro, ut revera certiores efficiamur, qua sit ratione vivendum. Dic ergo mihi, cupiditates ais non esse coercendas, si quis optet esse talis, qualem oportet esse? immo permittendum, illas summopere augeri: atque earum experio-

ἐγώ. ΣΩ. Οὐκ ἄρα ὀρθῶς λέγονται οἱ μηδενὸς δεόμενοι, εὐδαίμονες εἶναι. ΚΑΛ. Οἱ λιθοὶ γὰρ ἂν οὕτω γε καὶ οἱ νεκροὶ, εὐδαιμονέσαστοι εἶεν. ΣΩ. Ἀλλὰ μὲν δὴ, καὶ ὡς γε σὺ λέγεις, δεινὸς ὁ βίος. οὐ γὰρ τοι θαυμάζοιμ' ἄν, εἰ Εὐριπίδης ἀληθῆ ἐν τοῖσδε λέγει, λέγων, Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστὶ κατθανεῖν, τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν; καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἴσως τεθνᾶμεν.

- p. ὅπερ ἤδη του ἐγῶγε καὶ ἤκουσα τῶν σοφῶν, ὡς νῦν ἡμεῖς
 493^a τεθνᾶμεν, καὶ τὸ μὲν σῶμα ἐστὶν ἡμῶν σῆμα τῆς δὲ ψυχῆς
 a. τοῦτο ἐν ᾧ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τυγχάνει ὅν οἶον ἀναπειθεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω καὶ κάτω. καὶ τοῦτο ἄρα τίς μυθολογῶν κομφὸς ἀνήρ, ἴσως Σικελὸς τις ἢ Ἰταλικὸς, παράγων τῷ ὄνόματι, διὰ τὸ πιθανόν τε καὶ πεισικόν, ὠνόμασε πῖθον, τοὺς δὲ ἀνοήτους, ἀμυήτους. τῶν δ' ἀμυήτων τοῦτο τῆς ψυχῆς οὗ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τὸ ἀκόλαστον αὐτοῦ καὶ οὐ σεγαυόν, ὡς τετρημένος εἶη πῖθος, διὰ τὴν ἀπλησίαν ἀπεικάζας. τούναντιον δὲ οὗτός σοι, ᾧ Καλλίκλεις, ἐνδείκνυται ὡς τῶν ἐν ἄδου

nem aliunde comparandam? idque ais esse virtutem? *Cal.* Aio equidem. *So.* Si ita esset, non recte dicerentur beati, qui nullius indigeant. *Cal.* Alioquin lapides & mortui felicissimi forent. *So.* Verumtamen & illa, quam tu dicis, gravis est vitæ neque admirarer, si ea de re verum Euripidis dictum esset, *Quis novit, utrum vivere quidem mori sit, mori autem vivere?* & nunc forte revera mortui sumus. audivi iam equidem a sapiente quodam, nos nunc mortuos esse, corpusque nostrum sepulchrum esse nobis: partemque illam animæ, in qua cupiditates sunt, perinde se habere, ac si persuadendo vicissimque dissuadendo, sursum deorsumque agitur. Itaque elegans quidam vir, Siculus fortasse vel Italus, in his confabulatus, hanc animi partem, propter suasionem credulitatemque lubricam alludens nomini, dolium appellavit: dementes vero, profanos atque damnatos. Horum autem hanc animi partem, quæ libidinibus agitur, tanquam futilem ob incontinentiam inexplebilem, perforatum esse dolium, inquit. Quamobrem hic vir contrarium tibi ostendit: eorum qui apud obscuros sunt infe-

(τὸ ἀειδὲς δὴ λέγων) οὗτοι ἀβλιώτατοι ἂν εἶεν, οἱ ἀμύητοι, καὶ φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον πίθον ὕδωρ ἑτέρῳ τοιοῦτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. τὸ δὲ κοσκίνον ἄρα λέγει (ὡς ἔφη ὁ πρὸς ἐμὲ λέγων) τὴν ψυχὴν εἶναι τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπέικασε c. τὴν τῶν ἀνοήτων, ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην σέγειν, δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην. ταῦτ' ἐπεικῶς μὲν ἐσιν ὑπό τι ἄτοπα· δηλοῖ μὲν ὃ ἐγὼ βούλομαι σοὶ ἐνδείξασθαι, ἕάν πως οἷός τε ᾧ πείσαι μεταδέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀπλήγως καὶ ἀκολάσως ἔχοντος βίου τὸν κοσμίως καὶ τοῖς ἀεὶ παροῦσιν ἰκανῶς καὶ ἐξαρκούντως ἔχοντα βίον ἐλέσθαι. ἀλλὰ πότερον πείθω τι σέ; καὶ μετατιθεσai, εὐδαιμονεσέρους εἶναι τοὺς κοσμίους τῶν ἀκολά- d. εων; ἢ οὐδέν; ἀλλ' ἂν καὶ πολλὰ τοιαῦτα μυθολογῶ, οὐδέν τι μᾶλλον μεταθήσῃ; ΚΑΛ. Τοῦτ' ἀληθέστερον εἴρηκας, ᾧ Σώκρατες. ΣΩ. Φέρε δὴ, ἄλλην σοὶ εἰκόνα λέγω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τῆ νῦν. σκόπει γὰρ εἰ τοιόνδε λέγεις περὶ τοῦ βίου ἑκατέρου τοῦ τε σώφρονος καὶ τοῦ ἀκολάστου, οἷον εἰ δυοῖν ἀνδροῖν ἑκατέρῳ πίθοι πολλοὶ εἶεν· καὶ τῷ μὲν ἑτέρῳ,

ros, eos esse miserrimos, qui tanquam omnino profani damnati sunt, atque aquam in vas perforatum alio etiam perforato vase inferre coguntur. Esse autem hoc aliud vas, sive cribellum, ut dicebat is qui me docuit, dementium animum. quem ideo perforato vasi affimilavit, quod propter diffidentiam oblivionemque nequeat infusum aliquid continere. Videbuntur haec alicui quodammodo mira: demonstrant tamen quod volo, si qua ratione valeam persuadere tibi, ut pro inexplebili & incontinenti vitam moderatam, praesentibusque semper contentam rebus, eligas. Sed utrum per haec tibi aliquid persuadeo, ut mutata sententia beatiore qui temperate vivant, quam qui intemperate, putes? an nihil etiam proficio? atque licet multa simili ratione confabuler, nihilo magis es sententiam mutaturus? Cal. Hoc, o Socrates, verius subiunxisti. So. Agedum, tibi similitudinem aliquam ex eodem gymnasio adducam. Attende, utrum perinde de utriusque vita, temperati scilicet atque intemperati statuas, ac de duobus qui multa haberent vasa:

- ρ. ὑγιεῖς, καὶ πλήρεις, ὁ μὲν, οἴνου, ὁ δὲ, μέλιτος, ὁ δὲ, γάλακτος· καὶ ἄλλοι πολλοὶ, πολλῶν. νόματα δὲ σπάνια καὶ χαλεπὰ ἐκάστου τούτων εἶη, καὶ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ χαλεπῶν ἐκποριζόμενα. ὁ μὲν οὖν ἕτερος πληρωσάμενος, μήτ' ἐποχτεύοι, μήτε τί φρουτίζοι, ἀλλ' ἕνεκα τούτων ἡσυχίαν ἔχοι τῷ δ' ἐτέρῳ τὰ μὲν νόματα, ὡσπερ καὶ ἐκείνῳ, δυνατὰ μὲν πορίζεσθαι, χαλεπὰ δὲ τὰ δ' ἀγγεῖα τετριμμένα καὶ σαθρά· καὶ ἀναγκάζοιτο αἰεὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πιμπλάναι αὐτὰ, ἢ τὰς ἐσχάτας λυποῖτο λύπας. ἄρα τοιοῦτου ἐκατέρου ὄντος τοῦ βίου, λέγεις τὸν τοῦ ἀκολάστου εὐδαιμονέστερον εἶναι ἢ τὸν τοῦ κοσμίου; πείθω τι σέ, ταῦτα λέγων, συγχωρῆσαι τὸν κόσμιον βίον τοῦ ἀκολάστου ἀμεινῶ εἶναι; ἢ οὐ πείθω;
- ΚΑΛ.** Οὐ πείθεις, ὦ Σώκρατες. τῷ μὲν γὰρ πληρωσαμένῳ ἐκείνῳ οὐκ ἔστιν ἡδονὴ οὐδεμία· ἀλλὰ τοῦτ' ἔστιν ὃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, τὸ, ὡσπερ λίθον ζῆν, ἐπειδὴν πληρώσῃται, μήτε χαίροντα ἔτι, μήτε λυπούμενον. ἀλλ' ἐν τούτῳ ἐστὶ τὸ ἡδέως ζῆν, ἐν τῷ ὡς πλεῖστον ἐπιρρέειν. **ΣΩ.** Οὐκοῦν ἀνάγκη γ' ἂν πολὺ

& alter quidem integra atque plena, partim vini, partim mellis, partim lactis, aliaque similiter aliorum: sint vero singuli hi liquores rari quidem, & inventu difficiles, multisque & gravibus laboribus comparati. Is ergo cui plena sunt vasa, nihil superinfundere omnino curet: sed quantum ad haec attinet, quietem agat. Alteri vero liquores sint quemadmodum alteri, qui comparari quidem, sed tamen cum difficultate possint: vasa vero perforata atque fracta, ut die nocteque continue illa implere cogatur, aut extremis molestiis agitetur. Itane, cum talis sit utriusque vita, intemperati vitam beatiorum esse ais quam temperati? An persuadeo tibi his verbis, ut vitam hominis moderati meliorem esse immoderati concedas? vel nondum persuadeo? *Cal.* Nequaquam, o Socrates. Nam, illi cui plena sunt omnia, nulla amplius est voluptas: sed, quemadmodum modo dicebam, quasi lapis vivit, postquam semel impleverit; neque voluptatem sentit amplius, neque molestiam. dulcedo autem vitae in multa continuaque infusione consistit.

ἐπιβρέη, πολὺ καὶ τὸ ἀπίον εἶναι; καὶ μεγάλ' ἄττα τὰ τρήματα εἶναι ταῖς ἔκροαῖς; ΚΑΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Χαραδριοῦ τινα αὖ σὺ βίον λέγεις, ἀλλ' οὐ νεκροῦ, οὐδὲ λίθου. καὶ μοι λέγε, τὸ τοιόνδε λέγεις ὅσον πεινῆν καὶ πεινῶντα ἐσθίεν; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Καὶ διψῆν γε, καὶ διψῶντα πίνειν; ΚΑΛ. Λέγω, καὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἀπάσας ε. ἔχοντα, καὶ δυνάμενον πληροῦν, χαίροντα εὐδαιμόνως ζῆν. ΣΩ. Εὖγε, ὦ βέλτιστε· διατέλει γὰρ ὡσπερ ἡρξω, καὶ ὅπως μὴ ἀπαισχυῆ. δεῖ δὲ, ὡς ἔοικε, μὴδ' ἐμὲ ἀπαισχυθῆναι. καὶ πρῶτον μὲν εἰπέ εἰ καὶ ψωριῶντα καὶ κνησιῶντα, ἀφθόνως ἔχοντα τοῦ κηῖσθαι, κνώμενον διατελοῦντα τὸν βίον, εὐδαιμόνως ἐστὶ ζῆν. ΚΑΛ. Ὡς ἄτοπος εἶ, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀτεχνῶς δημηγόρος. ΣΩ. Τοιγάρτοι, ὦ Καλλίκλεις, Πῶλον d. μὲν καὶ Γοργίαν καὶ ἐξέπληξα καὶ αἰσχύνοσθαι ἐποίησα. σὺ δὲ οὐ μὴ ἐκπλαγῆς, οὐδὲ μὴ αἰσχυθῆς (ἄνδρεῖος γὰρ εἶ) ἄλλ' ἀποκρίνου μόνον. ΚΑΛ. Φημί τοίνυν καὶ τὸν κνώμενον, ἡδέως ἂν βιῶναι. ΣΩ. Οὐκοῦν εἶπερ ἡδέως, καὶ εὐδαιμόνως.

So. An non necesse est, si multum influat, multum vicissim effluere? lataque effluxui patere foramina? *Cal.* Profsus. So. Charadrii avis vitam quandam tu dicis; non autem mortui, aut lapidis. Atque mihi responde, num tale aliquid dicis, velut esurire, atque esurientem comedere? *Cal.* Dico equidem. So. Et sitire, sitientemque bibere? *Cal.* Dico equidem: atque reliquis similiter cupiditatibus affectum esse, explereque eas posse cum voluptate, beatam esse vitam affirmo. So. Euge, virorum optime, perge, ut coepisti; nec te pudeat. oportet autem, ut videtur, me quoque pudore non detineri. Ac primum mihi dicas, utrum scabiosum, qui sese fricet, idque continue facere queat, beate vivere putandum sit. *Cal.* Quam ineptus es, o Socrates, ac revera vulgaris concionator! So. Profecto, o Callicles, Polum quidem & Gorgiam conterruui, & erubescere feci. Tu vero cave ne terrearis, neque pudore impediaris. fortis namque es. sed dumtaxat responde. *Cal.* Dico utique, fricantem quoque voluptuose vivere. So. Nonne si vo-

ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Πότερον εἰ τὴν κεφαλὴν μόνον κνη-
 e. σιοῖ, ἢ ἔτι τί, σὲ ἐρωτῶ. ὅρα, ὦ Καλλικλεις, τί ἀποκριθῆ,
 εἴαν τις σὲ τὰ ἐχόμενα τούτοις ἐφεξῆς ὅπαντα ἐρωτᾷ. καὶ
 τούτων ταιούτων ὄντων, κεφάλαιον, ὃ τῶν κιναιδῶν βίος οὖ-
 ρος, οὐ δεινὸς καὶ αἰσχρὸς καὶ ἄδλιος; ἢ καὶ τούτους πολ-
 μήτε·ς λέγειν εὐδαίμονας εἶναι, εἴαν ἀφρόνως ἔχωσιν ὧν δέου-
 ται; ΚΑΛ. Οὐκ αἰσχύνῃ εἰς ταιαῦτα ἄγων τοὺς λόγους,
 ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἡ γὰρ ἐγὼ ἄγω ἐνταῦθα, ὦ γενναῖε; ἢ
 ἐκεῖνος ὃς ἂν Φῆ ἀναίδην οὕτω, τοὺς χαίροντας, ὅπως ἂν
 P. χαίρωσιν, εὐδαίμονας εἶναι; καὶ μὴ διορίζηται, τῶν ἡδονῶν
 95 a. ὅποῖα αἰ ἀγαθὰ καὶ κακαῖ; ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν λέγε, Πότερον
 Φῆς εἶναι τὸ αὐτὸ ἡδὺ καὶ ἀγαθόν; ἢ εἶναι τί τῶν ἡδέων ὃ
 οὐκ ἐστὶν ἀγαθόν; ΚΑΛ. Ἰνα δὴ μοι μὴ ἀνομολογούμενος ἢ
 ὁ λόγος, εἴαν ἕτερον Φῆσω εἶναι, τὸ αὐτὸ Φημί εἶναι. ΣΩ.
 Διχαρθεῖρεις, ὦ Καλλικλεις, τοὺς πρώτους λόγους, καὶ οὐκ
 ἂν ἔτι μετ' ἐμοῦ ἰκανῶς τὰ ὄντα ἐξετάζοις, εἴπερ παρὰ τὰ
 δοκροῦντα σαυτῷ ἐρεῖς. ΚΑΛ. Καὶ γὰρ σὺ, ὦ Σώκρατες.

luptuose, etiam beate? *Cal.* Procul dubio. *So.* Utrum si capie-
 dumtaxat fricet, vel amplius aliquid, a te quaero. Vide quid
 respondeas, Callicles, si quis te deinceps quae consequuntur in-
 terrōget. atque his quasi capitibus concessis, cinaedorum isto-
 rum vita nequaquam gravis, turpis, infelix, dicenda erit. an
 ipse audebis eos beatos dicere, si ad votum his, quae cupiunt,
 potiantur? *Cal.* An non te pudet, o Socrates, ad ista fermo-
 nem deducere? *So.* Egone, o generose vir, deduco? an ille
 potius, qui adeo impudenter asserit eos qui oblectantur, quo-
 cunque modo oblectentur, esse beatos; neque distinguit quae
 voluptatum bonae sint, & quae malae? Verum nunc saltem
 dic, Utrum idem esse asseris voluptatem atque bonum? an
 esse aliquid voluptarium quod non sit bonum? *Cal.* Ut ne
 mihi consentiens sit sermo, si aliud esse dixero, idem esse asse-
 ro. *So.* Pervertis, o Callicles, illa quae prius dicta sunt, nec
 amplius idoneus es ad illa quae perscrutamur investiganda, si
 quidem aliter quam tibi videtur es responsurus. *Cal.* Enimvero

ΣΩ. Οὐ τοίνυν ὀρθῶς ποιῶ οὔτ' ἐγὼ, εἴπερ παῖω τοῦτο, οὔτε b.
 σύ. ἀλλ', ὦ μακάριε, ἄξρει μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ ἀγαθόν, τὸ
 πάντως χαίρειν ταῦτά τε γὰρ τὰ νῦν δὴ αἰνιχθέντα, πολ-
 λά καὶ αἰσχρὰ φαίνεται συμβαίνοντα, εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει,
 καὶ ἄλλα πολλά. ΚΑΛ. Ὡς σύ γε οἶει, ὦ Σώκρατες. ΣΩ.
 Σὺ δὲ τῶ ὄντι, ὦ Καλλίκλειε, ταῦτα ἰσχυρίζη; ΚΑΛ.
 Ἐγώ γε. ΣΩ. Ἐπιχειρῶμεν ἄρα τῶ λόγῳ ὡς σοῦ σπουδάζον-
 τος; ΚΑΛ. Πάνυ γε σφόδρα. ΣΩ. Ἴθι δὴ μοι, ἐπειδὴ σοι c.
 οὕτω δοκεῖ, διελοῦ τὰδε. ἐπισήμην καλεῖς τι; ΚΑΛ. Ἐγώ γε.
 ΣΩ. Οὐ καὶ ἀνδρίαν νῦν δὴ ἔλεγες τινὰ εἶναι μετὰ ἐπισή-
 μης; ΚΑΛ. Ἐλεγον γάρ. ΣΩ. Ἄλλό τι οὖν ὡς ἕτερον τὴν
 ἀνδρίαν τῆς ἐπισήμης δύο ταῦτα ἔλεγες; ΚΑΛ. Σφόδρα γε.
 ΣΩ. Τί δέ; ἡδονὴν καὶ ἐπισήμην, ταυτὸν, ἢ ἕτερον; ΚΑΛ.
 Ἐτερον δὴ που, ὦ σοφώτατε σύ. ΣΩ. Ἦ καὶ ἀνδρίαν ἑτέραν d.
 ἡδονῆς; ΚΑΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Φέρε δὴ ὅπως μεμνησό-
 μεθα ταῦτα, ὅτι Καλλικλῆς ἔφη ὁ Ἀχαρνεύς, ἡδὺ μὲν καὶ
 ἀγαθόν, ταυτὸν εἶναι ἐπισήμην δὲ καὶ ἀνδρίαν, καὶ ἀλλή-

tu quoque, Socrates. So Atqui neque ego recte facio, si id fa-
 cio, neque tu. Sed, o beate, vide ne non hoc sit bonum, Omni-
 no gaudere. alioquin quae nunc subducta sunt, multa & tur-
 pia, atque alia insuper quamplurima evenire videntur, si hoc ita
 se habeat. Cal. Ut tu quidem putas, o Socrates. So. Tu autem
 revera haec affirmas? Cal. Affirmo equidem. So. Vis ergo
 quasi te ferio loquente, disputationem aggrediamur? Cal. Volo
 certe. So. Age iam, cum huiusmodi sententiae sis, distincte ad
 haec mihi responde. Vocasne aliquid scientiam? Cal. Voco.
 So. Nonne fortitudinem quandam paulo ante cum scientia esse
 dicebas? Cal. Dicebam sane. So. Numquid aliud fortitudinem,
 quam scientiam, quasi duo haec sint, dicebas esse? Cal. Ma-
 xime. So. Voluptatem vero atque scientiam, idemne an aliud
 esse? Cal. Aliud, sapientissime vir, dicebam. So. Num & for-
 titudinem a voluptate differre? Cal. Quidni? So. Age itaque,
 ut haec meminerimus, Calicles quidem Acharneus volupta-
 tem bonumque idem esse dixit: sed scientiam & fortitudinem

- λων καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἕτερον Σωκράτης δὲ γε ἡμῶν ὁ Ἄλω-
 πεκῆθεν οὐχ ὁμολογεῖ ταῦτα, ἢ ὁμολογεῖ; ΚΑΛ. Οὐχ
 ὁμολογεῖ. ΣΩ. Οἶμαι δὲ γε οὐδὲ Καλλικλῆς, ὅταν αὐτὸς
 c. αὐτὸν δεῖσθῃται ὀρθῶς. εἰπὲ γὰρ μοι, τοὺς εὖ πράττοντας
 τοῖς κακῶς πράττονσιν οὐ τούναντιον ἡγῆ πάθος πεπονθέναι;
 ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Ἄρ' οὖν, εἴπερ ἐναντία ἐστὶ ταῦτα ἀλ-
 λήλοις, ἀναγκη περὶ αὐτῶν ἔχειν, ὡσπερ περὶ υγιείας ἔχει
 καὶ νόσου. οὐ γὰρ ἅμα δὴ που υγιαίνει τε καὶ νοσεῖ ὁ ἄνθρω-
 πος, οὐδὲ ἅμα ἀπαλλάττεται υγιείας τε καὶ νόσου. ΚΑΛ.
 Πῶς λέγεις; ΣΩ. Οἶον περὶ ὅτου βούλει τοῦ σώματος ἀπο-
 p. λαιβῶν σκόπει. νοσεῖ που ἄνθρωπος ὀφθαλμοὺς ὡ ὄνομα ὀφ-
 496 θαλμίας; ΚΑΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Οὐ δὴ που καὶ υγιαίνει
 a. γε ἅμα τοὺς αὐτοὺς; ΚΑΛ. Οὐδ' ἐπωστιοῦν. ΣΩ. Τί δέ;
 ὅταν τῆς ὀφθαλμίας ἀπαλλάττηται, ἄρα τότε καὶ τῆς
 υγιείας ἀπαλλάττεται τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τελευτῶν ἅμα
 ἀμφοτέρων ἀπήλλακται; ΚΑΛ. Ἦκιστα γε. ΣΩ. Θαυμά-
 σιον γὰρ, οἶμαι, καὶ ἄλογον γίγνεται. ἢ γὰρ; ΚΑΛ. Σφό-
 b. δρα γε. ΣΩ. Ἄλλ' ἐν μέρει, οἶμαι, ἐκάτερον καὶ λαμβάνει

tum inter se, tum a bono differre. Socrates autem Alopecetes ista conceditne, an non? Cal. Non concedit. So. Arbitror autem, neque Calliclem talia concessurum, ubi se ipsum recte consideraverit, dic mihi enim, felices & infelices nonne contrario modo affici putas? Cal. Puto equidem. So. An non si contraria haec eorumque affectiones invicem sunt, necesse est ea ita se habere, quemadmodum sanitas atque morbus? non enim aliquis sanus simul est atque aegrotat: neque simul cessat sanitas atque morbus. Cal. Quo pacto dicis? So. Assumpto toto, si vis, corpore ita considera. Aegrotantne alicuius oculi eo morbo, qui ophthalmia nominatur? Cal. Esto. So. Numquid simul sani sunt? Cal. Non. So. Quando vero eo morbo quis liberatur, numquid tunc sanitas oculorum cessat? & tandem morbus simul sanitasque discedunt? Cal. Minime. So. Mirum namque, ut arbitror, absurdumque id foret. Cal. Nimum quidem. So. Sed, ut puto, vicissim capit, & amittit utrumque. Cal,

καὶ ἀπολύει; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἰσχυρὸν καὶ ἀσθενεῖαν ὡσαύτως; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Καὶ τάχος καὶ βραδυστήτα; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἡ καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ τὰναντία τούτων, κακὰ τε καὶ ἀδελιότητα, ἐν μέρει λαμβάνει, καὶ ἐν μέρει ἀπαλλάττεται ἑκατέρου; ΚΑΛ. Πάντως δὴ που. ΣΩ. Ἐὰν εὐρωμεν ἄρα ἅττα, ὧν ἅμα τε ἀπαλλάττεται ἄνθρωπος καὶ ἅμα ἔχει, δηλονότι ταῦτά γε οὐκ ἂν εἴη τό, τε ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. ὁμολογοῦμεν ταῦτα; καὶ εὖ μάλιστ' ἀποκρίνου. ΚΑΛ. Ἄλλ' ὑπερφυῶς ὁμολογῶ. ΣΩ. Ἴθι δὴ ἐπὶ τὰ ἐμπροσθεν ὁμολογημένα. τὸ πεινῆν ἔλεγεσ πότερον ἢ ἀνιάρων εἶναι; αὐτὸ λέγω τὸ πεινῆν. ΚΑΛ. Ἄνιάρων ἔγωγε. ΣΩ. Τὸ μὲν τοι πεινῶντα ἐσθίειν, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Μανθάνω ἄλλ' οὖν τό γε πεινῆν αὐτὸ, ἀνιάρων, ἢ οὐχί; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τὸ διψῆν; ΚΑΛ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Πότερον οὖν ἔτι πλείω ἐρώτῳ; ἢ ὁμολογεῖς ἅπασαν ἐνδειαν καὶ ἐπιθυμίαν ἀνιάρων εἶναι; ΚΑΛ. Ὅμολογῶ ἄλλὰ μὴ ἐρώτα.

Affentior. So. Robur quoque imbecillitatemque similiter. Cal. Certe similiter. So. Velocitatem rursus, & tarditatem. Cal. Certe. So. Nonne & bona felicitatemque, & horum contraria, mala videlicet atque miseriam, per vices accipit utraque, & per vices amittit? Cal. Omnino. So. Si qua ergo reperiamus, a quibus aliquis liberatur simul, & quae simul habet, nimirum haec non ita se habent, ut alterum quidem eorum bonum sit, alterum vero malum. haecne confitemur? quid responsurus sis, considera diligenter. Cal. Fateor procul dubio. So. Age itaque, ad illa quae prius concessimus revertamur. Esurire, voluptarium dixisti esse, an molestum? de fame ipsa interrogo. Cal. Molestum equidem. So. Tamen esurientem comedere, voluptarium? Cal. Affirmo. So. Intellego. at vero fames ipsa molesta est, an non? Cal. Molesta. So. Nonne & fitis? Cal. Vehementer. So. Utrum ergo amplius a me quaeri vis? an confiteris indigentiam omnem atque cupiditatem, doloris esse participem? Cal. Confiteor. ne ultra quaeras. So. Esto. Sitientem vero

- ΣΩ. Εἶεν. διψῶντα δὲ δὴ πίνειν, ἀλλό τι ἢ ἡδὺ Φῆς εἶναι;
 ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν τούτου οὐ λέγεις, τὸ μὲν δι-
 ψῶντα, λυπούμενον δὴ που ἐστὶ; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τὸ δὲ
 πίνειν, πλήρωσις τε τῆς ἐνδείας καὶ ἡδονή; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ.
 Οὐκοῦν κατὰ τὸ πίνειν, χαίρειν λέγεις; ΚΑΛ. Μάλιστα.
 ΣΩ. Διψῶντά γε, Φῆς λυπούμενον; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Αἰ-
 σθάνη οὖν τὸ συμβαῖνον, ὅτι λυπούμενον χαίρειν λέγεις ἅμα,
 ὅταν διψῶντα πίνειν λέγῃς; ἢ οὐχ ἅμα τοῦτο γίνεται,
 κατὰ τοῦ αὐτοῦ τόπου καὶ χρόνου εἴτε ψυχῆς εἴτε σώματος
 βούλει; οὐδὲν γὰρ, οἴμαι, διαφέρει. ἐστὶ ταῦτα, ἢ οὐ; ΚΑΛ.
 Ἔσι. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν εὖ γε πράττοντα, κακῶς πράττειν ἅμα
 ἀδύνατον ἐφῆς εἶναι. ΚΑΛ. Φημί γάρ. ΣΩ. Ἀνιῶμενον δέ
 #97
 α. γε χαίρειν δυνατὸν ὁμολόγηκας. ΚΑΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Οὐκ
 ἄρα τὸ χαίρειν, ἐστὶν εὖ πράττειν οὐδὲ τὸ ἀνιῶσθαι, κακῶς.
 ὥστε ἕτερον γίνεται τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγχαθοῦ. ΚΑΛ. Οὐκ οἶδ'
 ἄττα σοφίη, ὧ Σώκρατες. ΣΩ. Οἶσθα, ἀλλὰ ἀκκίη, ὧ
 Καλλιμαχίαι. καὶ πρόβι γε ἐτι εἰς τὸ ἐμπροσθεν, ὅτι ἔχων
 ληρεῖς ἵνα εἰδῆς ὡς σοφὸς ὢν μὲ νουθετεῖς. οὐχ ἅμα διψῶν

bibere, voluptarium esse dicis? *Cal.* Dico. *So.* Ex hoc ergo quod ais, sitientem quidem esse, dolorosum est. *Cal.* Est. *So.* Bibere vero expletio est indigentiae, atque voluptas. *Cal.* Ita. *So.* Numquid ergo qua ratione bibit, gaudere dicis? *Cal.* Maxime. *So.* Quatenus vero fitit, dolere? *Cal.* Certe. *So.* Sentis igitur, quid sequatur? videlicet te fateri, dolentem gaudere simul, quando sitientem dicis bibere. An non simul id evenit eodem in loco atque tempore, sive animam, sive corpus respicias? nihil enim refert, ut arbitror. Itane est, an aliter? *Cal.* Ita. *So.* Verumtamen felicem esse simul & infelicem, impossibile esse dixisti. *Cal.* Equidem. *So.* At vero dolentem gaudere posse, confessus es. *Cal.* Apparet. *So.* Quapropter gaudere non idem est, atque esse felicem: neque dolere idem, quod infelicem esse. Ideoque aliud voluptas est, quam bonum. *Cal.* Nescio, quid commenteris. *So.* Immo scis, sed fateri non libet: at perge quaeso respondendo: ultro enim deliras: ut quam sa-

τε ἕκαστος ἡμῶν πέπαυται, καὶ ἅμα ἡδόμενος διὰ τοῦ πίνειν; **ΚΑΛ.** Οὐκ οἶδα ὅ, τι λέγεις. **ΓΟΡ.** Μηδαμῶς, ὦ Καλλί-
 κλεις· ἀλλὰ ἀποκρίνου καὶ ἡμῶν ἕνεκα, ἵνα περανθῶσιν οἱ λό-
 γοι. **ΚΑΛ.** Ἄλλ' αἰεὶ τοιοῦτός ἐσι Σωκράτης, ὦ Γοργία·
 μικρὰ καὶ ὀλίγου ἄξια ἀνερωτᾷ καὶ ἐξελέγχει. **ΓΟΡ.** Ἄλ-
 λά τί σοι διαφέρει; πάντως οὐ σὴ αὕτη ἡ τιμὴ, ὦ Καλλί-
 κλεις· ἀλλ' ὑπόσχεες Σωκράτη ἐξελέγξαι ὅπως ἂν βούληται.
ΚΑΛ. Ἐρώτα δὴ σὺ τὰ μικρὰ τε καὶ σενὰ ταῦτα ἐπέειπες **ΚΑΛ.**
 Γοργία δοκεῖ οὕτως. **ΣΩ.** Εὐδαίμων εἶ, ὦ Καλλίκλεις, ὅτι
 τὰ μεγάλα γε μεμύησαι πρὶν τὰ μικρὰ· ἐγὼ δ' οὐκ ὤμην
 δεμιτὸν εἶναι. ὅθεν οὖν ἀπέλειπες, ἀποκρίνου, εἰ οὐχ ἅμα
 παύεται διψῶν ἕκαστος ἡμῶν καὶ ἡδόμενος. **ΚΑΛ.** Φημί. **ΣΩ.**
 Οὐκοῦν καὶ πεινῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν ἅμα παύεται;
ΚΑΛ. Ἐσι ταῦτα. **ΣΩ.** Οὐκοῦν καὶ τῶν λυπῶν καὶ τῶν
 ἡδονῶν ἅμα παύεται; **ΚΑΛ.** Ναί. **ΣΩ.** Ἀλλὰ μὴν τῶν **ΚΑΛ.**
 ἀγαθῶν καὶ κακῶν οὐχ ἅμα παύεται, ὡς σὺ ὡμολόγεις· νῦν
 δὲ οὐχ ἔμολογεῖς; **ΚΑΛ.** Ἐγώ γε. τί οὖν δὴ; **ΣΩ.** Ὅτι οὐ

piens sis agnoscas, qui me castigas. Nonne unusquisque no-
 strum fitire definit, atque simul gaudere propter potum? *Cal.*
 Nescio, quid dicas. *Gor.* Nequaquam ita, o Callicles. immo
 responde nostri gratia, ut disputatio concludatur. *Cal.* At enim
 semper talis est Socrates, o Gorgia. exigua enim, & nullius
 momenti perquirat atque redarguit. *Gor.* Quid tua refert? non
 enim hoc tuum officium est: sed permitte, ut arguat arbitrato
 tuo. *Cal.* Quaere igitur, Socrates, de angustiis ac vilibus istis:
 quando id Gorgiae placet. *So.* Beatus es, o Callicles, qui mag-
 na consecutus mysteria sis prius, quam parva. ego vero id fas
 esse non iudicabam. Sed iam resumens ubi reliquisti, responde.
 An non simul definit quis fitire, atque gaudere? *Cal.* Concedo.
So. Nonne & famescere, aliasque cupiditates habere simul at-
 que voluptates definit? *Cal.* Ita est. *So.* An non ergo dolo-
 res & voluptates simul definit? *Cal.* Ita. *So.* Verumtamen a
 bonis & a malis non simul cessat, ut tu modo fatebaris. nunc
 vero non confiteris? *Cal.* Equidem, sed quid tum? *So.* Nem-

ταυτὰ γίγνεται, ὦ φίλε, τὰγαθὰ τοῖς ἡδέσι, οὐδὲ τὰ κακὰ τοῖς ἀνιαροῖς. τῶν μὲν γὰρ ἅμα παύεται, τῶν δὲ, οὐ, ὡς ἑτέρων ὄντων. πῶς οὖν ταυτὰ ἂν εἴη τὰ ἡδέα τοῖς ἀγαθοῖς, ἢ τὰ ἀνιαρὰ τοῖς κακοῖσιν; ἐὰν δὲ βούλη, καὶ τῆδε ἐπίσκεψαι. οἶμαι γὰρ σοι οὐδὲ ταύτη ἔμολογεῖσθαι. ἄβρει δὴ. τοὺς

c. ἀγαθοὺς οὐχὶ ἀγαθῶν παρουσίᾳ ἀγαθοὺς καλεῖς; ὡσπερ τοὺς καλοὺς οἷς ἂν κάλλος παρῆ; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Τί δέ, ἀγαθοὺς ἀνδρας καλεῖς ἀφρονας καὶ δειλοὺς; οὐ γὰρ ἄρτι γε ἀλλὰ τοὺς ἀνδρείους καὶ φρονίμους ἔλεγες. ἢ οὐ τοῦτους, ἀγαθοὺς καλεῖς; ΚΑΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Τί δέ; παῖδα ἀνόητον, χαίροντα ἤδη εἶδες; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Ἄνδρα δὲ οὐπω εἶδες ἀνόητον χαίροντα; ΚΑΛ. Οἶμαι ἐγώ γε. ἀλλὰ τί τοῦτο; ΣΩ. Οὐδέν ἄλλ' ἀποκρίνου. ΚΑΛ. Εἰ-

f. δον. ΣΩ. Τί δέ; νοῦν ἔχοντα, λυπούμενον καὶ χαίροντα;

498 a. ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Πότεροι δὲ μᾶλλον χαίρουσι καὶ λυποῦνται; οἱ φρόνιμοι, ἢ οἱ ἀφρονες; ΚΑΛ. Οἶμαι ἐγώ γε οὐ πο-

pe non eadem sunt, o amice, bona, & voluptuaria; neque mala eadem, atque molesta. ab his enim quis simul cessat: ab illis vero nequaquam, utpote aliis. quam igitur ratione voluptaria eadem sint, atque bona? vel molesta eadem, atque mala? Iam vero, si vis, hoc rursus pacto considera. arbitror enim, nec per hunc modum tibi consentiri. attende igitur: Bonos viros nonne bonorum praesentia bonos vocas? quemadmodum pulchros eos, quibus pulchritudo adfit, appellas. Cal. Equidem. So. Quid vero? bonos viros appellas dementes & timidos? non certe paulo ante; immo fortes prudentesque dicebas. nonne hos ipsos nuncupas bonos? Cal. Omnino equidem. So. Dementem autem puerum vidisti unquam voluptate perfundi? Cal. Vidi. So. Virum autem dementem vidisti aliquando affici voluptate? Cal. Opinor me vidisse, sed quorsum haec? So. Nihil refert. sed responde. Cal. Vidi. So. Quid vero? sanae mentis virum dolentem vidisti atque gaudentem? Cal. Certe. So. Utrique vero magis gaudent atque dolent: prudentesne, an imprudentes? Cal. Haud multum differre arbi-

λύ τι διαφέρειν. ΣΩ. Ἄλλ' ἀρκεῖ καὶ τοῦτο. ἐν πολέμῳ δὲ ἤδη εἶδες ἄνδρα δειλόν; ΚΑΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Τί οὖν; ἀπίοντων τῶν πολεμίων πότεροι σοὶ ἐδόκουν μᾶλλον χαίρειν; οἱ δειλοὶ, ἢ οἱ ἀνδρεῖοι; ΚΑΛ. Ἀμφότεροι ἔμοιγε μᾶλλον εἰ δὲ μὴ, παραπλησίως γε. ΣΩ. Οὐδὲν διαφέρει. χαίρουσι δ' **b.** οὖν καὶ οἱ δειλοὶ; ΚΑΛ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Καὶ οἱ ἄφρονες, ὡς ἔοικε. ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Προσίοντων δὲ, οἱ δειλοὶ μόνου λυποῦνται; ἢ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι; ΚΑΛ. Ἀμφότεροι. ΣΩ. Ἄρα ἑμοίως; ΚΑΛ. Μᾶλλον ἴσως οἱ δειλοὶ. ΣΩ. Ἀπίοντων δ' οὐ μᾶλλον χαίρουσιν; ΚΑΛ. Ἴσως. ΣΩ. Οὐκοῦν λυποῦνται μὲν καὶ χαίρουσι καὶ οἱ ἄφρονες καὶ οἱ φρόνιμοι, καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι παραπλησίως, ὡς σὺ φῆς· μᾶλλον δὲ οἱ δειλοὶ τῶν ἀνδρείων; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν οἷ γε **c.** φρόνιμοι καὶ οἱ ἀνδρεῖοι, ἀγαθοὶ οἱ δὲ δειλοὶ καὶ ἄφρονες, κακοὶ; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Παραπλησίως ἄρα χαίρουσι καὶ λυποῦνται οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοὶ; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Ἄρ' οὖν παραπλησίως εἰσὶν ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ, οἱ ἀγαθοὶ τε καὶ κακοὶ; ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ, οἱ ἀγαθοὶ, καὶ κακοὶ εἰσὶν

tror. So. Satis & istud. In bello autem vidistine unquam virum timidum? Cal. Quidni? So. Quid vero? cum recederent hostes, utri videbantur tibi magis gaudere: timidine, an fortes? Cal. Utrique mihi magis gaudere: vel saltem prope. So. Nihil refert. gaudent igitur & timidi? Cal. Magnopere. So. Et demones, ut apparet. Cal. Et isti. So. Cum vero hostes adveniant, soline dolent timidi, an etiam fortes? Cal. Utrique. So. Num similiter? Cal. Forte magis timidi. So. Abeuntibus autem nonne magis gaudent? Cal. Forte. So. Non igitur dolent atque gaudent imprudentes atque prudentes, timidique & fortes similiter, ut ipse ais: magis autem timidi, quam fortes? Cal. Aio equidem. So. Verumtamen prudentes quidem & fortes, boni sunt: timidi vero atque imprudentes, mali. Cal. Ita est. So. Quamobrem aequè gaudent atque dolent, & boni, & mali. Cal. Assentior. So. An ergo aequè boni malique sunt hi, qui boni sunt & qui mali? an potius boni dumtaxat, qui boni

- d. οἱ κακοὶ; ΚΑΛ. Ἀλλὰ μὰ Δι' οὐκ οἶδ' ὅ, τι λέγεις. ΣΩ. Οὐκ οἶσθ' ὅτι τοὺς ἀγαθοὺς, ἀγαθῶν φῆς παρουσία εἶναι ἀγαθοὺς, κακοὺς δὲ, κακῶν; τὰ δὲ ἀγαθὰ εἶναι τὰς ἡδονάς, κακὰ δὲ, τὰς ἀνίας; ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Οὐκοῦν τοῖς χαίρουσι πάρεσι τὰ ἀγαθὰ αἱ ἡδοναί, εἴπερ χαίρουσι. ΚΑΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Οὐκοῦν ἀγαθῶν παρόντων ἀγαθοὶ εἰσιν οἱ χαίροντες; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τί δέ; τοῖς ἀνιαμένοις οὐ πάρεσι τὰ κακὰ αἱ λύπαι; ΚΑΛ. Πάρεσι. ΣΩ. Κακῶν δὲ
- e. γε παρουσία φῆς σὺ εἶναι κακοὺς τοὺς κακοὺς. ἢ οὐκέτι φῆς; ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Ἀγαθοὶ ἄρα, οἳ ἂν χαίρωσι κακοὶ δὲ, οἳ ἂν ἀνιώνται; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οἱ μὲν γε μᾶλλον, μᾶλλον οἳ δ' ἤττον, ἤττον οἳ δὲ παραπλησίως, παραπλησίως. ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν φῆς παραπλησίως χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι τοὺς φρονίμους καὶ τοὺς ἄφρονας; καὶ τοὺς δειλοὺς καὶ τοὺς ἀνδρείους; ἢ καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς δειλοὺς; ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Συλλόγισαι δὴ κοινῇ μετ' ἐμοῦ τί ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν ἀμολογημένων. καὶ δις γάρ τοι καὶ τρίς φασὶ καλὸν εἶναι τὰ καλὰ λέγειν τε καὶ ἐπισκο-

funt; mali vero, qui mali? *Cal.* Per Iovem, nescio quid dicas. *So.* An ignoras dixisse te, bonos bonorum praesentia esse bonos: malos vero, malorum? Bona autem, voluptates esse: mala vero, dolores? *Cal.* Equidem. *So.* Nonne igitur his qui oblectantur adfunt bona, videlicet voluptates? si quidem oblectantur. *Cal.* Quid prohibet? *So.* Num praesentibus bonis boni sunt qui delectantur? *Cal.* Sunt. *So.* Et dolentibus adfunt mala, scilicet ipsi dolores? *Cal.* Adfunt. *So.* Malorum vero copia malos esse dicis qui mali sunt. nonne adhuc dicis? *Cal.* Equidem. *So.* Boni ergo sunt qui gaudent: mali vero qui dolent. *Cal.* Maxime. *So.* Et qui magis, nimirum magis: quive minus, & hi minus: & qui pariter, aequae. *Cal.* Ita. *So.* Numquid ais, ita gaudere atque dolere prudentes ut imprudentes: rursusque timidos atque fortes? an magis etiam timidos? *Cal.* Aio. *So.* Reputa igitur una mecum, quid nobis ex his quae concessa sunt eveniat. Bis enim atque ter, pulchrum esse ferunt, ea

πεισῶμαι. ἀγαθὸν μὲν εἶναι τὸν φρόνιμον καὶ ἀνδρείον Φαμέν. p.
 ἢ γάρ; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Κακὸν δὲ, τὸν ἀφρονα καὶ δειλόν; 499
 ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἀγαθὸν δὲ αὖ τὸν χαίροντα; ΚΑΛ.
 Ναί. ΣΩ. Κακὸν δὲ, τὸν ἀνιώνμενον; ΚΑΛ. Ἀνάγκη.
 ΣΩ. Ἀνιάσθαι δὲ καὶ χαίρειν τὸν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ὁμοίως
 ἴσως δὲ καὶ μᾶλλον, τὸν κακόν; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν
 ὁμοίως γίγνεται κακὸς καὶ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ; ἢ καὶ μᾶλ-
 λον ἀγαθὸς ὁ κακός; οὐ ταῦτα συμβαίνει, καὶ τὰ πρότερα b.
 ἐκεῖνα, εἴαν τις ταυτὰ φῆ ἡδέα τε καὶ ἀγαθὰ εἶναι; οὐ ταῦ-
 τα ἀνάγκη, ὦ Καλλίκλεις; ΚΑΛ. Πάλαί τι σοῦ ἀκροῶ-
 μαι, ὦ Σώκρατες, καθομολογῶν, ἐνθυμούμενος ὅτι κἄν παί-
 ζων τις σοὶ ἐνδῶ ὀπίσθιν, τούτου ἄσμενος ἔχη, ὥσπερ τὰ μει-
 ράκια. ὡς δὴ σὺ οἶσι ἐμὲ, ἢ καὶ ἄλλον ἐντιναοῦν ἀνθρώπων,
 οὐχ ἡγεῖσθαι τὰς μὲν, βελτίους ἡδονὰς, τὰς δὲ, χείρους;
 ΣΩ. Ἰοῦ ἰοῦ, ὦ Καλλίκλεις, ὡς πανοῦργος εἶ καὶ μοι ὥσπερ c.
 παιδὶ χρῆ τοτὲ μὲν ταῦτα φάσκων οὕτως ἔχειν, τοτὲ δὲ
 δτιέρως ἐξαπατῶν με. καίτοι οὐκ ὤμην γε κατ' ἀρχὰς ὑπὸ

quae pulchra sunt dicere atque considerare. Bonum quidem esse prudentem fortemque esse diximus. nonne? *Cal.* Diximus. *So.* Malum vero, imprudentem & timidum? *Cal.* Profus. *So.* Bonum autem rursus eum, qui gaudeat? *Cal.* Ita. *So.* Malum vero eum, qui doleat? *Cal.* Necessè est. *So.* Dolere vero atque lactari bonum malumque similiter: forte etiam magis malum? *Cal.* Certe. *So.* Similiter ergo quis bonus fit & malus bono? vel potius ipse malus fit bonus? An non haec, & superiora illa sequuntur, si quis voluptaria eadem esse dixerit atque bona? an non necessario haec sequuntur, Callicles? *Cal.* Iamdudum te ausculto, Socrates, tibi que concedo, animadvertens, si quis vel ioco aliquid tibi dederit, id puerorum more libentius te arripere. Quasi vero existimare debeas, vel me vel alium quenquam non arbitrari alias voluptates esse meliores, alias vero deteriores. *So.* Hui, hui, o Callicles, quam astutus es! me quasi puerum ludis, quandoque in hunc modum rem habere asserens, quandoque aliter, & me decipiens. Atqui non
Plat. Oper. Vol. IV. H

σοῦ ἐκόντος εἶναι ἑξαπατηθῆσεσθαι, ὡς ὄντος φίλου νῦν δὲ ἐψεύσθην· καὶ, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη μοι, κατὰ τὸν παλαιὸν λόγον, τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν, καὶ τοῦτο δέχεσθαι τὸ διδόμενον παρὰ σοῦ. ἔσι δὲ δὴ, ὡς ἔοικεν, ὃ νῦν λέγεις, ὅτι ἡδοναὶ τινες εἰσὶν, αἱ μὲν, ἀγαθαί, αἱ δὲ, κακαί. ἤ γάρ; ΚΑΛ. Ναί.

- d. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἀγαθαὶ μὲν, αἱ ἀφέλσιμοι κακαὶ δὲ, αἱ βλαβεραί; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ὀφέλσιμοι δὲ γε, αἱ ἀγαθὸν τι ποιῶσαι· κακαὶ δὲ, αἱ κακὸν τι; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Ἄρ' οὖν τὰς τοιάσδε λέγεις; οἷον κατὰ τὸ σῶμα, ἃς νῦν δὴ ἐλέγχομεν ἐν τῷ ἐσθίειν καὶ πίνειν ἡδονάς; εἰ ἄρα τούτων αἱ μὲν ὑγίειαν ποιῶσαι ἐν τῷ σώματι, ἢ ἰσχὺν, ἢ ἄλλην τινὰ ἀρετὴν τοῦ σώματος, αὗται μὲν ἀγαθαί· αἱ δὲ τὰναντία τούτων, κακαί; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ λύπαι ὡσαύτως, αἱ μὲν χρησαί εἰσιν, αἱ δὲ, πονηραί. ΚΑΛ. Πῶς γάρ οὔ; ΣΩ. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρησὰς καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ αἰρετέον ἐσι καὶ πρακτέον; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τὰς δὲ πονηρὰς, οὔ; ΚΑΛ. Δῆλον δὴ. ΣΩ. Ἔνεκα γάρ που τῶν

arbitratur ab initio ultro deceptum iri abs te, cum sis amicus. nunc autem nimium me fefellisti: atque, ut videtur, quemadmodum vetus habet proverbium, necessario adducor, ut eo quod adest pro viribus bene utar, & quod tu das accipiam. Est autem, ni fallor, quod nunc affers, eiusmodi, voluptatum alias quidem bonas esse, alias vero malas. numquid? *Cal.* Procul dubio. *So.* Bonae vero nonne quae utiles: malae autem quae noxiae? *Cal.* Ita certe. *So.* Utiles autem quae boni aliquid afferunt: noxiae vero quae mali nonnihil? *Cal.* Assentior. *So.* Num igitur tales dicis, velut in corpore quas modo dicebamus, edendi bibendique voluptates? Numquid enim ex his quae valetudinem praestant corpori, aut robur, aut aliam quandam corporis virtutem, bonae sunt: quae contrariae, malae? *Cal.* Prorsus. *So.* Et dolores eodem pacto alii boni sunt, alii mali? *Cal.* Nihil prohibet. *So.* Bonas quidem voluptates, & dolores bonos eligere oportet, & proficui. *Cal.* Prorsus. *So.* Contra vero nequaquam. *Cal.* Manifestum est.

ἀγαθῶν ἅπαντα ἡμῖν ἔδοξε πρακτέον εἶναι, εἰ μνημονεύεις, ἔμοί τε καὶ Πῶλῳ. ἄρα καὶ σοὶ συνδοκεῖ οὕτω, τέλος εἶναι ἅπασῶν τῶν πράξεων τὸ ἀγαθόν; καὶ ἐκείνου ἕνεκα δεῖν πάντα τὰλλα πράττεσθαι; ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο, τῶν ἄλλων; **p.**
 σύμφηφος ἡμῖν εἴ καὶ σὺ ἐκ τρίτων; **ΚΑΛ.** Ἐγωγε. **ΣΩ.** ⁵⁰⁰
 Ἐῶν ἀγαθῶν ἄρα ἕνεκα δεῖ καὶ τὰλλα καὶ τὰ ἡδέα πράτ- **a.**
 τεῖν, ἀλλ' οὐ τὰγαθὰ, τῶν ἡδέων. **ΚΑΛ.** Πάνυ γε. **ΣΩ.**
 Ἄρ' οὖν παντὸς ἀνδρός ἐστιν, ἐκλέξασθαι ποῖα ἀγαθὰ τῶν
 ἡδέων ἐστὶ, καὶ ὁποῖα κακά; ἢ τεχνικοῦ δεῖ εἰς ἕκαστον;
ΚΑΛ. Τεχνικοῦ. **ΣΩ.** Ἀναμνησθῶμεν δὴ ὧν αὐτὸ ἐγὼ πρὸς
 Πῶλον καὶ Γοργίαν ἐτύγχανον λέγων. ἔλεγον γὰρ, εἰ μνη-
 μονεύεις, ὅτι εἶεν παρασκευαῖ, αἱ μὲν, μέχρις ἡδονῆς, αὐ- **b.**
 τὸ τοῦτο μόνον παρασκευάζουσαι, ἀγνοοῦσαι δὲ τὸ βέλτιον
 καὶ τὸ χεῖρον· αἱ δὲ, γινώσκουσαι ὅ, τι τε ἀγαθόν καὶ ὅ,
 τι κακόν. καὶ ἐτίθουσι τῶν μὲν περὶ τὰς ἡδονὰς τὴν μαγει-
 ρικὴν κατὰ τὸ σῶμα ἐμπειρίαν, ἀλλ' οὐ τέχνην· τῶν δὲ
 περὶ τὸ ἀγαθόν, τὴν ἰατρικὴν τέχνην. καὶ πρὸς Φιλίου, αἶ

So. Nempe bonorum gratia agenda esse omnia ego & Polus consensusus. an meministi? & tibi similiter videtur hic esse finis omnium actionum, ipsum scilicet bonum? eiusque gratia cetera omnia facienda, non autem ipsum gratia reliquorum? An tertius in hanc sententiam nobis accedis? *Cal.* Equidem. *So.* Quamobrem bonorum gratia oportet & alia, & voluptates sequi: non autem bona gratia voluptatum. *Cal.* Profusus. *So.* An ergo cuiusque viri est eligere, quatenam ex rebus quae delectant bonae sunt, quatenam malae? an potius artificiosi viri opus est utrumque? *Cal.* Artificiosi. *So.* Recordemur ergo illorum, quae ad Polum Gorgiamque dixi, nam, si meministi, esse facultates quasdam praeparatrices dicebam: alias quidem usque ad voluptatem dumtaxat, quid melius deteriusve sit ignorantes: alias vero quid bonum malumve sit cognoscentes. Ponebam praeterea, earum quae circa voluptates versantur, coquinariam, circa corpus peritiam, sed non artem: earum vero, quae ad bonum intendunt, medendi artem. Et per Io-

- Καλλικλείς, μήτε αὐτὸς οἴου δεῖν πρὸς ἐμὲ παίζειν, μηδ' ὅ, τι ἂν τύχοις παρὰ τὰ δοκοῦντα ἀποκρίνου, μήτ' αὐτὰ παρ' ἐμοῦ οὕτως ἀποδέχου ὡς παίζοντος. ὄρας γὰρ ὅτι περὶ τούτου ἡμῖν εἰσὶν οἱ λόγοι οὗ τί ἂν μᾶλλον σπουδάσειέ τις καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχων ἄνθρωπος, ἢ τοῦτο, ὅντινα χρῆ τρέπον ζῆν; πότερον ἐπὶ ὃν σὺ παρακαλεῖς ἐμὲ, τὰ τοῦ ἀνδρὸς δὴ ταῦτα πράττοντα, λέγοντά τε ἐν τῷ δήμῳ, καὶ ῥητορικὴν ἀσχοῦντα, καὶ πολιτευόμενον τοῦτον τὸν τρόπον ὃν ὑμεῖς νῦν πολιτεύεσθε; ἢ ἐπὶ τόνδε τὸν βίον τὸν ἐν Φιλοσοφίᾳ; καὶ τί ποτ' ἐστὶν οὗτος ἐκείνου διαφέρων; ἴσως οὖν βέλτιστόν ἐστιν, ὡς
- d. ἄρτι ἐγὼ ἐπεχείρησα, διαιρεῖσθαι διελομένους δέ, καὶ ὁμολογήσαντας ἀλλήλοις, εἰ ἐστὶ τούτῳ διττῷ βίῳ, σκέψασθαι τί τε διαφέρειτον ἀλλήλοις, καὶ ὁπότερον βιωτέον αὐτοῖν. ἴσως οὖν οὕτω οἶσθα τί λέγω. ΚΑΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἄλλ' ἐγὼ σοι σαφέστερον ἐρῶ. ἐπειδὴ ὡμολογήκαμεν ἐγὼ τε καὶ σὺ, εἶναι μὲν τι, ἀγαθὸν, εἶναι δέ τι, ἡδὺ, ἕτερον δὲ τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ· ἐκατέρου δὲ αὐτοῖν μελέτην τινὰ εἶναι καὶ παρ-

vem amicabilem precor, o Callicles, ne adversus me ioceris, neque quidquid tibi occurrit respondeas: neque etiam rursus haec a me veluti iocum accipias. Vides enim, ea de re nobis esse sermonem, qua nihil magis nosse vir sanae mentis contendat, quemadmodum videlicet fit vivendum: utrum quemadmodum tu hortaris, illa agendo quae viri dicis esse officia, dicentem ad populum, & Rhetoricam exercentem, rem praeterea publicam gubernantem, ceu vos in praesentia gubernatis: an potius vita fit haec philosophica capessenda, & qua in re haec vita differt ab illa. Forte vero operae pretium est, quemadmodum incoeperam paulo ante, distinguere: atque deinde, cum nobis de distinctione convenerit, si haec duplex vita est, considerare quid intersit, & qua potius vivendum. Sed fortassis nondum quid dicam intelligis. Cal. Nondum certe. So. At planius dicam. quandoquidem confessi uterque sumus, esse quidem aliquid bonum, esse quoque aliquid voluptarium; sed aliud voluptarium esse, quam bonum; atque utriusque

σκευὴν τῆς κτήσεως, τὴν μὲν, τοῦ ἡδέος θήραν, τὴν δὲ, τοῦ ἀγαθοῦ· αὐτὸ δὲ μοι τοῦτο πρῶτον ἢ σύμφραθι, ἢ μὴ συμφραθῆς. ΚΑΛ. Οὕτω φημί. ΣΩ. Ἴθι δὲ, ἃ καὶ πρὸς τοῦσδε ἐγὼ ἔλεγον διαμολόγησαί μοι, εἰ ἄρα σοὶ ἔδοξα τότε ἀληθῆ λέγειν. ἔλεγον δὲ πού ὅτι ἡ μὲν ὀψοποιητικὴ οὐ μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι, ἀλλ' ἐμπειρία· ἡ δ' ἰατρικὴ λέγων ὅτι ἡ μὲν τούτου οὐ θεραπεύει καὶ τὴν φύσιν ἔσκεπται, καὶ τὴν αἰτίαν ὧν πράττει, καὶ λόγον ἔχει τούτων ἐκάστου δοῦναι, ἢ ἰατρικὴ ἢ δ' ἑτέρα, τῆς ἡδονῆς, πρὸς ἣν ἡ θεραπεία αὐτῆ ἔστιν ἅπασα, κομιδῇ ἀτεχνῶς ἐπ' αὐτὴν ἔρχεται, οὔτε τι τὴν φύσιν σκεψαμένη τῆς ἡδονῆς, οὔτε τὴν αἰτίαν ἀλόγως τε παντάπασιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν διαριζησαμένη τριβῆ καὶ ἐμπειρία μνήμη μόνον σωζομένη τοῦ εἰωθότος γίνεσθαι, ᾧ δὲ καὶ πορίζεται τὰς ἡδονάς. ταῦτ' οὖν πρῶτον σκέπει εἰ δοκεῖ σοὶ ἰκανῶς λέγεσθαι, καὶ εἶναι τινες καὶ περὶ ψυχὴν τοιαῦται ἄλλαι πραγματεῖαι· αἱ μὲν, τεχνικαί,

horum studium & praeparationem quandam esse ad ea comparanda: alteram videlicet venationem boni, alteram voluptatis. Hoc ipsum primo, antequam ulterius procedam, assentiris mihi, necne? *Cal.* Assentior. *So.* Age & illa, quae ad hos dicebam, mihi assentire, si modo vera tunc loqui tibi sum visus. Constanter vero affirmabam, non videri mihi coquinariam esse artem, sed peritiam quandam: medicinam vero esse artem; propterea quod medicinae facultas illius quod curat naturam, & causam eorum quae agit expendit, ac horum cuiusque reddere rationem potest. Altera vero voluptatis facultas, ad ipsam voluptatem, circa quam totum eius versatur studium, omnino absque arte procedit, neque voluptatis ipsius naturam considerans neque causam: temeraria prorsus, ut ita dixerim, neque pensum habens quidquam, sed usu quodam atque experientia, & memoria eius quod accidere consueverit, solum freta, voluptates studiose parat. Haec ergo primum perpende, an sufficienter tibi dicta videantur, & an praeterea esse putes tales quasdam circa animam facultates: alias quidem

- προμήθειάν τινα ἔχουσαι τοῦ βελτίστου περὶ τὴν ψυχὴν· αἱ δὲ, τούτου μὲν ὀλιγωροῦσαι, ἐσκεμμέναι δ' αὖ, ὥσπερ ἐκεῖ, τὴν ἡδονὴν μόνου τῆς ψυχῆς, τίνα ἂν αὐτὴ τρόπον γίγνοιτο. ἤ τις δὲ ἢ βελτίων ἢ χειρῶν τῶν ἡδονῶν, οὔτε σκοποῦμεναι, οὔτε μέλου αὐταῖς ἄλλο ἢ χαρίζεσθαι μόνου, εἴτε
- c. βέλτιον, εἴτε χειρῶν. ἐμοὶ μὲν γάρ, ὦ Καλλίκλεις, δοκοῦσι τε εἶναι καὶ ἔγωγε φημί τὸ τοιοῦτον κολακείαν εἶναι καὶ περὶ σῶμα καὶ περὶ ψυχὴν, καὶ περὶ ἄλλο ὅτου ἂν τις τὴν ἡδονὴν θεραπεύῃ, ἀσκεπτῶς ἔχων τοῦ ἀμεινόνος τε καὶ τοῦ χειρόνος. σὺ δὲ δὴ πρότερον συγκατατίθεσαι ἡμῖν περὶ τούτων τὴν αὐτὴν δόξαν, ἢ ἀντιφῆς; ΚΑΛ. Οὐκ ἔγωγε, ἀλλὰ συγχωρῶ ἵνα σοὶ καὶ περανθῇ ὁ λόγος, καὶ Γοργία τῶδε
- d. χαρίσωμαι. ΣΩ. Πρότερον δὲ περὶ μὲν μίαν ψυχὴν ἐστὶ τοῦτο, περὶ δὲ δύο καὶ πολλάς οὐκ ἔστιν; ΚΑΛ. Οὐκ ἀλλὰ καὶ περὶ δύο καὶ περὶ πολλάς. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἀθρόαις ἅμα χαρίζεσθαι ἐστὶ, μηδὲν σκοπούμενον τὸ βέλτιστον; ΚΑΛ. Οἶμαι ἔγωγε. ΣΩ. Ἐχεις οὖν εἰπεῖν αἰτινές εἰσιν αἱ ἐπιτηδεύσεις

artificiosas, videlicet eius quod sit animae optimum curam ge-
rentes: alias vero id negligentes, dum solum cogitant, quem-
admodum & de corpore diximus, quo pacto oblectare ani-
mum queant. quae quidem, utrum melior an deterior sit vo-
luptas, minime cogitant: neque aliud quidquam curant, quam
ut oblectent, five melius id sit, five deterius. Mihi quidem
videntur esse tales aliquae facultates, universumque id mini-
sterium adulationem esse duco, tam circa animam, quam circa
corpus, & omnino circa aliud quodlibet, cuius voluptatem
quis affectat, nulla prorsus melioris deteriorisve adhibita ratio-
ne. Tu vero utrum in eandem nobiscum sententiam convenis,
an dissentis? *Cal.* Minime quidem: immo consentio, ut tibi
quandoque disputatio concludatur, & huic Gorgiae gratificer.
So. Numquid hoc circa unam quidem est animam, circa vero
duas vel plures non est? *Cal.* Non ita: sed & circa duas, &
circa multas. *So.* Nonne & multis in unum convenientibus
gratificari quis potest, absque ulla eius quod est optimum ra-

αἰ τοῦτο ποιοῦσαι; μᾶλλον δὲ, εἰ βούλει, ἐμοῦ ἐρωτῶντος, ἢ μὲν ἂν σοι δοκῇ τούτων εἶναι, Φάθι ἢ δ' ἂν μὴ, μὴ Φάθι. πρῶτον δὲ σκεψάμεθα τὴν ἀλύπητικὴν. οὐ δοκεῖ σοι τοιαύτη ε. τίς εἶναι, ᾧ Καλλιόκλεις; τὴν ἡδονὴν ἡμῶν μόνον διώκειν, ἄλλο δ' οὐδὲν φροντίζειν; ΚΑΛ. Ἐμοίγε δοκεῖ. ΣΩ. Οὐκ οὔν καὶ αἰ τοιαυτεῖς ἅπασαι, οἷον ἡ κιθαριστικὴ ἢ ἐν τοῖς ἀγῶσι; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τί δέ; ἢ τῶν χορῶν διδασκαλία, καὶ ἢ τῶν διθυράμβων ποιήσις, οὐ τοιαύτη τις σοι καταφαίνεται; ἢ ἡγῆ τὴν φροντίζειν Κινησίαν τὸν Μέλητος, ὅπως ἐρεῖ τι τοιοῦτον ὅθεν ἂν οἱ ἀκούοντες βελτίους γίνουιντο; ἢ ὅ, τι μέλλει χαριεῖσθαι τῷ ὀχλῷ τῶν θεατῶν; ΚΑΛ. Δῆλον δὲ ρ. τοῦτό γε, ᾧ Σώκρατες, Κινησίου γε πέρι. ΣΩ. Τί δὲ ὁ πατήρ ⁵⁰² αὐτοῦ Μέλης; ἢ πρὸς τὸ βέλτιστον βλέπων ἐδόκει σοι κιθα- ^{a.} ρωδεῖν; ἢ ἐκεῖνος μὲν οὐδὲ πρὸς τὸ ἡδιστον; ἡγία γὰρ ἄδων τοὺς θεατάς. ἀλλὰ δὴ σκόπει οὐχὶ ἢ τε κιθαρωδικὴ δοκεῖ σοι πᾶσα καὶ ἢ τῶν διθυράμβων ποιήσις, ἡδονῆς χάριν εὐρησθαι; ΚΑΛ. Ἐμοίγε, ΣΩ. Τί δὲ ἢ σεμνὴ αὕτη καὶ θαυ-

tione? *Cal.* Sic arbitrator. *So.* Potesne dicere, quae studia sint quae hoc efficiant? Immo, si vis, me quaerente, eam quidem quae talis tibi videtur, concede esse talem: quae vero non talis, nega. Principio tibicinariam consideremus. an non tibi haec videtur esse talis, ut aliud nihil quam aures delectare curet? *Cal.* Mihi quidem. *So.* Num & aliae omnes eiusmodi, qualis citharistica, qua in certaminibus utuntur? *Cal.* Certe. *So.* Quid? doctrina chori, dithyramborumque poësis, nonne eiusmodi tibi esse videtur? an putas, Cinefiam Meletis filium, ut tale aliquid dicat, unde audientes meliores reddantur, spectare? vel potius, unde spectatorum turbae placere possit? *Cal.* Manifestum quidem hoc est, o Socrates, de Cinefia. *So.* Pater vero eius Meles, an ad id quod optimum esset, prospicere videbatur, cum ad citharam caneret? vel ipse profecto ne ad voluptatem quidem? nam molestus audientibus erat. Verum considera, nonne citharoedica facultas omnis, dithyramborumque poësis, oblectandi gratia tibi videtur inventa? *Cal.* Mihi qui-

- b. *μασὴ ἢ τῆς τραγωδίας ποιήσις; ἐφ' ᾧ ἐσπούδακε; πότερον ἐστὶν αὐτῆς τὸ ἐπιχειρήματα καὶ ἡ σπουδὴ, ὡς σοὶ δοκεῖ, χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς μόνον; ἢ καὶ διαμάχεσθαι, ἐάν τι αὐτοῖς ἡδὺ μὲν ἦ καὶ κεχαρισμένον, πονηρὸν δὲ, ὅπως τοῦτο μὲν μὴ ἔρει· εἰ δὲ τι τυγχάνει ἀγὰρ καὶ ὠφέλιμον, τοῦτο δὲ καὶ λέξει καὶ ἄσεται, ἐάν τε χαίρωσιν, ἐάν τε μὴ; ποτέρως σοὶ δοκεῖ παρεσκευάσθαι ἢ τῶν τραγωδιῶν ποιήσις; ΚΑΛ. Δῆλον*
- c. *δὴ τοῦτό γε, ᾧ Σώκρατες, ὅτι πρὸς τὴν ἡδονὴν μᾶλλον ὤρμηται, καὶ τὸ χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ τοιοῦτον, ᾧ Καλλίκλεις, ἔφαμεν νῦν δὴ κολακείαν εἶναι. ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Φέρε δὴ, εἴ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τό, τε μέλος καὶ τὸν ῥυθμὸν καὶ τὸ μέτρον, ἄλλό τι ἢ λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον; ΚΑΛ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Οὐκοῦν πρὸς πολλὸν ὄχλον καὶ δῆμον οὗτοι λέγονται οἱ λόγοι. ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Δημηγορία ἄρα τίς ἐστὶν ἢ ποιητική. ΚΑΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Οὐκοῦν ἡ ῥητορικὴ δημηγορία ἂν εἴη. ἢ οὐ ῥητορεύειν δοκοῦσί σοι οἱ ποιηταὶ ἐν τοῖς θεάτροις; ΚΑΛ. Ἐμοιγε. ΣΩ. Νῦν ἄρα ἡμεῖς εὐρήκαμεν ῥητορικὴν*
- d.

idem. So. Quid autem praeclara haec tragoedia atque admiranda poesis molitur? Numquid studium eius conatusque ad auditorium voluptatem solum tendit? vel, si quid voluptarium quidem atque gratum sit, sed tamen malum, id cavebit ne unquam dicat? contra vero, si quid molestum, attamen utile fuerit, id & dicet, & canet, oblectentur necne audientes? Sed quidnam tragoedorum poesis elaborare maxime tibi videtur? Cal. Constat, eam ad voluptatem gratiamque spectantium potius declinare. So. Nonne hoc ipsum paulo ante adulationem esse diximus? Cal. Plane. So. Age utique, si quis auferat ex tota poesi concentum, & rhythmum, atque mensuram, aliudne quidquam praeter sermones quosdam supererit? Cal. Id ipsum. So. Nonne ad turbam populumque hi sermones habentur? Cal. Procul dubio. So. Popularis ergo oratio quaedam est poesis. Cal. Apparet. So. Nonne rhetorica quoque popularis est oratio? an non rhetorica in theatris uti poetae tibi videntur?

τινα πρὸς δῆμον, τοιοῦτον οἷον παίδων τε ἴμοῦ καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ δούλων καὶ ἐλευθέρων ἦν οὐ πᾶν ἀγάμεθα. κολακικὴν γὰρ αὐτὴν φαμέν εἶναι. ΚΑΛ. Πᾶν γε. ΣΩ. Ἐἴελ. τί δὲ ἢ πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον ῥητορικὴ, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι δήμους τοὺς τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν, τί ποτε ἡμῖν αὕτη ἐστὶ; πότερον σοὶ δοκοῦσι πρὸς τὸ βέλτισον ἀεὶ λέγειν οἱ ῥήτορες, τούτου σοχαζόμενοι ὅπως οἱ πολῖται ὡσβέλτιστοι ἔσονται διὰ τοὺς αὐτῶν λόγους; ἢ καὶ οὗτοι πρὸς τὸ χαρίζεσθαι τοῖς πολίταις ὠρμηγμένοι, καὶ ἔνεκα τοῦ ἰδίου τοῦ αὐτῶν, ὀλιγωροῦντες τοῦ κοινοῦ, ὡσπερ παισὶ προσομιλοῦσι τοῖς δήμοις, χαρίζεσθαι αὐτοῖς πειρώμενοι μόνον; εἰ δὲ γε βελτίους ἔσονται ἢ χεῖρους διὰ ταῦτ', οὐδὲν φροντίζουσιν; ΚΑΛ. Οὐχ ἀπλοῦν ἔτι τοῦτο ὃ ἐρωτᾷς. εἰσὶ μὲν γὰρ οἱ κηδόμενοι τῶν πολιτῶν λέγουσιν ἃ λέγουσιν, εἰσὶ δὲ καὶ οἴους σὺ λέγεις. ΣΩ. Ἐξαρκεῖ. εἰ γὰρ καὶ τοῦτό ἐστι διπλοῦν, τὸ μὲν ἕτερόν που τούτου, κολακεία ἂν εἴη, καὶ αἰ-

Cal. Mihi quidem. *So.* Nunc ergo invenimus rhetoricam quandam ad populum talem, qualis est puerorum simul, & mulierum virorumque, & fervorum atque liberorum. quam quidem haud valde probamus: quippe cum adulatoriam eam esse confessi sumus. *Cal.* Sic est profecto. *So.* Agedum, quid de ea dicemus rhetorica, qua ad Atheniensem aliarumque civitatum populos ex viris liberis conflatos utuntur? qualis ea est? Utrum tibi videntur oratores ad id semper, quod optimum fit, verba dirigere, id dumtaxat spectantes, qua ratione cives quam optimi ex eorum orationibus evadant? an potius hi quoque gratiam auditorum aucupantur, honi dumtaxat proprii gratia, publico interim neglecto commodo? nam perinde atque pueros, populum tractant, intenti dumtaxat ad gratiam: nihil vero curantes, utrum ob hoc meliores, aut deteriores reddantur. *Cal.* Haud simplex iam est, quod interrogas. Sunt enim qui in orando utilitati civium consulunt: sunt & alii tales, quales ipse narras. *So.* Satis est. Si enim & hoc est duplex, alterum quidem eius membrum adulatio erit, turpisque con-

σχρά δημηγορία τὸ δ' ἕτερον, καλὸν, τὸ παρασκευάζειν ὅπως ὠσβέλτισαι ἔσονται τῶν πολιτῶν αἱ ψυχαί. καὶ αἰεὶ διαμάχασθαι λέγοντα τὰ βέλτισα, εἴτε ἡδίω εἴτε ἀηδέστερα ἔσαι

- b. τοῖς ἀκούουσιν. ἀλλ' οὐ πρόποτε σὺ ταύτην εἶδες τὴν ῥητορικὴν. ἢ εἴτινα ἔχεις τῶν ῥητόρων τοιοῦτον εἰπεῖν, τί οὐχὶ καὶ ἐμοὶ αὐτὸν ἔφρασας τίς ἔστιν; ΚΑΛ. Ἀλλὰ μὰ Δία οὐκ ἔχω ἔγωγε σοὶ εἰπεῖν τῶν γε νῦν ῥητόρων οὐδένα. ΣΩ. Τί δέ; τῶν παλαιῶν ἔχεις τινα εἰπεῖν δι' οὗτινα αἰτίαν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι βελτίους γεγεμέναι, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἤρξατο δημηγορεῖν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ χείρους ὄντες; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ
- c. οἶδα τίς ἔστιν οὗτος. ΚΑΛ. Τί δέ; Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγενότα, καὶ Κίμωνα, καὶ Μιλτιάδην, καὶ Περικλέα τουτονὶ τὸν νεωστὶ τετελευτηκότα, οὗ καὶ σὺ ἀκήκοας; ΣΩ. Εἰ ἔστι γε, ὦ Καλλίκλεις, ἦν πρότερον σὺ ἔλεγες ἀρετὴν, ἀληθῆς, τὸ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι καὶ τὰς αὐτοῦ καὶ τὰς τῶν ἄλλων εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ' ὅπερ ἐν τῷ ὑσέρφῳ λόγῳ ἠναγκάσθημεν ἡμεῖς ὁμολογεῖν, ὅτι αἱ μὲν τῶν
- d. ἐπιθυμιῶν πληρούμεναι βελτίω ποιοῦσι τὸν ἄνθρωπον, ταύτας

cionatio: alterum vero pulchrum, studere videlicet, ut animi civium quam optimi fiant, semper pro audientium utilitate certando, sive placeant, sive displiceant quae dicuntur. Verum tu certe oratoriam eiusmodi vidisti nunquam. quod si inter oratores talem quempiam habes, cur non & eum mihi ostendisti? Cal. Per Iovem ex oratoribus qui nunc sunt, talem habeo nullum. So. Num autem inter veteres aliquem indicare potes, per quem Athenienses facti aliquando sunt meliores, postquam ille orare coeperit, cum pravi antea fuerint? Ego enim quis fit talis, ignoro. Cal. Quid vero? Themistoclem non audis virum bonum fuisse, & Cimonem, & Miltiadem, atque Periclem hunc nuper vita functum, quem ipse quoque orantem audisti? So. Si quidem est, o Callicles, vera virtus, quam in superioribus ipse dicebas, cupiditates videlicet suas aliorumque explere. At si id aliter habet, atque veluti postea in disputando fateri compulsi sumus, cupiditates illas quae me-

μὲν ἀποτελεῖν, αἱ δὲ χεῖρω, μὴ τούτου δὲ τέχνη τις εἶναι. τοιοῦτον ἄνδρα τούτων τινὰ γεγονέναι ἔχεις εἰπεῖν, ΚΑΛ. Οὐκ ἔχω ἐγώ γε πῶς εἶπω. ΣΩ. Ἄλλ' ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις. ἰδωμεν δὴ οὕτωςι ἀτρέμα σκοπούμενοι εἴ τις τούτων τοιοῦτος γέγονε. Φέρε γάρ, ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιστον λέγων ἂν λέγη, ἀλλό τι ἢ οὐκ εἰκῆ ἔρεϊ, ἀλλ' ἀποβλέπων πρὸς τι; ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες δημιουργοί, βλέποντες πρὸς τὸ ἑαυτῶν ἔργον ἕκαστος, οὐκ εἰκῆ ἐκλεγόμενος ἂν προσφέρει πρὸς τὸ ἔργον τὸ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅπως ἂν εἶδος τι αὐτῷ σχῆ τούτο ὃ ἐργάζεται. οἶον, εἰ βούλει ἰδεῖν τοὺς ζωγράφους, τοὺς οἰκοδόμους, τοὺς ναυπηγοὺς, τοὺς ἄλλους πάντας δημιουργοὺς, ὅντινα βούλει αὐτῶν, ὡς εἰς τάξιν τινὰ ἕκαστος ἕκαστον τίθησιν ὃ ἂν τιθῆ, καὶ προαναγκάζει τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ πρέπον τε εἶναι καὶ ἀρμόττειν, ἕως ἂν τὸ ἅπαν συστήσῃται τεταγμένον τε καὶ κεκοσμημένον πᾶν, καὶ οἱ τε δὴ ἄλλοι δημιουργοί, καὶ οὗς νῦν δὴ ἐλέγομεν, οἱ περὶ τὸ σῶμα παιδοτρίβαι τε καὶ ἰατροί, κοσμοῦσι πού τὸ σῶμα καὶ

P.
504
a.

liorem efficiunt virum, exsequi oportet: alias vero minime: atque huius rei cum ars quaedam exstet, artificemne eius aliquem demonstrare mihi potes? Cal. Non habeo equidem quod dicam. So. At vero si rite quaesiveris, invenies. Videamus iam sic fedate & quiete considerantes, num aliquis horum talis exstiterit. Dic age: Bonus vir, atque ad id quod optimum fit verba faciens, aliudne quid quam non temere dicet, sed ad aliquid respiciens? quemadmodum & alii omnes artifices, quorum suum quisque opus observat, nec casu, quod ad usum opus conferat, eligit, sed quemadmodum ad propositum sibi exemplar opus speciem aliquam consequatur. Veluti, si intueri placet pictores, & architectos, & fabros navium, aliosque omnes artifices: quivis eorum in ordinem quendam singula ubique disponit, cogitque alia aliis convenire atque congruere, donec totum constituitur quodam ordine exornatum. Id ergo omnes agunt artifices, atque hi, quos in superioribus dicebamus, paedotribae & medici similiter faciunt circa corpus. ornant enim ipsum at-

- συντάσσουσιν. ὁμολογοῦμεν οὕτω τοῦτ' ἔχειν, ἢ οὐ; ΚΑΛ.
- Ἔσω τοῦτο οὕτω. ΣΩ. Τάξεως ἄρα καὶ κόσμου τυχοῦσα οἰκία, χρησὴ ἂν εἴη, ἀταξίας δὲ, μοχθηρά; ΚΑΛ. Φημί.
- b. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ πλοῖον ὡσαύτως; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ τὰ σώματα φαμέν τὰ ἡμέτερα; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τί δ' ἢ ψυχὴ; ἀταξίας τυχοῦσα, ἔσαι χρησὴ, ἢ τάξεώς τε καὶ κόσμου τινός; ΚΑΛ. Ἀνάγκη ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ τοῦτο συνημολογεῖν. ΣΩ. Τί οὖν ὄνομά ἐστιν ἐν τῷ σώματι τῷ ἐκ τῆς τάξεώς τε καὶ τοῦ κόσμου γιγνομένῳ; ὑγίαιαν καὶ ἰσχυρὴν ἴσως λέγεις. ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Τί δὲ
- c. αὖ; τῷ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένῳ ἐκ τῆς τάξεως καὶ τοῦ κόσμου πειρῶ εὐρεῖν καὶ εἰπεῖν ὡσπερ ἐκεῖνο τὸ ὄνομα. ΚΑΛ. Τί δὲ οὐκ αὐτὸς λέγεις, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἄλλ' εἴ σοι ἠδίων ἐστιν, ἐγὼ ἔρω. σὺ δ' ἂν μὲν σοι δοκῶ ἐγὼ καλῶς λέγειν, φάσι εἰ δὲ μὴ; ἔλεγχε, καὶ μὴ ἐπίτρεπε. ἔμοιγε δοκεῖ ταῖς μὲν τοῦ σώματος τάξεσιν ὄνομα εἶναι ὑγιεινὸν, ἐξ οὗ ἐν αὐτῷ ἢ ὑγίαια γίγνεται καὶ ἢ ἄλλη ἀρετὴ τοῦ σώματος. ἔστι ταῦτα,
- d. ἢ οὐκ ἐστιν; ΚΑΛ. Ἔστι. ΣΩ. Ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς τάξεσι

que componunt. Confitemur id ita se habere, necne? *Cal.* Sit ita. *So.* Domus igitur ornatum & ordinem affecuta, bona erit: si minus, mala. *Cal.* Assentior. *So.* Et navigium eodem pacto. *Cal.* Eodem. *So.* Atqui & corpora nostra similiter. *Cal.* Similiter. *So.* Quid vero animus, si ordinis fuerit expertus, num bonus erit? an potius, si ordinis ornamentique compos? *Cal.* Necessarium est ex superioribus hoc quoque fateri. *So.* Quod ergo nomen est ei, quod in corpore ex ordine ornatuque efficitur? *Cal.* Sanitatem & vires fortasse dices. *So.* Dico equidem. Quod vero nomen ei, quod in animo ex ordine fit atque ornatum? Conare invenire atque exprimere huius, quemadmodum & illius. *Cal.* Cur non ipse dicis, Socrates? *So.* Si ita tibi placet, dicam: tu vero, si vera loqui videbor, concedito: si minus, reprobato, nec ullo modo condonato. Mihi quidem videtur ordinationi corporis nomen esse sanum: ex quo in ipso fit sanitas, aliaque corporis virtus. Itane est, an aliter? *Cal.* Ita. *So.*

καὶ κοσμήσῃσι νόμιμον τε καὶ νόμος ὄψεν καὶ νόμιμοι γίγ-
 νονται καὶ κόσμοι. ταῦτα δ' ἔσι δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη.
 Φῆς, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Ἔγω. ΣΩ. Οὐκοῦν πρὸς ταῦτα βλέπων
 ὁ ῥήτωρ ἐκεῖνος ὁ τεχνικός τε καὶ ἀγαθὸς, καὶ τοὺς λόγους
 προσοίσει ταῖς ψυχαῖς οὓς ἂν λέγῃ, καὶ τὰς πράξεις ἀπά-
 σασ· καὶ δῶρον ἕαν τι διδῶ, δώσει, καὶ ἕαν τι ἀφαιρῆται,
 ἀφαιρήσεται· πρὸς τοῦτο αἰεὶ τὸν νοῦν ἔχων ὅπως ἂν αὐτοῦ
 τοῖς πολίταις δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνηται, ἀδι- e.
 κία δὲ ἀπαλλάττηται καὶ σωφροσύνη μὲν ἐγγίγνηται, ἀκο-
 λασία δὲ ἀπαλλάττηται καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται, κα-
 κία δὲ ἀπίη. συγχαρεῖς, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Συγχαρῶ. ΣΩ. Τί
 γὰρ ὄφελος, ὦ Καλλίκλεις, σώματί γε κάμνοντι καὶ μοχ-
 θηρῶς διακειμένῳ σιτία πολλὰ δίδουσι, καὶ τὰ ἡδίστα ἢ ποτὰ,
 ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν, ὁ μὴ ὀνήσῃ αὐτὸ ἔσθ' ὅτι πλεον, ἢ τοῦναντίου,
 κατὰ γε τὸν δίκαιον λόγον, καὶ ἔλαττον; ἔσι ταῦτα; ΚΑΛ.
 Ἔγω. ΣΩ. Οὐ γὰρ, οἶμαι, λυσιτελεῖ μετὰ μοχθηρίας σώ- p.
 ματος ζῆν ἀνθρώπῳ. ἀνάγκη γὰρ οὕτω ζῆν καὶ μοχθηρῶς. 505
 ἢ οὐχ οὕτω; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν τὰς ἐπιθυμίας ἀπο- a.

Animi vero ordinationi atque ornatui, legitimum lexque esse nomen: unde legitimi fiunt homines atque decori. Haec vero fuit iustitia atque temperantia. Assentiris, necne? *Cal.* Esto. *So.* An non igitur ad haec artificiosus ille rhetor & bonus respiciens, verba sua hominum animis adhibebit: actionesque omnes, & quidquid vel concedet aliquando, vel negabit, ad id semper intendet, ut civium animis iustitia quidem insit, iniustitia vero absit: rursus adsit temperantia, intemperantia vero eiiciatur: ceteraeque virtutes colantur, pravitas expellatur? Concedis, necne? *Cal.* Concedo equidem. *So.* Quidnam confert, o Callicles, corpori aegrotanti maleque affecto, cibos multos suavissimosque praebere, aut potum, aut aliud quippiam, quod non fit profuturum, hoc est, plus vel minus vel contrarium, quam iusta dicet ratio. Sunt haec, vel non? *Cal.* Sunt. *So.* Non enim prodesse arbitror homini, cum afflicto corpore vivere. Sic enim necesse est vivere male. nonne ita est?

πιμπλάναι (οἶον, πεινῶντα φαγεῖν ὅσον βούλεται ἢ διψῶν-
τα, πιεῖν) ὑγιαίνοντα μὲν ἑῶσιν οἱ ἰατροὶ ὡς τὰ πολλά· κάμ-
νοντα δὲ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέποτε ἑῶσιν ἐμπιπλασθαι ὧν ἐπι-
θυμεῖ. συγχωρεῖς τούτῳ γε καὶ σύ; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ.

- b. Περὶ δὲ ψυχὴν, ἃ ἄρισε, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος; ἕως μὲν ἂν
πονηρὰ ἦ, ἀνόητός τε οὖσα καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄδικος καὶ ἀνό-
σιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν
ἀλλ' ἅπτα ποιεῖν, ἢ ἀφ' ὧν βελτίων ἔσαι. Φῆς, ἢ οὐ; ΚΑΛ.
Φημί. ΣΩ. Οὕτω γὰρ που αὐτῇ ἄμεινον τῇ ψυχῇ. ΚΑΛ.
Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ εἴργειν ἐστὶν ἀφ' ὧν ἐπιθυμεῖ, κο-
λάζειν; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τὸ κολάζεσθαι ἄρα τῇ ψυχῇ
c. ἄμεινόν ἐστιν ἢ ἡ ἀκολασία, ὡς περὶ σὺ νῦν δὴ ἴσῳ. ΚΑΛ. Οὐκ
οἶδ' ἅπτα λέγεις, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ἄλλον τινὰ ἐρώτα. ΣΩ.
Οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει, ὠφελοῦμενος καὶ αὐτὸς, τοῦτο
πάσχων περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστὶ, κολαζόμενος. ΚΑΛ. Οὐδὲ γέ
μοι μέλει οὐδὲν ὧν σὺ λέγεις. καὶ ταῦτά σοι Γοργίου χάριν
ἀπεκρινάμην. ΣΩ. Εἴεν. τί οὖν δὴ ποιήσομεν; μεταξύ τῶν

Cal. Ita. *So.* Nonne cupiditatibus satisfacere, veluti esurien-
tem comedere quantum vult, vel sitientem bibere quatenus
placet, sanum quidem hominem medici plerumque permit-
tunt: aegrotantem vero nunquam, ut ita dixerim, appetitus
suos implere permittunt? Concedis hoc & ipse? *Cal.* Concedo.
So. Ad animum quod attinet, an non eadem est ratio? qua-
tenus enim pravus fit, & demens, atque intemperans, iniustus-
que & impius, coercendus nimirum est a cupiditatibus, neque
permittendus alia facere, quam illa ex quibus evadat melior. Con-
sentis, necne? *Cal.* Consentio. *So.* Ita enim ipsi animo expedit.
Cal. Profus. *So.* Nonne coercere, est ab his quae cupit, con-
tinere? *Cal.* Est. *So.* Continentia igitur melior est animo, quam
incontinentia, quemadmodum ipse modo statuebas. *Cal.* Nescio
quid dicas, Socrates. itaque alium quemvis interroga. *So.* Hic
non sustinet, ut ipsi quod utile fit, afferatur, atque eam de qua
nunc sermo habetur, continentiam consequatur. *Cal.* Nulla
omnino tuorum mihi verborum cura est, o Socrates. atque

λόγον καταλύσομεν; ΚΑΛ. Αὐτὸς γνώσῃ. ΣΩ. Ἄλλ' οὐδὲ τοὺς μύθους Φασὶ μεταξὺ θέμις εἶναι καταλείπειν, ἀλλ' ἐπι- d. θέντας κεφαλὴν ἵνα μὴ ἄνευ κεφαλῆς περιῖγῃ. ἀποκρίναι οὖν καὶ τὰ λοιπὰ, ἵνα ἡμῖν ὁ λόγος κεφαλὴν λάβῃ. ΚΑΛ. Ὡς βίαιος εἶ, ὦ Σώκратες· ἐὰν δὲ ἐμοὶ πείθῃ, ἐάσεις χαίρειν τὸν λόγον τοῦτον, ἢ καὶ ἄλλῳ τῷ διαλέξῃ. ΣΩ. Τίς οὖν ἄλλος ἐβελήσει; μὴ γάρ τοι ἀτελεῖ γέ τὸν λόγον καταλείπωμεν. ΚΑΛ. Αὐτὸς δὲ οὐκ ἂν δύναιο διελθεῖν τὸν λόγον, ἢ λέγων κατὰ σαυτὸν, ἢ ἀποκρινόμενος σαυτῷ; ΣΩ. Ἴνα μὴ τὸ τοῦ Ἐπιχάρμου γένηται, ἃ προτοῦ δύο ἄνδρες ἔλεγον, εἷς ὧν e. ἱκανὸς γένομαι. ἀτὰρ κινδυνεύει ἀναγκαιότατον εἶναι οὕτως. εἰ μέντοι ποιήσομεν, οἶμαι ἔγωγε χρῆναι πάντας ἡμᾶς φιλονείκως ἔχειν πρὸς τὸ εἰδέναι τὸ ἀληθὲς τί ἐστὶ περὶ ὧν λέγομεν, καὶ τί ψεῦδος. κοινὸν γὰρ ἀγαθὸν ἅπασι, φανερὸν γενέσθαι αὐτό. δίδεμι μὲν οὖν τῷ λόγῳ ἐγὼ ὡς ἂν μοι δοκῇ ἔχειν. ἐὰν δὲ τῷ ὑμῶν μὴ τὰ ὄντα δοκῶ ὁμολογεῖν ἐμαυτῷ, P. 506

haftenus Gorgiae gratia tibi respondi. So. Esto. quid ergo agemus? numquid sermonem medium abrumpemus? Cal. Ipse videris. So. At nefas esse aiunt, mancas dimittere fabulas: immo colophonem imponendum esse, ne absque capite oberrent. Responde ergo ad reliqua, ut sermo hic noster caput fortiatur. Cal. Quam violentus es, o Socrates! Profecto, si mihi credis, hanc disputationem iam dimittes, vel cum alio disputabis. So. Quisnam vult alius? ne imperfectum relinquamus sermonem. Cal. An non ipse sermonem potes percurrere, vel enarrando, vel tibimet respondendo? So. Ne mihi Epicharmi illud accidat, Quae prius narrabant duo, nunc ad illa unus sufficiam. Verumtamen videtur sic omnino necessarium esse. Si tamen id faciemus, puto equidem oportere nos omnes certatim ad id contendere, ut quid in his quae dicimus, verum, quidve falsum sit, cognoscatur. commune enim est hoc omnibus bonum, ut hic unicuique constet. Prosequor igitur ego ipse sermonem, quo pacto se habere videtur. Quod si cui vestrum forte mihi ipsi, quae vera non sint, videbor concedere, vestrum erit obicere atque a.

- χρῆ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ ἐλέγχειν. οὐδὲ γάρ τοι ἔγωγε εἰ-
 δὼς λέγω ἢ λέγω, ἀλλὰ ζητῶ κοινῇ μετ' ὑμῶν. ὥστε ἂν τι
 φαίνεται ὁ λέγων ἀμφισβητῶν ἐμοί, ἐγὼ πρῶτος συγχωρή-
 σμαι. λέγω μέντοι ταῦτα, εἰ δοκεῖ χρῆναι διαπερικυβηθῆναι
 τὸν λόγον· εἰ δὲ μὴ βούλεσθε, εἴωμεν δὴ χαίρειν, καὶ ἀπιώ-
 μεν. ΓΟΡ. Ἄλλ' ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, χρῆναι πω
 β. ἀπίεσαι, ἀλλὰ διεξελθεῖν σε τὸν λόγον. φαίνεται δέ μοι καὶ
 τοῖς ἄλλοις δοκεῖν. βούλομαι γὰρ ἔγωγε καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαι
 σου αὐτοῦ διόντος τὰ ἐπίλοιπα. ΣΩ. Ἄλλὰ μὲν δὴ, ὦ Γορ-
 γία, καὶ αὐτὸς ἡδέως μὲν ἂν Καλλικλεί τούτῳ ἔτι διελεγό-
 μην, ἕως αὐτῷ τὴν τοῦ Ἀμφίονος ἀπέδωκα ῥῆσιν ἀντὶ τῆς
 τοῦ Ζήθου ἐπειδὴ δὲ σὺ, ὦ Καλλικλείς, οὐκ ἐθέλεις συνδια-
 τερεῖσθαι τὸν λόγον, ἀλλ' οὖν ἐμοῦ γε ἀκούων, ἐπιλαμβάνου
 εἰ τι σοὶ δοκῶ μὴ καλῶς λέγειν. καὶ με εἰάν ἐξελέγχεις, οὐκ
 γ. ἀχθεσθήσομαι σοι, ὥσπερ σὺ ἐμοί· ἀλλὰ μέγιστος εὐεργέτης
 παρ' ἐμοὶ ἀναγεγράφη. ΚΑΛ. Λέγε, ὦ γὰρ, αὐτὸ, καὶ
 πέραινε. ΣΩ. Ἄκουε δὴ ἐξ ἀρχῆς ἐμοῦ ἀναλαβόντος τὸν
 λόγον. Ἄρα τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθόν, τὸ αὐτὸ ἐστίν; Οὐ ταυ-

redarguere. neque enim tanquam sciens dico illa; sed verum
 vobiscum communiter indagans. Quapropter si quid recte di-
 cere videbitur qui me reprehenderit, ego primus assentiar.
 Haec tamen ea mente dico, si modo sermonem perficiendum
 esse putatis. sin minus, omittamus iam, atque abeamus. Gor.
 At enim nondum mihi abeundum videtur, inmo disputatio-
 nem a te esse perficiendam. Puto autem ceteris quoque idem
 videri: & ipse percupio reliqua ex te ipso audire. So. Atqui,
 o Gorgia, libenter adhuc cum Callicle disputarem, donec pro
 Zethi, Amphionis dictum illi redderem. Sed quando tu, Cal-
 licles, disputationem recusas perficere mecum, saltem ausculta
 atque argue, si quid minus recte dicere tibi videbor. quod si
 me conviceris, haud infestus ero tibi, quemadmodum mihi
 tu, sed pro maximo beneficio id adscribam. Cal. Dic tu ipse,
 bone vir, & quod instituisti, absolve. So. Audi me igitur dis-
 putationem ab initio repetentem. An idem est voluptas atque

τὸν, ὡς ἐγὼ καὶ Καλλικλῆς ὠμολογήσαμεν. Πότερον δὲ τὸ ἡδὺ ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ πρακτέον, ἢ τὸ ἀγαθὸν ἕνεκα τοῦ ἡδέος; Τὸ ἡδὺ, ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ. Ἡδὺ δὲ ἐστὶ τοῦτο, οὐ παραγενομένου ἡδόμεθα; ἀγαθὸν δὲ, οὐ παρόντος ἀγαθοῦ ἐσμὲν; **Κ.** Πάνυ γε. Ἀλλὰ μὴν ἀγαθοὶ γε ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα ἀγαθὰ ἐσιν, ἀρετῆς τινὸς παραγενομένης. ἔμοιγε δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι, ὡ Καλλίκλεις. Ἀλλὰ μὲν δὴ ἢ γε ἀρετῆ ἐκάσου, καὶ σκεύους, καὶ σώματος, καὶ ψυχῆς αὐτῆς καὶ ζώου παντός, οὐχ οὕτως εἰκὴ κάλλιζα παραγιγνεται, ἀλλὰ τάξει καὶ ὀρθότητι, καὶ τέχνῃ, ἣτις ἐκάσῳ ἀποδέδοται αὐτῶν. Ἄρα ἐστὶ ταῦτα; Ἐγὼ μὲν γὰρ δὴ Φημι. Τάξει ἄρα τεταγμένον καὶ κεκοσμημένον ἐστὶν ἡ ἀρετῆ ἐκά- **Κ.** σου. Φαίην ἂν ἔγωγε. Κόσμος τις ἄρα ἐγγενόμενος ἐν ἐκάσῳ ὁ ἐκάσου οἰκείος, ἀγαθὸν παρέχει ἐκάσῳ τῶν ὄντων. Ἐμοιγε δοκεῖ. Καὶ ψυχὴ ἄρα κόσμον ἔχουσα τὸν ἑαυτῆς, ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου. Ἀνάγκη. Ἀλλὰ μὴν ἦγε κόσμον ἔχουσα, κοσμία. Πῶς γὰρ οὐ μέλλει; Ἡ δὲ γε κοσμία, σώ-

bonum? Certe non idem, ut ego & Callicles confessi sumus. An voluptatem boni gratia, vel bonum gratia voluptatis sequi debemus? *Cal.* Voluptatem certe gratia boni. *So.* Est autem voluptas, qua praesente gaudemus: bonum vero, quo praesente boni sumus. *Cal.* Profus. *So.* Boni vero sumus, & nos & quaecunque alia, ob praesentem virtutem quandam. sic enim, o Callicles, necessarium esse mihi videtur. At virtus cuiusque, sive instrumenti, sive corporis, sive animae, non temere utique adest: sed ordine, rectitudineque, & arte, quae horum cuique tradita sit. numquid haec ita se habent? *Cal.* Mihi quidem sic se habere videntur. *So.* Quamobrem ordine ordinatum ornatumque esse, est cuiusque virtus. *Cal.* Nempe sic ego faterer. *So.* Itaque ornatus quidam proprius unicuique insitus, quodlibet efficit bonum. *Cal.* Mihi quidem sic apparet. *So.* Quapropter anima quae proprium habet ornatum, melior est illa, quae ornatus est expers. *Cal.* Necessè est. *So.* Iam vero quae habet ornatum, ornata est atque modesta. *Cal.* Quidni?

- p. φρων; Πολλή ἀνάγκη. Ἡ ἄρα σώφρων ψυχὴ ἀγαθὴ. ἐγὼ
 507 μὲν οὐκ ἔχω παρὰ ταῦτα ἄλλα φάναι, ὧ φίλε Καλλίκλεις.
 a. σὺ δ' εἰ ἔχεις, δίδασκε. ΚΑΛ. Λέγ' ὧ γαθέ. ΣΩ. Λέ-
 γω δὴ ὅτι εἰ ἡ σώφρων ἀγαθὴ ἐστίν, ἡ τούναντίου τῆ σώφρονι
 πεπονθυῖα; κακὴ ἐστίν. ἦν δὲ αὕτη ἡ ἄφρων τε καὶ ἡ ἀκόλα-
 στος; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ μὴν ὅγε σώφρων τὰ προσ-
 ἤκοντα πράττει ἂν καὶ περὶ θεοῦ καὶ περὶ ἀνθρώπου;
- b. οὐ γὰρ ἂν σωφρονοῖ τὰ μὴ προσήκοντα πράττων. Ἀνάγκη
 ταυτ' εἶναι οὕτω. Καὶ μὴν περὶ μὲν ἀνθρώπου τὰ προσ-
 ἤκοντα πράττων, δίκαι' ἂν πράττει, περὶ δὲ θεοῦ, ὅσια.
 τὸν δὲ τὰ δίκαια καὶ ὅσια πράττοντα ἀνάγκη δίκαιον καὶ
 ὅσιον εἶναι. Ἔσι ταῦτα. Καὶ μὲν δὴ καὶ ἀνδρείῳ γε ἀνάγκη.
 οὐ γὰρ δὴ σώφρονος ἀνδρός ἐστίν οὔτε διώκειν οὔτε Φεύ-
 γειν ἢ μὴ προσήκει ἄλλα δεῖ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώ-
 πους καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας Φεύγειν καὶ διώκειν, καὶ ὑπομέ-
 νοντα καρτερεῖν, ὅπου δεῖ. ὥστε πολλὴ ἀνάγκη, ὧ Καλλί-
 κλεις, τὸν σώφρονα, ὥσπερ διήλθομεν, δίκαιον ὄντα καὶ ἀν-

So. Talis vero est & temperans. Cal. Necessè est omnino. So. Quae vero temperans, est & bona. Equidem, o amice Callicles, quo pacto aliter dicam, non invenio. tu vero, si quid habes aliud, doce. Cal. Dic tu, bone vir. So. Dico igitur, si temperatus animus bonus est, consequi, ut qui contra atque temperatus affectus est, sit malus. Est vero talis intemperatus animus & incontingens. Cal. Sic est omnino. So. Temperatus autem agit decentia erga Deos atque homines. non enim temperatus esset, nisi decorum servaret. Cal. Necessè est sic esse. So. Proinde qui decentia inter homines agit, iuste agit: & agens similiter erga Deos, agit pie. eum vero, qui iusta piaque agit, necessè est esse iustum atque pium. Cal. Sic veritas habet. So. Praeterea fortem hunc esse necessè est. non enim temperati viri est, vel persequi, vel fugere aliter quam decet. immo oportet & res singulas, & homines ipsos, & voluptates atque molestias tum fugere, tum persequi, tum etiam tolerare ubi sit opus. Quamobrem omnino necessarium est, tem-

δρειὸν καὶ ὄσιον, ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελέως. τὸν δὲ ἀγαθὸν εὖ τε καὶ καλῶς πράττειν ἅ ἂν πράττοι τὸν δ' εὖ πράττοντα, μακάριον τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα, ἄξιον. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων τῷ σώφρονι, ὁ ἀκόλαστος, ὃν σὺ ἐπῆνεις. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα τίθεμαι, καὶ Φημι ταῦτα ἀληθῆ εἶναι. εἰ δὲ ἔστιν ἀληθῆ, τὸν βουλούμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαίμονα εἶναι, σωφροσύνην μὲν d. διακτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ Φευκτέον ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν καὶ παρασκευαστέον μάλισα μὲν, μηδὲν δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι ἔαν δὲ δευθῆ ἢ αὐτὸς, ἢ ἄλλός τις τῶν οἰκειῶν, ἢ ἰδιώτης, ἢ πόλις, ἐπιθετέον δίκην, καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν καὶ πάντα εἰς τοῦτο τὰ αὐτοῦ συντείνοντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσαι καὶ e. σωφροσύνη τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι, οὕτω πράττειν οὐκ ἐπιθυμίας ἔωντα ἀκολάστους εἶναι, καὶ ταύτας ἐπιχειροῦντα πληροῦν, ἀνήνυτον κακὸν, λησοῦ βίον ζῶντα. οὔτε

peratum virum, cum, ut diximus, iustus & fortis fit & pius, esse perfecte bonum: bonum vero, bene honesteque agere quidquid agat: eum autem qui bene agit, felicem esse atque beatum: improbum vero ac male agentem, esse miserum. Talis autem est, qui aliter est affectus quam temperatus: videlicet qui intemperatus est, quem ipse laudabas. Ego igitur haec ita statuo, & esse vera sentio. Quamobrem, si ita se res habet, quicumque optat beatus fore, temperantiam sequi exercereque debet: intemperantiam vero fugere, quantum cuiusque nostrum pedes valent: atque ita sese comparare, ut non indigeat castigatione atque poena: si vero indigeat vel ipse, vel alius quivis familiarium, sive privatus, sive civitas, adhibita poena coercendus est, si modo futurus sit beatus. Hoc mihi videtur esse signum, ad quod prospicientes dirigere vitam debemus, omnia tam publica quam privata ad hoc referentes, ut iustitia & temperantia illi adsit, qui futurus sit felix: non autem cupiditatibus omnia permittenda sunt; quas explere conari,

γὰρ ἂν ἄλλω ἀνθρώπῳ προσφιλὴς ἂν εἴη ὁ τριούτος, οὔτε
 θεῶ. κοινωνεῖν γὰρ ἀδύνατος ὅτῳ δὲ μὴ ἔνι κοινωνία, Φιλία
 οὐκ ἂν εἴη. φασὶ δ' οἱ σοφοὶ, ὧ Καλλίκλεις, καὶ οὐρανὸν καὶ
 p. γῆν, καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συνέχειν, καὶ
 508 Φιλίαν καὶ κοσμιότητα, καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην. καὶ
 a. τὸ ἅλον τοῦτο, διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦσιν, ὧ ἑταῖρε, οὐκ
 ἀκοσμίαν, οὔδ' ἀκολασίαν. σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐ προσέχειν τὸν
 νοῦν τούτοις, καὶ ταῦτα, σφοδρῶς ὧν ἄλλὰ λέληθέ σε ὅτι ἡ
 ἰσότης ἢ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύ-
 ναται. σὺ δὲ πλεονεξίαν οἶε δεῖν ἀσκεῖν. γεωμετρίας γὰρ
 ἀμελεῖς. εἶεν. ἢ ἐξελεγκτέος δὴ αὐτός ὁ λόγος ἡμῶν ἐσιν, ὡς
 b. οὐ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης κτήσει εὐδαίμονες οἱ εὐδαίμο-
 νες, κακίας δὲ, οἱ ἄδλιοι ἢ, εἰ οὗτος ἀληθὴς ἐσι, σκεπτέον
 τίνα τὰ συμβαίνοντα. τὰ πρόσθεν ἐκεῖνα, ὧ Καλλίκλεις,
 συμβαίνει πάντα, ἐφ' οἷς σύ με ἤρου εἰ σπουδάζων λέγοιμι
 λέγοντα ὅτι κατηγορητέον εἴη καὶ αὐτοῦ, καὶ υἱός, καὶ

inexplebile malum est, latronisque more vitam agere. Neque enim cuiquam hominum, is qui eiusmodi est, carus unquam erit, neque Deo: quippe cui societas cum aliis nulla esse possit: cui vero non fit societas, ei nec amicitia etiam unquam constabit. Tradunt autem sapientes, coelum & terram, Deosque & homines societate quadam & amicitia, modestoque ornatu, & temperantia, & iustitia contineri: atque hoc universum propterea mundum ornatumque appellant, non immunditiam, neque intemperantiam. Quae tu, quamvis sapiens, mihi videris animadvertisse nunquam. nam te latuit, geometricam aequalitatem in Diis atque hominibus valere quam plurimum. At vero tu in rebus omnibus pleonexiam, (id est, praestantiam, sive primas partes) exercendam putas: Geometriam namque contemnis. Age itaque, vel refellendus est sermo ille noster, quasi non iustitiae temperantiaeque possessione beati fiant quicumque beati, pravitatis vero miseri: vel si verus est, confiderandum est, quid sequatur. nempe priora illa consequentur omnia, in quibus a me, an serio loquerer, inquirebas. Ego

ἑταίρου, ἔάν τι ἀδικῆ καὶ τῆ ρητορικῆ ἐπὶ τοῦτο χρῆσθαι. καὶ ἂ Πῶλον αἰσχύνῃ ψῶου συγχωρεῖν, ἀληθῆ ἄρα ἦν, τὸ εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ὅσῳπερ αἰσχίον, τοσοῦτω κάκιον. καὶ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ρητορικῶν ἔσσεσθαι, δίκαιον c. ἄρα δεῖν εἶναι καὶ ἐπισήμονα τῶν δικαίων ὃ αὐτὸν Γοργίαν ἔφη Πῶλος δι' αἰσχύνῃν ὁμολογῆσαι. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, σκεψώμεθα τίνα ποτ' ἐστὶν ἂ σὺ ἐμοὶ ὀνειδίζεις. ἄρα καλῶς λέγεται, ἢ οὐ ὡς ἄρα ἐγὼ οὐχ οἶός τ' εἰμι βοηθῆσαι οὔτε ἔμαντῶ, οὔτε τῶν φίλων οὐδενί, οὐδὲ τῶν οἰκείων, οὐδ' ἐκσωσαι ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων εἰμι δὲ ἐπὶ τῷ βουλομένῳ, ὡσπερ οἱ ἄτιμοι, τοῦ ἐθέλοντος, ἂν τε τύπτειν βούληται (τὸ d. νεανικὸν δὲ τοῦτο τοῦ σοῦ λόγου) ἐπὶ κόρρη, ἔάν τε χρήματα ἀφαιρεῖσθαι, ἔάν τε ἐκβάλλειν ἐκ τῆς πόλεως, ἔάν τε, τὸ ἔσχατον, ἀποκτεῖναι. καὶ οὕτω διακείσθαι, πάντων δὲ αἰσχιστὸν ἐστίν, ὡς ὁ σὸς λόγος. ὃ δὲ δὴ ἐμὸς, ὅστις πολλάκις μὲν ἤδη εἴρηται, οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ ἔτι λέγεσθαι οὐ φημι, ὡ Καλλικλείς, τὸ τύπτεσθαι ἐπὶ κόρρη ἀδικῶς, αἰσχιστὸν τ'

vero accusandum esse & se ipsum, & filium, & amicum, si quid iniuste fuerit perpetratum, atque ad id utendum esse rhetorica, assereram. Et quae tu Polum verecundia adductum putabas concessisse, vera utique erant: videlicet iniuriam facere, quanto turpius est quam sustinere, tanto esse etiam deterius: atque eum, qui rectus futurus sit orator, oportere iustum esse, & quae iusta sunt scire. quod quidem rursus Gorgiam ob verecundiam concessisse Polus aiebat. Cum vero haec ita se habeant, consideremus, quae sunt illa in quibus me ipse vituperas: Num recte dicatur, necne, me videlicet non posse vel mihi, vel amicis atque domesticis opem ferre, neque ex maximis periculis liberare: at esse me in potestate libidineque cuiusque, quemadmodum abiectissimi quique solent, sive pulsare velit quis, ut tu iactabundus dicebas, super genam, sive pecunias rapere, sive urbe expellere, sive ultro supplicio afficere. Ita vero comparatum esse, rem turpissimam omnium esse dicebas. Mea vero sententia iam saepius dicta, atque rursus nihilo prohibente

- e. εἶναι. οὐδέ γε τὸ τέμνεσθαι οὔτε τὸ σώμα τὸ ἐμὸν, οὔτε τὸ βαλλάντιον ἀλλὰ τὸ τύπτειν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ ἀδίκως καὶ τέμνειν, καὶ αἰσχίον καὶ κάκιον. καὶ κλέπτειν γε ἅμα καὶ ἀνδραποδίζεσθαι, καὶ τοιχωρυχεῖν, καὶ συλλήβδην ὀτιῶν ἀδικεῖν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ, τῷ ἀδικοῦντι καὶ κάκιον καὶ αἰσχίον εἶναι, ἢ ἐμοὶ τῷ ἀδικουμένῳ. ταῦτα ἡμῖν ἀνω ἐκεῖ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν λόγοις οὕτω φανέντα, ὡς ἐγὼ λέγω, κα-
- P. ⁵⁰⁹ τέχεται καὶ δέδεται (καὶ εἰ ἀγροικότερόν τι εἰπεῖν ἐστὶ) σιδηροῖς καὶ ἀδαμαντίνοις λόγοις, ὡς γοῦν ἂν δόξειεν οὕτωςι.
- a. οὓς σὺ εἰ μὴ λύσεις, ἢ σοῦ τις νεανικώτερος, οὐχ οἶόν τε ἄλλως λέγοντα ἢ ὡς ἐγὼ νῦν λέγω, καλῶς λέγειν. ἐπεὶ ἐμοίγε ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν αἰεὶ, ὅτι ἐγὼ ταῦτα οὐκ οἶδα ὅπως ἔχει ὅτι μέντοι, ὧν ἐγὼ ἐντετύχηκα, ὡσπερ νῦν, οὐδεὶς οἶός τ' ἐστὶν ἄλλως λέγων, μὴ οὐ καταγέλαστος εἶναι. ἐγὼ μὲν οὖν αὖ
- b. τίθημι ταῦτα οὕτως ἔχειν. εἰ δὲ οὕτως ἔχει, καὶ μεγίστον τῶν κακῶν ἐστὶν ἢ ἀδικία τῷ ἀδικοῦντι καὶ ἔτι τούτου μείζον μεγίστου ὄντος, εἰ οἶόν τε, τὸ ἀδικοῦντα μὴ δίδόναι δίκην

dicenda, contra se habet: videlicet non esse turpissimum iniuste genam percuti, vel corpus marcupiumve caedi: sed percutere iniuste atque caedere, mihi, meisque turpius atque deterius. item furari, & in fervitutum adducere, murosque suffodere, atque summatim quamlibet iniuriam facere, esse ei qui facit deterius simul & turpius, quam accipere. Haec superius a nobis concessa, ut ego assero, continentur atque vincuntur, etsi dictu rusticus est, ferreis adamantisque rationibus, quibus, ut ita sentiam, adducor. quas nisi tu aut aliquis te robustior dissolvat, fieri non potest, ut aliter quam ut nunc ipse dico, recte dicatur. Nam mihi quidem semper idem permanet sermo: me videlicet haec nescire quo pacto se habeant: attamen nullum eorum quicum hactenus locutus sum, quemadmodum modo vobiscum, potuisse unquam aliter dicendo non ridiculum apparere. Quamobrem haec iterum statuo ita se habere. quod si ita se habeant, atque iniuria maximum ei, qui eam facit, est malorum: & illud insuper maius est iudicandum,

τίνα ἂν βοήθειαν μὴ δυνάμενος ἄνθρωπος βοηθεῖν ἑαυτῷ, καταγέλαστος ἂν τῇ ἀληθείᾳ εἶη; ἄρα οὐ ταύτην ἦτις ἀποτρέψει τὴν μεγίστην ἡμῶν βλάβην; ἀλλὰ πολλὴ ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰσχίστην βοήθειαν, μὴ δύνασθαι βοηθεῖν μήτε ἑαυτῷ, μήτε τοῖς αὐτοῦ φίλοις τε καὶ οἰκείοις· δευτέραν δὲ, τὴν τοῦ δευτέρου κακοῦ καὶ τρίτην, τὴν τοῦ τρίτου· καὶ τᾶλ- c. λα οὕτω, ὡς ἐκάστου κακοῦ μέγεθος πέφυκεν. οὕτω καὶ κάλλος τοῦ δυνατοῦ εἶναι ἐφ' ἑκάστα βοηθεῖν, καὶ αἰσχύνῃ, τοῦ μὴ. ἄρα ἄλλως ἢ οὕτως ἔχει, ὦ Καλλίκλεις; ΚΑΛ. Οὐκ ἄλλως. ΣΩ. Δυσὸν οὖν ἔντοιν, τοῦ ἀδικεῖν γε καὶ ἀδικεῖσθαι, μείζον μὲν κακὸν φαμὲν τὸ ἀδικεῖν, ἔλαττον δὲ, τὸ ἀδικεῖσθαι. τί οὖν ἂν παρασκευασάμενος ἄνθρωπος βοηθήσειεν αὐτῷ, ὥστε ἀμφοτέρας τὰς ὠφελείας ταύτας ἔχειν, τὴν τε d. ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι; πότερα δύναμιν, ἢ βούλησιν; ὧδε δὲ λέγω πότερον ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται; ἢ, ἐὰν δύναμιν παρασκευάσῃται τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται; ΚΑΛ. Δῆλον δὴ τοῦτό

videlicet ipsum qui fecerit, nunquam dare poenas: quod tandem auxilium erit illud, quod quisquis cum sibimet afferre non possit, revera sit contemnendus? nonne hoc quidem maximum a nobis amoveat detrimentum? Profecto necesse est hoc esse turpissimum, non posse auxilium eiusmodi praestare sibi ipsi, amicisque ac propinquis. secundum vero, auxilium adversus malum secundum: tertium, contra tertium: ceteraque similiter, prout cuiusque mali magnitudo se habet: ita ut pulchrum est opem afferre posse, & turpe non posse. Numquid aliter quam sic se res habet, Callicles? Cal. Certe non aliter. So. Cum igitur haec duo sint, facere iniuriam, ac pati: maius utique malum esse dicimus inferre, minus autem pati. Quodnam igitur auxilium sibi comparans aliquis, utrumque potissimum consequeretur, ut neque inferat iniuriam, neque accipiat? utrum potentiam, an voluntatem? Sic autem dico: utrum si nolit pati, iniuriam non patietur? an si potentiam sibi comparaverit, ita dumtaxat non patietur? Cal. Constat certe, si po-

γε, ὅτι ἐὰν δύναμιν. ΣΩ. Τί δὲ δὴ τοῦ ἀδικεῖν; πότερον, ἐὰν μὴ βούληται ἀδικεῖν, ἰκανὸν τοῦτ' ἐστίν; (οὐ γὰρ ἀδικήσει)

e. ἢ καὶ ἐπὶ τοῦτο δεῖ δύναμίν τινα καὶ τέχνην παρασκευάσασθαι, ὡς ἐὰν μὴ μάθῃ αὐτὰ καὶ ἀσκήσῃ, ἀδικήσει; τί οὐκ αὐτὸ γὰρ ἐμοὶ τοῦτο ἀπεκρίνου, ὦ Καλλίκλεις; πότερον σοὶ δοκοῦμεν ὀρθῶς ἀναγκαστῆναι ὁμολογεῖν ἐγὼ τε καὶ Πῶλος, ἢ οὐ; ἤνίκα ὁμολογήσαμεν μηδένα βουλόμενον ἀδικεῖν, ἀλλ' ἀκοντας τοὺς ἀδικούντας πάντας ἀδικεῖν. ΚΑΛ. Ἔγω σοι

p. τοῦτο, ὦ Σώκρατες, οὕτως, ἵνα διαπεράνῃς τὸν λόγον. ΣΩ.

510 a. Καὶ ἐπὶ τοῦτο ἄρα, ὡς ἔοικε, παρασκευασθῆναι ἐστὶ δύναμίν τινα καὶ τέχνην, ὅπως μὴ ἀδικήσωμεν. ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τίς οὖν ποτ' ἐστὶ τέχνη τῆς παρασκευῆς τοῦ μηδὲν ἀδικεῖσθαι, ἢ ὡς ὀλίγιστα; σκέψαι εἰ σοὶ δοκεῖ ἤπερ ἐμοί. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ ἤδη· ἢ αὐτὸν ἀρχειν δεῖ ἐν τῇ πόλει, ἢ τυραννεῖν, ἢ τῆς ὑπαρχούσης πολιτείας ἐταῖρου εἶναι. ΚΑΛ. Ὅρα, ὦ Σώ-

b. κρατες, ὡς ἐγὼ ἔτοιμός εἰμι ἐπαινεῖν ἂν τι καλῶς λέγῃς;

tentiam. So. Quid autem in inferendo? utrum si quis iniuriari nolit, fatis erit remedii? (neque enim iniuriam inferet) an ad hoc insuper potentia quaedam & ars est comparanda, quam nisi quis didicerit atque exercuerit, iniuriam faciet? Cur non mihi ad id saltem respondes, Callicles? utrum ego atque Polus tibi videmur recte superioribus coacti rationibus fuisse, necne? quando confessi sumus, neminem volentem iniuriam facere, sed invitos hanc inferre quicumque inferant. Cal. Esto tibi id ita, Socrates, ut disputationem hanc concludas. So. Ad hoc itaque potentia quaedam & ars comparanda videtur, ne cui faciamus iniuriam? Cal. Omnino quidem. So. Quænam igitur ars est ad facultatem comparandam, per quam vel nullam quis, vel minimam iniuriam patiat? Considera utrum tibi idem videatur, quod & mihi. Mihi quidem ita videtur, vel oportere principatum in republica obtinere, vel usurpare tyrannidem, vel cum præsentì gubernatione habere commercium. Cal. Vides, o Socrates, quam paratus sim, si quid recte dixeris, comprobare. profecto id mihi recte nimium abs te

τοῦτο μοι δοκεῖς πάνυ καλῶς εἰρηκέναι. ΣΩ. Σκόπει δὴ καὶ τὸδε ἐάν σοι δοκῶ εὖ λέγειν. Φίλος μοι δοκεῖ ἕκαστος ἑκάστῳ εἶναι ὡς οἶόν τε μάλισσα, ὅνπερ οἱ παλαιοὶ τε καὶ σοφοὶ λέγουσιν, ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ. οὐ καὶ σοι; ΚΑΛ. Ἐμοιγε. ΣΩ. Οὐκοῦν ὅπου τύραννός ἐστιν ἄρχων ἄγριος καὶ ἀπαιδευτος, εἴτις τούτου ἐν τῇ πόλει πολὺ βελτίων εἴη, φοβοῖτο δὴ πού ἂν αὐτὸν ὁ τύραννος, καὶ τούτῳ ἐξ ἅπαντος τοῦ νοῦ οὐκ ἂν ποτε δύναίτο φίλος γενέσθαι; ΚΑΛ. Ἐσι ταῦτα. ΣΩ. Οὐ- c. δέ γε εἴτις πολὺ φαυλότερος εἴη, οὐδ' ἂν οὗτος, καταφρονοῖ γὰρ ἂν αὐτοῦ ὁ τύραννος, καὶ οὐκ ἂν ποτε ὡς πρὸς φίλον σπουδάσειε. ΚΑΛ. Καὶ ταῦτ' ἀληθῆ. ΣΩ. Λείπεται δὴ ἐκεῖνος μόνος ἄξιος λόγου φίλος τῷ τοιούτῳ, ὃς ἂν ὁμοίῳτις ᾖν, ταυτὰ ψέγων καὶ ἐπαινῶν, ἐθέλη ἄρχεσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ ἄρχοντι. οὗτος μέγα ἐν ταύτῃ τῇ πόλει δυνήσεται, τοῦτον οὐδεὶς χαίρων ἀδικήσει. οὐχ οὕτως ἔχει; ΚΑΛ. Ναί. d. ΣΩ. Εἰ ἄρα τίς ἐννοήσειεν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει τῶν νέων, τίνα ἂν τρόπον ἐγὼ μέγα δυναίμην, καὶ μηδεὶς με ἀδικοῖ, ἢ αὐτῇ,

dictum fuisse videtur. So. Considera praeterea hoc, si recte dicere tibi videor. Amicus mihi videtur quisque esse cuique maxime, quemadmodum antiqui sapientesque tradunt, ut maxime similis est. nonne & tibi? Cal. Mihi quidem. So. Nonne ubi tyrannus ferus rudisque dominatur, si quis in ea urbe multo melior sit, tyrannus hunc formidat, atque huic nunquam tota mente amicus esse poterit? Cal. Sic accidit. So. Neque si multo fit deterior, contemnet enim eum tyrannus, neque unquam tanquam erga amicum afficietur. Cal. Vera narras. So. Solus ergo amicus huic esse poterit apud eum existimatione dignus, qui cum moribus similis sit, eademque laudet atque vituperet, subesse velit domino & parere. hic nimirum inagnam in ea civitate habebit potentiam. hunc iniuria impune nullus afficiet. nonne ita se res habet? Cal. Ita. So. Si quis ergo in hac urbe ex ipsa iuventute cogitet, qua potissimum ratione magnam comparare potentiam valeat, adeo ut nullus iniuriam sibi queat inferre: haec ipsa illi, ut videtur, ineunda est via, statim ab adole-

ὡς ἔοικεν, αὐτῷ ὁδός ἐστιν, εὐθὺς ἐκ νέου ἐβίξειν αὐτὸν τοῖς αὐτοῖς χαίρειν καὶ ἀχθεσθαι τῷ δεσπότη, καὶ παρασκευάζειν ὅπως ὀτιμάλισα ὅμοιος ἔσαι ἐκείνῳ. οὐχ οὕτω; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν τούτῳ τὸ μὲν μὴ ἀδικεῖσθαι καὶ μέγα δύ-

e. νασθαι (ὡς ὁ ὑμέτερος λόγος) ἐν τῇ πόλει διαπεπράξεται.

ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἄρ' οὖν καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν; ἢ πολλοῦ δεῖ; εἴπερ ὅμοιος ἔσαι τῷ ἀρχοντι ὄντι ἀδίῳ, καὶ παρὰ τούτῳ μέγα δυνήσεται. ἀλλ' οἶμαι ἔγωγε πᾶν τούναντίον, οὐτῶσιν ἢ παρασκευὴ ἔσαι αὐτῷ, ἐπὶ τὸ οἶψ τε εἶναι ὡς πλείεα ἀδικεῖν, καὶ ἀδικοῦντα μὴ δίδόναι δίκην. ἢ γάρ; ΚΑΛ. Φαί-

p. νεται. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ μέγιστον κακὸν αὐτῷ ὑπάρξει, μοχ-

511 a. θηρῶ ὄντι τὴν ψυχὴν, καὶ λελωβημένῳ, διὰ τὴν μίμησιν τοῦ

δεσπότου καὶ δυναμιν. ΚΑΛ. Οὐκ οἶδ' ὅποι σρέφεις ἐκάστοτε τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω, ὡς Σώκράτες. ἢ οὐκ οἶσθα ὅτι οὗτος ὁ μιμούμενος τὸν μὴ μιμούμενον ἐκείνον ἀποκτενεῖ, ἐὰν βούληται, καὶ ἀφαιρήσεται τὰ ὄντα; ΣΩ. Οἶδα, ὡς γὰρ ἔστι Καλλίκλεις, (εἰ μὴ κωφός γ' εἰμι) καὶ σοῦ ἀκούων καὶ Πώ-

scientia se ipsum affluere, ut eisdem gaudeat atque doleat, quibus & dominus: atque ita se comparare, ut illi sit quam maxime similis. nonne ita? *Cal.* Ita. *So.* Hic ergo, ut praesens sermo significat, affluetur, ut iniuria inferri sibi non possit, magnamque habeat in civitate potentiam. *Cal.* Prorsus. *So.* Numquid etiam affluetur, ut iniuriam inferat nemini? an potius multum abest? siquidem iniusto principi similis erit, magnaeque auctoritatis apud eum. Verum puto, eiusmodi vitae statum huic ad id accommodatissimum esse, ut quam maxime facere iniurias possit, poenasque iniuriarum penitus devitare. nonne ita? *Cal.* Apparet. *So.* An non hic malo occupabitur maximo, cum flagitiosus sit, animumque infectum habeat ob imitationem domini similemque potentiam? *Cal.* Nescio quomodo sermonem, o Socrates, sursum deorsumque vertas. An nescis, eum qui sic imitatur, posse eum qui non imitatur, occidere, modo velit, fortunisque exspoliare? *So.* Scio equidem, o bone Callicles, nisi furdus sum: cum non solum abs te, ve-

λου ἄρτι πολλάκις, καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγου πάντων τῶν ἐν **b.**
 τῇ πόλει. ἀλλὰ καὶ σὺ ἐμοῦ ἀκουε, ὅτι ἀποκτενεῖ μὲν, ἀν-
 βούληται· ἀλλὰ πονηρὸς ὢν καλὸν κἀγαθὸν ὄντα. **ΚΑΛ.**
 Οὐκοῦν τοῦτο δὴ καὶ τὸ ἀγανακτιητόν. **ΣΩ.** Οὐ νοῦν γε
 ἔχοντι, ὡς ὁ λόγος σημαίνει. ἢ οἶε δεῖν τοῦτο παρασκευάζε-
 σθαι ἄνθρωπον, ὡς πλείζον χρόνον ζῆν, καὶ μελετᾶν τὰς
 τέχνας ταύτας αἰ' ἡμᾶς αἰεὶ ἐκ τῶν κινδύνων σώζουσιν; ὥσ-
 περ καὶ ἦν σὺ κελεύεις ἐμὲ μελετᾶν τὴν ῥητορικὴν τὴν ἐν τοῖς **c.**
 δικαστηρίοις διασώζουσαν; **ΚΑΛ.** Ναὶ μὰ Δία ὀρθῶς γέ σοι
 συμβουλεύω. **ΣΩ.** Τί δέ, ὦ βέλτιζε; ἢ καὶ ἡ τοῦ νεῖν ἐπισήμη
 σεμνή τις σοι δοκεῖ εἶναι; **ΚΑΛ.** Μὰ Δί', οὐκ ἔμοιγε. **ΣΩ.**
 Καὶ μὴν σώζει γε καὶ αὕτη ἐκ θανάτου τοὺς ἄνθρώπους,
 ὅταν εἰς τοιοῦτον ἐμπέσωσιν οὗ δεῖ ταύτης τῆς ἐπισήμης. εἰ
 δ' αὕτη σοι δοκεῖ σμικρὰ εἶναι, ἐγὼ σοι μείζονα ταύτης ἔρω,
 τὴν κυβερνητικὴν ἢ οὐ μόνον τὰς ψυχὰς σώζει ἀλλὰ καὶ τὰ **d.**
 σώματα καὶ τὰ χρήματα ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων, ὥσπερ
 ἡ ῥητορικὴ· καὶ αὕτη μὲν προσεσαλμμένη ἐστὶ καὶ κόσμια, καὶ

rum etiam a Polo paulo ante, & a ceteris ferme omnibus in civitate idem frequenter audiverim. At ipse me audi. profecto interficiet, modo velit: sed malus honestum atque bonum. *Cal.* At hoc ipsum graviter est ferendum. *So.* Non certe viro mente ac ratione praedito, ut & tuus sermo significat. An putas in hoc ipso multum ab homine laborandum, ut quam diutissime vivat, easque artes meditetur, quae nos fervare semper a periculis possint? qualis rhetorica est, ad quam tu me capeffendam exhortaris, eo quod in iudiciis saepe fervet. *Cal.* Per Iovem tibi recte consulo. *So.* Quid vero, vir optime? nandi peritia praeclara tibi videtur? *Cal.* Non per Iovem. *So.* Attamen fervat haec homines ab interitu, quoties illuc inciderint, ubi eiusmodi arte sit opus. Quod si haec tibi videtur exigua, ego maiorem hac adducam, gubernatoriam scilicet, quae non solum vitam, verum etiam corpora & pecunias ab extremis fervat periculis, non secus quam rhetorica. Atque haec tamen humilis est atque modesta, non iactabunda,

οὐ σεμνύνεται ἐσχηματισμένη, ὡς ὑπερήφανόν τι διαπραττομένη. ἀλλὰ ταυτὰ διαπραττομένη τῇ δικαιοκίῃ, εἴαν μὲν ἐξ Αἰγίνης δεῦρο σώσῃ, οἶμαι δὴ ὀβολοὺς ἐπράξατο· εἴαν δὲ ἐξ Αἰγύπτου, ἢ ἐκ τοῦ Πόντου, εἴαν πάμπολυ, ταύτης τῆς

- e. μεγάλης εὐεργεσίας, σώσασα ἃ νῦν δὴ ἔλεγον, καὶ αὐτὸν καὶ παῖδας καὶ χρήματα καὶ γυναῖκας, ἀποβιβάσασα εἰς τὸν λιμένα, δύο δραχμὰς ἐπράξατο· καὶ αὐτὸς ὁ ἔχων τὴν τέχνην, καὶ ταῦτα διαπραξάμενος, ἐκβάς, παρὰ τὴν θάλατταν καὶ τὴν ναῦν περιπατεῖ ἐν μετρίῳ σχήματι. λογίζεσθαι γὰρ, εἶμαι, ἐπίσταται ὅτι ἄδηλόν ἐστιν οὐστίνιας τε ὠφέλικε τῶν συμπλέοντων, οὐκ εἰσάσας καταποντωθῆναι, καὶ οὐστίνιας ἐβλάψεν, εἰδὼς ὅτι οὐδὲν αὐτοὺς βελτίους ἐξεβίβασεν ἢ οἳοὶ ἐνέ-
- P. βησαν, οὔτε τὰ σώματα, οὔτε τὰς ψυχάς. λογίζεται οὖν ὅτι
- ⁵¹²
a. οὐκ εἰ μὲν τις μεγάλους καὶ ἀνιάτους νοσήμασι κατὰ τὸ σῶμα συνεχόμενος, μὴ ἀπεπύγη, οὗτος μὲν ἄθλιός ἐστιν ὅτι οὐκ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ὠφέλιται· εἰ δὲ τις ἄρα ἐν τῷ τοῦ σώματος τιμιωτέρῳ τῇ ψυχῇ πολλὰ νοσήματα ἔχει καὶ ἀνιάτα, τούτῳ δὲ βιωτέον ἐστὶ καὶ τοῦτον ὀνήσειεν, ἂν τε ἐκ

neque ampullosa, quasi magnificentum quiddam atque excelsum tractet. sed cum eadem efficiat quae rhetorica, si ab Aegina hucusque nos fervet, duos dumtaxat exigit nummos. si vero ex Aegypto, vel Ponto salva reduxerit quae modo dicebam, nos & filios uxoresque & divitias, duas drachmas expostulat. Atque ipse hac arte praeditus, quive haec perfecerit, descendens, in litoreque focus mare navemque deambulans, nequaquam se effert, neque inflatur. animadvertit enim, ut arbitrator, incertum esse utrum profuerit vel obfuerit illis quos fervavit, ne fluctibus mergerentur: intelligens, se nihilo vel corpore, vel animo meliores reduxisse illos, quam acceperit ab initio navem ingredientes. Cogitat ergo, si quis magnis infanabilibusque morbis corporis pressus in mari non pereat, hunc ideo miserum esse, quia non perit, nec ullam ab ipso suscepisse utilitatem. si quis autem animo, qui corpore pretiosior est, multos infanabilesque habet morbos: numquid huic vi-

θαλάττης, ἂν τε ἐκ δικαστηρίου, ἢ ἂν τε ἄλλοθεν ὁποθεοῦν
 σώζη; ἀλλ' οἶδεν ὅτι οὐκ ἀμεινόν ἐσι ζῆν τῷ μοχθηρῷ ἀνθρώ- b.
 πῳ. κακῶς γὰρ ἀνάγκη ἐσι ζῆν. διὰ ταῦτα οὐ νόμος ἐσι σεμ-
 νύνεσθαι τὸν κυβερνήτην, καίπερ σώζοντα ἡμῶς. οὐδὲ γε, ὡ
 θαυμάσιε, τὸν μηχανοποιὸν, ὃς οὔτε στρατηγοῦ, μὴ ὅτι κυ-
 βερνήτου, οὔτε ἄλλου οὔθενος, ἐλάττω ἐνίοτε δύναται, σώζειν.
 πόλεος γὰρ ἐσιν ὅτε ὅλας σώζει. μὴ σοι δοκεῖ κατὰ τὸν δικα-
 νικὸν εἶναι. καίτοι εἰ βούλοιο λέγειν, ὡ Καλλίκλειε, ἅπερ
 ὑμεῖς, σεμνύνουν τὸ πρᾶγμα, καταχάσειεν ἂν ὑμᾶς τοῖς λό-
 γοις, λέγων καὶ παρακαλῶν ἐπὶ τὸ δεῖν γίγνεσθαι μηχανο- c.
 ποιούς· ὡς οὐδὲν τᾶλλα ἐσιν. ἱκανὸς γὰρ αὐτῷ ὁ λόγος. ἄλ-
 λα σὺ οὐδὲν ἤττον αὐτοῦ καταφρονοῖς, καὶ τῆς τέχνης τῆς
 ἐκείνου καὶ ὡς ἐν ὄνειδι ἀποκαλέσαις ἂν μηχανοποιὸν καὶ
 τῷ υἱεῖ αὐτοῦ οὔτ' ἂν δοῦναι θυγατέρα ἐθέλοις, οὔτ' ἂν αὐ-
 τὸς λαβεῖν τὴν ἐκείνου. καίτοι ἐξ ὧν τὰ σαυτοῦ ἐπαινεῖς,
 τίνι δικαίῳ λόγῳ τοῦ μηχανοποιοῦ καταφρονεῖς, καὶ τῶν ἄλ-

vendum est? eique utilitatem afferret, sive ex mari, sive ex
 iudicio, sive aliunde quis ipsum servet? Sed profecto novit,
 flagitioso homini ut vivat non expedire. necesse est enim ut
 male vivat. Quamobrem nulla exstat lex per quam guberna-
 tor, quamvis non servet, gloriari possit, atque in honore ha-
 beri. Ceterum ipse, o vir mirifice, machinarum faber, qui ne-
 dum gubernatore, sed etiam exercitus duce, vel quovis alio.
 non minus interdum servare potest, eo quod civitatibus in-
 terdum totis salutem praestet, numquid caudidico equiparan-
 dus esse videtur? qui, si vellet hic quemadmodum vos rem
 suam extollere, nimirum vos verbis obrueret, exhortans om-
 nes ut fabri machinarum efficiantur: quasi nullius momenti sint
 cetera. non enim sibi deesset materia. Verumtamen hunc ipse
 artemque eius nihilominus contemneres, ac velut per contu-
 meliam machinarium vocitares, nec eius filio collocare in ma-
 trimonium filiam tuam velles, neque etiam filiam tu eius du-
 cere. Quamvis ex quibusdam rationibus facultatem tuam lau-
 das, quonam pacto vel machinarium, vel alios, quos paulo

- λων ὧν νῦν δὴ ἔλεγον; οἶδ' ὅτι Φαίης ἂν βελτίων εἶναι καὶ
 d. ἐκ βελτιόνων. τὸ δὲ βέλτιον εἰ μὴ ἔσιν ὃ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐ-
 τὸ τοῦτο ἔσιν ἀρετῇ, τὸ σώζειν αὐτὸν καὶ τὰ ἑαυτοῦ, ὄντα
 ὁποῖός τις ἔτυχε, καταγέλαστος σοι ὁ ψόγος γίγνεται καὶ
 μηχανοποιοῦ καὶ ἰατροῦ, καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὅσαι τοῦ
 σώζειν ἔνεκα πεποιήνται. ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλο τι τὸ
 γενναῖον καὶ τὸ ἀγαθὸν ἢ τοῦ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι. μὴ
 γὰρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν ὀποσονδὴ χρόνον, τόν γε ὡς ἀληθῶς
 e. ἄνδρα, εὐκτέον ἐσὶ, καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλὰ ἐπιτρέψαν-
 τα περὶ τούτων τῷ θεῷ, καὶ πισεύσαντα ταῖς γυναιξίν, ὅτι
 τὴν εἰμαρμένην οὐδ' ἂν εἰς ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον
 τί' ἂν τρόπον, τοῦτον ὃν μέλλει χρόνον βιῶναι, ὡς ἄριστα
 p. βίωῃ ἄρα ἐξομοίῳν αὐτὸν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ ἐν ἣ ἂν οἰκῇ;
 5¹³ καὶ νῦν δὲ ἄρα δεῖ σε ὡσομοιώτατον γίνεσθαι τῷ δήμῳ τῶν
 2. Ἀθηναίων, εἰ μέλλεις τούτῳ προσφιλέης εἶναι, καὶ μέγα δύ-
 νασθαι ἐν τῇ πόλει; τοῦδ' ὅρα εἰ σοι λυσιτελεῖ καὶ ἐμοί' ὅπως
 μὴ, ὦ δαιμόνιε, πεισώμεθα ὅπερ Φασὶ τὰς τὴν σελήνην κα-

ante commemoravi, iuste poteris aspernari? Dicturum te scio, meliorem esse te, atque ex melioribus ortum. Ipsum vero quod melius dicitur, si non est id quod ego dico, sed hoc ipsum virtus est, servare se ipsum qualiscunque sit, atque sua: certe ridicula tibi vituperatio est adversus machinarium, vel medicum, aliasve artes, quotcunque salutis gratia sunt inventae. Quare, o beate, vide ne aliud sit generosum atque bonum, quam servare atque servari. Neque enim vivere hic quantumcunque tempus, optandum est viro, qui vere sit vir: neque vita haec amanda est, sed haec Deo cura relinquenda: mulieribusque adhibenda fides, quae dicunt, neminem vitare posse fatum. Id in primis consideret quisque, qua ratione hoc ipso tempore, quo vita fungitur, quam optime vivat. Nonne id fiat, si civibus, quibuscum vivit, persimilem se praestet? & numquid oporteat te tunc simillimum evadere Atheniensium populo, si amicus huic sis futurus, magnaеque inter illum auctoritatis? Considera igitur, utrum id tibi mihiq̄ue expediat, nec-

Ζαιρούσας τὰς Θετταλικὰς, σὺν τοῖς Φιλτάτοις ἢ αἵρεσις
 ἡμῖν ἔσται ταύτης τῆς δυνάμεως τῆς ἐν τῇ πόλει. εἰ δὲ σὺ
 οἶει ἔντινον ἄνθρώπων παραδώσειν τέχνην τιὰ τοιαύτην,
 ἣτις σὲ ποιήσει μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει τῆδε, ἀνόμιον β.
 ὄντα τῇ πολιτείᾳ, εἴτ' ἐπὶ τὸ βέλτιον, εἴτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον,
 ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ ὀρθῶς βουλευῆ, ὦ Καλλίκλεις. οὐ γὰρ
 μιμητὴν δεῖ εἶναι, ἀλλ' αὐτοφυῶς ὅμιον τοῦτοις, εἰ μέλλ-
 λεις τί γνήσιον ἀπεργάζεσθαι εἰς Φιλίαν τῷ Ἀθηναίων δή-
 μῳ, καὶ ναὶ μὰ Δία τῷ Πυριλάμπους γε πρός. ὅστις οὖν σε
 τοῦτοις ὁμοιώτατον ἀπεργάσεται, οὗτος σὲ ποιήσει, ὡς ἐπι-
 θυμεῖς πολιτικὸς εἶναι, πολιτικὸν καὶ ῥητορικόν. τῷ αὐτῶν c.
 γὰρ ἦθει λεγομένων τῶν λόγων ἕκαστοι χαίρουσι, τῷ δὲ ἄλλο-
 τρίῳ, ἄχθονται. εἰ μὴ τι σὺ ἄλλο λέγεις, ὦ Φίλη κεφαλή. λέ-
 γομέν τι πρός ταῦτα, ὦ Καλλίκλεις; ΚΑΛ. Οὐκ οἶδ' ἔν-
 τινα μοὶ τρόπον δοκεῖς εὖ λέγειν, ὦ Σώκρατες. πέπονθα δὲ τὸ
 τῶν πολλῶν πάθος· οὐ πάνυ σοὶ πειβομαι. ΣΩ. Ὁ δήμου γὰρ
 ἔρωσ ἐνὼν ἐν τῇ ψυχῇ τῇ σῇ, ὦ Καλλίκλεις, ἀντιστατεῖ μοι

ne: neve id nobis, o beate vir, eveniat, quod Theffalicis mu-
 lieribus deducuntibus lunam evenire tradunt, cum amicissimis
 optio nobis fit huius potentiae. Si autem ipse putas, quempiam
 hominum artem quandam eiusmodi traditurum, per quam in
 civitate hac potens efficiaris, quamvis gubernationi publicae fis
 dissimilis, sive melior, sive deterior, haudquaquam recte, ut
 mihi videretur, o Callicles, cogitas. Non enim imitatore, ve-
 rum ipsa natura persimilem esse iis oportet, si magnum aliquid
 ad benevolentiam Atheniensis populi comparandam sis conse-
 cutus, ac per Iovem insuper Pyrilampi. Quisquis igitur te his
 efficiet similem, is faciet, quemadmodum cupis, ut civilis sis,
 atque rhetoricus. Nempe omnes iis verbis, quae suis moribus
 consentanea sunt, delectantur, diversisque turbantur. Nisi tu
 forte, o lepidum caput, aliud afferas. Dicemusne aliquid ad
 haec, Callicles? *Cal.* Nescio quomodo bene dicere mihi vide-
 ris, o Socrates. evenit mihi tamen, quod multis accidere aliis
 consuevit: nam haud magnam tibi habeo fidem. *So.* Amor

- d. ἀλλ' ἂν πολλάκις ἴσως καὶ βέλτιον ταυτὰ ταῦτα διασκοπώ-
μεθα, πεισθήσῃ. ἀναμνήσθητι δ' οὖν ὅτι δύο ἔφαμεν εἶναι τὰς
παρασκευὰς ἐπὶ τὸ ἐκάστου θεραπεύειν καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν
μίαν μὲν, πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν τὴν ἑτέραν δὲ, πρὸς τὸ βέλτι-
σον, μὴ καταχαριζόμενον, ἀλλὰ διαμαχόμενον. οὐ ταῦτα ἦν
ἂ τότε ὠριζόμεθα; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν ἢ μὲν ἑτέρα
ἢ πρὸς ἡδονὴν, ἀγενυῆς· καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ κολακεία τυγχά-
νει οὔσα. ἢ γάρ; ΚΑΛ. Ἔσω, εἰ βούλει σὺ, οὕτως. ΣΩ. Ἡ
δέ γε ἑτέρα, ἴπως ὡσβέλτισον ἔσαι τοῦτο (εἴτε σῶμα τυγ-
χάνει ἢ, εἴτε ψυχὴ) ὃ θεραπεύομεν. ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ.
Ἄρ' οὖν οὕτως ἡμῖν ἐπιχειρητέον ἐς τὴν πόλιν καὶ τοὺς πο-
λίτας θεραπεύειν, ὡσβελτίστους αὐτοὺς τοὺς πολίτας ποιοῦν-
τας; ἄνευ γὰρ δὴ τούτου (ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εὐρίσκομεν)
οὐδὲν ὄφελος ἄλλην εὐεργεσίαν εὐδεμίαν προσφέρειν ἂν μὴ
p. καλὴ κἀγαθὴ ἢ διάνοια ἢ τῶν μελλόντων ἢ χρήματα πολλὰ
514 λαμβάνειν, ἢ ἀρχὴν τινῶν, ἢ ἄλλην δύναμιν ἡγτιοῦν. ἔωμεν
a. οὕτως ἔχειν; ΚΑΛ. Πάνυ γε, εἴ σοι ἡδίων. ΣΩ. Εἰ οὖν

populi, o Callicles, tuo infitus animo, resistit mihi. verum si
saepius meliusque haec eadem consideraverimus, tibi forte
probabilia videbuntur. Recordare igitur, duas a nobis narratas
esse praeparationes, tam ad corpus, quam ad animum pertinen-
tes. quarum altera quidem tendat ad voluptatem: altera vero
ad id quod melius est, non gratificans, sed repugnans. Non-
ne haec in superioribus definivimus? *Cal.* Prorsus. *So.* Et quae
declinat ad voluptatem, fervilis, neque quidquam aliud quam
adulatio est. nonne ita? *Cal.* Esto, si quidem ita tibi placet.
So. Altera vero studet, ut quam optimum fiat, sive anima sit,
sive corpus, id quod curamus. *Cal.* Omnino. *So.* Igitur sic rei-
publicae civiumque capeffenda nobis est cura, ut cives ipsos
bonos efficiamus. alioquin, quemadmodum superius inveni-
mus, nihil prodest beneficium aliud conferre, nisi honesta &
bona sit mens eorum, qui accepturi sunt vel pecunias mul-
tas, vel imperium, vel aliam quamlibet potestatem. Ponemus
sic esse, necne? *Cal.* Prorsus, si tibi placet. *So.* Si ergo nos

παρακαλοῦμεν ἀλλήλους, ὦ Καλλίκλεις, δημοσίᾳ πράξοντες τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, ἐπὶ τὰ οἰκοδομικὰ, ἢ τειχῶν, ἢ νεωρίων, ἢ ἱερῶν ἐπὶ τὰ μέγιστα οἰκοδομήματα, πρότερον ἔδει ἂν ἡμᾶς σκέψασθαι ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἐξετάσαι, πρῶτον μὲν εἰ ἐπιστάμεθα τὴν τέχνην ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα τὴν οἰκοδομικὴν, **β.** καὶ παρὰ τοῦ ἐμάθομεν; ἔδει ἂν, ἢ οὐ; **ΚΑΛ.** Πάνυ γε. **ΣΩ.** Οὐκοῦν δεύτερον αὖ τῷδε, εἴτι πώποτε οἰκοδομήματα ὠκοδομήκαμεν ἰδίᾳ, ἢ τῶν φίλων τινί, ἢ ἡμέτερον αὐτῶν καὶ τοῦτο τὸ οἰκοδομήμα, καλὸν ἢ αἰσχρὸν ἐσι. καὶ εἰ μὲν εὐρίσκομεν σκοπούμενοι, διδασκάλους τε ἡμῶν ἀγαθοὺς καὶ ἐλλοχίμους γεγονότας, καὶ οἰκοδομήματα πολλὰ μὲν καὶ καλὰ μετὰ τῶν διδασκάλων ὠκοδομημένα ἡμῖν, πολλὰ δὲ καὶ ἰδίᾳ ἡμῶν, **β.** ἐπειδὴ τῶν διδασκάλων ἀπηλλάγημεν, οὕτω μὲν διακειμένων, νοῦν ἐχόντων ἦν ἂν ἰέναι ἐπὶ τὰ δημόσια ἔργα; εἰ δὲ μήτε διδάσκαλον εἶχομεν ἡμῶν αὐτῶν ἐπιδείξαι, οἰκοδομήματά τε, ἢ μηδὲν, ἢ πολλὰ καὶ μηδενὸς ἄξια; οὕτω δὲ ἀνόητον ἦν δὴ που ἐπιχειρεῖν τοῖς δημοσίοις ἔργοις, καὶ παρακαλεῖν ἀλλήλους ἐπ' αὐτά. Φῶμεν ταῦτα ὀρθῶς λέγεσθαι, ἢ οὐ; **ΚΑΛ.**

invicem, o Callicles, cohortaremur, publice civilia pertractantes, ad murorum, vel navalium, vel templorum ingentia aedificia: numquid necesse esset, considerare nos ipsos atque dispicere, primum quidem an eius artis peritiam habeamus, necne, & a quo didicerimus? An ita oporteret id fieri, aut minus? *Cal.* Prorsus. *So.* Secundo vero, si quando privatim nobis, vel amicis, aliquod construximus aedificium, idne pulchrum sit vel turpe. Quod si invenerimus, magistrōs nobis bonos praestantesque fuisse, multaque aedificia atque praeclara, tum una cum magistris, tum a nobis ipsis privatim, posteaquam a magistris soluti ac liberati fuimus, aedificata, tunc demum rationi consentaneum esset, ad publica negotia nos conferre. At si neque magistrum nostrum possēmus ostendere; aedificia quoque aut nulla, aut non bene constructa: stultum certe foret, opera aggredi publica, nosque ad illa invicem cohortari. Fatemur recte haec dici, necne? *Cal.* Prorsus. *So.* Nonne similiter &

- d. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν οὕτω πάντα τά τε ἄλλα, καὶ εἰ ἐπιχειρήσαντες δημοσιεύειν, παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους ὡς ἱκανοὶ ἰατροὶ ὄντες, ἐπισκεψώμεθα δὴ που ἂν ἔγωγε σὲ καὶ σὺ ἐμέ· φέρε πρὸς θεῶν, αὐτὸς δὲ ὁ Σωκράτης πῶς ἔχει τὸ σῶμα πρὸς υἰγίαιαν; ἢ εἰ δὴ τις ἄλλος διὰ Σωκράτην ἀπηλλάγη νόσου, ἢ δοῦλος, ἢ ἐλεύθερος. καὶ ἐγὼ, οἶμαι, περὶ σοῦ ἕτερα τοιαῦτα ἐσκόπουν. καὶ εἰ μὴ εὐρίσκομεν δι' ἡμᾶς μηδένα βελ-
- c. τῶ γεγονότα τὸ σῶμα, μήτε τῶν ξένων, μήτε τῶν ἀσῶν, μήτε ἀνδρά, μήτε γυναῖκα, πρὸς Διὸς, ὃ Καλλιχλεις, σὺ καταγέλασον ἂν ἦν τῇ ἀληθείᾳ εἰς τοσοῦτον ἀνοίας ἐλθεῖν ἀνθρώπου, ὥστε πρὶν ἰδιωτεύοντας πολλὰ μὲν ὅπως ἐτύχουμεν ποιῆσαι, πολλὰ δὲ κατορθῶσαι, καὶ γυμνάσασθαι ἱκανῶς τὴν τέχνην, τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο, ἐν τῷ πίκῳ τὴν κεραμείαν ἐπιχειρεῖν μαυθάνειν, καὶ αὐτούς τε δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν, καὶ ἄλλους τοιούτους παρακαλεῖν; οὐκ ἀνόητον σοὶ δοκῆ ἂν εἶναι οὕτω πράττειν; ΚΑΛ. Ἐμοίγε. ΣΩ. Νῦν δὲ,
- p. ὃ βέλτερι ἀνδρῶν, ἐπειδὴ σὺ μὲν αὐτὸς ἄρτι ἄρχη πράττειν
515 τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἐμὲ δὲ παρακαλεῖς, καὶ οὐκ εἰδί-
- a.

in ceteris omnibus: atque si in civilium rerum tractatione nos invicem hortaremur, quasi idonei simus medici, examinare nos mutuo hunc in modum conveniet: Age per deos, ipse Socrates, quonam pacto affectum ad fanitatem corpus habeo, vel quisnam alius Socratis opera evasit a morbo, sive liber, sive servus? & me quidem de te eadem ratione iudicare decet: atque nisi aliquem per nos vel peregrinorum, vel civium, sive virum sive mulierem, sanatum esse comperiamus, per Iovem valde ridiculum foret, eo amentiae provehi, ut nullis privatim tentatis, nullisque perfectis rebus, necdum arte exercitata, figurariam, ut dici solet, in dolio discere aggrediamur, & ipsi ad rempublicam accedentes, & ad eam alios provocantes. Nonne id conari stulti hominis esse putares? Cal. Nimirum. So. At, o virorum optime, cum nuper administrare rempublicam coeperis, ac me insuper exhorteris, quodque id non faciam, reprehendas, nonne ita inter nos considerare debemus? Agedum,

ζεις ὅτι οὐ πράττω, οὐκ ἐπισκεψόμεθα ἀλλήλους; Φέρε, Καλλι-
 κλῆς ἤδη τίνα βελτίω πεποίηκε τῶν πολιτῶν; ἔσιν ὅστις
 πρότερον πονηρὸς ὢν, ἀδίκος τε καὶ ἀκόλαστος, καὶ ἄφρων,
 διὰ Καλλικλέα καλὸς τε ἀγαθὸς γέγονεν, ἢ ξένος, ἢ ἄσος,
 ἢ δούλος, ἢ ἐλεύθερος; λέγε μοι, εἴαν τις σὲ ταῦτα ἐξετάζη, b.
 ὦ Καλλίκλεις, τί ἐρεῖς; τίνα Φήσεις βελτίω πεποιηκέναι ἄν-
 ἄθρωπον τῇ συνουσίᾳ τῇ σῇ; δυνεῖς ἀποκρίνασθαι εἴπερ ἐστὶ
 τοιούδ᾽ ἐτι ἔργον σὸν ἔτι ιδιωτεύοντος, πρὶν δημοσιεύειν ἐπι-
 χειρεῖν; ΚΑΛ. Φιλόνεικος εἶ, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ἄλλ' οὐ
 Φιλονεικία γε ἐρωτῶ, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς βουλόμενος εἰδέναι ὄν-
 τινά ποτε τρόπον οἶε δεῖν πολιτεύεσθαι ἐν ἡμῖν ἢ ἄλλου του
 ἄρα ἐπιμελήσῃ ἡμῖν ἐλθῶν ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἢ
 ὅπως ὀτιβέλτισοι οἱ πολῖται ὦμεν. ἢ οὐ πολλάκις ἤδη ὠμολο- c.
 γήκαμεν τοῦτο δεῖν πράττειν τὸν πολιτικὸν ἄνδρα; ὠμολογή-
 καμεν, ἢ οὐ; ἀποκρίνου. ὠμολογήκαμεν ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀπο-
 κρινούμαι. εἰ τοίνυν τοῦτο δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα παρασκευά-
 ζειν τῇ ἑαυτοῦ πόλει, νῦν μοι ἀναμνησθεῖς εἰπὲς περὶ ἐκείνων

quemnam suorum civium Callicles reddidit meliorem? estne
 quisquam, qui cum antea improbus, & iniustus, & incontinens
 atque imprudens esset, tandem vero Calliclis opera honestus
 bonusque evaserit, sive peregrinus, sive civis, sive servus, sive
 liber? Dic, si quis id abs te exigat, quidnam sis responsurus?
 quem adduces aliquando factum tua consuetudine meliorem?
 an exponere piget, si aliquod eiusmodi est opus privatim a
 te confectum prius, quam ad rempublicam te conferres? Cal.
 Contentiosus es, Socrates. So. At non contentionis causa id
 requiro, sed revera cupiditate discendi quemadmodum admini-
 stranda nobis publica negotia censeas; an alia curanda sunt rem-
 publicam adeuntibus, quam ut optimi cives efficiantur: an non
 saepius iam confessi sumus, id esse civili homini faciendum?
 Num confessi sumus? Responde, quaeso. Profecto confessi su-
 mus, ut ego pro te respondeam. Si igitur ad id in sua civi-
 tate virum bonum incumbere decet, nunc in memoriam revo-
 cans mihi dicas velim, numquid illi, quos paulo ante comme-

- τῶν ἀνδρῶν ὧν ὀλίγω πρότερον ἔλεγες, εἰ ἔτι σοι δοκοῦσιν
 d. ἀγαθοὶ πολῖται γεγονέναι, Περικλῆς καὶ Κίμων, καὶ Μιλ-
 τιάδης, καὶ Θεμιστοκλῆς. ΚΑΛ. Ἐμοιγε. ΣΩ. Οὐκοῦν εἶπερ
 ἀγαθοὶ, δηλονότι ἕκαστος αὐτῶν βελτίους ἐποίησε τοὺς πολίτας
 ἀντὶ χειρόνων. ἐποίησε, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Ἐποίησε. ΣΩ. Οὐκοῦν ὅτε
 Περικλῆς ἤρχετο λέγειν ἐν τῷ δήμῳ, χείρους ἦσαν οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, ἢ ὅτε τὰ τελευταῖα ἔλεγεν; ΚΑΛ. Ἴσως. ΣΩ. Οὐκ
 ἴσως δεῖ, ὧ βέλτισε ἀλλ' ἀνάγκη ἐκ τῶν ὠμολογημένων,
 c. εἶπερ ἀγαθός γ' ἦν ἐκεῖνος πολίτης. ΚΑΛ. Τί οὖν δή; ΣΩ.
 Οὐδέν. ἀλλὰ τὸδε μοι εἰπὲ ἐπὶ τούτῳ, εἰ λέγεται Ἀθηναῖοι διὰ
 Περικλέα βελτίους γεγονέναι, ἢ πᾶν τούναυτίον διαφθαρῆναι
 ὑπ' ἐκείνου. ταυτὶ γὰρ ἐγὼ γε ἀκούω Περικλέα πεποιηκέναι
 Ἀθηναίους, ἀργούς καὶ δειλοὺς καὶ λάλους, καὶ Φιλαργύ-
 ρους, εἰς μισθοφορὰν πρῶτον καταστήσαντα. ΚΑΛ. Τῶν τὰ
 ὅσα κατεαγῶτων ἀκούεις ταῦτα, ὧ Σώκρατες. ΣΩ. Ἀλλὰ
 τάδε οὐκέτι ἀκούω, ἀλλὰ οἶδα σαφῶς καὶ ἐγὼ καὶ σὺ, ὅτι
 τὸ μὲν πρῶτον εὐδοκίμει Περικλῆς, καὶ οὐδεμίαν αἰσχρὰν δι-

morasti, adhuc tibi boni cives fuisse videantur, Pericles, Ci-
 mon, Miltiades, Themistocles. Cal. Mihi quidem. So. Nonne,
 si fuere boni, unusquisque illorum cives ex deterioribus red-
 didit meliores? nonne ita? Cal. Ita. So. Si ita est, ergo quan-
 do Pericles primo orare coepit ad populum, deteriores erant
 Athenienses, quam cum postremam ad eos habuit orationem.
 Cal. Forfitan. So. Non licet, vir optime, dicere forfitan. nam
 ex his quae concessimus, necessario sequitur: si quidem bonus
 ille civis fuit. Cal. Quid tum? So. Nihil. verum ad haec id
 mihi dicas: numquid dicantur Athenienses Periclis opera me-
 liores esse redditi, aut omnino contra ab illo corrupti. sane
 Periclem audio Athenienses fecisse pigros, timidos, loquaces,
 avaros: primumque mercenaria stipendia induxisse. Cal. Ab
 his qui fractas habent aures haec audis, o Socrates. So. At haec
 non amplius audio, sed apertissime scimus uterque: videlicet
 Periclem ab initio magno in pretio fuisse habitum, neque tur-
 pem sententiam adversus eum ullam tulisse Athenienses, dum

κην κατεψηφίσαντο αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἡνίκα χεῖρους ἦσαν ἐπει-
 δῆ δὲ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἐγεγόνεισαν ὑπ' αὐτοῦ, ἐπὶ τελευτῇ τοῦ p.
 βίου Περικλέους, κλοπὴν αὐτοῦ κατεψηφίσαντο ὀλίγου δὲ ⁵¹⁶
 καὶ θανάτου ἐτίμησαν, δηλοῦντι ὡς πονηροῦ ὄντος. ΚΑΛ. Τί
 οὖν; τούτου ἕνεκα κακὸς ἦν Περικλῆς; ΣΩ. Ὅταν γοῦν ἂν
 ἐπιμελητῆς, καὶ ἵππων καὶ βοῶν, τοιοῦτος ὢν, κακὸς ἂν ἐδό-
 κει εἶναι, εἰ παραλαβῶν μὴ λακτίζοντας, μηδὲ κυρίττους,
 μηδὲ δάκνοντας, ἀπέδειξε ταῦτα ἅπαντα ποιῶντας δι' ἀγριό-
 τητα. ἢ οὐ δοκεῖ σοι κακὸς εἶναι ἐπιμελητῆς ὅστισοῦν ὄτουοῦν
 ζῶου, ὅς ἂν παραλαβῶν ἡμερώτερα, ἀποδείξῃ ἀγριώτερα ἢ b.
 παρέλαβε; δοκεῖ, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Πάνυ γε, ἵνα σοὶ χάρισω-
 μαι. ΣΩ. Καὶ τὸδε τοίνυν μοι χάρισαι ἀποκρινόμενος, πό-
 τερον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζῶων ἐστίν, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Πῶς
 γὰρ οὐ; ΣΩ. Οὐκοῦν ἀνθρώπων Περικλῆς ἐπεμέλετο; ΚΑΛ.
 Ναί. ΣΩ. Τί οὖν; οὐκ ἔδει αὐτοῦς, ὡς ἄρτι ἠμολογοῦμεν,
 δικαιότερους γεγεμέναι ἀντὶ ἀδικωτέρων ὑπ' ἐκείνου; εἴπερ
 ἐκεῖνος ἐπεμελεῖτο αὐτῶν, ἀγαθὸς ὢν τὰ πολιτικά; ΚΑΛ. c.

pravi erant: postquam vero honesti & boni ab ipso facti sunt,
 in extremo eius vitae furti ipsium condemnasse; parumque
 abfuisse, quin ultimo supplicio quasi malum virum afficerent.
Cal. Quid tum? malusne propterea Pericles vir existit? *So.*
 Talis quidem asinorum curator & equorum atque boum ma-
 lus videretur, si cum eos acceperit neque calcitrosos, neque cor-
 nu petentes, neque mordaces, effecerit ut haec ob feritatem
 habeant vitia, an non tibi videtur ille cuiuslibet animalis ma-
 lus esse curator, qui cum acceperit mansuetum, magis ferum
 reddiderit, quam accepit? Videtur tibi, necne? *Cal.* Concedo
 equidem, ut tibi gratum faciam. *So.* In hoc praeterea gratifi-
 care mihi, respondens, utrum homo unum sit animalium, necne.
Cal. Quidni? *So.* Nonne hominum curam Pericles habebat?
Cal. Habebat. *So.* Quid ergo? an non oportebat ipsos, quem-
 admodum modo consensimus, iustiores ex iniustioribus ab illo
 fuisse factos? si quidem ille qui curabat eos, in rebus civili-
 bus peritus erat. *Cal.* Profus. *So.* Nonne iusti mansueti sunt,

- Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν οἴγε δίκαιοι, ἡμεροί, ὡς ἔφη Ὅμηρος. σὺ δὲ τί Φῆς; οὐχ οὕτω; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν ἀγριωτέρους γε αὐτοὺς ἀπέφηεν ἢ οἴους παρέλαβε καὶ ταῦτ', εἰς αὐτόν ὃ ἦκισ' ἂν ἐβούλετο. ΚΑΛ. Βούλει σοὶ ὁμολογήσω; ΣΩ. Εἰ δακῶ γε σοὶ ἀληθῆ λέγεις. ΚΑΛ. Ἔσω δὴ ταῦτα. ΣΩ. Οὐκοῦν εἴπερ ἀγριωτέρους, ἀδικιωτέρους τε καὶ
- d. χείρους; ΚΑΛ. Ἔσω. ΣΩ. Οὐκ ἄρ' ἀγαθὸς τὰ πολιτικὰ Περικλῆς ἦν, ἐκ τούτου τοῦ λόγου. ΚΑΛ. Οὐ σύ γε Φῆς. ΣΩ. Μὰ Δί' οὐδὲ γε σὺ, ἐξ ὧν ὠμολόγεις. πάλιν δὲ λέγε μοι περὶ Κίμωνος. οὐκ ἐξωστράκισαν αὐτόν οὔτοι οὖς ἐθεράπευεν; ἵνα αὐτοῦ δέκα ἐτῶν μὴ ἀκούσειαν τῆς Φωνῆς; καὶ Θεμιστοκλέα ταυτὰ ταῦτα ἐποίησαν, καὶ φυγῇ προσεζημίωσαν; Μιλτιάδην δὲ τὸν ἐν Μαραθῶνι εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν ἐψηφίσαντο καὶ εἰ μὴ διὰ τὸν πρύτανιν, ἐνέπεσεν ἂν. καίτοι οὔτοι, εἰ ἦσαν ἄνδρες ἀγαθοὶ, ὡς σὺ Φῆς, οὐκ ἂν ποτε ταῦτα ἐπασχον. οὐκοῦν οἴγε ἀγαθοὶ ἠνίοχοι κατ' ἀρχαῖς μὲν οὐκ ἐκπίπτουσιν ἐκ τῶν ζευγῶν, ἐπειδὴν δὲ θεραπεύσῃσι τοὺς ἴπ-
- e.

ut ait Homerus? tu vero quid ais? nonne similiter? *Cal.* Aio. *So.* Verumtamen feros magis ipsos reddidit quam acceperat: idque adversus se ipsum; quod quidem minime voluisset. *Cal.* Visne tibi assentiar? *So.* Si videor tibi vera loqui. *Cal.* Sint ista. *So.* Proinde si magis feros, ergo iniustiores atque deteriores. *Cal.* Esto. *So.* Quamobrem non bonus ad rempublicam administrandam civis Pericles erat, ut ratio haec ostendit. *Cal.* Non, ut ipse ais. *So.* Per Iovem, neque ut tu inquis, per ea quae confiteris. Rursus autem mihi de Cimone dicas. nonne relegaverunt eum illi quos ipse curaverat, ut vocem eius decennio non audirent? Praeterea adversus Themistoclem idem fecerunt, atque exilio intusper damnare. Miltiadem vero, qui in Marathone pugnavit, in carceris barathrum detrudere decreverunt: ac nisi obtitisset magistratus, procul dubio incidisset. At vero si boni, ut tu ais, hi fuissent viri, talia nunquam illis accidissent. Etenim aurigae boni, nequaquam ab initio quidem de iugis non excidunt: postquam vero equos curaverint, eiusque

πους, καὶ αὐτοὶ ἀμείνους γένωνται ἡνίοχοι, τότε ἐκπίπτουσιν. οὐκ ἔστι ταῦτ' οὔτ' ἐν ἡνιοχείᾳ, οὔτ' ἐν ἄλλῳ ἔργῳ οὐδενί. ἢ δοκεῖ σοι; ΚΑΛ. Οὐκ ἔμοιγε. ΣΩ. Ἀληθεῖς ἄρα, ὡς ἔοικεν, οἱ ἔμπροσθεν λόγοι ἦσαν, ὅτι οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγα-
 ρ.
 πῶν γεγονότα τὰ πολιτικά ἐν τῇδε τῇ πόλει σὺ δὲ ὠμολόγηεις ⁵¹⁷
 τῶν γε νῦν οὐδένα, τῶν μέντοι ἔμπροσθεν καὶ προσίλου τού-
 α.
 τους τοὺς ἄνδρας· οὔτοι δὲ ἀνεφάνησαν ἐξίσου τοῖς νῦν ὄντες.
 ὥστε εἰ οὔτοι ρήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθινῇ ρητορικῇ ἐχρῶν-
 το, (οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον) οὔτε τῇ κολακικῇ. ΚΑΛ. Ἀλλὰ
 μέντοι πολλοῦ γε δεῖ, ὡ Σώκρατες, μήποτε τις τῶν νῦν ἔργα
 τοιαῦτα ἐργάσεται οἷα τούτων ὃς βούλει εἰργασαί. ΣΩ. ὦ b.
 δαιμόνιε, οὐδ' ἐγὼ ψέγω τούτους, ὡς γε διακόνους εἶναι πό-
 λεως· ἀλλὰ μοι δοκοῦσι τῶν γε νῦν διακονικώτεροι γεγονέναι,
 καὶ μᾶλλον οἷοίτε ἐκπορίζειν τῇ πόλει ὧν ἐπεθύμει. ἀλλὰ γὰρ
 μεταβιβάζειν τὰς ἐπιθυμίας, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν, πείθοντες,
 καὶ βιαζόμενοι ἐπὶ τούτῳ ὅθεν ἔμελλον ἀμείνους ἔσεσθαι οἱ πο-

artis fuerint peritiores, tunc excidunt. id enim neque in auri-
 garia, neque in alio quovis opere accidere solet. An tibi vi-
 detur? Cal. Minime. So. Vera igitur erant quae a nobis in
 superioribus dicebantur, nullum videlicet in hac civitate nos
 virum scire exstitisse, qui in republica bonus civis esset ha-
 bendus. tu vero confessus es, nullum ex his qui nunc sunt,
 esse talem: ex his autem qui praeceperunt, exstitisse nonnul-
 los, atque inter eos quidem hos viros prae ceteris elegisti. hi
 vero non aliter se habere hac in re, quam qui nunc sunt Rhe-
 tores, apparuerunt. Quapropter si hi oratores fuerunt, neque
 vera rhetorica usi sunt, (alioquin nunquam cecidissent). neque
 adulatoria. Cal. Multum tamen abest, o Socrates, ut quisquam
 eorum qui nunc sunt talia gesserit, qualia istorum quivis gessit.
 So. O beate, nec ego, quantum ad civitatis administrationem
 pertinet, istos vitupero: immo vero hac in re mihi videntur
 diligentiores quam hi nostri fuisse, aptioresque ad illa confi-
 cienda, quae civitas cupiebat. verum in eo, quod castigare
 civium cupiditates oporteat, neque illis obsecundare, & per-

- λίται, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν τούτων διέφερον ἐκείνοι. ἔπερ μόνον ἔργον ἐστὶν ἀγαθοῦ πολίτου. ναῦς δὲ καὶ τείχη καὶ νεώρια, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, καὶ ἐγὼ σοι ὁμολογῶ δεινότερους εἶναι ἐκείνους τούτων ἐκπορίζειν. Πρᾶγμα οὖν γελοῖον ποιούμεν ἐγὼ τε καὶ σὺ ἐν τοῖς λόγοις. ἐν παντὶ γὰρ τῷ χρόνῳ οὐ διαλεγόμεθα, οὐδὲν πανόμεθα εἰς τὸ αὐτὸ ἀεὶ περιφερόμενοι, καὶ ἀγνοοῦντες ἀλλήλων ὅ, τι λέγομεν. ἐγὼ οὖν σε πολλάκις οἶμαι ὁμολογηκέμαι, καὶ ἐγνωκέμαι, ὡς ἄρα διττὴ αὕτη τις
- d. ἢ πραγματεία ἐστὶ καὶ περὶ τὸ σῶμα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν· καὶ ἢ μὲν ἑτέρα, διακονικὴ ἐστὶν, ἢ δυνατὸν εἶναι ἐκπορίζειν, εἰ μὲν μὲν πεινῆ τὰ σώματα ἡμῶν, σιτία· εἰ δὲ διψῆ, ποτά· εἰ δὲ ριγῶ, ἱμάτια, ἐσώματα, ὑποδήματα, ἄλλα ὧν ἔρχεται σώματα εἰς ἐπιθυμίαν. καὶ ἐξεπίτηδες δέ σοι διὰ τῶν αὐτῶν εἰκόνων λέγω, ἵνα ῥῆον καταμάθῃς. τούτων γὰρ ποριστικὸν εἶναι, ἢ κάπηλον ὄντα, ἢ ἔμπορον, ἢ δημιουργὸν τοῦ αὐτῶν
- e. τούτων, σιτοποιὸν, ἢ ὑψοποιὸν, ἢ ὑφάντην, ἢ σκυτοτόμον, ἢ σκυτοδεψόν, οὐδὲν θαυμαστόν ἐστιν, ὄντα τοιοῦτον, δόξαι τε καὶ

suadendo & cogendo ad hoc ipsum perducere unde meliores reddantur cives, nihil, ut ita loquar, inter hos atque illos interest: quod quidem solum est boni civis officium. Attamen tibi confiteor, illos his aptiores fuisse ad naves, navalia, moenia, aliaque eiusmodi multa reipublicae comparanda. In rem ergo ridiculam disputando revoluti sumus. siquidem in omni hac disputatione in idem assidue circumferimur, quid dicamus ignari. Ego enim te saepius concessisse arbitror atque cognovisse, geminam hanc esse facultatem circa corpus & circa animam curatricem. & alteram quidem ministram, per quam quae corpus cupiat, comparentur: veluti si famefcatur, cibi; si sitiat, potus; si frigeat, vestes, stragula, calcei, ceteraque quae ad usum corporis exiguntur. Et profecto dedita opera easdem per imagines tibi loquor, ut facilius intelligas, horum esse paratorem, vel cauponem, vel mercatorem, aut opificem alicuius istorum, videlicet pistorem, aut coquum, aut textorem, aut calceorum futorem, infectoremque coriorum: nec mirum est,

αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπευτὴν εἶναι σώματος, παντὶ τῷ μὴ εἰδῶτι ὅτι ἐστὶ τις παρὰ ταύτας ἀπάσας τέχνη γυμνασικὴ τε καὶ ἰατρικὴ, ἣ δὴ τῷ ὄντι ἐστὶ σώματος θεραπεία ἥνπερ καὶ προσήκει τούτων ἄρχειν πασῶν τῶν τεχνῶν, καὶ χρῆσθαι τοῖς τούτων ἔργοις· διὰ τὸ εἰδέναι ὅ, τι τὸ χρῆσθον καὶ πονηρὸν τῶν σιτίων ἢ ποτῶν ἐστὶν εἰς ἀρετὴν σώματος, τὰς δ' ἄλλας πάσας P. ταύτας ἀγνοεῖν. διδ' δεῖ καὶ ταύτας μὲν, δουλοπρεπεῖς τε καὶ ⁵¹⁸ a. διακονικὰς καὶ ἀνελευθέρους εἶναι περὶ σώματος πραγματείας, τὰς ἄλλας τέχνας· τὴν δὲ γυμνασικὴν καὶ ἰατρικὴν, κατὰ τὸ δίκαιον, δεσποίας εἶναι τούτων. ταυτὰ οὖν ταῦτα ὅτι ἐστὶ καὶ περὶ ψυχὴν, τοτὲ μὲν μοι δοκεῖς μαυθάνειν ὅτι λέγω· καὶ ὁμολογεῖς, ὡς εἰδῶς ὅ, τι ἐγὼ λέγω· ἡμεῖς δὲ ὀλίγον ὑπερον λέγων ὅτι ἄνθρωποι καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γεγύνασι πολῖται ἐν τῇ πόλει. καὶ ἐπειδὴν ἐγὼ ἐρωτῶ οἵτινες, δοκεῖς μοι ὁμοιοτάτους h. προτείνεσθαι ἀνθρώπους περὶ τὰ πολιτικά, ὡσπερ ἂν εἰ περὶ τὰ γυμνασικὰ ἐμοῦ ἐρωτῶντος οἵτινες ἀγαθοὶ γεγύνασιν ἢ εἰσι σωμάτων θεραπευταί, ἔλεγές μοι πάνυ σπουδάζων, Θεα-

eum qui talis sit, videri corporis curatorem, tam sibi quam aliis imperitis: esse praeterea artem quandam gymnasticam atque medicinam, in quibus curatio corporis revera conficit: quam decet huiusmodi artibus imperare, earumque operibus uti, propterea quod scientiam habeat boni atque mali, quantum ad corporis pertinet alimenta atque valetudinem: quod quidem ab his aliis omnibus ignoratur, quam ob causam dicendum est, has quidem ferviles, ministrasque, & illiberales esse circa corporis cultum: gymnasticam vero & medicinam his merito dominari. Haec igitur eadem esse etiam circa animum, videris mihi interdum cognoscere: mihi que concedis, tanquam quid dicam intelligas. Verum paulo post adducis in medium, viros praeclaros & bonos in hac civitate quondam fuisse: atque me quaerente, quinam isti fuerint, videris simillimos proferre homines circa rempublicam, ac si me percontante, quinam fuerint aut sint boni circa gymnasticam corporum curatores, responderes mox, idque serio, Thearion pistior, & Michaeus,

- ρίων ὁ ἄρτοποιός, καὶ Μιθαικὸς ὁ τὴν ὄψοποιῶν συγγεγρα-
φῶς τὴν Σικελικὴν, καὶ Σάραμβος ὁ κάπηλος· ὅτι οὗτοι θου-
μάσιοι γεγόνασι σαμῶτων θεραπευταί, ὁ μὲν, ἄρτους θου-
 c. μασοὺς παρασκευάζων· ὁ δὲ, ὄψον ὁ δὲ, οἶνον. ἴσως ἂν οὖν
 ἠγαυάκτεις εἰ σοι ἔλεγον ἐγὼ, ὅτι ἄνθρωπε, ἐπαίεις οὐδὲν
 περὶ γυμνασικῆς. διακόνους μοι λέγεις καὶ ἐπιθυμιῶν παρα-
 σκευαστὰς ἀνθρώπους, οὐκ ἐπαίοντασ καλὴν κἀγαθὴν οὐδὲν
 περὶ αὐτῶν οἷ, ἂν οὕτω τύχασιν, ἐμπλήσαντες καὶ παχύ-
 νακτες τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, ἐπαινούμενοι ὑπ' αὐτῶν,
 προσπολλύουσιν αὐτῶν καὶ τὰς ἀρχαίας σαρκᾶς. οἱ δ' οὖν
 d. δι' ἀπειρίαν οὐ τοὺς ἐσιῶντασ αἰτιάσονται τῶν νόσων αἰτίους
 εἶναι καὶ τῆς ἀποβολῆς τῶν ἀρχαίων σαρκῶν ἀλλ' οἷ ἂν αὐ-
 τοῖς τύχασι τότε παρόντες καὶ συμβουλευόντεσ τι. ὅταν δὲ
 αὐτοῖσ ἦκη ἢ τότε πλησμονὴ νόσου φέρουσα συχνῶ ὑπερον
 χρόνῳ, ἅτε ἀνευ τοῦ ὑγιανοῦ γεγονυῖα, τούτους αἰτιάσων-
 ται καὶ ψέξουσιν, καὶ κακόν τι ποιήσουσιν, ἂν οἷοιτ' ὅτι τοὺσ
 δὲ προτέρουσ ἐκείνουσ καὶ αἰτίουσ τῶν κακῶν ἐγκωμιάσουσιν.
 e. καὶ σὺ νῦν, ὦ Καλλίκλεισ, ὁμοιότατον τούτῳ ἐργάζη· ἐγκα-

qui de Sicularum arte coquinaria scripsit, & Sarambus caupo: quasi hi mirabiles corporum cultores exstiterint: quorum hic suaves panes, ille epulas, ille vinum praeparabat. Fortasse igitur indigne ferres, si gymnasticam te non intelligere dicerem. nam ministros in medium affers, cupiditatumque paratores, qui quid honestum bonumve sit in his, nequaquam diiudicant, sed utcumque contingit, corpora hominum implent, eaque faginant. hi laudantur ab ipsis, cum tamen ob nimiam impletionem carnes ipsorum veteres absumserint. Atque postea cum ingruunt morbi, qui ita nutriti sunt, eos quidem, qui deinceps confukierunt, ob ignorantiam accusant: eos vero qui ad libidinem nutrivere, nequaquam. cum, inquam, repletio talis tanquam immoderata tandem infert morbum, tunc praesentes consultores criminantur & improbant, atque insuper si queant, malo afficiunt: priores vero illos, qui causam morbi dedere, laudibus efferunt. Et tu nunc, o Callicles, simillimum

μιάζεις ἀνθρώπους, οἱ τοιοῦτους εἰσιάκασιν εὐωχοῦντες ὧν ἐπεθύμουν καὶ φασὶ μεγάλην τὴν πόλιν πεποιηκέναι αὐτούς· ὅτι δὲ οἶδεῖ καὶ ὑπουλὸς ἐσι δι' ἐκείνους τοὺς παλαιούς, οὐκ αἰσθάνονται. ἀνευ γὰρ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, λιμένων, p.
καὶ νεωρίων, καὶ τειχῶν, καὶ φόρων, καὶ τοιούτων φλυα- 519
ριῶν, ἐμπεπλήκασιν τὴν πόλιν. ὅταν οὖν ἔλθῃ ἢ καταβολὴ a.
αὕτη τῆς ἀσθενείας, τοὺς τότε παρόντας αἰτιάσονται συμ-
βούλους, Θεμιστοκλέα δὲ καὶ Κίμωνα καὶ Περικλέα ἐγκω-
μιάσουσι, τοὺς αἰτίους τῶν κακῶν σοῦ δὲ ἴσως ἐπιλήψονται,
ἐὰν μὴ εὐλαβῆ, καὶ τοῦ ἐμοῦ ἑταίρου Ἀλκιβιάδου, ὅταν
καὶ τὰ ἀρχαῖα προσπολλύωσι πρὸς οἷς ἐκτέησαντο· οὐκ αἰ-
τιῶν ὄντων τῶν κακῶν, ἀλλ' ἴσως συναιτιῶν. καίτοι ἐγωγε b.
ἀνόητον πρᾶγμα καὶ νῦν ὀρῶ γιγνόμενον, καὶ ἀκούω τῶν
παλαιῶν ἀνδρῶν περὶ. αἰσθάνομαι γὰρ, ὅταν ἢ πόλις τινὰ
τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν μεταχειρίζεται ὡς ἀδικοῦντα, ἀγα-
νακτοῦντων καὶ σχετλιαζόντων ὡς δεινὰ πάσχουσι, πολλὰ
καὶ ἀγαθὰ τὴν πόλιν πεποιηκότες. ἄρα ἀδίκως ὑπ' αὐτῆς

quiddam facis, dum eos laudas qui hos nutrivere, atque his re-
bus quarum cupido incesserat, implevere: quos aiunt magnam
effecisse civitatem: quod autem tumens & intus male sana
iam fit ob antiquos illos non sentiunt. absque enim temperantia
& iustitia, portibus, navalibus, moenibus, tributis, vestiga-
libus, & huiusmodi nugis civitatem hanc impleverunt. Quan-
do igitur morbus erumpit, tunc illi qui in praesentia gubernant
republicam improbantur. Themistocles vero ipse, & Cimo;
& Pericles, qui malorum causa fuere, laudantur. Quamobrem
tu forsitan, nisi caveas, capieris, & amicus meus Alcibiades,
quando praeter illa quae acquisita erant, vetera quoque fue-
rint amissa: quamvis malorum causa vos non sitis, sed una
cum ceteris causa. Atqui ego rem stultam & nunc cerno, &
de antiquis illis audio. sentio enim, quando civitas aliquem
ex his qui in republica versantur, iniustitiae damnare aggrē-
ditur, graviter eos ferre atque discruciarī animo, quasi ini-
qua patiantur qui beneficia in rempublicam multa contulerint.

- ἀπόλλυνται, ὡς ὁ τούτων λόγος; τὸ δὲ ὅλον ψεῦδός ἐστι προ-
- c. σάτης γὰρ πόλεως οὐδ' ἂν εἷς ποτε ἀδίκως ἀπόλοιτο ὑπ' αὐ-
τῆς τῆς πόλεως ἧς προσατεῖ. κινδυνεύει γὰρ ταυτὸν εἶναι, ὅσοι
τε πολιτικοὶ προσποιοῦνται εἶναι, καὶ ὅσοι σοφισαί. καὶ γὰρ οἱ
σοφισαί, τᾶλλα σοφοὶ ὄντες, τοῦτο αἰτοποῦν ἐργάζονται πρᾶγ-
μα. Φάσκοντες γὰρ ἀρετῆς διδάσκαλοι εἶναι, πολλάκις κα-
τηγοροῦσι τῶν μαθητῶν, ὡς ἀδικοῦσι σφᾶς αὐτούς, τοὺς τε
μισθούς ἀποφεροῦντες καὶ ἄλλην χάριν οὐκ ἀποδίδοντες, εὖ
- d. παθόντες ὑπ' αὐτῶν. καὶ τούτου τοῦ λόγου τί ἂν ἀλογώτερον
εἶη πρᾶγμα; ἀνθρώπους ἀγαθοὺς καὶ δικαίους γενομένους,
ἐξαιρεθέντας μὲν ἀδικίαν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, σχόντας δὲ
δικαιοσύνην, ἀδικεῖν τούτῳ ὃ οὐκ ἔχουσιν; οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο
αἰτοποῦν εἶναι, ὦ ἑταῖρε; ὡς ἀληθῶς δημηγορεῖν με ἠνάγκα-
σας, ὦ Καλλικλείς, οὐκ ἐθέλων ἀποκρίνασθαι. ΚΑΛ. Σὺ
δ' οὐκ ἂν οἴσθ' εἰς λέγειν, εἰ μή τις σοὶ ἀποκρίνοιτο; ΣΩ.
- e. Ἔοικά γε. νῦν γοῦν συχνούς τείνω τῶν λόγων, ἐπειδὴ μοι
οὐκ ἐθέλεις ἀποκρίνασθαι. ἀλλ', ὦ γὰρ, εἰπέ πρὸς Φιλίου, οὐ

Nempe aiunt, iniuste se ab illa damnari. quod omnino falsum est. Nunquam enim reipublicae gubernator iniuste damnatur ab ea, cui praeest, civitate. Videtur autem idem evenire his qui in republica versantur, atque sophistis. Sophistae enim, quamvis in ceteris sapientes, in hoc tamen uno absurde se gerunt, quod cum se docere virtutes affirmant, saepe tamen discipulos velut ingratos accusant atque iniustos, qui cum bona ab eis reportarint, mercedem tamen nullam aut gratiam referant. quo quidem sermone nihil a ratione est alienius, quod videlicet viri boni iustique facti, & ab iniustitia praeceptoris opera remoti, atque iustitia praediti, iniurias ea ipsa iniustitia quam non habent praeceptoribus inferant. an non videtur tibi, o amice, id absurdum? Revera concionari me coegisti, dum respondere recusas. Cal. Tu vero per te ipsum dicere non potes, nisi quis tibi respondeat? So. Videor equidem: & nunc frequentes iam extendo sermones, dum ipse mihi non respondere dignaris. Sed, o bone vir, per Iovem amicabilem, mihi

δοκεῖ σοι ἄλογον εἶναι, ἀγαθὸν φάσκοντα πεποικέναι τινα, μέμφεσθαι τούτῳ, ὅτι ὑφ' ἑαυτοῦ ἀγαθὸς γεγονώς τε καὶ ὢν, ἔπειτα πονηρὸς ἔσιν; ΚΑΛ. Ἐμοίγε δοκεῖ. ΣΩ. Οὐκοῦν ἀκούεις τοιαῦτα λεγόντων τῶν φασκόντων παιδεύειν ἀνθρώπους εἰς ἀρετὴν; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ἀλλὰ τί ἂν λέγοις ἀνθρώπων περὶ οὐδενὸς ἀξίων; ΣΩ. Τί δ' ἂν περὶ ἐκείνων λέγοις, οἳ φάσκοντες προεξάναι τῆς πόλεως, καὶ ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὠσβελλίτῃ ἔσαι, πάλιν αὐτῆς κατηγοροῦσιν ὅταν τύχῳσιν, ὡς πονηροτάτης; οἷε τί διαφέρειν τούτους ἐκείνων; ταυτέν, ὦ μακάρι, ἔσιν σοφιστῆς καὶ ῥήτωρ, ἢ ἐγγύς τι καὶ παραπλήσιον ὡσπερ ἐγὼ ἔλεγον πρὸς Πῶλον. σὺ δὲ δι' ἀγνοίαν, τὸ μὲν, πάγκαλόν τι οἷε εἶναι, τὴν ῥητορικὴν τοῦ δὲ καταφρονεῖς. τῇ δὲ ἀληθείᾳ κάλλιόν ἐσι σοφιστικὴ ῥητορικῆς, ὅσῳ περ νομοθετικὴ δικαστικῆς, καὶ γυμνασικὴ ἰατρικῆς. μόνοις δ' ἐγώ γε καὶ ὦμην τοῖς δημηγόροις τε καὶ σοφισταῖς οὐκ ἐγχωρεῖν μέμφεσθαι τούτῳ τῷ πράγματι ὃ αὐτοὶ παιδεύουσιν, ὡς πο-

dicas, an non praeter rationem tibi videtur, ut is qui dicat se bonum aliquem reddidisse, de eodem conqueratur, quasi qui bonus ab ipso factus est, sit & malus? *Cal.* Mihi quidem videtur. *So.* Nonne audis illos qui docere virtutem profitentur, talia conqueri? *Cal.* Equidem. sed quidnam de hominibus nullius pretii dicere potes? *So.* Quid vero de illis diceres, qui reipublicae praeesse se aiunt, atque ut illa quam optima sit diligenter excogitare; rursusque ipsam accusant, prout accidit, tanquam pessimam? putasne hos ab illis differre? Idem profecto, o beate, est sophista ac rhetor, vel propinquum aliquid atque simile, quemadmodum ad Polum dicebam. Tu autem propter ignorantiam praeclarum quiddam putas esse rhetoricam, sophisticam vero contemnis. sed revera pulchrior est sophistica, quam rhetorica: quo & pulchrior est conditrix legum quam iudiciaria, & gymnastica quam medicina. Solis autem concionatoribus & sophistis minime arbitror concedendum, ut de eo quod ipsi docent, quasi sibi sit malum, conquerantur. alioquin in eadem ipsa accusatione se ipsos pariter

- νηρόν ἐσιν εἰς σφᾶς ἢ τῶ αὐτῶ λόγῳ τούτῳ ἅμα καὶ ἑαυτῶν κατηγορεῖν, ὅτι οὐδὲν ὠφελήκασιν οὐς Φασιν ὠφελεῖν. οὐχ
- c. οὕτως ἔχει; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ προέσθαι γε δὴ πού τὴν εὐεργεσίαν ἀνευ μισθοῦ, ὡς τὸ εἰκὸς, μόνοις τούτοις ἐνεχώρει, εἴπερ ἀληθῆ ἔλεγον. ἄλλην μὲν γὰρ εὐεργεσίαν τίς εὐεργετηθεὶς, ὅσον ταχὺς γενόμενος διὰ παιδοτριβῆν, ἴσως ἂν ἀποσερήσειε τὴν χάριν, εἰ πρόοιτο αὐτῶ ὁ παιδοτριβῆς, καὶ μὴ συνθέμενος αὐτῶ μισθόν, ὀτιμάλισα ἅμα μεταδιδούς τοῦ τάχους, λαμβάνουσι τὸ ἀργύριον. οὐ γὰρ τῇ βραδυτητί, οἶμαι,
- d. ἀδικοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἀδικίᾳ. ἢ γὰρ; ΚΑΛ. Ναι. ΣΩ. Οὐκοῦν εἴτις αὐτὸ τοῦτο ἀφαιροῖ, τὴν ἀδικίαν, οὐδὲν δεινὸν αὐτῶ μήποτε ἀδικηθῆ; ἀλλ' ὧ μόνῳ ἀσφαλὲς ταύτην τὴν εὐεργεσίαν προέσθαι, εἴπερ τῶ ὄντι δύναιτό τις ἀγαθοὺς ποιεῖν. οὐχ οὕτω; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Διὰ ταῦτ' ἄρα, ὡς ἔοικε, τὰς μὲν ἄλλας συμβουλάς συμβουλεύειν, λαμβάνοντα ἀργύριον, ὅσον οἰκοδομίας πέρι, ἢ τῶν ἄλλων τεχνῶν, οὐδὲν αἰσχρόν.
- e. ΚΑΛ. Ἐοικέ γε. ΣΩ. Περὶ δέ γε ταύτης τῆς πράξεως, ὄντιν' ἂν τις τρόπον ὡσβέλτιστος εἴη, καὶ ἄριστα τὴν αὐτοῦ οἰ-

criminentur, quasi nihil eis profecerint, quibus utilitatem attulisse se dicunt. nonne ita se res habet? *Cal.* Ita profus. *So.* Et contulisse beneficium absque mercede, ut consentaneum est, solis istis conveniebat, si quidem vera dicerent, nam alia quidem beneficia cum quis acceperit, veluti per gymnasii magistrum celer factus, forte utique gratiam non referret, nisi caveretur, ut mercedem solveret, quamprimum celer satis evaserit. non enim tarditate, ut arbitror, homines, sed iniustitia iniuriam faciunt. Nonne? *Cal.* Ita. *So.* Si quis igitur hoc ipsum auferat, scilicet iniustitiam, discrimen iam iniuriae devitaverit. verum per id solum in tuto collocari beneficium potest, si quis eos, quibus confert, bonos revera possit efficere. Nonne? *Cal.* Consentio. *So.* Propterea, ut videtur, in aliis contractibus turpe non est sibi cavere, veluti pro aedificiis ceterisque artificibus. *Cal.* Apparet. *So.* Pro hac autem facultate, scilicet ut bonus quis fiat, optimeque familiam suam gubernet

κίαν δικαιοῖ ἢ πόλιν, αἰσχρὸν νενόμισται μὴ φάναι συμβου-
 λεύειν, ἐὰν μὴ τις αὐτῷ ἀργύριον διδῶ. ἢ γὰρ; ΚΑΛ. Ναί.
 ΣΩ. Δῆλον γὰρ ὅτι τοῦτο αἰτίον ἔστιν, ὅτι μόνη αὕτη τῶν
 εὐεργεσιῶν τὸν εὖ παθόντα ἐπιθυμεῖν ποιεῖ ἀντευποιεῖν. ὥστε
 καλὸν δοκεῖ τὸ σημεῖον εἶναι, εἰ εὖ ποιήσας ταύτην τὴν εὐερ-
 γησίαν ἀντ' εὖ πείσεται· εἰ δὲ μὴ, οὐ. ἔστι ταῦτα οὕτως ἔχον-
 τα; ΚΑΛ. Ἔστιν. ΣΩ. Ἐπὶ ποτέραν οὖν με παρακαλεῖς τὴν p.
 θεραπεῖαν τῆς πόλεως, διβρίσον μοι τὴν τοῦ διαμαχέσθαι 521
 Ἀθηναίους ὅπως ὠσβέλτιοι ἔσονται, ὡς ἰατρόν ἢ ὡς διακο- a.
 νήσοντα, καὶ πρὸς χάριν ὁμιλήσοντα. τάλῃβῃ μοι εἰπέ Καλ-
 λικλείς. δικαίος γὰρ εἶ, ὥσπερ ἤρξω παρρησιάζεσθαι πρὸς
 ἐμὲ, διατελεῖν ἃ νοεῖς λέγων. καὶ νῦν εὖ καὶ γενναίως εἰπέ.
 ΚΑΛ. Λέγω τοίνυν ὅτι ὡς διακονήσοντα. ΣΩ. Κολακεύ-
 σοντα ἄρα με, ὦ γενναϊότατε, παρακαλεῖς. ΚΑΛ. Εἰ σοι b.
 Μυσόν γε ἡδίων καλεῖν, ὦ Σώκράτες, ὡς εἰ μὴ ταῦτά γε
 ποιήσεις; ΣΩ. Μὴ εἰπῆς ὃ πολλάκις εἶρηκας, ὅτι ἀποκτενεῖ

atque rempublicam, turpe existimatur nihil prius velle docere,
 quam de pecunia caveatur. Nonne? Cal. Certe. So. Constat
 enim hanc esse causam, quia solum hoc ex aliis beneficiis eum
 qui acceperit facit referendae gratiae cupidum. quapropter
 praeclarum videtur esse argumentum, si is, qui officium eius-
 modi praestiterit, vicissim ipse recipiat: contra vero nequa-
 quam. Num haec ita se habent? Cal. Ita. So. Ad utram igitur
 me cohortaris civitatis curam? age, mihi definias, ad eam-
 ne, per quam cum Atheniensibus pugnem, contendamque ut
 quam optimi fiant, tanquam medicus: an ad eam, per quam
 tanquam minister voluptatis fiam, & ad gratiam loquar? Et
 mihi vera dic, o Callicles. decet enim te, quemadmodum in-
 cepisti, audacter profsequi, mihi libere exprimendo quae sentis.
 Et nunc ergo bene generoseque responde. Cal. Ad ministerium
 profecto te exhortor. So. Ad adulationem ergo me, o vir ge-
 nerosissime, provocas. Cal. Si mavis, o Socrates, Mysus vo-
 cari, vocaberis utique, nisi mihi credideris. So. Ne obicias
 mihi nunc, quod iam saepius obiecisti; videlicet interficiet te,

- με ὁ βουλόμενος· ἵνα μὴ αὐτὸς καὶ ἐγὼ εἶπω ὅτι πονηρὸς γε ὢν ἀγαθὸν ὄντα μὴδ' ὅτι ἀφαιρήσεται ἐάν τι ἔχω· ἵνα μὴ αὐτὸς καὶ ἐγὼ εἶπω ὅτι, ἀλλ' ἀφελόμενος οὐχ ἔξει ὃ, τι χρήσεται
- c. αὐτοῖς. ἀλλ' ὡσπέρ με ἀδίκως ἀφείλετο, οὕτω καὶ λαβὼν, ἀδίκως χρήσεται· εἰ δὲ ἀδίκως, αἰσχροῦς· εἰ δὲ αἰσχροῦς, κακῶς. ΚΑΛ. Ὡς μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, πιστεύειν μὴδ' ἂν ἐν τούτων παθεῖν, ὡς σικῶν ἐκποδῶν, καὶ οὐκ ἂν εἰσαχθεῖς εἰς δικαστήριον ὑπὸ πάνυ ἰσως μοχθηροῦ ἀνθρώπου καὶ φαύλου. ΣΩ. Ἀνόητος ἄρα εἰμί, ὦ Καλλικλείς, ὡς ἀληθῶς, εἰ μὴ οἴομαι ἐν τῇδε τῇ πόλει ὄντινῶν ἂν ὃ, τι τύχοι, τοῦτο παθεῖν. τότε μέντοι εὖ οἶδ' ὅτι ἐάνπερ εἰσῶ εἰς δικαστήριον περὶ
- d. τούτων τινὸς κινδύνων ὃ σὺ λέγεις, πονηρὸς τις με ἔσαι ὃ εἰσάγων. οὐδεὶς γὰρ ἂν χρηστὸς μὴ ἀδικοῦντ' ἀνθρώπων εἰσάγοι. καὶ οὐδὲν γε ἄτοπον εἰ ἀποθάνοιμι. βούλει σοι εἶπω διότι ταῦτα προσδοκῶ; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οἶμαι μετ' ὀλίγων Ἀθηναίων, ἵνα μὴ εἶπω μόνος, ἐπιχειρεῖν τῇ ὡς ἀληθῶς πολιτικῇ τέχνῃ, καὶ πράττειν τὰ πολιτικὰ μόνος τῶν νῦν. ἄτε

Socrates, quicumque voluerit: ne ego iterum ita respondeam, At malus bonum. neque iterum dicas: auferet tibi, o Socrates, quilibet, si quid habes: ne ego quoque respondeam, At vero qui auferet, nesciet illis tanquam sibi utilibus uti, sed quemadmodum iniuste a me abstulerit, sic ipse utetur iniuste. quod si iniuste, ergo & turpiter: denique si turpiter, male. *Cal.* Videris mihi opinari, nihil eiusmodi accidere tibi posse; proinde ac si procul hinc habitet: neque deduci posse in iudicium putas ab ignavissimo quoque nulliusque pretii homine. *So.* Amens certe forem, o Callicles, nisi putarem in hac civitate unamquemque quodlibet eiusmodi pati posse. Hoc tamen certo scio, si in iudicium venero, periclitans ob ea quae tu affers, improbum fore qui me accusaverit. nullus enim bonus hominem accusat infontem. Profecto nihil mirum foret, si morte damnarer. Vis tibi dicam, quam ob causam haec expectem? *Cal.* Volo equidem. *So.* Arbitror equidem, me una cum paucis Atheniensibus, ne dicam solum, civilem disciplinam revera

οὐν οὐ πρὸς χάριν λέγων τοὺς λόγους οὕς λέγω ἐκάστοτε, ἀλλὰ πρὸς τὸ βέλτιστον, οὐ πρὸς τὸ ἥδιον, καὶ οὐκ ἐθέλων ε. ποιεῖν ἃ σὺ νῦν παραινεῖς, τὰ κομψὰ ταῦτα, οὐχ ἔξω ὅ, τι λέγω ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ὁ αὐτὸς δέ μοι ἤκει λόγος ὅνπερ πρὸς Πᾶλλον ἔλεγον. κρινοῦμαι γὰρ, ὡς ἐν παιδίοις ἰατρὸς ἂν κρινοίτο, κατηγοροῦντος ὀψοποιοῦ. σκόπει γὰρ τί ἂν ἀπολογοῖτο ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἐν ταῦτοις ληφθεῖς, εἰ αὐτοῦ κατηγοροῖ τις, λέγων ὅτι, ᾧ παῖδες, πολλὰ ὑμᾶς καὶ κακὰ ὅδε εἰργασαι ἀνήρ· καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς νεωτάτους ὑμῶν διαφθεῖρει, τέμνων τε καὶ κᾶων, καὶ ἰχναίνων, καὶ πνίγων, ἀπορεῖν ποιεῖ πικρότατα πόματα διδούς, καὶ πεινῆν καὶ διψῆν ἀναγκάζων οὐχ, ὡσπερ ἐγὼ πολλὰ καὶ ἠδέα καὶ παντοδαπὰ εὐώχουν ὑμᾶς. τί ἂν οἶε ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἀποληφθέντα ἰατρὸν ἔχειν εἰπεῖν; ἢ εἴποι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ταῦτα πάντα ἐγὼ ἐποίουν, ᾧ παῖδες, ὑγιεινῶς. ὅποσον οἶε ἂν ἀναβοῆσαι τοὺς

P.
522
a.

tractare, meque solum ex omnibus qui nunc sunt, civilia exercere. proinde tanquam non ad gratiam verba faciens, quae frequentissime facio, sed ad id potius, quod optimum est, quam quod dulcissimum: neque ea, ad quae quasi praeclara quaedam tu nunc monendo exhortaris, recipiens me facturum: nimirum quod potissimum in iudicio dicam, non habebō. Et nunc quidem recurrit mihi rursus in mentem quod ad Polam dixeram. ita enim de me iudicaretur, quemadmodum inter pueros de medico, quem accusaverit coquus. Considera enim, qua se ratione defenderet medicus, die sibi apud pueros dicta, si quis eum his verbis accuset: Vir iste, o pueri, multa vobis intulit mala. nam & vos, & minimos natu ex vobis, secando urendoque contorquet, & attenuans suffocansque afflictat, praeterea amarissimos praebet potus, & ad famem sitimque vos urget. ego vero contra multa & varia suaviaque vobis paro. Si haec, inquam, coquus deferat accusator, quidnam censes hoc circumventum malo medicum responsurum? An forte vera fatebitur, dicens: Haec equidem, o pueri, omnia sanitatis vestrae gratia feci? At enim quam vehementer putas iudices eiusmo-

Plat. Oper. Vol. IV. L

- τοιούτους δικαστάς; οὐ μέγα; ΚΑΛ. ἴσως οἴεσθαι γε χρή.
 ΣΩ. Οὐκοῦν οἶει ἐν πάσῃ ἀπορίᾳ ἂν αὐτὸν ἔχεσθαι ὅ, τι
 b. χρή εἰπεῖν; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τοιοῦτον μέντοι καὶ ἐγὼ
 οἶδα ὅτι πάθος πάθοιμι ἂν εἰσελθὼν εἰς δικαστήριον. οὔτε γὰρ
 ἡδονὰς, ἃς ἐκπεπόρικα, ἔξω αὐτοῖς λέγειν, ἃς οὔτοι εὐεργε-
 σίας καὶ ὠφελείας νομίζουσιν. ἐγὼ δὲ οὔτε τοὺς πορίζοντας
 ζηλῶ, οὔτε οἷς πορίζεται. ἂν τέ τις μὲ ἢ νεωτέρους Φῆ
 διαφθεῖρειν, ἀπορεῖν ποιοῦντα, ἢ τοὺς πρεσβυτέρους κατη-
 γορεῖν, λέγοντα πικροὺς λόγους ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, οὔτε τὸ
 ἀληθὲς ἔξω εἰπεῖν, ὅτι δικαίως πάντα ταῦτα ἐγὼ λέγω καὶ
 c. πράττω, τὸ ὑμέτερον δὴ τοῦτο, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὔτε ἄλλο
 οὐδέν. ὥστε ἴσως ὅ, τι ἂν τύχω τοῦτο πείσομαι. ΚΑΛ. Δο-
 κεῖ οὖν σοι, ὧ Σάκρατες, καλῶς ἔχειν ἄνθρωπος ἐν πόλει
 οὕτω διακείμενος, καὶ ἀδύνατος ὦν ἑαυτῷ βοηθεῖν; ΣΩ. Εἰ
 ἐκεῖνό γε ἐν αὐτῷ ὑπάρχει, ὧ Καλλίκλεις, ὃ σὺ πολλάκις
 ἠμολόγησας· εἰ βεβοηθηκῶς εἴη αὐτῷ, μήτε περὶ ἀνθρώπους,

di reclamaturos? Cal. Vehementer fortasse putandum est. So. Nonne igitur in maxima eum ambiguitate, inopiaque suae defensionis, tunc detineri existimas? Cal. Prorsus. So. Idem mihi scio, si in iudicium traheret, eveniret. neque enim voluptates ulla, a me ad eorum libidinem inventas, commemorare possem, quas ipsi beneficii utilitatisque loco existimant. ego vero nequaquam nec inventores quidem earum probo, neque eos ob id, quibus praebentur, feliciores existimo. Praeterea si quis me dicat, vel corrumpere iuventutem, in ambiguitatem inopiamque deducendo; vel increpare redarguerique seniores acerbis ac mordacibus quibusdam verbis vel privatim, vel publice: non dabitur mihi veri dicendi facultas, Me videlicet iuste haec omnia dicere, eorumque ipsorum dumtaxat utilitati consulere: neque aliud quidquam afferre facile potero. quamobrem forsitan nihil est, quod adversus me non decerneretur. Cal. Videtur ergo tibi bene se habere, qui in civitate talis fit, ut sibi ipsi nequeat praesidio esse? So. Modo hoc fit in ipso, o Callicies, quod tu saepius confensisti, ut sibi id auxilii praeg-

μήτε περὶ θεοῦ ἀδικον μηδὲν μήτε εἰρηκῶς μήτε εἰργασμέ- d.
 νος. αὕτη γάρ τις βοήθεια ἑαυτῷ πολλάκις ἡμῖν ὁμολογη-
 ται κρατίστη εἶναι. εἰ μὲν οὖν ἐμέ τις ἐξελέγχοι ταύτην τὴν
 βοήθειαν ἀδύνατον ὄντα ἑμαυτῷ καὶ ἄλλῳ βοηθεῖν, αἰσχυ-
 νοίμην ἂν, καὶ ἐν πολλοῖς καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξελεγχόμενος, καὶ
 μόνος ὑπὸ μόνου καὶ εἰ διὰ ταύτην τὴν ἀδυναμίαν ἀποβνήσ-
 κοιμι, ἀγανακτοίην ἂν εἰ δὲ κολακικῆς ῥητορικῆς ἐνδεία τε-
 λευτῶν ἔγωγε, εὖ οἶδα ὅτι ῥαδίως ἴδοις ἂν με φέροντα τὸν e.
 θάνατον. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ ἀποβνήσκειν οὐδεὶς φοβεῖται, ὅ-
 τις μὴ παντάπασιν ἄλογός τε καὶ ἀνανδρός ἐσι τὸ δὲ ἀδι-
 κεῖν φοβεῖται. πολλῶν γὰρ ἀδικημάτων γέμοντα τὴν ψυχὴν
 εἰς ἄθου ἀφικέσθαι, πάντων ἔσχατον κακῶν ἐσίν. εἰ δὲ βού-
 λει, σοὶ ἐγὼ ὡς τοῦτο οὕτως ἔχει, ἐθέλω λόγον λέξαι. ΚΑΛ.
 Ἄλλ' ἐπειδήπερ καὶ τἄλλα ἐπέρανας, καὶ τοῦτο πέρανον.
 ΣΩ. Ἄκουε δὴ, Φασί, μάλα καλοῦ λόγου. ὅν σὺ μὲν ἠγήσῃ p.
 μῦθον, ὡς ἐγὼ οἶμαι ἐγὼ δὲ λόγον. ὡς ἀληθῆ γὰρ ἔντα σοὶ 523
 a.

itare possit, quo neque adversus homines, neque adversus
 deos iniuste aliquid fecerit, aut dixerit. hoc enim auxilli ge-
 nus praestare sibi, saepius iam consensimus optimum esse. Si
 quis igitur me convincat, eiusmodi auxilium mihi vel aliis af-
 ferre non posse, procul dubio erubescerem, sive inter multos,
 sive inter paucos, sive solus a solo fuerim redargutus. Itaque si
 propter hanc impotentiam morerer, graviter ferrem, sin au-
 tem ob adulatoriae rhetoricae defectum ultimo supplicio affi-
 cerer, certo scio, me mortem perfacile ferentem te perspectu-
 rum. nam mori quidem nullus formidat, nisi omnino ratio-
 nis expertus atque ignavus: iniuste autem agere veretur. Mul-
 tis enim peccatis refertam animam ad inferos descendere, ex-
 tremum omnium est malorum. Proinde si, quamobrem sic se
 res habeat, cognoscere cupis, rationem tibi exhibebo. Cal. Im-
 mo vero, cum cetera perfeceris, hoc etiam perface. So. Audi
 igitur, ut aiunt, pulcherrimum sermonem, quem te arbitror
 fabulam putaturum: ego vero non fabulam, sed sermonem,
 nam tanquam vera quae dicturus sum, tibi narrabo. Profecto,

- λέξω ἂ μέλλω λέγειν. ὡςπερ γὰρ Ὀμηρος λέγει, διεγείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων, ἐπειδὴ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβον. ἦν οὖν νόμος ὕδὲ περὶ ἀνθρώπων ἐπὶ Κρόνου, καὶ αἰεὶ καὶ νῦν ἐτι ἐστὶν ἐν θεοῖς τῶν ἀνθρώπων τὸν μὲν δικαίως τὸν βίον διελθόντα καὶ εὐίας, ἐπει-
- b.** δὰν τελευτήσῃ, εἰς μακάρων νήσους ἀπιόντα, οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ ἐκτὸς κακῶν τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως, εἰς τὸ τῆς τίσεώς τε καὶ δίκης δεσμωτήριον, ὃ δὴ τάρταρον καλοῦσιν, ἰέναι. τούτων δὲ δικασαὶ ἐπὶ Κρόνου, καὶ ἐτι νεωστὶ, τοῦ Διὸς τὴν ἀρχὴν ἔχοντος, ζῶντες ἦσαν ζώντων, ἐκεῖνη ἡμέρᾳ δικάζοντες ἢ μέλλοιεν τελευτᾶν. κακῶς οὖν αἱ δίκαι ἐκρίνοντο. ὅτε οὖν Πλούτων καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ ἐκ μακάρων νήσων ἰόν-
- c.** τες, ἔλεγον πρὸς τὸν Δία ὅτι φοιτῶεν σφιν ἀνθρώποι ἐκατέρωσε ἀνάξιοι· εἶπεν οὖν ὁ Ζεὺς, Ἄλλ' ἐγὼ, ἔφη, παύσω τοῦτο γιγνώμενον. νῦν μὲν γὰρ κακῶς αἱ δίκαι δικάζονται. ἀμπεχόμενοι γὰρ, ἔφη, οἱ κρινόμενοι κρίνονται. ζῶντες γὰρ κρίνονται. πολλοὶ οὖν, ἢ δ' ὅς, ψυχὰς πονηρὰς ἔχοντες, ἡμφιεσ-

quemadmodum ait Homerus, Iupiter, Neptunus & Pluto, regnum, quod acceperunt a patre, inter se dividerunt. Exstabat autem haec lex de hominibus sub Saturno, & semper, & nunc etiam exstat apud deos, ut quicumque homines iuste pieque vitam egissent, cum e vita migrarent, ad beatorum insulas profecti, in omni felicitate viverent, a malis longe seiuncti: qui vero iniuste impieque vixissent, in punishmentis iustique supplicii carcerem, quod appellant Tartarum, irent. Horum vero iudices sub Saturno, atque etiam sub ipso Iove regnare nuper incipiente, viventes erant atque viventium, atque eadem die, qua mortem quis obiturus fuerat, iudicabant: quapropter iniuste iudicabant. Igitur Pluto atque beatarum curatores insularum Iovem adeuntes retulerunt, indignos ad eos utrinque homines devenire. Ad quos sic inquit Iupiter, At ego remedium adhibebo. nunc enim propterea iudicatur inique, quod vestiti atque circumdati singuli iudicantur, quoniam ante obitum iudicantur. itaque multi, pravos circumferentes animas, circumdati

μένοι εἰσὶ σώματά τε καλά, καὶ γένη καὶ πλούτους· καὶ ἐπει-
 δὸν ἢ κρίσις ἤ, ἔρχονται αὐτοῖς πολλοὶ μάρτυρες, μαρτυρή-
 σοντες ὡς δικαίως βεβιώκασιν. οἱ οὖν δικασταὶ ὑπὸ τε τούτων d.
 ἐκπλήττονται, καὶ ἅμα καὶ αὐτοὶ ἀμπεχόμενοι δικάζουσι,
 πρὸ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς καὶ ἄτα καὶ ὄλον τὸ
 σῶμα προκεκαλυμμένοι. ταῦτα δὴ αὐτοῖς πάντα ἐπίπροσθεν
 γίγνεται, καὶ τὰ αὐτῶν ἀμφιέσματα, καὶ τὰ τῶν κρινομέ-
 νων. πρῶτον μὲν οὖν, ἔφη, παυσεῖν ἐστὶ προειδόμενος αὐτοὺς τὸν
 Δάνατον. νῦν γὰρ προΐσασι. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ εἴρηται τῷ
 Προμηθεΐ, ὅπως ἂν παύσῃ αὐτὸ αὐτῶν. ἔπειτα γυμνοὺς κρι- e.
 τεῖον ἀπάντων τούτων. τεθνεῶτας γὰρ δεῖ κρίνεσθαι. καὶ τὸν
 κριτὴν δεῖ γυμνὸν εἶναι, τεθνεῶτα, αὐτῇ τῇ ψυχῇ αὐτὴν
 τὴν ψυχὴν θεωροῦντα, ἐξαίφνης ἀποθανόντος ἐκάστου, ἔρη-
 μον πάντων τῶν συγγενῶν καταλιπόντα ἐπὶ τῆς γῆς πάντα
 ἐκεῖνον τὸν κόσμον, ἵνα δικαία ἢ κρίσις ἤ. ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα
 ἐγνωκὼς πρότερος ἢ ὑμεῖς, ἐποίησά μιν δικαστὰς υἱεῖς ἐμαν-
 τοῦ· δύο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Μίνω τε καὶ Ῥαδάμανθον· ἕνα

funt corporis forma, & genere atque divitiis. praeterea quan-
 do iudicium imminet, confluit multitudo testium asserentium
 eos iuste vixisse. quo fit, ut iudices ob haec obstupescant. Ac-
 cedit, quod & ipsi vestiti atque circumdati iudicant, oculos &
 aures & totum corpus quasi animae velamen habentes. Haec
 enim omnia illis obstacula sunt, videlicet tam sui quidam quam
 eorum qui iudicantur, amictus. Primum igitur providendum est,
 inquit, ne homines mortem suam praesentiant. nunc enim prae-
 vident. Et mandatum est Prometheo, ne eos praesentire per-
 mittat. Deinde nudi his omnibus sunt iudicandi. sunt enim iu-
 dicandi post obitum. Iudicem quoque ipsum esse nudum oportet,
 mortuum videlicet: & ipso dumtaxat animo animum ip-
 sum inspicientem statim post insperatum cuiusque obitum,
 animum inquam, a cognatis omnibus desertum, omnem-
 que ornatum exteriorem relinquentem in terra, ut iudicium
 iuste procedat. Ego igitur, utpote qui ante vos haec praevide-
 rem, constitui iam meos filios iudices, duos quidem ex Asia,

- p. δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης, Αἰακόν. οὗτοι σὺν ἐπειδὴν τελευτήσωσι,
 524
 a. δικάσουσιν ἐν τῷ λειμῶνι, ἐν τῇ τριόδῳ, ἐξ ἧς φέρετον τὴν
 ἰδῶν, ἢ μὲν εἰς μακάρων νήσους, ἢ δ' εἰς τάρταρον. καὶ τοὺς
 μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Ῥαδάμανθους κρινεῖ, τοὺς δὲ ἐκ τῆς Εὐ-
 ρώπης, Αἰακός. Μίνω δὲ πρεσβεῖα δώσω, ἐπιδιακρίνειν, εἴαν
 ἢ ἀπὸρρήτῳ τι τῷ ἑτέρῳ, ἵνα ὠσδίκαιοτάτῃ ἢ κρίσις ἢ περὶ
 τῆς πορείας τοῖς ἀνθρώποις. Ταῦτ' ἐστίν, ὦ Καλλίκλεις, ἃ
 b. ἐγὼ ἀκηκοὼς, πιθεύω ἀληθῆ εἶναι καὶ ἐκ τούτων τῶν λόγων
 τοιόνδε λογιζομαι συμβαίνειν. ὁ θάνατος τυγχάνει ὢν, ὡς
 ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδὲν ἄλλο ἢ δυοῖν πραγμάτων διάλυσις, τῆς
 ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀπ' ἀλλήλων. ἐπειδὴν δὲ διαλυθῆ-
 τον ἄρα ἀπ' ἀλλήλων, οὐ πολὺ ἦττον ἑκάτερον αὐτοῖν ἔχει
 τὴν ἕξιν τὴν αὐτοῦ, ἢνπερ καὶ ὅτε ἕξη ὁ ἄνθρωπος, τό, τε σῶ-
 μα τὴν φύσιν τὴν αὐτοῦ, καὶ τὰ θεραπεύματα καὶ τὰ πα-
 θήματα, ἐνδὸν πάντα. οἷον, εἴτινος μέγα ἦν τὸ σῶμα
 c. φύσει ἢ τροφῇ, ἢ ἀμφοτέρα, ζῶντος, τούτου, καὶ ἐπειδὴν
 ἀποθάνῃ, ὁ νεκρὸς μέγας καὶ εἰ παχὺς, παχὺς καὶ ἀποθα-

Minoem videlicet, & Rhadamanthum : unum vero ex Europa, Aeacum. Hi ergo postquam mortui fuerint, iudicabunt in prae-
 to quodam, ibique in trivio, ex quo geminae tendunt viae, altera quidem ad Tartarum, altera vero ad insulas beatorum. Et Asiaticos quidem Rhadamanthus; eos vero, qui ab Europa venient, Aeacus iudicabit. Minoi autem id munus iniungam, ut ipse diiudicet, si quid aliis ambiguum fuerit, ut iustissime recteque de transmissione animarum iudicetur. Haec sunt, o Callicles, quae audivi, veraque esse credo: atque his sermonibus adductus ita mecum reputo. Mors quidem est, ut mihi videtur, nihil aliud quam rerum duarum, animae scilicet atque corporis, a se invicem dissolutio. Cum vero duo haec disiuncta sunt invicem, non multum abest, quin utrumque ipsorum habitum servet eundem, quem vivente homine possidebat. Principio corpus tam naturam suam, quam culturam passionesque, praefert. Veluti si magnum erat alicui corpus vel natura, vel alimentia, vel utrisque, dum vivebat, mortuo etiam ho-

νότος· καὶ τὰλλα οὕτως. καὶ εἰ αὖ ἐπετήδευε κομᾶν, κομῆτης τούτου καὶ ὁ νεκρός· μασιγίας αὖ εἴτις ἦν, καὶ ἴχνη εἶχε τῶν πληγῶν οὐλὰς ἐν τῷ σώματι, ἢ ὑπὸ μασιγῶν ἢ ἄλλων τραυμάτων ζῶν, καὶ τεθνεώτος τὸ σῶμα ἔσιν ἰδεῖν ταῦτα ἔχον· κατεαγότα εἴτου ἦν μέρη, ἢ διεσραμμένα ζῶντος, καὶ τεθνεώτος ταῦτα ἐνδῆλα. ἐνὶ δὲ λόγῳ, οἷος εἶναι **d.** παρεσκευάσο τὸ σῶμα ζῶν, ἐνδῆλα ταῦτα καὶ τελευτήσαντος ἦν πάντα, ἢ τὰ πολλὰ, ἐπὶ τινα χρόνον. ταυτὸν δὴ μοι δοκεῖ τοῦτ' ἄρα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν εἶναι, ὃ Καλλιέκλεις ἐνδῆλα πάντα ἔσιν ἐν τῇ ψυχῇ ἐπειδὴν γυμνωθῆ τοῦ σώματος· τὰ τε τῆς φύσεως, καὶ τὰ παθήματα, ἃ διὰ τὴν ἐπιτήδευσιν ἑκάστου πράγματος ἔσχεν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἄνθρωπος. ἐπειδὴν οὖν ἀφίκωνται παρὰ τὸν δικαστῆν, οἱ μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, παρὰ τὸν Ραδάμανθυν, ὁ Ραδάμανθυς ἐκείνους ἐπισήσας, **e.** δεῖται ἑκάστου τὴν ψυχὴν, οὐκ εἰδὼς ὅτου ἔσιν· ἀλλὰ πολλάκις τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπιλαβόμενος, ἢ ἄλλου ὅτου οὖν βασιλέως ἢ δυνάσου, κατείδεν οὐδὲν ὑγιᾶς ὄν τῆς ψυχῆς, ἀλ-

mine erit magnum: item si crassum fuerat, erit & crassum: ceteraque similiter. praeterea si comandi studiosus homo fuerat, fervabit comam. Rursus, si quis erat verbero, multaque plagarum vestigia corpori habebat impressa, vel a verberibus, vel a vulneribus, dum viveret: huius quoque mortui corpus eadem retinere videmus. Et si qua in parte fractum erat aut distortum, eo quoque mortuo eadem haec apparent: atque, ut summatim dicam, quaecunque viventis erat corpus, talia ipsius mortui omnia, vel plurima, ad tempus apparent. Idem quoque mihi videtur, Callicles, de anima sentiendum: cuncta enim apparent in anima, cum corpus exuerit, tam quae ex natura, quam ex affectibus inerant, quae ob rei cuiusque studium in eam homo contraxit. Cum igitur ad iudicem pervenerunt, Asiatici quidem ad Rhadamanthum; Rhadamanthus illis productis uniuscuiusque animam intuetur, cuius tamen anima illa fuerit non animadvertit. Sed plerumque magni Persarum regis aut alterius regis, sive potentis obvium animum contemplatus, ni-

- λὰ διαμεμασιγωμένην καὶ οὐλῶν μεσῆν, ὑπὸ ἐπιουρκιῶν καὶ
 P. ἀδικίας· ἃ ἐκάσῳ ἢ πράξις αὐτοῦ ἐξωμόρξατο εἰς τὴν ψυ-
 325
 a. χὴν, καὶ πάντα σκολιὰ ὑπὸ ψεύδους καὶ ἀλαζονείας, καὶ οὐ-
 δὲν εὐθύ διὰ τὸ ἀνευ ἀληθείας τετράφθαι, καὶ ὑπὸ ἐξουσίας
 καὶ τρυφῆς καὶ ὕβρεως καὶ ἀκρασίας τῶν πράξεων, ἀσυμμε-
 τρίας τε καὶ αἰσχρότητος γέμουσαν τὴν ψυχὴν εἶδεν. ἰδὼν
 δὲ, ἀτίμως ταύτην ἀπέπεμψεν εὐθύ τῆς φρουρᾶς· οἱ μέλλει
 ἔλθοῦσα, ἀνατλήναι τὰ προσήκοντα πάθη. προσήκει δὲ παντὶ
 b. τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι, ὑπ' ἄλλῳ ὀρθῶς τιμωρουμένῳ, ἢ βελ-
 τιονι γίνεσθαι καὶ ὀνίνασθαι, ἢ παράδειγμά τι τοῖς ἄλλοις
 γίνεσθαι· ἵνα ἄλλοι ὀρθῶντες πάσχοντα ἃ ἂν πάσχοι, φο-
 βούμενοι, βελτίους γίνωνται. εἰσὶ δὲ οἱ μὲν ὠφελούμενοί τε
 καὶ δίκην δίδοντες ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων, οὗτοι οἱ ἂν ἰάσι-
 μα ἀμαρτήματα ἀμάρτωσιν· ὅμως δὲ δι' ἀλγηδόνων καὶ ὀδυ-
 νῶν γίγνεται αὐτοῖς ἢ ὠφέλεια καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν ἄλλοις. οὐ
 γὰρ οἷόν τε ἄλλως ἀδικίας ἀπαλλάττεσθαι. οἱ δ' ἂν τὰ ἔσχα-
 c. τα ἀδικήσωσι, καὶ διὰ τοιαῦτα ἀδικήματα ἀνίατοι γένων-

hil in eo reperit fani: sed periuriis atque iniustitia, quasi qui-
 busdam verberibus cicatricibusque, infectum, qualia cuiusque
 actio contraxit impressitque animo: omniaque obtorta menda-
 ciis atque vanitate, nihilque recti habentem, quia sine veritate
 fuerat educatus: praeterea ob peccandi licentiam & petulan-
 tiam, mollemque lasciviam, & in actionibus fingulis intempe-
 rantiam, incompositum penitus atque turpem. Animum igitur
 contemplatus sic affectum, ignominiose recta in custodiam
 transmittit, ubi meritas subire poenas oportet. Convenit au-
 tem, omnem qui ab aliquo recte punitur, vel ipsum fieri me-
 liorem, utilitatemque percipere; vel ceteris exempla dare, ut
 alii poenas eius conspicientes meliores ob timorem efficiantur.
 Qui vero apud deos & homines ita dant poenas, ut utilitatem
 inde aliquam referant, hi sunt, qui peccata sanabilia commise-
 runt; quibus dolor cruciatusque prodest & apud homines &
 apud inferos. non enim aliter quis potest ab iniustitia liberari.
 Qui autem extrema iniustitia detinentur, ac propter eiusmodi

ται, ἐκ τούτων τὰ παραδείγματα γίνονται. καὶ οὗτοι, αὐτοὶ μὲν οὐκέτι δύνανται οὐδὲν, ἅτε ἀνίατοι ὄντες· ἄλλοι δὲ δύνανται, οἱ τούτους ὀρώντες διὰ τὰς ἀμαρτίας τὰ μέγιστα καὶ ὀδυνηρότατα καὶ φοβερώτατα πάθη πάσχοντας τὸν αἰεὶ χρόνον, ἀτεχνῶς παραδείγματα ἀνηρηθῆσθαι ἐκεῖ ἐν ἄδου ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, τοῖς αἰεὶ τῶν ἀδίκων ἀφικνουμένοις θεάματα καὶ νοθετήματα. ὦν ἐγὼ Φημι ἓνα καὶ Ἄρχελαον d. ἔσεσθαι, εἰ ἀληθῆ λέγει Πῶλος, καὶ ἄλλον ὅστις ἂν τοιοῦτος τύραννος ἦ. οἶμαι δὲ καὶ τοὺς πολλοὺς εἶναι τούτων τῶν παραδειγμάτων τοὺς ἐκ τυράννων καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν, καὶ τὰ τῶν πόλεων πραξάντων, γεγυότας. οὗτοι γὰρ, διὰ τὴν ἐξουσίαν, μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἀμαρτήματα ἀμαρτάνουσι. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Ὅμηρος. βασιλέας γὰρ καὶ δυνάστας ἐκεῖνος πεποίηκε τοὺς ἐν ἄδου τὸν αἰεὶ χρόνον τιμωρουμένους, Τάνταλον, καὶ Σίσυφον, καὶ Τίτυόν· Θερασίτην δὲ, e. καὶ εἴτις ἄλλος πονηρὸς ἦν ἰδιώτης, οὐδεὶς πεποίηκε μεγάλας τιμωρίας συνεχόμενον, ὡς ἀνίατον· οὐ γὰρ, οἶμαι, ἐξῆν αὐ-

delicta sunt insanabiles, ex his exempla sumuntur: ipsique nullam amplius utilitatem inde reportant, utpote qui sanari non possint: sed profunt dumtaxat aliis per exemplum, qui eos intuentur propter flagitia maximis acerbisque & terribilissimis poenis omni tempore cruciatis, tanquam exemplum monimentumque & spectaculum apud inferos in carcere praebentes iniustis omnibus, qui ad ea loca descendunt. Quorum unum dico fore Archelaum, si vera narrat Polus, & alium quicumque tyrannus talis exstiterit. Arbitror autem, in eorum numero qui solum exempla tradunt, plurimos esse tyrannos, reges, potentes, civitatum gubernatores. Hi enim ob ipsam peccandi licentiam, gravissima profanissimaque peccata committunt. Attestatur autem nobis Homerus, qui reges & potentes inducit apud inferos omni tempore cruciatis, ceu Tantalum, Sisyphum, & Tityum. Therasitem vero, & si quis alius privatim fuit malus, nullus unquam velut insanabilem magnis fecit poenis torqueri: quippe cum licentiam, ut arbitrator, non habuerit.

- τῷ. διὸ καὶ εὐδαιμονέστερος ἦν ἢ οἷς ἐξῆν. ἀλλὰ γὰρ, ὦ Καλλί-
 κλεις, ἐκ τῶν δυναμένων εἰσὶ καὶ οἱ σφόδρα πονηροὶ γιγνώ-
 526 μνοι ἄνθρωποι. οὐδὲν μὲν κωλύει καὶ ἐν τούτοις ἀγαθοὺς ἀν-
 a. δρας ἐγγίγνεσθαι καὶ σφόδρα ἀξιὸν ἀγαθῶν τῶν γινομένων.
 χαλεπὸν γὰρ, ὦ Καλλίκλεις, καὶ πολλοῦ ἐπαίνου ἀξιὸν, ἐν
 μεγάλη ἐξουσίᾳ τοῦ ἀδικεῖν γενόμενον, δικαίως διαβιῶναι.
 ὀλίγοι δὲ γίνονται οἱ τοιοῦτοι. ἐπεὶ καὶ ἐνθάδε καὶ ἄλλοτε
 γεγόνασιν, οἶμαι δὲ καὶ ἔσονται καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ταύτην τὴν
 b. ἀρετὴν τοῦ δικαίως διαχειρίζειν ἢ ἂν τις ἐπιτρέπη· εἷς δὲ καὶ
 πάντῳ ἐλλόγιμος γέγονεν εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, Ἀριστείδης
 ὁ Λυσιμάχου. οἱ δὲ πολλοὶ, ὦ ἄριστε, κακοὶ γίνονται τῶν
 δυναστῶν, ὅπερ οὖν ἔλεγον, ἐπειδὴν ὁ Παράμανθος ἐκεῖνος τοιοῦ-
 τόν τινα λάβη, ἄλλο μὲν περὶ αὐτοῦ οὐκ οἶδεν οὐδὲν, οὐδ' ὅστις,
 οὐδ' ὧν τιῶν ὅτι δὲ πονηρὸς τις· καὶ τοῦτο κατιδὼν
 ἀπέπεμψεν εἰς τάρταρον ἐπισημηνόμενος, ἕαν τε ἰάσιμος,
 c. ἕαν τε ἀνίατος δοκῆ εἶναι. ὁ δὲ, ἐκεῖσε ἀφικόμενος, τὰ προσή-
 κοντα πάσχει. ἐνόησε δ' ἄλλην εἰσιδὼν ὁσίως βεβιωκυῖαν καὶ

quamobrem felicior erat illis, quibus licentia sceleris perpetrandi dabatur. Profecto, Callicles, ex his qui potentiam licentiamque habent, sunt qui nimium pravi fuerunt. Nihil tamen prohibet, inter hos etiam bonos quosdam esse viros: & certe qui talis fuerit, mirifice est colendus. Nempe arduum est, o Callicles, ingentique laude dignum, ut quis in magna peccandi licentia constitutus iustam transigat vitam: paucique tales reperiuntur. Fuere tamen & hic & alibi, atque, ut arbitror, erunt nonnulli praeclari bonique viri, hac videlicet virtute praediti, per quam ea quorum sibi concessa est auctoritas, iuste administrant. Unus autem Graecorum omnium probatissimus Aristides Lysimachi filius exstitit. Plerique autem, o vir optime, potentium improbi sunt. Quamobrem, ut dicebam, quando Rhadamanthus aliquem eiusmodi deprehendit, nihil aliud in ipso novit, neque quisnam sit, neque ex quibus ortus, sed utrum sit scelus: cumque id compererit, dimittit in Tartarum, obsignans, utrum sanabilis vel insanabilis videatur. ille vero illuc trans-

μετ' ἀληθείας, ἀνδρὸς ιδιώτου, ἢ ἄλλου τινὸς, (μάλις μὲν, ἐγώ γε Φημί, ὦ Καλλίκλεις, φιλοσόφου, τὰ αὐτοῦ πράξαντος, καὶ οὐ πολυπραγμονήσαντος ἐν τῷ βίῳ) ἠγάσθη τε καὶ εἰς μακάρων νήσους ἀπέπεμψε. ταυτὰ δὲ ταῦτα καὶ ὁ Αἰακός. ἐκάτερος δὲ τούτων ράβδον ἔχων δικάζει. ὁ δὲ Μίνως ἐπισκοπῶν κάθηται μόνος, ἔχων χρυσοῦν σκῆπτρον, ὡς Φησιν Ὀδυσσεὺς ὁ Ὀμήρου ἰδεῖν αὐτὸν Χρῦσον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιζέοντα νέκυσι. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Καλλίκλεις, ὑπὸ τούτων τῶν λόγων πέπεισμαι, καὶ σκοπῶ ὕπως ἀποφανοῦμαι τῷ κριτῇ ὡς ὑγιεστάτην ἔχων τὴν ψυχὴν. χαίρειν οὖν ἔασας τὰς τιμὰς τὰς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀλήθειαν σκοπῶν, πειράσομαι τῷ ὄντι ὡς ἀνδύωμαι βέλτισος ὢν, καὶ ζῆν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθνήσκω, ἀποθνήσκειν. παρακαλῶ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀνθρώπους, καθόσον δύναμαι, καὶ δὴ καὶ σε ἀντιπαρακαλῶ ἐπὶ τούτων τὸν βίον καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, δὴ ἐγὼ Φημί ἀντὶ πάντων τῶν ἐνθάδε ἀγῶνων εἶναι. καὶ ἀνειδίξω σοὶ ὅτι οὐχ οἷόστ' ἔση σαυτῷ βοηθῆσαι, ὅταν ἡ δίκη σοὶ ἦ καὶ

missus meritas subit poenas. Interdum vero alium intuitus animum vel privati, vel alicuius alterius, qui pie atque integre vixerit, (quod quidem philosophis potissimum contingere arbitrator, rem suam agentibus, neque multis se negotiis implicantibus) applaudit huic, & transmittit ad insulas beatorum. Haec eadem Aeacus efficit. uterque vero ipsorum virgam tenet, dum iudicat. Minos autem considerans sedet solus, aureum habens sceptrum, quemadmodum de hoc apud Homerum inquit Ulysses, videlicet se illum vidisse sceptrum aureum tenentem, iuraque mortuis dantem. Ego igitur, o Callicles, ab huiusmodi sermonibus flector, & iam considero qua ratione iudici sanissimum animum ostendere possim. Quamobrem omnes populi spernens honores, veritatemque considerans, conabor revera quam maxime potero bonus vivere, atque mori. Cohortor autem & ceteros omnes, quantum possum. Te quoque ad huiusmodi vitam revoco, atque certamen: quod equidem assero prae aliis certaminibus in hac vita esse homini subeundum.

ἡ κρίσις ἦν νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον ἀλλὰ ἔλθων παρὰ τὸν δικαστὴν
 P. τὸν τῆς Αἰγίνης υἱὸν, ἐπειδὴν σου ἐπιλαβόμενος ἄγῃ, χασ-
 5²⁷ μῆσῃ καὶ ἰλιγγιάσεις οὐδὲν ἤττον ἢ ἐγὼ ἐνθάδε, σὺ ἐκεῖ. καὶ
 a. σε ἴσως τυπτήσῃ τις ἐπὶ κόρρης ἀτίμως, καὶ πάντως προπη-
 λακιεῖ. τάχα δ' οὖν ταῦτα μῦθος σοὶ δοκεῖ λέγεσθαι, ὥσπερ
 γράβας καὶ καταφρονεῖς αὐτῶν. καὶ οὐδέν γ' ἂν θαυμαστὸν ἦν
 καταφρονεῖν τούτων, εἴ πῃ ζητοῦντες εἶχομεν αὐτῶν βελτίων
 καὶ ἀλλοθέρων εὐρεῖν νῦν δὲ ὄρας ὅτι τρεῖς ὄντες ὑμεῖς, οἵπερ
 σοφώτατοι ἐσὲ τῶν νῦν Ἑλλήνων, σὺ τε καὶ Πῶλος καὶ Γορ-
 B. γίας, οὐκ ἔχετε ἀποδείξαι ὡς δεῖ ἄλλον τινὰ βίον ζῆν ἢ τοῦ-
 τον, ὅσπερ καὶ ἐκεῖτε φαίνεται συμφέρων. Ἄλλ' ἐν τοσοῦτοις
 λόγοις, τῶν ἄλλων ἐλεγχομένων, μόνος οὗτος ἡρεμεῖ ὁ λό-
 γος, ὡς εὐλαβητέον ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν μᾶλλον ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι,
 καὶ παντὸς μᾶλλον ἀνδρὶ μελετητέον, οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι ἀγα-
 θόν, ἀλλὰ τὸ εἶναι, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· ἐὰν δὲ τις κατὰ τι
 κακὸς γίγνηται, κολαστέος ἐστὶ. καὶ τοῦτο δευτέρον ἀγαθὸν με-

Quapropter & te obiurgo, qui non poteris tibi ipsi opem ferre, quando de te iudicabitur, instabitque sententia quam modo dicebam: sed cum perveneris ad iudicem Aeginae filium, illeque te apprehensum ducet, oscitabis vacillabisque illic non minus, quam ego hic apud iudices vestros. ibi forsitan percutiet te aliquis turpiter super genam, & contumelia iniuriaque profusus afficiet. Haec forsitan anilis quaedam fabula tibi videtur, & quae dicta sunt contemnis. Et profecto nihil mirabile foret haec spernere, si quo pacto perquirentes meliora his & veriora invenire possemus. Nunc vero vides, cum tres viri sitis, omnium qui nunc sunt Graecorum sapientissimi, tu scilicet, & Polus, & Gorgias, non posse vos tamen ostendere alia esse ratione vivendum, quam ea quae illuc quoque conducere videtur. Immo vero in tot sermonibus, cum ceteri redarguti fuerint, solus hic remanet firmus: scilicet cavendum esse iniuriam facere magis, quam pati: idque viro prae ceteris omnibus meditandum, non ut bonus quidem videatur, sed ut revera fit bonus publice atque privatim: si quis autem malus

τὰ τὸ εἶναι δίκαιον, τὸ γίνεσθαι, καὶ κολαζόμενον δίδοναι c.
 δίκην, καὶ πᾶσαν κολακείαν καὶ τὴν περὶ ἑαυτοῦ καὶ τὴν περὶ
 τοὺς ἄλλους, καὶ περὶ ὀλίγους καὶ περὶ πολλοὺς, Φευκτέων
 καὶ τῆ ρητορικῆ οὕτω χρῆσέον ἐπὶ τὸ δίκαιον αἰεὶ, καὶ τῆ ἄλλη
 πάσῃ πράξει. Ἐμοὶ μὲν οὖν πειθόμενος, ἀκολούθησον ἐνταῦθα
 οἱ ἀφικόμενος εὐδαιμονήσεις καὶ ζῶν καὶ τελευτήσας, ὡς ὁ λό-
 γος σημαίνει. καὶ ἕασον τινα σοῦ καταφρονήσαι, ὡς ἀνυήτου,
 καὶ προπηλακίσαι ἐὰν βούληται. καὶ ναὶ μὰ Δία σύ γε θαρ-
 ρῶν πάταξαι τὴν ἀτιμον ταύτην πληγῆν. οὐδὲν γὰρ δεινὸν d.
 πείσῃ, ἐὰν τῷ ὄντι καλὸς καὶ γαλῶδός ἀσκῶν ἀρετῆν, κἄπειτα
 οὕτω κοινῇ ἀσκήσαντες, τότε ἤδη, ἐὰν δοκῆ χρῆναι, ἐπιση-
 σόμεθα τοῖς πολιτικοῖς, ἢ ἐποῖον ἂν τι δοκῆ, τότε βουλευσό-
 μεθα, βελτίους ὄντες βουλευέσθαι ἢ νῦν. αἰσχρὸν γὰρ ἔχον-
 τὰς γε ὡς νῦν φαινόμεθα ἔχειν, ἔπειτα νεανιεύεσθαι ὡς τε
 ὄντας· οἷς οὐδέποτε ταυτὰ δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα,
 περὶ τῶν μεγίστων· εἰς τοσοῦτον ἤκομεν ἀπαιδευσίας. ὥσπερ e.

quodam modo fuerit, esse puniendum: idque secundo loco bo-
 num esse, post id quod est esse iustum, videlicet fieri castiga-
 tione bonum, poenasque iniustitiae luere: omnem praeterea
 adulationem circa se ipsum & alios, sive paucos sive multos, fu-
 giendam esse: Rhetorica denique, omnique alio actionis genere,
 pro iustitia dumtaxat utendum. Quas ob res mihi credens, se-
 quere me illuc: quo cum perveneris, & vivens & mortuus bea-
 tus eris, quemadmodum tuus quoque sermo significat. Atque
 permitte, ut aliquis te contemnat ut stultum, iniuriisque si libet
 afficiat; neve cures, si ignominiose percutiaris. nihil enim gra-
 ve patieris, si revera honestus bonusque sis, virtutemque exer-
 ceas. Postquam vero sic una exercitati fuerimus, tunc, si tibi
 operae pretium esse videbitur, ad publica iam nos negotia con-
 feremus, aut ad quodcunque nobis deliberantibus tum, quan-
 do melius deliberare poterimus, visum fuerit. Turpe enim est,
 cum tales simus, quales nunc esse videmur, iactare se verbis
 quasi aliquid simus: quibus nunquam de rebus eisdem, & qui-
 dem maximis, eadem iudicantur: in tantum processimus rudi-

οὖν ἡγεμόνι τῷ λόγῳ χρῆσώμεθα τῷ νῦν παραφανέντι θε-
 ῆμῖν σημαίνει ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἀριστος τοῦ βίου, τὴν δικαιο-
 σύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἀσκοῦντας, καὶ ζῆν καὶ τεθνά-
 ναι. τούτῳ οὖν ἐπάμεθα· καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῶμεν, μὴ
 ἐκείνῳ ὧ σὺ πισεύων ἐμὲ παρακαλεῖς. ἔσι γὰρ οὐδενὸς ἀξίος,
 ὧ Καλλικλείς.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΓΟΡΓΙΟΥ.

tatis. Hanc igitur rationem, quae nunc nobis innotuit, tan-
 quam ducem sequamur, ostendentem nobis, hunc optimum
 esse vivendi modum, ut iustitiam ceterasque virtutes colentes,
 & vivamus, & moriamur. Huic igitur obtemperemus, alios-
 que ad hanc adhortemur: non autem ad illam, ad quam tu
 me in ipsa confusus exhortaris. nullius enim, o Callicles, est
 pretii.

FINIS GORGIAE.

I Ω N

Ι Ω Ν

Η ΠΕΡΙ ΙΛΙΑΔΟΣ
 Η ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ
 Η ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

Λογικὸς.

Ι Ο

SIVE DE ILIADE
 VEL DE POETICO CHARACTERE
 SIVE DE POETARUM EXPONENDORUM RATIONE.

Ad orationem sive rationem spectans.

ARGUMENTUM.

Docet hic philosophus nec Poëticam ipsam, nec ipsius interpretandi vim & facultatem, artis cuiusdam principio & industria constare: sed impetum quendam esse sive divinum furorem, quo & poëtae & ipsorum interpretes rapiantur, ut rerum simulacra effingant, ipsarumque naturam imitentur, & divino quodam impetu concitati humanae vitae motus in theatrum quoddam deducant. Scopus igitur huius disputationis est, originem & naturam poëtices ostendere. Causam autem primariam Plato statuit Deum, id est, Musam, cuius vi etiam imperiti homines bonos aliquando versus effundant.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΙΩΝΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ
Σ Ω Κ Ρ Α Τ Η Σ , Ι Ω Ν .

- p. **Τ**ΟΝ Ἴωνα χαίρειν. πόθεν τανῦν ἡμῖν ἐπιδεδήμηκας; ἢ
 530 οἴκοθεν, ἐξ Ἐφέσου; **ΙΩΝ.** Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἐξ
 2. Ἐπιδαύρου ἐκ τῶν Ἀσκληπιείων. **ΣΩ.** Μῶν καὶ ραψωδῶν
 ἀγῶνα τιθέασι τῷ θεῷ οἱ Ἐπιδαύριοι; **ΙΩΝ.** Πάνυ γε, καὶ
 τῆς ἄλλης γε μουσικῆς. **ΣΩ.** Τί οὖν; ἠγωνίζου τί ἡμῖν; καὶ
 πῶς τί ἠγωνίσω; **ΙΩΝ.** Τὰ πρῶτα τῶν ἄθλων ἠνεγκάμεθα,
 b. ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.** Εὖ λέγεις. ἀγε δὴ ὅπως καὶ τὰ Πανα-
 θήναια νικήσομεν. **ΙΩΝ.** Ἄλλ' ἔσαι ταῦτα, εἰάν θεὸς ἐθέλῃ.
ΣΩ. Καὶ μὴν πολλάκις γε ἐζήλωσα ὑμᾶς τοὺς ραψωδοὺς,
 ὦ Ἴων, τῆς τέχνης. τὸ γὰρ ἅμα μὲν τὸ σῶμα κεκοσμηθῆσαι
 οἶε πρέπον ὑμῶν εἶναι τῇ τέχνῃ, καὶ ὡς καλλίσοις φαίνε-
 σθαι ἅμα δὲ ἀναγκαῖον εἶναι ἐν τε ἄλλοις ποιηταῖς διατρί-
 βειν πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς, καὶ δὴ καὶ μάλιστα ἐν Ὀμήρῳ, τῷ
 ἀρίστῳ καὶ θειοτάτῳ τῶν ποιητῶν, καὶ τὴν τούτου διάνοιαν

DIALOGI PERSONAE

S O C R A T E S , I O .

IONEM salvere iubeo. Unde nunc ad nos advenisti? num-
 quid ex Epheso patria venis? *Io.* Nullo pacto, o Socrates,
 sed ex Epidaurio ab Asclepiis. *So.* Numquid & rhapsodorum,
 id est, eorum, qui poetarum carmina recitant, certamen Epi-
 daurii Deo instituerunt? *Io.* Non in his solum, sed in alio quoque
 genere musicae. *So.* Quid igitur, non tu nobis istuc decertasti?
 & quomodo decertasti? *Io.* Prima, o Socrates, certaminum prae-
 mia retulimus. *So.* Probe inquis. age itaque, ut etiam in Palla-
 dis celebratione victoriam consequamur. *Io.* Fient haec quidem,
 si deus voluerit. *So.* Etenim, o Io, artem vestram semper plu-
 rimi feci: quod & arti vestrae conveniat, ut ornetis corpus, &
 quam pulcherrimi semper appareatis; tum quod oporteat in
 plurimis atque bonis poetis, in Homero praecipue poetarum

ἐκμανθάνειν, μὴ μόνον τὰ ἔπη, ζηλωτὸν ἔστιν. οὐ γὰρ ἂν γέ- c.
νοιτό ποτε βραψφῶδες, εἰ μὴ συνίη τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ ποιη-
τοῦ. τὸν γὰρ βραψφῶδον, ἑρμηνέα δεῖ τοῦ ποιητοῦ τῆς διανοίας
γίγνεσθαι τοῖς ἀκούουσι. τοῦτο δὲ καλῶς ποιεῖν, μὴ γιγνώ-
σκοντα ὅ, τι λέγει ὁ ποιητὴς, ἀδύνατον. ταῦτα οὖν πάντα
ἄξια ζηλοῦσθαι. **ΙΩΝ.** Ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες. ἔμοιγ'
οὖν τοῦτο πλείζον ἔργον παρέσχε τῆς τέχνης, καὶ οἶμαι κάλ-
λις ἀνθρώπων λέγειν περὶ Ὀμήρου ὡς οὔτε Μητρόδωρος
ὁ Λαμφακηνός, οὔτε Στησίμβροτος ὁ Θάσιος, οὔτε Γλαύ- d.
κων, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν πάποτε γενομένων ἔσχεν εἰπεῖν
οὕτω πολλὰς καὶ καλὰς διανοίας περὶ Ὀμήρου, ὅσας ἐγώ.
ΣΩ. Εὖ λέγεις, ὦ Ἴων. δῆλον γὰρ ὅτι οὐ φρονήσεις μοι ἐπι-
δείξαι. **ΙΩΝ.** Καὶ μὴν ἄξιον ἀκούσαι, ὦ Σώκρατες, ὡς εὖ
κεκόσμηκα τὸν Ὀμηρον. ὥστε οἶμαι ὑπὸ Ὀμηριδῶν ἄξιος
εἶναι χρυσῶν ξεφάνω ξεφανωθῆναι. **ΣΩ.** Καὶ μὴν ἐγὼ ἐτι
ποιήσομαι σχολὴν ἀκροᾶσθαι σοῦ. νῦν δέ μοι τοσόνδε ἀπόκρι- p.
ναι, πρότερον περὶ Ὀμήρου μόνον δεῖνός εἴ, ἢ καὶ περὶ Ἡσιόδου 53¹
a.

omnium optimo divinissimoque, affidue versari, neque carmina
illius solum, verum etiam sensa perdiscere. Nunquam enim
aliquis in rhapsodum evaderet, nisi ea quae a poeta dicta sunt
intellexerit. nam poetae mentem interpretari rhapsodum apud
auditores oportet: quod quidem recte fieri nequit, si quis poë-
tae sententiam ignorarit. Haec vero omnia digna sunt, quae ae-
mulemur. *Io,* Vera dicis, o Socrates. atque ego quidem in hoc
plurimum elaboravi. praeclarissima sane prae ceteris de Ho-
mero me explicaturum profiteor, ut neque Metrodorus Lamp-
facenus, neque Stefimbrotus Thasius, neque Glaucion, neque
aliquis unquam veterum, tot tamque praeclara Homeri sensa,
quot ego, exponere queat. *So.* Recte, o Io. constat enim, quod
nulla invidia prohibebit, quin haec mihi aperias. *Io.* Et auditu
sane dignum est, o Socrates, quam vehementer Homerum ex-
ornarim. Unde aequum esse censeo, ut ab illis, qui Homeri stu-
diosi sunt, corona aurea coroner. *So.* Otium profecto te au-
diendi quandoque nanciscar. nunc autem ad hoc unum mihi

- καὶ Ἀρχιλόχου. **ΙΩΝ.** Οὐδαμῶς· ἀλλὰ περὶ Ὀμήρου μόνου·
 ἱκανὸν γάρ μοι δοκεῖ εἶναι. **ΣΩ.** Ἐσι δὲ περὶ ὅτου Ὀμηρὸς τε
 καὶ Ἡσιόδος ταυτὰ λέγεται; **ΙΩΝ.** Οἶμαι ἔγωγε καὶ πολ-
 λά. **ΣΩ.** Πότερον οὖν περὶ τούτων κάλλιον ἂν ἐξηγήσαιο ἢ
 Ὀμηρὸς λέγει, ἢ ἢ Ἡσιόδος; **ΙΩΝ.** Ὀμοίως ἂν περὶ γε τού-
 των, ὦ Σώκρατες, περὶ ὧν ταυτὰ λέγουσι. **ΣΩ.** Τί δὲ, ὧν
 πέρι μὴ ταυτὰ λέγουσιν; οἷον περὶ μαντικῆς λέγει τί Ὀμη-
 ρὸς τε καὶ Ἡσιόδος; **ΙΩΝ.** Πάνυ γε. **ΣΩ.** Τί οὖν; ὅσα τε
 ὁμοίως καὶ ὅσα διαφόρως περὶ μαντικῆς λέγετον τῷ ποιητῷ
 τούτῳ, πότερον σὺ κάλλιον ἂν ἐξηγήσαιο ἢ τῶν μάντεων τις
 τῶν ἀγαθῶν; **ΙΩΝ.** Τῶν μάντεων. **ΣΩ.** Εἰ δὲ σὺ ἦσθα μάν-
 τις, οὐκ, εἴπερ περὶ τῶν ὁμοίως λεγομένων οἴσθ' ἦσθα ἐξη-
 γήσασθαι, καὶ περὶ τῶν διαφόρως λεγομένων ἠπίσω ἂν ἐξη-
 γείσθαι; **ΙΩΝ.** Δῆλον ὅτι. **ΣΩ.** Τί οὖν ποτε περὶ μὲν Ὀμή-
 ρου δεῖνός εἰ, περὶ δὲ Ἡσιόδου, οὐ; οὐδὲ τῶν ἄλλων ποιητῶν;
 ἢ Ὀμηρὸς περὶ ἄλλων τινῶν λέγει ἢ ὧν περὶ σύμπαντες οἱ ἄλ-
 λοι ποιηταί; οὐ περὶ πολέμου τε ταπολλὰ διελέλυθε, καὶ περὶ

responde, utrum circa Homerum solum, an etiam circa Hesiodum & Archilochum id possis. *Io.* Nequaquam: sed circa Homerum solum. fatis enim mihi esse videtur. *So.* Suntne aliqua de quibus Homerus & Hesiodus eadem referant? *Io.* Ac multa quidem esse arbitror. *So.* Utrum melius ea quae dicit Homerus, an quae dicit Hesiodus, explicares? *Io.* Aequae de utrisque, o Socrates, in illis rebus in quibus eadem referunt. *So.* Quid autem in his, de quibus non eadem dicunt? utputa de vaticinio Homerus atque Hesiodus verba faciunt. *Io.* Et maxime quidem. *So.* Et in quo poëtae isti consentiunt, & discrepant, quando de vaticinio loquuntur, utrum ipse melius quam peritus vates aliquis explicares? *Io.* Vates melius. *So.* Si autem vates esses, non illa tantum in quibus conveniunt, verum etiam in quibus dissentiunt, exponere posses? *Io.* Patet. *So.* Quid igitur? num circa Homerum vehemens facundusque es, circa Hesiodum aliosque poëtas minime? An Homerus de aliis rebus agit, quam de iis, quae & alii poëtae tractant? Nonne

ἐμιλιῶν πρὸς ἀλλήλους ἀνθρώπων ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν, καὶ ἰδιωτῶν, καὶ δημιουργῶν καὶ περὶ θεῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἀνθρώπους ὁμιλοῦντων, ὡς ὁμιλοῦσι καὶ περὶ τῶν εὐραυνίων παθημάτων, καὶ περὶ τῶν ἐν ἄδου καὶ γενέσεις καὶ θεῶν καὶ ἡρώων; οὐ ταῦτά ἐστι περὶ ὧν "Ὀμηρος τὴν ποιήσιν d. πεποιήκεν; **ΙΩΝ.** Ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.** Τί δέ; εἰ ἄλλοι ποιηταὶ οὐ περὶ τῶν αὐτῶν τούτων; **ΙΩΝ.** Ναί ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐχ ὁμοίως πεποιήκασι καὶ "Ὀμηρος. **ΣΩ.** Τί μὴν; κάκιον; **ΙΩΝ.** Πολύ γε. **ΣΩ.** "Ὀμηρος δὲ ἀμεινον; **ΙΩΝ.** "Ἀμεινον μέντοι νῆ Δία. **ΣΩ.** Οὐκοῦν, ὦ φίλη κεφαλῆ "Ἴων, ὅταν περὶ ἀριθμοῦ πολλῶν λεγόντων, εἷς τις ἄριστα λέγῃ, γινώσεται δήπου τίς τὸν εὖ λέγοντα; **ΙΩΝ.** Φημί. **ΣΩ.** Πότερον οὖν ὁ αὐτὸς ὅσπερ καὶ τοὺς κακῶς λέγοντας; e. ἢ ἄλλος; **ΙΩΝ.** Ὁ αὐτὸς δήπου. **ΣΩ.** Οὐκοῦν ὁ τὴν ἀριθμητικὴν τέχνην ἔχων, οὐτός ἐστι; **ΙΩΝ.** Ναί. **ΣΩ.** Τί δ' ὅταν πολλῶν λεγόντων περὶ ὑγιεινῶν σιτίων, ὅποιά ἐσιν, εἷς τις ἄριστα λέγῃ, πότερον ἕτερος μὲν τίς τὸν ἄριστα λέγοντα γινώ-

multa quae ad bellum, & quae ad consuetudines bonorum invicem malorumque, privatorum atque opificum, attinent, enarravit: & de diis, quemadmodum secum invicem, & cum hominibus versantur, deque affectionibus coelestibus: item & de his quae apud inferos sunt: tum deorum & herorum generationes cecinit? nonne circa haec omnis Homeri poësis versatur? *Io.* Vera, o Socrates, loqueris. *So.* Nonne eadem ceteri poëtae decantant? *Io.* Eadem certe: sed non ita ceteri, ut Homerus. *So.* An forte deterius? *Io.* Multo deterius. *So.* Melius ergo Homerus? *Io.* Melius certe. *So.* O Io, lepidum caput, cum multi de numero verba faciunt, & eorum aliquis recte dicit, nonne potest quispiam in ea re bene dicentem nosse? *Io.* Potest. *So.* Numquid ille ipse, qui male dicentem noscit, an alius? *Io.* Ipse idem. *So.* An non hic est qui arithmetica arte est praeditus? *Io.* Profecto. *So.* Cum multi de cibis, quales salubres sint, loquuntur, & aliquis recte ea de re loquitur, utrum alius quidam bene dicentem, quod recte; alius

σεται, ὅτι ἄριστα λέγει ἕτερος δὲ τὸν κάκιον, ὅτι κάκιον; ἢ ἂ
 αὐτός; **ΙΩΝ.** Δῆλον δήπου, ὁ αὐτός. **ΣΩ.** Τίς οὗτος; τί
 ὄνομα αὐτῷ; **ΙΩΝ.** Ἰατρός. **ΣΩ.** Οὐκοῦν ἐν κεφαλαίῳ λέ-
 γομεν ὡς ὁ αὐτὸς γινώσεται ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν, πολλῶν λε-
 γόντων, ὅστις τε εὖ λέγει καὶ ὅστις κακῶς ἢ, εἰ μὴ γινώσε-
 532
 α. ται τὸν κακῶς λέγοντα, δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸν εὖ, περὶ γε τοῦ
 αὐτοῦ. **ΙΩΝ.** Οὕτως. **ΣΩ.** Οὐκοῦν ὁ αὐτὸς γίγνεται δεινὸς
 περὶ ἀμφοτέρων; **ΙΩΝ.** Ναί. **ΣΩ.** Οὐκοῦν σὺ φῆς καὶ Ὅμη-
 ρον καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς (ἐν οἷς καὶ Ἡσίοδος καὶ Ἀρχί-
 λοχος ἐστὶ) περὶ γε τῶν αὐτῶν λέγειν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως; ἀλ-
 λά τὸν μὲν, εὖ γε τοὺς δὲ, χεῖρον; **ΙΩΝ.** Καὶ ἀληθῆ λέ-
 γω. **ΣΩ.** Οὐκοῦν εἴπερ τὰν εὖ λέγοντα γινώσκεις, καὶ τοὺς
 b. χεῖρον λέγοντας γινώσκεις ἂν ὅτι χεῖρον λέγουσιν. **ΙΩΝ.**
 Ἐοικέ γε. **ΣΩ.** Οὐκοῦν, ὧ βέλτιστε, ὁμοίως τὸν Ἴωνα λέγον-
 τες, περὶ Ὁμήρου τε δεινὸν εἶναι καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιη-
 τῶν, οὐχ ἀμαρτησόμεθα ἔπειδὴ γε αὐτὸς ὁμολογεῖ τὸν αὐ-
 τὸν ἔσεσθαι κριτὴν ἰκανὸν πάντων, ὅσοι ἂν περὶ τῶν αὐτῶν
 λέγωσι τοὺς δὲ ποιητὰς σχεδὸν ἅπαντας τὰ αὐτὰ ποιεῖν.

male dicentem, quod male dicat, animadvertet? an unus, &
 idem? *Io.* Idem procul dubio. *So.* Quis hic? quod illi nomen?
Io. Medicus. *So.* Nonne summatim dicimus, cum plures ea-
 dem de re loquuntur, quod unus atque idem tam illum qui
 male, quam illum qui bene loquitur, internoscet: & nisi eum
 qui in eadem re aberrat, cognoverit, nunquam eum qui recte
 sentit agnoscat? *Io.* Profecto. *So.* An non ipse idem in utris-
 que peritus est? *Io.* Profus. *So.* Homerum atque alios poë-
 tas, e quorum numero est Hesiodus & Archilochus, eadem
 referre asseris, non tamen eodem modo: sed melius Home-
 rum, alios autem deterius? *Io.* Et vera loquor. *So.* Si illum
 qui bene dicit cognoscis, eos qui male dicunt, quod errent in-
 telligis. *Io.* Convenit. *So.* Si ergo dicamus, o vir optime, Io-
 nem circa Homerum aliosque poëtas similiter peritum esse at-
 que vehementem, nequaquam errabimus: quandoquidem ipse,
 iudicem eundem idoneum esse circa omnes illos qui eadem in

ΙΩΝ. Τί οὖν ποτε τὸ αἴτιον, ᾧ Σώκρατες, ὅτι ὅταν μὲν τις
 περὶ ἄλλου τοῦ ποιητοῦ διαλέγηται, οὔτε προσέχω τὸν νοῦν,
 ἀδυνατῶ τε καὶ ὀτιοῦν συμβαλέσθαι λόγου ἄξιον, ἀλλ' ἀτεχ- c.
 νῶς νυσάζω· ἐπειδὴν δέ τις περὶ Ὀμήρου μνησθῆ, εὐθὺς τε
 ἐγρήγορα καὶ προσέχω τὸν νοῦν, καὶ εὐπορῶ ὃ, τι λέγω;
 ΣΩ. Οὐ χαλεπὸν τοῦτό γε εἰκάσαι, ᾧ ἑταῖρε· ἀλλὰ παντὶ
 δῆλον ὅτι τέχνη καὶ ἐπισήμη περὶ Ὀμήρου λέγειν ἀδύνατος
 εἶ. εἰ γὰρ τέχνη οἶσθε ἦσθα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν
 ἀπάντων λέγειν οἶσθ' ἂν ἦσθα. ποιητικὴ γὰρ που ἐστὶ τὸ
 ὄλον' ἢ οὐ; ΙΩΝ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπειδὴν λάβῃ τις καὶ d.
 ἄλλην τέχνην ἡντινοῦν ὄλην, ὃ αὐτὸς τρόπος τῆς σκέψεως ἐστὶ
 περὶ ἀπασῶν τῶν τεχνῶν. πῶς τοῦτο λέγω, δέη τι μοῦ ἀκοῦ-
 σαι, ᾧ Ἴων; ΙΩΝ. Ναὶ μὰ τὸν Δία, ᾧ Σώκρατες, ἔγωγε.
 χαίρω γὰρ ἀκοῦων ὑμῶν τῶν σοφῶν. ΣΩ. Βουλοίμην ἂν σε
 ἀληθῆ λέγειν, ᾧ Ἴων. ἀλλὰ σοφοὶ μὲν που ἐσὲ ὑμεῖς οἱ βραψω-
 δοὶ καὶ οἱ ὑποκριταί, καὶ ὧν ὑμεῖς ἄδετε τὰ ποιήματα. Ἐγὼ

re versantur, confitetur: poëtas vero paene omnes eadem ef-
 fingere. *Io.* Quamobrem igitur, o Socrates, cum de alio poëta
 quispiam differit, neque mentem adhibeo, neque quidquam
 existimatione dignum dicere possum, sed oscito protinus atque
 torpeo: postquam vero Homeri quis mentionem fecerit, con-
 festim excitor, atque mentem adhibeo, succeditque quidquid
 instituo? *So.* Nequaquam arduum est, o amice, huius causam
 coniectare. constat enim, quod neque arte neque scientia de Ho-
 mero scite loqui potes. nam si arte valeres, de aliis omnibus poë-
 tis similiter loqui valeres. poësis enim totum est. nonne? *Io.*
 Est certe. *So.* Nonne postquam aliquis aliam quamvis artem
 integram comparavit, aequè de omnibus quae sub arte sunt
 iudicat? eadem quippe de omnibus artibus considerandi ra-
 tio est. Vis tibi referam, qua ratione id dicam? *Io.* Opto per
 Iovem, o Socrates. nam quoties vos sapientes illos audivi,
 miro quodam gaudio statim afficior. *So.* Velim, o *Io.* vera
 diceres. verum sapientes vos rhapsodi & histriones estis, &
 illi quorum vos poëmata decantatis. Ego autem, nihil praeter

- e. δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὰ ληθῆ λέγω, οἷον εἰκὸς ἰδιώτην ἀνθρώπων. ἐπεὶ καὶ περὶ τούτου οὐ νῦν ἠρόμην σέ, θεάσαι ὡς Φαῦλον καὶ ἰδιωτικὸν ἐσι, καὶ παντὸς ἀνδρὸς γινῶναι, ὃ ἔλεγον τὴν αὐτὴν εἶναι σκέψιν, ἐπειδὴν τις ὄλην τέχνην λάβῃ. λάβωμεν γὰρ τῷ λόγῳ. γραφικὴ γὰρ τις ἐστὶ τέχνη τὸ ὄλον; **ΙΩΝ.** Ναί. **ΣΩ.** Οὐκοῦν καὶ γραφεῖς πολλοὶ καὶ εἰσι καὶ γεγόνασιν ἀγαθοὶ καὶ φαῦλοι; **ΙΩΝ.** Πάνυ γε. **ΣΩ.** Ἦδη οὖν τινα εἶδες ὅστις περὶ μὲν Πολυγνώτου τοῦ Ἀγλαοφῶντος δεινὸς ἐστὶν ἀποφαινέιν ἃ εὐ τε γράφει καὶ ἃ μὴ, περὶ δὲ τῶν ἄλλων γραφῶν ἀδύνατος; καὶ ἐπειδὴν μὲν τις τὰ τῶν ἄλλων ζωγράφων ἔργα ἐπιδεικνύῃ, νυσάζει τε καὶ ἀπορεῖ, καὶ οὐκ ἔχει ὃ, τι συμβάλλεται ἐπειδὴν δὲ περὶ Πολυγνώτου, ἢ ἄλλου ὅτου βούλει τῶν γραφῶν, ἐνὸς μόνου, δὲ ἀποφῆνασθαι γνώμην, ἐγρήγορέ τε καὶ προσέχει τὸν νοῦν, καὶ εὐπορεῖ ὃ, τι εἶπῃ; **ΙΩΝ.** Οὐ μὰ τὸν Δία οὐ δῆτα. **ΣΩ.** Τί δέ; ἐν ἀνδριαντοποιίᾳ ἤδη τιν' εἶδες, ὅστις περὶ μὲν Δαιδάλου τοῦ Μητίωνος, ἢ Ἐπειοῦ τοῦ Πανοπέως, ἢ Θεοδώρου τοῦ Σαμίου, ἢ ἄλλου

P.
533
a.

veritatem loquor, quemadmodum decet idiotam hominem. nam id, de quo paulo ante percontabar, intueri quam leve sit & facile cognitu: adeo ut quivis quod narrabam, percipere possit, eandem per cetera esse considerationem, si quis artem sibi integram comparavit. Exempli causa, numquid pingendi ars totum quiddam est? *Io.* Est. *So.* Nonne pictores multi, partim boni, partim mali, & sunt & fuerunt? *Io.* Certe. *So.* Vidistine aliquem, qui & ea quae recte, & quae non recte Polygnotus Aglaophontis filius pinxit, sufficienter ostendere potuit; quae vero pictores alii, non potuit: & si quis aliorum pictorum opus ostenderit, obdormiat, neque facultas illi ad dicendum aliquid coniciendumque suppetat: cum vero de Polygnoto, vel de uno quovis pictore, sit iudicandum, expergiscatur, & mentem adhibeat, & facultatem dicendi habeat? *Io.* Non per Iovem. *So.* Quid in fabris statuariis? vidisti quenquam, qui ea quae Daedalus Metionis, aut Epilus Panopei filius, aut Theodorus Samius, vel alius quispiam ita-

τινός ἀνδριαντοποιοῦ, ἐνός πέρι, δεινός ἐσιν ἐξηγηεῖσθαι ἃ εὔ b.
 πεποιήκεν ἐν δὲ τοῖς τῶν ἄλλων ἀνδριαντοποιῶν ἔργοις ἀπο-
 ρεῖ τε καὶ νυσάζει, οὐκ ἔχων ὅ, τι εἶπη; **ΙΩΝ.** Οὐ μὰ τὸν
 Δία οὐδὲ τοῦτον ἑώρακα. **ΣΩ.** Ἀλλὰ μὴν, ὡς γ' ἐγὼ οἶμαι,
 οὐδ' ἐν αὐλήσει γε, οὐδὲ ἐν κιθαρίσει, οὐδὲ ἐν κιθαρωδίᾳ, οὐδὲ
 ἐν ραψωδίᾳ, οὐδεπώποτ' εἶδες ἄνδρα ὅστις περὶ μὲν Ὀλύμπου
 δεινός ἐσιν ἐξηγηεῖσθαι, ἢ περὶ Θαμύρου, ἢ περὶ Ὀρφέως, ἢ
 περὶ Φημίου τοῦ Ἰθακησίου ραψωδοῦ· περὶ δὲ Ἴωνος τοῦ Ἐφε- c.
 σίου ἀπορεῖ, καὶ οὐκ ἔχει συμβάλλεσθαι ἃ τε εὔ ραψωδει
 καὶ ἃ μῆ. **ΙΩΝ.** Οὐκ ἔχω σοι περὶ τούτου ἀντιλέγειν, ὧ
 Σώκρατες· ἀλλ' ἐκεῖνο ἐμαυτῷ συνοῖδα, ὅτι περὶ Ὀμήρου
 κάλλισ' ἀνθρώπων λέγω καὶ εὐπορῶ, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες μὲ
 φασιν εὔ λέγειν· περὶ δὲ τῶν ἄλλων, οὐ. καίτοι ὅρα τοῦτο τί
 ἐσι. **ΣΩ.** Καὶ ὄρῶ, ὧ Ἴων, καὶ ἔρχομαι γέ σοι ἀποφαινό-
 μενος ὃ μοι δοκεῖ τοῦτο εἶναι. ἐσι γάρ τοῦτο τέχνη μὲν, οὐκ d.
 ὄν παρά σοι περὶ Ὀμήρου εὔ λέγειν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, θεῖα
 δὲ δύναμις ἢ σε κινεῖ, ὡσπερ ἐν τῇ λίθῳ, ἣν Εὐριπίδης μὲν

tuarum faber, bene est machinatus, exponere valeat, in alio-
 rum vero sculptorum operibus torpeat atque obmutescat? *Io.*
 Per Iovem nunquam virum talem reperi. *So.* Atqui nec in ti-
 biarum flatu, ut arbitror, nec in pulsu citharae, nec in illo ad
 citharam cantu, neque in rhapsodia, virum intuitus es, qui
 Olympi opera, vel Thamyrae, vel Orphei, aut Ithacensis
 Pheonii rhapsodi exprimere possit: in operibus vero Ionis
 Ephesii deficiat, neque percipere conferreque possit, quae bene
 & quae contra modulatur. *Io.* Quid in hoc tibi contradicam non
 habeo: sed tamen mihi ipsi conscius sum, me prae ceteris ho-
 minibus pulcherrima de Homero referre, neque deesse mihi
 dicendi copiam: alios vero omnes hac in re me laudare, in
 ceteris vero nequaquam. Tu vero quidnam hoc sit vide. *So.*
 Video, o Io, & quod mihi id esse videtur, tibi aperire inci-
 piam. Ut bene de Homero loquaris, ars tibi non praestat, ut
 modo dicebam: sed divina vis est, quae te movet; sicut in
 lapide, quem Magnetem Euripides nominavit, nonnulli Hera-

Μαγνήτιν ὠνόμασεν, οἱ δὲ πολλοὶ, Ἡρακλείαν. καὶ γὰρ αὕτη ἢ λίθος οὐ μόνον αὐτοὺς τοὺς δακτυλίους ἄγει τοὺς σιδηροῦς, ἀλλὰ καὶ δύναμιν ἐντίθησι τοῖς δακτυλίοις ὥστε δύνασθαι ταυτὸν τοῦτο ποιεῖν ὅπερ ἢ λίθος, ἄλλους ἄγειν δακτυ-

- e. λίους ὥστ' ἐνίοτε ὄρμαθὸς μακρὸς πάνυ σιδηρίων καὶ δακτυλίων ἐξ ἀλλήλων ἤρτηται πᾶσι δὲ τούτοις ἐξ ἐκείνης τῆς λίθου ἢ δύναμις ἀνήρτηται. οὕτω δὲ καὶ ἡ Μοῦσα ἐνθέου μὲν ποιεῖ αὐτὴν, διὰ δὲ τῶν ἐνθέων τούτων ἄλλων ἐνθουσιαζόντων, ὄρμαθὸς ἐξαρτᾶται. πάντες γὰρ οἷτε τῶν ἐπῶν ποιηταὶ οἱ ἀγαθοὶ, οὐκ ἐκ τέχνης, ἀλλ' ἐνθεοὶ ὄντες καὶ κατεχόμενοι, πάντα ταῦτα τὰ καλὰ λέγουσι ποιήματα. καὶ οἱ μελοποιοὶ οἱ ἀγαθοὶ ὡσαύτως, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες οὐκ ἔμφρονες ὄντες ὄρχουῦνται οὕτω καὶ οἱ μελοποιοὶ, οὐκ ἔμφρονες ὄντες τὰ καλὰ μέλη ταῦτα ποιοῦσιν, ἀλλ' ἐπειδὴν ἐμβῶσιν εἰς τὴν ἀρμονίαν καὶ εἰς τὸν ρυθμὸν, βακχεύουσι, καὶ κατεχόμενοι, ὥσπερ αἱ βάκχαι, ἀρύττονται ἐκ τῶν ποταμῶν μέλι καὶ γάλα, κατεχόμεναι, ἔμφρονες δὲ οὔσαι, οὐ. καὶ τῶν μελοποιῶν ἡ ψυχὴ τοῦτο ἐργάζεται ὅπερ αὐτοὶ λέγουσι. λέγουσι γὰρ δὴ πούθεν πρὸς ἡμᾶς οἱ ποιηταὶ ὅτι ἀπὸ κρηνῶν

P.
534
a.

clium vocant. Qui lapis non solum ferreos anulos trahit, sed vim etiam anulis ipsis infundit, qua hoc idem efficere possint, ac, perinde ut lapis, alios anulos trahere. unde longa plerumque concatenatio ferri & anulorum invicem pendet: & omnibus his ex illo lapide vis attrahitur. Ita ipsa Musa poëtas divino instinctu concitat: poëtae conciti alios furore corripunt. quare ex his omnibus series ipsa contexitur. Omnes itaque epici poëtae boni non arte, sed divino afflatu capti omnia ista praeclara poëmata, & melici boni similiter, dicunt: ut Corybantes non sana mente saltant, ita melici poëtae egregii non sana mente hos cantus effingunt; sed ubi in harmoniam & rythmum insurgunt, & rapti bacchantur: quemadmodum bacchantes feminae mente non sana, mel & lac ex fluminibus hauriunt, sana autem mente haurire nequeunt. idque tum efficit melicorum animus, quod ipsi narrant. aiunt enim nobis poë-

μελιρρύτων, ἐκ Μουσῶν κήπων τινῶν καὶ ναπῶν δρεπόμενοι **b.**
 τὰ μέλι ἡμῖν φέρουσι, ὡσπερ αἱ μέλιτται, καὶ αὐτοὶ οὕτω
 πετόμενοι. καὶ ἀληθῆ λέγουσι. κοῦφον γὰρ χρῆμα ποιητῆς
 ἐστὶ, καὶ πτηνόν, καὶ ἱερόν· καὶ οὐ πρότερον οἴσπε ποιεῖν πρὶν
 ἂν ἔνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων, καὶ ὁ νοῦς μηκέτι ἐν αὐτῷ
 ἐνῆ. ἕως δ' ἂν τουτὶ ἔχη τὸ κτήμα, ἀδύνατος πᾶν ποιεῖν ἐστὶν
 ἄνθρωπος, καὶ χρησιμωδεῖν. ἄτε οὖν οὐ τέχνη ποιοῦντες, καὶ
 πολλὰ λέγουσι καὶ καλὰ περὶ τῶν πραγμάτων, ὡσπερ σὺ
 περὶ Ὀμήρου ἀλλὰ θεία μοίρα τοῦτο μόνον οἴσπε ἐκάστος **c.**
 ποιεῖν καλῶς, ἐφ' ἧ Μοῦσα αὐτὸν ὠρμησεν ὁ μὲν, διδυ-
 ράμβους· ὁ δὲ, ἐγκώμια· ὁ δὲ, ὑπορχήματα· ὁ δ' ἔπη, ὁ δ'
 ἰάμβους. τὰ δ' ἄλλα φαῦλος αὐτῶν ἕκάστος ἐστὶν. οὐ γὰρ
 τέχνη ταῦτα λέγουσιν, ἀλλὰ θεία δύναμις. ἐπεὶ εἰ περὶ ἐνός
 τέχνη καλῶς ἠπίσαντο λέγειν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπά-
 των. διὰ ταῦτα δὲ ὁ θεὸς, ἐξαιρούμενος τούτων νοῦν, τούτοις
 χρῆται ὑπηρέταις, καὶ τοῖς χρησιμωδοῖς, καὶ τοῖς μάντεσι
 τοῖς θείοις· ἵνα ἡμεῖς οἱ ἀκῶντες εἰδῶμεν ὅτι οὐχ οὔτοι εἰσὶν **d.**

tae, quod e fontibus, quibus mel scaturit, haurientes, & a Mu-
 farum viridariis collibusque decerpentes carmina, ad nos affe-
 rant, quemadmodum mel ex floribus apes, & instar apum vo-
 lare se dicunt. Qua in re vera loquuntur. res enim levis,
 volatilis, atque sacra poëta est: neque canere prius potest, quam
 deo plenus, & extra se positus, & a mente alienatus sit. nam
 quamdiu mente quis valet, neque fingere carmina, neque dare
 oracula quisquam potest. Non arte igitur aliqua haec praeclara
 canunt, quae tu de Homero refers: sed forte divina id quis-
 que recte efficere potest, ad quod Musa quempiam incitavit.
 hic Dithyrambos, ille laudes alicuius, hic Hyporchemata
 choreasque, alius carmina, alius item Iambos canit. Ad cete-
 ra vero illorum quisque rudis & ineptus est. non enim arte,
 sed divina vi haec dicunt. nam si de uno quoquam horum per
 artem recte loqui scirent, de ceteris quoque omnibus idem
 possent. Ob hanc vero causam Deus illis mentem furripiens,
 ipsis tanquam ministris utitur, oraculorumque nuntiis, & divinis

- οἱ ταῦτα λέγοντες, οὕτω πολλοῦ ἄξια, οἷς νοῦς μὴ πάρεσιν, ἀλλ' ὁ θεὸς αὐτὸς ἐσιν ὁ λέγων. διὰ τούτων δὲ φθέρηται πρὸς ἡμᾶς. μέγιστον δὲ τεκμήριον τῷ λόγῳ Τύννιχος ὁ Χαλκιδεὺς, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν πάποτ' ἐποίησε ποιήματα, ὅτου τις ἂν ἀξιώσειε μνηστῆναι, τὸν δὲ Παίωνα ὃν πάντες ἄδουσι, σχεδὸν τι πάντων μελῶν κάλλιστον ἀτεχνῶς, ὅπερ αὐτὸς λέγει,
- e. εὐρημά τι Μουσᾶν. ἐν τούτῳ γὰρ δὴ μάλις μοι δοκεῖ ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι ἡμῖν ἵνα μὴ διαζώμεν ὅτι οὐκ ἀνθρώπινά ἐσι τὰ καλὰ ταῦτα ποιήματα, οὐδὲ ἀνθρώπων, ἀλλὰ θεῶν καὶ θεῶν οἱ δὲ ποιηταὶ οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἑρμηνεῖς εἰσὶ τῶν θεῶν, κατεχόμενοι ἐξ ὅτου ἂν ἕκαστος κατέχηται. ταῦτα ἐνδεικνύμενος δ
- p. θεὸς, ἐξεπίτηδες διὰ τοῦ φαυλοτάτου ποιητοῦ τὸ κάλλιστον
- 555 a. μέλος ἤσεν. ἢ οὐ δοκῶ σοι ἀληθῆ λέγειν, ὦ Ἴων; ΙΩΝ. Ναὶ μὰ τὸν Δία, ἔμοιγε. ἄπτη γὰρ πῶς μου τοῖς λόγοις τῆς ψυχῆς, ὦ Σώκρατες· καὶ μοι δοκοῦσι θεῖα μοῖρα ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν ταῦτα οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἑρμηνεύειν. ΣΩ. Οὐκοῦν ὑμεῖς αὐτοὶ οἱ ῥαψῳδοὶ τὰ τῶν ποιητῶν ἑρμηνεύετε. ΙΩΝ. Καὶ

vatibus: ut nos qui audimus, percipiamus non eos esse qui tam digna referunt, cum suae mentis compotes minime sint; sed haec deum loqui, & per hos nobis haec inclamare. Huic autem rei evidentissimo argumento esse potest Tynnichus Chalcidensis, qui antea poëma nullum memoria dignum composuerat: hymnum autem in Apollinem, quem omnes cantant, omnium ferme cantilenarum pulcherrimum, Musarum inspiratione invenisse se dicit. In hoc maxime deus ostendisse videtur nobis, disputandum non esse, quin praeclara haec poëmata, divina deorumque potius quam humana hominumque sint opera: Poëtae autem nihil aliud sint, quam deorum interpretes, dum sunt furore correpti, a quocunque tandem numine quis corripiatur. Quod quidem deus ostendere volens, de industria per ineptissimum poëtam, pulcherrimam cecinit melodiam. An non vera tibi referre videor? Io. Mihi certe per Iovem. His enim sermonibus animum meum, o Socrates, demulces & afficis: ac divina quadam forte a diis poëtae insignes haec nobis interpretari vi-

τοῦτο ἀλλήθες λέγεις. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐρμηνέων ἐρμηνεῖς γίγνεσθε. ΙΩΝ. Παντάπασι γε. ΣΩ. Ἐχε δὴ, καί μοι τόδε εἶπε, b. ὦ Ἴων, καὶ μὴ ἀποκρύψῃς ὅ, τι ἂν σε ἐρώμαι· ὅταν εὖ εἴπῃς ἔπη, καὶ ἐκπλήξῃς μάλιστα τοὺς θεαμένους, ἢ τὸν Ὀδυσσεά ὅταν ἐπὶ τὸν οὐδὸν ἐφαλλόμενον ἄδῃς, ἐκφανῇ γιγνόμενον τοῖς μνηστῆρσι, καὶ ἐκχέοντα τοὺς οἴσους πρὸ τῶν ποδῶν, ἢ Ἄχιλλέα ἐπὶ τὸν Ἑκτορα ὀρμῶντα, ἢ καὶ τῶν περὶ Ἀνδρομάχην ἐλεεινῶν τι, ἢ περὶ Ἑκάβην, ἢ περὶ Πρίαμον· τότε πότερον ἔμφρων εἶ, ἢ ἔξω σαυτοῦ γίγνη; καὶ παρὰ τοῖς πράγμασιν οἴεται σοῦ εἶναι ἢ ψυχῇ οἷς λέγεις ἐνθουσιάζουσα, c. ἢ ἐν Ἰθάκῃ οὔσιν, ἢ ἐν Τροίᾳ, ἢ ὅπως ἂν καὶ τὰ ἔπη ἔχη; ΙΩΝ. Ὡς ἐναργές μοι τοῦτο, ὦ Σώκρατες, τὸ τεκμήριον εἶπες. οὐ γὰρ σε ἀποκρυψάμενος ἐρῶ. ἐγὼ γὰρ, ὅταν ἐλεεινὸν τι λέγω, δακρύων ἐμπίπλυνται μοῦ οἱ ὀφθαλμοί· ὅταν ἤτε φοβερὸν ἢ δεινὸν, ὀρθαὶ αἱ τρίχες ἴστανται ὑπὸ τοῦ φόβου, καὶ ἡ καρδία πηδᾷ. ΣΩ. Τί οὖν φῶμεν, ὦ Ἴων; ἔμφρωνα

dentur. So. Nonne vos rhapsodi poetarum scripta interpreta-
mini? Io. Vera narras. So. An non interpretum interpretes
estis? Io. Sumus. So. Animadvertite quid velim, & hoc mihi
responde, o Io: neque id, de quo te interrogabo, mihi occul-
taveris. Cum apte carmina refers, & stupore percussos reddis
spectantes, sive dum Ulysses in limen insipientem cantas, &
procis palam se ostendentem, atque sagittas ante pedes effun-
dentem; sive Achillem impetum in Hecтора facientem; seu
dum miserabile quiddam & querulum circa Andromachen,
vel Hecubam, vel Priamum profers: utrum tunc mentis es
compos, an a mente alienatus? & rebus gestis, quas refers, af-
flatus animus, interesse illis se cogitat, sive in Ithaca, sive apud
Troiam sint gesta, seu quocunque alio te carmina rapiant? Io.
Perspicuam mihi coniecturam, o Socrates, attulisti: neque id
occultaturus tibi recensebo. Quoties enim miserabile quidquam
dico, lacrimis mihi implentur oculi: cum aliquid terribile aut
vehemens, arrectae propter terrorem comae eriguntur, & cor
falit. So. Numquid mentis compotem eum virum tunc esse af-

- d. εἶναι τότε τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ὃς ἂν κεκοσμημένος ἐσθῆτι ποικίλῃ καὶ χρυσοῖς σεφάνοις κλαίῃ τ' ἐν θυσίαις καὶ ἑορταῖς, μηδὲν ἀπολαλεκῶς τούτων, ἢ φοβῆται, πλεον ἢ ἐν δισμυρίοις ἀνθρώποις ἐσηκῶς φίλοις, μηδενὸς ἀποδύοντος, ἢ ἀδικούντος; **ΙΩΝ.** Οὐ μὰ τὸν Δία οὐδὲ πᾶν, ὦ Σώκρατες, ὡς γε τάλληθες εἰρήσθαι. **ΣΩ.** Οἶσθα οὖν ὅτι καὶ τῶν θεατῶν τοὺς πολλοὺς ταυτὰ ταῦτα ὑμεῖς ἐργάζεσθε; **ΙΩΝ.** Καὶ
- e. μάλα καλῶς οἶδα. καθορῶ γὰρ ἐκάστοτε αὐτοὺς ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ βήματος κλαίοντάς τε καὶ δεινὸν ἐμβλέποντας, καὶ συνθαμβοῦντας τοῖς λεγομένοις. δεῖ γὰρ με καὶ σφόδρ' αὐτοῖς τὸν νοῦν προσέχειν. ὡς ἂν μὲν κλαίοντας αὐτοὺς καθίστω, αὐτὸς γελάσομαι, ἀργύριον λαμβάνων· ἂν δὲ γελῶντας, αὐτὸς κλαύσομαι, ἀργύριον ἀπολλύς. **ΣΩ.** Οἶσθα οὖν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεατῆς, τῶν δακτυλίων ὁ ἔσχατος, ὃν ἐγὼ ἔλεγον ὑπὸ τῆς Ἡρακλεΐτιδος λίθου ἀπ' ἀλλήλων τὴν δύναμιν λαμβάνειν; ὁ δὲ μέσος, σὺ ὁ ῥαψωδὸς καὶ ὑποκριτής· ὁ δὲ
- p. πρῶτος, αὐτὸς ὁ ποιητής. ὁ δὲ θεὸς διὰ πάντων τούτων ἔλκει
- 536
a.

serimus, qui in sacrificiis & celebrationibus pulchra veste aureisque coronis ornatus ploret, cum nihil horum amiserit? aut nimis trepidet is, qui inter viginti millia hominum sibi amicorum sit constitutus, nemine eum vel exuente, vel iniuria afficiente? *Io.* Non per Iovem, o Socrates, si vera fateri velimus. *So.* Nonne spectantium multitudinem iisdem his rebus afficitis? *Io.* Sane plurimum. video enim ipsos subinde superne de suggesto & flentes, & torvum tuentes, atque his quae narrantur, stupefactos. Et oportet me valde mentem iis adhibere. nam si lacrimas excutiam, ipse argentum suscipiens ridebo: sin autem risum illis moveam, ipse argentum amittens flebo. *So.* Videsne, spectatorem esse anulorum extremum, illorum, inquam, quos sub magnete lapide vim invicem suscipere referebam? medius autem es tu recitator, & mimus: primus autem est ipse poeta: deus vero per omnes istos hominum animum quocumque vult, trahit, dum invicem vim su-

ἐξ ἀλλήλων τὴν δύναμιν, καὶ ὡσπερ ἐκ τῆς λίθου ἐκείνης ὀρμαθὸς πάμπολυς ἐξήρτηται χορευτῶν τε καὶ διδασκάλων καὶ ὑποδιδασκάλων, ἐκ πλαγίου ἐξηρτημένων, τῶν τῆς μουσικῆς ἐκκρεμαμένων δακτυλίων. καὶ ὁ μὲν τῶν ποιητῶν, ἐξ ἄλλης Μουσικῆς, ὁ δὲ ἐξ ἄλλης ἐξηρτηται. ὀνομάζομεν δὲ αὐτὸ, κατέχεται. τὸ δὲ ἐσι παραπλήσιον ἔχεται γὰρ. ἐκ δὲ τούτων **b.** τῶν πρώτων δακτυλίων, τῶν ποιητῶν ἄλλοι ἐξ ἄλλου αὐτῶν ἠρτημένοι εἰσι, καὶ ἐνθουσιάζουσιν, οἱ μὲν, ἐξ Ὀρφείας, οἱ δὲ, ἐκ Μουσαίου οἱ δὲ πολλοὶ ἐξ Ὀμήρου κατέχονται τε καὶ ἔχονται ὧν σὺ, ὦ Ἴων, εἶς εἶ, καὶ κατέχη ἐξ Ὀμήρου. καὶ ἐπειδὴ μὲν τις ἄλλου τοῦ ποιητοῦ ἄδη, καθεύδεις τε καὶ ἀπορεῖς ὅ, τι λέγῃς· ἐπειδὴ δὲ τούτου τοῦ ποιητοῦ φθέγγεται τις μέλος, εὐθὺς ἐγρήγορας, καὶ ὀρχεῖται σου ἡ ψυχὴ, καὶ εὐπορεῖς ὅ, τι λέγῃς. οὐ γὰρ τέχνη οὐδ' ἐπιστῆμη περὶ Ὀμήρου λέγεις ἢ λέγεις, ἀλλὰ θεοῖα μοῖρα καὶ κατακωχή· ὡσπερ οἱ κορυβαντιῶντες ἐκείνου μόνου αἰσθάνονται τοῦ μέλους ὀξέως, ὃ ἂν ἦ τοῦ θεοῦ ἐξ ὅτου ἂν κατέχωνται, καὶ εἰς

spendit & traicit: ex quo velut ex illo lapide series longa dependet, qua e latere gradatim nectuntur hi qui in choro saltant, & praeceptores, & subpraecipitantes: huiusque catenae a Musa anuli suspenduntur: poetarum autem hic ex alia, ille rursus ex alia Musa suspenditur. Vocamus autem id nos mente capi: quod quidem illi proximum est. Nam ab his utique primis anulis qui poetae sunt, alii rursus ab aliis corripuntur, divinique sunt: nonnulli ab Orpheo, a Musaeo alii: nec pauci ab Homero occupantur atque tenentur, quorum, o Io, unus es, qui ab Homero furore correptus es. & si quis scripta alterius poetae cecinerit, obdormiscis, atque tibi dicendi deest facultas: si quis vero huius poetae decantaverit melodiam, confestim excitaris, animus salit, & dicendi facultas sufficit. Non enim arte, neque scientia, sed divina quadam sorte, & mentis occupatione, ea quae de Homero dicis, recenses. Et quemadmodum Corybantibus illam dumtaxat melodiam acute sentiunt, quae illius dei est a quo rapiuntur, ad eumque concentum de-

ἐκείνο τὸ μέλος καὶ σχημάτων καὶ ῥημάτων εὐποροῦσι, τῶν δὲ ἄλλων οὐ φροντίζουσι. οὕτω καὶ σὺ, ὦ Ἴων, περὶ μὲν Ὀμήρου ὅταν τις μνησθῆ, εὐπορεῖς, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπο-
 d. ρεῖς. τούτου δ' ἔσι τὸ αἴτιον ὃ μ' ἐρωτᾷς, διότι σὺ περὶ μὲν Ὀμήρου εὐπορεῖς, περὶ δὲ τῶν ἄλλων, οὐ ὅτι οὐ τέχνη, ἀλλὰ θεῖα μοῖρα, Ὀμήρου δεινὸς εἰ ἐπαινήτης. **ΙΩΝ.** Σὺ μὲν εὖ λέγεις, ὦ Σώκρατες· θαυμάζοιμι μὲντ' ἂν εἰ οὕτως εὖ εἶποις, ὥστε με ἀναπεῖσαι ὡς ἐγὼ κατεχόμενος καὶ μαινόμενος. Ὀμήρον ἐπαινῶ. οἶμαι δὲ οὐδ' ἂν σοι δόξαιμι εἰ μου ἀκούσῃς λέγοντος περὶ Ὀμήρου. **ΣΩ.** Καὶ μὴν ἐθέλω γε ἀκούσαι, οὐ
 e. μέντοι πρότερον πρὶν ἂν μοι ἀποκρίνη τόδε ὧν Ὀμηρος λέγει, περὶ τίνος εὖ λέγει. οὐ γὰρ δήπου περὶ πάντων γε. **ΙΩΝ.** Εὖ ἴσθι, ὦ Σώκρατες, οὐδὲν ἂν περὶ ὅτου οὐ. **ΣΩ.** Οὐ δήπου καὶ περὶ τούτων ὧν σὺ μὲν τυγχάνεις οὐκ εἰδὼς, Ὀμηρος δὲ λέγει. **ΙΩΝ.** Καὶ ταῦτα ποῖά ἐσιν, ἃ Ὀμηρος μὲν λέγει, ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα; **ΣΩ.** Οὐ καὶ περὶ τεχνῶν μέντοι λέγει
 p. πολλαχῶς Ὀμηρος καὶ πολλά; οἷον καὶ περὶ ἡνιοχείας. ἔαν

537

a. centibus verbis & figuris abundant, alios vero contemnunt: ita & tu, o Io, si quis Homeri mentionem fecerit, es in dicendo facundus, in aliis vero tibi copia deest. Eius itaque quod quaerebas, quamobrem circa Homerum copiosus es, circa alios deficiis, haec est causa, quoniam non arte, sed divina sorte gravis es Homeri laudator. *Io.* Recte dicis, o Socrates. admirarer tamen, si tam acute differeres, ut mihi prorsus persuaderes, me, cum lymphatus atque furens sum, Homerum laudibus celebrare. neque enim furens, ut arbitrator, tibi viderer, si me de Homero verba facientem audires. *So.* Atqui audire volo: neque tamen prius quam mihi responderis, ex iis de quibus Homerus dicit, quae potissimum bene dicat, non enim de omnibus. *Io.* Optime nosti, o Socrates, quod de omnibus. *So.* Non tamen ea bene tractas, quae tu quidem ignoras, Homerus autem scribit. *Io.* Quenam ista sunt, quae Homerus quidem narrat, ego autem nescio? *So.* Nonne saepenumero multa de artibus explicat? velut de aurigaria disciplina. Si memi-

μνησθῶ τὰ ἔπη, ἐγὼ σοι φράσω. ΙΩΝ. Ἄλλ' ἐγὼ ἐρῶ· ἐγὼ γὰρ μέμνημαι. ΣΩ. Εἰπέ δὴ μοι ἃ λέγει Νέστωρ Ἀντιλόχῳ τῷ υἱεῖ, παραινῶν εὐλαβηθῆναι τὴν καμπὴν ἐν τῇ ἵπποδρομίᾳ τῇ ἐπὶ Πατρόκλῳ. ΙΩΝ.

Κλιθῆναι δὲ (Φησὶ) καὶ αὐτὸς εὐξέσω ἐνὶ δίφρῳ,

Ἴκ' ἐπ' ἀρισερὰ τοίῳν ἀτὰρ τὸν δεξιὸν ἵππον b.

Κένσαι ὁμοκλήσας· εἶξαι τέ οἱ ἠνία χερσίν.

Ἐν ὕσση δέ τοι ἵππος ἀρισερός ἐγχιρμιφθῆτω,

Ὦς μὴ τοι πλήμνη γε δοάσσεται ἄκρον ἰκέσθαι

Κύκλου ποιητοῖο· λίθου δ' ἀλέασθαι ἐπαυρεῖν.

ΣΩ. Ἀρκεῖ ταῦτα δὴ, ὦ Ἴων, τὰ ἔπη εἶτε ὀρθῶς λέγει Ὅμη- c.

ρος, εἶτε μὴ, πότερος ἂν γνοίῃ ἄμεινον; ἰατρὸς, ἢ ἠνίοχος;

ΙΩΝ. Ἢνίοχος δὴπου. ΣΩ. Πότερον ὅτι τέχνην ταῦτα ἔχει,

ἢ κατ' ἄλλο τι; ΙΩΝ. Οὐκ' ἄλλ' ὅτι τέχνην. ΣΩ. Οὐκοῦν

ἐκάσῃ τῶν τεχνῶν ἀποδέδοται τι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔργον οἷα τε

εἶναι γιγνώσκεις. οὐ γὰρ που ἃ κυβερνητικῇ γιγνώσκουμεν,

γνωσόμεθα καὶ ἰατρικῇ. ΙΩΝ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Οὐδέ γε ἃ ἰα-

nero, illius carmina tibi recitabo. Io. At ego referam. me-
mini enim. So. Dic igitur mihi quae mandat Nestor Antilocho
filio, cum illum monet ut in equestri cursu, gratia Patrocli in-
stituto, caute flectat equos. Io.

Declina ad laevam paulum, dextrumque iugalem

Urge plagis minitans, manibus quoque lora remitte.

Cumque metam attigeris, flectatur laevus in arcum,

Donec ad extremum circuli pervenerit axis

Ultimus, ac medium vita, nec tangito saxum.

So. Sufficiunt haec, o Io. Rectene vero an contra in his carmi-
nibus Homerus loquatur, utrum melius medicus, an auriga per-
ciperet? Io. Auriga procul dubio. So. Utrum arte hoc iudicium
fiat, an alio quopiam? Io. Non alio certe quam arte. So. Non-
ne cuique arti facultas a deo tribuitur certi cuiusdam operis
iudicandi? neque enim ea quae gubernatoria arte cognoscimus,
medicina quoque percipiemus. Io. Non certe. So. Ne-
que etiam quae medicina perspicimus, architectura animad-

- d. τρικῆ, ταῦτα καὶ τεκτονικῆ. **ΙΩΝ.** Οὐ δῆτα. **ΣΩ.** Οὐκοῦν οὕτω καὶ κατὰ πασῶν τῶν τεχνῶν, ἃ τῆ ἑτέρα τέχνη γινώσκουμεν, οὐ γνωσόμεθα τῆ ἑτέρα. τὸδε δέ μοι πρότερον τοῦτου ἀποκρίναι τὴν μὲν, ἑτέραν φῆς εἶναι τινὰ τέχνην, τὴν δ' ἑτέραν; **ΙΩΝ.** Ναί. **ΣΩ.** Ἄρα, ὡσπερ ἐγὼ τεκμαιρόμενος, ὅταν ἡ μὲν, ἑτέρων πραγμάτων ἢ ἐπισήμη, ἡ δ' ἑτέρων, οὕτω καλῶ τὴν μὲν, ἄλλην, τὴν δὲ, ἄλλην τέχνην, οὕτω
- e. καὶ σὺ; **ΙΩΝ.** Ναί. **ΣΩ.** Εἰ γάρ που τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἐπισήμη εἴη τις, τί ἂν τὴν μὲν, ἑτέραν φαῖμεν εἶναι, τὴν δ' ἑτέραν, ὅποτε γε ταυτὰ εἴη εἰδέναι ἐπ' ἀμφοτέρων; ὡσπερ ἐγὼ τε γινώσκω ὅτι πέντε εἰσὶν οὗτοι οἱ δάκτυλοι, καὶ σὺ, ὡσπερ ἐγὼ, περὶ τούτων ταυτὰ γινώσκεις. καὶ εἰ σε ἐγὼ ἐροίμην εἰ τῆ αὐτῆ τέχνη γινώσκουμεν τῆ ἀριθμητικῆ τὰ αὐτὰ ἐγὼ τε καὶ σὺ, ἢ ἄλλη, φαίης ἂν δήπου τῆ αὐτῆ. **ΙΩΝ.**
- P. ⁵³⁸ **Ναί.** **ΣΩ.** Ὅ τοίνυν ἄρτι ἐμελλον ἐρήσεσθαι σε, νυνὶ εἰπέ, εἰ
a. κατὰ πασῶν τῶν τεχνῶν οὕτω σοι δοκεῖ, τῆ μὲν αὐτῆ τέχνη τὰ αὐτὰ ἀναγκαῖον εἶναι γινώσκειν, τῆ δ' ἑτέρα, μὴ τὰ αὐτὰ ἄλλ' εἴπερ ἄλλη ἐστὶν, ἀναγκαῖον καὶ ἑτέρα γινώσκειν.

vertemus. *Io.* Non fane. *So.* An non similiter in omnibus artibus quae una quadam arte comprehendimus, alia minime comprehendemus? Sed hoc prius mihi responde: Aliam & aliam artem esse asseris? *Io.* Assero. *So.* Numquid eadem tu, qua ego, coniectura artes discernis? nam ipse quidem, cum haec aliarum, illa aliarum rerum scientia est, hanc aliam, illam aliam artem voco. *Tu vero?* *Io.* Et ego. *So.* Si enim eisdem de rebus scientia esset, cur hanc aliam, & illam aliam vocaremus? quandoquidem eadem ab utrisque cognoscerentur. Quemadmodum a me percipitur, quinque esse hos digitos, & tu ficuti ego hoc idem animadvertis. Unde si te rogarem, utrum eadem arte arithmetica, an alia, haec eadem cognoscamus, responderes utique quod eadem. *Io.* Certe. *So.* Dic igitur quod paulo interrogaveram, utrum secundum omnes artes videatur tibi dicendum, quod eadem arte, eadem cognosci necessarium sit: alia vero arte non eadem, sed alia quaedam, quandoquidem

ΙΩΝ. Οὕτω μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐκοῦν, ὅστις ἂν μὴ ἔχη τινὰ τέχνην, ταύτης τῆς τέχνης τὰ λεγόμενα ἢ πραττόμενα καλῶς γιγνώσκειν οὐχ αἰσθ' ἔσαι. ΙΩΝ. Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ. Πότερον οὖν περὶ τῶν ἐπῶν ὧν εἶπες, εἶτε b. καλῶς λέγει Ὅμηρος εἶτε μὴ, σὺ κάλλιον γνώσῃ ἢ ἡνίοχος; ΙΩΝ. Ἠνίοχος. ΣΩ. Ῥαιψωδὸς γὰρ που εἶ, ἀλλ' οὐχ ἡνίοχος. ΙΩΝ. Ναί. ΣΩ. Ἡ δὲ ραιψωδικὴ τέχνη ἑτέρα ἐστὶ τῆς ἡνιοχικῆς; ΙΩΝ. Ναί. ΣΩ. Εἰ ἄρα ἑτέρα, περὶ ἑτέρων καὶ ἐπισημῆ πραγμάτων ἐστὶ. ΙΩΝ. Ναί. ΣΩ. Τί δὲ δὴ, ὅταν Ὅμηρος λέγῃ ὡς τετρωμένῳ τῷ Μαχάονι Ἐκαμήδη ἢ Νέστωρος παλλακὴ κυκεῶνα πίνειν δίδωσι; καὶ λέγει πως οὕτως, c. Οἶνῳ πραμνεῖῳ (Φησὶν) ἐπὶ δ' αἰγείου κνῆ τυρὸν Κνήσι χαλκαίῃ παρα δὲ κρόμουον ποτῶ ἔψαν. ταῦτα εἶτε ὀρθῶς λέγει Ὅμηρος, εἶτε μὴ, πότεραν ἰατρικῆς ἐστὶ διαγνώσκειν καλῶς, ἢ ραιψωδικῆς; ΙΩΝ. Ἰατρικῆς. ΣΩ. Τί δὲ, ὅταν λέγῃ Ὅμηρος,

Ἡ δὲ μολυβδαίνῃ ἰκέλη ἐς βυσσὸν ἴκανεν, d.

ars alia ipsa est. *Io.* Ita mihi videtur, o Socrates. *So.* Si quis artem aliquam affecutus non fuerit, dicta vel facta huius artis bene discernere nequaquam poterit. *Io.* Vera narras. *So.* Ea carmina quae tu retulisti, sive bene sive male ab Homero cantantur, utrum tu melius, an auriga perciperet? *Io.* Auriga. *So.* Recitator enim es, non auriga. *Io.* Nempe. *So.* Recitatoria vero facultas ab aurigaria alia est. *Io.* Videlicet. *So.* Quod si alia ars est, aliarum quoque rerum scientia est. *Io.* Aliarum profecto. *So.* Quid vero, cum Homerus illud affert, quod Hecamede Nestoris pellex faucio Machaoni medelae potionem porrigit, cui vinum Pramniium infundit, insuper atterit caseum caprinum aeneo quodam instrumento, farinam quoque caseo miscet, & ad haec cepe obsonii loco apponit? Rectene an contra haec ab Homero dicantur, utrum medicinae artis, an recitatoriae iudicium est? *Io.* Medicinae. *So.* Quid, cum Homerus dicit,

In mare se misit retis Thaumantias instar,

"Ἡ τε κατ' ἀγραύλοιο βοδὸς κέρας ἐμμεμαυία,

"Ἐρχεται ὠμηγεῖσι μετ' ἰχθύσι πῆμα φέρουσα

ταῦτα πότερον φῶμεν ἀλιευτικῆς εἶναι τέχνης μᾶλλον κρίναι ἢ ῥαψωδικῆς, ἅττα λέγει; καὶ εἴτε καλῶς, εἴτε μή; **ΙΩΝ.** Δῆλον δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι ἀλιευτικῆς. **ΣΩ.** Σκέψαι δὴ, σοῦ ἐρομένου, εἰ ἔροίό με, ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ Σώκρατες, τούτων τῶν τεχνῶν ἐν Ὀμήρῳ εὐρίσκεις ἃ προσήκει ἐκάστη διακρίνειν, ἴδι μοι ἔξευρε καὶ τὰ τοῦ μάντεώς τε καὶ μαντικῆς, ποῖά ἐσιν ἃ προσήκει αὐτῷ οἴφτ' εἶναι διαγιγνώσκειν, εἴτε εὖ εἴτε κακῶς πεποιήται. σκέψαι ὡς ῥαδίως τε καὶ ἀληθῆ ἐγὼ σοι ἀποκρινοῦμαι. πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ λέγεται οἶον καὶ ἃ ὁ τῶν Μελαμποδιδῶν λέγει μάντις πρὸς τοὺς μνηστῆρας Θεοκλύμενος,

ρ. Δαιμόνιοι, τί κακὸν τόδε πάσχετε; νυκτὶ μὲν ὑμέων
 539 Εἰλύαται κεφαλαί τε, πρὸσωπά τε, νέρθε τε γυῖα.
 α. Οἰμωγῇ δὲ δέδχε, δεδάκρυνται δὲ παρειαί

Quod trahit ad fundum plumbi subiecta gravedo

Muniti, cornu sortem dans piscibus atram.

haec quid sibi velint, & utrum recte an contra dicantur, nonne ars piscatorum melius, quam recitatorum animadvertet? *Io.* Constat quod ars piscatorum id iudicat. *So.* Si praeterea me ita rogares, Postquam, o Socrates, in Homeri carminibus invenisti quae cuique istarum, quae dictae sunt, artium iudicanda sunt, age, iam mihi reperias, quanam a vate vaticinioque iudicari conveniat, rectene an contra ab Homero sint dicta: adverte, quam facile ac vere tibi respondeam. Saepenumero in *Odyssaea* scribit, praesertim ea quae *Melampodidarum* vates *Theoclymenus* adversus procos fatur,

O miseri, quid nunc, heu! vobis imminet atri?

Dum mollem noctu capitis per membra soporem,

Cuncta fremunt luclu, resonat plangoribus aether:

Scissaque trisla madent lacrimis manantibus ora.

Εἰδῶλων δὲ πλέον πρόθυρον, πλείη δὲ καὶ αὐλή,
 Ἰεμένων ἔρεβότδε ὑπὸ ζόφον ἥλιος δὲ
 Οὐρανοῦ ἑξαπόλωλε, κακῆ δ' ἐπιδέδρομεν ἀχλὺς. b.

Πολλαχοῦ δὲ καὶ ἐν Ἰλιάδι οἶον καὶ ἐπὶ τειχομαχίᾳ. λέγει
 γὰρ καὶ ἐνταῦθα,

Ὅρνις γὰρ σφιν ἐπῆλθε περησέμεναι μεμαῶσιν,
 Αἰετὸς ὑψιπέτης, ἐπ' ἀριστερὰ λαὸν ἔεργων
 Φοινήμεντα δράκοντα φέρων δνύχεσσι πέλωρον, c.
 Ζῶν, ἔτ' ἀσπαίροντα· καὶ οὐπω λήθετο χάριμης.
 Κόψε γὰρ αὐτὸν ἔχοντα κατὰ σῆθος παρὰ δειρῆν,
 Ἰδνωθεὶς ὀπίσω. ὁ δ' ἀπὸ ἔθεν ἤκε χαμᾶζε,
 Ἄλγησας δδύνησι μέσφ δ' ἐγκάββαλ' ὀμίλῳ d.
 Αὐτὸς δὲ κλάγξας ἔπετο πνοιῆς ἀνέμοιο.

Ταῦτα φήσω καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ μάντει προσήκειν καὶ σκο-
 πεῖν καὶ κρίνειν. ΙΩΝ. Ἀληθῆ γε σὺ λέγων, ὦ Σώκρατες.
 ΣΩ. Καὶ σὺ γε, ὦ Ἴων, ἀληθῆ ταῦτα λέγεις. ἴθι δὴ, καὶ σὺ

*Vestibulum plenum est simulacris, omnis & aula.
 Sub tenebris Erebus riget, exstinctoque per orbem
 Lumine velatur tristi caligine coelum.*

Saepe numero etiam in Iliade, ut in murorum expugnatione,
 quae ad vatem pertinent, tangit. ibi enim sic inquit:

*Certabant Danaï Troiaē perrumpere muros,
 Altivolans Iovis pendebat desuper ales,
 Unguibus incurvis rubrum complexa draconem:
 Pellebatque acies in laevam: tum ferus ille
 Respirans, & adhuc transfixo pectore luttans,
 Ore petens aquilam perstrinxit vulnere guttur.
 Illa dolens anguem dimisit in agmina lapsum,
 Sauciaque in ventos pennis sublata refugit.*

Haec equidem dicam, & alia huiusmodi, a vate consideranda,
 iudicandaque esse. Io. Et vera quidem dices, o Socrates. So. Et
 tu, o Io, vera narras. Age vero, quemadmodum tibi ex Odyf-

- ἔμοι, ὥσπερ ἐγὼ σοι ἐξέλεξα καὶ ἐξ Ὀδυσσεύς καὶ ἐξ Ἰλιάδος, ὅποια τοῦ μάντεώς ἐσι, καὶ ὅποια τοῦ ἱατροῦ, καὶ ὅποια τοῦ ἀλιέως, οὕτω καὶ σὺ ἔμοι ἐκλεξο (ἐπειδὴ καὶ ἐμπειρότερος εἶ ἐμοῦ τῶν Ὀμήρου) ὅποια τοῦ ραψωδοῦ ἐσιν, ὧ Ἴων, καὶ τῆς τέχνης τῆς ραψωδικῆς, ἃ τῷ ραψωδῶ προσήκει καὶ σκοπεῖσθαι καὶ διακρίνειν παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. **ΙΩΝ.** Ἐγὼ μὲν Φημι, ὦ Σώκρατες, ἅπαντα. **ΣΩ.** Οὐ σὺ γε ἔφης, ὦ Ἴων, ἅπαντα. ἢ οὕτως ἐπιλήσμων εἶ; καίτοι οὐκ ἂν πρόποι γε ἐπιλήσμονα εἶναι ραψωδῶν ἄνδρα. **ΙΩΝ.** Τί δὲ δὴ ἐπιλαυρῶμαι; **ΣΩ.** Οὐ μέμνησαι ὅτι ἔφησθα τὴν ραψωδικὴν τέχνην ἑτέραν εἶναι τῆς ἡνιοχικῆς; **ΙΩΝ.** Μέμνημαι. **ΣΩ.** Οὐκ οὖν καὶ ἑτέραν οὖσαν ἕτερα γνώσεσθαι ὠμολόγεις; **ΙΩΝ.** Ναί. **ΣΩ.** Οὐκ ἄρα πάντα γε γνώσεται ἢ ραψωδική, κατὰ τὸν σὸν λόγον, οὐδὲ ὁ ραψωδός. **ΙΩΝ.** Πλὴν γε ἴσως τὰ τοιαῦτα, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.** Τὰ τοιαῦτα δὲ λέγεις, πλὴν τὰ τῶν ἄλλων τεχνῶν σχεδόν τι. ἀλλὰ ποῖα δὴ γνώσεται, ἐπειδὴ οὐχ ἅπαντα; **ΙΩΝ.** Ἄ πρόπει, οἴμαι ἐγωγε, ἀνδρὶ εἰπεῖν, καὶ

fea & Iliade excerpti, quae ad vatem, quae ad medicum, quae ad piscatorem pertinere videntur: sic & tu, qui maiorem in Homeri scriptis peritiam habes, eligas & adducas in medium, quae sunt recitatoris propria, quae praeter alios homines ipsi considerare iudicareque convenit. *Io.* Omnia, o Socrates, assero. *So.* Non omnia tu supra dicebas, o Io. num ita obliviosus es? atqui non decet, recitatorem hominem obliviosum esse. *Io.* Quidnam obliviscor? *So.* Non memoria tenes, te artem recitandi aliam ab aurigaria dixisse? *Io.* Teneo. *So.* Nonne cum alia sit, alia cognituram es confessus? *Io.* Profecto. *So.* Non igitur omnia percipiet secundum sermonem tuum ars recitandi, neque ipse etiam recitator. *Io.* Immo omnia, praeter talia quaedam. *So.* Cum praeter talia quaedam dicis, praeter ea quae aliarum artium sunt ferme significas, sed quaenam cognoscet, postquam non omnia noscit? *Io.* Quae decens est ut vir loquatur, quae mulier, servus, liber, subiectus, princeps,

ὅποια γυναικί καὶ ὅποια δούλῳ, καὶ ὅποια ἐλευθέρῳ καὶ ὅποια ἀρχομένῳ, καὶ ὅποια ἄρχοντι. ΣΩ. Ἄρα ὅποια ἄρχοντι, λέγεις, ἐν θαλάττῃ χειμαζομένου πλοίου, πρέπει εἰπεῖν, ὁ ραψωδὸς γινώσεται κάλλιον ἢ ὁ κυβερνήτης; ΙΩΝ. Οὐκ ἄλλὰ ὁ κυβερνήτης τοῦτό γε. ΣΩ. Ἄλλ' ὅποια ἄρχοντι κάμνοντι ἄνθρωποι, πρέπει εἰπεῖν ὁ ραψωδὸς γινώσεται κάλλιον ἢ ὁ ἰατρός; ΙΩΝ. Οὐδὲ τοῦτο. ΣΩ. Ἄλλ' οἷα δούλῳ πρέπει, λέγεις; ΙΩΝ. Ναί. ΣΩ. Οἷον βουκόλῳ λέγεις δούλῳ ἃ πρέπει εἰπεῖν, ἀγριαίνουσῶν βοῶν παραμυθουμένῳ, ὁ ραψωδὸς γινώσεται, ἀλλ' οὐχ ὁ βουκόλος; ΙΩΝ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἄλλ' οἷα γυναικὶ πρέποντα ἔστιν εἰπεῖν ταλασιουργῶ περὶ ἐρίων ἐργασίας; ΙΩΝ. Οὐ. ΣΩ. Ἄλλ' οἷα ἀνδρὶ πρέπει εἰπεῖν γινώσεται στρατηγῶ, στρατιώταις παραινοῦντι; ΙΩΝ. Ναί, τὰ ταιαῦτα γινώσεται ὁ ραψωδός. ΣΩ. Τί δέ; ἡ ραψωδικὴ τέχνη, στρατηγικὴ ἔστι; ΙΩΝ. Γνώμην γοῦν ἄρ' ἐγὼ οἷα στρατηγὸν πρέπει εἰπεῖν. ΣΩ. Ἰσως γὰρ εἶ καὶ στρατηγικός, Ἴων. καὶ γὰρ εἰ ἐτύγχανες ἵππικὸς ὢν ἅμα καὶ κιθαρῖσικὸς, ἐγγως ἂν ἵππους εὔ καὶ κα-

haec omnia noscet. So. Quod decens est ut princeps in mari, navi tempestate iactata, afferat, recitatorne magis quam gubernator cognoscet? Io. Non: sed gubernator melius hoc percipiet. So. Sed ea quae decens est ut princeps in morbo loquatur, recitator melius quam medicus intelliget? Io. Neque haec. So. Sed ea quae servo conveniunt, dicis? Io. Certe. So. Scilicet quae decens est, ut dicat servus bubulcus, dum de furentibus & efferatis bobus confabulatur, recitator ipse, non bubulcus cognoscet? Io. Nequaquam. So. Numquid ea quae decens est ut mulier de lanificio textori referat? Io. Non. So. Ea quae decens est ut vir dux exercitus dicat, dum milites hortatur, cognoscet? Io. Talia profecto sunt, quae recitator cognoscit. So. Numquid ars recitatoria eadem est, quae & imperatoris? Io. Intelligerem equidem, si opus esset, quae imperatorem loqui decet. So. Forte enim & imperator es, Ion. Nam si equestri, & citharoedica simul disciplina polleres, il-

κῶς ἰππαζομένους. ἀλλ' εἰ σε ἐγὼ ἠρόμην, ποτέρα δὴ τέχνη,

c. ὦ Ἴων, γινώσκεις τοὺς εὖ ἰππαζομένους ἵππους; ἢ ἰππεὺς εἶ, ἢ ἢ κιθαριστής; τί ἄν μοι ἀπεκρίνου; **ΙΩΝ.** Ἡ ἰππεὺς, ἔγωγ' ἄν. **ΣΩ.** Οὐκοῦν εἰ καὶ τοὺς εὖ κιθαρίζοντας διεγίνωσκεις, ὠμολόγεις ἄν, ἢ κιθαριστής εἶ, ταύτη διαγινώσκεις, ἀλλ' οὐχ ἢ ἰππεύς. **ΙΩΝ.** Ναί. **ΣΩ.** Ἐπειδὴ δὲ τὰ στρατιωτικὰ γινώσκεις, πότερον ἢ στρατηγικός εἶ γινώσκεις, ἢ ἢ ραψωδὸς ἀγαθός; **ΙΩΝ.** Οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ διαφέρειν. **ΣΩ.**

p. Πῶς οὐδὲν λέγεις διαφέρειν; μίαν λέγεις τέχνην εἶναι τὴν ρα-

⁵⁴¹ a. ψωδικὴν καὶ στρατηγικὴν, ἢ δύο; **ΙΩΝ.** Μία ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Ὅστις ἄρα ἀγαθὸς ραψωδὸς ἐστίν, οὗτος καὶ ἀγαθὸς στρατηγὸς τυγχάνει ὦν. **ΙΩΝ.** Μάλισα, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.**

Οὐκοῦν καὶ ὅστις ἀγαθὸς στρατηγὸς τυγχάνει ὦν, ἀγαθὸς καὶ ραψωδὸς ἐστίν. **ΙΩΝ.** Οὐκ αὖ μοι δοκεῖ τοῦτο. **ΣΩ.** Ἄλλ' ἐκεῖνο μὲν δοκεῖ σοι; ὅστις γε ἀγαθὸς ραψωδὸς, καὶ στρατη-

b. γὸς ἀγαθὸς εἶναι; **ΙΩΝ.** Πάνυ γε. **ΣΩ.** Οὐκοῦν σὺ τῶν Ἑλλήνων ἀριστος ραψωδὸς εἶ; **ΙΩΝ.** Πολύ γε, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.**

los qui bene, & qui male equitant, cognosceres. Et si te interrogarem, o Io, utrum arte equestri, an arte citharoedi illos qui bene equitant, cognoscis, quid mihi responderes? Io. Arte equestri. So. Quod si eos qui bene pulsant citharam, cognosceres, confitereris illos non equestri, sed citharoedica disciplina cognoscere? Io. Procul dubio. So. Cum vero quae ad imperatorem spectant, intelligas, utrum imperatoria, an recitatoria ista calles? Io. Nihil mihi referre videtur. So. Quomodo nihil referre dicis? imperatoriam, & recitatoriam artem, unamne, an duas ponis? Io. Una mihi videtur. So. Quicumque igitur bonus est recitator, etiam bonus imperator erit? Io. Et maxime quidem, o Socrates. So. Num & qui exercitus imperator est optimus, idem recitator est bonus? Io. Non arbitror. So. Illud tamen admittis, quod quisquis recitator bonus est, bonus est imperator. Io. Valde. So. Nonne tu Graecorum optimus es recitator? Io. Plane, o Socrates. So. Num etiam Grae-

Ἦ καὶ στρατηγικός, ὦ Ἴων, τῶν Ἑλλήνων ἄριστος εἶ; **ΙΩΝ.** Ἐὖ ἴσθι, ὦ Σώκρατες, καὶ ταῦτά γε ἐκ τῶν Ὀμήρου μαθών. **ΣΩ.** Τί δή ποτ' οὖν πρὸς τῶν θεῶν, ὦ Ἴων, ἀμφοτέρω ἄριστος ἂν τῶν Ἑλλήνων, καὶ στρατηγός καὶ βασιλεύς, βασιλεὺς μὲν περιῶν τοῖς Ἑλλήσι, στρατηγεὶς δ' οὐ; ἢ βασιλεὺς μὲν δοκεῖ σοι χρυσῷ σφαιρῶν ἐσφαιρωμένου πολλὴ χρεῖα εἶναι τοῖς Ἑλ- c. λήσι, στρατηγοῦ δὲ, οὐδεμία; **ΙΩΝ.** Ἦ μὲν γὰρ ἡμέτερα, ὦ Σώκρατες, πόλις ἄρχεται ὑπὸ ὑμῶν καὶ στρατηγεῖται, καὶ οὐδὲν δεῖται στρατηγοῦ· ἢ δὲ ὑμέτερα καὶ ἡ Λακεδαιμονίων οὐκ ἂν με ἔλοιτο στρατηγόν. αὐτοὶ γὰρ οἴεσθε ἱκανοὶ εἶναι. **ΣΩ.** ὦ βέλτισε Ἴων, Ἀπολλόδωρον οὐ γινώσκεις τὸν Κυζικηνόν; **ΙΩΝ.** Ποῖον τοῦτου; **ΣΩ.** Ὁν Ἀθηναῖοι πολλάκις ἑαυτῶν στρατηγὸν ἤρηνται ξέρον ὄντα καὶ Φανυσθένη τὸν Ἄν- d. δριον, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Κλαζομένιον, οὓς ἤδη ἢ πόλις ξένους ὄντας, ἐνδειξαμένους ὅτι ἄξιοι λόγου εἰσιν, καὶ εἰς στρατηγίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἄγει Ἴωνα δ' ἄρα τὸν Ἐφεσίον οὐχ αἰρήσεται στρατηγόν, καὶ τιμήσει, ἐὰν δοκῇ ἄξιος

corum optimus es imperator? *Io.* Certe, o Socrates. haec enim in Homeri scriptis didici. *So.* Cur igitur per deos, cum sis optimus Graecorum omnium dux exercitus, optimusque recitator, passim carmina modularis, militas autem nusquam? numquid tibi videtur recitator aurea corona decoratus plurimum usui esse Graecis, imperator autem nullo pacto? *Io.* Nostra, o Socrates, civitas, vestrae subest, a vobisque gubernatur, & idcirco imperatore non indiget. vestra autem & Lacedaemoniorum respublica me nunquam exercitus ducem eligeret. idoneos enim duces vos esse putatis. *So.* O optime Io, Apollodorum Cyzicenum non cognoscis? *Io.* Quem Apollodorum? *So.* Illum scilicet, quem saepe Athenienses, quamvis hospes esset, imperatorem delegerunt, & Phanosthenem Andrium, & Heraclidem Clazomenium: quibus haec civitas, licet peregrinis, quia viri praestantes habentur, imperia, aliasque potestates mandat. Ionem vero Ephesium imperatorem

λόγου εἶναι; τί δέ; οὐκ Ἀθηναῖοι μὲν ἐσὲ οἱ Ἐφέσιοι τοαρχαῖον, καὶ ἡ Ἐφεσος οὐδεμιᾶς ἐλάττων πόλεως; Ἄλλὰ σὺ
 c. γὰρ, ὦ Ἴων, εἰ μὲν ἀληθῆ λέγεις, ὡς τέχνη καὶ ἐπισήμη οἴστε εἰ Ὅμηρον ἐπαινεῖν, ἀδικεῖς· ὅστις ἐμοὶ ὑποσχόμενος ὡς πολλὰ καὶ καλὰ περὶ Ὁμήρου ἐπίσασαι, καὶ φάσκων ἐπιδείξειν, ἔξαπατᾶς με· καὶ πολλοῦ δεῖσ' ἐπιδείξαι, ὅσγε οὐδὲ ἄττά ἐσι ταῦτα περὶ ὧν δεινὸς εἶ, ἐθέλεις εἰπεῖν, πάλαι ἐμοῦ λιπαροῦντος· ἀλλ' ἀτεχνῶς, ὥσπερ ὁ Πρωτεύς, παντοδαπὸς γήνη, σφερόμενος ἄνω καὶ κάτω ἕως τελευτῶν διαφυγῶν με, σρατηγὸς ἀνεφάνης, ἵνα μὴ ἐπιδείξης ὡς δεινὸς εἶ τὴν
 P- περὶ Ὁμήρου σοφίαν. εἰ μὲν οὖν τεχνικὸς ὧν, ὅπερ νῦν δὴ
 542 a. ἔλεγον, περὶ Ὁμήρου ὑποσχόμενος ἐπιδείξειν ἔξαπατᾶς με, ἀδικὸς εἶ· εἰ δὲ μὴ τεχνικὸς εἶ, ἀλλὰ θεία μοίρα κατεχόμενος ἐξ Ὁμήρου, μηδὲν εἰδὼς, πολλὰ καὶ καλὰ λέγεις περὶ τοῦ ποιητοῦ, ὥσπερ ἐγὼ εἶπον περὶ σοῦ, οὐδὲν ἀδικεῖς. ἐλοῦ οὖν πρότερα βούλει νομίζεσθαι ὑπὸ ἡμῶν ἀδικὸς ἀνὴρ εἶναι, ἢ

non decernet, neque honore afficiet, si virtute praeftare visus fuerit? Quid vero, nonne vos Ephesii prisca origine Athenienses estis, Ephesusque nulla civitate est inferior? Sed tu, o Io, siquidem vera praedicas, & scientia arteque potes Homerum laudare, iniuria me afficis: quippe qui professus multa & pulchra Homeri scire, teque ostensurum mihi pollicitus, me nunc decipis, ac permultum abest, ut ostendas: siquidem nec quae sint ista, quorum peritus es, nec qua sis facultate instructus, aperire vis, me diu iam obsecrante: ceterum tanquam Proteus varius varie mutaris, sursum, deorsum, in omnia te vertens, adeo ut postremo me subterfugiens, imperator evaseris, ne mihi ostendas, quanta facultate in Homeri sapientia promulganda sis praeditus. Si enim arte tibi hoc inest, quemadmodum nunc dixi, pollicitusque exponere decipis, certe iniurius es. sin autem cares arte, & forte quadam divina ab Homero raptus, cum nihil intelligas, multa & pulchra circa poetam hunc dicis, ut ego de te iudicabam, non facis

θεῖος. ΙΩΝ. Πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες. πολὺ γὰρ κάλλιον ἢ τὸ θεῖον νομίζεσθαι. ΣΩ. Τοῦτο τοίνυν τὸ κάλλιον ὑπάρχει σοι παρ' ἡμῖν, ὦ Ἴων, θεῖον εἶναι καὶ μὴ τεχνικὸν περὶ Ὀμήρου ἐπαινέτην.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΩΝΟΣ.

iniuriam. Elige, utrum mavis iniustus homo, an divinus a nobis existimari. *Io.* Longe differt, o Socrates, & multo pulchrius est iudicari divinum. *So.* Hoc itaque quod pulchrius est, tibi a nobis tribuitur, o Io, te scilicet divinum potius quam artificiosum Homeri laudatorem esse.

FINIS IONIS.

Φ Ι Λ Η Β Ο Σ

Φ Ι Λ Η Β Ο Σ
 Η
 Π Ε Ρ Ι Η Δ Ο Ν Η Σ.
 Η Ξ Ι Ζ Ο Σ.

P H I L E B U S
 V E L
 D E S U M M O B O N O.
Ad morum doctrinam pertinens.

A R G U M E N T U M.

De summo hominis bono ita agit in hac disputatione Philosophus, ut duabus rebus propositis, Voluptate videlicet atque Sapientia, in quibus homines varie collocant felicitatem, doceat in neutra, per se & seorsim, summum bonum consistere, sed tertio quodam opus esse: cuius communionem illae utiles ad felicitatem hominibus esse possint, quatenus cum illo coniungantur. Tertium autem illud vere & summe bonum est Deus: quem Plato his nominibus designat, cum vocat αὐτοαγαθόν, αὐτόν, αὐτάρκες, &c. Ex huius igitur summi absolutique boni κοινωνία omnes res, quaecumque tandem sint bonae, bonas & esse & dici ait: illiusque communionis quinque gradus deducit: ita tamen, ut in illis bonis rebus, quae in vitam humanam cadant, maximam felicitatis partem tribuat Sapientiae atque intelligentiae: alteram, Voluptati: illarum autem duarum commixtione, Bonum constitui doceat. Itaque simplex disputationis scopus & thesis est, De humana felicitate. quae quidem ita definitur: In rebus humanis per se &

seorsim nullo modo inest felicitas, sed quatenus cum tertio quodam, id est, summo bono, Deo videlicet, communicant: atque adeo humana felicitas in Voluptatis & Sapientiae mixtione versatur, quatenus duae illae cum summo illo bono communicant. Introductio ad dialogum eiusmodi est: Cum multa de summo bono ultro citroque Socrates Philebusque contulissent, atque esset Philebus iam disputando defessus, Protarcho nuper advenienti gratulatus est, annuitque ut provinciam in disputando suam susciperet. Protarchus, utpote adolescens, subito est assensus. Ad quem conversus Socrates, dialogum aggreditur, monetque Protarchum, ut diligenter consideret quam provinciam suscipiat, neque temere ad disputationem properet.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΦΙΛΗΒΟΥ ΠΡΩΣΩΠΑ
ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΩΤΑΡΧΟΣ, ΦΙΛΗΒΟΣ.

- T. 2. **Ο**ρα δὲ, Πρώταρχε, τίνα λόγον μέλλεις παρὰ Φιλίβου δέ-
 P. 1 χεσθαι νῦν, καὶ πρὸς τίνα τῶν παρ' ἡμῖν ἀμφισβητεῖν, ἂν
 b. μὴ σοι κατὰ νοῦν ἢ λεγόμενος. βούλει (συγκεφαλαιωσάμεθα
 ἑκάτερον; ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὔν. ΣΩ. Φιλίβος μὲν τοίνυν
 ἀγαθὸν εἶναι φησὶ τὸ χαίρειν πᾶσι ζώοις, καὶ τὴν ἡδονὴν
 καὶ τέρψιν, καὶ ὅσα τοῦ γένους ἐστὶ τούτου σύμφωνα· τὸ δὲ
 παρ' ἡμῶν ἀμφισβήτημα ἐστὶ, μὴ ταῦτα, ἀλλὰ τὸ φρονεῖν,
 καὶ τὸ νοεῖν, καὶ μεμνήσθαι, καὶ τὰ τούτων αὐτῶν ξυγγενῆ.

DIALOGI PERSONAE
SOCRATES, PROTARCHUS, PHILEBUS.

VIDE, o Protarche, quem nunc a Philebo sermonem accepturus sis, & contra quem nostrum potius, sicubi parum tibi arrideat, pugnaturus. Visne utramque sententiam in summam redigamus? Pro. Volo equidem. So. Philebus quidem inquit, animantibus omnibus bonum esse laetitia, voluptatem, delectationem, ceteraque huius generis omnia. Nostra autem adversus illum disceptatio est, ut non ista quidem, sed sapere,

δέξαν τε ὀρθὴν, καὶ ἀληθεῖς λογισμοὺς, τῆς γε ἡδονῆς ἀμείνω
καὶ λῶν γίνεσθαι ξύμπασιν, ὅσα περ αὐτῶν δυνατὰ μετα- c.
λαβεῖν δυνατοῖς δὲ μετασχεῖν ὠφελιμώτατον ἀπάντων εἶναι,
πᾶσι τοῖς οὐσί τε καὶ ἔσομένοισι. μῶν οὐχ οὕτω πως λέγομεν,
ὦ Φίληβε, ἐκάτεροι; ΦΙ. Πάντων μὲν οὖν μάλιξ, ὦ Σά-
κρατες. ΣΩ. Δέχῃ δὴ τοῦτον τὸν νῦν διδόμενον, ὦ Πρώταρ-
χε, λόγον; ΠΡΩ. Ἀνάγκη δέχεσθαι. Φίληβος γὰρ ἡμῖν ὁ
καλὸς ἀπέριγμε. ΣΩ. Δεῖ δὴ περὶ αὐτῶν τρόπῳ παντὶ τάληθές
πῆ περαυνῆναι. ΠΡΩ. Δεῖ γὰρ οὖν. ΣΩ. Ἴθι δὴ, πρὸς τούτοις d.
διαμολογησώμεθα καὶ τόδε. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Ὡς νῦν
αὐτῶν ἐκάτερος ἔξιν ψυχῆς καὶ διάθεσιν ἀποφαίνειν τινα ἐπι-
χειρήσει, τὴν δυναμένην ἀνθρώποις πᾶσι τὸν βίον εὐδαίμονα
παρέχειν. ἄρ' οὐχ οὕτω; ΠΡΩ. Οὕτω μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐποῦν
ὑμεῖς μὲν τὴν τοῦ χαίρειν, ἡμεῖς δ' αὖ τὴν τοῦ φρονεῖν.
ΠΡΩ. Ἐσι ταῦτα. ΣΩ. Τί δ' ἂν ἄλλη τις κρείττων τούτων
φανῇ; μῶν οὐκ ἂν μὲν ἡδονῇ μᾶλλον φαίνεται ξυγγενῆς, e.
ἠττώμεθα μὲν ἀμφότεροι τοῦ ταῦτα ἔχοντος βεβαίως βίου,

intelligere, meminisse, & quae hisce cognata, opinio recta,
verique rationis discursus, meliora & potiora sint, quam vo-
luptas, omnibus quaecunque horum capacia sunt; eorumque ad-
eptio maxime omnium utilis fit, & praesentibus, & futuris.
An non haec utriusque sententia, Philebe, fuit? *Phil.* Et maxime
quidem, o Socrates. *So.* An suscipis, o Protarche, eam quae
tibi nunc oblata est disputationem? *Pro.* Necessè est, me illam
suscipere, quandoquidem Philebus pulcher ille defessus est. *So.*
Oportet equidem quid in iis verum sit, omni studio definire.
Pro. Oportet sane. *So.* Age igitur, praeter haec id insuper
asseveremus. *Pro.* Quidnam? *So.* Quod uterque nostrum ha-
bitum quendam & affectionem animi, quae cunctis hominibus
vitam exhibere beatam possit, demonstrare conetur. nonne?
Pro. Certe. *So.* Et vos quidem habitum affectionemque lae-
tandi, nos autem sapiendi. *Pro.* Sic est. *So.* Si quis vero ha-
bitus praestantior utroque horum videatur, idemque voluptati
cognatior sit, ac stabilimentum vitae praestet, nonne utriusque
Plat. Oper. Vol. IV. ○

- p. κρατεῖ δὲ ὁ τῆς ἡδονῆς τὸν τῆς φρονήσεως; ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ.
 12 a. Ἄν δέ γε φρονήσει, νικᾷ μὲν φρόνησις τὴν ἡδονὴν, ἢ δὲ ἡτ-
 τᾶται; ταύτ' οὕτως ὁμολογουμένα φατέ; ἢ πῶς; ΠΡΩ.
 Ἐμοιγ' οὖν δοκεῖ. ΣΩ. Τί δὲ Φιλήβω; τί φῆς; ΦΙ. Ἐμοὶ
 μὲν παντὸς νικᾷν ἡδονὴν δοκεῖ καὶ δόξει σὺ δ', ὦ Πρώταρχε,
 αὐτὸς γνώσῃ. ΠΡΩ. Παραδοῦς, ὦ Φίλιβε, ἡμῖν τὸν λόγον,
 οὐκ ἂν ἔτι κύριος εἴης τῆς πρὸς Σωκράτη ὁμολογίας, ἢ καὶ
 b. τοῦναντίου. ΦΙ. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ γὰρ ἀφορισοῦμαι, καὶ
 μαρτύρομαι νῦν αὐτῇ τῇ θεῷ. ΠΡΩ. Καὶ ἡμεῖς σοι τού-
 των αὐτῶν συμμάρτυρες ἂν ἦμεν, ὡς ταῦτα ἔλεγες ἃ λέ-
 γεις. ἀλλὰ δὴ τὰ μετὰ ταῦτα ἐξῆς, ὦ Σώκρατες, ὅμως καὶ
 μετὰ Φιλήβου ἐκότος, ἢ ὅπως ἂν ἐβέλη, πειρώμεθα περαι-
 νειν. ΣΩ. Πειρατέου, ἀπ' αὐτῆς δὴ τῆς θεοῦ, ἣν ὅδε Ἀφρο-
 δίτην μὲν λέγεσθαι φησὶ, τὸ δ' ἀληθέστατον αὐτῆς ὄνομα,
 ἡδονὴν εἶναι. ΠΡΩ. Ὁρθότατα. ΣΩ. Τὸ δ' ἐμὸν δέος, ὦ Πρώ-
 c. ταρχε, αἰεὶ πρὸς τὰ τῶν θεῶν ὀνόματα, οὐκ ἔσι κατ' ἀνθρω-
 πον, ἀλλὰ πέρα τοῦ μεγίστου φόβου. καὶ νῦν τὴν μὲν Ἀφρο-

superabimur nos: voluptas autem sapientiam superabit? *Pro.* Profecto. *So.* Sin autem sapientiae sit is propinquior, vincet unigue sapientia voluptatem, voluptas contra succumbet. Num ista conceditis, aut quomodo? *Pro.* Mihi quidem concedenda videntur. *So.* Philebo autem quidnam videtur? quid dicis? *Phi.* Mihi sane voluptas praestare videtur, semperque videbitur. ipse autem videris, o Protarche. *Pro.* Cum iam nobis, Philebe, concesseris disputationis officium, haud amplius tibi assentienti Socrati, vel dissentienti, potestas erit. *Phi.* Vera dicis, ego vero recuso, deamque nunc testificor. *Pro.* Et nos quoque testes erimus, te ista, quae dicis, dixisse. Verum nos deinceps, o Socrates, vel volente Philebo, vel quomodocunque vis, absolvere conemur rem. *So.* Conemur ab ipsa dea exordientes, quam hic Venerem nuncupari quidem, sed verissimum ei nomen esse voluptatis, inquit. *Pro.* Recte sane. *So.* Reverentia vero mihi semper erga deorum nomina est, non humana quaedam, sed maximum quemque timorem exsuperans. Et nunc

δίτην, ὅπη ἐκείνη φίλον, ταύτην προσαγορεύω· τὴν δὲ ἡδονὴν οἶδα ὡς ἐστὶ ποικίλον καὶ, ὅπερ εἶπον, ἀπ' ἐκείνης ἡμᾶς ἀρχομένους ἐνθυμεῖσθαι δεῖ καὶ σκοπεῖν, ἥντινα φύσιν ἔχει ἐστὶ γὰρ ἀκούειν μὲν οὕτως ἀπλῶς ἐν τι, μορφὰς δὲ δήπου παντοίας εἴληφε, καὶ τινα τρόπον ἀνομοίους ἀλλήλαις. ἴδε γάρ ἡδεσθαι μὲν Φαμὲν τὸν ἀκολασαίνοντα ἄδρωπον ἡδεσθαι δὲ καὶ τὸν σωφρονοῦντα, αὐτῷ τῷ σωφρονεῖν ἡδεσθαι δ' αὖ καὶ τὸν ἀνοηταίνοντα, καὶ ἀνοητῶν δοξῶν καὶ ἐλπίδων μεσόν ἡδεσθαι δ' αὖ καὶ τὸν φρονοῦντα, αὐτῷ τῷ φρονεῖν καὶ τούτων τῶν ἡδονῶν ἑκατέρας πῶς ἂν τις ὁμοίαις ἀλλήλαις εἴηαι λέγων, οὐκ ἀνόητος φαίνοιτο ἐνδίκως; ΠΡΩ. Εἰσὶ μὲν γὰρ ἀπ' ἐναντίων, ὧ Σώκρατες, αὐταὶ πραγμάτων, οὐ μὴν αὐταὶ γε ἀλλήλαις ἐναντίαι. πῶς γὰρ ἡδονὴ γε ἡδονὴ μὴ οὐχ ὁμοιάταται ἂν εἴη, τοῦτο αὐτῷ, πάντων χρημάτων; ΣΩ. Καὶ γὰρ χρῶμα, ὧ δαιμόνιε, χρώματι κατὰ γε αὐτὸ τοῦτ' οὐδὲν διοίσει τὸ χρῶμα εἶναι, τὸ πᾶν τό γε μὴν μέλαν τῷ λευκῷ πάντες γινώσκομεν ὡς πρὸς τῷ διάφορον εἶναι, καὶ ἐναντιώτατον ὅν τυγχάνει. καὶ δὴ καὶ σχῆμα σχήματι

quidem Venerem, quemadmodum ipsi gratum est, eam appello: voluptatem vero rem esse variam scio. Sed ab ea, ut dixi, principium facientes, quam habeat naturam, investigare debemus. Rem unam quidem audimus: formas tamen varias admodum, & invicem quodammodo dissimiles, habet. Vide enim, delectari dicimus intemperantem hominem: sed & temperantia temperantem delectari, insipientem insipientibus opinionibus, ac vana spe plenum: sed & sapientia sapientem. quas quidem voluptates si quis similes invicem esse dicat, insipiens merito videatur. *Pro.* Hae quidem, o Socrates, ex contrariis rebus proveniunt, non sunt tamen ipsae contrariae. Qui enim voluptas voluptati rerum omnium maxime similis non fit, cum sit eadem ipsa sibi? *So.* Enimvero, o beate, neque color a colore, ex eo quod color unusquisque est, differt: at vero nigrum albo, praeterquam quod differt, etiam maxime contrarium esse novimus omnes. quin etiam figura figurae eadem

- κατὰ ταυτὸν γένοι μὲν ἔσι πᾶν ἓν, τὰ δὲ μέρη τοῖς μέρεσι
αὐτοῦ, τὰ μὲν, ἐναντιώτατα ἀλλήλοις, τὰ δὲ διαφορότητα
- P.** ἔχοντα μυρίαν που τυγχάνει. καὶ πόλλ' ἕτερα οὕτως ἔχοντ'
¹³**a.** εὐρήσομεν. ὥστε τούτῳ γε τῷ λόγῳ μὴ πίστευε, τῷ πάντα τὰ
ἐναντιώτατα ἓν ποιοῦντι. φοβοῦμαι δὲ, μὴ τινος ἡδονᾶς ἡδο-
ναῖς εὐρήσομεν ἐναντίας. **ΠΡΩ.** "Ἴσως. ἀλλὰ τί τοῦτ' ἡμῖν
βλάψει τὸν λόγον; **ΣΩ.** "Ὅτι προσαγορεύεις αὐτὰ ἀνόμοια ὄν-
τα, ἐτέρῳ, φήσομεν, ὀνόματι. λέγεις γὰρ ἀγαθὰ πάντα εἶναι
τὰ ἡδέα. τὸ μὲν οὖν μὴ οὐχ ἡδέα εἶναι τὰ ἡδέα, λόγος οὐδεὶς
- b.** ἀμφισβητεῖ. κακὰ δὲ ὄντα αὐτῶν τὰ πολλὰ, καὶ ἀγαθὰ δὲ,
ὡς ἡμεῖς φαμὲν, ὅμως πάντα σὺ προσαγορεύεις ἀγαθὰ, αὐ-
τὰ ὁμολογῶν ἀνόμοια εἶναι τῷ λόγῳ, εἴτις σε προσαναγκά-
ζοι. τί οὖν δὴ ταυτὸν ἓν ταῖς κακαῖς ὁμοίως καὶ ἓν ἀγαθαῖς
ἔνδον, πάσας ἡδονᾶς ἀγαθὸν εἶναι προσαγορεύεις; **ΠΡΩ.** Πῶς
λέγεις, ὦ Σώκρατες; οἷε γὰρ τινα συγχωρήσεσθαι, ζέμενον
ἡδονῆν εἶναι τὰ ἀγαθὸν, εἴτα ἀνέξεσθαι σου λέγοντος, τὰς μὲν
- c.** εἶναι τινος ἡδονᾶς, ἀγαθᾶς, τὰς δὲ τινος ἐτέρας αὐτῶν, κα-

genere ipso in universum est: partes autem generis eius, aut
in immensum inter se differunt, aut contrariae sunt etiam: ce-
teraque huiusmodi multa reperiemus. Quamobrem noli huic
rationi, quae maxime contraria omnia unum efficit, credere.
Vereor enim, ne forte voluptates quasdam inter se contrarias
reperiamus. *Pro.* Forte. sed quid hoc rationem nostram lae-
det? *So.* Id certe laedet, quod tu haec, dissimilia cum sint,
alio (sic dicamus) nomine vocas. ais enim, suavia omnia bo-
na esse: suavia vero, quin suavia sint, nulla prohibet ratio.
Cum autem ex iis multa mala sint, multa etiam, ut nos qui-
dem dicimus, bona, tu tamen omnia bona vocas, etiam dif-
similia invicem confessurus, si quis coegerit. Quid ergo, in
cunctis voluptatibus, tam malis, quam bonis, idemne quiddam
communiter invenitur, cuius gratia bonas omnes vocas? *Pro.*
Quid ais, o Socrates? an putas, quempiam, cum posuerit vo-
luptatem bonum esse, inde tibi concessurum; ac toleraturum te
dicentem quasdam bonas, quasdam malas esse? *So.* Verun-

κίας; ΣΩ. Ἄλλ' οὖν ἀνομοίους γε φήσεις αὐτὰς ἀλλήλαις εἶναι, καὶ τινὰς ἐναντίας. ΠΡΩ. Οὐτι, καθέσθον γε ἡδοναί. ΣΩ. Πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν φερόμεθα λόγον, ὧ Πρώταρχε. οὐδ' ἄρα ἡδονὴ ἡδονῆς διάφορον, ἀλλὰ πάσας ὁμοίας εἶναι φήσομεν. καὶ τὰ παραδείγματα ἡμᾶς δὴ τὰ νῦν λεχθέντα οὐδὲν τιτρώσκει. πειρασόμεθα δὲ καὶ ἐροῦμεν ἄπερ οἱ πάντων ὀχυρότατοί τε καὶ περὶ λόγους ἅμα νέοι. ΠΡΩ. Τὰ ποῖα δ. δὴ λέγεις; ΣΩ. Ὅτι σὲ μιμούμενος ἐγὼ καὶ ἀμιμούμενος ἐὰν τολμῶ λέγειν ὡς τὸ ἀνομοιότατον ἐστὶ τῷ ἀνομοιοτάτῳ πάντων ὁμοιότατον, ἔξω τὰ αὐτὰ σοὶ λέγειν καὶ φανούμεθά γε νεώτεροι τοῦ δέοντος, καὶ ὁ λόγος ἐκπεσῶν ἡμῖν οἰχίηται. πάλιν οὖν αὐτὸν ἀνακρουώμεθα καὶ τάχ' ἀνιόντες εἰς τὰς ὁμοίας, ἴσως ἂν πως ἀλλήλοις συγχωρήσῃμεν. ΠΡΩ. Λέγε πῶς; ΣΩ. Ἐμὲ δὲς ὑπὸ σοῦ πάλιν ἐρωτώμενον, ὧ Πρώταρχε. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον δὴ; ΣΩ. Φρόνησίς τε καὶ ἐπισήμη καὶ νοῦς, καὶ πάνθ' ὁπόσα δὴ κατ' ἀρχὰς ἐγὼ θέμενος εἶπον ἀγαθὰ, διερωτώμενος ὃ, τι ποτέ ἐστιν τὰγαθὸν, ἄρ' οὐ ταυτὸν πείσονται τοῦτο ὅπερ ὁ σὸς λόγος; ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Πολλὰ τε αἰ

famen dissimiles esse multas, plerasque etiam inter se contrarias, confiteberis. *Pro.* Haud sane, in quantum voluptates sunt. *So.* Rursus in idem relabimur, o Protarche, dicemusque voluptatem voluptate nihil differre, sed omnes consimiles esse: & exempla in medium paulo ante inducta nihil movebunt: ac instar eorum, qui inepti & rudes disputationum sunt, contendemus. *Pro.* Qui ista dicis? *So.* Quia si ipse te imitans ego, repellensque, dicere non verear, quod dissimillimum omnium dissimillimo simillimum sit, eadem, quae & tu, dicere potero. itaque rudiores, quam par sit, apparebimus: & oratio nobis exciderit, peractaque iam sit. Rursum igitur eam exordiamur. fortasse enim altius progressi, in eandem sententiam concedemus. *Pro.* Dic quomodo? *So.* Pone me vicissim interrogatum abs te, Protarche. *Pro.* Quidnam? *So.* Sapientia, scientia, mens, & quaecunque ego a principio, rogatus quid ipsum bonum sit, bona vocabam, nonne idem, quod & sermo tuus,

- ξυνάπασαι ἐπισῆμαι δόξουσιν εἶναι, καὶ ἀνόμοιοί τινες αὐτῶν ἀλλήλαις. εἰ δὲ καὶ ἐναντία πῆ γίνονται τινές, ἄρα ἄξιός ἄν εἴην τοῦ διαλέγεσθαι νῦν, εἰ φοβηθεῖς τοῦτο αὐτὸ, μηδέ-
 14
 a. μίαν ἄν ἀνόμιον φαίην ἐπισῆμην ἐπισῆμη γίγνεσθαι, κἄπειθ' ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος, ὡς περ μῦθος, ἀπολόμενος οἴχοιτο αὐτοὶ δὲ σωζοίμεθα ἐπὶ τινος ἀλογίας. ἀλλ' οὐ μὴν τοῦτο δεῖ γενέσθαι, πλὴν τοῦ σωθῆναι. τό γε μὴν μοι ἴσον τοῦ σοῦ τε καὶ ἐμοῦ λόγου ἀρέσκει πολλάι μὲν ἡδοναὶ καὶ ἀνόμοιοι γιγνέσθων, πολλάι δὲ ἐπισῆμαι καὶ διάφοροι. τὴν τοίνυν διαφορό-
 b. τητα, ὦ Πρώταρχε, τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ τ' ἐμοῦ καὶ τοῦ σοῦ, μὴ ἀποκρυπτόμενοι, κατατιθέντες δὲ εἰς τὸ μέσον, τολμῶμεν ἄν πῆ ἐλεγχόμενοι μνηύσωσι, πότερον ἡδονὴν τᾶγαθὸν δεῖ λέγειν, ἢ Φρόνησιν, ἢ τι τρίτον ἄλλο εἶναι νῦν γὰρ οὐ δήπου πρὸς γε αὐτὸ τοῦτο ὃ φιλονικοῦμεν, ὅπως ἂ' γὰρ τιθεμαι, ταῦτ' ἔσσι τὰ νικῶντα, ἢ ταῦθ' ἂ' σύ. τῷ δ' ἀληθεστάτῳ δεῖ του συμμαχεῖν ἡμᾶς ἄμφω. ΠΡΩ. Δεῖ γὰρ οὖν. ΣΩ. Τοῦ-
 c. τον τοίνυν τὸν λόγον ἐτι μᾶλλον δι' ὁμολογίας βεβαιωσώ-

patientur? Pro. Qua ratione? So. Cunctae namque scientiae multae videbuntur, earumque nonnullae diffimiles invicem. quod si quae etiam contrariae sint, numquid praesenti disputatione dignus fuero, si hoc ipsum veritus, nullam scientiam scientiae diffimilem dixerim? Sic tandem sermo noster tanquam fabula evanesceret, nos autem ruditate quadam detineremur. at sic fieri minime decet; quin potius salutis ratio habenda est. Mihi igitur & in tua, & in mea oratione ex aequo id placet, ut multae videlicet voluptates ac diffimiles sint, multae praeterea differentesque scientiae. Differentiam itaque mei ac tui boni, o Protarche, minime abscondentes, sed in lucem potius educentes, feramus, si qui examinantes inquirant, voluptatemne an sapientiam, aut tertium praeter ista quiddam bonum vocare fas sit. Nunc enim nequaquam istud contendere debemus, ut quae ipse pono, aut quae tu, vincant: sed ei quod verissimum est, faveamus. Pro. Sic oportet. So. Hoc idem multo magis mutua confessione stabiliamus. Pro.

μεθα. ΠΡΩ. Τὸν ποῖον δὴ; ΣΩ. Τὸν πᾶσι παρέχοντα ἀνθρώ-
 ποις πράγματα ἐκοῦσί τε καὶ ἄκουσιν ἐνίοις καὶ ἐνίοτε. ΠΡΩ.
 Λέγε σαφέστερον. ΣΩ. Τὸν νῦν δὴ παραπεσόντα λέγω, φύσει
 πως πεφυκότα θαυμασθόν. ἐν γὰρ δὴ τὰ πολλὰ εἶναι, καὶ τὸ
 ἐν πολλὰ, θαυμασθόν λεχθῆν, καὶ ῥάδιον ἂν ἀμφισβητῆσαι
 τῷ τούτων ὁποτεροῦν τιθεμένῳ. ΠΡΩ.⁷ Ἀρ' οὖν λέγεις, ὅταν
 τις ἐμὲ Φῆ Πρώταρχον ἕνα γεγονότα φύσει, πολλοὺς εἶναι
 πάλιν τοὺς ἐμὲ καὶ ἐναντίους ἀλλήλοις μέγαν καὶ μικρὸν d.
 τιθεμένους, καὶ βαρὺν καὶ κοῦφον τὸν αὐτὸν, καὶ ἄλλα μυ-
 ρία; ΣΩ. Σὺ μὲν, ὦ Πρώταρχε, εἰρηκας τὰ δεδημευμένα
 τῶν θαυμασθῶν περὶ τὸ ἐν καὶ πολλὰ, συγκεχωρημένα δὲ, ὡς
 ἔπος εἰπεῖν, ὑπὸ πάντων ἤδη, μὴ δεῖν τῶν τοιούτων ἀπτεσθαι
 παιδαριώδη καὶ ῥάδια, καὶ σφόδρα τοῖς λόγοις ἐμπόδια ὑπο-
 λαμβανόντων γίνεσθαι. ἐπεὶ μὴδὲ τὰ τοιαῦτα, ὅταν τις ἐκά-
 ρου τὰ μέλη τε καὶ ἅμα μέρη διελὼν τῷ λόγῳ, πάντα ταῦ- e.
 τα τὸ ἐν ἐκεῖνο εἶναι διομολογησάμενος, ἐλέγχῃ καταγελαῶν
 ὅτι τέρατα διηνάγκασαι φάναι τό, τε ἐν ὡς πολλὰ ἐσι καὶ

Quidnam? So. Quod omnibus hominibus molestum est, & vo-
 lentibus & invitis etiam interdum quibusdam. Pro. Dic pla-
 nius. So. Sermonem, qui mox incidet, inquam, naturā mirabi-
 lem: Multa unum esse, & unum multa, mirabile dictu. in quo
 facile est, utramcunque partem defendas, dubium movere. Pro.
 Numquid hoc ais, cum quispiam me verbi causa Protarchum
 unum natura genitum asserit, eundem rursus multos dicat?
 rursus qui me & inter se contrarios, gravem, levem, magnum,
 parvum ponant, iidem eundem unumque hominum ponant,
 & multa huius generis? So. Tu quidem, o Protarche, circa
 unum ac multa, quae mira videri desierunt, inducis, & quae,
 ut ita dicam, omnes consentiunt minime tentanda esse, cum
 puerilia sint quaedam, & facilia cognitu, ac maxime fermo-
 nibus obfutura, si quis admittat: nec mirabilia censenda, si
 quis membra alicuius partesque ratione dividens, universas eas
 illud unum esse confessus, mox refellat, derideatque, quasi
 monstra fateri coactus, unum multa scilicet infinitaque esse,

- ἀπειρα, καὶ τὰ πολλὰ, ὡς ἐν μόνου. ΠΡΩ. Σὺ δὲ δὴ ποῖα ἕτερα, ὧ Σώκρατες, λέγεις, ἃ μήπω συγκεχωρημένα δεδή-
 P. μευται περὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον λόγον; ΣΩ. Ὅπόταν, ὧ παῖ,
 15 a. τὸ ἐν μὴ τῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων τις τιθῆται, καθάπερ ἀρτίως ἡμεῖς εἴπομεν. ἐνταυθοῖ μὲν γὰρ καὶ τὸ τοιοῦτον ἐν, ὅπερ εἴπομεν νῦν δὴ, συγκεχώρηται, τὸ μὴ δεῖν ἐλέγχειν. ὅταν δὲ τις ἕνα ἄνθρωπον ἐπιχειρῆ τίθεσθαι, καὶ βούν ἕνα, καὶ τὸ καλὸν ἐν, καὶ τὰγαθὸν ἐν, περὶ τούτων τῶν ἐνάδων καὶ τῶν τοιούτων ἢ πολλῇ σπουδῇ, μετὰ διακρίσεως ἀμφισβήτησις γίνεσθαι. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Πρῶτον μὲν, εἴ
 b. τινὰς δεῖ τοιαύτας εἶναι μονάδας ὑπολαμβάνειν, ἀληθῶς οὐσας: εἶτα πῶς αὐτὰς, μίαν ἐκάστην, οὐσαν αἰετὴν αὐτήν, καὶ μήτε γένεσιν μήτε ὄλεθρον προσδεχομένην, ὅμως εἶναι βεβαιότητα μίαν αὐτήν. μετὰ δὲ τοῦτ', ἐν τοῖς γιγνομένοις αὐτὰ καὶ ἀπείροις εἴτε διεσπασμένην, καὶ πολλὰ γεγονῶσαν δετέον, εἴθ' ἄλλην αὐτήν αὐτῆς χωρὶς ὃ δὴ πάντων ἀδυνατώτατον φαίνοιτ' ἂν, ταυτὸν καὶ ἐν ἅμα ἐν ἐνὶ τε καὶ πολλοῖς
 c. γίγνεσθαι. ταῦτ' ἔστι τὰ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐν καὶ πολλά. ἀλλ'

multa vero unum. *Pro.* Tu vero quaenam alia dicis, o Socrates, quae nondum concessa circa sermonem eundem divulgata sint? *So.* Quando quispiam, o puer, ipsum unum nihil ex iis quae oriuntur, & occidunt, ponit, ut paulo ante nos diximus, tunc tale unum haudquaquam refelli debere concessum est. at cum unum hominem affirmare conatur, bovem unum, pulchrum unum, unumque bonum, tunc sane in iis eiusmodique unitatibus, anxium studium, ac etiam divisio ambigua fit. *Pro.* Quo pacto? *So.* Primo quidem, utrum admittendum sit, eiusmodi quasdam unitates vere esse. Deinde, quomodo quamlibet earum unam semper eandemque esse putandum, nec generationem, nec interitum suscipientem, suaeque in unitate firmissimam. Postremo, numquid in rebus genitis & infinitis quaeque ponenda sit, sive dispersa, multaque ex una iam facta, sive tota ipsa ab se ipsa seorsim: quod maxime omnium impossibile videatur, unum idemque simul in uno multisque fieri.

οὐκ ἐκεῖνα, ᾧ Πρώταρχε, ἀπάσης ἀπορίας αἴτια, μὴ καλῶς ἐμολογηθέντα, καὶ εὐπορίας ἂν αὖ καλῶς. ΠΡΩ. Οὐκοῦν χρὴ που τοῦδ' ἡμᾶς, ᾧ Σώκρατες, ἐν τῷ νῦν πρῶτον διαπονήσασθαι. ΣΩ. Ὡς γοῦν ἐγὼ φαίην ἂν. ΠΡΩ. Καὶ πάντας τοίνυν ἡμᾶς ὑπόλαβε συγχωρεῖν σοι τούσδε τὰ τοιαῦτα Φίληβον δ' ἴσως κρότιζον ἐν τῷ νῦν ἐπερωτῶντα μὴ κινεῖν εὖ κείμενον. ΣΩ. Εἴεν. πόθεν οὖν ἂν τις ταύτης ἀρξῆται πολλῆς οὔσης καὶ παντοίας περὶ τὰ ἀμφισβητούμενα μάχης; ἀρ' ἐνθένδε; ΠΡΩ. Πόθεν; ΣΩ. Φαμέν ποι ταυτὸν ἐν καὶ πολλὰ ὑπὸ λόγων γιγνόμενα περιτρέχειν πάντα καδ' ἕκαστον τῶν λεγομένων αἰεὶ καὶ πάλαι καὶ νῦν. καὶ τοῦτο οὔτε μὴ παύσῃται ποτὲ, οὔτε ἤρξατο νῦν ἀλλ' ἔστι τὸ τοιοῦτον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τῶν λόγων αὐτῶν ἀνάγκη τι καὶ ἀγήρων πάθος ἐν ἡμῖν. ὁ δὲ πρῶτον αὐτοῦ γευσάμενος ἐκάσποτε τῶν νέων, ἤσδεις ὡς τινα σοφίας εὐρηκῶς θησαυρὸν, ὑφ' ἡδονῆς ἐνδο-
σιᾶ τε καὶ πάντα κινεῖ λόγον ἄσμενος· τοτὲ μὲν ἐπὶ ἄτερα

Non illa igitur, o Protarche, sed ista sunt quae circa unum & multa, & male concessa, omnis difficultatis defectusque sunt causa: bene autem examinata, facilitatis. *Pro.* Oportet nos, o Socrates, hoc primum in praesentia discutere. *So.* Sic ego quidem iudicarim. *Pro.* Hos igitur omnes concedere haec tibi existima. Forte vero nunc praestat, Philebum, quasi malum, ut dicitur, quod bene iacet, rogando non movere. *So.* Esto. At unde potissimum exordiemur, cum multa & varia in his dubitationibus pugna infit? hincne? *Pro.* Undenam? *So.* Unum ac multa rationibus idem facta, omnem ubique orationem & quondam & nunc pervagari. quod ut nunquam futurum non est, ita nunc primum haud coepit: sed, ut mihi quidem videtur, in hoc disputationum genere, Protarche, immortalis quaedam & nunquam senescens infita nobis ratio. Eam cum primum adolescens aliquis gustavit, secum ipse congratulatur, quasi quendam thesaurum sapientiae nactus, & voluptate plenus exsultat ac furit, omnemque disputationem libenter tentat, tum quidem in alteram partem reflectens, & in unum com-

- κυκλῶν, καὶ συμφύρων εἰς ἓν, τοτὲ δὲ πάλιν ἀνελίττων καὶ διαμερίζων εἰς ἀπορίαν αὐτὸν μὲν πρῶτον καὶ μάλιστα καταβάλλων, δεύτερον δ' αἰεὶ τὸν ἐχόμενον, ἂν τε νεώτερος, ἂν τε πρεσβύτερος, ἂν τε ἤλιξ ἂν τυγχάνῃ φειδόμενος οὔτε
- P. πατρός, οὔτε μητρός, οὔτε ἄλλου τῶν ἀκούοντων οὐδενός
- 16
a. ὀλίγου δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζώων, οὐ μόνον τῶν ἀνθρώπων. ἔπει βαρβάρων γε οὐδενός ἂν φείσαιοτο, εἴπερ ἑρμηνέα μόνον ποθὲν ἔχει. ΠΡΩ. Ἐρ', ὦ Σώκρατες, οὐχ ὄρας ἡμῶν τὸ πλῆθος, ὅτι νεοὶ πάντες ἐσμέν; καὶ οὐ φοβῆ μή σοι μετὰ Φιλήβου ξυνεπιδώμεθα, ἐὰν ἡμᾶς λοιδορήσῃ; ὅμως δὲ (μανθάνομεν γὰρ ὃ λέγεις) εἴ τις τρόπος ἐστὶ καὶ μηχανή, τὴν μετὰ τοιαύτην ταραχὴν ἡμῶν ἔξω τοῦ λόγου εὐμενῶς πῶς ἀπελ-
- b. θεῖν, ὁδὸν δὲ τινα καλλίω ταύτης ἐπὶ τὸν λόγον ἀνευρεῖν, σὺ τε προθυμοῦ τοῦτο, καὶ ἡμεῖς συνακολουθήσομεν εἰς δύναμιν. οὐ γὰρ μικρὸς ὁ παρῶν λόγος, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐ γὰρ οὔν, ὦ παῖδες, ἄς Φησιν ὑμᾶς προσαγορευῶν Φιλήβος, οὐ μὴν ἐστὶ καλλίων ὁδός, οὐδ' ἂν γίγνοιτο ἢς ἐγὼ ἐραπῆς μὲν

miscens, tum vero explicans iterum, & in multa distribuens: ubi certe in dubitationem difficultatēque se ipsum primo ac praecipue deiecit: deinde proximum quemque, sive iunior, sive senior, sive aequalis sit: nec patri, nec matri, nec audientium cuiquam parcens; ferme etiam nec aliis animantibus, nedum hominibus, quandoquidem & barbarorum nemini parcat, modo interpretem alicunde nanciscatur. *Pro.* An non vides, o Socrates, qui adstant, omnes iuvenes nos esse? tum non metuis, ne una cum Philebo, si nos contumelia affeceris, in te impetum faciamus? Verumtamen, (intelligimus enim quod dicis,) si quis modus est, si quod machinamentum, quo perturbatio haec benigne e disputatione reiici, ac via quaedam ad sermonem commodior reperiri possit, & ipse meditare, & nos pro viribus te sequemur. neque enim parva disputatio praefens est, ● Socrates. So. Non certe, o pueri: sic enim Philebus vos appellavit. nulla tamen est via pulchrior, neque esse potest, quam illa quam semper ego dilexi. At illa me saepe fugiens, desertum

εἶμι ἀεὶ, πολλάκις δὲ με ἤδη διαφυγοῦσα, ἔρημον καὶ ἀπο-
 ρον κατέστησε. ΠΡΩ. Τίς αὕτη; λεγέσθω μόνον. ΣΩ. Ἦν
 δηλῶσαι μὲν οὐ πάνυ χαλεπὸν, χρῆσθαι δὲ παυχάλεπον. c.
 πάντα γὰρ, ὅσα τέχνης ἐχόμενα ἂν εὐρεθῆ πάποτε, διὰ ταύ-
 τῆς φανερὰ γέγονε. σκόπει δὲ ἦν λέγω. ΠΡΩ. Λέγε μόνον.
 ΣΩ. Θεῶν μὲν εἰς ἀνθρώπους δόσις, ὡς γε καταφαίνεται,
 ἔμοι ποθὲν ἐκ θεῶν ἐρρίφη διὰ τινος Προμηθέως ἅμα φανω-
 τάτῳ τινὶ πυρὶ. καὶ οἱ μὲν παλαιοὶ, κρείττονες ἡμῶν, καὶ ἐγ-
 γυτέρῳ θεῶν οἰκοῦντες, ταύτην Φήμην παρέδουσαν, ὡς ἐξ
 ἔνος μὲν καὶ πολλῶν, ὄντων τῶν ἀεὶ λεγομένων εἶναι, πέρασ
 δὲ καὶ ἀπειρίαν ἐν ἑαυτοῖς ξύμφυτον ἐχόντων. δεῖν οὖν ἡμᾶς, d.
 τούτων οὕτω διακεκοσμημένων, αἰεὶ μίαν ἰδέαν περὶ παντὸς
 ἐκάστοτε θεμένους ζητεῖν. εὐρήσειν γὰρ ἐνοῦσαν. ἐὰν οὖν κα-
 ταλάβωμεν, μετὰ μίαν δύο, εἴπως εἰσὶ, σκοπεῖν· εἰ δὲ μὴ,
 τρεῖς, ἢ τινα ἄλλον ἀριθμὸν· καὶ τῶν ἐν ἐκείνων ἕκαστον πάλιν
 ὡσαύτως. μέχρι περ ἂν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν μὴ ὅτι ἐν καὶ πολ-
 λὰ καὶ ἀπειρά ἐσι, μόνον ἴδη τίς, ἀλλὰ καὶ ὑπόσα. τὴν δὲ

inopemque consilii destituit. *Pro.* Quenam ista? dic modo.
So. Quam ostendere haud ita difficile est, persequi vero diffi-
 cillimum. Quaecunque enim per artem adinventata sunt, hac in
 lucem hominibus prodierunt via. Animadvertite quaeso, quam
 dico. *Pro.* Dic modo. *So.* Donum profecto deorum ad ho-
 mines, ut mihi videtur, per Prometheum quendam una cum
 quodam lucidissimo igne descendit. etenim prisca nobis prae-
 stantiores, diisque propinquiores, haec nobis oracula tradide-
 runt: quod cum ex uno & multis constent universa, quae sem-
 per esse dicuntur, terminumque & infinitatem innatam habeant,
 oportere nos his ita ordinatis, unam semper ideam in uno quo-
 libet generatim ponentes inquirere: eam enim insitam inventu-
 ros esse. quam si comprehenderimus, post unam duas, si sint,
 perscrutari: si minus id pateat, tres, aut alium numerum quae-
 rere: & quodlibet eorum quae sunt unum, rursus eodem pacto
 dividere, quousque ipsum principio unum, non modo quod
 unum, multaue & infinita sit, verum etiam quot sit, aliquis

- τοῦ ἀπείρου ιδέαν πρὸς τὸ πλῆθος μὴ προσφέρειν, πρὶν ἂν τις τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ πάντα κατιδίῃ, τὸν μεταξὺ τοῦ ἀπείρου
- c. τε καὶ τοῦ ἑνὸς· τότε δ' ἦδη τὸ ἐν ἑκάστῳ τῶν πάντων εἰς τὸ ἀπείρου μεθέντα χαίρειν ἕαν. οἱ μὲν οὖν θεοὶ, ὅπερ εἶπον, οὕτως ἡμῖν παρέδοσαν σκοπεῖν, καὶ μανθάνειν, καὶ διδάσκειν ἀλλήλους. οἱ δὲ νῦν τῶν ἀνθρώπων σοφοὶ ἐν μὲν, ὅπως ἂν τύ-
- p. χωσι, καὶ πολλὰ θᾶπτον καὶ βραδύτερον ποιούσι τοῦ δέοντος,
- ¹⁷ a. μεταδὲ τὸ ἐν, ἀπειρα εὐθύς· τὰ δὲ μέσα αὐτοὺς ἐκφεύγει. οἷς διακεχώρισται τό, τε διαλεκτικῶς πάλιν καὶ τὸ ἐριστικῶς ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους τοὺς λόγους. ΠΡΩ. Τὰ μὲν πως, ὦ Σώκρατες, δοκῶ σου μανθάνειν τὰ δὲ, ἔτι θέομαι σκῆψερον, ἃ λέγεις, ἀκούσαι. ΣΩ. Σαφὲς μὲν, ὦ Πρώταρχε, ἐστὶν ἐν τοῖς γράμμασιν, ὃ λέγω καὶ λάμβανε αὐτὸ ἐν τού-
- b. τοις, ὅσπερ καὶ πεπαιδευσαι. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Φωνὴ μὲν ἡμῶν ἐστὶ που μία διὰ τοῦ ζώματος ἰούσα, καὶ ἀπειρος αὐτὴ πλῆθει, πάντων τε καὶ ἑκάστου. ΠΡΩ. Τί μὲν; ΣΩ. Καὶ οὐδὲν ἑτέρῳ γε τούτων ἐσμέν πω σοφοὶ, οὔτε ὅτι τὸ ἀπείρου αὐτῆς

noscat : infiniti autem ideam non prius ad multitudinem adhibere, quam quis numerum omnem, inter infinitum & unum medium cadentem, perceperit : tunc demum unum quodlibet omnium in infinitum dimittere, ac valere finire. Dii ergo, ut diximus, sic nobis investigare, discere, & mutuum docere dederunt. Qui vero nunc exstant ex hominibus sapientes, unum quidem ac multa, utcunque contingit, velocius atque tardius, quam decet, inducunt, & post unum infinita continuo : media vero illos effugiant. Quibus disputandi mutua inter nos ratio, tum dialectica, tum etiam litigiosa, discreta est. *Pro.* Quae modo dixisti, o Socrates, partim intelligere mihi videor, partim clarius audire desidero. *So.* Perspicue hoc constat in literis, o Protarche, quod diximus. itaque in his quas didicisti, id accipe. *Pro.* Quonam pacto? *So.* Vox, inquam, ex ore nobis erumpens una est : & infinitae rursus voces numero, & sanctorum pariter, & cuiusque. *Pro.* Quidni? *So.* Neutro tamen horum docti effimur, nec quod eius infinitum, nec iterum, quod

ἴσμεν, οὔτε ὅτι τὸ ἐν ἄλλ' ὅτι πόσα τέ ἐσι καὶ ὅποια, τοῦτ' ἐσι τὸ γραμματικὸν ἕκαστον ποιῶν ἡμῶν. ΠΡΩ. Ἀληθέςα-
 τα. ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ τὸν μουσικὸν ὃ τυγχάνει ποιῶν, τοῦτ' ἐσι ταυτόν. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Φωνὴ μὲν που καὶ τὸ κατ' c.
 ἐκείνην τὴν τέχνην ἐσι μία ἐν αὐτῇ. ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ; ΣΩ.
 Δύο δὲ δῶμεν, βαρὺ καὶ ὀξύ, καὶ τρίτον ὀμβρότονον. ἢ πῶς;
 ΠΡΩ. Οὕτως. ΣΩ. Ἄλλ' οὐπω σαφὲς ἂν εἴης τὴν μουσικὴν,
 εἰδὼς ταῦτα μόνα μὴ εἰδὼς δὲ, ὡς γ' ἔπος εἶπεῖν, εἰς ταῦτα
 οὐδενὸς ἄξιος ἔση. ΠΡΩ. Οὐ γὰρ οὔν. ΣΩ. Ἄλλ', ὦ φίλε,
 ἐπειδὴν λάβῃς τὰ διασήματα ὅποσα ἐσι τὸν ἀριθμὸν τῆς Φω-
 νῆς, ὀξύτητός τε πέρι καὶ βαρύτητος, καὶ ὅποια, καὶ τοὺς
 ἄρους τῶν διασημάτων, καὶ τὰ ἐκ τούτων ὅσα συσήματα γέ- d.
 γονεν (ἃ κατιδόντες οἱ πρόσθεν, παρέδωσαν ἡμῖν τοῖς ἐπο-
 μένοις ἐκείνοις, καλεῖν αὐτὰ ἀρμονίας, ἐν τε ταῖς κινήσεσιν
 αὐτοῦ τοῦ σώματος ἕτερα τοιαῦτα ἐνόντα πάθῃ γιγνόμενα ἃ
 οὐκ εἰς ἀριθμῶν μετρηθέντα, δεῖν αὐτὰ φασὶ ῥυθμούς καὶ μέ-
 τρα ἐπονομάζειν καὶ ἄμα ἐννοεῖν, ὡς οὕτω δεῖ περιπαυτὸς

eius unum cognoscimus; sed quia & quot, & quales sunt, te-
 nemus. hoc enim unumquemque nostrum grammaticum red-
 dit. *Pro.* Verissima loqueris. *So.* Idem quoque musicum ho-
 minem facit. *Pro.* Qua ratione? *So.* Una quodammodo & in
 hac arte vox est. *Pro.* Quidni? *So.* Duo item ponenda sunt,
 grave & acutum, & tertium tonus medius. nonne ita? *Pro.*
 Ita. *So.* Verumtamen nondum peritus musices eris, si haec sola
 cognoveris: & ista ignorans, ut ita loquar, nullius eris in musi-
 ca pretii. *Pro.* Nullius. *So.* Sed postquam, o amice, acceperis,
 quot intervalla vocis numero sint circa grave atque acutum,
 & qualia sint, nec non intervallorum termini, & quotcunque
 ex his compositiones proveniunt. quae maiores nostri conspi-
 cientes, nobis eorum sectatoribus, ut huiusmodi quaedam har-
 monias appellaremus, tradiderunt: in motibus praeterea gesti-
 busque corporis alia quaedam talia ineffe monstrarunt, quae
 numeris demensa, rhythmos atque mensuras vocari iussere:
 cogitare praeterea, quod eadem ratione de unoquoque quod

- ἐνός καὶ πολλῶν σκοπεῖν) ὅταν γὰρ ταῦτά τε λάβῃς οὕτω;
- ε. τότε ἐγένου σοφός· ὅταν δὲ ἄλλο τῶν ὄντων ὅτιοῦν ταύτη σκοπούμενος ἔλθῃς, οὕτως ἐμφρων περὶ τοῦτο γέγονας. τὸ δ' ἄπειρόν σε ἐκάσων καὶ ἐν ἐκάστοις πλῆθος, ἄπειρον ἐκάστοτε ποιεῖ τοῦ φρονεῖν, καὶ οὐκ ἐλλόγιμον, οὐδ' ἐνάριθμον ἄτ' οὐκ εἰς ἀριθμὸν οὐδένα ἐν οὐδενὶ πώποτε ἀπιδόντα. ΠΡΩ. Κάλλιςα, ὦ Φίλιβε, ἔμοιγε τὰ νῦν λεγόμενα εἰρηκέναι φαίνεται Σωκράτης. ΦΙ. Καὶ ἐμοὶ ταῦτά γε αὐτά. ἀλλὰ τί δήποτε πρὸς ἡμᾶς ὁ λόγος οὗτος νῦν εἴρηται; καὶ τί ποτε βουλόμενος;
- 18
α. ΣΩ. Ὅρθῶς μέντοι τοῦθ' ἡμᾶς, ὦ Πρώταρχε, ἠρώτηκε Φίλιβος. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν καὶ ἀποκρίνου γε αὐτῷ. ΣΩ. Δράσω ταῦτα, διελθὼν σμικρὸν ἐτι περὶ αὐτῶν τούτων. ὥσπερ γὰρ ἐν ὅτιοῦν εἴ τις ποτὲ λάβῃ, τοῦτον, ὡς φαμέν, οὐκ ἐπ' ἀπειροῦ δεῖ φύσιν βλέπειν εὐθύς, ἀλλ' ἐπὶ τινα ἀριθμὸν οὕτω καὶ τοῦναντίον, ὅταν τις τὸ ἄπειρον ἀναγκασθῆ πρῶτον λαμβάνειν, μὴ ἐπὶ τὸ ἐν εὐθύς, ἀλλ' ἐπ' ἀριθμὸν αὖ τινα πλῆθος ἕκαστον ἔχοντά τι κατανοεῖν, τελευτᾶν τε ἐκ πάντων εἰς ἐν. πάλιν δὲ ἐν τοῖς γράμμασι τὸ νῦν λεγόμενον λάβωμεν. ΠΡΩ.

unum & multa est, considerare debemus. nam quando ista sic accipis, sapiens tunc evadis. cum vero & aliud quidquam ita comprehendis, sapiens rursus circa illud efficiaris. Infinita autem singulorum & in singulis multitudo, vagum te incertumque, & rationis ac numeri reddit expertem, utpote in nullum cuiusque terminum respicientem. *Pro.* Praeclare haec, ο Philebe, Socrates mihi dixisse videtur. *Phi.* Mihi quoque. sed quid ad rem hic sermo? quidve sibi vult? *So.* Recte id, ο Protarche, Philebus iste quaesivit. *Pro.* Prorsus, responde igitur. *So.* Faciam quod vultis, ubi de his iisdem paulisper etiam disputavero. Ut enim si quis unum aliquod accipit, is, ut diximus, haud mox in infiniti naturam, sed aliquem numerum, descendere debet: ita vicissim, si quis infinitum primo sumere cogitur, nequaquam in unum continuo, sed in numerum quendam, qui multitudinem aliquam habeat, debet intendere, ex omnibusque tandem in unum desinere. Quod vero nunc dixi-

Πῶς; ΣΩ. Ἐπειδὴ Φωνὴν ἀπειρον κατενόησεν, εἴτε τις θεός, εἴτε καὶ θεῖος ἄνθρωπος, ὡς λόγος, ἐν Αἰγύπτῳ, Θεῦθ τινα τοῦτον γενέσθαι λέγων, ὃς πρῶτος τὰ Φωνήεντα ἐν τῷ ἀπείρῳ κατενόησεν, οὐχ ἐν ὄντα, ἀλλὰ πλείω καὶ πάλιν ἕτερα, Φωνῆς μὲν οὐ, Φθόγγου δὲ μετέχοντα τινός· ἀριθμὸν δὲ τινα **c.** καὶ τούτων εἶναι τρίτον δὲ εἶδος γραμμάτων διεσήσατο, τὰ νῦν λεγόμενα ἄφωνα ἡμῖν· τὸ μετὰ τοῦτο διήρει τὰ τε ἄφθονγα καὶ ἄφωνα, μέχρις ἐνός ἐκάστου, καὶ τὰ Φωνήεντα, καὶ τὰ μέσα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἕως αὐτῶν ἀριθμὸν λαβὼν, ἐνὶ τε ἐκάστῳ καὶ ξύμπασι σοιχεῖον ἐπωνόμασε. καθορῶν δὲ, ὡς οὐδεὶς ἡμῶν οὐδ' ἂν ἐν αὐτῷ καθ' αὐτὸ ἄνευ πάντων αὐτῶν μάθοι, τοῦτον τὸν δεσμὸν αὐτὸ λογισάμενος, ὡς ἔντα ἕνα, καὶ ταῦτα πάντα ἐν πως ποιοῦντα, μίαν ἐπ' αὐτοῖς **d.** ὡς οὖσαν γραμματικὴν τέχνην ἐπεφθέγγετο προσειπῶν. ΦΙ. Ταῦτ' ἔτι σαφέστερον ἐκεῖνων αὐτά τε πρὸς ἀλληλα, ὧ Πρωταρχε, ἔμαθον· τὸ δ' αὐτό μοι τοῦ λόγου νῦν τε καὶ σμικρὸν

mus, rursus in literis coniectari licet. *Pro.* Quomodo? *So.* Postquam infinitam vocem cogitavit, sive Deus aliquis, sive homo divinus, qualis apud Aegyptios Theuth quidam fuisse fertur, qui primas in ipsa vocis infinitate vocales literas consideravit, quae non una, sed plures sunt: rursusque alias, quae non vocis, sed soni participes essent, atque harum numerum certum similiter definivit: tertiam deinde speciem literarum distinxit, earum, quas nunc mutas vocamus: postremo soni expertes mutasque discrevit usque singula quaedam, vocalesque & medias eodem modo; donec earum numero in singulis speciebus, & in universis reperto, elementa vocaret. Cumque videret, neminem nostrum, horum quidquam seorsim percepturum, nisi universa percepisset, hoc velut vinculum, unum quiddam existens, & in unum dispersa redigens, meditatus, quam unam in his esse artem grammaticen animadvertit, eo nomine appellavit. *Phi.* Haec planius, quam superiora, videlicet ipsa invicem comparata, o Protarche, comprehendi. idem tamen & nunc, quod superius, in hac disputatione desidero. *So.*

- ἔμπροσθεν ἐλλείπεται. ΣΩ. Μῶν, ὦ Φίλιβε, τὸ, τί πρὸς ἔπος αὐτὰυτ' ἐσί; ΦΙ. Ναί. τοῦτ' ἐσιν ὁ πάλαι ζητοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Πρώταρχος. ΣΩ. Ἡ μὲν ἐπ' αὐτῷ γε ἤδη γεγονότες,
- e. ἐζητεῖτε, ὡς φῆς, πάλαι; ΦΙ. Πῶς; ΣΩ. Ἄρ' οὐ περὶ Φρονήσεως ἦν καὶ ἡδονῆς ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς ὁ λόγος, ὁπότερον αὐτοῦν αἰρετέον; ΦΙ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Καὶ μὲν ἓν γε ἐκότερον αὐτοῦν εἶναι φαμέν. ΦΙ. Πάνυ μὲν οὔν. ΣΩ. Τοῦτ' αὐτὸ τοῖνον ἡμᾶς ὁ πρόσθεν λόγος ἀπαιτεῖ, πῶς ἐσιν ἓν καὶ πολλὰ αὐτῶν ἐκότερον καὶ πῶς μὴ ἄπειρα εὐθὺς, ἀλλὰ τινα
- p. ποτὲ ἀριθμὸν ἐκότερον ἔμπροσθεν κέκτηται, τοῦ ἄπειρα αὐτῶν ἕκαστα γεγονέναι; ΠΡΩ. Οὐκ εἰς φαῦλόν γε ἐρώτημα,
- a. ὦ Φίλιβε, οὐκ οἶδ' ὅντινα τρόπον κύκλῳ πως περιαγαγῶν ἡμᾶς ἐμβέβληκε Σωκράτης. καὶ σκόπει δὴ, πότερος ἡμῶν ἀποκρινεῖται τὸ νῦν ἐρωτώμενον. ἴσως δὴ γελοῖον τὸ ἐμὲ τοῦ λόγου διάδοχον, παντελῶς ὑποσάντα, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸ νῦν ἐρωτηθὲν ἀποκρίνασθαι, σοὶ πάλιν τοῦτο προστάττειν
- b. γελοῖότερον δ' οἶμαι πολὺ τὸ μηδέτερον ἡμῶν δύνασθαι. σκό-

Num, o Philebe, requiris, quid videlicet ad sermonem nostrum ista conferant? *Phi.* Id scilicet, quod dudum ego & una Protarchus requirebamus. *So.* Numquid hoc affecuti, requiritis tamen iampridem, ut inquis? *Phi.* Quonam pacto? *So.* An non de sapientia & voluptate nobis ab ipso principio disceptatio fuit, utrum ex iis intelligendum? *Pro.* Immo. *So.* Etenim unum esse utrumque horum diximus. *Pro.* Diximus profecto. *So.* Hoc ipsum prior sermo requirit, quomodo unum & multa utrumque horum sit, quomodo pacto non infinita continuo, sed certum utrumque horum numerum accipiat prius, quam in infinitum porrigatur. *Pro.* Haud sane in leuem nos quaestionem, nescio quo modo Socrates, o Philebe, circumduxit. Quare age, considera uter nostrum ad praesentem interrogationem respondeat. Forte tamen ridiculum est, me, disputationis totius successorem, eo quod respondere ad quaesitum modo nequeam, rursus hoc ipsum tibi imperare. at ridiculum multo magis esset, neutrum nostrum id posse. Meditare itaque, quid agamus.

πει δὴ τί δράσομεν. εἶδη γάρ μοι δοκεῖ νῦν ἐρωτᾶν ἡδονῆς ἡμᾶς Σωκράτης, εἴτ' ἔστιν, εἴτε μή· καὶ ὅποσα ἐστὶ, καὶ ὅποια τῆς τ' αὐτῆς φρονήσεως πέρι κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως. ΣΩ. Ἀληθέστατα λέγεις, ὦ παῖ Καλλίου. μὴ γὰρ δυνάμενοι τοῦτο κατὰ παντὸς ἐνὸς καὶ ὁμοίου καὶ ταυτοῦ δράν, καὶ τοῦ ἐναντίου, ὡς ὁ παρελθὼν λόγος ἐμήνυσεν, οὐδεὶς εἰς οὐδὲν οὐδενὸς ἂν ἡμῶν οὐδέποτε γένοιτο ἄξιος. ΠΡΩ. Σχεδὸν ἔοικεν οὕτως, ὦ Σώκρατες, ἔχειν. ἀλλὰ καλὸν μὲν τὸ ξύμπαντα γιγνώσκειν τῷ σώφρονι δευτέρος δ' εἶναι πλοῦς δοκεῖ, μὴ λαυθάνειν αὐτὸν αὐτόν. τί δὴ μοι τοῦτο εἴρηται τανῦν, ἐγὼ σοι φράσω. σὺ τήνδε ἡμῶν τὴν συνουσίαν, ὦ Σώκρατες, ἐπέδωκας πᾶσι, καὶ σαυτὸν, πρὸς τὸ διελέσθαι, τί τῶν ἀνθρωπίνων κτημάτων ἄριστον. Φιλίβου γὰρ εἰπόντος ἡδονὴν καὶ τέρψιν καὶ χαρὰν, καὶ πάντ' ὅποσα τοιαῦτά ἐστι, σὺ πρὸς αὐτὰ ἀντεῖπες, ὡς οὐ ταῦτα, ἀλλ' ἐκεῖνά ἐστιν, ἃ πολλάκις ἡμᾶς αὐτοὺς ἀναμιμνήσκομεν ἐκόντες ὀρθῶς δρῶντες, ἵν' ἐν μνήμῃ παρακείμενα ἐκότερα βασανίζηται. Φῆς δ', ὡς ἔοικε, σὺ τὸ προσρηθιστό-

Species enim voluptatis a nobis exigere Socrates velle videtur, sint, necne: quotque praeterea, qualesve sint: & de sapientia eadem similiter percontari. So. Vera loqueris, o Calliae fili. nisi enim id circa quodlibet unum, simile, idem, & contrarium, quemadmodum oratio praecedens ostendit, observare queamus, nullus unquam nostrum ullius erit ad aliquid pretii. Pro. Sic ferme, o Socrates, se res habere videtur. ac praeclara quidem res prudenti viro omnia nosse: secunda vero navigatio, proximaque videtur ab eo, se ipsum minime latere. quorsum autem ista nunc dixerim, declarabo. Ipse nobis, o Socrates, disputationis huius auctor exististi, teque ipsum ad investigandum, quid ex humanis rebus optimum sit, praebuisti. Nam cum Philebus voluptatem, delectationem, laetitiam, & reliqua huius generis, hominibus optima esse assereret, tu illi statim contradixisti, esse non ea, sed illa potius, quae saepenumero in memoriam nobis sponte reducimus, recte agentes, ut in memoriam reducta utraque discutiantur. Dicis autem tu, ut
Plat. Oper. Vol. IV. P

μενον ὀρθῶς, ἀμεινον ἡδονῆς γε ἀγαθὸν εἶναι, νοῦν, ἐπιστήμην, σύνεσιν, τέχνην, καὶ πάντα αὖ τὰ τούτων ξυγγενῆ κτᾶσθαι δεῖ, ἀλλ' οὐχὶ ἐκεῖνα. τούτων δὲ μετ' ἀμφισβητήσεων ἑκατέρων λεχθέντων, ἡμεῖς σοι μετὰ παιδιᾶς ἠπειλή-

c. σαμεν, ὡς οὐκ ἀφήσομεν οἰκαδὲ σε, πρὶν ἂν τούτων τῶν λόγων πέρασ ἱκανὸν γένηται τι διορισθέντων· σὺ δὲ συνεχώρησας καὶ ἔδωκας εἰς ταῦθ' ἡμῖν σαυτὸν. ἡμεῖς δὲ δὴ λέγομεν, καθάπερ οἱ παῖδες, ὅτι τῶν ὀρθῶς δοθέντων ἀφαιρέσεις οὐκ ἔσι. παῦσαι δὴ τὸν τρόπον ἡμῖν ἀπαντῶν τούτων ἐπὶ τὰ νῦν λεγόμενα. ΣΩ. Τίνα λέγεις; ΠΡΩ. Εἰς ἀπορίαν ἐμβάλλων, καὶ ἀνερωτῶν, ὧν μὴ δυναίμεθ' ἂν ἱκανῆν ἀπόκρισιν ἐν

P²⁰
a. τῷ παρόντι δίδοναι σοι. μὴ γὰρ οἴωμεθα τέλος ἡμῖν εἶναι τῶν νῦν, τὴν πάντων ἡμῶν ἀπορίαν· ἀλλ' εἰ δρᾶν τοῦθ' ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν, σοὶ δραξέον. ὑπέσχου γάρ. βουλεύου δὴ πρὸς ταῦτα αὐτὸς, πότερον ἡδονῆς εἶδη σοὶ καὶ ἐπιστήμης διαιρετέον, ἢ καὶ ἑατέον, εἴπη καδ' ἕτερον τινα τρόπον οἴσοτ' εἶ, καὶ βούλει, δηλώσαι πῶς ἄλλως τὰ νῦν ἀμφισβητούμενα παρ' ἡμῖν.

videtur, (quod adiciendum puto recte) praestantius voluptate bonum esse, mentem, scientiam, intelligentiam, & reliqua huiusmodi, & quod haec capeffere potius quam illa debeamus. Quae utraque cum in dubium vocata sint omnia, haec quasi ioco minati fumus, non prius te domum dimissuros, quam huic controversiae idoneus finis imponeretur: tu vero concessisti quidem, teque ipsum ad id exsequendum exposuisti. Nos itaque dicimus, quod pueri solent, Quae recte data sunt, eripi non licet. Omitte igitur illum disputandi modum nunc quidem. So. Quem dicis? Pro. Quo dubitationum scrupulos iniicis, eaque interrogas, quibus de respondere tibi nunc nemo nostrum idonee saltem potest. neque enim belle finita esse disputatio putanda est, qua perplexos omnes nos reddidisti. atque si minus id nos valemus, tibi agendum est: pollicitus enim es. Hoc igitur tu consulta, utrum voluptatis & sapientiae species distinguendae, an potius dimittendae: an alio quoquam modo quaeas velisve, quae nunc inter nos controversa sunt, aperire.

ΣΩ. Δεινὸν μὲν τοίνυν ἔτι προσδοκᾶν οὐδὲν δεῖ τὸν ἐμὲ, ἐπει- b.
 δὴ τοῦδ' οὕτως εἶπες. τὸ γὰρ, εἰ βούλει, ῥήθην, λύει πάντα
 φόβον ἐκάστων πέρι. πρὸς δὲ αὖ τούτοις μνήμην τινα δοκεῖ τις
 μοὶ δεδωκέναι θεῶν ἡμῖν. ΠΡΩ. Πῶς δὴ; καὶ τίνων; ΣΩ.
 Λόγων ποτὲ τινῶν πάλαι ἀκούσας ὄναρ, ἢ καὶ ἐγρηγορῶς,
 νῦν ἐννοῶ περὶ τε ἡδονῆς καὶ φρονήσεως, ὡς εὐδύτερον αὐτοῖν
 ἐστὶν ἀγαθόν, ἀλλ' ἄλλό τι τρίτον ἕτερον μὲν τούτων, ἀμει-
 νον δὲ ἀμφοῖν. καίτοι τοῦτο ἔαν ἐναργῶς ἡμῖν φαυῆ νῦν, c.
 ἀπήλλακται μὲν ἡδονῇ τοῦ νικᾶν. τὸ γὰρ ἀγαθόν, οὐκ ἂν ἔτι
 ταυτὸν αὐτῇ γίγνηται. ἢ πῶς; ΠΡΩ. Οὕτω. ΣΩ. Τῶν δέ γε
 εἰς τὴν διαίρεσιν εἰδῶν ἡδονῆς οὐδὲν ἔτι προσδεησόμεθα, κατ'
 ἐμὴν δόξαν. προῖάν δ' ἔτι ὁ λόγος σαφέστερον δεῖξει. ΠΡΩ.
 Κάλλιζα εἰπῶν, οὕτω καὶ διαπέραινε. ΣΩ. Σμικρὰ ἄττα
 τοίνυν ἔμπροσθεν ἔτι διομολογησόμεθα. ΠΡΩ. Τὰ ποῖα;
 ΣΩ. Τὴν τἀγαθοῦ μοῖραν πότερον ἀνάγκη τέλεον ἢ μὴ τέ-
 λεον εἶναι; ΠΡΩ. Πάντων δὴπου τελεώτατον, ᾧ Σῶκράτης. d.
 ΣΩ. Τί δέ; ἱκανὸν τἀγαθόν; ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; καὶ πάν-

So. Nihil igitur metuendum est mihi quidem amplius, postquam haec tu ita dixisti. nam ubi Si velis dicitur, omnis quilibet in re formido fugatur: & ad haec deorum aliquis memoriam nobis aliquam suppeditasse videtur. Pro. Quo pacto, & quorum memoriam? So. Quos olim sive somnians, sive vigilans, sermones audivi, nunc de voluptate & sapientia cogito, neutram harum esse bonum, sed tertium aliquid, quod aliud est ab utraque, & ambabus est melius. idque si nunc nobis liquido pateat, voluptas a victoria procul aberit: bonum quippe idem, quod illa, nequaquam erit. Sicne? an aliter? Pro. Sic utique. So. Speciebus itaque voluptatis ad divisionem haud amplius, ut mea fert opinio, indigebimus: quod in sequentibus clarius innotescet. Pro. Praeclare loqueris: perge sic, obsecro. So. Pauca quaedam prius asseveremus. Pro. Quae-nam? So. Ipsius boni conditionem videlicet perfectum esse, an imperfectum necesse sit. Pro. Omnium, o Socrates, perfectissimum. So. Quid vero, sufficiensne bonum ipsum est? Pro.

των γε εἰς τοῦτο διαφέρει τῶν ὄντων. ΣΩ. Τὸ δὲ γε μὴν, ὡς οἶμαι, περὶ αὐτοῦ ἀναγκαιότατον εἶναι λέγειν, ὡς πᾶν τὸ γιγνώσκον αὐτὸ, τηρεῖται καὶ ἐφίεται βουλλόμενον ἐλεῖν, καὶ περὶ αὐτὸ κτήσασθαι, καὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν φροντίζει, πλὴν τῶν ἀποτελουμένων ἅμα ἀγαθοῖς. ΠΡΩ. Οὐκ ἔστι τούτοις
 e. ἀντειπεῖν. ΣΩ. Σκοπῶμεν δὴ καὶ κρίνωμεν τὸν τε ἡδονῆς καὶ τὸν φρονήσεως βίον, ἰδόντες χωρὶς. ΠΡΩ. Πῶς εἶπες; ΣΩ. Μῆτε ἐν τῷ τῆς ἡδονῆς ἐνέσω φρόνησις, μῆτε ἐν τῷ τῆς φρονήσεως, ἡδονή. δεῖ γὰρ, εἴπερ πρότερον αὐτῶν ἐστὶ ἀγαθόν, μηδενὸς μηδὲν ἐτι προσδεῖσθαι. δεόμενον δ' ἂν Φανῆ ἑπότερον,
 p. οὐκ ἔστι που τοῦτ' ἐτι τὸ ὄντως ἡμῖν ἀγαθόν. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ
 21 ἂν; ΣΩ. Οὐκοῦν ἐν σοὶ πειρώμεθα βασιανίζοντες ταῦτα.
 a. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Ἀποκρίνου δὴ. ΠΡΩ. Λέγε. ΣΩ. Δέξαιο ἂν σὺ, Πρώταρχε, ζῆν τὸν βίον ἅπαντα ἡδόμενος ἡδονὰς τὰς μεγίστας; ΠΡΩ. Τί δ' οὐ; ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἐτι τινὸς ἂν σοὶ προσδεῖν ἡγοῖο, εἰ τοῦτ' ἔχοις παντελῶς; ΠΡΩ. Οὐ-

Quidni? & in hoc ipsum ab omnibus quae sunt, differre necesse est, cunctisque praestare. So. Hoc quoque de illo maxime, ut arbitror, necessarium est asserere, quod omne cognoscens id ipsum, venatur & appetit, apprehendere cupiens, atque ipsum in se, & alia circa ipsum possidere: ceterorumque nihil curat, praeterquam quae una cum bonis perficiuntur. Pro. His repugnari non potest. So. Consideremus igitur diiudicemusque voluptatis & sapientiae vitam, seorsum insipientes. Pro. Quo pacto inquis? So. Neque in voluptatis vita sapientia insit, neque in sapientiae vita, voluptas. oportet enim, si quidem his prius bonum est, nullius amplius indigere, si vero alterutrius indignum apparet, haud ulterius revera nobis est bonum. Pro. Non certe. So. Num volumus in te ipso periculum facere? Pro. Prorsus. So. Responde igitur. Pro. Dic. So. Optaresne, o Protarche, plenam summis voluptatibus omnem vitam agere? Pro. Quidni optem? So. Numquid alio quopiam indigere te ultra putares, quando perfecta harum possessione fruereris? Pro. Nequaquam. So. Adverte itaque,

δαμῶς. ΣΩ. Ὅρα δὴ, τοῦ φρονεῖν καὶ νοεῖν καὶ λογίζεσθαι τὰ δέοντα, καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά, μῶν μηδὲ ὄραῖν τί; ΠΡΩ. *h.* Καὶ τί; πάντα γὰρ ἔχοιμ' ἂν που, τὸ χαίρειν ἔχων. ΣΩ. Οὐκοῦν οὕτω ζῶν, αἰεὶ μὲν διὰ βίου ταῖς μεγίσταις ἡδοναῖς χαίροις ἂν; ΠΡΩ. Τί δ' οὐ; ΣΩ. Νοῦν δέ γε καὶ μνήμην, καὶ ἐπισήμην, καὶ δόξαν μὴ κεκτημένους; ΠΡΩ. Ἀληθῆ. ΣΩ. Πρῶτον μὲν τοῦτο αὐτὸ, εἰ χαίρεις, ἢ μὴ χαίρεις, ἀνάγκη δήπου σε ἀγνοεῖν, κενόν γε ὄντα πάσης φρονήσεως. ΠΡΩ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Καὶ μὴν ἰσαύτως μνήμην μὴ κεκτημένον, ἀνάγκη δήπου μηδ' ὅτι ποτε ἔχαιρες μνησθῆναι, τῆς τ' ἐν *c.* τῷ παραχρήμα ἡδονῆς προσπιπτούσης μνήμην μὴ ἠτυνηοῦν ὑπομένειν. δόξαν δ' αὖ μὴ κεκτημένον ἀληθῆ, μὴ δοξάζειν χαίρειν, χαίροντα λογισμοῦ δὲ ἐσρόμενον, μηδὲ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ὡς χαίρήσεις δυνατὸν εἶναι λογίζεσθαι. ζῆν δὲ οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλὰ τινος πλεύμονος, ἢ τῶν ὅσα θαλάττια μετ' ὄσρειων ἐμψυχά ἐσι σωμαίων. ἐσι ταῦτα; ἢ παρὰ ταῦτα ἔχομεν ἄλλως πως διανοηθῆναι; ΠΡΩ. Καὶ πῶς; ΣΩ. *d.* Ἄρ' οὖν αἰρετὸς ἡμῖν βίος ὁ τοιοῦτος; ΠΡΩ. Εἰς ἀφασίαν

num ipsa sapientia indigeres, & intelligentia, & convenienti ratiocinatione, & aliis quaecunque horum cognata: sed neque visu? *Pro.* Et quid? omnia enim haberem, si voluptate fruerer. *So.* Et ita vivens, per omnem vitam praecipuis voluptatibus abundares? *Pro.* Profecto. *So.* Si mente, memoria, scientia, opinione vera penitus careas, primo quidem hoc ipsum, gaudeasne, an non gaudeas, te ignorare necesse est, cum sis omni sapientia vacuus. *Pro.* Necesse. *So.* Et cum memoria sis privatus, haud sane te aliquando delectatum fuisse recordaberis, nec ulla voluptatis repente incidētis restabit memoria: & opinione vera carens, dum laetaberis, laetari te minime opinabere. ratione quoque captus, quod in posterum voluptatem aliquam adepturus sis, ratiocinari non poteris. duces autem non hominis vitam, sed pulmonis cuiusdam, id est, spongiae marinae, aut eorum animalium marinorum, quae conchas habent. Suntne haec vera? an aliter de his sentire licet? *Pro.* Et

παντάπασί με, ὦ Σώκρατες, οὗτος ὁ λόγος ἐμβέβληκε τα-
 νῦν. ΣΩ. Μήπω τοίνυν μαλθακιζώμεθα, τὸν δὲ τοῦ νοῦ με-
 ταλαβόντες αὐ βίον ἴδωμεν. ΠΡΩ. Τὸν ποῖον δὴ λέγεις; ΣΩ.
 Εἴ τις δέξαιτ' ἂν αὐ ζῆν ἡμῶν, φρόνησιν μὲν καὶ νοῦν καὶ
 ἐπιστήμην καὶ μνήμην πᾶσαν πάντων κεκτημένος, ἡδονῆς δὲ
 c. μετέχων μήτε μέγα, μήτε σμικρὸν, μηδ' αὐ λύπης, ἀλλὰ
 τοπαράπαν ἀπαθῆς πάντων τῶν τοιούτων. ΠΡΩ. Οὐδέτερος
 ὁ βίος, ὦ Σώκρατες, ἐμοίγε τούτων αἰρετός, οὐδ' ἄλλω μή-
 ποτε, ὡς ἐγὼ εἶμαι, φανῆ. ΣΩ. Τί δ' ὁ ξυναμφότερος, ὦ Πρώ-
 p. ταρχε, ἐξ ἀμφοῖν συμμιχθεῖς, κοινὸς γενόμενος; ΠΡΩ.
 22 Ἡδονῆς λέγεις, καὶ νοῦ, καὶ φρονήσεως; ΣΩ. Οὕτω καὶ τὸν
 a. τοιοῦτον λέγω ἐγώ γε. ΠΡΩ. Πᾶς δήπου τοῦτον γε αἰρήσε-
 ται πρότερον ἢ κείνων ὀποτερονοῦν. καὶ πρὸς τούτοις, οὐχ ὁ μὲν,
 ὁ δ' οὔ. ΣΩ. Μανθάνομεν οὖν ὅτι νῦν ἡμῖν ἐστὶ τὸ ξυμβαῖνον
 ἐν τοῖς παροῦσι λόγοις; ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ὅτι γε τρεῖς
 μὲν βίοι προὔτεθσαν· τοῖν δυοῖν δ' οὐδέτερος ἰκανὸς, οὐδὲ αἰ-

quo pacto aliter? So. An vita nobis huiusmodi expetenda?
 Pro. Mutum me, o Socrates, praefens sermo reddidit. So. Ne
 defatigemur hic, obsecro; sed iam alteram illam, mentis scilicet
 vitam, in medium adducentes, ulterius consideremus. Pro.
 Qualem inquis? So. Utrum aliquis nostrum vivere sic elige-
 ret, ut sapientiam, mentem, scientiam, memoriam omnem
 omnium possideret: voluptate vero nulla penitus frueretur,
 nec rursus afficeretur molestia, sed sine ullo tali affectu vive-
 ret? Pro. Neutra ex iis, o Socrates, vita, aut mihi, aut al-
 teri, ut arbitror, eligenda videtur. So. Quid autem, o Pro-
 tarche, vita ex ambobus in unum congreredientibus mixta, &
 communis effecta? Pro. Ex voluptate ais, sapientiaque, &
 mente? So. Hanc ipsam dico. Pro. Unusquisque fane hanc
 ipsam potius, quam ex superioribus alterutram, eligit: neque
 unus optabit quidem, alius minime; sed idem omnes pariter
 expetent. So. Videmusne igitur, quid ex praefenti disputatione
 sequatur? Pro. Prorsus quidem, quod tres vitae propositae sunt:
 ex duabus autem neutra sufficiens, aut optanda, vel hominibus

ρετός, οὐτ' ἀνθρώπων οὔτε ζώων οὐδενί. ΣΩ. Μῶν οὖν οὐκ b.
 ἤδη τούτων γε περί δῆλον, ὡς οὐδέτερος αὐτοῖν εἶχε τάγα-
 θόν; ἦν γὰρ ἂν ἰκανός, καὶ τέλος, καὶ πᾶσι φυτοῖς καὶ
 ζώοις αἰρετός, ὅσπερ δυνατὸν ἦν οὕτως αἰεὶ διὰ βίου ζῆν. εἰ δέ
 τις ἄλλα ἡρεῖτ' ἡμῶν, παρὰ φύσιν ἂν τὴν τοῦ ἀληθοῦς αἰρε-
 τοῦ ἐλάμβανεν ἄκων ἐξ ἀγνοίας, ἢ τινος ἀνάγκης οὐκ εὐδαί-
 μονος. ΠΡΩ. Ἔοικε γοῦν ταῦθ' οὕτως ἔχειν. ΣΩ. Ὡς μὲν
 τοῖνυν τὴν γε Φιλήβου θεὸν οὐ δεῖ διανοεῖσθαι ταυτὸν καὶ c.
 τάγαθόν, ἰκανῶς εἰρησθαί μοι δοκεῖ. ΦΙ. Οὐδὲ γὰρ ὁ σὸς
 νοῦς, ὦ Σώκρατες, ἐσι τάγαθόν, ἀλλ' ἔξει που ταῦτα τὰ ἐγ-
 κλήματα. ΣΩ. Τάχ' ἂν, ὦ Φίληβε, ὄγ' ἐμός. οὐ μέντοι τὸν
 γε ἀληθινὸν ἅμα καὶ θεῖον οἶμαι νοῦν, ἀλλὰ ἄλλως πως
 ἔχειν. τῶν μὲν οὖν νικητηρίων πρὸς τὸν κοινὸν βίον οὐκ ἀμ-
 φισβητῶ πω ὑπὲρ νοῦ· τῶν δὲ δὴ δευτερείων ὄραν καὶ σκοπεῖν
 χρὴ περί τί δράσομεν. τάχα γὰρ ἂν τοῦ κοινοῦ τούτου βίου d.
 αἰτιώμεθ' ὄν ἐκάτερος, ὁ μὲν, τὸν νοῦν, αἴτιον, ὁ δ' ἡδονὴν
 εἶναι. καὶ οὕτω τὸ μὲν ἀγαθὸν τούτων ἀμφοτέρων οὐδέτερον

vel ceteris animantibus. So. An non circa haec iam id constat, quod neutra ipsum bonum possidet? etenim perfecta & sufficiens esset, & universis plantis & animantibus exoptanda, quaecumque sic semper vivere possent. Si quis vero ex nobis alia eligat, praeter naturam eius quod revera affectandum est, eliget: neque id sponte, sed ex ignorantia, vel infelici quadam necessitate. Pro. Haec ita se habere videntur. So. Quod ergo Philebi deam haud idem, quod ipsum bonum, existimare oporteat, satis iam dictum esse videtur. Phi. Sed neque etiam tua mens ipsum bonum est, o Socrates: iisdem enim reprehensionibus est obnoxia. So. Forfitan, o Philebe, mea. non tamen veram divinamque mentem sic arbitror, sed aliter sese habere. Equidem quod primas in ista communi vita mens obtineat, non contendo ego quidem: de secundis vero videndum est, quid faciamus. Forte enim communis vitae causam alter nostrum mentem, alter voluptatem afferat: atque ita bonum ipsum neutrum erit istorum: forte vero alterutrum horum cau-

- ἂν εἶη, τάχα δ' ἂν αἰτίον τις ὑπολάβοι ὁπότερον αὐτῶν εἶναι.
 τούτου δὴ περί και μᾶλλον ἐτι πρὸς Φίληβον διαμαχοίμην ἂν,
 ὡς ἐν τῷ μικτῷ τούτῳ βίω, ὅτι ποτ' ἐσι τοῦτο ὃ λαβῶν ὁ βίος
 εὖτος, γέγονεν αἰρετὸς ἅμα και ἀγαθὸς, οὐχ ἡδονῇ, ἀλλὰ
 νοῦς τούτῳ ξυγγενέστερον και ὁμοιότερόν ἐσι. και κατὰ τοῦτον
 e. τὸν λόγον, οὐτ' αὖ τῶν πρωτείων, οὐδ' αὖ τῶν δευτερείων
 ἡδονῇ μετὸν ἀληθῶς ἂν ποτε λέγοιτο. πορρωτέρω δέ ἐσι τῶν
 τριτείων, εἴτι τῷ ἐμῷ νῷ δεῖ πιπεύειν ἡμᾶς τανῦν. ΠΡΩ. Ἄλ-
 λά μὴν, ὦ Σώκρατες, ἐμοιγε δοκεῖ νῦν μὲν ἡδονῇ σοι πεπτω-
 κέναι καθαπερὶ πληγεῖσα ὑπὸ τῶν νῦν δὴ λόγων. τῶν γὰρ
 p. νικητηρίων περί μαχομένη κεῖται. τὸν δὲ νοῦν, ὡς εἶοικε, λεκ-
 23 τέν ὡς ἐμφρόνως οὐκ ἀντεκοιεῖτο τῶν νικητηρίων. τὰ γὰρ
 a. αὐτὰ ἐπαθεν ἂν. τῶν δὲ ἀη δευτερείων σεργηθεῖσα ἡδονῇ, παν-
 τάπασιν ἂν τινα και ἀτιμίαν σχοίη πρὸς τῶν αὐτῆς ἐρασιῶν.
 οὐδὲ γὰρ ἐκείνοις ἐτ' ἂν ὁμοίως φαίνοιτο καλή. ΣΩ. Τί οὔν;
 οὐκ ἄμεινον αὐτὴν ἐᾶν ἡδὴ, και μὴ τὴν ἀκριβεσάτην αὐτῇ
 προσφέροντα βάσανον και ἐξελέγχοντα λυπεῖν; ΠΡΩ. Οὐ-
 h. δὲν λέγεις, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ἄρ' ὅτι τὸ ἀδύνατον εἶπον, λυ-

sam esse quispiam censerebit. Quo magis ergo contra Philebum
 decertarim, quod hac in promiscua vita, quidquid illud denique
 fit, quod a vita susceptum expetendam ipsam bonamque red-
 dit, ei mens ipsa, quam voluptas cognatior est, & similibior.
 atque ex hac ratione voluptas nec primas, nec secundas etiam
 partes revera tenebit: longius autem aberit a tertia sorte, si qua
 meae menti fides nunc est a nobis adhibenda. *Pro.* Atqui, o
 Socrates, voluptas iam prostrata videtur, quasi rationibus tuis
 percussa. nam & de victoria decertans iacet. De mente vero,
 ut videtur, dicendum, quod non sapienter sibi victoriam vin-
 dicaret. eadem quippe pateretur. Voluptas autem secunda for-
 te privata, omnino iam ab eis amatoribus contemnetur. neque
 enim aequae pulchra ulterius apparebit. *So.* Quid igitur? non-
 ne dimittere illam praestat, nec exquisita examinatione redar-
 gutioneque dolore afficere? *Pro.* Nihil ais, o Socrates. *So.* An
 quia impossibile quiddam protuli, dolore affici voluptatem?

πειν ἠδονήν; ΠΡΩ. Οὐ μόνον γε, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀγνοεῖς ἄς οὐδεὶς πω σὲ ἡμῶν μεθήσει, πρὶν ἂν εἰς τέλος ἐπεξέλθῃς τούτων τῷ λόγῳ. ΣΩ. Βαβαῖ ἀρα, ὦ Πρώταρχε, συχνοῦ μὲν λόγου τοῦ λοιποῦ σχεδὸν δὲ οὐδὲ βράδιον πάνυ τι νῦν. καὶ γὰρ δὴ φαίνεται δεῖν ἄλλης μηχανῆς ἐπὶ τὰ δευτερεῖα ὑπὲρ νοῦ πορευόμενον, οἷον βέλη ἔχειν ἕτερα τῶν ἐμπροσθεν λόγων ἔσι δὲ ἴσως ἓνια καὶ ταυτά. οὐκοῦν χρή. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Τὴν δὲ γε ἀρχὴν αὐτοῦ διευλαβεῖσθαι πειρώμεθα τιθέμενοι. c. ΠΡΩ. Ποῖαν δὴ λέγεις; ΣΩ. Πάντα τὰ νῦν ὄντα ἐν τῷ παντί διχῆ διαλάβωμεν μᾶλλον δ' εἰ βούλει, τριχῆ. ΠΡΩ. Καθ' ὅ, τι φράζεις ἂν; ΣΩ. Λάβωμεν ἅττα τῶν νῦν δὴ λόγων. ΠΡΩ. Ποῖα; ΣΩ. Τὸν θεὸν ἐλεγόμενον που, τὸ μὲν, ἀπειρον δεῖξαι τῶν ὄντων, τὸ δὲ, πέρας; ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οἶν. ΣΩ. Τούτων δὴ τῶν εἰδῶν τὰ δύο τιθώμεθα τὸ δὲ τρίτον, ἐξ ἀμφοῖν τούτων ἐν τι ξυμμισγόμενον. εἰμὶ δ' ὡς ἔοικεν, ἐγὼ γε d. λοιπὸς τις ἰκανῶς κατ' εἶδη διῆξας, καὶ συναριθμούμενος. ΠΡΩ. Τί φῆς, ὦ γαθέ; ΣΩ. Τετάρτου μοι γένους αὐ προσδεῖν

Pro. Non ob hoc tantum: verum etiam, quod ignoras, nostrum nullum prius abire te permitturum, quam ad horum finem ratione deveneris. *So.* O longam, Protarche, orationem futuram: immo vero facile propemodum nunc! videtur enim aliis quibusdam instrumentis, quasi telis, praeter rationes superiores opus esse, si quis palmam menti secundam comparaturus accedat. fortasse vero & haec habemus. Num igitur oportet? *Pro.* Quidni? *So.* Principium itaque huius ponentes, caute & distincte occupemus. *Pro.* Quale principium dicis? *So.* Omnia, quae nunc in universo sunt, bifariam distinguamus: immo, si vis, trifariam. *Pro.* Quonam pacto? *So.* Assumamus nonnulla ex iis, quae nunc a nobis sunt dicta. *Pro.* Quenam? *So.* Deum dicebamus ex iis quae sunt, alterum quidem infinitum, alterum vero finitum ostendisse. *Pro.* Omnino quidem. *So.* Has itaque species duo illa ponamus: tertium vero, unum ex utrisque commixtum. Ridiculus tamen videor admodum, dum per species dividere atque dinumerare ista contendo. *Pro.* Quid ais, o

φαίνεται. ΠΡΩ. Λέγε τίνος. ΣΩ. Τῆς συμμίξεως τούτων πρὸς ἀλλήλα τὴν αἰτίαν ὄρα, καὶ τίθει μοι πρὸς τρισὶν ἐκείνοις τέταρτον τοῦτο. ΠΡΩ. Μῶν οὖν σοὶ καὶ πέμπτου προσδεήσει διάκρισιν τίνος δυναμένου; ΣΩ. Τάχ' ἄν. οὐ μὴν οἶμαι
 c. γε ἐν τῷ νῦν. εἰάν δέ τι δέξῃ, συγγνώσῃ που μοὶ σὺ μεταδιώκοντι πέμπτου βίον. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Πρῶτον μὲν δὴ τῶν τεσσάρων τὰ τρία διελόμενοι, τὰ δύο τούτων πειρώμεθα πολλὰ ἐκάτερον ἐσχισμένον καὶ διεσπασμένον ἰδόντες, εἰς ἐν ἅλιν ἐκάτερον συναγαγόντες, νοῆσαι πῆ ποτε ἦν αὐτῶν ἐν καὶ πολλὰ ἐκάτερον. ΠΡΩ. Εἰ μοι σαφέστερον ἔτι περὶ αὐτῶν εἴποις, τάχ' ἄν ἐποίμην. ΣΩ. Λέγω τοίνυν τὰ δύο, ἃ προτί-
 P. 24
 2. θεμαι, ταῦτ' εἶναι, ἅπερ νῦν δὴ τὸ μὲν, ἄπειρον, τὸ δὲ, πέρασ ἔχον. ὅτι δὲ τρόπον τινα τὸ ἄπειρον πολλά ἐσι, πειράσομαι φράζειν τὸ δὲ πέρασ ἔχον ἡμᾶς περιμενέτω. ΠΡΩ. Μένει. ΣΩ. Σκέψαι δὴ. χαλεπὸν μὲν γὰρ καὶ ἀμφισβητήσιμον, ὃ κελεύω σε σκοπεῖν ὅμως δὲ σκόπει. θερμότερου καὶ ψυχροτέρου περὶ πρῶτον ὄρα πέρασ εἰποτέ τι νοήσαιοις ἄν, ἢ τὸ μάλ-

bone vir? So. Quarto adhuc genere opus esse constat. Pro. Quonam? So. Causam mutuae commixtionis istorum confidera, eamque praeter tria illa quartum ponito. Pro. Numquid & quinto insuper indigebis aliquo discernente? So. Forte: non tamen in praesentia, ut arbitror. fin autem opus fuerit, ignosces mihi quintam vitam sectanti. Pro. Quid obstat? So. Principio igitur quatuor horum tria illa dividentes, atque utrumque duorum in multa diffusum divulgumque videntes, mox in unum rursus utrumque coniungentes, perspicere conemur, quatenus utrumque horum, vel unum, vel multa sit. Pro. Haec mihi si planius dixeris, assequar forte. So. Duo profecto, quae profecta sunt, dico, finitum, & infinitum. Quod autem infinitum multa quodammodo fit, conabor ostendere: finitum vero in posterum differatur. Pro. Differatur. So. Attende igitur. arduum namque atque maxime controversum est, quod confiderare te iubeo. attamen animadvertite. Primum autem circa calidius frigidiusque confidera, utrum terminum aliquem in eis

λόν τε καὶ ἤττον ἐν αὐτοῖς οἰκοῦν τοῖς γένεσιν, ἕωσπερ ἂν
 ἐνοικεῖτον, τέλος οὐκ ἂν ἐπιτρεψαίτην γίνεσθαι. γενομένης **b.**
 γὰρ τελευτῆς, καὶ αὐτῷ τετελευτήκατον. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα
 λέγεις. ΣΩ. Ἀεὶ δέ γε φαμὲν, εἴτε τῷ ψυχροτέρῳ καὶ τῷ
 θερμότερῳ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἤττον ἐνι. ΠΡΩ. Καὶ μάλα.
 ΣΩ. Ἀεὶ τοίνυν ὁ λόγος ἡμῖν σημαίνει τούτῳ μὴ τέλος ἔχειν
 ἀτελεῆ δ' ὄντε δήπου, παντάπασιν ἀπειρῶ γίνεσθον. ΠΡΩ.
 Καὶ σφόδρα γε, ᾧ Σώκρατες. ΣΩ. Ἀλλ' εὐ γε, ᾧ φίλε Πρώ-
 ταρχε, ὑπέλαβες, καὶ ἀνέμνησας, ὅτι καὶ τὸ σφόδρα τοῦτο ὁ **c.**
 σὺ νῦν ἐφθέγγω, καὶ τό γε ἡρέμα τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχετον
 τῷ τε μᾶλλον καὶ ἤττον. ὅπου γὰρ ἐνήτον, οὐκ ἔᾄτον εἶναι
 ποσὸν ἑκάστων, ἀλλ' αἰεὶ σφοδρότερον ἡσυχαιτέρου καὶ τούναν-
 τίον ἑκάσταις πράξεσιν ἐμποιοῦντε τὸ πλεόν καὶ τὸ ἔλαττον
 ἀπεργάζεσθον, τὸ δὲ ποσὸν ἀφανίζετον. ὃ γὰρ ἐλέχθη, νῦν
 δὴ μὴ ἀφανίσαντε τὸ ποσὸν, ἀλλ' ἐάσαντε αὐτό τε καὶ τὸ
 μέτριον ἐν τῇ τοῦ μᾶλλον καὶ ἤττον καὶ σφόδρα καὶ ἡρέμα
 ἔδρα ἐγγενέσθαι αὐτὰ, ἔρρει ταῦτα ἐκ τῆς αὐτῶν χώρας, ἐν **d.**

invenias : an potius magis ac minus dum iis generibus infunt,
 finem reiiciant. fine namque adhibito, ipsa etiam finirentur.
Pro. Verissima loqueris. *So.* At vero semper & in calidiore
 & in frigidiore magis & minus inest. *Pro.* Maxime. *So.* Sem-
 per ergo nobis haec ratio monstrat, ab iis finem abesse :
 cumque sine fine sint, omnino infinita sunt. *Pro.* Profus, ο
 Socrates. *So.* Euge, amice Protarche, intellexisti atque adver-
 tisti nunc, quod hoc ipsum vehementer abs te modo pronun-
 tiatum, & ipsum quoque quod remisse dicitur, eandem vim
 habent, quam ipsum magis ipsumve minus. ubicunque enim
 infunt, non finunt esse quantum unumquodque, sed semper
 vehementius remissiore, & vicissim vehementiore remissius
 omnibus actionibus inferentia, plus ac minus efficiunt : quan-
 tum vero semper delent. Quod enim nunc dictum est, si non
 delerent quantum, sed ipsum & moderatum in ipsius magis &
 minus, & vehementer & leniter sedem reciperent, ipsa ex sua
 ipsorum fede, in qua inerant, dilabi necesse esset. neque enim ca-

- ἢ ἐνῆν. οὐ γὰρ ἐτι θερμότερω οὐδὲ ψυχρότέρω ἦτην ἄν, λαβόντε τὸ ποσόν. προχωρεῖ γὰρ καὶ οὐ μένει τό, τε θερμότερον αἰεὶ καὶ τὸ ψυχρότερον ὡσαύτως. τὸ δὲ ποσὸν ἔση, καὶ προῖδν ἐπαύσατο. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον ἀπειρον γίγνοιτ' ἄν τὸ θερμότερον, καὶ τοῦναντίον ἅμα. ΠΡΩ. Φαίνεται γοῦν, ὃ Σώκρατες. ἔσι δ', ὅπερ εἶπες, οὐ βῆδία ταῦτα ξυνέπεσθαι. τὸ
- c. δὲ εἰσαυθίς τε καὶ αὐθις ἴσως λεχθέντα τὸν τε ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἐρωτῶμενον ἰκανῶς ἄν συμφωνοῦντας ἀποφῆναιεν. ΣΩ. Ἄλλ' εὖ μὲν λέγεις, καὶ πειρατέον οὕτω ποιεῖν. νῦν μέντοι ἄθρει τῆς τοῦ ἀπείρου φύσεως εἰ τοῦτο δεξόμεθα σημεῖον, ἵνα μὴ πάντ' ἐπεξιόντες μηκύνωμεν. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον δὴ λέγεις; ΣΩ. Ὅπόσ' ἄν ἡμῶν φαίνηται μᾶλλον τε καὶ ἦττον γιγνώμενα, καὶ τὸ σφόδρα καὶ ἠρέμα δεχόμενα, καὶ τὸ λίαν, καὶ
- p. ὅσα τιαῦτα, πάντα εἰς τὸ τοῦ ἀπείρου γένος ὡς εἰς ἓν δεῖ
- 25 πάντα ταῦτα τιθέσθαι κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ὃν ἔφαμεν,
- a. ὅσα διέσπασθαι καὶ διέσχισθαι συναγαγόντας χρῆναι κατὰ δύναμιν μίαν ἐπισημαίνεσθαι τινὰ φύσιν, εἰ μέμνησαι. ΠΡΩ. Μέμνημαι. ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ μὴ δεχόμενα ταῦτα, τούτων

lidiora & frigidiora amplius essent, si reciperent quantum. Dif-
fugit enim, nec ultra consistit calidius ipsum, & frigidius:
quantum vero stat, progredique cessat. Quamobrem hac ratio-
ne calidius & frigidius infinita iam esse constat. *Pro.* Sic appa-
ret, o Socrates. verumtamen, ut ipse dixisti, haud facile ista
percipi possunt. forte vero deinceps iterum repetita, interro-
gantem pariter & respondentem consentire invicem declara-
bunt. *So.* Bene dicis, atque ita pro viribus agendum est. Sed
intuere primum, num id signum ponamus infinitae naturae,
ne singula transcurrentes orationem in longum nimium pro-
trahamus. *Pro.* Quodnam dicis? *So.* Quaecunque magis ac
minus, vehementer atque remisse, nimisque, & huiusmodi quae-
dam admittunt, cuncta in unum infiniti genus reducenda sunt,
quemadmodum supra diximus, asserentes, omnia quae dividua
disperfaeque sunt, in unum oportere colligi, secundumque vim
unam, velut unam quandam naturam, signari. meministine?

δὲ τὰ ἐναντία πάντα δεχόμενα, πρῶτον μὲν τὸ ἴσον καὶ ἰσότητά· μετὰ δὲ τὸ ἴσον, τὸ διπλάσιον, καὶ πᾶν ὃ, τι περ ἂν πρὸς ἀριθμὸν ἀριθμὸς, ἢ μέτρον πρὸς μέτρον, ταῦτα ξύμπαντα εἰς τὸ πέρας ἀπολογιζόμενοι, καλῶς ἂν δοκοῖμεν δρᾶν τοῦτο; ἢ πῶς σὺ φήσ; ΠΡΩ. Κάλλιςά γε, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Εἶεν. τὸ δὲ τρίτον τὸ μικτὸν ἐκ τούτων ἀμφοῖν τίνα ἰδέαν φήσομεν ἔχειν; ΠΡΩ. Σὺ καὶ ἐμοὶ φράσεις, ὡς οἶμαι. ΣΩ. Θεὸς μὲν οὖν ἂν πέρ γε ἐμαῖς εὐχαῖς ἐπήκοος γίνηται τις θεῶν. ΠΡΩ. Εὐχου δὴ καὶ σκόπει. ΣΩ. Σκοπῶ. καὶ μοι δοκεῖ τις, ὦ Πρώταρχε, αὐτῶν φίλος ἡμῶν νῦν δὴ γεγόμενα. ΠΡΩ. Πῶς λέγεις τοῦτο; καὶ τίνι τεκμηρίῳ χρῆ; ΣΩ. Φράσω δηλονότι. σὺ δὲ μοι συνακολούθησον τῷ λόγῳ. ΠΡΩ. Λέγε μόνον. ΣΩ. Θερμότερον ἐφθεγγόμεθα νῦν δήπου τί καὶ ψυχρότερον. ἢ γάρ; ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Πρόσδες δὴ ξηρότερον καὶ ὑγρότερον αὐτοῖς, καὶ πλεόν καὶ ἔλαττον, καὶ ᾄττον καὶ βραδύτερον, καὶ μεῖζον καὶ σμικρότερον, καὶ ὀπίσα ἐν τῷ πρόσθεν τῆς τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον δεχομένης ἐτίθε-

Pro. Memini. So. Quae vero talia quaedam minime, sed horum contraria accipiunt omnia, primum quidem aequale ipsum atque aequalitatem: post aequale, & duplum, & singulas inde proportionales, quascunque ad numerum numerus, & ad mensuram mensura habet: haec, inquam, omnia in genus finiti referentes, rectene faceremus? quid ais ad haec? Pro. Praeclare, o Socrates. So. Esto. Tertium autem ex utrisque commixtum, quam ideam habere dicemus? Pro. Id mihi tu dices, ut arbitrator. So. Immo Deus: si modo quis Deus meas preces propitius exaudiat. Pro. Precare igitur, & contemplare. So. Contemplor sane, ac mihi videtur Deorum aliquis nobis amice nunc aspirasse. Pro. Quo pacto id ais? & qua coniectura uteris? So. Dicam plane: tu vero attentis auribus adsta. Pro. Dic modo. So. Calidiusne aliquid nunc & frigidius dicebamus? Pro. Certe. So. Adde praeterea siccus & humidus, plus ac minus, velocius atque tardius, maius & minus, ac denique quotcunque in superioribus ad naturam unam, magis minusve

- d. μεν εἰς ἓν φύσεως. ΠΡΩ. Τῆς τοῦ ἀπείρου λέγεις; ΣΩ. Ναί. συμμίγνυε δέ γε εἰς αὐτὴν τὸ μετὰ ταῦτα τὴν αὐτοῦ πέρατος γένναν. ΠΡΩ. Ποίαν; ΣΩ. Ἦν καὶ νῦν δὴ δέον ἡμᾶς, καθάπερ τὴν τοῦ ἀπείρου συνηγάγομεν εἰς ἓν, οὕτω καὶ τὴν τοῦ περατοειδοῦς συναγαγεῖν, οὐ συνηγάγομεν. ἀλλ' ἴσως καὶ νῦν ταυτὸν δράσθαι. τούτων ἀμφοτέρων συναγομένων καταφανῆς κἀκείνη γενήσεται. ΠΡΩ. Ποῖ καὶ πῶς λέγεις; ΣΩ. Τὴν τοῦ ἴσου καὶ διπλασίου, καὶ ὁπόση παύει πρὸς ἀλλήλας
- e. τάναντία διαφόρας ἔχοντα, σύμμετρα δὲ καὶ σύμφωνα ἐνδεῖσα ἀριθμὸν ἀπεργάζεται. ΠΡΩ. Μανθάνω. Φαίνῃ γάρ μοι λέγειν, μιγνύς ταῦτα, γενέσεις τινὰς ἐφ' ἐκάστων αὐτῶν συμβαίνειν. ΣΩ. Ὅρθῶς γὰρ φαίνομαι. ΠΡΩ. Λέγε τοῖνυν. ΣΩ. Ἄρ' οὐκ ἓν μὲν νόσοις ἢ τούτων ὀρθὴ κοινωνία τὴν ὑγιείας
- p. φύσιν ἐγέννησε; ΠΡΩ. Παντάπασι μὲν οὔν. ΣΩ. Ἐν δὲ ὀξεῖ
²⁶ καὶ βαρεῖ, καὶ ταχεῖ καὶ βραδεῖ, ἀπείροις οὔσιν, ἄρ' οὐ ταῦτα
 a. ἐγγιγνόμενα τὰ αὐτὰ ἅμα πέρασ τε ἀπειργάσατο, καὶ μουσικὴν ξύμπασαν τελεώτατα συνεσήσατο; ΠΡΩ. Μάλιστά γε. ΣΩ. Καὶ μὴν ἓν γε χειμῶσι καὶ πνίγεσιν ἐγγενομένη,

fufcipientem, redegimus. *Pro.* An infiniti naturam inquis? *So.* Etiam. in eam autem commisce posthac progeniem illam termini. *Pro.* Quam? *So.* Eam, quam cum deceret in unum colligere, quemadmodum illam infiniti collegeramus, nondum collegimus. at forte nunc idem ages. his quippe utrisque coactis, illa tertia continuo patefiet. *Pro.* Quam dicis, & quomodo? *So.* Aequalis & dupli progeniem, & quaecunque diversa quae sunt, contraria infestaque esse non finit, sed commensurata & consona reddens, numerum efficit. *Pro.* Intellego. dicere namque mihi videris, si ista miscentur, generationes quasdam ex eorum singulis eventuras. *So.* Et recte videor. *Pro.* Dic igitur. *So.* Nonne in morbis recta horum communio, sanitatis naturam genuit? *Pro.* Omnino. *So.* In acuto autem etiam & gravi, veloci & tardo, cum infinita sint, haec & terminum peperit, & perfectionem totius musicae praestitit. *Pro.* Praeclare. *So.* Quin etiam rigori & aestui tradita, id quod mul-

τὸ μὲν πολὺ λίαν καὶ ἀπειρον ἀφείλετο, τὸ δὲ ἔμμετρον καὶ ἅμα σύμμετρον ἀπειργάσατο. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ τούτων ὠραί τε καὶ ὅσα καλὰ πάντα ἡμῖν γέγονε, τῶν τε β. ἀπείρων καὶ τῶν πέρας ἔχόντων συμμιχθέντων. ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ; ΣΩ. Καὶ ἄλλὰ γε δὴ μυρία ἐπιλείπω λέγων ὅτιον μεθ' υγιείας κάλλος, καὶ ἰσχύν καὶ ἐν ψυχαῖς αὐτῶν πάμπολλα ἕτερα καὶ πάγκαλα. ὕβριν γάρ που καὶ ξύμπασαν πάντων πονηρίαν αὕτη κατιδοῦσα ἢ θεός, ὃ καλὸ Φίληβε, πέρας οὐδὲν οὔτε ἡδονῶν οὔτε πλησμονῶν ἐνὸν ἐν αὐτοῖς, νόμον καὶ τάξιν πέρας ἔχοντ' ἔθετο καὶ σὺ μὲν ἀποκνῆν ἐφης αὐτήν, ἐγὼ δὲ τούναντίον ἀποσῶσαι λέγω. σοὶ δὲ, ὦ Πρώταρχε, πῶς c. φαίνεται; ΠΡΩ. Καὶ μάλα, ὦ Σώκρατες, ἔμοιγε κατὰ νοῦν. ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ μὲν τρία ταῦτα εἶρημα, εἰ ξυνοεῖς. ΠΡΩ. Ἄλλ' οἶμαι κατανοεῖν ἐν μὲν γὰρ μοι δοκεῖς τὸ ἀπειρον λέγειν ἐν δὲ καὶ δεύτερον, τὸ πέρας, ἐν τοῖς οὖσι τρίτον δὲ οὐ σφόδρα κατέχω τί βούλει φράζειν. ΣΩ. Τὸ γὰρ πλῆθος σε, ὦ Ξαυμάσιε, ἐξέπληξε τῆς τοῦ τρίτου γενέσεως. καίτοι πολλὰ

tum & infinitum dicitur, abstulit, mensuratum autem & commensuratum efficit. *Pro.* Quidni? *So.* Ex iis igitur temperies anni, & quaecunque pulchra sunt, cuncta manarunt, infinitis invicem finitisque coeuntibus. *Pro.* Certe. *So.* Atque alia insuper innumerabilia praetermitto, veluti cum sanitate pulchritudinem atque robur: in animis quoque alia permulta atque praeclara. Petulantiam quippe & universam improbitatem dea haec animadvertens, o bone Philebe, omni termino voluptatum expletionisque carere, legem & ordinem, quibus terminus inest, iis apposuit: eamque tu sic infici ac perdi, ego contra servari dico. tibi vero, Protarche, quidnam videtur? *Pro.* Haec prorsus secundum meam sententiam sunt asserta. *So.* Nonne tria haec iam protuli, modo intelligas? *Pro.* At intelligere arbitror. Unum quidem infinitum asserere mihi videris: secundum vero, eorum quae sunt terminum. ac tertium illud quid dicere velis, haud satis teneo. *So.* Multitudo, o mirifice vir, generationis eius, tertium quod est, te stupefecit, quanquam &

- d. γε καὶ τὸ ἄπειρον παρέσχετο γένη ὅμως δ' ἐπισφραγισθέντα τῷ τοῦ μᾶλλον καὶ ἐναντίου γένει, ἐν ἐφάνη. ΠΡΩ. Ἀληθῆ. ΣΩ. Καὶ μὴν τόγε πέρασ οὔτε πολλὰ εἶχεν, οὔτ' ἐδυσκολαίνομεν, ὡς οὐκ ἦν ἐν φύσει. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν; ΣΩ. Οὐδαμῶς. ἀλλὰ τρίτον Φασί με λέγειν, ἐν τοῦτο τιθέντα τὸ τούτων ἐκγονον ἅπαν, γένεσιν εἰς οὐσίαν ἐκ τῶν μετὰ τοῦ πέρατος ἀπειργασμένων μέτρων. ΠΡΩ. Ἐμαθον. ΣΩ. Ἀλλὰ δὴ
- e. πρὸς τρισὶ τέταρτον τί ποτε ἔφαμεν εἶναι γένος σκεπτέου. κοινὴ δ' ἡ σκέψις, ὅρα γὰρ, εἴ σοι δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι, πάντα τὰ γιγνόμενα, διὰ τινα αἰτίαν γίγνεσθαι. ΠΡΩ. Ἐμοιογε. πῶς γὰρ ἂν χωρὶς τούτων γίγνοιτο; ΣΩ. Οὐκοῦν ἡ τοῦ ποιούτος φύσις οὐδὲν, πλὴν ὀνόματι, τῆς αἰτίας διαφέρει. τὸ δὲ ποιῶν καὶ τὸ αἴτιον, ὀρθῶς ἂν εἴη λεγόμενον ἓν. ΠΡΩ. Ὅρῳ.
- p. Ὅρῳ. ΣΩ. Καὶ μὴν τό γε ποιούμενον αὖ, καὶ τὸ γιγνόμενον, οὐδὲν, πλὴν ὀνόματι, καθάπερ τὸ νῦν δὴ, διαφέρουν εὐρήσομεν. ἢ πῶς; ΠΡΩ. Οὕτως. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἠγεῖται μὲν τὸ ποιῶν αἰεὶ κατὰ φύσιν, τὸ δὲ ποιούμενον ἐπακολουθεῖ γιγνόμενον ἐκείνῳ. ΠΡΩ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἄλλο ἄρα, καὶ οὐ ταυτὸν,

infinitum multa genera continebat: quae tamen genera ipsius magis minusve signata, unum apparuerunt. *Pro.* Vera narras. *So.* Verumtamen neque terminus multa continebat, nec indignabamur, quasi non esset unum natura. *Pro.* Quo enim modo? *So.* Nullo modo. sed tertium scito me dicere, unum hoc, quodcunque ex iis nascitur, generationem videlicet in essentiam, ex mensuris una cum termino constitutis. *Pro.* Intellexi. *So.* Ceterum quid praeter haec tria, quartum genus fit, discutiendum restat, communis autem ista disceptatio est. Vide enim, an non necessarium tibi videtur, quodcunque gignitur, per aliquam causam gigni? *Pro.* Mihi plane. quomodo enim absque ea fieret? *So.* Nonne efficientis natura nomine dumtaxat a causa differt; efficiensque & causa unum recte vocabuntur? *Pro.* Recte. *So.* Quin etiam factum ac genitum solo nomine discrepabunt. *Pro.* Certe. *So.* Praecedat quidem atque ducit natura semper quod efficiens est: quod vero factum est ab eo geni-

αἰτία τ' ἐστὶ, καὶ τὸ δουλεῦον εἰς γένεσιν αἰτία. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Οὐκοῦν τὰ μὲν γιγνόμενα, καὶ ἐξ ὧν γίγνεται, πάντα τὰ τρία παρέσχετο ἡμῖν γένη. ΠΡΩ. Καὶ μάλα. ΣΩ. Τὸ δὲ δὴ πάντα ταῦτα δημιουργοῦν, λέγωμεν τέταρτον τὴν **b.** αἰτίαν, ὡς ἱκανῶς ἕτερον ἐκείνων δεδηλωμένον. ΠΡΩ. Λέγωμεν γὰρ οὖν. ΣΩ. Ὅρθῶς μὴν ἔχει, διωρισμένων τῶν τεττάρων, ἐνὸς ἐκάστου μνήμης ἕνεκα ἐφεξῆς αὐτὰ καταριθμήσασθαι. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Πρῶτον μὲν τοίνυν ἄπειρον λέγω δεύτερον δὲ, πέρασ' ἔπειτ' ἐκ τούτων τρίτον μικτὴν καὶ γεγενημένην οὐσίαν τὴν δὲ τῆς μίξεως αἰτίαν καὶ γενέσεως, τετάρτην λέγω. Ἄρα μὴ πλημμελοῖμην ἂν τι; ΠΡΩ. Καὶ πῶς; **c.** ΣΩ. Φέρε δὴ, τὸ μετὰ τοῦδ' ἡμῖν τίς ὁ λόγος; καὶ τί ποτε βουλευθέντες εἰς ταῦτα ἀφικόμεθα; ἄρ' οὐ τὸδε ἦν; δευτερεῖα ἐζητοῦμεν πότερον ἡδονῆς γίγνοιτ' ἂν, ἢ Φρονήσεως. οὐχ οὕτως ἦν; ΠΡΩ. Οὕτω μὲν οὖν. ΣΩ. Ἄρ' οὖν νῦν, ἐπειδὴ ταῦτα οὕτω διειλόμεθα, καλλίονα ἂν ἴσως καὶ τὴν κρίσιν ἐπιτε-

tumque, ipsum sequitur. *Pro.* Profus. *So.* Non ergo idem, sed aliud, est causa, & quod ad generationem causae infervit. *Pro.* Quid prohibet? *So.* An non genita ipsa, & ex quibus gignuntur omnia, tria nobis genera praebuerunt? *Pro.* Maxime. *So.* Omnium autem istorum opificem quartum ponimus, causamque vocamus, utpote aliud quiddam quam illa ad sufficientiam demonstratum. *Pro.* Ponimus absque dubio. *So.* Verum iam decet, cum quatuor discreta sint, quo melius singulorum meminimus, singulatim illa dinumerare. *Pro.* Utique. *So.* Primum igitur, infinitum dico; secundum, terminum: tertium, mixtam ex iis genitamque essentiam: postremum, mixtionis generationisque causam, si quartum vocem, numquid errarem? *Pro.* Nullo pacto. *So.* Agedum vero, quae nobis deinde oratio superest? & quid potissimum inquirentes, huc digressi sumus? nonne id erat? Quaerebamus nempe, utri secundae tribuerentur, voluptatine, an sapientiae potius. an non ita? *Pro.* Ita certe. *So.* Postquam ista in hunc modum distinximus, nonne melius iudicabimus, cui prima, cuive secunda victoriae palma

- λεσαίμεθα πρώτου πέρι καὶ δευτέρου, περὶ ὧν δὴ τοπρῶτον
 d. ἠμφισβητήσαμεν; ΠΡΩ. Ἰσως. ΣΩ. Ἴθι δὴ, νικῶντα ἐθε-
 μέν που τὸν μικτὸν βίον ἡδονῆς τε καὶ φρονήσεως. ἦν οὕτω;
 ΠΡΩ. Ἦν. ΣΩ. Οὐκοῦν τοῦτον μὲν τὸν βίον ὀρῶμέν που τίς
 ἐστὶ καὶ ὁποίου γένους. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Καὶ μέρος γ'
 αὐτὸν φήσομεν εἶναι τοῦ τρίτου, οἴμαι, γένους. οὐ γὰρ ὁ δυοῖν
 τινῶν ἐστὶ μικτὸς ἐκεῖνος, ἀλλ' ὁ ξυμπάντων ἀπειρῶν ὑπὸ
 τοῦ πέρατος δεδεμένω. ὥστε ὀρθῶς ὁ νικηφόρος οὗτος βίος,
 μέρος ἐκείνου γίγνεται' ἄν. ΠΡΩ. Ὅρθότατα μὲν οὖν. ΣΩ.
 e. Εἶεν. τί δὲ ὁ σὸς, ὦ Φίληβε, ἡδὺς καὶ ἀμικτὸς ὧν, ἐν τίνι
 γένει τῶν εἰρημένων λεγόμενος, ὀρθῶς ἄν ποτε λέγοιτο; ὧδε
 δ' ἀπέκριναι μοι, πρὶν ἀποφύνασθαι. ΦΙ. Λέγε μόνον. ΣΩ.
 Ἡδονὴ καὶ λύπη πέρας ἔχεται; ἢ τῶν τὸ μᾶλλον τε καὶ ἤτ-
 τον δεχομένων ἐστίν; ΦΙ. Ναί. τὸ μᾶλλον, ὦ Σώκρατες. οὐ
 γὰρ ἄν ἡδονὴ πᾶν ἀγαθὸν ἦν, εἰ μὴ ἀπειρὸν ἐτύγχανε πεφυ-
 ρ. κὸς καὶ πληθεῖ καὶ τῷ μᾶλλον. ΣΩ. Οὐδέ γ' ἄν, ὦ Φίληβε,
 28
 a. λύπη πᾶν κακόν. ὥστ' ἄλλο τι νῶϊν σκεπτέον, ἢ τὴν τοῦ
 ἀπειροῦ φύσιν ὡς παρέχεται τι μέρος ταῖς ἡδοναῖς ἀγαθαῶ.

danda sit, ex iis quae supra in certamen venerunt? *Pro.* Forte.
So. Victricem sane posuimus, vitam ex voluptate & sapien-
 tia mixtam. *Pro.* Immo. *So.* Qualis igitur sit, & cuius generis
 haec vita, quodammodo cernimus. *Pro.* Cernimus. *So.* Pars
 nempe tertii generis. neque enim ex duobus quibusdam mix-
 tum illud est, sed ex infinitis omnibus termino devinctis. qua-
 propter merito victrix haec vita, illius pars erit. *Pro.* Et recte
 admodum. *So.* Eia, Philebe, dulcis illa tua ac simplex vita,
 ad quod praedictorum genus pertinere iure putabitur? Sic au-
 tem mihi, priusquam ea de re statuas, responde. *Phi.* Dic
 modo. *So.* Voluptas ac dolor terminum habent, an potius ex
 eorum genere sunt, quae magis minusve suscipiunt? *Phi.* Ita,
 ex iis, quae magis, o Socrates. neque enim voluptas omne
 bonum esset, nisi suapte natura, & secundum multitudinem,
 & secundum id quod magis, infinita existeret. *So.* At neque
 etiam dolor, o Philebe, omne malum. quamobrem aliud quid-

τούτων δὴ σοι τῶν ἀπεράντων γεγονὸς ἔσω. φρόνησιν δὲ καὶ ἐπισήμην καὶ νοῦν εἰς τί ποτε τῶν προειρημένων, ὦ Πρώταρχέ τε καὶ Φίλιβε, νῦν ζέυτες, οὐκ ἂν ἀσεβοῖμεν. οὐ γάρ μοι δοκεῖ σμικρὸς ἡμῖν ὁ κίνδυνος εἶναι καὶ κατορθώσασι καὶ μὴ περὶ τὸ νῦν ἐρωτώμενον. ΦΙ. Σεμνύνεις γὰρ, ὦ Σώκρατες, τὸν σαυτοῦ θεόν. ΣΩ. Καὶ γὰρ σὺ, ὦ ἑταῖρε, τὴν σεαυτοῦ τὸ **b.** δ' ἐρωτώμενον ὅμως ἡμῖν λεκτέον. ΠΡΩ. Ὅρθῶς τοι λέγει Σωκράτης, ὦ Φίλιβε καὶ αὐτῷ πεισέον. ΦΙ. Οὐκοῦν ὑπὲρ ἐμοῦ σὺ, Πρώταρχε, προήρησαι λέγειν; ΠΡΩ. Πάνυ γε. νῦν μέντοι σχεδὸν ἀπορῶ, καὶ δέομαί γε, ὦ Σώκρατες, αὐτόν σε ἡμῖν γενέσθαι προφήτην, ἵνα μηδὲν ἡμεῖς σοι περὶ τὸν ἀγωνιστὴν ἐξαμαρτάνοντες, παρὰ μέλος φθεγξώμεθά τι. ΣΩ. Πεισέον, ὦ Πρώταρχε. οὐδὲ γὰρ χαλεπὸν οὐδὲν ἐπιτάττεις. ἀλλ' **c.** ὄντως σε ἐγὼ, καθάπερ εἶπε Φίλιβος, σεμνύνων ἐν τῷ παιζειν ἐθορύβησα, νοῦν καὶ ἐπισήμην ἐρόμενος ὁποίου γένους εἶεν. ΠΡΩ. Παντᾶσιν γε, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν ῥάδιον.

deam nunc confiderare debemus, quam infiniti naturam, quod voluptatibus partem boni aliquam praebeat. enimvero ex iis indeterminatis vita illa tua fit. Sapientiam autem, scientiamque, & mentem, ad utrum eorum, quae diximus, potius, o Protarche atque Philebe, referemus, ne in pietatem a nobis peccetur? haud enim mediocre periculum est, recte secusve quod modo quaesitum est, explicuisse. *Phi.* Deum, o Socrates, tuum extollis. *So.* Et tu, o amice, deam tuam. verum ad id, quod quaesitum est, redeundum. *Pro.* Probe loquitur Socrates, o Philebe: eique est parendum. *Phi.* An non, o Protarche, pro me dicturum te promisisti? *Pro.* Maxime. nunc autem propemodum haesito, teque, ut esse nobis, o Socrates, propheta velis, obsecro: ne quid nos tibi, circa certatorem aberrantes, praeter melodiam canamus. *Phi.* Parendum, Protarche. nihil enim difficile iubes. *So.* Equidem Deum revera, ut Philebus inquit, extollens iocando te turbavi, interrogans cuiusnam generis mens & scientia essent. *Pro.* Maxime quidem, o Socrates. *So.* Facile tamen. omnes siquidem sapientes,

- πάντες γὰρ συμφωνοῦσιν οἱ σοφοὶ, ἑαυτοὺς οὕτω σεμνύνον-
τες, ὡς νοῦς ἐστὶ βασιλεὺς ἡμῖν οὐρανοῦ καὶ γῆς. καὶ ἴσως εὖ
λέγουσι. διὰ μακροτέρων δ', εἰ βούλει, τὴν σκέψιν αὐτοῦ τοῦ
d. γένους ποιησώμεθα. ΠΡΩ. Λέγ' ὅπως βούλει, μηδὲν μῆκος
ἡμῖν ὑπολογιζόμενος, ὦ Σώκρατες, ὡς οὐκ ἀπεχθισόμενος.
ΣΩ. Καλῶς εἶπες. ἀρξώμεθα δὲ πως ὧδε ἐπανερωτῶντες.
ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Πότερον, ὦ Πρώταρχε, τὰ ξύμπαντα, καὶ
τὸδε τὸ καλούμενον ὄλον, ἐπιτροπεύειν Φῶμεν τὴν τοῦ ἀλό-
γου καὶ εἰκῆ δύναμιν, καὶ τὰ ὅπη ἔτυχεν; ἢ τάναντία, καθά-
περ οἱ πρόσθεν ἡμῶν ἔλεγον, νοῦν καὶ φρόνησιν τινα θαυμα-
e. σὴν συντάττουσαν διακυβερνᾶν. ΠΡΩ. Οὐδὲν τῶν αὐτῶν, ὦ
θαυμάσιε Σώκρατες. ὃ μὲν γὰρ σὺ λέγεις νῦν, οὐδ' ὅσιον εἶναι
μοὶ φαίνεται. τὸ δὲ νοῦν πάντα διακοσμεῖν αὐτὰ φάναι, καὶ
τῆς ὕψεως τοῦ κόσμου, καὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἀστρων, καὶ
πάσης τῆς περιφορᾶς ἀξιον. καὶ οὐκ ἄλλως ἔγωγ' ἂν ποτε
περὶ αὐτῶν εἴποιμι, οὐδ' ἂν δοξάσαιμι. ΣΩ. Βούλει δῆτα καὶ
ἡμεῖς τοῖς ἔμπροσθεν ὁμολογουμένοις ξυμφήσωμεν, ὡς ταῦθ'
p. οὕτως ἔχει; καὶ μὴ μόνον οἰώμεθα δεῖν τ' ἀλλότρια ἄνευ κιν-
29

a. ita extollentes sese, consentiunt, intellectum esse coeli terrae-
que nobis regem. ac forte recte loquuntur. Quod si vis, hoc
genus diffusius examinemus. *Pro.* Dic arbitrato tuo, o Socra-
tes, nihil prolixitatem veritus: neque enim molestus eris. *So.*
Praeclare loqueris. hinc igitur interrogantes, exordiamur. *Pro.*
Unde? *So.* Utrum, o Protarche, dicendum est, universum hoc
agi ab irrationali quadam temerariaque, & fortuita potestate?
an contra, quemadmodum maiores nostri senserunt, ordine
quodam mentis & sapientiae mirabilis gubernari? *Pro.* Nihil
istorum, o admirande Socrates. nam quod modo dicebas,
profanum mihi videtur: fateri autem, mente omnia haec ex-
ornari, sententia quaedam, specie mundi, solisque, & lunae, ce-
terorumque siderum, & omnis denique coelestis circuitus digna
est: nec ego unquam de iis aliter loqui, aut sentire ausim. *So.*
Visne igitur quod a priscis assertum est, nos item confitea-
mur, haec videlicet ita sese habere? nec modo putemus, alia

δύνου λέγειν, ἀλλὰ καὶ συγκινδυνεύωμεν, καὶ μετέχωμεν τοῦ ψόγου, ὅταν ἀνὴρ δεινὸς φῆ ταῦτα μὴ οὕτως, ἀλλ' ἀτάκτως, ἔχει; ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐκ ἂν βουλοίμην; ΣΩ. Ἴθι δὴ, τὸν ἐπιόντα περὶ τούτων νῦν ἡμῖν λόγον ἄθρει. ΠΡΩ. Λέγε μόνον. ΣΩ. Τὰ περὶ τῆν τῶν σωμάτων φύσιν ἀπάντων τῶν ζώων, πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ πνεῦμα, καθαρῶμένου, καὶ γῆν, καθάπερ οἱ χειμαζόμενοι φασὶν, ὄντα ἐν τῇ συστάσει. ΠΡΩ. b. Καὶ μάλα. χειμαζόμεθα γὰρ ὄντως ὑπ' ἀπορίας ἐν τοῖς νῦν λόγοις. ΣΩ. Φέρε δὴ, περὶ ἑκάστου τῶν παρ' ἡμῖν λάβε τὸ τοιόνδε. ΠΡΩ. Ποῖον; ΣΩ. Ὅτι σμικρὸν τε τούτων ἕκαστον παρ' ἡμῖν ἔνεσι καὶ φαῦλον, καὶ οὐδαμῆ οὐδαμῶς εἰλικρινὲς ὄν, καὶ τὴν δύναμιν οὐκ ἀξίαν τῆς φύσεως ἔχον. ἐν ἐνὶ δὲ λαβῶν, περὶ πάντων νόει ταυτόν. οἶον, πῦρ ἔσι μὲν που παρ' ἡμῖν, ἔσι δ' ἐν τῷ παντί. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Οὐκοῦν σμικρὸν μὲν τι τὸ παρ' ἡμῖν καὶ ἀσθενὲς καὶ φαῦλον τὸ δ' ἐν τῷ παντί, c. πλῆθει τε θαυμαστὸν καὶ κάλλει καὶ πάσῃ δυνάμει τῇ περὶ τὸ πῦρ οὔσῃ. ΠΡΩ. Καὶ μάλα ἀληθὲς ὃ λέγεις. ΣΩ. Τί δέ;

sine periculo proferri non posse, verum etiam una cum illis vituperationis periculum subeamus, si quando vir aliquis durus ac vehemens, ista non sic, sed sine ordine ferri, contenderit? *Pro.* Quidni velim? *So.* Age igitur, eam quae nobis nunc hac de re sequitur, disputationem contemplare. *Pro.* Dic modo, *So.* Quae circa corpora viventium sunt, ignem, aquam, spiritum, atque terram, in compositione inesse conspiciamus, sed fluctuantium, ut aiunt, instar. *Pro.* Et maxime quidem. in iis enim sermonibus revera propter ambiguitatem fluctuamus. *So.* Ergo de unoquoque eorum, quae circa nos sunt, id accipe. *Pro.* Quidnam? *So.* Quod unumquodque horum apud nos exiguum ac vile, nec ullo modo sincerum, & integrum, nec vim natura sua dignam ferens. quod quidem in uno animadvertens, de reliquis omnibus idem existimato. velut ignis, est quidem apud nos, est etiam in universo. *Pro.* Est. *So.* Nonne ignis hic noster exiguus, imbecillus, & vilis: sed qui in universo inest, quantitate mirandus, & pulchritudine, & omni,

- τρέφεται καὶ γίγνεται ἐκ τούτου, καὶ ἄρχεται τὸ τοῦ παν-
 τὸς πῦρ ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῶν πυρός; ἢ τοῦναντίον ὑπ' ἐκείνου τό,
 τ' ἐμὸν καὶ τὸ σὸν καὶ τὸ τῶν ἄλλων ζώων ἅπαντ' ἴσχει ταῦ-
 τα; ΠΡΩ. Τοῦτο μὲν οὐδ' ἀποκρίσεως ἄξιον ἐρωτᾷς. ΣΩ.
- d. Ὁρθῶς. ταῦτά γ' ἂν ἐρεῖς, οἶμαι, περὶ τε τῆς ἐν τοῖς ζώοις
 γῆς τῆς ἐνθάδε καὶ τῆς ἐν τῷ παντί, καὶ τῶν ἄλλων δὴ, ὅσων
 ἠρώτησα ὀλίγον ἐμπροσθεν. οὕτως ἀποκρινῆ; ΠΡΩ. Τίς γὰρ
 ἀποκρινόμενος ἄλλως, ὑγιαίνων ἂν ποτε φανείη; ΣΩ. Σχε-
 δὸν οὐδ' ὅστισοῦν. ἀλλὰ τὸ μετὰ τοῦτο ἐξῆς ἔπου. πάντα γὰρ
 ἡμεῖς ταῦτα τὰ νῦν δὴ λεχθέντα, ἄρ' οὐκ εἰς ἐν συγχείμενα
 ἰδόντες ἐπωνομάσαμεν σῶμα, ΠΡΩ. Τί μῆν; ΣΩ. Ταυτόν
- e. δὴ λάβε καὶ περὶ τοῦδε, ὃν κόσμον λέγομεν. διὰ τὸν αὐτὸν γὰρ
 τρόπον ἂν εἴη που σῶμα σύνθετον ὃν ἐκ τῶν αὐτῶν. ΠΡΩ.
 Ὁρθότατον λέγεις. ΣΩ. Πότερον οὖν ἐκ τούτου τοῦ σώμα-
 τος ὅλως τὸ παρ' ἡμῶν σῶμα, ἢ ἐκ τοῦ παρ' ἡμῶν τοῦτο τρέ-
 φεται τε, καὶ ὅσα νῦν δὴ περὶ αὐτῶν εἶπομεν, εἴληφέ τε καὶ
 ἔχει; ΠΡΩ. Καὶ τοῦδ' ἕτερον, ὃ Σώκρατες, οὐκ ἄξιον ἐρω-
 τήσεως. ΣΩ. Τί δὲ τόδε ἄρα ἄξιον; ἢ πῶς ἐρεῖς; ΠΡΩ. Λέ-

P.
30
a.

quae ad ignem pertinet, potestate? *Pro.* Vera nimium loque-
 ris. *So.* An vero alitur, & fit, & regitur ab igni nostro mundi
 totius ignis: vel contra & meus, & tuus, & animantium reli-
 quorum, omnis ab illo? *Pro.* Haec responsione digna non sunt.
So. Recte. Eadem quoque de animalium ac mundi terra, opinor,
 diceres: & de aliis omnibus, quae paulo supra quaesivimus, si-
 militer responderes? *Pro.* Quisnam respondens aliter, sanae
 mentis aestimetur? *So.* Nemo forsitam. Sed iam ad reliqua.
 omnia quippe nunc dicta, in unum composita contuentes, cor-
 pus appellamus. *Pro.* Quidni? *So.* Idem quoque de hoc, quem
 mundum dicimus, accipe. eadem siquidem ratione corpus est,
 ex eisdem compositum. *Pro.* Rectissime loqueris. *So.* Utrum
 ex hoc corpore nostrum corpus omnino, vel contra ex nostro
 illud nutritur, & quaecunque paulo ante memoravimus, sus-
 cepit & habet? *Pro.* Neque hoc etiam alterum, o Socrates,
 responsione dignum est. *So.* Sed alterum, estne dignum, an

γε τὸ ποῖον. ΣΩ. Τὸ παρ' ἡμῶν σῶμα ἄρ' οὐ ψυχὴν φήσομεν ἔχειν; ΠΡΩ. Δῆλον ὅτι φήσομεν. ΣΩ. Πόθεν, ὦ Φίλε Πρώταρχε, λαβὸν, εἴπερ μὴ τόγε τοῦ παντὸς σῶμα ἔμψυχον ὄν ἐτύγχανε, ταυτὰ γε ἔχον τούτῳ, καὶ ἐτι καλλίονα; ΠΡΩ. Δῆλον, ὡς οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐ γὰρ που δοκοῦμέν γε, ὦ Πρώταρχε, τὰ τέτταρα ἐκεῖνα, πέρασ, καὶ ἄπειρον, καὶ κοινόν, καὶ τὸ τῆς αἰτίας γένος, ἐν ἅπασι τέ- b.
ταρτον ἐνὸν τοῦτο, ἐν μὲν τοῖς παρ' ἡμῶν ψυχὴν τε παρέχον, καὶ σῶμα σκιὰν ἐμποιοῦν, καὶ πταίσαντος σώματος ἰατρικὴν, καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλα συντιθὲν καὶ ἀκούμενον, πᾶσαν καὶ παντοίαν σοφίαν ἐπικαλεῖσθαι. τῶν δ' αὐτῶν τούτων ὄντων ἐν ὄλῳ τε οὐρανῷ, καὶ κατὰ μεγάλα μέρη, καὶ πρᾶτέτι καλῶν καὶ εἰλικρινῶν, ἐν τούτοις δ' οὐκ ἄρα μεμηχανῆσθαι τὴν τῶν καλλίστων καὶ τιμιωτάτων φύσιν. ΠΡΩ. Ἄλλ' οὐδαμῶς c.
τοῦτό γ' ἂν λόγον ἔχοι. ΣΩ. Οὐκοῦν, εἰ μὴ τοῦτο, μετ' ἐκείνου τοῦ λόγου ἂν ἐπόμενοι, βέλτιον λέγοιμεν, ὡς ἔστιν, ἃ πολ- λάκις εἰρήκαμεν, ἄπειρόν τε ἐν τῷ παντὶ πολὺ καὶ πέρασ ἰκα-

non? *Pro.* Dic, quod? *So.* Nostrum corpus animam habere fatebimur? *Pro.* Constat. *So.* Undenam, o amice Protarche, suscepit, nisi universi corpus, quod eadem quae & nostrum, ac etiam praestantiora continet, animam habeat? *Pro.* Constat. Aliunde nequaquam. *So.* Neque enim existimandum, o Protarche, quatuor illa, terminum, infinitum, mixtum, & causae genus, in iis quartum cunctis existens, quod iis quidem quae apud nos sunt, animam corpusque praebet, dum imprimis umbram, labefactoque corpore remedia parat, & in aliis alia constituit atque restituit, omnem omnis generis sapientiam vocitari: cumque eadem haec universo coelo eiusque partibus amplioribus insint, quae puriores praestantioresque existunt, in eis tamen praeclarissimorum pretiosissimorumque naturam minime reperiri. *Pro.* Nullam profecto rationem id haberet. *So.* Quamobrem rationem illam ulterius prosequentes melius diceremus, ut saepenumero diximus, infinitum profus in hoc universo consistere, sufficientemque terminum causam-

- γόν' καί τις ἐπ' αὐτοῖς αἰτία οὐ φαύλη, κοσμοῦσά τε καὶ συν-
τάπτουσα ἐνιαυτούς τε καὶ ὥρας καὶ μῆνας, σοφία καὶ νοῦς
λεγομένη δικαιοτάτ' ἄν. ΠΡΩ. Δικαιοτάτα δῆτα. ΣΩ. Σο-
φία μὴν καὶ νοῦς ἄνευ ψυχῆς οὐκ ἄν ποτε γενοῖσθην. ΠΡΩ.
- d. Οὐ γὰρ οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐν μὲν τῇ τοῦ Διὸς ἐρεῖς φύσει βα-
σιλικὴν μὲν ψυχὴν, βασιλικὸν δὲ νοῦν ἐγγίγνεσθαι, διὰ τὴν
τῆς αἰτίας δύναμιν ἐν δὲ ἄλλοις ἄλλα καλὰ, καθότι Φίλον
ἐκάσσοις λέγεσθαι. ΠΡΩ. Μάλα γε. ΣΩ. Τοῦτον δὲ τὸν λό-
γον ἡμᾶς μήτι μάτην δόξης, ὧ Πρωτάρχε, εἰρηκέναι. ἀλλ'
ἔσι τοῖς μὲν πάλαι ἀποφθναμένοις, ὡς αἰεὶ τοῦ παντὸς νοῦς
ἄρχει, ξύμμαχος ἐκείνοις. ΠΡΩ. Ἐσι γὰρ οὖν. ΣΩ. Τῇ δὲ
γε ἐμῇ ζητήσῃ πεπορικῶς ἀπόκρισιν, ὅτι νοῦς ἔσι γενοῦσης
- e. τοῦ πάντων αἰτίου λεχθέντος τῶν τεττάρων, ὧν ἦν ἡμῖν ἐν
τοῦτο. ἔχεις γὰρ δήπου νῦν ἡμῶν ἤδη τὴν ἀπόκρισιν. ΠΡΩ.
Ἔχω καὶ μάλα ἱκανῶς. καίτοι με ἀποκρινάμενος ἔλαθες.
ΣΩ. Ἀνάπαυλα γὰρ τῆς σπουδῆς, ὧ Πρωτάρχε, γίνεται
ἐνίοτε ἢ παιδιά. ΠΡΩ. Καλῶς εἶπες. ΣΩ. Νῦν δήπου, ὧ

que illis haud ignobilem semper adesse, ornantem disponentem-
que horas & menses & annos, mentem & sapientiam merito
nuncupatam. *Pro. Merito. So.* Sapientia vero atque mens,
absque anima nunquam sunt. *Pro. Nunquam certe. So.* Ergo
in Iovis ipsius natura regiam animam, regiamque mentem in-
esse propter vim causae confiteberis: & in aliis item alia pul-
chra, ut illorum cuique dici placet. *Pro. Maxime. So.* Prae-
cedentem, o Protarche, sermonem nequaquam temere induc-
tum putes: eorum enim, qui olim mentem omni modo prae-
fidere ostenderunt, sententiam adiuvat. *Pro. Sane. So.* Meae
vero petitioni responsum porrigit, quod mens est progenies
quaedam eius causae, quae causa dicitur omnium, quaeque est
ex quatuor his, quae sunt relata, unum quiddam. Habes iam
igitur nostram expositionem. *Pro. Habeo, & sufficienter qui-
dem. quanquam cum antea idem responderis, non intellexi.*
So. Remissio quaedam studii, o Protarche, saepenumero iocus
est. *Pro. Praeclare loqueris. So.* Nunc igitur, o amice, in quo

ἔταϊρε, οὗ μὲν γένους ἐστὶ, καὶ τίνα ποτὲ δύναμιν κέντηται, p.
 σχεδὸν ἐπιεικῶς ἡμῖν ταυῦν δεδήλωται. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ³¹
 ΣΩ. Καὶ μὴν ἡδονῆς γε ὡσαύτως πάλαι τὸ γένος ἐφάνη. a.
 ΠΡΩ. Καὶ μάλα. ΣΩ. Μεμνώμεθα δὴ καὶ ταῦτα περὶ ἀμ-
 φοῖν ὅτι νοῦς μὲν αἰτίας ἦν συγγενῆς, καὶ τούτου σχεδὸν
 τοῦ γένους ἡδονῆ δὲ, ἀπειρός τε αὐτῇ, καὶ τοῦ μήτε ἀρχὴν,
 μήτε μέσα, μήτε τέλος ἀφ' ἑαυτοῦ ἐν ἑαυτῷ ἔχοντας, μηδὲ
 ἔξοτός ποτε γένους. ΠΡΩ. Μεμνησόμεθα πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. b.
 Δεῖ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο, ἐν ᾧ τέ ἐσιν ἐκάτερον αὐτοῖν καὶ διὰ
 τί πάθος γίγνεσθον, ὅπότεν γίγνησθον, ἰδεῖν ἡμᾶς πρῶτον
 τὴν ἡδονήν. ὡσπερ τὸ γένος αὐτῆς πρότερον ἐβαστανίσαμεν,
 οὕτω καὶ ταῦτα πρότερα. λύπης δ' αὖ χωρὶς τὴν ἡδονὴν οὐκ
 ἂν ποτε δυναίμεθα ἰκανῶς βαστανίσαι ἀλλ' εἰ ταύτη χρῆ
 πορεύεσθαι, ταύτη πορευώμεθα. ἄρ' οὖν σοι, καθάπερ ἐμοί,
 φαίνεται τῆς γενέσεως αὐτῶν πέρι; ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ.
 Ἐν τῷ κοινῷ μοι γένοι φαίνεσθον ἅμα λύπη τε καὶ ἡδονή c.
 γίγνεσθαι κατὰ φύσιν. ΠΡΩ. Κοινὸν δέ γε, ᾧ φίλε Σώκρα-

genere fit, quamque habeat vim, satis propemodum monstra-
 tum est. *Pro.* Omnino. *So.* Quin etiam similiter voluptatis ge-
 nus iam pridem patuit. *Pro.* Nimirum. *So.* Reminiscamur iam
 & horum circa utraque, Quod mens quidem causae cognita,
 eiusdemque cum illa generis ferme erat: voluptas autem infi-
 nita, eiusque generis quod nec principium, nec medium, ne-
 que finem in se ipso suapte natura continet, aut aliquando con-
 tinebit. *Pro.* Quidni reminiscamur? *So.* Oportet itaque post-
 hac, in quo horum utrumque consistit, & propter quam pas-
 sionem fit, quoties fit, advertere. utque voluptatis primo ge-
 nus ipsum investigavimus, sic & ista circa illam primo nunc
 inquiremus. seorsum tamen a dolore voluptatem sufficienter
 examinare non possumus. *Pro.* Si hac gradiendum est, hac
 utique gradiamur. *So.* Num igitur idem tibi, quod mihi, de ho-
 rum generatione videtur? *Pro.* Quid istud? *So.* Comuni
 eodemque in genere secundum naturam dolor & voluptas esse
 videntur, *Pro.* Hoc commune genus, amice Socrates, reducit

- τες, ὑπομίμνησκε ἡμᾶς τί ποτε τῶν προειρημένων βούλει δη-
λοῦν. ΣΩ. Ἐσαι ταῦτ' εἰς δύναμιν, ὡς θαυμάσιε. ΠΡΩ. Κα-
λῶς εἶπες. ΣΩ. Κοινὸν τοίνυν ὑπακούωμεν, ὃ δὴ τῶν τεττάρων
τρίτον ἐλέγομεν ὃ μετὰ τὸ ἄπειρον καὶ πέρας ἔλεγες· ἐν ᾧ καὶ
ὑγίειαν, οἴματι δὲ καὶ ἀρμονίαν, ἐτίθεσο. ΠΡΩ. Κάλλις εἶπες.
- d. ΣΩ. Τὸν νοῦν δὲ ὀτιμάλις ἤδη πρόσεχε. ΠΡΩ. Λέγε μόνον.
ΣΩ. Λέγω τοίνυν, τῆς ἀρμονίας μὲν λυομένης ἡμῖν ἐν τοῖς
ζώοις, ἅμα λύσειν τῆς φύσεως καὶ γενέσειν ἀληθοῦν ἐν τῷ
τότε γίνεσθαι χρόνῳ. ΠΡΩ. Πάνυ λέγεις εἰκός. ΣΩ. Πάλιν
δὲ ἀρμοστομένης τε καὶ εἰς τὴν αὐτῆς φύσιν ἀπιούσης, ἡδονὴν
γίνεσθαι λεκτέον, εἰ δεῖ δι' ὀλίγων περὶ μεγίστων ὀτιμάχιστα
- e. ῥηθῆναι. ΠΡΩ. Οἴμαι μὲν σε ὀρθῶς λέγειν, ὡς Σωκράτες· ἐμ-
φανέστερον δὲ ἔτι τὰ αὐτὰ ταῦτα πειρώμεθα λέγειν. ΣΩ.
Οὐκοῦν τὰ δημόσια σου καὶ περιφανῆ ῥᾶξον συνοεῖν. ΠΡΩ.
Ποία; ΣΩ. Πείνη μὲν σου, λύσις καὶ λύπη; ΠΡΩ. Ναί.
ΣΩ. Ἐδωδῆ δὲ, πλήρωσις γιγνομένη πάλιν, ἡδονή. ΠΡΩ.
Ναί. ΣΩ. Δίψος δ' αὖ φθορὰ καὶ λύπη καὶ λύσις ἢ δὲ τοῦ

nobis in memoriam, quidnam ex iis quae supra distincta sunt, intelligi velis. *So.* Pro viribus, o mirifice vir, id agam. *Pro.* Bene inquis. *So.* Commune igitur intelligamus, quod ex quatuor tertium numeravimus. *Pro.* An quod post infinitum finitumque locasti, in quo sanitatem & harmoniam, ut arbitror, collocasti? *So.* Recte dicis. sed nunc maxime mentem adhibe. *Pro.* Dic igitur. *So.* Harmonia soluta in animantibus, una naturae solutionem generationemque dolorum eo in tempore fieri dico. *Pro.* Consentaneum. *So.* Rursus harmonia temperata, & in sui naturam protinus restituta, voluptatem fieri dicendum est, si modo res maximae verbis paucis concludendae sunt. *Pro.* Reor equidem, te recte, o Socrates, dicere. clarius tamen exprimere eadem adnitendum. *So.* An non vulgaris & notissima, cognitu facilia sunt? *Pro.* Quae nam ista? *So.* Fames quidem, solutio est atque molestia. *Pro.* Est. *So.* Comestio vero, repletio atque voluptas. *Pro.* Ita. *So.* Sitis rursus, corruptio, solutioque & dolor. vis autem, humore quod

ὕγρῳ πάλιν τὸ ξηρανθὲν πληροῦσα δύναμις, ἡδονή. διάκρισις p.
 δέ γ' αὐ καὶ διάλυσις, ἢ παρὰ φύσιν τοῦ πύργου πάθη, λύ- 32
 πη κατὰ φύσιν δὴ πάλιν ἀπόδοσις τε καὶ ψύξις, ἡδονή. ΠΡΩ. a.
 Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Καὶ ῥίγους ἢ μὲν παρὰ φύσιν τοῦ ζώου
 τῆς ὑγρότητος πῆξις, λύπη πάλιν δ' εἰς ταυτὸν ἀπίοντων καὶ
 διακρινομένων, ἢ κατὰ φύσιν ὁδός, ἡδονή. καὶ ἐνὶ λόγῳ σκόπει
 εἴ σοι μέτριος ὁ λόγος, ὃς ἂν φῆ τὸ ἐκ τῆς ἀπειρου καὶ πέρα-
 τος κατὰ φύσιν ἐμψυχον γεγονὸς εἶδος, (ὅπερ ἔλεγον ἐν τῷ b.
 πρόσθεν) ὅταν μὲν τοῦτο φθείρηται, τὴν μὲν φθορὰν, λύπην
 εἶναι, τὴν δ' εἰς τὴν αὐτῶν οὐσίαν ὁδὸν, ταύτην δ' αὐ πάλιν
 τὴν ἀναχώρησιν πάντων, ἡδονήν. ΠΡΩ. "Ἐσω. δοκεῖ γάρ μοι
 τύπον γέ τινα ἔχειν. ΣΩ. Τοῦτο μὲν τοίνυν ἐν εἶδος τιθώμεθα
 λύπης τε καὶ ἡδονῆς ἐν τούτοις τοῖς πάθεσιν ἐκατέροις. ΠΡΩ.
 Κεῖσθω. ΣΩ. Τίθει τοίνυν αὐτῆς τῆς ψυχῆς κατὰ τὸ τούτων c.
 τῶν παθημάτων προσδόκημα, τὸ μὲν πρὸ τῶν ἡδέων ἐλπίζό-
 μενον, ἡδὺ καὶ θαρραλέον τὸ δὲ πρὸ τῶν λυπηρῶν, φοβερὸν
 καὶ ἀλγεινόν. ΠΡΩ. "Ἐσι γὰρ οὖν τοῦθ' ἡδονῆς καὶ λύπης

arefactum est reficiens, voluptas est. discretio insuper & dis-
 solutio, praeter naturam aestu quodam effecta, molestia. at se-
 cundum naturam restitutio refrigeratioque, voluptas. *Pro.* Pror-
 fus. *So.* Concretio quoque humoris, praeter animalis naturam
 frigore facta, dolor. contra humido liquefcente, & in suam
 redeunte naturam, reditus iste voluptas. Ac summatim confi-
 dera, num toleranda tibi haec oratio videatur: Quoties corrup-
 pitur animata species, ex infinito & termino secundum naturam,
 ut in superioribus diximus, genita, eiusmodi corruptio dolor
 est: cum vero haec in essentiam suam refluunt, regressum hunc
 dicimus voluptatem. *Pro.* Esto. videtur enim hoc mihi ad-
 modum verisimile. *So.* Hanc unam itaque voluptatis & do-
 loris speciem in iis passionibus utrisque ponamus. *Pro.* Pona-
 tur. *So.* Pone igitur expectationem harum in anima passio-
 num: expectationem inquam, quae voluptaria antecedit, spe-
 rantem, gaudentem, atque securam: quae vero molesta, for-
 midolosam ac moestam. *Pro.* Est igitur haec voluptatis & do-

- ἕτερον εἶδος, τὸ χωρὶς τοῦ σώματος, αὐτῆς τῆς ψυχῆς διὰ προσδοκίαν γιγνόμενον. ΣΩ. Ὅρθως ὑπέλαβες. ἐν γὰρ τούτοις, οἶμαι, κατὰ γε τὴν ἐμὴν δόξαν, εἰλικρινέσι τε ἑκατέροις γιγνομένοις, ὡς δοκεῖ, καὶ ἀμίκτοις, λύπης τε καὶ ἡδονῆς, ἐμφανὲς ἔσεσθαι τὸ περὶ τὴν ἡδονήν, πότερον ὅλον ἐστὶ τὸ γένος ἀσπασόν· ἢ τοῦτο μὲν ἑτέρῳ τινὶ τῶν προειρημένων δοτέον ἡμῖν γενῶν, ἡδονῆ τε καὶ λύπῃ· καθάπερ θερμῶ καὶ ψυχρῶ καὶ πᾶσι τοῖς τοιοῦτοις, τοτὲ μὲν ἀσπασέον αὐτὰ, τοτὲ δὲ οὐκ ἀσπασέον ὡς ἀγὰ ἀλλὰ μὲν οὐκ ὄντα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἕνια δεχόμενα τὴν τῶν ἀγαθῶν ἔστιν ὅτε φύσιν. ΠΡΩ. Ὅρθότατα λέγεις, ὅτι ταύτη πῃ δεῖ διαθρηνηθῆναι τὸ νῦν μεταδιωκόμενον. ΣΩ. Πρῶτον μὲν τοίνυν τόδε ξυνοιδῶμεν, ὡς εἴπερ ὄντως
- d. ἐστὶ τὸ λεγόμενον, διαφθειρομένων μὲν αὐτῶν ἀλγηδῶν, ἀνασασσομένων δὲ, ἡδονῆ τῶν μῆτε διαφθειρομένων, μῆτε ἀνασασσομένων, ἐννοήσωμεν περὶ τίνα ποτὲ ἔξιν δεῖ τότε ἐν ἐκάστοις εἶναι τοῖς ζώοις, ὅταν οὕτως ἴσχη. σφόδρα δὲ προσέχων τὸν νοῦν εἰπέ· ἄρ' οὐ πᾶσα ἀνάγκη, πᾶν ἐν τῷ τότε χρόνῳ ζῶον μῆτε τι λυπεῖσθαι, μῆτε ἡδεσθαι, μῆτε μέγα, μῆτε

loris species alia, seorsum a corpore ex solius animae expectatione profecta. So. Recte accepisti. In iis utique, ut mea fert opinio, utrisque sinceris existentibus, nec mixtis, voluptate videlicet atque dolore, liquido discernemus, num voluptatis univsum genus amandum sit, an hoc potius cuiquam ex antedictis attribuendum: voluptati vero atque dolori, ceu calido & frigido, ceterisque talibus competat, ut interdum amanda sint, alias non amanda: utpote quae bona minime sint, sed quandoque certum aliquid suscipientia, naturam boni sequantur. Pro. Recte ais oportere sic incedere, qui talia perscrutatur. So. Primum igitur id inspiciamus: si verum est quod dicebatur, peremptis illis dolorem, salvis voluptatem sequi: cum neque intereunt, neque etiam conservantur, quam potissimum habitudinem tunc singulis animalibus tribuere debeamus. Intentus itaque animo mihi responde, num tibi necessarium videatur, quodlibet animal eo ipso tempore nullo modo vel lae-

σμικρόν; ΠΡΩ. Ἀνάγκη μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν ἔστι τις τρίτη ἡμῶν ἢ τοιαύτη διάθεσις παρά τε τὴν τοῦ χαίροντος, καὶ ^{p.} παρά τὴν τοῦ λυπουμένου. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Ἄγε δὴ τοι- ³³ ^{a.} νυν, ταύτης προθυμοῦ μεμνήσθαι. πρὸς γὰρ τὴν τῆς ἡδονῆς κρίσιν οὐ σμικρὸν μεμνήσθαι ταύτην ἔσθ' ἡμῖν, ἢ μὴ. βραχὺ δέ τι περὶ αὐτῆς, εἰ βούλει, διαπεράνωμεν. ΠΡΩ. Λέγε ποῖον. ΣΩ. Τῷ τὸν τοῦ φρονεῖν ἐλομένῳ βίον οἶσθ' ὡς τοῦτον τὸν τρόπον οὐδὲν ἀποκωλύει ζῆν. ΠΡΩ. Τὸν τοῦ μὴ χαίρειν, μηδὲ λυπεῖσθαι, λέγεις; ΣΩ. Ἐρρήθη γάρ που τότε ἐν τῇ παρα- ^{b.} βολῇ τῶν βίων, μηδὲν δεῖν μήτε μέγα μήτε σμικρὸν χαίρειν τῷ τὸν τοῦ νοεῖν καὶ φρονεῖν βίον ἐλομένῳ. ΠΡΩ. Καὶ μάλα οὕτως ἐρρήθη. ΣΩ. Οὐκοῦν οὕτως ἂν ἐκείνῳ γε ὑπάρχουσι καὶ ἴσως οὐδὲν ἀτοπον, εἰ πάντων τῶν βίων ἐστὶ θεϊότατος. ΠΡΩ. Οὐκοῦν εἰκόσ γε, οὔτε χαίρειν θεοῦς, οὔτε τὸ ἐναντίον. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν οὐκ εἰκόσ. ἀσχημον γοῦν αὐτῶν ἐκάτερον γιγ- νόμενόν ἐστιν. ἀλλὰ δὴ τοῦτο μὲν ἔτι καὶ εἰσαυθις ἐπισκεψώ- μεθα, εἰὰν πρὸς λόγον τι ἦ καὶ τῷ νῶ πρὸς τὰ δευτερεῖα, ^{c.} εἰὰν μὴ πρὸς τὰ πρωτεῖα δυνάμεθα προσδεῖναι, προσδήσομεν.

tari vel angi. *Pro.* Necessarium certe. *So.* Est ergo status hic tertius praeter moerentis & gaudentis affectum. *Pro.* Est profecto. *So.* Agedum, huius meminisse conare. ad diiudicandam siquidem voluptatem, reminisci, vel non, permultum refert. brevibus tamen aliquid de ipsa, si vis, perstringamus. *Pro.* Diccas ergo, quid istud? *So.* Eum, qui contemplationis vitam eligit, nihil ita vivere prohibet. *Pro.* Seorsum a laetitia, & molestia, dicis? *So.* Dictum enim in cuiusque vitae comparatione, virum contemplationi deditum nihil ulla ex parte vel gaudere, vel angi. *Pro.* Omnino sic dictum. *So.* Nonne sic illi convenit? ac forte nil mirum esset, si vita haec ceterarum omnium divinissima sit. *Pro.* An absurdum est deos gaudere, vel contra tristari? *So.* Absurdum omnino. indecens enim utrumque est. at hoc deinceps investigemus, si quid ad hanc disputationem conferat: ac menti ad secundas victoriae partes, si minus ad primas licet, accommodemus. *Pro.* Recte

- ΠΡΩ. Ὁρθότατα λέγεις. ΣΩ. Καὶ μὴν τόγε ἕτερον εἶδος τῶν ἡδονῶν, ὃ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἔφαμεν εἶναι, διὰ μνήμης πᾶν ἐσι γεγονός. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Μνήμην, ὡς ἔοικεν, ὃ, τι ποτέ ἐσι, πρότερον ἀναληπτέον· καὶ κινδυνεύει πάλιν ἔτι πρότερον αἰσθησιν μνήμης, εἰ μέλλει περὶ ταῦθ' ἡμῖν κατὰ τρόπον φανερά πη γενήσεσθαι. ΠΡΩ. Πῶς φῆς; ΣΩ. Θεὸς τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν ἐκάσποτε παθημάτων, τὰ μὲν, ἐν τῷ σώματι κατασβεννύμενα, πρὶν ἐπὶ τὴν ψυχὴν διεξελθεῖν, ἀπαθῆ ἐκεῖνην ἔασαντα· τὰ δὲ, δι' ἀμφοῖν ἰόντα, καὶ τινα ὥσπερ σεισμὸν ἐντιθέντα ἰδίῳ τε καὶ κοινῷ ἐκατέρῳ. ΠΡΩ. Κεῖσθω. ΣΩ. Τὰ μὲν δὴ μὴ δι' ἀμφοῖν ἰόντα, εἰάν τὴν ψυχὴν ἡμῶν φῶμεν λαμβάνειν, τὰ δὲ, δι' ἀμφοῖν, μὴ λαμβάνειν, ἄρ' ὀρθότατα ἐροῦμεν; ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Τὸ τοίνυν λεληθέναι, μηδαμῶς ὑπολάβῃς, ὡς λέγω, λήθης ἐνταυθά που γένεσιν. ἐσι γὰρ λήθη, μνήμης ἕξοδος· ἢ δ' ἐν τῷ λεγομένῳ νῦν, οὐπω γέγονε. τοῦ δὲ μήτε ὄντος, μήτε γεγονότος πως, γίνεσθαι φάναι τινα ἀποβολὴν, ἄτοπον. ἢ γάρ; ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Τὰ τοίνυν ὀνόματα μετέβαλε μάγον. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Ἄν-

loqueris. So. Atqui altera species voluptatum, quam animae propriam assignavimus, omnis memoria constat. Pro. Quo pacto? So. Primum, quid memoria sit, expendendum videtur: quin etiam fortasse quid memoriae sensus, si planius haec elucidari velimus. Pro. Quo pacto inquis? So. Pone, ex omnibus corporis passionibus quasdam in corpore prius extinctas, quam in animam transfluant, passione vacuam dimittentes: alias per utrumque diffusas & quandam quasi concussionem, tam propriam, quam communem utrique, pariter inferentes. Pro. Ponantur. So. Et passiones per utrumque minime propagatas, si latere dixerimus animam, & per utrumque manantes innotescere animae, an recte dicemus? Pro. Certe. So. Ipsum ergo latere, nullo modo ut hic oblivionis generationem esse existines. Est enim oblivio memoriae exitus. ea vero in iis, quae modo dicebantur, nondum erat. Eius autem quod nec est, nec fuit, iacturam fieri aliquam, absurdum. Pro. Absurdum. So. Nomi-

τι μὲν τοῦ λεληθέναι τὴν ψυχὴν, ὅταν ἀπαθῆς αὐτὴ γίγνηται τῶν σεισμῶν τῶν τοῦ σώματος, ἢ νῦν λήθην καλεῖς, ἀναισθησίαν ἐπουμάσῃ. ΠΡΩ. Ἐμαθόν. ΣΩ. Τῷ δὲ ἐν ἐνὶ p. πάθει τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα κοινῇ γιγνόμενον, κοινῇ καὶ 34 κινεῖσθαι, ταύτην δ' αὖ τὴν κίνησιν ἐνομάζων αἰσθησιν, οὐκ ἀπὸ τρόπου φθέγγοι' ἄν. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα λέγεις. ΣΩ. Οὐκ οὖν ἤδη μαυθάνομεν ὃ βουλόμεθα καλεῖν τὴν αἰσθησιν. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Σωτηρίαν τοίνυν αἰσθήσεως τὴν μνήμην λέγων, ὀρθῶς ἄν τις λέγοι, κατὰ γὰρ τὴν ἐμὴν δόξαν. ΠΡΩ. Ὀρθῶς γὰρ οὖν. ΣΩ. Μνήμης δὲ ἀνάμνησιν ἄρ' οὐ διαφέρουσιν λέ- b. γομεν; ΠΡΩ. ἴσως. ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ τόδε; ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Ὅταν ἂ μετὰ τοῦ σώματος ἐπάσχῃ ποῶ ἢ ψυχῇ, ταῦτ' ἄνευ τοῦ σώματος αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ ὀτιμάλις ἀναλαμβάνη, τότε ἀναμνησθεσθαί που λέγομεν. ἢ γάρ; ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ ὅταν ἀπολέσασα μνήμην εἴτε αἰσθήσεως, εἴτ' αὖ μαθήματος, αὖθις ταύτην ἀναπολήσῃ πάλιν αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ, καὶ ταῦτα ξύμπαντα ἀναμνήσεις c.

na ergo dumtaxat permuta. *Pro.* Quomodo? *So.* Pro eo quod latere animam diximus, quando absque passione corporei tumultus existit, quam nunc oblivionem vocare videris, insensibilitatem, vel vacuitatem sensus, potius nominato. *Pro.* Teneo. *So.* Motum autem in communi corporis & animae passione factum, si sensum vocaveris, haud ab re nominabis. *Pro.* Vera loqueris. *So.* An non percipimus iam, quid sensum vocari velimus? *Pro.* Percipimus. *So.* Sensus praeterea conservationem recte quis memoriam mea sententia nuncupabit. *Pro.* Recte nimirum. *So.* Et a memoria reminiscenciam discrepare fatemur, necne? *Pro.* Forte. *So.* An non in hoc praecipue? *Pro.* Quonam? *So.* Quoties quae cum corpore passa est aliquando anima, eadem sine corpore in seipsa resumens animadvertit, tunc meminisse eam asserimus, an non? *Pro.* Valde quidem. *So.* Quin etiam, quando memoriae passa iacturam, deinde vel sensu, vel disciplina monente, eam iterum revocat in seipsa, reminisci putatur: atque haec omnia memorias re-

- καὶ μνήμας που λέγομεν. ΠΡΩ. Ὅρθῶς λέγεις. ΣΩ. Οὐ δὴ χάριν ἅπαντ' εἶρηται ταῦτα, ἔσι τόδε. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Ἴνα μὴ τὴν ψυχῆς ἡδονὴν χωρὶς σώματος ὀτιμάλιστα καὶ ἐναργέστατα λάβοιμεν, καὶ ἄμα ἐπιθυμίαν. διὰ γὰρ τούτων πως ταῦτα ἀμφοτέρα ἔοικε δηλοῦσθαι. ΠΡΩ. Λέγομεν τοίνυν, ὦ Σώκρατες, ἤδη τὸ μετὰ ταῦτα. ΣΩ. Πολλὰ γε περὶ
- d. γένεσιν ἡδονῆς καὶ πᾶσαν τὴν μορφήν αὐτῆς, ἀναγκαῖον, ὡς ἔοικε, λέγοντας σκοπεῖν. καὶ γὰρ νῦν πρότερον ἔτι φαίνεται λιητέον ἐπιθυμίαν εἶναι τί ποτ' ἐστὶ καὶ ποῦ γίγνεται. ΠΡΩ. Σκοπῶμεν τοίνυν. οὐδὲν γὰρ ἀπολοῦμεν. ΣΩ. Ἀπολοῦμεν οὖν καὶ ταῦτά γε, ὦ Πρώταρχε, εὐρόντες δ' νῦν ζητοῦμεν, τὴν περὶ αὐτὰ ταῦτα ἀπορίαν. ΠΡΩ. Ὅρθῶς ἡμῶν τὸ δ' ἐφεξῆς τούτοις πειρώμεθα λέγειν. ΣΩ. Οὐκοῦν νῦν δὴ πείνην τε καὶ δίψος, καὶ πόλλ' ἕτερα τοιαῦτα ἔφαμεν εἶναι τινὰς ἐπιθυμίας;
- e. ΠΡΩ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Πρὸς τί ποτε ἄρα ταυτὸν βλέψαντες, οὕτω πολὺ διαφέροντα ταῦθ' ἐνὶ προσαγορεύομεν οὐνόματι; ΠΡΩ. Μὰ Δι' οὐ ῥάδιον ἴσως εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἄλλως λεκτέον. ΣΩ. Ἐκείθεν δὴ πάλιν ἐκ τῶν αὐτῶν ἀναλά-

miniscentiasque vocamus. *Pro.* Probe loqueris. *So.* Cuius autem gratia haec dicta sunt omnia, hoc est. *Pro.* Quidnam? *So.* Ne animae voluptatem absque corpore quam maxime atque perspicue capiamus, atque una concupiscentiam. per haec enim utraque ista declarata videntur. *Pro.* Pergamus iam ad reliqua, Socrates. *So.* Multa, ut videtur, considerare decet, voluptatis originem omnemque formam eius investigantes. & nunc quidem primo videndum, quid sit, & ubi nascatur concupiscentia. *Pro.* Videamus iam, obsecro. nihil enim amittemus. *So.* Immo, o Protarche, cum quod modo quaerebamus, invenerimus, amittemus aliquid circa ista, videlicet de hisce rebus dubitationem. *Pro.* Quam belle retorquisti! at iam quae sequuntur expediamus. *So.* Nonne famem atque sitim, & huiusmodi multa, concupiscentias quasdam esse diximus? *Pro.* Maxime. *So.* Ad quidnam idem respicientes, res adeo diversas uno nomine nuncupamus? *Pro.* Per Iovem, haud facile dictu, o

βωμεν. ΠΡΩ. Πόθεν δὴ; ΣΩ. Διψῆν που λέγομεν ἐκάστοτέ τι; ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ; ΣΩ. Τοῦτο δὲ γ' ἐστὶ κενουῖσθαι; ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Ἄρ' οὖν τὸ δίψος ἐστὶν ἐπιθυμία; ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Πόματός γε; ΠΡΩ. Πόματος. ΣΩ. Ἡ πληρώσεως πόματος; ΠΡΩ. Οἶμαι μὲν, πληρώσεως. ΣΩ. Ὁ κενούμενος ἡμῶν ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἐπιθυμεῖ τῶν ἐναντίων ἢ πάσχει. κενούμενος γάρ, ἐρᾷ πληροῦσθαι. ΠΡΩ. Σαφέστατά γε. ΣΩ. Τί οὖν; ὁ τοπρῶτον κενούμενος ἐστὶν ὁπόθεν εἴτ' αἰσθῆσει πληρώσεως ἐφάπτοιτ' ἂν, εἴτε μνήμη, τούτου δ' μήτ' ἐν τῷ νῦν χρόνῳ πάσχει, μήτε ἐν τῷ πρόσθεν πάποτε' ἐπαθε; ΠΡΩ. Καὶ πῶς; ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν ὃ γ' ἐπιθυμῶν, τινὸς ἐπιθυμεῖ, φαίμεν; ΠΡΩ. Πῶς γάρ οὐ; ΣΩ. Οὐκ ἄρα ὃ γε πάσχει, τούτου ἐπιθυμεῖ. διψῆ γάρ. τοῦτο δὲ, κένωσις· ὃ δὲ ἐπιθυμεῖ πληρώσεως. ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Πληρώσεως ἄρα πητὶ τῶν τοῦ διψῶντος ἂν ἐφάπτοιτο. ΠΡΩ. Ἀναγκαῖον. ΣΩ. Τὸ μὲν δὴ σῶμα ἀδύνατον κενουῖται γάρ που. ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Τῆν ψυχὴν ἄρα τῆς πληρώσεως ἐφάπτεσθαι λοιπὸν τῆ μνήμη. ΠΡΩ. Δηλονότι. ΣΩ. Τῷ τίνι γάρ ἂν ἄλλω ἐφάψαιτο; ΠΡΩ. Σχεδὸν

Socrates. dicendum tamen. So. Ab eisdem rursus exordiamur. Pro. Quibus? So. Dicimusne fitire aliquem? Pro. Dicimus. So. Hoc autem est vacuum esse? Pro. Quidni? So. Et fitis concupiscentia est? Pro. Est. So. Potionisne? Pro. Potionis. So. An non repletionis potus? Pro. Huius certe. So. Vacuus igitur & exhaustus contraria eorum, quae patitur, appetit. nam cum vacuus fit, impleri cupit. Pro. Manifestum est. So. Quid ergo? qui primum vacuus est, num potest vel sensu vel memoria quadam eius repletionem attingere, quod nec praesenti, nec unquam praeterito in tempore, passus est? Pro. Nullo modo. So. Sed eum qui cupit, aliquid cupere confitemur. Pro. Quidni? So. Haud ergo quod patitur appetit. fitit enim. fitis autem vacuitas est: is autem repletionem affectat. Pro. Ita. So. Aliquid igitur eius quod appetit, expletionem attinget. Pro. Necessse. So. Corpus quidem nequit. nam exhaustum est. Pro. Certe. So. Restat, ut anima expletionem per memoriam con-

Plat. Oper. Vol. IV. R

- οὐδενί. ΣΩ. Μανθάνομεν γοῦν ὃ συμβέβηχ' ἡμῖν ἐκ τούτων τῶν λόγων; ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Σώματος ἐπιθυμίαν οὐ Φησιν ἡμῖν οὗτος ὁ λόγος γίνεσθαι. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Ὅτι τοῖς ἐκείνου παθήμασιν ἐναντίαν ἀεὶ παντὸς ζώου μνήμει τὴν ἐπιχείρησιν. ΠΡΩ. Καὶ μάλα. ΣΩ. Ἡ δ' ὁρμὴ γε ἐπὶ τοῦναντίον ἀγούσα ἢ τὰ παθήματα, δημοῖ που μνήμην οὔσαν τῶν τοῖς παθήμασιν ἐναντίων. ΠΡΩ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τὴν ἄρα
- d. ἐπάγουσαν ἐπὶ τὰ ἐπιθυμούμενα ἀποδείξας μνήμην ὁ λόγος, ψυχῆς ξύμπασαν τὴν τε ὁρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζώου παντὸς ἀπέφηνεν. ΠΡΩ. Ὁρθότατα. ΣΩ. Διψῆν ἄρα τὸ σῶμα ἡμῶν, ἢ πεινῆν, ἢ τι τῶν τοιούτων πάσχειν, οὐδαμῆ ὁ λόγος αἰρεῖ. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα. ΣΩ. Ἐπιδὴ καὶ τόδε περὶ τὰ αὐτὰ ταῦτα κατανοήσωμεν. βίου γὰρ εἶδος τι μοὶ φαίνεται βουλευέσθαι δηλοῦν ὁ λόγος ἡμῖν ἐν
- e. τούτοις αὐτοῖς. ΠΡΩ. Ἐν τίσι καὶ ποίου βίου πέρι φράξεις; ΣΩ. Ἐν τῷ πληροῦσθαι καὶ κενοῦσθαι, καὶ πᾶσιν ὅσα περὶ σωτηρίαν τ' ἐστὶ τῶν ζώων καὶ τὴν φθοράν καὶ εἴτις τούτων

sequatur. *Pro.* Patet. *So.* Nam quo alio consequeretur? *Pro.* Nullo ferme. *So.* An advertimus, quid nobis ex his rationibus efficiatur? *Pro.* Quid istud? *So.* Corporis cupiditatem esse ratio haec non dicit. *Pro.* Quo pacto? *So.* Quoniam in omni animali conatum animantis passionibus contrarium cupiditas ostendit. *Pro.* Penitus. *So.* Impetus autem in contraria quam passiones trahens, memoriam contrariam passionibus innuit. *Pro.* Omnino. *So.* Ratio itaque ostendens memoriam ad concupita rapientem, animae omnem impetum, & cupidinem, principatumque omnis viventis tribuit. *Pro.* Recte nimium. *So.* Sitire igitur vel esurire corpus nostrum, aut aliquid eiusmodi pati, nequaquam ratio haec admittit. *Pro.* Vera loqueris. *So.* Hoc praeterea circa ista considerabimus, quod haec ratio quandam vitae speciem in iis demonstrare velle videtur. *Pro.* In quibus? & de qua vita loqueris? *So.* In replendo inquam, & evacuando, & omnibus quae ad salutem sive perniciem animalium attinent, & si quis nostrum in alterutro constitutus do-

ἐν ἑκατέρῳ γιγνόμενος ἡμῶν ἀλγεῖ, τότε δὲ χαίρει κατὰ τὰς μεταβολάς. ΠΡΩ. Ἔστι ταῦτα. ΣΩ. Τί δ' ὅταν ἐν μέσῳ τούτων γίγνηται; ΠΡΩ. Πῶς ἐν μέσῳ; ΣΩ. Διὰ μὲν τὸ πάθος ἀλγεῖ, μέμνηται δὲ τῶν ἡδέων γενομένων παύσιντ' ὅν τῆς ἀλγηδόνος, πεπλήρωται δὲ μήπω τί τότε Φῶμεν, ἢ μὴ Φῶμεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν παθημάτων εἶναι; ΠΡΩ. Φῶμεν μὲν οὖν. p. ΣΩ. Πότερον ἀλγοῦνθ' ὄλως, ἢ χαίροντα; ΠΡΩ. Μὰ Δι', ³⁶ ἀλλὰ διπλῆ τινι λύπῃ λυπούμενον κατὰ μὲν τὸ σῶμα, ἐν τῷ a. παθήματι κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν, προσδοκίας τινι πόθῳ. ΣΩ. Πῶς, ὦ Πρώταρχε, τὸ διπλοῦν τῆς λύπης εἶπες; ἄρ' οὐκ ἔστι μὲν ὅτε τις ἡμῶν κενούμενος, ἐν ἐλπίδι φανεραῖ τοῦ πληρωθῆσεσθαι καθέστηκε; τοτὲ δὲ τοῦναντίον ἀνελπίζως ἔχει; ΠΡΩ. Καὶ μάλα γε. ΣΩ. Μῶν οὖν οὐχὶ ἐλπίζων μὲν πληρωθῆσε- b. σθαι, τῷ μεμνησθαι δοκεῖ σοι χαίρειν; ἄμα δὲ κενούμενος ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἀλγεῖ; ΠΡΩ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Τότ' ἄρα ἄνθρωπος καὶ τἄλλα ζῶα λυπεῖται τε ἄμα καὶ χαίρει. ΠΡΩ. Κινδυνεύει. ΣΩ. Τί δ' ὅταν ἀνελπίζως ἔχη κενούμενος τεύξεσθαι πληρώσεως; ἄρ' οὐ τότε τὸ διπλοῦν γίγνεται ὅν περὶ τὰς

lore afficitur, tunc secundum mutationes laetatur. *Pro.* Sic est. *So.* Quid, quoties in horum medio permanet? *Pro.* Quomodo in medio? *So.* Ob passionem quippe tristatur, sed voluptatum interim praeteritarum meminit: cessat quidem tristitia, nondum tamen impletur: quid tunc dicendum? nonne in medio passionum esse? *Pro.* Dicendum. *So.* Utrum dolentem omnino; vel contra gaudentem? *Pro.* Non gaudentem, per Iovem, sed dupla potius affectum tristitia: secundum corpus in passione, secundum animam in expectationis ardore. *So.* Quonam modo, Protarche, dolorem duplum aiebas? nonne vacuus quispam certam aliquando repletionem sperat: aliquando contra desperat? *Pro.* Maxime. *So.* Num, dum assequi sperat, ipsa recordatione gaudere videtur? simulque vacuus eo in tempore cruciari? *Pro.* Necessè. *So.* Tunc igitur & homo & animalia reliqua, laetantur simul ac moerent. *Pro.* Apparet. *So.* At cum vacuus aliquis expletionem omnino desperat, nonne tunc pas-

- λύπας πάθος, ὃ σὺ νῦν κατιδὼν ᾤηθης ἀπλῶς εἶναι διπλοῦν;
- e. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ταύτη δὴ τῇ σκέψει τούτων τῶν παθημάτων τόδε χρῆσώμεθα. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Πότερον ἀληθεῖς ταύτας τὰς λύπας τε καὶ ἡδονὰς ἢ ψευδεῖς εἶναι λέξομεν; ἢ τὰς μὲν τινὰς, ἀληθεῖς, τὰς δ' οὐ; ΠΡΩ. Πῶς δ', ὦ Σώκρατες, ἂν εἶεν ψευδεῖς ἡδοναὶ ἢ λύπαι; ΣΩ. Πῶς δὲ, ὦ Πρωταρχε, φόβοι ἂν ἀληθεῖς, ἢ ψευδεῖς, ἢ προσδοκίαι ἀληθεῖς, ἢ μὴ; ἢ δόξαι ἀληθεῖς, ἢ ψευδεῖς; ΠΡΩ.
- d. Δόξας μὲν ἔγωγ' ἂν που συγχωροίην, τὰ δ' ἕτερα ταῦτ' οὐκ ἂν. ΣΩ. Πῶς Φῆς; λόγον μέντοι τινὰ κινδυνεύομεν αὐ πάνυ σμικρὸν ἐπεγεῖρειν. ΠΡΩ. Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ. Ἄλλ' εἰ πρὸς τὰ παρεληλυθότα, ὦ παῖ' κείνου τοῦ ἀνδρός, προσήκοντα, τοῦτο σκεπτέον. ΠΡΩ. Ἴσως τοῦτό γε. ΣΩ. Χαίρειν τοίνυν δεῖ λέγειν τοῖς ἄλλοις μήκεσιν, ἢ καὶ ὄψωϋν τῶν παρὰ τὸ προσῆκον λεγομένων. ΠΡΩ. Ὅρθῶς. ΣΩ. Λέγε δὴ μοι. Θαῦ-
- e. μα γὰρ ἐμέ γ' ἔχει διὰ τέλους αἰεὶ περὶ τὰ αὐτὰ ἃ νῦν δὴ προεθέμεθα ἀπορήματα. ΠΡΩ. Πῶς δὴ Φῆς; ΣΩ. Ψευδεῖς,

fio duplex circa dolores exoritur, quam ipse paulo ante intuitus, simpliciter duplam opinabaris? *Pro.* Vera haec sunt. *So.* Hac talium passionum consideratione ad id utamur. *Pro.* Ad quid ais? *So.* Utrum voluptates has atque molestias veras, an falsas: an alias veras, alias falsas dicere debeamus? *Pro.* Quo pacto, o Socrates, voluptates aut molestiae falsae esse possunt? *So.* Quomodo etiam, o Protarche, timores veri, vel falsi? aut expectationes verae, seu minime verae? aut opiniones verae, vel falsae? *Pro.* Opiniones equidem confiterer: sed haec reliqua minime. *So.* Quid ais? disputationem certe haud brevem incoepare videmur. *Pro.* Vera narras. *So.* At si praecedentibus sit conveniens, o viri illius filii, considerandum est. *Pro.* Istud forte. *So.* Omne igitur supervacuum, & quidquid praeter decorum dicitur, omittendum est. *Pro.* Recte. *So.* Dic itaque. continua enim me admiratio tenet semper circa eas, quas nunc induximus, quaestiones. *Pro.* Quo pacto inquis? *So.* An non sunt ex voluptatum numero falsae aliae, aliae verae?

αἱ δ' ἀληθεῖς, οὐκ εἰσὶν ἡδοναί; ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν; ΣΩ. Οὔτε δὴ ὄναρ, οὐδ' ὕπαρ, ὡς Φῆς, ἐσὶν, οὔτ' ἐν μαυρίαῖς, οὔτ' ἐν πάσαις ἀφροσύναις, οὐδεὶς ἔσθ' ὅστις ποτὲ δοκεῖ μὲν χαίρειν, χαίρει δὲ οὐδαμῶς· οὐδ' αὖ δοκεῖ μὲν λυπεῖσθαι, λυπεῖται δ' οὔ. ΠΡΩ. Πάνθ' οὕτω ταῦτα, ὧ Σώκρατες, ἔχειν πάντες ὑπειλήφαμεν. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ὀρθῶς; ἢ σκεπτέον εἴτ' ὀρθῶς, εἴτε μὴ, ταῦτα λέγεται; ΠΡΩ. Σκεπτέον, ὡς ἐγὼ φαίην ἂν. ΣΩ. Διορισώμεθα δὴ σκαφέσπερον ἐτι τὸ νῦν δὴ λεγόμενον ῥ- ἡδονῆς τε πέρι καὶ δόξης. ἐσὶ γὰρ που τὶ δοξάζειν ἡμῖν; ΠΡΩ. ³⁷ ^{a.} **Ναί.** ΣΩ. Καὶ ἡδεσθαι; ΠΡΩ. **Ναί.** ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ τὸ δοξαζόμενον ἐστὶ τι; ΠΡΩ. Πῶς δ' οὔ; ΣΩ. Καὶ τὸ γε ὧ τὸ ἡδόμενον ἡδεταί; ΠΡΩ. Καὶ πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ δοξάζου, ἐάν τε ὀρθῶς, ἐάν τε μὴ ὀρθῶς, δοξάζῃ, τὸ γε δοξάζειν ὅντως οὐδέποτε ἀπόλλυσι. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν; ΣΩ. Οὐκοῦν **b.** καὶ τὸ ἡδόμενον, ἐάν τε ὀρθῶς, ἐάν τε μὴ ὀρθῶς, ἡδηταί, τὸ γε ὅντως ἡδεσθαι δῆλον ὡς οὐδέποτε ἀπολεῖ. ΠΡΩ. **Ναί.** καὶ ταῦθ' οὕτως ἔχει. ΣΩ. Τῷ ποτε οὖν τρόπῳ δόξα, ψευδῆς τε καὶ ἀληθῆς ἡμῖν φιλεῖ γίνεσθαι, τὸ δὲ τῆς ἡδονῆς, μόνον

Pro. Quidni? *So.* Neque revera igitur, neque falso, vel laetari, cum non laetetur, vel tristari, cum non tristetur, aut furentum, aut insanorum dicetur quisquam. *Pro.* Haec omnia sic se habere, o Socrates, omnes suspicamur. *So.* Num recte? an forte considerandum est, rectene, vel non, ista dicantur? *Pro.* Considerandum quidem mea sententia. *So.* Distinguamus igitur evidentius, quod modo de voluptate atque opinione dictum est. Estne aliquid apud homines, opinari? *Pro.* Est. *So.* Et laetari? *Pro.* Et laetari. *So.* Quin & quod opinamur aliquid est? *Pro.* Cur non? *So.* Et hoc quo gaudemus? *Pro.* Et hoc. *So.* Qui opinatur, sive recte seu non recte opinetur, ipsum tamen quod revera est opinari, non perdit. *Pro.* Quo enim modo? *So.* Gaudens etiam, sive recte gaudeat, sive non, ipsum tamen quod revera gaudere est, haud amittit. *Pro.* Immo & haec ita se habent. *So.* Quo igitur pacto opinio vera & falsa fit, voluptas autem solum vera: cum tamen opinari

- ἀληθές; δοξάζειν δ' οὕτως καὶ χαίρειν ἀμφοτέρα ὁμοίως εἴληφε; ΠΡΩ. Σκεπτόεον. ΣΩ. Ἄρα ὅτι δόξα μὲν ἐπιγίγνεσθον
- c. ψευδὸς τε καὶ ἀληθές; καὶ ἐγένετο οὐ μόνον δόξα διὰ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ὅποια τὶς ἑκατέρω; σκεπτόεον Φῆς τοῦτ' εἶναι; ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Πρὸς δέ γε τούτοις, εἰ καὶ τοπαράπαν ἡμῶν, τὰ μὲν, ἔστι ποῖ' ἄττα, ἡδονὴ δὲ καὶ λύπη, μόνον ἅπέρ ἐστι, ποιῶ τινὲ δὲ οὐ γίγνεσθον, καὶ ταῦθ' ἡμῶν διομολογητέον. ΠΡΩ. Δῆλον. ΣΩ. Ἄλλ' οὐδὲν τοῦτό γε χαλεπὸν ἰδεῖν ὅτι καὶ ποιῶ τινέ. πάλαι γὰρ εἶπομεν, ὅτι μεγάλαί τε καὶ σμικραὶ
- d. καὶ σφόδρα ἑκατέρω γίγνονται, λύπαι τε καὶ ἡδοναί. ΠΡΩ. Παντάπασι μὲν οὖν. ΣΩ. Ἄν δέ γε πονηρία τούτων, ὧ Πρωταρχε, προσγίγνηται τινί, πονηρῶν μὲν Φήσομεν οὕτω γίγνεσθαι δόξαν, πονηρῶν δὲ καὶ ἡδονήν; ΠΡΩ. Ἀλλὰ τί μὴν, ὧ Σώκρατες; ΣΩ. Τί δ' ἂν ὀρθότης, ἢ τοῦναντίον ὀρθότητι, τινὶ τούτων προσγίγνηται; μῶν οὐκ ὀρθὴν μὲν δόξαν ἐροῦμεν, ἔαν ὀρθότητα ἴσχη; ταυτὸν δὲ, ἡδονήν; ΠΡΩ. Ἀναγκαῖον.
- c. ΣΩ. Ἄν δέ γε ἀμαρτανύμενον τὸ δοξαζόμενον ἢ, τὴν δόξαν τότε ἀμαρτανύουσαν γε, οὐκ ὀρθὴν ὁμολογητέον, οὐδ' ὀρθῶς

vere atque lactari utraque similiter acceperint? *Pro.* Considerandum hoc est. *So.* Numquid ex eo, quod opinioni verum & falsum indita sunt? nec solum ob haec opinio facta est, sed qualis quaedam opinio utraque? hocne considerandum inquis? *Pro.* Ita. *So.* Praeterea investigandum est, an voluptas & dolor ea ipsa dumtaxat quae sunt permaneant, nunquam vero qualia quaedam efficiantur. *Pro.* Patet. *So.* Verum haudquam difficile est, quod qualia quaedam fiant, inspicere. iampridem enim concessimus, voluptates atque molestias, magnas & parvas, vehementes remissasque fieri. *Pro.* Concessimus. *So.* Quod si cui ex his pravitas adiiciatur, ut pravam opinionem, ita & pravam voluptatem effici confitebimur. *Pro.* Quid prohibet? *So.* Quid si rectitudo, vel contrarium rectitudini, horum cuiquam admoveatur, num rectam opinionem, quae rectitudinem subiit, ac voluptatem similiter appellabimus? *Pro.* Necessario sequitur. *So.* Et si quod opinione comprehenditur

δοξάζουσαν; ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν; ΣΩ. Τί δ' ἂν αὖ λύπην ἢ τινα ἡδονὴν περὶ τὸ ἐφ' ᾧ λυπεῖται, ἢ τοῦναντίον ἀμαρτάνουσαν ἐφορᾶμεν, ὀρθὴν, ἢ χρηστὴν, ἢ τι τῶν καλῶν ὀνομάτων αὐτῇ προσθήσομεν; ΠΡΩ. Ἄλλ' οὐχ οἶόν τε, εἴπερ ἀμαρτήσεταιί γε ἡδονή. ΣΩ. Καὶ μὴν ἔοικέ γε ἡδονὴ πολλάκις οὐ μετὰ δόξης ὀρθῆς, ἀλλὰ μετὰ ψεύδους, ἡμῖν γίνεσθαι. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; καὶ τὴν μὲν δόξαν γε, ᾧ Σάκρατες, ἐν τῷ τοιοῦτῳ καὶ τότε ἐλέγομεν ψευδῆ, τὴν δ' ἡδονὴν αὐτὴν οὐδεὶς ἂν ποτε προσείποι ψευδῆ. ΣΩ. Ἄλλὰ προθύμως ἀμύνεις τῷ τῆς ἡδονῆς, ᾧ Πρώταρχε, λόγῳ τανῦν. ΠΡΩ. Οὐδὲν γέ' ἄλλ' ἄπερ ἀκούω, λέγω. ΣΩ. Διαφέρει δ' ἡμῖν οὐδὲν, ᾧ ἑταίρε, ἢ μετὰ δόξης τε ὀρθῆς καὶ μετ' ἐπιστήμης ἡδονῆ, τῆς μετὰ τοῦ ψεύδους καὶ ἀνοσίας πολλάκις ἐκάσσις ἡμῶν ἐγγιγνομένης. ΠΡΩ. Εἰκὸς γοῦν μὴ μικρὸν διαφέρειν. ΣΩ. Τῆς δὴ διαφορᾶς αὐτοῖν ἐπὶ θεωρίαν ἔλθωμεν. ΠΡΩ. Ἄγε ὅπη σοι ἂ φάινεται. ΣΩ. Πῆ δὲ δὴ ἄγω; ΠΡΩ. Πῆ; ΣΩ. Δόξα, φάμεν, ἡμῖν ἔστι μὲν ψευδῆς, ἔστι δὲ καὶ ἀληθῆς; ΠΡΩ. Ἔστι.

fit fallax, nonne opinionem falsam potius, quam rectam, vocabimus? *Pro.* Immo. *So.* Item si voluptatem vel dolorem circa id, quo gaudemus vel angimur, aberrare cernamus, num rectam aut bonam voluptatem dicimus, aut aliquo praeclaro nomine honorabimus? *Pro.* At id fieri nequit, si quidem voluptas ipsa delinquat. *So.* Verumtamen saepenumero nobis voluptas non ex vera opinione, sed ex falsa exoritur. *Pro.* Procul dubio. etenim opinionem, o Socrates, eiusmodi falsam dicimus: voluptatem vero ipsam nemo utique falsam denominaret. *So.* Prompte nimium, o Protarche, voluptatis rationem in praesentia tueris. *Pro.* Minime: verum quae audio, loquor. *So.* Nihilne, o amice, apud nos differt voluptas ab opinione recta scientiaque proficiscens, ab ea quae falsam opinionem & ignorantiam sequitur? *Pro.* Consentaneum est, haud brevi quodam intervallo distare. *So.* Verum ad hanc ipsam distantiam perscrutandam deveniamus. *Pro.* Duc age, qua lubet. *So.* Ecce hac te duco. *Pro.* Quanam? *So.* Opinio, inquit, quaedam

- ΣΩ. Ἐπεται μὴν ταύταις, ὃ γυν δὴ ἐλέγομεν, ἡδονὴ καὶ λύπη πολλάκις, ἀληθεῖ καὶ ψευδεῖ δόξῃ λέγω. ΠΡΩ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ μνήμης τε καὶ αἰσθησεως δόξα ἡμῶν καὶ
- c. τὸ διαδοξάζειν ἐγχαρεῖν γίγνεται ἐκάστοτε; ΠΡΩ. Καὶ μάλα. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἡμᾶς ὧδε περὶ ταῦτα ἀναγκαῖον ἡγοῦμεθα ἴσχειν; ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Πολλάκις ἰδόντι τι πῶρρωθεν μὴ πάνυ σαφῶς τὰ καθορώμενα, ξυμβαίνειν βούλεσθαι κρίνειν φαίης ἂν ταῦθ', ἅπερ ὄρα; ΠΡΩ. Φαίην ἂν. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο αὐτὸς αὐτὸν οὗτος ἀνέροιτ' ἂν ὧδε. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Τί ποτε ἄρα ἐστὶ τὸ παρὰ τὴν πέτραν τοῦθ' ἐσάναι φαν-
- d. ταζόμενον ὑπὸ τινι δένδρῳ; ταῦτ' εἰπεῖν ἂν τις πρὸς ἑαυτὸν δοκῇ σοι, τοιαῦτα ἄττα κατιδὼν φαντασθέντα ἑαυτῷ ποτέ; ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Ἄρ' οὖν μετὰ ταῦτα ὃ τοιοῦτος, ὡς ἀποκρινόμενος ἂν πρὸς αὐτὸν εἴποι τοῦτο, ὡς ἔστιν ἄνθρωπος, ἐπιτυχῶς εἰπῶν. ΠΡΩ. Καὶ πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ παρενεχθεὶς γ' αὐτὰχ' ἂν ὡς ἔστι τινῶν ποιμένων ἔργον τὸ καθορώμενον ἀγαλμα προσείποι. ΠΡΩ. Μάλιστα γε. ΣΩ. Καὶ μὲν τις γ'
- e. αὐτῷ παρῆ, τὰ τε πρὸς αὐτὸν ρηθέντα ἐντείνας εἰς Φωνῆν

vera est, quaedam falsa. *Pro.* Est. *So.* Has saepenumero, quod modo dicebamus, voluptas dolorque sequitur: veram, inquam, falsamque opinionem. *Pro.* Sequitur. *So.* An non ex sensu ac memoria in nobis opinio nascitur, & ipsum opinari posse? *Pro.* Praecipue. *So.* Nonne sic circa haec nos habere putandum? *Pro.* Quomodo? *So.* Ut fateare, hominem nonnunquam procul aliqua confuse cernentem, cupere clarius, quae cernit, discernere? *Pro.* Fateor equidem. *So.* Is igitur sic a se ipso quodammodo sciscitabitur. *Pro.* Quo pacto inquis? *So.* Quidnam illud est, quod iuxta faxum sub arbore procul apparet? An haec ille proferre secum tibi videtur, dum eiusmodi quaedam adspicit, cuiusmodi sibi quandoque apparuerunt? *Pro.* Quidni? *So.* Deinde, veluti sibi ipsi respondens, Homo est, inquit, sibi ipsi, tanquam rem iam affecutus. *Pro.* Nimirum. *So.* Rursus forte progressus, simulacrum quoddam a pastoribus fabricatum esse asserit. *Pro.* Maxime. *So.* Hic, si quis adsit, ea

πρὸς τὸν παρόντα, αὐτὰ ταῦτ' ἂν πάλιν φθέγγξαιτο, καὶ λό-
 γος δὴ γέγονεν οὕτως, ὃ τότε δόξαν ἐκαλοῦμεν; ΠΡΩ. Τί
 μῆν; ΣΩ. Ἄν δ' ἄρα μόνος ἦ τοῦτο ταυτὸν πρὸς αὐτὸν δια-
 νοοῦμενος, ἐνίοτε καὶ πλείω χρόνον ἔχων ἐν αὐτῷ πορεύεται.
 ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Τί οὖν; ἄρά σοι φαίνεται τὸ περὶ
 τούτων, ὅπερ ἐμοί; ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Δοκεῖ μοι τότε ἡμῶν
 ἢ ψυχῇ βιβλίῳ τινὶ προσεικέναι. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Ἡ μνή-
 μη ταῖς αἰσθήσεσι ξυμπίπτουσα εἰς ταυτὸν, καὶ κεῖνα ἃ περὶ p.
 ταῦτά ἐσι τὰ παθήματα, φαίνονται μοι σχεδὸν ὅσον γρά- 39
 φειν ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς τότε λόγους· καὶ ὅταν μὲν ἀληθῆ a.
 γράψῃ, τοῦτο τὸ πάθημα, δόξα τε ἀληθῆς, καὶ λόγοι ἀπ'
 αὐτοῦ ξυμβαίνουσιν, ἀληθεῖς ἐν ἡμῖν γιγνόμενοι ψευδῆ δ'
 ὅταν ὁ τοιοῦτος παρ' ἡμῖν γραμματεὺς γράψῃ, τὰναντία
 τοῖς ἀληθέσιν ἀπέβῃ. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν δοκεῖ μοι, καὶ ἀπο-
 δέχομαι τὰ ρηθέντα οὕτω. ΣΩ. Ἀποδέχου δὴ καὶ ἕτερον δι- b.
 μιουργὸν ἡμῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐν τῷ τότε χρόνῳ γιγνόμε-
 νον. ΠΡΩ. Τίνα; ΣΩ. Ζωγράφον, ὃς μετὰ τὸν γραμματι-
 σὴν, τῶν λεγομένων εἰκόνας ἐν τῇ ψυχῇ τούτων γράφει.

dem quae animo secum ipse volutabat in vocem fundens, rur-
 sus praesenti diceret: ac sermo tunc fieret, quod ante opinio-
 nem vocabamus. *Pro.* Manifestum. *So.* At si solus sit, hoc
 idem secum ipse reputans, & diu quandoque in se ipso servans
 procedit. *Pro.* Prorsus. *So.* Quid ergo? idemne tu hic, quod
 ego, sentis? *Pro.* Quid istud? *So.* Videtur mihi tunc hominis
 anima libro cuidam perfimilis. *Pro.* Qua ratione? *So.* Memo-
 ria in idem cum sensibus incidens, & illae quae circa istas pas-
 siones sunt, verba quaedam in anima quodammodo inscribere
 mihi videntur: cumque vera conscribunt, passionem huius-
 modi veram opinionem dicimus, & orationes in nobis verae
 ab hoc ipso proficiunt: at cum scriba hic noster falsa scri-
 bit, contraria veris eveniunt. *Pro.* Omnino ita mihi videtur,
 & ea quae dicta sunt, libenter accipio. *So.* Accipe alium eo-
 rum, quae tunc fiunt in animis nostris, opificem. *Pro.* Quem?
So. Pictorem, qui post ipsum scriptorem, dictorum imagines

- ΠΡΩ. Πῶς δὴ τοῦτον αὖ καὶ πότῃ λέγωμεν; ΣΩ. Ὅταν δὲ ὕψους ἢ τινοσ ἀλλῆσ αἰσθήσεωσ τὰ τότε δοξαζόμενα καὶ λεγόμενα ἀπαγαγῶν τις, τὰσ τῶν δοξασθέντων καὶ λεχ-
 c. θέντων εἰκόνασ ἐν αὐτῷ ὄραῃ πωσ. ἢ τοῦτο οὐκ ἔσσι γιγνόμενον παρ' ἡμῖν; ΠΡΩ. Σφόδρα μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν αἱ μὲν τῶν ἀληθῶν δοξῶν καὶ λόγων εἰκόνασ, ἀληθεῖσ αἱ δὲ τῶν ψευδῶν, ψευδεῖσ. ΠΡΩ. Παντάπασσι. ΣΩ. Εἰ δὴ ταῦτ' ὀρθῶσ εἰρήκαμεν, ἔτι καὶ τόδε ἐπὶ τούτοισ σκεψώμεθα. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Εἰ περὶ μὲν τῶν ὄντων καὶ τῶν γεγυότων ταῦτα ἡμῖν οὕτω πάσχειν ἀναγκαῖον, περὶ δὲ τῶν μελλόντων, οὐ. ΠΡΩ.
 d. Περὶ ἀπάντων μὲν οὖν τῶν χρόνων ὡσαύτωσ. ΣΩ. Οὐκοῦν αἱ γε διὰ τῆσ ψυχῆσ ἡδοναὶ καὶ λύπαι ἐλέχθησαν ἐν τοῖσ πρόσθεν ὡσ πρὸ τῶν διὰ τοῦ σώματοσ ἡδονῶν καὶ λυπῶν προ- γίγνουτ' ἄν; ὡσδ' ἡμῖν συμβαίνει τὸ προχαίρειν τε καὶ προ- λυπεῖσθαι περὶ τὸν μέλλοντα χρόνον εἶναι γιγνόμενον. ΠΡΩ. Ἀληθέεατα. ΣΩ. Πότερον οὖν τὰ γράμματα τε καὶ ζω- γραφήματα, ἃ σμικρῶ πρότερον ἐτίθεμεν ἐν ἡμῖν γίγνεσθαι, περὶ μὲν τὸν γεγυότα καὶ τὸν παρόντα χρόνον ἔσσι, περὶ δὲ

in anima pingit. *Pro.* Quomodo hunc, & quando id agere dicendum? *So.* Quando ab aspectu, sive alio sensu, dicta & opinione percepta quis educens, dictorum & opinione perceptorum imagines in se ipso quodammodo contuetur. an hoc in nobis efficitur? *Pro.* Vehementer. *So.* Nonne verarum opinionum sermonumque imagines sunt verae: falsae vero falsarum? *Pro.* Omnino. *So.* Si modo recte haec diximus, hoc in iis praeterea cogitemus. *Pro.* Quid hoc? *So.* Utrum circa praesentia atque praeterita hoc nobis accidere necesse sit, circa futura nequaquam? *Pro.* Eadem ratione circa tempora omnia. *So.* Nonne voluptates atque molestiae ipsius animae propriae in superioribus dictae sunt voluptates & dolores corporis antecedere? proptereaque & praegaudere, & praedolere nos ob futura contingit? *Pro.* Vera narras. *So.* Utrum literae atque picturae, quas paulo ante nobis imprimi fingebamus, ad praesens praeteritumve respiciunt, ad futurum minime? *Pro.*

τὸν μέλλοντα οὐκ ἔστι; ΠΡΩ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Ἄρα σφόδρα ε-
λέγεις, ὅτι πάντ' ἐστὶ ταῦτα ἐλπίδες εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον
οὔσαι; ἡμεῖς δ' αὖ διὰ παντὸς τοῦ βίου αἰεὶ γέμομεν ἐλπίδων;
ΠΡΩ. Παντάπασι μὲν οὖν. ΣΩ. Ἄγε δὴ, πρὸς τοῖς νῦν εἰρη-
μένοις καὶ τότε ἀποκριναι. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Δίκαιος
ἀνὴρ καὶ εὐσεβὴς καὶ ἀγαθὸς πάντως, ἄρ' οὐ θεοφιλὴς ἔστι;
ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Τί δέ; ἀδικὸς τε καὶ παντάπασι κακὸς,
ἄρ' οὐ τοῦναντίον ἐκείνῳ; ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ; ΣΩ. Πολλῶν μὴν p.
ἐλπίδων, ὡς ἐλέγομεν ἄρτι, πᾶς ἄνθρωπος γέμει; ΠΡΩ. Τί ⁴⁰
δ' οὐ; ΣΩ. Λόγοι μὴν εἰσὶν ἐν ἐκάστοις ἡμῶν, ὡς ἐλπίδας
ὀνομάζομεν; ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Καὶ δὴ καὶ τὰ φαντάσματα
ἐζωγραφημένα καὶ τις ὄρα πολλάκις ἑαυτῷ χρυσοῦν γιγνώ-
μενον ἄφθονον, καὶ ἐπ' αὐτῷ πολλὰς ἡδονὰς καὶ δὴ καὶ
ἐζωγραφημένον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτῷ χαίροντα σφόδρα καθορᾷ.
ΠΡΩ. Τί δ' οὐ; ΣΩ. Τούτων οὖν πρότερα φῶμεν τοῖς μὲν b.
ἀγαθοῖς ὡστοπολὺ τὰ γεγραμμένα παρατίθεσθαι ἀληθῆ, διὰ
τὸ θεοφιλεῖς εἶναι, τοῖς δὲ κακοῖς ὡς αὖ πολὺ τοῦναντίον; ἢ
μὴ φῶμεν; ΠΡΩ. Καὶ μάλα φατέον. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τοῖς
κακοῖς ἡδοναί γε οὐδὲν ἤττον πάρεσιεν ἐζωγραφημένοι, ψευ-

Ad omnia. So. Num idcirco iis assentiris, quod haec omnia
spes quaedam ad futurum tempus existunt, nosque per omnem
vitam perpetua spe nutrimur? Pro. Profus. So. Age ad hoc
praeter illa responde. Pro. Quid rogas? So. Vir iustus, & pius,
& probus, nonne Deo amicus est? Pro. Quidni? So. Iniustus
vero & improbus contra se habet? Pro. Contra. So. Plurima
tamen, ut dicebamus, unusquisque spe ducitur. Pro. Sane. So.
Sermonesne sunt in unoquoque nostrum, quas spes nominavi-
mus? Pro. Infunt. So. Quin etiam phantasmata picta. nam
cuique licet fingere, se cumulum auri maximum possidere, ob-
lectamentisque variis abundantem omni suavitate perfundi.
Pro. Nil prohibet. So. Num dicendum, interna haec scripta bo-
nis viris, quia Deo amici sunt, vera saepe evadere: malis fae-
penumero contra? Pro. Dicendum certe. So. Et malis viris
oblectationes nihilominus adsunt saepe consuetae, ac denique

- δείς δὲ αὐταὶ που. ΠΡΩ. Τί μῆν; ΣΩ. Ψευδέσιν ἄρα ἡδοναῖς
 e. ταπολλὰ οἱ πονηροὶ χαίρουσιν, οἱ δ' ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων
 ἀληθῆσι. ΠΡΩ. Ἀναγκαῖστα λέγεις. ΣΩ. Εἰσὶ δὴ κατὰ
 τοὺς νῦν λόγους ψευδεῖς ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς ἡδο-
 ναί, μεμιμημένοι μέντοι τὰς ἀληθεῖς ἐπὶ τὰ γελοιότερα καὶ
 λύπαι δὲ ὡσαύτως. ΠΡΩ. Εἰσί. ΣΩ. Οὐκοῦν ἦν δοξάζειν μὲν
 οὕτως αἰετῶ τοπαράπαν δοξάζοντι, μὴ ἐποῦσι δὲ, μὴδὲ ἐπι-
 γεγούσιν, μὴδ' ἐπεσομένοις ἐνίοτε. ΠΡΩ. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ
 d. ταυτὰ γε ἦν, οἶμαι, τὰ ἀπεργαζόμενα δόξαν ψευδῆ τότε, καὶ
 τὸ ψευδῶς δοξάζειν. ἦ γάρ; ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Τι οὖν; οὐκ
 ἀνταποδοτέον ταῖς λύπαις τε καὶ ἡδοναῖς τὴν τούτων ἀντί-
 εροφον ἔξιν ἐν ἐκείνοις; ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Ὡς ἦν μὲν χαίρειν
 οὕτως αἰετῶ τοπαράπαν ὄπασοῦν καὶ εἰκῆ χαίροντι, μὴ μέν-
 τοι ἐπὶ τοῖς οὔσι, μὴδ' ἐπὶ τοῖς γεγούσιν ἐνίοτε πολλὰκις δὲ,
 καὶ ἴσως πλειστάκις, ἐπὶ τοῖς μὴδὲ μέλλουσι ποτὲ γενήσεσθαι.
 e. ΠΡΩ. Καὶ ταυτ' οὕτως, ὦ Σώκρατες, ἀναγκαῖον ἔχειν. ΣΩ. Οὐκοῦν ὁ αὐτὸς λόγος ἂν εἴη περὶ φόβου τε καὶ θυμῶν, καὶ
 πάντων τῶν τοιούτων, ὡς ἔστι καὶ ψευδῆ πάντα τὰ τοιαῦτα

falsae. *Pro.* Quidni adsint? *So.* Falsis igitur voluptatibus pravi ut plurimum gestiant: boni homines veris aluntur. *Pro.* Necessarium dicis. *So.* Infunt ergo secundum hanc rationem falsae quaedam animis hominum voluptates, imitantes tamen veras, sed ridiculae: ac dolores eodem pacto. *Pro.* Infunt utique. *So.* An licebat sic opinanti omnino, quae nec fuerunt, nec sunt, nec unquam futura sunt, opinari? *Pro.* Licebat. *So.* Atque haec erant, quae tunc opinionem falsam, & opinari falso efficiebant, an non? *Pro.* Erant. *So.* Nonne in illis reddendus est habitus aliquis voluptatibus molestisque contra respondens? *Pro.* Quomodo? *So.* Quod liceat alicui revera laetari, quoquo modo vel temere etiam gestienti, non tamen ut ea quae propter laetatur, vel sint, vel fuerint aliquando: plerumque etiam laetari in iis, quae nunquam evenient. *Pro.* Haec quoque, o Socrates, necessaria sunt. *So.* Et eadem ratio de timoribus & cupiditatibus, ceterisque huiusmodi, omnibus

ἐνίοτε. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Τί δέ; πονηρὰς δόξας καὶ
 χρηρὰς, ἄλλως ἢ ψευδεῖς γιγνομένας ἔχομεν εἰπεῖν; ΠΡΩ.
 Οὐκ ἄλλως. ΣΩ. Οὐδ' ἡδονὰς δ', οἶμαι, κατανοοῦμεν ὡς ἄλ-
 λον τινὰ τρόπον εἰσὶ πονηραὶ, πλὴν τῶ ψευδεῖς γ' εἶναι. ΠΡΩ. p.
 Πάνυ μὲν οὖν τοῦναντίον, ὦ Σώκρατες, εἰρηκας. σχεδὸν γὰρ ⁴¹
 τῶ ψεύδει μὲν οὐ πάνυ πονηρὰς ἂν τις λύπας τε καὶ ἡδονὰς
 δεῖη, μεγάλη δὲ ἄλλη καὶ πολλῇ συμπιπτούσας πονηρία. ΣΩ.
 Τὰς μὲν τοίνυν πονηρὰς ἡδονὰς, καὶ διὰ πονηρίαν οὔσας
 ταιαύτας, ὀλίγον ὑπερον ἐροῦμεν, ἂν ἔτι δοκῇ νῶϊν· τὰς δὲ
 ψευδεῖς ἔτι κατ' ἄλλον τρόπον ἐν ἡμῖν πολλὰς καὶ πολλακίς
 ἐνούσας τε καὶ ἐγγιγνομένας λεκτέον. τούτῳ γὰρ ἴσως χρη- b.
 σόμεθα πρὸς τὰς κρίσεις. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐκ; εἴπῃ γε εἰσὶ.
 ΣΩ. Ἄλλ', ὦ Πρωταρχε, εἰσὶ, κατὰ γε τὴν ἐμὴν. τοῦτο δὲ
 τὸ δόγμα, ἕως ἂν κέηται παρ' ἡμῖν, ἀδύνατον ἀνέλεγκτον δή-
 που γίγνεσθαι. ΠΡΩ. Καλῶς. ΣΩ. Προσιζόμεθα δὴ, καθά-
 περ ἀδλῆται, πρὸς τοῦτον αὖ τὸν λόγον. ΠΡΩ. Ἰωμεν. ΣΩ.
 Ἄλλὰ μὴν εἶπομεν, εἶπερ μεμνήμεθα, ὀλίγον ἐν τοῖς ἐμπρο-

saepe scilicet illa falsa existere. *Pro.* Eadem profecto. *So.* Num
 opiniones ob aliud bonas vel pravas, quam quod verae vel
 falsae sint, appellamus? *Pro.* Ob hoc ipsum. *So.* Nec voluptates
 malas ob aliud putamus, quam quia falsae? *Pro.* Om-
 nino, o Socrates, contrarium protulisti. nam & voluptates &
 molestias propter solum falsum malas esse haudquaquam asse-
 rere decet, quae in maximas ac multiplices insuper pravita-
 tes frequenter impingunt. *So.* Malas voluptates, quae propter
 pravitatem tales sunt, paulo post, si placuerit, referemus: fal-
 sas autem insuper alio modo, tum saepe, tum multas in no-
 bis & esse, & fieri, dicendum est. hoc enim ad iudicandum
 fortasse nobis confert. *Pro.* Quidni? modo sint. *So.* Atqui, o
 Protarche, mea sententia, sunt. Hoc autem dogma, quam-
 diu apud nos manet, a redargutione tutum esse, impossibile
 est. *Pro.* Probe. *So.* Aggrediamur iterum athletarum more
 hanc disputationem. *Pro.* Aggrediamur. *So.* In superioribus
 diximus, siquidem meminimus, cupiditates, quae sic vocan-

- c. σθεν, ἕως αἱ λεγόμεναι ἐπιθυμίαι ἐν ἡμῖν ὡσι δίχα, ἄρα τότε τὸ σῶμα καὶ χωρὶς τῆς ψυχῆς τοῖς παθήμασι διείληπται. ΠΡΩ. Μεμνήμεθα, καὶ προεῤῥήθη ταῦτα. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν ἦν ἡ ψυχὴ τῶν τοῦ σώματος ἐναντίων ἕξεων. τὸ δὲ τὴν ἀλγηδύνα ἢ τινα διὰ πάθος ἠδονῆν, τὸ σῶμα ἦν τὸ παραδεχόμενον. ΠΡΩ. Ἦν γὰρ οὖν. ΣΩ. Συλλογίζου δὴ τὸ γιγνόμενον ἐν τούτοις. ΠΡΩ. Λέγε. ΣΩ. Γίγνεται τοῖ-
- d. νυν, ὁπόταν ἤ ταῦτα, ἅμα παρακεῖσθαι λύπας τε καὶ ἠδονάς· καὶ τούτων αἰσθήσεις ἅμα παρ' ἀλλήλας ἐναντίων οὐσῶν γίνεσθαι· ὃ καὶ νῦν δὴ ἐφάνη. ΠΡΩ. Φαίνεται γοῦν. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τότε εἶρηται, καὶ συναμολογημένον ἡμῖν ἔμπροσθεν κεῖται; ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Ὡς τὸ μᾶλλον τε καὶ ἥττον ἄμφω τούτω δέχεσθον λύπη τε καὶ ἠδονή, καὶ ὅτι τῶν ἀπειρῶν ἦτην. ΠΡΩ. Εἶρηται. τί μὲν; ΣΩ. Τίς οὖν μηχανὴ ταῦτ' ὀρθῶς κρίνεσθαι. ΠΡΩ. Πῆ δὴ καὶ πῶς; ΣΩ. Ἐὶ τὸ βούλημα ἡμῖν τῆς κρίσεως τούτων ἐν τοιούτοις τισὶ διαγνώσθαι βούλεται ἐκάστοτε, τίς τούτων πρὸς ἀλλήλας μείζων καὶ τίς ἐλάττω, καὶ τίς μᾶλλον, καὶ τίς σφοδρότερα λύπη
- e.

tur, quantisper seorsim nobis inessent, tunc corpus passionibus absque animae passione occupari. *Pro.* Recordamur, dictaque haec procul dubio sunt. *So.* Nonne cupiebat anima contrarium corporis habitum? receptaculum autem doloris & voluptatis, quae passione fit, erat corpus? *Pro.* Erat. *So.* Collige quod ex his sequitur. *Pro.* Dic. *So.* Quoties ista concurrunt, congregiuntur quoque voluptates atque dolores, eorumque sensus, quae contraria sunt: quod, profecto nunc patuit. *Pro.* Apparet. *So.* Hoc quoque nonne inter nos convenit, & pro confesso a nobis supra positum est? *Pro.* Quidnam? *So.* Utrumque magis minusve suscipere, voluptatem pariter atque dolorem, & ad genus infiniti referri? *Pro.* Convenit certe. *So.* Quaedam est igitur via horum recte iudicandorum. *Pro.* Ubi nam, & quomodo? *So.* Nonne propositum in hoc iudicio nobis est, passim dignoscere, quaenam ex his maior, quae minor, quae magis, quae intensior, voluptas scilicet ad molestiam, &

τε πρὸς ἡδονήν, καὶ λύπη πρὸς λύπην, καὶ ἡδονὴ πρὸς ἡδονήν.
 ΠΡΩ. Ἄλλ' ἔσι ταῦτά τε τοιαῦτα, καὶ ἡ βούλησις τῆς κρί-
 σεως αὕτη. ΣΩ. Τί οὖν; ἐν μὲν ὄψει, τὸ πῶρ' ἄβην καὶ ἐγ-
 γύθεν ὄραυ τὰ μεγέθη, τὴν ἀλήθειαν ἀφανίζει, καὶ ψευδῆ p.
 ποιεῖ δοξάζειν, ἐν λύπαις δ' ἄρα καὶ ἡδοναῖς οὐκ ἔσι ταυτὸν ⁴²
 τοῦτο γιγνόμενον; ΠΡΩ. Πολὺ μὲν οὖν μᾶλλον, ὡς Σώκρα- ^{a.}
 τες. ΣΩ. Ἐναντίον δὲ τὸ νῦν τῷ μικρὸν ἔμπροσθεν γέγονε.
 ΠΡΩ. Τὸ ποῖον λέγεις; ΣΩ. Τότε μὲν αἱ δόξαι ψευδεῖς τε
 καὶ ἀληθεῖς αὐταὶ γιγνόμεναι τὰς λύπας τε ἅμα καὶ ἡδονὰς
 τοῦ παρ' αὐταῖς παθήματος ἀνεπίμπλασαν. ΠΡΩ. Ἀληθέ-
 ζατα. ΣΩ. Νῦν δέ γε αὐταὶ, διὰ τὸ πῶρ' ἄβην τε καὶ ἐγγύ- k.
 θεν ἐκάσποτε μεταβαλλόμεναι θεωρεῖσθαι, καὶ ἅμα τιθέμεναι
 παρ' ἀλλήλας, αἱ μὲν ἡδοναί, παρὰ τὸ λυπηρὸν μείζους φαί-
 νονται καὶ σφοδρότεραι, λύπαι δ' αὖ, διὰ τὸ παρ' ἡδονὰς,
 τούναντίον ἐκείναις. ΠΡΩ. Ἀνάγκη γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα
 διὰ ταῦτα. ΣΩ. Οὐκοῦν ὅσω μείζους τῶν οὐσῶν ἐκάτεροι καὶ
 ἐλάττους φαίνονται, τοῦτο ἀποτεμύμενος ἐκάτερον τὸ φαι-
 νόμενον, ἀλλ' οὐκ ἔν, οὔτε αὐτὸ ὀρθῶς φαινόμενον ἔρεῖς, οὐδ'

ad molestiam molestia, ac voluptas iterum ad voluptatem?
Pro. Haec quidem talia sunt, & istud iudicii nostri propo-
 situm. *So.* Quid vero? in aspectu, eminus aut cominus magni-
 tudines inspicere, veritatem delet, falsaque opinari compellit:
 in doloribus autem & voluptatibus idem minime fit? *Pro.*
 Multo magis, o Socrates. *So.* Id utique, illi quod paulo ante
 narratum fuit, contrarium est. *Pro.* Quid ais? *So.* Tunc enim
 opiniones hae, falsae veraeque effectae, passione sua dolores
 una & voluptates prorsus implebant. *Pro.* Vera narras. *So.*
 Nunc autem ex eo quod passim transmutari eminus & cominus
 videantur, & ad se invicem comparentur, voluptates quidem
 ad dolores, maiores vehementioresque videntur, & dolores
 rursus ad voluptates contra. *Pro.* Talia quaedam necesse est
 ob eas causas fieri. *So.* Quod si quanto utraque maiora vel
 minora quam revera sint, apparent, tantundem amputaris,
 nonne id, quod apparet quidem utrumque, non tamen

- c. αὐ ποτε τὸ ἐπὶ τοῦτο μέρος τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης γιγνόμενον, ὀρθόν τε καὶ ἀληθὲς τολμήσεις λέγειν. ΠΡΩ. Οὐ γὰρ οὔν. ΣΩ. Τούτων τοίνυν ἐξῆς ὀψώμεθα, εἰδὼν τῆδε ἀπαντῶμεν, ἡδονὰς καὶ λύπας ψευδεῖς ἐτι μᾶλλον ἢ ταύτας φαινόμενας τε καὶ οὔσας ἐν τοῖς ζώοις. ΠΡΩ. Ποίας δὴ καὶ πῶς λέγεις; ΣΩ. Εἰρηταί που πολλάκις, ὅτι τῆς φύσεως ἐκάστων διαφθειρομένης μὲν συγκρίσει καὶ διακρίσει, καὶ πληρώσει καὶ κενώσει, καὶ τισιν αὔξει καὶ φθίσει, λύπαι τε καὶ ἀλγηδόνες καὶ ὀδύνη καὶ πάνθ' ὅποσα τοιαῦτ' ὀνόματ' ἔχει, ξυμβαίνει γιγνόμενα. ΠΡΩ. Ναι ταῦτα εἰρηται πολλάκις. ΣΩ. Εἰς δὲ γε τὴν αὐτῶν φύσιν ὅταν καθίστηται, ταύτην αὐτὴν κατὰ τὴν ἡδονὴν ἀπεδεξάμεθα παρ' ἡμῶν αὐτῶν. ΠΡΩ. Ὅρθως. ΣΩ. Τί δ', ὅταν περὶ τὸ σῶμα μηδὲν τούτων γιγνόμενον ἡμῶν ἦ; ΠΡΩ. Πότε δὲ τοῦτ' ἂν γένοιτο, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Οὐδὲν πρὸς λόγον, ὦ Πρώταρχε, δὲ σὺ νῦν ἤρου τὸ ἐρώτημα. ΠΡΩ. Τί δὴ; ΣΩ. Διότι τὴν ἐμὴν ἐρώτησιν οὐ κωλύσεις με διέρεσθαι σὲ πάλιν. ΠΡΩ. Ποίαν; ΣΩ. Εἰ δ' οὔν

fit, neque recte apparere dices, neque unquam eiusmodi voluptatis vel molestiae portiones rectas aut veras audebis afferere? *Pro.* Sic est. *So.* Post haec igitur inspiciamus, num hac ratione occurramus, voluptates scilicet atque molestias falsas multo magis, quam istas esse, quae vel apparent in viventibus, vel existunt. *Pro.* Quales dicis, & quomodo? *So.* Dictum est saepenumero, quod quorumlibet natura concretionibus vel discretionibus, repletionibus vel evacuationibus, incrementis vel decrementis corrupta, dolores, molestiae, cruciatus, ceteraque istiusmodi nominibus appellata exoriuntur. *Pro.* Saepem iam dictum. *So.* At cum in naturam suam restituntur, restitutionem talem voluptatem circa nos posuimus. *Pro.* Probe. *So.* Quid autem, cum circa nostrum corpus horum nihil accidit? *Pro.* At quando id contingit, o Socrates? *So.* Nihil ad rem facit, o Protarche, ista tua quaestio. *Pro.* Curnam? *So.* Quia nihil impedies me, quin quod ante rogaveram, rursus te rogem. *Pro.* Quid illud? *So.* Nisi fieri, o Protarche, tale quid

μὴ γίγνοιτο, ὦ Πρώταρχε, φήσω τὸ τοιοῦτον, τί ποτε ἀναγκαιὸν ἐξ αὐτοῦ συμβαίνειν ἡμῖν; ΠΡΩ. Μὴ κινουμένου τοῦ σώματος ἐφ' ἑκάτερα φῆς; ΣΩ. Οὕτω. ΠΡΩ. Δῆλον δὴ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, ὡς οὔτε ἡδονὴ γίγνοιτ' ἂν ἐν τῷ τοιοῦτῳ ποτὲ, οὔτ' ἂν τις λύπη. ΣΩ. Κάλλις εἶπες. ἀλλὰ ῥ. γὰρ, οἶμαι, τὸδε λέγεις, ὡς αἰεὶ τι τούτων ἀναγκαιὸν ἡμῖν ⁴³ a. ξυμβαίνει, ὡς οἱ σοφοὶ φασίν. αἰεὶ γὰρ ἅπαντα ἄνω τε καὶ κάτω ῥεῖ. ΠΡΩ. Λέγουσι γὰρ οὖν, καὶ δοκοῦσί γε οὐ φαύλως λέγειν. ΣΩ. Πῶς γὰρ ἂν, μὴ φαῦλοί γε ὄντες; ἀλλὰ γὰρ ὑπεκσῆναι τὸν λόγον ἐπιφερόμενον τοῦτον βούλομαι. τῆ δ' οὖν διανοῦμαι φεύγειν καὶ σύ μοι ξύμφευγε. ΠΡΩ. Λέγε ὅπη. ΣΩ. Ταῦτα μὲν τοίνυν οὕτως ἔσω, φῶμεν πρὸς τούτους. σὺ δ' ἀπόκρισαι, πότερον αἰεὶ πάντα ὅσα πάσχει τι τῶν b. ἐμφύχων, ταῦτ' αἰσθάνεται τὸ πάσχον καὶ οὔτ' αὔξανόμενοι λαυθάνομεν ἡμᾶς αὐτούς, οὔτε τι τῶν τοιοῦτων οὐδὲν πάσχοντες; ἢ πᾶν τούναντίου; ὀλίγου γὰρ τά γε τοιαῦτα λέληθε πάνθ' ἡμᾶς. ΠΡΩ. Ἄπαν δὴ μου τούναντίου. ΣΩ. Οὐ τοίνυν καλῶς ἡμῖν εἴρηται τὸ νῦν δὴ ῥηθὲν, ὡς αἰ μετα-

dicam, quid necesse est ex hoc nobis contingere? *Pro.* An id dicis, videlicet corpore in neutram partem agitato? *So.* Id ipsum. *Pro.* Constat, o Socrates, neque voluptatem neque dolorem eo ipso in tempore percipi. *So.* Recte nimium respondisti. Verum, ut arbitror, id sentis, quod necesse sit ex iis unum aliquid semper nobis accidere, quemadmodum sapientes tradunt. cuncta quippe sursum deorsumve semper fluunt. *Pro.* Aiunt fane, nec male loqui videntur. *So.* Quomodo enim male? cum mali minime fuerint. Verum impendentem sermonem evitare volo. hac autem fugere cogito: tuque una mecum fugito. *Pro.* Dic qua? *So.* Ista fane sic se habere iis concedamus. Tu vero responde: Utrum quidquid unquam patitur animal, idem & sentit patiendo: neque dum crescimus, id nos later, neque dum aliquid aliud huiusmodi nobis accidit? an contra omnino? ferme enim talia quaedam universa nos fugiunt. *Pro.* Contra omnino. *So.* Haud igitur recte dictum est
Plat. Oper. Vol. IV. S

- βολαὶ κάτω τε καὶ ἄνω γιγνόμεναι λύπας τε καὶ ἡδονὰς ἐπεργάζονται. ΠΡΩ. Τί μῆν; ΣΩ. Ὡδ' ἔσαι κάλλιον καὶ
- c. ἀνεπιληπτότερον τὸ λεγόμενον. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Αἱ μὲν με-
γάλαι μεταβολαὶ λύπας τε καὶ ἡδονὰς ποιοῦσιν ἡμῖν, αἱ
δ' αὖ μέτριαί τε καὶ σμικραί, τοπαράπαν οὐδέτερα τούτων.
ΠΡΩ. Ὀρθότερον οὕτως ἢ κείνως, ὦ Σάκρατες. ΣΩ. Οὐκοῦν
εἰ ταῦτα οὕτω, πάλιν ὁ νῦν δὴ ῥηθεις βίος ἂν ἦκοι. ΠΡΩ.
Ποῖος; ΣΩ. Ὁν ἄλυπὸν τε καὶ ἀνευ χαρμονῶν ἔφαμεν εἶναι.
ΠΡΩ. Ἀληθέςατα λέγεις. ΣΩ. Ἐκ δὲ τούτων τιθῶμεν τρι-
τοὺς ἡμῖν βίους· ἓνα μὲν, ἡδὺν τὸν δ' αὖ, λυπηρόν τὸν δ' ἓνα,
d. μηδέτερα. ἢ πῶς ἂν φαίης σὺ περὶ τούτων; ΠΡΩ. Οὐκ ἄλ-
λως ἐγώ γε ἢ ταύτη, τρεῖς εἶναι τοὺς βίους. ΣΩ. Οὐκοῦν οὐκ
ἂν εἴη τὸ μὴ λυπεῖσθαι ποτὲ ταυτὸν τῷ χαίρειν. ΠΡΩ. Πῶς
γὰρ ἂν; ΣΩ. Ὅποταν οὖν ἀκούσης ὡς ἡδέξον πάντων ἐστὶ
διατελεῖν ἀλύπως τὸν βίον ἅπαντα, τί τότ' ὑπολαμβάνεις
λέγειν τὸν τοιοῦτον; ΠΡΩ. Ἢδὺ λέγειν φαίνεται ἔμοιγε
οὗτος, τὸ μὴ λυπεῖσθαι. ΣΩ. Τριῶν οὖν ὄντων ἡμῖν ὄντινων
βούλει, τίθει, (καλλίσιον ἵνα δυνάμασι χρώμεθα) τὸ μὲν, χρυ-

a nobis, quod modo diximus, mutationes sursum deorsumve factas, voluptates & dolores inferre. *Pro.* Quid igitur? *So.* Sic autem rectius ac tutius dicere licet. *Pro.* Quomodo? *So.* Mutationes quidem magnae voluptates doloresque afferunt: mediocres autem & exiguae, minime. *Pro.* Rectius isto modo, quam illo, o Socrates, dicitur. *So.* Enimvero si ista sic se habent, mox vita in superioribus narrata redibit. *Pro.* Quaeenam? *So.* Quam absque moerore & laetitia ponebamus. *Pro.* Verissima loqueris. *So.* Ex iis triplicem vitam ponamus, suavem, tristem, neutram. An tu aliud sentis? *Pro.* Haud aliter, quam ita, triplicem videlicet vitam esse. *So.* Non igitur idem erit non dolere, quod & laetari. *Pro.* Nequaquam. *So.* Quoties ergo audies, omnium dulcissimum esse universam vitam sine moerore transfigere, quid tunc sibi velle id dicentem existimas? *Pro.* Dulce esse significare ille mihi videtur id ipsum, quod dicitur non dolere. *So.* Pone tria quaedam, ut lubet, &

σύν τὸ δ', ἄργυρον· τρίτον δὲ, τὸ μηδέτερα τούτων. ΠΡΩ. e.
 Κεῖται. ΣΩ. Τὸ δὲ, μηδέτερα τούτων, ἔσθ' ἡμῖν ὅπως θάτερα
 γένοιτ' ἂν, χρυσοῦς ἢ ἄργυρος; ΠΡΩ. Καὶ πῶς ἂν; ΣΩ.
 Οὐδ' ἄρα ὁ μέσος βίος, ἡδὺς ἢ λυπηρὸς λεγόμενος, ὀρθῶς ἂν
 ποτε οὐτ' εἰ δοξάζει τις, δοξάζοιτο, οὐτ' εἰ λέγοι, λεχθεῖη.
 κατὰ γε τὸν ὀρθὸν λόγον. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν; ΣΩ. Ἄλλὰ
 μὴν, ὦ ἑταῖρε, λεγόντων γε ταῦτα καὶ δοξαζόντων αἰσθα- P.
 νόμηθα. ΠΡΩ. Καὶ μάλα. ΣΩ. Πότερον οὖν χαίρειν οἶνται 47
 τότε, ὅταν μὴ λυπῶνται; ΠΡΩ. Φασὶ γοῦν. ΣΩ. Οὐκοῦν a.
 οἶνται τότε χαίρειν. οὐ γὰρ ἂν ἔλεγόν που. ΠΡΩ. Κινδυ-
 νεύει. ΣΩ. Ψευδῆ μὴν δοξάζουσι περὶ τοῦ χαίρειν, εἴτερ χω-
 ρίς τοῦ μὴ λυπεῖσθαι καὶ τοῦ χαίρειν, ἢ φύσις ἑκατέρου.
 ΠΡΩ. Καὶ μὴν χωρὶς γοῦν. ΣΩ. Πότερον οὖν αἰρώμεθα
 παρ' ἡμῖν ταῦτ' εἶναι, καθάπερ ἄρτι, τρία, ἢ δύο μόνον; λύ-
 πην μὲν, κακὴν τοῖς ἀνθρώποις, τὴν δ' ἀπαλλαγὴν τῶν λυ- b.
 πῶν, αὐτὸ τοῦτο ἀγαθὸν ἔν, ἡδὺ προσαγορεύεσθαι; ΠΡΩ.
 Πῶς δὴ νῦν τοῦτο, ὦ Σώκρατες, ἐρωτώμεθα ὑφ' ἡμῶν αὐ-
 τῶν; οὐ γὰρ μανθάνω. ΣΩ. Ὅτως γὰρ τοὺς πολεμίους Φι-

ut pulchrioribus utamur nominibus, alterum aurum, argentum
 alterum, neutrum reliquum nominato. *Pro.* Ponantur. *So.* Quod
 horum neutrum est, potestne alterum ex iis fieri, vel argen-
 tum, vel aurum? *Pro.* Nequit. *So.* Vita igitur media, si quando
 suavivis vel moesta dicitur, aut existimatur, nequaquam recte
 vel existimatur, vel dicitur. *Pro.* Certe. *So.* At tamen, o ami-
 ce, aliquos haec loqui & opinari sentimus. *Pro.* Maxime. *So.*
 An igitur gaudere tunc, quando non moerent, existimant?
Pro. Aiunt quidem. *So.* Nonne tunc gaudere putant? non enim
 id dicerent. *Pro.* Fortasse. *So.* Falso de laetitia opinantur: si-
 quidem utriusque, & non gaudere, & gaudere, natura diversa est.
Pro. Diversa profecto. *So.* Quid igitur procontabimur inter nos?
 utrum haec ut tria sint, vel ut duo solum: ac num dolor ho-
 minibus malum, dolorum autem vitatio, hoc ipso nomine
 bona, dulce nominetur? *Pro.* Quomodo id, o Socrates, fiat, a
 nobis ipsis quaeramus. non enim intelligo. *So.* Quia adverfa-

- λήβου τοῦδε, ὦ Πρώταρχε, οὐ μανθάνεις. ΠΡΩ. Λέγεις δὲ αὐτοὺς τίνας; ΣΩ. Καὶ μάλα δεινοὺς λεγομένους τὰ περὶ Φύσιν, οἳ τοπαράπαν ἡδονὰς οὐ φασὶν εἶναι. ΠΡΩ. Τί μὴν;
- c. ΣΩ. Λυπῶν ταῦτας εἶναι πάσας ἀποφυγὰς, ἃς νῦν οἱ περὶ Φίλιβον ἡδονὰς ἐπονομάζουσι. ΠΡΩ. Τούτοις οὖν ἡμᾶς πό-
τερα πείθεσθαι συμβουλεύεις; ἢ πῶς, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Οὐκ
ἀλλ' ὥσπερ μάντεσι προσχρῆσθαι τισι, μαντευομένοις οὐ τέχ-
νη, ἀλλὰ τινι δυσχερεία φύσεως οὐκ ἀγενοῦς, λίαν μεμιση-
κότων τὴν τῆς ἡδονῆς δύναμιν, καὶ νενομικῶτων οὐδὲν ὑγιές.
ὥστε καὶ αὐτὸ τοῦτο αὐτῆς τὸ ἐπαγωγὸν, γοήτευμα, ἀλλ'
- d. οὐχ ἡδονὴν εἶναι. τούτοις μὲν οὖν ταῦτα ἂν προσχρήσαιο,
σκεψάμενος ἔτι καὶ τᾶλλα αὐτῶν δυσχεράσματα. μετὰ δὲ
ταῦτα ἂν γε μοι δοκῶσιν ἡδοναὶ ἀληθεῖς εἶναι, πύσῃ ἵνα ἐξ
ἀμφοῖν τοῖν λόγοιιν σκεψάμενοι τὴν δύναμιν αὐτῆς παραβῶ-
μεθα πρὸς τὴν κρίσιν. ΠΡΩ. Ὅρθῶς λέγεις. ΣΩ. Μεταδιώ-
κωμεν δὴ τούτους, ὥσπερ ξυμμάχους, κατὰ τὸ τῆς δυσχε-
ρείας αὐτῶν ἴχνος. οἶμαι γὰρ τοιόνδ' ἐτι λέγειν αὐτοὺς, ἀρ-

rrios huius, o Protarche, Philebi revera non intelligis. *Pro.* Quosnam inquis? *So.* Eos, qui rerum naturam praecipue cal-
lere feruntur, qui voluptates esse negant. *Pro.* Quid ergo? *So.* Dolorum effugia eas omnes vocant, quas Philebi sectatores
nuncupant voluptates. *Pro.* Hisne ut credamus, o Socrates, consulis? *So.* Nequaquam: sed tanquam vatibus quibusdam
utamur, non arte, sed quadam non ingenerosae naturae moro-
sitate a voluptate nimis abhorrentibus, nihilque in ea fani esse
existimantibus, adeo ut illas ipfas quoque eius illecebras ma-
leficam quandam illaqueationem potius, quam voluptatem, vo-
cent. His ergo ad haec utere, considerans praeterea & alias ip-
sorum morositates. Post haec autem & quas ego veras existi-
mem voluptates, accipito, ut ex utriusque sermonibus vim
eius considerantes, ad iudicandum denique apponamus. *Pro.*
Recte inquis. *So.* Hos igitur, tanquam propugnatores, secundum
morositatis & asperitatis eorum vestigium profequamur. reor
equidem tale quiddam eos dicturos esse, principio alicunde

χομένους ποθὲν ἀνωθεν ὡς, εἰ βούλη, δείξωμεν ὄπουσιν εἶδος
 τῆν φύσιν ἰδεῖν ὅσον, τὴν τοῦ σκληροῦ πότερον εἰς τὰ σκλη- e.
 ρότατα ἀποβλέποντες, οὕτως ἂν μᾶλλον συννοήσαιμεν, ἢ
 πρὸς τὰ πολλοσὰ σκληρότητι; δεῖ δὴ σε, ὦ Πρώταρχε, κα-
 ζάπερ ἐμοί, καὶ τούτοις τοῖς δυσχερέσειν ἀποκρίνεσθαι. ΠΡΩ.
 Πάνυ μὲν οὖν καὶ λέγω γε αὐτοῖς, ὅτι πρὸς τὰ πρῶτα με-
 γέθη. ΣΩ. Οὐκοῦν, εἰ καὶ τὸ τῆς ἡδονῆς γένος ἰδεῖν ἤντινα
 ποτὲ ἔχει φύσιν βουλευθῆμεν, οὐκ εἰς τὰς πολλοσὰς ἡδονὰς
 ἀποβλεπτόν, ἀλλ' εἰς τὰς ἀκροτάτας καὶ σφοδροτάτας λε- p.
 γομένας. ΠΡΩ. Πᾶς ἂν σοι ταύτη συγχωροίη ταυῦν. ΣΩ. 45
 Ἄρ' οὖν αἱ πρόχειροί γε, αἵπερ καὶ μέγιστα τῶν ἡδονῶν, ὃ
 λέγομεν πολλάκις, αἱ περὶ τὸ σῶμα εἰσὶν αὗται; ΠΡΩ.
 Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Πότερον οὖν καὶ μείζους εἰσὶ καὶ γίγνου-
 νται περὶ τοὺς κάμνοντας ἐν ταῖς νόσαις, ἢ περὶ τοὺς ὑγιαί-
 νοντας; εὐλαβηθῶμεν δὴ μὴ προπετῶς ἀποκρινόμενοι πταί-
 σωμεν. ΠΡΩ. Πῆ; ΣΩ. Τάχα γὰρ ἴσως φαῖμεν ἐν περὶ
 ὑγιαίνοντας. ΠΡΩ. Εἰκόσ γε. ΣΩ. Τί δ', οὐχ αὗται τῶν b.
 ἡδονῶν ὑπερβάλλουσιν, ὧν ἂν καὶ ἐπιθυμίαι μέγιστα προσ-

longius repetito, si speciei cuiuscunque naturam cognoscere
 velimus: velut duri naturam, utrum ad durissima respicien-
 tes, sic maxime cognosceremus, an ad minime dura. oportet
 autem te, o Protarche, istis morosis, quemadmodum & mihi, re-
 spondere. Pro. Oportet sane: illisque respondeo, ad primas
 magnitudines respiciendum. So. Si voluptatis genus quam na-
 turam habeat, nosse velimus, non ad parvas voluptates longe-
 que a suprema remotas, verum ad eas, quae supremae vehe-
 mentissimaeque dicuntur, respiciendum. Pro. Quilibet nunc ista
 tibi concederet. So. Nonne quae in promptu prae ceteris positae,
 ac maximae voluptates sunt, ut saepe diximus, ipsae scilicet
 circa corpus existunt? Pro. Quidni? So. Utrum igitur vehe-
 mentiores in aegrotantibus, quam bene valentibus reperiuntur?
 caveamus autem, ne temere respondentes offendamus. Pro.
 Quonam pacto? So. Forte enim in bene valentibus fatere-
 mur. Pro. Verisimile est. So. An non voluptates illae excedunt

- γίνωνται; ΠΡΩ. Τοῦτο μὲν ἀληθές. ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐχὶ οἱ πυρέττοντες, καὶ ἐν τοιούτοις νοσήμασιν ἐχόμενοι, μᾶλλον διψῶσι καὶ ριγοῦσι, καὶ πάντα ὅποσα διὰ τοῦ σώματος εἰσάδασαι πάσχειν, μᾶλλον δὲ ἐνδεία ξυγγίγνονται, καὶ ἀποπληρουμένων μείζους ἡδονὰς ἰσχοῦσιν; ἢ τοῦτο οὐ φήσομεν ἀληθές εἶναι; ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν ῥηθὲν φαίνεται. ΣΩ. Τί οὖν; ὀρθῶς ἂν φαινοίμεθα λέγοντες, ὡς εἴ τις τὰς μεγίστας ἡδονὰς ἰδεῖν βούλοιο, οὐκ εἰς ὑγίαιαν ἀλλ' εἰς νόσον ἰόντας δεῖ σκοπεῖν; ὄρα δὲ, μή με ἡγῆ διανοοῦμενον ἐρωτᾶν σε εἰ πλείω χαίρουσιν οἱ σφόδρα νοσοῦντες τῶν ὑγιαίνοντων; ἀλλ' οἴου μέγθος με ζητεῖν ἡδονῆς, καὶ τὸ σφόδρα περὶ τοῦ τοιούτου ποῦ ποτε γίγνεται ἐκάστοτε. νοῆσαι γὰρ δεῖ φαμέν ἦντινα φύσιν ἔχει, καὶ τίνα λέγουσιν οἱ φάσκοντες μὴ εἶναι τοπαρχίαν
- d. αὐτήν. ΠΡΩ. Ἄλλὰ σχεδὸν ἔπομαι τῷ λόγῳ σου. ΣΩ. Τάχα, ὦ Πρώταρχε, οὐχ ἤττον δεῖξεις. ἀποκρινῆ γάρ. ἐν ὑβρεί μείζους ἡδονὰς οὐ πλείους λέγω. τῷ σφόδρα δὲ καὶ τῷ μᾶλλον ὑπερεχούσας ὀρεῶς ἢ ἐν τῷ σώφρονι βίῳ. λέγε δὲ, προ-

magnopere, quarum maximae cupiditates adsunt? *Pro.* Verum id est. *So.* Nonne febribus & huiusmodi morbis affecti homines, & sitiunt vehementer & algent, & quodcumque pati corpore confueverunt, magis admodum quam ceteri patiuntur? quo fit, ut magis indigeant, indigentiamque replentes, vehementius delectentur. an verum hoc esse negabimus? *Pro.* Omnino, ut dictum est, apparet. *So.* Quid vero, num recte sentire videbimur, afferentes, si quis maximas voluptates videre velit, non ad sanitatem, sed ad morbum respiciendum? Et vide, ne me hoc cogitantem rogare putes, pluribusne oblectationibus aegrotantes quam bene valentes deliniantur: sed magnitudo & vehementia voluptatis ubinam plurimum fit, interrogare putato. Scrutandur quippe, qua natura constet, praediximus, quamque dicant, qui nullo modo esse illam asseverarunt. *Pro.* Teneo paene quod inquis. *So.* Fortassis, o Protarche, non minus demonstrabis. Responde modo. In lascivia & petulantia non plures dico, sed vehementiores & vi

έχων τὸν νοῦν. ΠΡΩ. Ἐμαθον, ὃ λέγεις· καὶ πολὺ τὸ διάφορον ὄρω. τοὺς μὲν γὰρ σώφρονάς που καὶ ὁ παροιμιαζόμενος ἐπίσχει λόγος, ἐκάστοτε τὸ Μηδὲν ἄγαν παρακελευόμενος, ὧ πείθονται· τὸ δὲ τῶν ἀφρόνων τε καὶ ὑβριστῶν μέχρι ε. μανίας ἢ σφοδρὰ ἡδονὴ κατέχουσα περιβοήτους ἀπεργάζονται. ΣΩ. Καλῶς· καὶ εἴ γε τοῦθ' οὕτως ἔχει, δῆλον, ὡς ἐν τιμῇ πονηρία ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐκ ἀρετῇ, μέγισται μὲν ἡδοναί, μέγισται δὲ καὶ λύπαι, γίνονται. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν τούτων τινὰς προελόμενον, δεῖ σκοπεῖσθαι, τίνα ποτὲ τρόπον ἐχούσας λέγομεν αὐτὰς εἶναι μεγίστας. ΠΡΩ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Σκόπει δὴ τὰς τῶν τοιῶνδε νοσημάτων ἡδονὰς, τίνα ποτὲ ἔχουσι τρόπον. ΠΡΩ. Ποίαν; ΣΩ. Τὰς τῶν ἀσχημόνων, ἃς οὐκ εἶπομεν δυσχερεῖς μισοῦσι παντελῶς. ΠΡΩ. Ποίας; ΣΩ. Οἷον τὰς τῆς ψώρας ἰάσεις, τῷ τρίβειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, οὐκ ἄλλης δεόμενα φαρμάξεως. τοῦτο γὰρ δὴ τὸ πάθος ἡμῖν, ὧ πρὸς θεῶν, τί ποτε φῶμεν ἐγγίγνεσθαι; πότερον ἡδονὴν, ἢ λύπην; ΠΡΩ. Ἐμμικτον

P.
46
a.

maiores voluptates, quam in temperata vita vides. Dic amabo, animum advertens. *Pro.* Percepi quod dicis, & excessum cerno quamplurimum. Temperatos nempe proverbium, Nihil nimis praecipiens, semper continet, & huic illi obtemperant. intemperantes autem & petulantes homines voluptatis fervor ad furorem usque occupans, immoderatis clamoribus exultare compellit. *So.* Recte loqueris. & si verum hoc est, patet, in quadam depravatione tum animae, tum corporis, potius quam in virtute, vehementes voluptates, vehementesque cruciatus consistere. *Pro.* Patet certe. *So.* An non aliquas e multis eligere decet, & investigare, qua ratione maximae vocari debeant? *Pro.* Necessè est. *So.* Adverte itaque talium morborum voluptates, qua ratione se habeant. *Pro.* Qualium? *So.* Deformium voluptates, quas illi, quos difficiles & morosos vocavimus, penitus horrent. *Pro.* Quales inquam? *So.* Velut in scabiei medela, quae fricando fit, ceterisque huiusmodi, haud aliò pharmaco indigentibus. hoc enim malum, pro dii immor-

- τοῦτό γε, ᾧ Σώκρατες, ἔοικε γίνεσθαι τι κακόν. ΣΩ. Οὐ μὲν δὴ Φιλήβου γε ἕνεκα παρεθέμην τὸν λόγον· ἀλλ' ἄνευ τούτων, ᾧ Πρωτάρχε, τῶν ἡδονῶν, καὶ τῶν ταύταις ἐπομέων, ἂν μὴ κατοφθῶσι, σχεδὸν οὐκ ἂν ποτε δυναίμεθα διακρίνασθαι τὸ νῦν ζητούμενον. ΠΡΩ. Οὐκοῦν ἰτέον ἐπὶ τὰς τούτων συγγενεῖς. ΣΩ. Τὰς ἐν τῇ μίξει κοινωνούσας λέγεις; ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὔν. ΣΩ. Εἰσὶ τείνου μίξεις, αἱ μὲν, κατὰ τὸ σῶμα, ἐν αὐτοῖς τοῖς σώμασιν· αἱ δ' αὐτῆς τῆς ψυχῆς, ἐν τῇ ψυχῇ. τὰς δ' αὐτῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀνευρόσομεν λύπας ἡδοναῖς μιχθεῖσας· τοτὲ μὲν ἡδονάς, τὰ ξυναμφοτέρα, τοτὲ δὲ λύπας ἐπικαλουμένας. ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ. Ὅποταν ἐν τῇ καταξάσει τις ἢ τῇ διαφθορᾷ τάναντία ἅμα πάθη πάσχη βίγῶν ποτὲ θέρηται, καὶ θερμαινόμενος ἐνίστε φύχεται· ζητῶν, οἶμαι, τὸ μὲν ἔχειν, τοῦ δ' ἀπαλλάττεσθαι τὸ δὴ λεγόμενον, πικρῶ γλυκῷ μεμιγμένον, μετὰ δυσ-
- b. ἀπαλλακτίας παρὸν, ἀγανάκτησιν καὶ ὕπερον ξύψασιν ἀγρίαν ποιεῖ. ΠΡΩ. Καὶ μάλ' ἀληθὲς τὸ νῦν δὴ λεγόμενον. ΣΩ.

tales, voluptatemne, an dolorem potius nuncupabimus? *Pro.* Malum quiddam, o Socrates, mixtum hoc esse videtur. *So.* Haud equidem, vel Philebi gratia, hoc exemplum produxifsem: sed nisi hae, o Protarche, voluptates, & quae hasce sequuntur, inspiciantur, nunquam ferme quod quaesitum nunc est, diiudicare valemus. *Pro.* Ergo ad istarum cognatas pergendum est. *So.* Num eas inquis, quae in mixtione communicant? *Pro.* Has ipsas. *So.* Sunt igitur mixtiones, corporis quidem ipsius in corporibus, animae in anima. & dolores animae & corporis voluptatibus mixtos reperiemus: eamque utrumque commixtionem interdum voluptatem, interdum vero dolorem cognominatam. *Pro.* Quonam pacto? *So.* Ut ecce, cum quis in restitutione, vel corruptione, simul contraria patitur, algens saepe calefcit, & calens aliquando refrigerfcit: quaerens, ut arbitror, id assequi, illud abiicere: dulce, quod dicitur, amaro permixtum, & cum difficultate reiectionis ad-sistens, molestiam, post ferum congressum: facit. *Pro.* Est ma-

Οὐκοῦν αἱ τοιαῦται μίξεις, αἱ μὲν, ἐξ ἴσων εἰσι λύπῶν τε καὶ ἡδονῶν, αἱ δ' ἐκ τῶν ἑτέρων πλείονων. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ αὖ; ΣΩ. Λέγε δὴ, τὰς μὲν, ὅταν πλείους λύπαι τῶν ἡδονῶν γίνωνται, τὰς τῆς ψώρας λεγομένας, οὖν δὴ ταύτας εἶναι, καὶ τὰς τῶν γαργαλισμῶν ὁπότεν ἐντὸς τὸ ζέον ἢ καὶ τὸ φλεγμαῖνον, τῇ τρίψει δὲ καὶ τῇ κινήσει μὴ ἐφικνῆται τις, τὸ δ' ἐπιπολῆς μόνον διαχέει. τότε φέροντες εἰς πῦρ αὐτὰ, καὶ εἰς τοῦναντίον ἀπορίας μεταβάλλοντες, ἐνίοτε ἀμηχάνους ἡδονάς· τότε δὲ τοῦναντίον τοῖς ἐντὸς πρὸς τὰς τῶν ἔξω λύπας, ἡδοναῖς συγκερασθεῖσας, εἰς ὁπότερ' ἂν ῥέψῃ, παρέσχοντο, τῷ τὰ συγκεκριμένα βίᾳ διαχεῖν, ἢ τὰ διακεκριμένα συγχεῖν, καὶ ὁμοῦ λύπας ἡδοναῖς παρατιθέναι. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα. ΣΩ. Οὐκοῦν, ὁπότεν αὖ πλείων ἡδονῆ κατὰ τοιαῦτα πάντα ξυμμιχθῆ, τὸ μὲν ὑπομεμιγμένον τῆς λύπης γαργαλιζει τε καὶ ἡρέμα ἀγανακτεῖν ποιεῖ, τὸ δ' αὐτῆς ἡδονῆς πολὺ πλέον ἐκκεχυμένον, συντείνει τε καὶ ἐνίοτε πηδᾶν ποιεῖ· καὶ παντοῖα μὲν χρώματα, παντοῖα δὲ σχήματα, παντοῖα

Γ·
47
α.

xime verum quod dicis. So. Nonne harum mixtionum quaedam ex aequali utrinque & voluptate & dolore, quaedam ex altero excedente conflantur? Pro. Nihil prohibet. So. Dic igitur, ex earum numero, quae doloris plus quam delectationis continent, eas esse, quae sequuntur scabiem & titillationes: quando quod intus est, fervet atque gliscit, neque huc perfricando aut exagitando quis attingit, sed quod circa cutem est solum, diffundit. tunc sane illa in ignem ferentes, & nunc huc, nunc illuc consilii inopia revoluti, inaeestimabiles saepenumero voluptates pariunt: aliquando contra, interioribus ad exteriorum molestias voluptatibus mixtis, in utram partem declinatio fiat, exhibent: ex eo quod commixta per violentiam diffundant, vel dispersa confundant, simulque voluptatibus dolores admoveant. Pro. Vera narras. So. Nonne rursus, cum voluptas amplior secundum haec omnia commiscetur, tunc portio doloris immixta titillat, & levem quandam indignationem parit: atque rursus voluptatis ulterior pars infusa, provocat, & inter-

- δὲ πνεύματα ἀπεργαζόμενα, πᾶσαν ἐκπλήξιν καὶ βοᾶς με-
- b. τὰ ἀφροσύνης ἐνεργάζεται. ΠΡΩ. Μάλα γε. ΣΩ. Καὶ λέγειν τε, ὦ ἑταῖρε, αὐτόν τε περὶ ἑαυτοῦ ποιεῖ, καὶ ἄλλον, ὡς ταύταις ταῖς ἡδοναῖς τερπόμενος, οἷον ἀποθνήσκει. καὶ ταύτας γε δὴ παντάπασιν ἀεὶ μεταδιδώκει τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσων ἂν ἀκολαστότερός τε καὶ ἀφρονέστερος ὢν τυγχάνῃ. καὶ καλεῖ δὴ μεγίστας ταύτας, καὶ τὸν ἐν αὐταῖς ὀτιμάλισ' ἀεὶ ζῶντα, εὐδαιμονέστατον καταριθμεῖται. ΠΡΩ. Πάντα, ὦ Σώκρατες, τὰ συμβαίνοντα πρὸς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων εἰς δόξαν διέπερανας. ΣΩ. Περὶ γε τῶν ἡδονῶν, ὦ Πρωτάρχε, τῶν ἐν τοῖς κοινοῖς παθήμασιν αὐτοῦ τοῦ σώματος τῶν ἐπιπολῆς καὶ ἐντὸς κερασθέντων περὶ δὲ τῶν ἐν ψυχῇ, σώματι τάναντία ξυμβάλλεται, λύπην τε ἅμα πρὸς ἡδονήν, καὶ ἡδονήν πρὸς λύπην, ὥστ' εἰς μίαν ἀμφοτέρω κρᾶσιν ἵεναι. ταῦτα ἐμπροσθεν μὲν διήλομεν, ὡς, ἐπὶ τῶν αὐτῶν κενῶνται, πληρώσεως ἐπιθυμεῖ· καὶ ἐλπίζων μὲν, χαίρει, κενούμενος δὲ, ἀλ-
- d. γεῖ. ταῦτα δὲ τότε μὲν οὐκ ἐμαρτυράμεθα· νῦν δὲ λέγομεν,

dum profilire compellit, & omniformes colores, omnigenas figuras, omnimodos spiritus cum omni incitamento, & exclamationes cum infania parit? *Pro. Sumnopere. So.* Cogit prae-terea, o amice, de se, tum ipsum, vel tum alium, exclamare, quod his voluptatibus perfusus propemodum moritur: eoque magis eiusmodi voluptates sectatur quisque, quo intemperantior quis & imprudentior est. atque has insuper summas oblectationes praedicat, & eum, qui in eis deliciis vel maxime totam vitam agit, beatissimum numerat. *Pro. Omnia,* quae apud multos in existimationem veniunt, o Socrates, collegisti. *So.* De voluptatibus, o Protarche, quae in communibus corporis passionibus extrinsecus intrinsecusve miscentur, est dictum. De iis vero, quae miscentur in anima, contraria quaedam ad corpus coniiciuntur, voluptatem scilicet cum dolore, & dolorem cum voluptate in unam mixtionem concurrere. Et haec in superioribus percurrimus, quod quando quis exinanitur, repletionem cupit, & sperans gaudet, inanis arripitur. Ista tunc

ὡς ψυχῆς πρὸς σῶμα διαφερομένης ἐν πᾶσι τούτοις πλήθει ἀμιχάνοις ὅσοι, μίξις μία λύπης τε καὶ ἡδονῆς ξυμπίπτει γενομένη. ΠΡΩ. Κινδυνεύεις ὀρθότατα λέγειν. ΣΩ. Ἐτι τοίνυν ἡμῖν τῶν μίξεων λύπης τε καὶ ἡδονῆς λοιπὴ μία. ΠΡΩ. Ποία φῆς; ΣΩ. Ἦν αὐτὴν τὴν ψυχὴν αὐτῇ πολλάκις λαμβάνειν σύγκρισιν ἔφαμεν. ΠΡΩ. Πῶς οὖν τοῦτ' αὐτὸ λέγομεν; ΣΩ. Ὅργην, καὶ φόβον, καὶ πόθον, καὶ θρήνον, καὶ ἔρωτα, καὶ ζῆλον, καὶ φθόνον, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἄρ' οὐκ αὐτῆς τῆς ψυχῆς τίθεσται ταύτας λύπας τινάς; ΠΡΩ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν αὐτὰς ἡδονῶν μεσᾶς εὐρήσομεν ἀμιχάνων; ἢ δεόμεθα ὑπομιμνήσκεσθαι τὸ ὅσ' ἔφεηκε, τοῖς θυμοῖς καὶ ταῖς ὀργαῖς, τὸ πολύφρονά περ χαλεπῆναι, Ὅστε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο, καὶ τὰς ἐν τοῖς θρήνοις καὶ πῆλοισ ἡδονὰς ἐν λύπαις οὖσας ἀναμειγμένας; ΠΡΩ. Οὐκ ἄλλ' οὕτω ταῦτά γε καὶ οὐκ ἄλλως ἂν ξυμβαίνοι γιγνόμενα. ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ τὰς γε τραγικὰς θεωρήσεις, ὅταν ἅμα χαίροντες κλάωσι, μέμνησαι; ΠΡΩ. Τί δ' οὐ; ΣΩ. Τὴν δ'

quidem testimoniis minime confirmavimus: nunc vero dicimus, quod anima a corpore discrepante, in iis omnibus, quorum haud satis multitudo comprehenditur, mixtio una doloris & voluptatis emergit. *Pro.* Recte nimium loqui videris. *So.* Una praeterea doloris voluptatisque congressio restat. *Pro.* Quenam? *So.* Quam saepe ipsam in seipsa animam accipere diximus. *Pro.* Qua ratione hoc asserimus? *So.* Iram, timorem, desiderium, lamentationem, amorem, aemulationem, invidiam, & huiusmodi reliqua, an non haec omnia dolores quosdam ipsius animae ponis? *Pro.* Equidem. *So.* Nonne dolores huiusmodi plenos miris quibusdam voluptatibus invenire licet? an forte in memoriam nobis illud reducere oportet: *Quae fecit, excandescencia & ira, virum prudentissimum saevire, multo dulcior melle effuso:* & voluptates in lamentationibus atque desideriiis tristitiae mixtas? *Pro.* Nequaquam: verum sic haec, nec aliter accidunt. *So.* Quin etiam meministi, eos qui tragicis spectaculis adsunt, dum delectantur, saepe

- ἐν ταῖς κωμωδίαις διάθεσιν ἡμῶν τῆς ψυχῆς, ἄρ' οἷός' ὡς
 ἔσι καὶ τούτοις μίξις λύπης τε καὶ ἡδονῆς; ΠΡΩ. Οὐ πάνυ
 κατανοῶ. ΣΩ. Παντάπασι γὰρ οὐ βῆδιον, ὦ Πρωτάρχε, ἐν
 b. τούτῳ ξυυνοεῖν τὸ τοιοῦτου ἐκάστοτε πάθος. ΠΡΩ. Οὐκουν,
 ὡς γ' ἔαικεν ἐμοί. ΣΩ. Λάβωμέν γε μὴν αὐτὸ τοσοῦτ' ἄλλ-
 λον, ὅσῳ σκοτεινότερόν ἐστιν ἵνα καὶ ἐν ἄλλοις βῆδιον κατα-
 μαθεῖν τις οἴδῃτ' ἢ μίξις λύπης τε καὶ ἡδονῆς. ΠΡΩ. Λέ-
 γοις ἄν. ΣΩ. Τὸ τοίνυν δὴ ρηθὲν ὄνομα Φθόου, πότερα λύ-
 πην τινὰ ψυχῆς θήσεις; ἢ πῶς; ΠΡΩ. Οὕτω. ΣΩ. Ἀλλὰ
 μὴν ὁ Φθονῶν γε, ἐπὶ κακοῖς τοῖς τῶν πέλας ἡδόμενος ἀνα-
 c. φανήσεται. ΠΡΩ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Κακὸν μὴν ἄγνοια, καὶ
 ἦν δὴ λέγομεν ἀβελτέραν ἔξιν. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Ἐκ δὴ
 τούτων ἴδε τὸ γελοιὸν ἤντινα φύσιν ἔχει. ΠΡΩ. Λέγε μόνον.
 ΣΩ. Ἔσι δὴ πονηρία μὲν τις, τὸ κεφάλαιον, ἔξωός τινος ἐπί-
 κλην λεγομένην τῆς δ' αὖ πάσης πονηρίας ἐστὶ τὸυναυτίον πά-
 θος ἔχον ἢ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς γραμμάτων.
 ΠΡΩ. Τὸ Γνώθι σαυτὸν, λέγεις, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἐγώ γε.

lugere? *Pro.* Memini. *So.* Et in comoediis animi nostri affec-
 tum ad oblectationem simul atque moerorem declinare sensisti?
Pro. Haud satis adverti. *So.* Non enim facile est, o Protar-
 che, affectum huiusmodi ubique comprehendere. *Pro.* Non
 certe, ut mihi videtur. *So.* Ipsum igitur tanto magis accipia-
 mus, quanto est obscurior: ut in ceteris facilius quis volupta-
 tis tristitiaequae concursum percipere valeat. *Pro.* Dic iam. *So.*
 Invidiae nomen, paulo ante inductum, utrum dolorem quen-
 dam significare censes, necne? *Pro.* Censeo. *So.* Invidus ta-
 men proximorum adversis laetari deprehenditur. *Pro.* Vehem-
 enter. *So.* Malum quidem ignorantia est, &, ut nunc loqui-
 mur, stoliditas quaedam. *Pro.* Quidni? *So.* Ex his vide, ridi-
 culum illud quam naturam habeat. *Pro.* Dic modo. *So.* Est uti-
 que summatim depravatio quaedam, habitus alicuius cognom-
 ento dicta, improbitatis vero universae genus quoddam est,
 contra prorsus habens, quam Delphica praecepta docent. *Pro.*
 Praeceptum hoc inquis, o Socrates, Nosce te ipsum? *So.* Aio,

τοῦναντίου μὴν ἐκείνω δῆλονότι τὸ μηδ' αὐτῇ γινώσκειν αὐτὸν, d.
 λεγόμενον ὑπὸ τοῦ γράμματος ἂν εἴη. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ.
 ὦ Πρώταρχε, πειρῶ δὴ αὐτὸ τοῦτο τριχῇ τέμνειν. ΠΡΩ.
 Πῆ φύς; οὐ γὰρ μὴ δυνατὸς εἶ. ΣΩ. Λέγεις δὴ δεῖν ἐμὲ
 τοῦτο διελέσθαι τάνῃν; ΠΡΩ. Καὶ δέομαι γε, πρὸς τῷ λέ-
 γειν. ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ τῶν ἀγνωσούντων αὐτοὺς κατὰ τρία
 ἀνάγκη τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν ἕκαστον; ΠΡΩ. Πῶς; ΣΩ.
 Πρῶτον μὲν κατὰ χρήματα δοξάζειν εἶναι πλουσιώτερον, ἢ
 κατὰ τὴν αὐτῶν οὐσίαν. ΠΡΩ. Πολλοὶ γοῦν εἰσι τὸ τοιοῦ- e.
 του πάθος ἔχοντες. ΣΩ. Πλείους δὲ γε, οἱ μείζους καὶ καλλ-
 λίους αὐτοὺς δοξάζουσι, καὶ πάντα ὅσα κατὰ τὸ σῶμα, εἶναι
 διαφερόντως τῆς οὐσης αὐτῆς ἀληθείας. ΠΡΩ. Πάνυ γε. ΣΩ.
 Πολὺ δὲ πλείοι γε, οἶμαι, περὶ τὸ τρίτον εἶδος ἐν ταῖς ψυ-
 χαῖς τούτων διημαρτήκασιν ἀρετῆς, δοξάζοντες βελτίους
 ἑαυτοὺς, οὐκ ὄντες. ΠΡΩ. Σφόδρα μὲν οὖν. ΣΩ. Τῶν ἀρετῶν
 δ' ἄρ', οὐ σοφίας περὶ τὸ πλῆθος πάντως ἀντεχόμενον, μετὸν p.
 ἐρίδων καὶ δοξασοφίας ἐστὶ καὶ ψεύδους; ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ; 49
 ΣΩ. Κακὸν μὲν ὅγ' πᾶν ἂν τις τὸ τοιοῦτον εἰπῶν, ὀρθῶς ἂν a.

Oppositum huic esset, si forte praeciperetur, Nullo modo te ipsum nosce. *Pro.* Effet. *So.* O Protarche, conare nunc id trifariam distribuere. *Pro.* Dic tu. ego enim nequeo. *So.* Ais ergo, me nunc istud dividere oportere? *Pro.* Et obsecro quidem, quod maius est. *So.* Nonne quisque ex iis, qui se ipsos ignorant, secundum tria id necessario patitur? *Pro.* Quomodo? *So.* Primum enim secundum pecunias opulentiozem, quam revera est, aliquando se ipsum existimat. *Pro.* Multi quidem ita decipiuntur. *So.* Plures etiam, qui maiores formosioresque se putant, & quaecunque ad corpus attinent, supra quam revera sunt. *Pro.* Plures profecto. *So.* Longe vero plurimi, quod ad tertiam speciem attinet, qui animi dotes maiores, quam habeant, habere se putant. *Pro.* Et maxime quidem. *So.* Quantum vero ad virtutes animi pertinet, nonne vulgus, sapientiam prorsus sibi vindicans, plenum est contentionibus falsaque sapientiae ipsius opinione? *Pro.* Quidni? *So.* Si quis ergo affectionem il-

εἶποι, πάθος. ΠΡΩ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Τοῦτο τοίνυν ἐτί διαιρε-
τέον, ὦ Πρωταρχε, δίχα εἰ μέλλομεν τὸν παιδικὸν ἰδόντες
Φθόνου, ἄτοπον ἡδονῆς καὶ λύπης ὀφείσθαι μίξιν. ΠΡΩ. Πῶς
οὖν τέμνωμεν δίχα λέγεις; ΣΩ. Ναί. πάντες ὅποσοι ταύτην

- b. τὴν ψευδῆ δόξαν περὶ ἑαυτῶν ἀνοήτως δοξάζουσι, καθάπερ
ἀπάντων ἀνθρώπων, καὶ τούτων ἀναγκαιότατον ἔπείσθαι τοῖς
μὲν, ῥώμην αὐτῶν καὶ δύναμιν, τοῖς δὲ, οἶμαι, τοῦναντίον.
ΠΡΩ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Ταύτη τοίνυν διέλε. καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν
εἰσὶ μετ' ἀσθενείας τοιοῦτοι, καὶ ἀδύνατοι, καταγελωώμενοι
τιμωρεῖσθαι, γελοίους τούτους φάσκων εἶναι, τάλιθβῃ Φθέγγ-
ξῆ' τοὺς δὲ δυνατοὺς τιμωρεῖσθαι, φοβεροὺς καὶ ἰσχυροὺς
- c. καὶ ἐχθροὺς προσαγορεύων, ὀρθότατον τοῦτο σαυτῷ λόγον
ἀποδώσεις. ἄγνοια γὰρ, ἢ μὲν τῶν ἰσχυρῶν, ἐχθρά τε καὶ
αἰσχρὰ (βλαβερὰ γὰρ καὶ τοῖς πέλας, αὐτὴ τε καὶ ὅσαι
εἰκόνας ταύτης εἰσὶν) ἢ δ' ἀσθενῆς ἡμῖν τὴν τῶν γελοίων
εἴληχε φύσιν. ΠΡΩ. Ὅρθότατα λέγεις. ἀλλὰ γὰρ ἢ τῶν
ἡδονῶν καὶ λυπῶν μίξις ἐν τούτοις οὕτω μοι καταφανής. ΣΩ.

Iam omne malum quiddam vocarit, recte nimirum appellabit.
Pro. Maxime, *So.* Hoc igitur iterum, o Protarche, bifariam par-
tiendum, si ridiculam invidiam cognoscentes, miram voluptatis
& molestiae mixtionem nosse velimus. *Pro.* Quomodo bifariam
partiendum? *So.* Ita. Quicumque hanc falsam de se opinionem
stulte praesumunt, iis, quemadmodum & omnibus ceteris mor-
talibus, accidat necesse est, ut quidam eorum robur ac poten-
tiam in iis quae profitentur, habeant, quidam vero nequaquam.
Pro. Necessarium est. *So.* Hac ergo ratione distingue. quicun-
que ex iis imbecilles sunt, & derisi, ulcisci iniurias non pos-
sunt, merito ridiculi nuncupantur: qui vero possunt, terribi-
les & robusti & hostiles iure vocantur. Ignorantia enim po-
tentium robustorumque hominum, hostilis atque teterrima res
est. haec enim, & quaecunque eius similia, proximis omnibus
noxia. sin autem imbecillis ignorantia sit, ridiculorum natu-
ram subit. *Pro.* Recte loqueris. attamen voluptatis dolorisque
concurfus nondum in iis nobis patuit. *So.* Livoris primum

Τὴν τάλαντον τοῦ φθόνου δύναμιν λάβε πρῶτον. ΠΡΩ. Λέγε μόνον. ΣΩ. Λύπη τις ἀδικός ἐστι καὶ ἡδονή; ΠΡΩ. Τοῦτο δὲ μὲν ἀνάγκη. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπὶ μὲν τοῖς τῶν ἐχθρῶν κακοῖς οὐτ' ἀδικον οὔτε φθονερόν ἐστι τὸ χαίρειν; ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Τά γε τῶν φίλων ὀρώντας ἔστιν ὅτε κακὰ, μὴ λυπεῖσθαι, χαίρειν δὲ ἄρ' οὐκ ἀδικόν ἐστι; ΠΡΩ. Πῶς δ' οὐ; ΣΩ. Οὐκοῦν τὴν ἀγνοίαν εἶπομεν ὅτι κακὸν πᾶσιν; ΠΡΩ. Ὅρθως. ΣΩ. Τί οὖν; τῶν φίλων δοξοσοφίαν, καὶ δοξοκαλίαν, καὶ ὅσα νῦν διήλλομεν, ἐν τρισὶ λέγοντες εἶδεσι γίνεσθαι, ε. γελοῖα μὲν, ὅποσα ἀσθενῆ, μισητὰ δ' ὅποσα μὴ ἐβρωμένα; ἢ μὴ φῶμεν ὅπερ εἶπον ἄρτι, τὴν τῶν φίλων ἔξιν ταύτην ἔταν ἔχη τις τὴν ἀβλαβῆ τοῖς ἄλλοις, γελοῖαν εἶναι; ΠΡΩ. Πάνυ γε. ΣΩ. Κακὸν δὲ οὐχ ὁμολογοῦμεν αὐτὴν, ἀγνοίαν γε οὖσαν; ΠΡΩ. Σφῶδρα γε. ΣΩ. Χαίρομεν δὲ ἢ λυπούμεθα, ὅταν ἐπ' αὐτῇ γελῶμεν; ΠΡΩ. Δῆλον ὅτι χαίρομεν. ΣΩ. Ἡδονὴν δὲ ἐπὶ τοῖς τῶν φίλων κακοῖς, οὐ φθόνον ἔφαμεν εἶναι τὸν τοῦτο ἀπεργαζόμενον; ΠΡΩ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Γελῶντας ἄρα ἡμᾶς ἐπὶ τοῖς τῶν φίλων γελοίοις, Φησὶν ὁ λβ-

vim accipe. *Pro.* Dic. *So.* An non tristitia quaedam laetitiaque iniusta est? *Pro.* Necessarium hoc est. *So.* Adversariorum malis laetari nec iniustum, nec invidum est. *Pro.* Non. *So.* Malis autem amicorum laetari potius, quam tristari, nonne iniustum est? *Pro.* Est. *So.* Ignorantiam omnibus malam esse diximus. *Pro.* Et recte quidem. *So.* Amicorum igitur arrogantiam sapientiae atque pulchritudinis, & quodcunque paulo ante diximus tribus in speciebus fieri, ridicula quidem cum imbecillia, odiosa vero cum valida: hunc, inquam, amicorum habitum nonne fatemur, cum quis innoxium aliis habet, ridiculum esse? *Pro.* Fatemur sane. *So.* Hunc quoque, cum ignorantia sit, malum esse? *Pro.* Certe. *So.* Laetamurne, an tristamur, dum haec irridemus? *Pro.* Laetamur plane. *So.* Voluptatem vero in amicorum malis, nonne a livore proficisci praediximus? *Pro.* Certe. *So.* Nos igitur in amicorum rebus ridiculis subridentes, miscere voluptatem dolori, dum invidiae lae-

- ρος, κεραυνύντας ἡδονὴν φθόνῳ, λύπη τὴν ἡδονὴν ξυγκεραυνύναι τὸν γὰρ φθόνον ὠμολογῆσθαι λύπην ψυχῆς ἡμῶν πάλαι τὸ δὲ γελᾶν, ἡδονὴν ἅμα δὲ γίγνεσθαι τοῦτο ἐν τούτοις
- b. τοῖς χρόνοις. ΠΡΩ. Ἀληθῆ. ΣΩ. Μηνύει δὲ νῦν ὁ λόγος ἡμῶν ἐν θρήνοις τε καὶ ἐν τραγωδίαις, μὴ τοῖς δράμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τοῦ βίου ξυμπᾶσῃ τραγωδίᾳ καὶ κωμωδίᾳ, λύπας ἡδοναῖς ἅμα κεραυνύσθαι, καὶ ἐν ἄλλοις δὴ μυρίοις. ΠΡΩ. Ἀδύνατον μὴ ὁμολογεῖν ταῦτα, ὦ Σώκρατες, εἰ καὶ τις φιλονεκῶ πάντῃ πρὸς τᾶναντία. ΣΩ. Ὁργὴν μὴν, καὶ πόθον, καὶ θρήνον, καὶ φόβον, καὶ ἔρωτα, καὶ ζῆλον, καὶ
- c. φθόνον προῦθέμεθα, καὶ ὅπσοι ταιαῦτα, ἐν οἷς ἔφαμεν εὐρήσειν μιγνύμενα τὰ νῦν πολλάκις λεγόμενα. ἢ γὰρ; ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Μανθάνομεν οὖν ὅτι θρήνου περὶ καὶ φθόνου καὶ ἐργῆς πάντα ἐστὶ τὰ νῦν δὴ διαπεραυθέντα. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ μανθάνομεν; ΣΩ. Οὐκοῦν πολλὰ ἐστὶ τὰ λοιπά. ΠΡΩ. Καὶ πάνυ γε. ΣΩ. Διὰ δὲ τί μάλιστα ὑπολαμβάνεις με δεῖξαι σοὶ τὴν ἐν τῇ κωμωδίᾳ μίξιν; ἄρ' οὐ πίστεως χάριν, ὅτι τὴν

titiam addimus, ratio ista concludit. livorem quippe tristitiam quandam animae iamdudum esse constitit; derisionem vero laetitiam; simulque haec in eo tempore congregi patuit. *Pro.* Vera loqueris. *So.* Ratio igitur nobis haec dicitur, nos non modo in lamentationibus, & in tragoediis, neque in fabulis tantum, sed in totius vitae tragoedia atque comoedia, dolores voluptatibus immiscere, & in aliis sexcentis. *Pro.* Impossibile est, ista tibi, o Socrates, non concedere, etiam si quis alteri parti potissimum adstipularetur. *So.* Iram vero, desiderium, lamentationem, metum, amorem, aemulationem, invidiam, proposuimus; ceteraque huiusmodi: in quibus diximus nos reperturos ea, quae iam saepe repetimus, commixta. an non? *Pro.* Ita. *So.* Num igitur videmus, quod de lamentatione, ira atque invidia, omnia iam sunt nobis confecta? *Pro.* Quidni videamus? *So.* Nonne multa adhuc restant? *Pro.* Sane quam multa. *So.* Ob quam vero potissimum causam mixtum in comoediis affectum declarasse me tibi existimas? nonne fidei gratia? quia in amoribus timori-

γε ἐν τοῖς φόβοις καὶ ἔρωσι καὶ τοῖς ἄλλοις ῥάδιον κρᾶσιν d.
 ἐπιδείξαι; λαβόντα δὲ τοῦτο παρὰ σαυτῶ, ἀφεῖναι με μηκέτι
 ἐπ' ἐκεῖνα ἴοντα δεῖν μηκύνειν τοὺς λόγους, ἀλλ' ἀπλῶς λα-
 βεῖν τοῦτο, ὅτι καὶ σῶμα ἄνευ ψυχῆς, καὶ ψυχὴ ἄνευ σώ-
 ματος, καὶ κοινῇ μετ' ἀλλήλων ἐν τοῖς παθήμασι μεσῶ ἐστὶ
 συγκεκραμένης ἡδονῆς λύπαις. νῦν οὖν λέγε, πότερα ἀφήξῃς με,
 ἢ μέσας ποιήσεις νύκτας. εἰπὼν δὲ σμικρὰ, σῆμαι σοῦ τεύξε-
 σθαι μεθεῖναι με. τούτων γὰρ ἀπάντων αὔριον ἔδελησώ σοι
 λόγον δοῦναι· τανῦν δὲ ἐπὶ τὰ λοιπὰ βουλευόμεαι ἐλλεσθαι, e.
 πρὸς τὴν κρίσιν ἣν Φίληβος ἐπιτάττει. ΠΡΩ. Καλῶς εἶπες, ὦ
 Σώκρατες· ἀλλ' ὅσα λοιπὰ ἡμῖν διέξελλθε, ὅπῃ σοι φίλον. ΣΩ.
 Κατὰ φύσιν τοίνυν, μετὰ τὰς μιχθείσας ἡδονὰς, ὑπὸ ἀή-
 τινος ἀνάγκης ἐπὶ τὰς ἀμίκτους πορευοίμεσθ' ἂν ἐν τῷ μέρει.
 ΠΡΩ. Κάλλις' εἶπες. ΣΩ. Ἐγὼ δὴ πειράσομαι μεταβαλὼν p.
 σημαίνειν ὑμῖν αὐτάς. τοῖς γὰρ φάσκουσι λυπῶν εἶναι παῦ- 51
 λαν πάσας τὰς ἡδονὰς, οὐ πάνυ πως πειθομαι' ἀλλ', ὅπερ a.
 εἶπον, μάρτυσι καταχρῶμαι πρὸς τὸ τινὰς ἡδονὰς εἶναι δο-

busque, & aliis huiusmodi, mixtio ipsa facilius ostendi potest.
 Quae cum ex te ipso intelligas, me dimitte: nec me cogas, ad
 illa singulatim ordine descendente, in longum disputationem
 producere. verum simpliciter id accipito, & animam absque
 corpore, & absque anima corpus, & mutuum ex utrorum-
 que congressu in omnibus perturbationibus habere voluptatis
 & doloris concursum. Dic ergo nunc, utrum me dimittes, an
 ad multam noctem detinebis. reor enim, te, si pauca quaedam
 dixero, me dimissurum. nam de his omnibus cras me tibi
 dicturum polliceor. In praesentia vero ad iudicium, quod Phi-
 lebus instituit, pergere cupio. *Pro.* Praeclare inquis, o Socra-
 tes: & idcirco quae restant, utcunque tibi placuerit, enarrato.
So. Secundum naturam quidem post mixtas voluptates neces-
 sitate quadam ad puras immixtasque quodammodo devenie-
 mus. *Pro.* Recte nimium. *So.* Conabor equidem, sed varian-
 do, eas nominare. Nam his qui dicunt, voluptates omnes do-
 lorum sedationes esse, haud prorsus assentior. ceterum, ut
Plat. Oper. Vol. IV. T

- κούσας, ούσας δ' οὐδαμῶς καὶ μεγάλας ἑτέρας τινὰς ἄμα καὶ πολλὰς Φαντασθεΐσας, εἶναι δ' αὐτὰς συμπεφυρμένας ὁμοῦ λύκαις τε καὶ ἀναπαύσειν ὀδυνῶν τῶν μεγίστων, περί τε
- b. σώματος καὶ ψυχῆς ἀπορίας. ΠΡΩ. Ἄληθεῖς δ' αὖ τίνας, ὦ Σώκρατες, ὑπολαμβάνων, ὁρθῶς τίς διανοοῖτ' ἄν; ΣΩ. Τὰς περί τε τὰ καλὰ λεγόμενα χρώματα, καὶ περί τὰ σχήματα, καὶ τῶν ὁσμῶν τὰς πλείστας, καὶ τὰς τῶν φθόγγων, καὶ ὅσα τὰς ἐνδείας ἀναισθητοὺς ἔχοντα καὶ ἀλύτους, τὰς πληρώσεις αἰσθητὰς καὶ ἡδέϊας καθαράς λυπῶν παραδίδωσι.
- ΠΡΩ. Πῶς δὴ ταῦτα, ὦ Σώκρατες, αὖ λέγομεν οὕτω; ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν, οὐκ εὐθύς δὴλά ἐσιν ἃ λέγω, πειρατέον μὴν
- c. δηλοῦν. σχημάτων τε γὰρ κάλλους οὐχ ὅπερ ἄν ὑπολάβοιεν οἱ πολλοί, πειρῶμαι νῦν λέγειν, οἷον ζῶων, ἢ τινῶν ζωγραφημάτων ἄλλ' εὐθύ τι λέγω, Φησὶν ὁ λόγος, καὶ περιφερὲς, καὶ ἀπὸ τούτων δὴ τὰ τε τοῖς τέρνοις γιγνόμενα ἐπίπεδά τε καὶ σφραῖ, καὶ τὰ τοῖς κανόνσι καὶ γωνίαις· εἴ μου μανθάνεις. ταῦτα γὰρ οὐκ εἶναι πρὸς τι καλὰ λέγω, καθάπερ ἄλλα,

dixi, iis quasi testibus utor, ostendendo plerasque videri, cum non sint, voluptates: item alias quasdam magnas multasque videri, sed mixtas esse tristitiae, & sedationibus ingentium dolorum, & circa corporis & circa animae defectum. Pro. Quas denique voluptates veras, o Socrates, merito censere quis debet? So. Eas utique, quae circa decoros colores figurasque, & odores plerosque & sonos consistunt: praeterea quae circa ea sunt, in quibus defectus quidem est, sed qui nec sentitur, nec laedit: impletio vero, quae & suavis est, & sentitur, & tristitia vacat. Pro. Qua ratione, o Socrates, haec sic dicimus? So. Sunt quae loquor haud statim perspicua: verumtamen explicare conandum. Figurarum enim pulchritudinem, non ut plerique forsitan intelligerent, utputa animalium vel picturarum quarundam, nunc proposui dicere: sed rectum quiddam, & circulare: & ab iis ea, quae tornis fiunt, plana vel solida, & quae canonicibus, id est, regulis atque angulis construuntur; si modo haec tenes. Haec siquidem nequaquam ad aliquid aliud respicientia,

ἀλλ' αἰεὶ καλὰ καὶ αὐτὰ πεφυκέναι, καὶ τινὰς ἡδονὰς οἰ-
 κείας ἔχειν, οὐδὲν ταῖς τῶν κινήσεων προσφερεῖς καὶ χρώ- d.
 ματα δήπου τοῦτου τὸν τύπον ἔχοντα, καλὰ, καὶ ἡδονάς.
 ἀλλ' ἄρα μαυθάνομεν, ἢ πῶς; ΠΡΩ. Πειρῶμαι μὲν, ὦ Σώ-
 κρατες· πειράθητι δὲ καὶ σὺ σαφέστερον ἔτι λέγειν. ΣΩ. Λέγω
 δὴ τὰς τῶν Φθόγγων τὰς λεῖας καὶ λαμπράς, τὰς ἐν τι
 κλιβαρὸν ἰείσας μέλος, οὐ πρὸς ἕτερον καλὰς, ἀλλ' αὐτὰς
 καὶ αὐτὰς εἶναι, καὶ τούτων ξυμφύτους ἡδονὰς ἐπομένους.
 ΠΡΩ. Ἐσι γὰρ οὖν καὶ τοῦτο. ΣΩ. Τὸ δὲ περὶ τὰς ὁσμὰς e.
 ἤττον μὲν δεῖον γένος ἡδονῶν τὸ δὲ μὴ συμμεμίχθαι ἐν αὐ-
 ταῖς ἀναγκαίαις λύπαις, καὶ ὅπη τοῦτο καὶ ἐν ὄτῳ τυγχάνει
 γερῶνός ἡμῶν, τοῦτ' ἐκείνης τίθημι ἀντίτροπον ἅπαν. ἀλλ', εἰ
 κατακνεῖς, ταῦτα εἶδη δύο λεγομένων ἡδονῶν. ΠΡΩ. Κα-
 τανοῶ. ΣΩ. Ἐπι δὴ τοίνυν τούτοις προσῃῶμεν τὰς περὶ τὰ p.
 μαθήματα ἡδονάς· εἰ ἄρα δοκοῦσιν ἡμῶν αὐταὶ πείνας μὲν μὴ ⁵²
 ἔχειν τοῦ μαυθάνειν, μηδὲ διὰ μαθημάτων πείνην, ἀλγυδόνους a.
 ἐξ ἀρχῆς γιγνομένας. ΠΡΩ. Ἄλλ' οὕτω ξυνοδοεῖ. ΣΩ. Τί

quemadmodum cetera, pulchra dico, sed pulchra semper suapte natura, voluptates proprias nullo modo motuum delectationibus convenientes habentia. eadem ratione colores item pulchros atque gratos esse dico. Sed tumquid intelligimus, aut quid est? *Pro.* Annitor equidem, o Socrates: verum ipse quoque lucidius explicare nitere. *So.* Dico praeterea & voces perspicuas & suaves, unamque aliquam puram penitus continentes melodiam, ad nihil aliud comparatas, sed natura sua pulchras esse, & innatam afferre voluptatem. *Pro.* Hoc quoque verum est. *So.* Genus autem voluptatum, quod odores sequitur, minus divinum est. quod autem ipsis necessarii dolores nequaquam misceantur, & ubi & in quo id inesse contingat, cum illis proximis eadem prorsus ratione habere dico. Iamque duas voluptatum species, si modo intelligis, collegimus. *Pro.* Intelligo. *So.* Hic item disciplinarum voluptates addamus: si & istae famem discendi nequaquam continere videntur, neque propter disciplinarum aviditatem principio statim

- δέ; μαθημάτων πληρωθεισῶν, ἐὰν ὑπερον ἀποβολαὶ διὰ τῆς λήθης γίνωνται, καθορᾶς τινὰς ἐν αὐταῖς ἀλγηδόναις; ΠΡΩ. Οὔτι φύσει γε ἀλλ' ἐν τισι λογισμοῖς τοῦ μαθήματος, ὅταν
- b. τις ξερηθεὶς λυπηθῆ διὰ τὴν χρεῖαν. ΣΩ. Καὶ μὴν, ὦ μακάριε, νῦν γε ἡμεῖς αὐτὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως μόνον παθήματα χωρὶς τοῦ λογισμοῦ διαπεραίνομεν. ΠΡΩ. Ἀληθῆ τοίνυν λέγεις, ὅτι χωρὶς λύπης ἡμῖν λήθη γίνυται ἐκάστοτε ἐν τοῖς μαθήμασι. ΣΩ. Ταύτας τοίνυν τὰς τῶν μαθημάτων ἡδονὰς, ἀμίκτους τε εἶναι λύπαις ῥητέον, καὶ οὐδαμῶς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τῶν σφόδρα ὀλίγων. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ
- c. ῥητέον; ΣΩ. Οὐκοῦν ὅτε μετρίως ἤδη διακεκρίμεθα χωρὶς τὰς τε καθαρὰς ἡδονὰς, καὶ τὰς σχεδὸν ἀκαθάρτους ὀρθῶς ἂν λεχθεῖσας, προσδῶμεν τῷ λόγῳ, ταῖς μὲν σφοδραῖς ἡδοναῖς ἀμετρίαν, ταῖς δὲ μὴ, τούναντίον ἐμμετρίαν· καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ σφοδρὸν αὐτῶν, καὶ πολλάκις καὶ ὀλιγάκις γιγνόμενας τοιαύτας, τῆς τοῦ ἀπείρου τέ γ' ἐκείνου καὶ ἤττον καὶ μᾶλλον διὰ τε σώματος καὶ ψυχῆς φερομένου προσδῶ-
- d. μιν αὐταῖς εἶναι γένους τὰς δὲ μὴ, τῶν ἐμμέτρων. ΠΡΩ.

dolores inferre. *Pro.* Mihi sic videtur. *So.* Quid vero, si quis doctrinis imbutus, earum postea per oblivionem iacturam faciat, nonne tristitiam quandam sequi vides? *Pro.* Non natura quidem: sed quadam passionis cogitatione, cum quis orbatus propter indigentiam tristatur. *So.* Atqui, o beate, nos in praesentia non opinionis, sed naturae passiones tractamus. *Pro.* Verum est igitur quod asseris, doctrinae oblivionem plurimum absque tristitia evenire. *So.* Voluptates igitur disciplinarum, doloris expertes, nec multorum hominum, sed paucorum admodum esse fatendum. *Pro.* Fatendum procul dubio. *So.* Postquam igitur voluptates puras, ab his quae recte propemodum sic dicuntur, impuris secrevimus, addenda est iam vehementibus voluptatibus immoderatio, remissioribus moderatio. easque etiam, quae intensius, remissius, magnum, parvum, raro, crebro suscipiunt, ad infiniti genus, quod per animam corpusque secundum magis minusve discurrit, referre decet: quae

Ὁρθότατα λέγεις, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ἐπι τοίνυν πρὸς τοῦ-
 τοις μετὰ ταῦτα τόδε αὐτῶν διαδετέον. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;
 ΣΩ. Τί ποτε χρὴ Φάναι πρὸς ἀλήθειαν εἶναι τὸ καθαρὸν τε
 καὶ εὐκρινές, ἢ τὸ σφόδρα τε καὶ τὸ πολὺ, καὶ τὸ μέγα,
 καὶ τὸ ἰκανόν; ΠΡΩ. Τί ποτ' ἄρα, ὦ Σώκρατες, ἐρωτᾷς
 βουλόμενος; ΣΩ. Μηδὲν, ὦ Πρώταρχε, ἐπιλείπειν ἐλέγχων
 ἡδονῆς τε καὶ ἐπισημῆς· εἰ τὸ μὲν ἄρ' αὐτῶν ἑκατέρου, καθα- e.
 ρὸν ἐστὶ, τὸ δ' οὐ καθαρὸν ἵνα καθαρὸν ἑκάτερον ἴδῃ εἰς τὴν
 κρίσιν ἐμοὶ καὶ σοὶ καὶ ξυνάπασιν τοῖσδε, βῆω παρέχει τὴν
 κρίσιν. ΠΡΩ. Ὁρθότατα. ΣΩ. Ἴθι δὴ, περὶ πάντων, ὅσα κα-
 θαρὰ γένη λέγομεν, οὕτωςι διανοηθῶμεν, προελόμενοι πρῶ-
 τον αὐτῶν ἐν τι διασκοπῶμεν. ΠΡΩ. Τί οὖν προελώμεθα; P.
 ΣΩ. Τὸ λευκὸν ἐν τοῖς πρώτοις, εἰ βούλει, δεασώμεθα γένος. 53
 ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Πῶς οὖν αὐτὸ λευκοῦ καὶ τίς κα-
 θαρῶτης ἡμῖν εἴη; πότερα τὸ μέγιστόν τε καὶ πλεῖστον, ἢ τὸ
 ἀκρατέστατον, ἐν ᾧ χρώματος μηδεμίᾳ μοῖρα ἄλλη μηδεὶς

vero ista non capiunt, ad commensurati genus potius referen-
 dae. *Pro.* Rectissime inquis, o Socrates. *So.* Post haec id in-
 super circa voluptates instituendum. *Pro.* Quid istud? *So.* Utrum
 purum ipsum atque sincerum dicendum sit conferre ad veri-
 tatem potius, aut vehemens, multum, magnumque, & suffi-
 ciens? *Pro.* Quid tibi vis, dum ista rogas, o Socrates? *So.*
 Nihil, o Protarche, in ipsa disceptatione voluptatis & scien-
 tiae praetermittere vellem: siquidem utriusque illorum portio
 quaedam pura, quaedam impura est: ut utrumque purum in
 iudicium veniens, & mihi & tibi, & istis denique cunctis ad
 iudicandum se apertum expeditumque praebeat. *Pro.* Scite. *So.*
 Age igitur de omnibus, quae genera pura vocamus, in hunc
 modum cogitemus, unum aliquod ex illis primum in medium
 inducentes. *Pro.* Quod potissimum eligemus? *So.* Album, si
 vis, primo genus consideremus. *Pro.* Volo equidem. *So.* Quo-
 modo ita albi, & quae puritas erit? Utrum quod maximum
 quiddam est ac plurimum? an quod ita sincerum, ut nihil in
 eo coloris alterius insit? *Pro.* Constat plane, quod praecipue

- ἂν εἶη; ΠΡΩ. Δῆλον ὅτι τὸ μάλισ' εἰλικρινές ἐν. ΣΩ. Ὁρθῶς, ἄρ' οὖν τοῦτο ἀληθέστατον, ὦ Πρώταρχε, καὶ ἅμα δὴ κάλλιστον τῶν λευκῶν πάντων θήσομεν, ἀλλ' οὐ τὸ πλεῖστον, οὐδὲ τὸ μέγιστον; ΠΡΩ. Ὁρθότατά γε. ΣΩ. Σμικρὸν ἄρα καθαρὸν λευκὸν, μέμιγμένον πολλοῦ λευκοῦ, λευκότερον ἅμα καὶ κάλλιον καὶ ἀληθέστερον ἐὰν φῶμεν γίνεσθαι, παντάπασιν ἐροῦμεν ὀρθῶς. ΠΡΩ. Ὁρθότατα μὲν οὖν. ΣΩ. Τί οὖν; οὐ δῆπου πολλῶν δευσομέθεα παραδειγμάτων τοιούτων ἐπὶ τὸν τῆς ἡδονῆς περὶ λόγον ἀλλ' ἀρκεῖ νοεῖν ἡμῖν αὐτῆθεν, ὡς ἄρα καὶ
- c. ξύμπασα ἡδονὴ σμικρὰ, μεγάλῃς, καὶ ὀλίγῃ πολλῆς καθαρὰ λύπης, ἡδίων καὶ ἀληθεστέρα καὶ καλλίων γίγνοιτ' ἂν. ΠΡΩ. Σφῶδρα μὲν οὖν, καὶ τό γε παράδειγμα ἱκανόν. ΣΩ. Τί δὲ τὸ τοιοῦδε; ἄρα περὶ ἡδονῆς οὐκ ἀκηκόαμεν, ὡς αἰεὶ γένεσις ἔστιν, οὐσία δὲ οὐκ ἔστι τοπαράπαν ἡδονῆς; κομψοὶ γὰρ δὴ τινες αὐ τοῦτον τὸν λόγον ἐπιχειροῦσι μνησείν ἡμῖν, οἷς δεῖ χάριν ἔχειν. ΠΡΩ. Τί δὴ; ΣΩ. Διαπερανοῦμαι σοι τοῦτ' αὐτὰ
- d. ἐπανερωτῶν, ὦ Πρώταρχε φίλε. ΠΡΩ. Λέγε' καὶ ἐρώτα μόνον. ΣΩ. Ἐσὸν δὴ τινε δύο, τὸ μὲν, αὐτὸ καθ' αὐτὸ, τὸ

fincerum est. *So.* Probe. nonne hoc verissimum, o Protarche, & pulcherrimum alborum omnium affirmabimus, non autem quod plurimum aut maximum? *Pro.* Recte. *So.* Si ergo quod parvum purumque album est, admixto multo albo, albius simul & pulchrius & verius esse dicamus, recte penitus asseremus? *Pro.* Recte procul dubio. *So.* Numquid exemplis huiusmodi pluribus ad iudicandam voluptatem egebimus? an potius hinc nosse sufficiet, quod universa voluptas parva quam magna, pauca quam multa, modo a dolore remota sit, suavior est & verior, ac denique pulchrior? *Pro.* Maxime sane, & exemplum hoc idoneum est. *So.* Quid vero hoc, quod audivimus, voluptatis quidem generationem semper, essentiam vero nunquam existere? elegantes enim quidam viri nobis hoc tradere conantur, eisque gratia est habenda. *Pro.* Quid tum? *So.* Visne id interrogando, o amice Protarche, percurram? *Pro.* Dic, & interroga modo. *So.* Sunt igitur duo quaedam:

δὲ, αἰεὶ ἐφιέμενον ἄλλου. ΠΡΩ. Πῶς τούτω καὶ τίνα λέγεις;
 ΣΩ. Τὸ μὲν, σεμνότετον αἰεὶ πεφυκός, τὸ δ' ἑλλιπὲς ἐκείνου.
 ΠΡΩ. Λέγε τί σαφέστερον. ΣΩ. Παιδικὰ που καλὰ καὶ ἀγα-
 θὰ τεθεωρήκαμεν ἅμα καὶ ἐραστὰς ἀνδρείους αὐτῶν. ΠΡΩ.
 Σφόδρα γε. ΣΩ. Τούτοις τοίνυν ἑοικότα δυοῖν οὔσι δὴ ἄλλα
 ζητεῖ, κατὰ πάντα ὅσα λέγομεν εἶναι τὸ τρίτον ἐτέρῳ. ΠΡΩ. e.
 Λέγε σαφέστερον, ὦ Σώκρατες, ὅ, τι λέγεις. ΣΩ. Οὐδὲν τι
 ποικίλον, ὦ Πρωτάρχε· ἀλλ' ὁ λόγος ἐρεσχελεῖ νῶϊν. λέγει δ'
 ὅτι τὸ μὲν, ἔνεκά του τῶν ὄντων ἐξ' αἰεὶ, τὸ δ' οὐ χάριν ἐκά-
 σοτε τὸ τινὸς ἔνεκα γιγνόμενον αἰεὶ γίγνεται. ΠΡΩ. Μόγισ
 ἔμκλον, διὰ τὸ πολλάκις λεχθῆναι. ΣΩ. Τάχα δ' ἴσως, ὦ
 παῖ, μᾶλλον μαθησόμεθα προελθόντος τοῦ λόγου. ΠΡΩ. Τί P-
 γὰρ οὔ; ΣΩ. Δύο δὴ τάδε ἕτερα λάβωμεν. ΠΡΩ. Ποῖα; 54
 ΣΩ. Ἐν μὲν τι, γένεσιν πάντων, τὴν δὲ οὐσίαν, ἕτερον ἔν.
 ΠΡΩ. Δύο ἀποδέχομαι σου ταῦτα, οὐσίαν καὶ γένεσιν. ΣΩ.
 Ὅρθότατα. πότερον οὖν τούτων ἔνεκα ποτέρου; τὴν γένεσιν

unum quidem secundum seipsum, alterum semper alius appetens. *Pro.* Qua ratione? & quae ista esse dicis? *So.* Hoc suapte natura summopere venerandum: illud vero deficiens. *Pro.* Exprime clarius. *So.* Vidimus saepenumero pueros pulchros simul & probos, & viros eorum amatores. *Pro.* Vidi-
 mus. *So.* Istis ergo duobus existentibus, duo quaedam alia con-
 similia quaerē, per omnia quaecunque dicimus alteri tertium
 esse. *Pro.* Profer obsecro, Socrates, clarius adhuc, quod sentis.
So. Nihil est hic diversum, o Protarche: sed iocamur. Dici-
 mus autem, quod ex iis quae sunt, aliquid semper est alterius
 gratia: aliquid vero, cuius gratia semper id, quod alterius gra-
 tia fit, efficitur. *Pro.* Vix tandem ob crebram repetitionem
 percepi. *So.* Forte, o puer, procedente disputatione clarius
 comprehendemus. *Pro.* Quidni? *So.* Duo haec altera iterum
 adsumamus. *Pro.* Quaenam? *So.* Alterum quidem omnium
 generationem, essentiam alterum. *Pro.* Equidem duo haec abs-
 te accipio, essentiam & generationem. *So.* Recte. Utrum au-
 tem horum alterius gratia esse dicimus? generationemne essentiae

οὐσίας ἕνεκα φᾶμεν, ἢ τὴν οὐσίαν εἶναι γενέσεως ἕνεκα;
 ΠΡΩ. Τοῦτο ὁ προσαγορεύεται οὐσία, εἰ γενέσεως ἕνεκα
 τοῦτ' ἐστὶν ὃ, πέρ ἐστὶ, νῦν πυνθάνη; ΣΩ. Φαίνομαι. ΠΡΩ.

- b. Πρὸς θεῶν ἄρ' ἂν ἐπερωτᾶς με; ΣΩ. Τοιούδέ τι λέγω, ὦ
 Πρώταρχε, σοὶ, πότῃρα πλοίων ναυπηγίαν ἕνεκα Φῆς γίγνε-
 σθαι μᾶλλον, ἢ πλοῖα, ναυπηγίας; καὶ πάνθ' ὅπῃσα τοιαῦτ'
 ἐστὶ, λέγω τοῦτ' αὐτὸ, ὦ Πρώταρχε. ΠΡΩ. Τί οὖν οὐκ αὐ-
 τὸς ἀπεκρίνω σαυτῷ, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Οὐδὲν ὃ, τι οὐ. σὺ
 μέντοι τοῦ λόγου μέτεχε. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Φημί
 δὴ, γενέσεως μὲν ἕνεκα, Φάρμακά τε καὶ πάντα ὄργανα,
 c. καὶ πᾶσαν ὕλην παρατίθεσθαι πᾶσιν ἐκάστην δὲ γένεσιν, ἄλ-
 λην ἄλλης οὐσίας τινὸς ἐκάστης ἕνεκα γίγνεσθαι ξύμπασαν
 δὲ γένεσιν, οὐσίας ἕνεκα γίγνεσθαι ξυμπάσης. ΠΡΩ. Σαφέ-
 σατα μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν ἠδονή γε, εἴπερ γένεσις ἐστὶν,
 ἕνεκα τινὸς οὐσίας ἐξ ἀνάγκης γίγνοιτ' ἂν. ΠΡΩ. Τί μὴν;
 ΣΩ. Τό γε μὴν οὐ ἕνεκα τὸ ἕνεκά του γιγνόμενον ἀεὶ
 γίγνοιτ' ἂν, ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ μοῖρᾳ ἐκεῖνό ἐστὶ τὸ δὲ τινὸς
 ἕνεκα γιγνόμενον, εἰς ἄλλην, ὦ ἄριστε, μοῖραν θετέον. ΠΡΩ.

gratia? vel essentiam causa generationis? *Pro.* Hoc, quod ap-
 pellatur Essentia, an generationis causam dicamus? hocine est,
 quod nunc percontaris? *So.* Videor. *Pro.* Sed per deos quid
 me interrogas? *So.* Eiuscemodi quiddam, o Protarche, inter-
 rogo, num fabricatio navium navigii gratia fit? an contra navi-
 gium fabricationis navium? & de omnibus, quaecunque talia
 sunt, idem dico, o Protarche. *Pro.* Cur igitur non ipse, o
 Socrates, tibi ipsi respondes? *So.* Nihil prohibet. attamen tu
 quoque simul loquere. *Pro.* Immo. *So.* Generationis gratia
 inquam, pharmaca, & organa omnia, omnemque materiam
 omnibus adhiberi: singulas autem generationes singularum es-
 sentiarum, universam denique universae essentiae gratia. *Pro.*
 Perspicue admodum. *So.* Nonne & voluptas, si quidem gene-
 ratio est, alicuius essentiae gratia necessario fiet? *Pro.* Quid-
 ni? *So.* Quod tale est, ut eius gratia fiat, quod semper alte-
 rius gratia fit, in boni forte locatur: quod vero alterius gra-

Ἄναγκαιότατον. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἡδονὴ γε εἴπερ γένεσις ἐστίν, d. εἰς ἄλλην ἢ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ μοῖραν αὐτὴν τιθέντες, ὀρθῶς δήσομεν; ΠΡΩ. Ὀρθότατα μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν (ὅπερ ἀρχόμενος εἶπον τούτου τοῦ λόγου) τῷ μνηύσαντι τῆς ἡδονῆς πέρι, τὸ γένεσιν μὲν, οὐσίαν δὲ μὴδ' ἠντιοῦν αὐτῆς εἶναι, χάριν δεῖ ἔχειν. δῆλον γὰρ ὅτι οὗτος τῶν φασκόντων ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι καταγελάσκει. ΠΡΩ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Καὶ μὴν αὐτὸς οὗτος ἐκάστοτε καὶ τῶν ἐν ταῖς γενέσεσιν ἀποτελουμένων καταγελάσεται. ΠΡΩ. Πῶς δὴ καὶ ποίων λέγεις; ΣΩ. Τῶν ὅσοι ἐξιῶμενοι ἢ πείνην, ἢ δίψαν, ἢ τι τῶν τοιούτων, ὅσα γένεσις ἐξιάται, χαίρουσι διὰ τὴν γένεσιν, ἅτε ἡδονῆς οὐσης αὐτῆς καὶ φασὶ ζῆν οὐκ ἂν δέξασθαι, μὴ διψῶντές τε καὶ πεινῶντες, καὶ τᾶλλα, ἃ τις ἂν εἴποι πάντα τὰ ἐπόμενα ταῖς τοιούτοις παθήμασι μὴ πάσχοντες. ΠΡΩ. Ἐοίκασι γοῦν. ΣΩ. P. Οὐκοῦν τῷ γίγνεσθαι γε τούναντίον ἅπαντες τὸ φθείρεσθαι a. φαῖμεν ἂν. ΠΡΩ. Ἄναγκαιόν. ΣΩ. Τὴν δὴ φθορὰν καὶ γένεσιν αἰροῖτ' ἂν ὁ τοῦδ' αἰρούμενος, ἀλλ' οὐ τὸν τρίτον ἐκείνον βίον, τὸν ἐν ᾧ μήτε χαίρειν μήτε λυπεῖσθαι, φρονεῖν δ' ἦν

tia, in aliam fortem, o vir optime, reducendum videtur. Pro. Necessarium id omnino. So. Quamobrem si voluptas generatio est, ad aliam quam boni fortem merito referemus. Pro. Merito certe. So. Nonne, ut in principio disputationis huius praedixi, dicenti, voluptatis quidem generationem, essentiam vero nullam existere, habenda gratia est? constat enim, eos qui voluptatem bonum praedicant, ab hoc derideri. Pro. Magnopere. So. Quin etiam hic idem eos, qui generationi impensius student, ridebit. Pro. Quo pacto, & quales ais? So. Eos, qui dum famem sitimque restinguunt, vel aliquid aliud ex iis, quae generatio curat ac sedat, generatione lactantur, quasi ipsa sit voluptas: aiuntque, vitam se nihil moraturos, nisi sitiant & esuriant, atque aliis quae haec sequuntur, afficiantur. Pro. Videntur sane. So. Eius autem quod fieri est, contrarium, destrui ipsum cuncti fatemur. Pro. Necessario. So. Corruptionem igitur generationemque eligit, quisquis haec expetit: non autem tertiam illam

- δυνατὸν ὡς οἶόν τε καθαρῶτατα. ΠΡΩ. Πολλή τις, ὡς ἔοικεν, ὧ Σώκρατες, ἀλογία ξυμβαίνει γίνεσθαι, ἔάν τις τὴν ἡδονὴν ὡς ἀγαθὸν ἡμῖν τιθῆται. ΣΩ. Πολλή. ἐπεὶ καὶ τῆδε
- b. ἐτι λέγωμεν. ΠΡΩ. Πῆ; ΣΩ. Πῶς οὐκ ἀλογόν ἐστι, μηδὲν ἀγαθὸν εἶναι μηδὲ καλόν, μήτε ἐν σώμασι, μήτ' ἐν πολλοῖς ἄλλοις, πλὴν ἐν ψυχῇ, καὶ ἐνταῦθα ἡδονὴν μόνον ἀνδρίαν δὲ, ἢ σωφροσύνην, ἢ νοῦν, ἢ τι τῶν ἄλλων ὅσα ἀγαθὰ εἴληχε ψυχῇ, μηδὲν τοιοῦτον εἶναι; πρὸς τούτοις δὲ ἐτι, τὸν μὴ χαίροντα, ἀλγοῦντα δὲ, ἀναγκάζεσθαι φάναι κακὸν εἶναι τότε ὅταν ἀλγῇ, καὶ ἢ ἄριστος πάντων καὶ τὸν χαίροντα αὖ, ὅσω μᾶλλον χαίρει, τότε ὅταν χαίρῃ, τοσοῦτον διαφέρειν πρὸς
- c. ἀρετήν. ΠΡΩ. Πάντ' ἐστὶ ταῦτα, ὧ Σώκρατες, ὡς δυνατὸν ἀλογώτατα. ΣΩ. Μὴ τοίνυν ἡδονῆς μέντοι ἐξέτασιν πᾶσαν ἐπιχειρῶμεν ποιήσασθαι, νοῦ δὲ καὶ ἐπισήμης οἶον φειδόμενοι σφόδρα φανῶμεν γενναίως δὲ, εἴπη τί σαθρὸν ἔχει, πᾶν περικρούμεν, ἕως ὅ, τι καθαρῶτατον ἐς αὐτῶν φύσει, τοῦ-

vitam, quam & laetitia & tristitia vacuam, intelligentiae vero quoad fieri potest, purissime compotem proposuimus. *Pro.* A ratione procul, o Socrates, erit, quicumque voluptatem nobis bonum asseverabit. *So.* Procul admodum: quandoquidem & hac praeterea ratione id ostendere licet. *Pro.* Qua? *So.* Cur enim non absurdum sit, cum nihil bonum decorumve sit, sive in corporibus, sive in aliis ullis, praeterquam in anima, in ea tamen solummodo voluptatem bonum vocare: fortitudinem vero, temperantiam, intelligentiam, ac reliqua, quaecumque bona sortitus est animus, minime? Ac praeterea hominem voluptatis expertem, dolore vero affectum, malum tunc, dum dolet, asserere, licet omnium optimus sit: & eum contra, qui voluptatibus delinitur, quo magis gestit, eo virtute praestantio-rem dicere? *Pro.* Haec, o Socrates, omnia supra quam dici possit, absurda sunt. *So.* Ne tamen disputationem omnem in voluptate consumamus, mentem vero & scientiam praetermittere videamur: age iam, si quid fordidum etiam his adiacet, excutiamus, donec ad purissimam eorum naturam tan-

το κατιδόντες, εἰς τὴν κρίσιν χρώμεθα τὴν κοινὴν τοῖς τε
τούτων καὶ τοῖς τῆς ἡδονῆς μέρεσιν ἀληθεστάταις. ΠΡΩ. Ὁρ-
θῶς. ΣΩ. Οὐκοῦν ἡμῖν τὸ μὲν, οἶμαι, δημιουργικόν ἐστι τῆς **d.**
περὶ τὰ μαθήματα ἐπιστήμης, τὸ δὲ, περὶ παιδείαν, ἢ τροφήν;
ἢ πῶς; ΠΡΩ. Οὕτω. ΣΩ. Ἐν δὴ ταῖς χειροτεχνικαῖς δια-
νοηθῶμεν πρῶτα, εἰ τὸ μὲν ἐπιστήμης αὐτῶν μᾶλλον ἐχό-
μεγον, τὸ δὲ, ἦττον ἐνὶ καὶ δεῖ τὰ μὲν ὡς καθαράτατα νο-
μιζομεν, τὰ δ' ὡς ἀκαθαρότατα. ΠΡΩ. Οὐκοῦν χρή. ΣΩ.
Τὰς τοίνυν ἡγεμονικὰς διαληπτέον ἐκάστων αὐτῶν χωρὶς;
ΠΡΩ. Ποίας καὶ πῶς; ΣΩ. Οἷον, πασῶν που τεχνῶν ἂν τις **e.**
ἀριθμητικὴν χωρίζῃ, καὶ μετρητικὴν, καὶ σατικὴν, ὡς ἔπος
εἶπειν, Φαῦλον τὸ καταλειπόμενον ἐκάστης ἂν γίγνοιτο. ΠΡΩ.
Φαῦλον μέντοι. ΣΩ. Τὸ γοῦν μετὰ ταῦτ' εἰκόζειν λε-
ποῖτ' ἂν, καὶ τὰς αἰσθήσεις καταμελετᾶν ἐμπειρίαν καὶ τιμὴν
τριβῆν, ταῖς τῆς σοφιστικῆς προσχρωμένους δυνάμεις, ἃς
πολλοὶ τέχνας ἐπονομάζουσι, μελέτη καὶ πόνω τὴν βῶμην **p.**
ἀπειργασμένους. ΠΡΩ. Ἀναγκαῖότατα λέγεις. ΣΩ. Οὐκοῦν **56**
μεσὴ μὲν που μουσικῆ, πρῶτον τὸ ξύμφωνον ἀρμόττουσα οὐ **a.**

dem penetrantes, & ipsam inspicientes, ad iudicandum tum
harum, tum voluptatis partibus verissimis, uti possimus. *Pro.*
Scite. *So.* Nonne aliud nobis scientiam circa doctrinas, aliud
circa educationem vel nutritionem exhibet? *Pro.* Sic est. *So.*
In manuariis primum artibus videamus, num artium alia scien-
tia magis, alia minus fit: oporteatque aliam purissimam, aliam
impurissimam arbitrari. *Pro.* Decet profecto. *So.* Praecipuae
utique ex singulis discernendae. *Pro.* Quales, & quo pacto?
So. Ut ecce, si quis ab omnibus artibus segregaret numerandi
dimetiendique & ponderandi peritiam, vile quiddam esset,
quod uniuscuiusque restaret. *Pro.* Vile profecto. *So.* Residuum
quippe imaginatione quadam ac sensuum experientia & exer-
citatione, coniecturisque consequi liceret, quas plerique artes
vocant, cura & labore vim suam omnem adeptas. *Pro.* Ne-
cessaria prorsus dicis. *So.* An non musica his plena est? Pri-
mo concentum contemperat non mensura, sed diligentiae po-

- μέτρῳ, ἀλλὰ μελέτης σοχασμῶ καὶ ξύμπασα αὐτῆς αὐλη-
τικῆ, τὸ μέτρον ἐκείνης χορδῆς τῷ σοχάζεσθαι φερομένης
διηρέουσα ὥστε πολὺ μεμιγμένον ἔχειν τὸ μὴ σαφές, σμι-
b. κρὸν δὲ τὸ βέβηαιον. ΠΡΩ. Ἀληθέστα. ΣΩ. Καὶ μὴν ἰατρι-
κὴν τε, καὶ γεωργίαν, καὶ κυβερνητικὴν, καὶ στρατηγητικὴν,
ὡσαύτως εὐρήσομεν ἔχούσας. ΠΡΩ. Καὶ πάνυ γε. ΣΩ. Τεκ-
τονικὴν δὲ γε, οἶμαι, πλείοις μέτροις τε καὶ ὄργανοις χρω-
μένην, τὰ πολλὴν ἀκριβείαν αὐτῇ πορίζοντα τεχνικωτέραν
τῶν πολλῶν ἐπισημῶν παρέχεται. ΠΡΩ. Πῆ; ΣΩ. Κατὰ τε
ναυπηγίαν καὶ κατ' οἰκοδομίαν, καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τῆς
ξύλουργικῆς. κανόνι γάρ, οἶμαι, καὶ τόνῳ χρῆται, καὶ
c. διαβρίτῃ, καὶ σάξμῃ, καὶ τινι προαγωγῇ κεκοιμψευμένῳ.
ΠΡΩ. Καὶ πάνυ γε, ὦ Σώκρατες, ὀρθῶς λέγεις. ΣΩ. Θῶ-
μεν τοίνυν διχῆ τὰς λεγομένας τέχνας, τὰς μὲν, μουσικῆ
ξυνεπομένας, ἐν τοῖς ἔργοις ἐλάττονος ἀκριβείας μετισχού-
σας, τὰς δὲ τεκτονικῆ, πλείονος. ΠΡΩ. Κεῖσθω. ΣΩ. Τούτων
δὲ ταῦτα ἀκριβεστάτας εἶναι τέχνας, ὅς δὴ νῦν πρώτας εἶ-

tius coniectura: tum universa eius pulfandi facultas mensuram chordae cuiusque coniectura motae perquirat. itaque ut obscuritatem plurimam mixtam habet, ita stabilitatem minimam. *Pro.* Verissime. *So.* Quin etiam medicinam, agriculturam, gubernatoriam, militarem, similiter institutas esse reperiemus. *Pro.* Quam maxime. *So.* Architecturam vero mensurae, & instrumenta iam plurima, quibus utitur illa crebro, ut perspicacem maxime, ita supra cetera artificiosam maxime reddunt. *Pro.* Quonam pacto? *So.* In ipsa profecto navium & domorum constructione, multisque aliis ad genus materiae elaborandae quodammodo pertinentibus, utitur amussi regulaeque, torno, circino, filo, perpendiculo, instrumento quoque ad dirigenda ligna idoneo. *Pro.* Recte admodum, o Socrates, inquis. *So.* Ponamus igitur eas quae dicuntur artes, in ordine duplici: alias quae musicam quidem in operibus sectantur, perspicaciae minoris participes: alias architecturae pedissequas, aliquanto maioris. *Pro.* Ponamus. *So.* Harum autem omnium perspicacissimas,

πομεν. ΠΡΩ. Ἀριθμητικὴν φαίνῃ μοι λέγειν, καὶ ὅσας μετὰ ταύτης τέχνας ἐφθέγξω νῦν δὴ. ΣΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ἀλλ', ὦ Πρώταρχε, ἄρ' οὐ διττὰς αὖ καὶ ταύτας λεκτέον; ἢ πῶς; d. ΠΡΩ. Ποίας δὴ λέγεις; ΣΩ. Ἀριθμητικὴν πρώτον. ἄρ' οὐκ ἄλλην μὲν τινα, τὴν τῶν πολλῶν, φατέου, ἄλλην δ' αὖ, τὴν τῶν φιλοσοφούντων; ΠΡΩ. Πῆ ποτε διορισάμενος οὖν, ἄλλην, τὴν δὲ ἄλλην δεῖν τίς ἂν ἀριθμητικὴν; ΣΩ. Οὐ σμικρὸς ὄρος, ὦ Πρώταρχε. οἱ μὲν γάρ που μονάδας ἀνίστους καταριθμοῦνται τῶν περὶ ἀριθμῶν ὄσον ερατόπεδα δύο, καὶ βοῦς δύο· καὶ δύο τὰ σμικρότατα, ἢ καὶ τὰ πάντων μέγιστα· οἱ δ' e. οὐκ ἂν ποτε αὐτοῖς συνακολουθήσειαν, εἰ μὴ μονάδα μονάδος ἑκάστης τῶν μορίων μηδεμίαν ἄλλην ἄλλης διαφέρουσαν τίς θήσει. ΠΡΩ. Καὶ μάλα εὖ λέγεις οὐ σμικρὰν διαφορὰν τῶν περὶ ἀριθμῶν τευταζόντων, ὥστε λόγον ἔχειν, δύο αὐτὰς εἶναι. ΣΩ. Τί δὲ λογισικὴ καὶ μετρικὴ κατὰ τεκτονικὴν καὶ κατ' ἐμπορικὴν τῆς κατὰ φιλοσοφίαν γεωμετρίας τε καὶ λογισμῶν καταμελετωμένων; πότερον ὡς μία ἑκατέρα λεκτέον, ἢ

P= 57
a.

quas paulo ante primas vocavimus. *Pro.* Numerandi peritiam, & quas cum illa supra iunxisti, innuere nunc mihi videris. *So.* Prorius. sed num, o Protarche, has iterum duplices affirmare, an aliter debemus? *Pro.* Quas inquis? *So.* Arithmeticam primo, nonne aliam vulgarium, aliam philosophantium? *Pro.* Quanam ratione quis partiens, aliam atque aliam arithmeticam asseret? *So.* Haud exigua discrepantia, o Protarche. Illi enim unitates inaequales eorum quae secundum numerum sunt, dinumerant, velut duos exercitus, boves duos, duo quae minima, duo etiam quae omnium maxima: hi vero nunquam eos sequerentur, nisi quis partium unitatem aliam ab alia unitate nihil discrepantem posuerit. *Pro.* Quam optime loqueris, dum multam infers diversitatem eorum, qui circa numerum versantur: adeo ut decens sit, in duo quaedam dividere. *So.* Quid vero computandi & dimetiendi illa secundum architecturam mercaturamve facultas, itemque illa secundum philosophiam geometria ratiocinatioque diligens, utrum una quaedam, an

- δύο τιθώμεν; ΠΡΩ. Τῆ πρόσθεν ἐπόμενος ἔγωγ' ἂν δύο, κατὰ τὴν ἐμὴν ψῆφον, τιθείην ἑκατέραν τούτων. ΣΩ. Ὅρθῶς οὐδ' ἔνεκα ταῦτα προηνεγκάμεθα εἰς τὸ μέσον, ἄρα ἐννοεῖς; ΠΡΩ. ἴσως. ἀλλὰ σε βουλοίμην ἂν ἀποφῆνασθαι τὸ νῦν ἐρωτώμενον. ΣΩ. Δοκεῖ τρίνυ ἐμοίγε οὗτος ὁ λόγος οὐχ ἤττον ἢ ὅτε λέγειν αὐτὸν ἠρχόμεθα, ταῖς ἡδοναῖς ζητῶν ἄν.
- b. τίσσορον ἐνταῦθα προβεβληκέναι σκοπῶν ἄρα ἐστὶ τις ἐτέρας ἄλλη καθαρωτέρη ἐπιστήμη ἐπιστήμη, καθάπερ ἡδονῆς ἡδονή. ΠΡΩ. Καὶ μάλα σαφές τοῦτό γε, ὅτι ταῦθ' ἔνεκα τούτων ἐπικεχείρηκε. ΣΩ. Τί οὖν; ἄρ' οὐκ ἐν μὲν τοῖς ἔμπροσθεν ἐπ' ἄλλης ἄλλην τέχνην οὔσαν ἀνευρίσκει σαφεσέραν οὔσαν, καὶ ἄσαφεσέραν ἄλλην ἄλλης; ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Ἐν τούτοις δὲ, ἄρ' οὐ τινὰ τέχνην ὡς ὁμάνυμον φθεγξάμενος, εἰς δύοσαν κατασῆσας ὡς μιᾶς, πάλιν ὡς δυοῖν, ἐπανερωτᾷ
- c. τούτοις αὐτοῖν τὸ σαφές καὶ τὸ καθαρὸν τε περὶ ταῦτα, πρότερον ἢ τῶν φιλοσοφούντων ἢ μὴ φιλοσοφούντων ἀκριβέστερον ἔχει; ΠΡΩ. Καὶ μάλα δοκεῖ μοι τοῦτο διερωτᾶν. ΣΩ. Τίν'

duae potius artes sunt? *Pro.* Priorem ego responſionem ſecutus, mea quidem ſententia, duas eſſe ponerem. *So.* Probe. ſed num intelligis, cuius gratia in medium haec produximus? *Pro.* Forſitan. attamen quod nunc quaefitum eſt, explanare te velim. *So.* Diſputatio noſtra, quae iamdiu proportionem quandam aequa diſiſionis converſione voluptatibus reſpondentem quaerit, videtur mihi nunc non minus, quam ab initio, afflectuta fuiſſe quod quaerit, dum indagat, num ſit ſcientia quaedam alia ſcientia purior, quemadmodum voluptate voluptas. *Pro.* Conſtat, horum gratia iſta tractata fuiſſe. *So.* Quid autem, nonne in ſuperioribus aliam artem in alia eſſe reſeptum eſt, clarioremque aliam, & obſcuriorem aliam? *Pro.* Maxime. *So.* In iis autem an non artem quandam ratio velut aequivocam proferens, & quaſi unam innuens, rurfus quaſi duae ſint, inquit, num perſpicuitas puritasque illarum penes philoſophantes, aut non philoſophantes, exiſtat? *Pro.* Et maxime quidem id inquirere mihi videtur. *So.* Quale huic reſponſum, o Protar-

οὖν, ὦ Πρώταρχε, αὐτῷ διδῶμεν ἀπόκρισιν; ΠΡΩ. ὦ Σώκρατες, εἰς θαυμαστὸν διαφορᾶς μέγεθος εἰς σαφήνειαν προεληλύθαμεν ἐπισημῶν. ΣΩ. Οὐκοῦν ἀποκρινόμεθα ῥᾶον. ΠΡΩ. Τί μὴν; καὶ εἰρήσῃω γε, ὅτι πολὺ μὲν αὐταὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν διαφέρουσι τούτων δ' αὐτῶν αἱ περὶ τὴν τῶν ὄντως φιλοσοφούντων ὁρμὴν ἀμήχανον ἀκριβεῖα καὶ ἀληθεία περὶ τὰ μέτρα τε καὶ ἀριθμούς διαφέρουσιν. ΣΩ. Ἔσω ταῦτα κατὰ σε καὶ σοὶ δὴ πιεθόντες, θαρρῶντες ἀποκρινόμεθα τοῖς δεινοῖς περὶ λόγων ὀλκῆν. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Ὅς εἰσὶ δύο ἀριθμητικαὶ, καὶ ταύταις ἄλλαι δύο τοιαῦται ξυπετέμεναι συχναί, τὴν διδυμότητα ἔχουσαι ταύτην, ὀνόματος ἑνὸς κεκοινωνημέναι. ΠΡΩ. Διδῶμεν τύχη ἀγαθῇ τούτοις, οὓς Φῆς δεινοὺς εἶναι, ταύτην τὴν ἀπόκρισιν, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ταύτας οὖν λέγομεν ἐπισημάς ἀκριβεῖς μάλιξ εἶναι; ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Ἄλλ' ἡμᾶς, ὦ Πρώταρχε, ἀναίνοιτ' ἂν ἢ τοῦ διακλέγεσθαι δύναμις, εἴτινα πρὸ αὐτῆς ἄλλην κρίναιμεν. ΠΡΩ. Τίνα δὲ ταύτην αὐτὴ δεῖ λέγειν; ΣΩ. Δῆλον ὅτι ἢ πάσαν τὴν γε οὖν λεγομένην γυνοίη. τὴν γὰρ περὶ

che, reddemus? *Pro.* O Socrates, ad miram scientiarum differentiam declarandam descendimus. *So.* An non responsio facilis? *Pro.* Quidni? afferamus itaque, has artes longo intervallo a ceteris discrepare, ab iis praeterea eorum, qui re vera philosophi sunt, studium mirum in modum sinceritate & veritate circa mensuras numerosque differre. *So.* Sunt igitur ista ex tua sententia: nosque tibi credentes, audacter importunis disputatoribus respondeamus. *Pro.* Quidnam? *So.* Duas arithmeticas esse ac duas metiendi artes, aliasque facultates harum commites plurimas, geminationem habentes huiusmodi, & in nomine uno communicantes. *Pro.* Demus secunda fortuna his, quos importunos vocasti, responsionem hanc, o Socrates. *So.* Has igitur scientias quam maxime sinceras atque supremas afferavimus? *Pro.* Omnino. *So.* Verumtamen, o Protarche, nos differendi facultas ipsa facere non patiat, si quam aliam ipsi praeferemus. *Pro.* Quam vero hanc dicere decet? *So.* Εἴπω,

- τὸ ὄν καὶ τὸ ὄντως, καὶ τὸ κατὰ ταυτὸν αἰεὶ πεφυκὸς, πάντως ἔγωγε εἶμαι ἠγεῖσθαι ξύμπαντας, ὅσοις νοῦ καὶ σμικρὸν προσήρηται, μακρῷ ἀληθεσάτην εἶναι γινώσκω. σὺ δὲ τί πῶς, ὦ Πρώταρχε, διακρίσεις ἄν; ΠΡΩ. Ἡκούουν μὲν ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ἐκάστοτε Γοργίου πολλάκις, ὡς ἢ τοῦ πείθειν πολὺ διαφέρει πασῶν τεχνῶν. πάντα γὰρ ὑφ' αὐτῆ δουῖλα δι' ἐκόντων, ἀλλ' οὐ διὰ βίας, ποιοῖτο, καὶ μακρῷ πασῶν ἀρίστη εἶη τῶν τεχνῶν. νῦν δ' οὔτε σοί, οὔτε δὴ ἐκείνῳ βουλοίμην ἂν ἐναντία τίθεσθαι. ΣΩ. Τὰ ὄπλα μοὶ δοκεῖς βουληθεὶς εἰπεῖν, αἰσχυθεὶς ἀπολιπεῖν. ΠΡΩ. Ἔγω νῦν ταῦτα ταύτη, ὅπῃ σοι δοκεῖ. ΣΩ. Ἄρ' οὖν αἴτιος ἐγὼ τοῦ μὴ καλῶς ὑπολαβεῖν σε; ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Οὐκ, ὦ φίλε Πρώταρχε, τοῦτο ἔγωγε ἐξήτουν πω, τίς τέχνη ἢ τίς ἐπισήμη πασῶν διαφέρει, τῷ μεγίστῃ καὶ ἀρίστῃ καὶ πλείεστα ὠφελούσα ἡμᾶς; ἀλλὰ τίς ποτε τὸ σαφέες καὶ τὸ ἀκριβές καὶ τὸ ἀληθεσάτον ἐπισκοπεῖ, κἂν εἰ σμικρὰ καὶ μὴ σμικρὰ δύναισα. τοῦτ' ἔστιν ὃ νῦν δὴ ζητοῦμεν. ἀλλ' ὄρα οὐδὲ γὰρ ἀπεχθῆσθαι Γοργία, τῇ μὲν ἐκείνου ὑπάρ-

quae omnem modo inductam peritiam noscit. hanc enim, cum circa id quod est, & vere est, & semper eodem modo se habet, versetur, arbitror omnes quibus modo aliquid sanae mentis adfit, longe omnium verissimam cognitionem esse protinus concessuros. Tu vero, o Protarche, quid sentis? *Pro.* Gorgiam saepe audiui, cum diceret, persuadendi facultatem artibus cunctis praecellere: quippe quae constat non vi, sed sponte sibi subiiciat; longaque omnium artium optima fit. Nunc vero nec tibi nec illi adversari velim. *So.* Arma mihi videris dicere voluisse, verum pudore adductus praetermississe. *Pro.* Sunt haec, ut lubet. *So.* Egone in causa sum, ut minus bene acciperis? *Pro.* Quid? *So.* Non ego, o amice Protarche, quae ars aut scientia omnibus eo antecellat, quod maxima potissimaque & utilissima omnium fit, ex te quaesivi: sed quae perspicuum, sincerum, verissimum contempletur, quamvis parva sit ac minime utilis. hoc profecto est, quod modo quaerimus. At vide, nihil enim Gorgiam offendes, si eius arti utilitatis

χειν τέχνη διδοῦς πρὸς χρείαν τοῖς ἀνθρώποις κρατεῖν ἢ δ' εἶπον νῦν ἐγὼ πραγματεία, καθάπερ τοῦ λευκοῦ περὶ τότε ἔλεγον, καὶ εἰ σμικρὸν, καθαρὸν δὲ εἶη, τοῦ πολλοῦ καὶ μὴ d. τοιούτου διαφέρειν, τούτῳ γ' αὐτῷ τῷ ἀληθεστάτῳ. καὶ νῦν δὴ σφόδρα διανοηθέντες, καὶ ἰκανῶς διαλογισάμενοι, μήτ' εἰς τινὰς ὠφελείας ἐπισημῶν βλέψαντες, μήτ' εἰς τινὰς εὐδοκίμιας, ἀλλ' εἴτις πέφυκε τῆς ψυχῆς ἡμῶν δύναμις ἔραῖν τε τοῦ ἀληθοῦς, καὶ πάντα ἔνεκα τούτου πράττειν ταύτην εἴπωμεν, διεξερευνησάμενοι τὸ καθαρὸν νοῦ τε καὶ φρονήσεως, εἰ ταύτην μάλιστα ἐκ τῶν εἰκότων κεκτῆσθαι φαῖμεν ἂν, ἢ τινὰ ἑτέραν ταύτης κυριωτέραν ἡμῖν ζητητέον. ΠΡΩ. Ἀλλὰ σκο- e. πῶ καὶ χαλεπὸν, οἴμαι, συγχωρῆσαι, τινὰ ἄλλην ἐπισήμην ἢ τέχνην τῆς ἀληθείας ἀντέχεσθαι μᾶλλον ἢ ταύτην. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἐννοήσας, τὸ τοιοῦδε εἰρηκας, ὃ λέγεις νῦν, ὡς αἰ πολλὰ τέχναι καὶ ὅσαι περὶ ταῦτα πεπόνηται, πρῶτον μὲν δόξαις χρῶνται, καὶ τὰ περὶ δόξας ζητοῦσι ξυντεταγμένως; p. εἴτε καὶ περὶ φύσεως ἡγεῖται τις ζητεῖν, οἷσδ' ὅτι τὰ περὶ τὸν 59 a.

laudem praestantiamque concedas, ei vero, quam ipse modo narraui, facultati veritatis praecellentiam tribuas: quemadmodum supra de albo dixeram, quod licet parvum, si tamen purum esset, multo impuroque secundum veritatis excessum praestaret. Et nunc quidem adhibita vehementi meditatione, & satis commoda disputatione confecta, ne respiciamus in ulla disciplinarum vel commendationes vel commoda: sed si qua ex natura sua vis animi veritatis est amans, eiusque gratia cuncta peragit, hanc dicamus, puritate mentis & sapientiae perscrutati, considerandam; a differendine scientia maxime, an ab alia potius hac praestantiore acquiri videatur. Pro. Considero equidem, concedoque, difficile inveniri posse aliam vel artem vel scientiam, quae sibi magis vindicet veritatem. So. Numquid tale quiddam cogitans, haec modo dixisti? quod videlicet artes multae, & quaecunque circa haec versantur, primo quidem opinionibus utuntur, & quae circa opiniones consistunt, ex instituto perquirunt: sive etiam quae ad naturam
Plat. Oper. Vol. IV. V

- κόσμον τόνδε ὅπη γέγονε, καὶ ὅπη πάσχει τί καὶ ὅπη ποιῶ, ταῦτα ζητεῖ διὰ βίου; φαῖμεν ἂν ταῦτα; ἢ πῶς; ΠΡΩ. Οὐῶ. ΣΩ. Οὐκοῦν οὐ περὶ τὰ ὄντα αἰεὶ, περὶ δὲ τὰ γιγνώμενα καὶ γενησόμενα καὶ γεγρονότα ἡμῶν ὁ τοιοῦτος ἀνήρηται τὸν πόνον. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα. ΣΩ. Τούτων οὖν τί σαφές
- b. ἂν φαῖμεν τῇ ἀκριβεστάτῃ ἀληθείᾳ γίνεσθαι; ἂν μῆτε ἔσχε μῆδὲν πάποτε κατὰ ταῦτα, μῆδ' ἔξει, μῆτε εἰς τὸ νῦν παρὸν ἔχει; ΠΡΩ. Καὶ πῶς; ΣΩ. Περὶ οὖν τὰ μὴ κεκτημένα βεβαιότητα μῆδ' ἠντινοῦν, πῶς ἂν ποτε βέβαιον γίγνοιθ' ἡμῖν καὶ ὀτιοῦν; ΠΡΩ. Οἶμαι μὲν οὐδαμῶς. ΣΩ. Οὐδ' ἄρα νοῦς, οὐδέ τις ἐπισήμη περὶ αὐτὰ ἐστὶ τὸ ἀληθέστατον ἔχουσα. ΠΡΩ. Οὐκοῦν εἰκός γε. ΣΩ. Τὸν μὲν δὴ σὲ καὶ ἐμὲ καὶ Γοργίαν καὶ Φίληβον χρὴ συχνὰ χαίρειν ἔᾶν, τότε δὲ διαμαρτύρα-
- c. σθαι τῷ λόγῳ. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Ὡς ἢ περὶ ἐκεῖνα ἔσθ' ἡμῖν τό, τε βέβαιον καὶ τὸ καθαρὸν, καὶ ἀληθές, καὶ ὃ δὴ λέγομεν εἰλικρινές, περὶ τὸ αἰεὶ καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἀμικτότατα ἔχον, ἢ δευτέρος ἐκείνων, ὅτι μάλιστα ἐστὶ ξυγ-

spectant, indaganda quis putet, puta quod quae circa mundum sunt, quomodo videlicet factus sit, quomodo patiat, quomodo agat, per omnem vitam scrutatur, fatemur haec, an non? *Pro.* Utique. *So.* Nec circa ea, quae semper existunt, sed quae sunt, eruntque & fuerunt, hic versatur. *Pro.* Vera loqueris. *So.* Num ex iis, quae nunquam aut in praeterito, aut futuro, aut praesenti eodem modo se habent, aliquid exactissima veritate perspicuum esse dicemus? *Pro.* Non licet. *So.* Etenim in iis, quae nullam prorsus stabilitatem habent, quo pacto nos stabile quidquam assequeremur? *Pro.* Nulla, ut arbitror, ratione. *So.* Neque mens igitur, neque scientia ulla circa ista est, veritatem supremam habens. *Pro.* Consentaneum. *So.* Te igitur, & me, & Gorgiam, atque Philebum, valere finamus: hoc autem ratione nunc asseramus. *Pro.* Quid istud? *So.* Quod illa nobis facultas firmitatem, puritatem, veritatem, sinceritatem continet, quae circa ea, quae semper eodem modo & simplicissima sunt, studet: aut quod secundo loco quam maxime

γενές· τὰ δ' ἄλλα πάντα δευτέρα τε καὶ ὑσερα λεκτέον. ΠΡΩ. Ἄληθέςατα λέγεις. ΣΩ. Τὰ δὴ τῶν δυομάτων περὶ τὰ τοιαῦτα κάλλισα ἄρ' οὐ τοῖς καλλίσις δικαιοτάτου ἀπονέμειν; ΠΡΩ. Εἰκός γε. ΣΩ. Οὐκοῦν νοῦς ἐσι καὶ φρόνησις ἃ γ' ἂν τις τιμήσειε μάλιχα δυόματα; ΠΡΩ. Ναί. ΣΩ. Ταῦτ' ἄρα ἐν ταῖς περὶ τὸ ὄν ὄντως ἐννοίαις ἐσὶν ἀπικριβωμένα ὀρθῶς κείμενα καλεῖσθαι. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὔν. ΣΩ. Καὶ μὴν ἄγε εἰς τὴν κρίσιν ἐγὼ τότε παρεσχόμην, οὐκ ἄλλ' ἐσὶν ἢ ταῦτα τὰ δυόματα. ΠΡΩ. Τί μὴν, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἐἴεν. τὸ μὲν δὴ φρονήσεώς τε καὶ ἡδονῆς πέρι πρὸς τὴν ἀλλήλων μίξιν εἰς τις φαίη καθαπερὶ δημιουργοῖς ἡμῖν, ἐξ ὧν ἢ ἐν οἷς δὴ δημιουργεῖν τι παρακεῖσθαι, καλῶς ἂν τῷ λόγῳ ἀπεικάζοι. ΠΡΩ. Καὶ μάλα. ΣΩ. Τὸ δὴ μετὰ ταῦτα ἄρ' οὐ μιγνύναι ἐπιχειρητέον; ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Οὐκοῦν τάδε προειποῦσι καὶ ἀναμνήσασιν ἡμᾶς αὐτοὺς ὀρθότερον ἂν ἔχοι. ΠΡΩ. Τὰ ποῖα; ΣΩ. Ἄ καὶ πρότερον ἐμνήσθημεν. εὖ δ' ἢ παροιμία δοκεῖ ἔχειν, τὸ, δις καὶ τρίς τό γε καλῶς ἔχον ἐπαναπολεῖν τῷ λόγῳ δεῖν. ΠΡΩ. Τί μὴν; ΣΩ. Φέρε δὴ πρὸς Διός. οἶμαι

p.
60
a.

illis proximum. reliqua omnia secunda & posteriora dicenda. *Pro.* Vera nimium. *So.* Atqui illa nomina, quae circa talia quaedam pulcherrima omnium sunt, an non rebus quoque pulcherrimis assignanda? *Pro.* Par est. *So.* Mens & sapientia nomina sunt omnium pretiosissima? *Pro.* Sunt. *So.* Haec igitur intelligentiis eius, quod vere est, exactissima ratione perfecta atque tributa recte utique accommodantur. *Pro.* Proffus. *So.* At quae ipse in iudicium supra produxi, non alia sunt quam haec nomina. *Pro.* Haud alia. *So.* Ceterum si quis mixtionem voluptatis & sapientiae nobis velut opificibus propositam dicat, ut quaeramus, ex quibus & in quibus confletur, recte coniiciet, arbitror. *Pro.* Et maxime quidem. *So.* Itaque deinceps miscere conandum. *Pro.* Conandum plane. *So.* Nonne haec prius dicere, & in memoriam revocare praeftabit? *Pro.* Quae? *So.* Quae & antea memoravimus. praeclarum nempe proverbium illud, quo dicitur, quae pulchra sunt, & bis & ter repetenda

- γὰρ οὕτωςί πως τὰ τότε λεχθέντα ῥηθῆναι. ΠΡΩ. Πᾶς ; ΣΩ. Φίλιβος Φησὶ τὴν ἡδονὴν σκοπὸν ὀρθῶν πᾶσι ζώοις γεγονέναι, καὶ δεῖν πάντας τούτου σοχάζεσθαι καὶ δὴ καὶ τὰγαθὸν τοῦτ' αὐτὸ εἶναι ξύμπασι, καὶ δύο ὀνόματα, ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ, ἐνὶ τινι καὶ φύσει μιᾷ τοῦτο ὀρθῶς τεθὲν ἔχειν. Σωκράτης δὲ
- b. πρῶτον μὲν οὐ Φησὶ τοῦτ' εἶναι, δύο δὲ καθάπερ τὰ ὀνόματα, καὶ τότε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ διάφορον ἀλλήλων φύσιν ἔχειν μᾶλλον δὲ μετέχον εἶναι τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μοίρας τὴν φρόνησιν ἢ τὴν ἡδονήν. οὐ ταῦτ' ἐστὶ τε καὶ ἦν τὰ τότε λεγόμενα, ὦ Πρωτάρχε; ΠΡΩ. Σφόδρα μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τότε καὶ τότε καὶ νῦν ἡμῖν ἄν ξυνομολογοῖτο. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Τὴν τὰγαθοῦ διαφέρειν φύσιν τῶδε μᾶλλον τῶν
- c. ἄλλων. ΠΡΩ. Τίνι; ΣΩ. Ὡ παρεῖη τοῦτ' αἰεὶ τῶν ζώων διὰ τέλους πάντως καὶ πάντη, μηδενὸς ἑτέρου ποτὲ ἔτι προσδεῖσθαι, τὸ δὲ ἰκανὸν τελεώτατον ἔχειν. οὐχ οὕτω; ΠΡΩ. Οὕτω μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν τῷ λόγῳ ἐπειράθημεν χωρὶς ἐκάτερον ἐκατέρου θέντες εἰς τὸν βίον ἐκάσων, ἀμικτον μὲν ἡδο-

esse. *Pro.* Quidni? *So.* Age igitur per Iovem. sic enim existimo superiora dicta fuisse. *Pro.* Quomodo? *So.* Philebus voluptatem inquit finem rectum cunctis animalibus esse, omniaque ad eam intendere oportere, atque id bonum ipsum universis existere: praeterea duo haec nomina, bonum & iucundum, eidem naturae congruere. Socrates autem primum id minime esse inquit: utque duo nomina sunt, bonum atque iucundum, duas etiam differentes esse naturas. quin etiam sapientiam magis, quam voluptatem, boni participem esse. Nonne haec, o Protarche, sunt quae dicebantur? *Pro.* Maxime. *So.* Hoc quoque & tunc & in praesentia nonne confitendum erit? *Pro.* Quale? *So.* Ipsius boni naturam hoc praecipue ab aliis discrepare. *Pro.* Quonam? *So.* Quod cui hoc adest ex viventibus semper & omnino & undique, id nullo alio indiget, perfectamque sufficientiam continet. itane? *Pro.* Ita profus. *So.* An non ratione ipsa conati sumus, alterum ab altero separantes, voluptatem a sapientia, sapientiam a voluptate, sic ut altera alterius

νῦν φρονήσει, φρόνησιν δὲ ἡδονῆς ὡσαύτως μηδὲ τὸ μικρότατον ἔχουσαν. ΠΡΩ. Ἦν ταῦτα. ΣΩ. Μῶν οὖν ἡμῖν αὐτῶν τότε πότερον ἰκανὸν ἔδοξεν εἶναι τῷ; ΠΡΩ. Καὶ πῶς; ΣΩ. d. **Εἰ δέ γε παρημέχθημέν τι τότε, νῦν ἐστιτοῦν ἐπαναλαβῶν ὀρθότερον εἰπάτω μνήμην, καὶ ἐπισήμην, καὶ φρόνησιν, καὶ ἀληθῆ δόξαν τῆς αὐτῆς ἰδέας τιθέμενος, καὶ σκοπῶν εἴτις ἄνευ τούτων δέξαιτ' ἂν οἷ καὶ ὄτιοῦν εἶναι ἢ καὶ γίγνεσθαι, μὴ ὅτι δὴ γε ἡδονῆν, εἶθ' ὡς πλείστην, εἶθ' ὡς σφοδροτάτην ἢ μήτε ἀληθῶς δεξάζοι χαίρειν, μήτε τοπαράπαυ γιγνώσκου τί ποτε πέπουθε πάθος· μήτ' αὖ μνήμην τοῦ πάθους μηδ' ὄντινοῦν χρο-** e. **νον ἔχοι. ταῦτα δὲ λέγε καὶ περὶ φρονήσεως, εἴτις ἄνευ πάσης ἡδονῆς καὶ τῆς βραχυτάτης δέξαιτ' ἂν φρόνησιν ἔχειν μᾶλλον, ἢ μετὰ τινων ἡδονῶν, ἢ πάσας ἡδονὰς χωρὶς φρονήσεως μᾶλλον ἢ μετὰ φρονήσεως αὐτίνος. ΠΡΩ. Οὐκ ἔστιν, ὦ Σώκρατες. ἀλλ' οὐδὲν δεῖ ταῦτά γε πολλάκις ἐπερωτᾶν. ΣΩ. Οὐκοῦν τό γε τέλειον, καὶ πᾶσιν αἰρετόν, καὶ τὸ παντάπασι** p. **ἀγαθόν, οὐδέτερον ἂν τούτων εἴη. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν;** ΣΩ. ^{6f} a.

ne minimum quidem participet, sic in vitam cuiusque respirare? *Pro.* Certe. *So.* Visumne tunc alterutrum ex his sufficiens esse? *Pro.* Et cui videatur? *So.* Quod si quis forte tunc praetervectus est, nunc resumens rectius asseveret: & cum memoriam, scientiam, sapientiam, veram opinionem eiusdem ideae ponat, consideret utrum absque his aliquis, vel se, vel alium aut esse quidquam, aut quidquam fieri exoptet, nedum ut voluptatem seu plurimam, seu vehementissimam, sine iis eligere debeat. Siquidem his privatus neque revera gaudere se opinabitur, neque qua conditione affectus sit, ullo modo noscet, neque affectus ipsius memoriam per tempus aliquod reservabit. Eadem quoque de sapientia dicas: Num quispiam procul ab omni, etiam minima, voluptate sapientiam adipisci, quam cum voluptatibus quibusdam malit: aut voluptates omnes sine sapientia potius, quam cum sapientia quadam? *Pro.* Nullus, o Socrates, verum nihil opus est haec saepius percontari. *So.* Quapropter horum neutrum perfectum, & omnibus expeten-

- Τὸ τοίνυν ἀγαθὸν ἦται σαφῶς, ἢ καὶ τινα τύπον αὐτοῦ ληπτέον ἴν', ὅπερ ἐλέγομεν, δευτερεῖα ὄτω δάσσομεν, ἔχωμεν.
- ΠΡΩ.** Ὁρθότατα λέγεις. **ΣΩ.** Οὐκοῦν ἔδδν μὲν τινα ἐπὶ τὰγαθὸν εἰλήφαμεν. **ΠΡΩ.** Τίνα; **ΣΩ.** Καθάπερ εἴ τις τινα
- b.** ἀνθρώπον ζητῶν, τὴν αἰκισιν πρῶτον ὀρθῶς, ἵνα οἰκεῖ, πύθοιτο αὐτοῦ, μέγα τι δήπου πρὸς τὴν εὐρεσιν ἂν ἔχοι τοῦ ζητούμενου. **ΠΡΩ.** Πῶς δ' οὐ; **ΣΩ.** Καὶ νῦν δή τις λόγος ἐμνήυσεν ἡμῖν, ὡσπερ καὶ κατ' ἀρχάς, μὴ ζητεῖν ἐν τῷ ἀμικτῷ βίῳ τὰγαθὸν, ἀλλ' ἐν τῷ μικτῷ. **ΠΡΩ.** Πάνυ γε. **ΣΩ.** Ἐλπίς μὴν πλείων ἐν τῷ μιχθέντι καλῶς τὸ ζητούμενου ἐσεσθαι φανερώτερον, ἢ ἐν τῷ μῆ; **ΠΡΩ.** Πολύ γε. **ΣΩ.** Τοῖς ὃν θεοῖς, ὧ Πρώταρχε, εὐχόμενοι κεραυνώμεν, εἴτε Διόνυσος, εἴτε
- c.** Ἡφαιστος, εἴδ' ὅστις θεῶν ταύτην τὴν τιμὴν εἴληχε τῆς συγκράσεως. **ΠΡΩ.** Πάνυ μὲν οὔν. **ΣΩ.** Καὶ μὴν, καθάπερ ἡμῖν οἰνοχόοις τισὶ παρσῶσι κρῆναι, μέλιτος μὲν ἂν ἀπεικάζοι τις τὴν τῆς ἡδονῆς, τὴν δὲ τῆς φρονήσεως, νηφαντικὴν καὶ ἄοιον, αὐσηροῦ καὶ ὑγιεινοῦ τινος ὕδατος ὅς προθυμητέον ὡς κάλ-

dum, ac penitus bonum. *Pro.* Neutrum. *So.* Aut igitur bonum ipsum perspicue, aut figuram eius aliquam sumere decet: ut, quemadmodum diximus, cui potissimum secundae partes tribuendae sint, videamus. *Pro.* Scite admodum loqueris. *So.* An non semitam ad bonum ipsum quandam ingressi sumus? *Pro.* Quam? *So.* Si quis hominem aliquem quaerens, domum quam inhabitat, primum cognorit, adminiculum sane ad eum inveniendum ingens habebit. *Pro.* Quidni? *So.* Ita & nos praesens atque superior ratio monuit, ne in simplici vita, sed mixta, bonum ipsum indagaremus. *Pro.* Omnino. *So.* Itaque spes certior, in eo quod pulchre mixtum, quam in opposito, nos quod quaerimus reperturos. *Pra.* Certior sane. *So.* Misceamus igitur, ο Protarche, diis ante voventes, sive Dionysus, sive Vulcanus, sive alius quispiam deorum fortitus est mixtionis officium. *Pro.* Ita prorsus agendum. *So.* Atqui nobis, tanquam vinum miscensibus quibusdam, fontes adstant. & melli quidem, voluptatis fontem comparare quis potest: verum sapientiae fontem, sa-

λιστα συμμιγνύναι. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Φέρε δὴ πρότερον. Ἄρα πᾶσαν ἡδονὴν πάσῃ φρονήσει μιγνύντες, τοῦ καλῶς d.
 ἂν μάλιστα ἐπιτύχοιμεν; ΠΡΩ. Ἴσως. ΣΩ. Ἄλλ' οὐκ ἀσφαλές. ἢ δὲ ἀκινδυνότερον ἂν μιγνύοιμεν, δόξαν μοι δοκῶ τινὰ ἀποφύνασθαι ἂν. ΠΡΩ. Λέγε τίνα. ΣΩ. Ἦν ἡμῖν ἡδονὴ τε ἀληθῶς, ὡς οἴομεθα, μᾶλλον ἑτέρας ἄλλη, καὶ δὴ τέχνη τέχνης ἀκριβεστέρα; ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Καὶ ἐπισήμη δὴ ἐπισήμης διάφορος ἢ μὲν, ἐπὶ τὰ γιγνόμενα καὶ ἀπολλύμενα ἀποβλέπουσα, ἢ δὲ, ἐπὶ τὰ μήτε γιγνόμενα, μήτε e.
 ἀπολλύμενα, κατὰ ταυτὰ δὲ καὶ ὡσαύτως ὄντα αἰεί ταύτην, εἰς τὸ ἀληθὲς ἐπισκοπούμενοι, ἡγησάμεθα ἐκείνης ἀληθεστέραν εἶναι. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς. ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ τάλη-
 ζέσατα τμήματα ἑκατέρας ἴδοιμεν πρῶτον ζυμμίξαντες, ἄρα ἰκανὰ ταῦτα ζυγκεκραμένα τὸν ἀγαπητότατον βίον ἀπεργασάμενα παρέχειν ἡμῖν; ἢ τινος ἔτι προσδεόμεθα καὶ τῶν μὴ τοιούτων; ΠΡΩ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ δρᾶν οὕτω. ΣΩ. P.
 Ἐσῶ δὴ τις ἡμῖν φρονῶν ἀνθρώπος αὐτῆς πέρι δικαιοσύνης, a.
 62

brium & vini expertem, aquae cuiquam acri, atque etiam saluberrimae. hos ergo liquores quam pulcherrime in unum confundere studeamus. *Pro.* Studendum certe. *So.* Dic age primum: si omnem voluptatem cum omni sapientia misceamus, num pulchre iunxerimus? *Pro.* Forsitan. *So.* Verum id minime tutum, quo tamen pacto securius misceamus, me nunc declaraturum confido. *Pro.* Dic quomodo. *So.* Patuitne in superioribus, aliam voluptatem alia, rursusque scientiam aliam alia sinceriolem esse? *Pro.* Patuit plane. *So.* Scientia quoque a scientia differens: & altera quidem circa illa quae oriuntur & occidunt; altera circa ea quae neque fiunt, neque intereunt, semperque secundum eadem eodem modo se habent. Atque hanc, ad veritatem ipsam respicientes, illa veriolem esse putabamus. *Pro.* Recte admodum. *So.* Si utriusque portiones verissimas invicem primum commisceamus, numquid istarum mixtio sufficiens erit ad vitam nobis optabilissimam exhibendam? aut alio praeterea quodam, & non talibus, egebimus? *Pro.* Mihi quidem videtur sic

- ὅ, τι ἐστὶ, καὶ λόγον ἔχων ἐπόμενον τῷ νοεῖν καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν ὄντων ὡσαύτως διανοούμενος. ΠΡΩ. Ἔγω γὰρ οὖν. ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὗτος ἰκανῶς ἐπισήμηξ ἔξει, κύκλου μὲν καὶ σφαίρας αὐτῆς τῆς θείας τὸν λόγον ἔχων, τὴν δὲ ἀνθρωπίνην ταύτην σφαῖραν καὶ τοὺς κύκλους τούτους
- b. ἀγνοῶν, καὶ χρώμενος ἐν οἰκοδομίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως κανόσι καὶ τοῖς κύκλοις; ΠΡΩ. Γελοῖαν διάθεσιν ἡμῶν, ὃ Σώκρατες, ἐν ταῖς θείαις οὔσαν μόνον ἐπισήμαις λέγομεν. ΣΩ. Πῶς φῆς; ἢ τοῦ ψευδοῦς κανόνος ἅμα καὶ τοῦ κύκλου τὴν οὐ βέβαιον οὐδὲ καθαρὰν τέχνην ἐμβλητέον κοινῇ, καὶ συκρατέον; ΠΡΩ. Ἀναγκαῖον γὰρ, εἰ μέλλει τις ἡμῶν καὶ τὴν ὁδὸν ἐκάστοτε ἐξευρήσειν οἴκαδε. ΣΩ. Ἢ καὶ μουσικὴν; ἢ
- c. ὄλιγον ἔμπροσθεν ἔφαμεν, σοχάσεώς τε καὶ μιμήσεως μεστὴν οὔσαν, καθαρῶτητος ἐνδεῖν; ΠΡΩ. Ἀναγκαῖον φαίνεται ἔμοιγε, εἰπέρ γε ἡμῶν ὁ βίος ἔσαι καὶ ὅπως οὖν ποτὲ βίος. ΣΩ. Βούλει δῆτα, ὥσπερ θυρωρὸς ὑπ' ὄχλου τινὸς ὠλοούμενος καὶ βιαζόμενος, ἠττηθεῖς, ἀναπετάσας τὰς θύρας, ἀφῶ πά-

agendum. *So.* Esto igitur nobis vir quidam sapiens, qui norit quid ipsa iustitia sit, rationemque intelligentiae comitem habeat, nec non reliqua cuncta, quaecunque sunt, similiter calleat. *Pro.* Esto sane. *So.* Num hic sufficienti scientia praeditus erit, si circuli & sphaerae ipsius divinae rationem teneat, humanam vero hanc sphaeram & hos circulos profus ignoret, dum in architectura similibusque operibus, canonibus, id est, regulis circulisque utetur? *Pro.* Ridicula erit, o Socrates, cognitio nostra, si in divinis dumtaxat versetur. *Pro.* Quid ais? num falsi canonis atque circuli impuram & instabilem artem, in commune inferere & immiscere debemus? *Pro.* Necessarium hoc est, si modo quis nostrum vel viam, quae ducat domum, reperturus sit. *So.* An vero & musicam, quam paulo ante diximus coniecturis imitationeque plenam, a puritate procul abesse? *Pro.* Necessarium id quoque: si quidem vita nostra, aliquando vita futura sit. *So.* Vis ergo, ut, tanquam ianitor turba pulsus atque coactus, ego nunc fores pandam, scientiasque omnes

σας τὰς ἐπισήμας εἰσερεῖν, καὶ μίγνυσθαι ὁμοῦ καθαροῦ τὴν ἐνδεεστέραν; ΠΡΩ. Οὐκ οὐκ ἐγωγε σῖδα, ὦ Σώκρατες, ὅ, τι α. τις ἂν βλάπτοίτο, πάσας λαβὼν τὰς ἄλλας, ἐπισήμας ἔχων τὰς πρώτας. ΣΩ. Μεθίω δὴ τὰς ξυμπάσας ρεῖν εἰς τὴν τῆς Ὀμήρου καὶ μάλα ποιητικῆς μισγαγωγείας ὑποδοχὴν. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὖν μεθεῖνται. ΣΩ. Καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν ἡδονῶν πηγὴν ἰτέον. ὡς γὰρ διανοήθημεν αὐτὰς μίγνυται, τὰ τῶν ἀληθῶν μόρια πρῶτον οὐκ ἐξεγενήθη ἡμῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ πᾶσαν ἀγαπᾶν ἐπισήμη, εἰς ταυτὸν μεθεῖμεν ἀδρόας καὶ e. πρόσθεν τῶν ἡδονῶν. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα λέγεις. ΣΩ. Ὡρα δὴ βουλευέσθαι νῶϊν καὶ περὶ τῶν ἡδονῶν, πότερα καὶ ταύτας πάσας ἀδρόας ἀφετέον, ἢ καὶ ταύτων πρώτας μετετέον ἡμῖν ὅσαι ἀληθεῖς. ΠΡΩ. Πολύ γε διαφέρει πρὸς γε ἀσφάλειαν πρώτας τὰς ἀληθεῖς ἀφεῖναι. ΣΩ. Μεθεῖσθαι δὴ. τί δὲ μετὰ ταῦτα; ἄρ' οὐκ εἰ μὲν τινες ἀναγκαῖαι, καθάπερ ἐκεῖ, συμμικτέον καὶ ταύτας; ΠΡΩ. Τί δ' οὐ; τὰς γε ἀναγκαῖας δῆπουθεν. ΣΩ. Εἰ δὲ γε καὶ καθάπερ τὰς τέχνας πάσας

confluere iam & confundi finam, cum pura passim deteriorum? *Pro.* Haud scio, o Socrates, num quis a scientiis aliis laedatur, qui primas habet. *So.* Permitto iam, cunctas in Homericæ mixtionis velut convallem quandam, eamque valde poëticam, confluere. *Pro.* Fluant. *So.* Rursus ad voluptatum fontem proficiscendum videtur. quando enim ipsas miscere cogitavimus, non quidem inter eas veræ quaedam enatae nobis sunt: sed propter scientiæ totius amorem in idem concurrere scientias universas permisimus, prius quam voluptates. *Pro.* Vera loqueris. *So.* Est igitur tempus, ut de voluptatibus etiam consultemus, utrum & ipsæ contentæ omnes, an primæ dumtaxat, ac veræ sint admittendæ. *Pro.* Permultum ad securitatem interest, primas verasque admittere. *So.* Harum ergo commercium admittatur. at quid deinceps? si quæ necessariae sunt, num, quemadmodum & istic, hæc quoque in mixtionem sunt accipiendæ? *Pro.* Quid prohibet? necessariae nimirum. *So.* Si autem, quemadmodum artes omnes nosse

- p. ἀβλαβές τε καὶ ὠφέλιμον ἦν ἐπίσχεσθαι διὰ βίου, καὶ νῦν δὴ
 63 ταυτὰ λέγωμεν περὶ τῶν ἡδονῶν· εἴπερ πάσας ἡδονὰς ἡδεσθαι·
 a. διὰ βίου, συμφέρον τε ἡμῖν ἐστὶ καὶ ἀβλαβές ἅπασι, πάσαις
 ξυγκρατέον. ΠΡΩ. Πῶς οὖν δὴ περὶ αὐτῶν τούτων λέγωμεν;
 καὶ πῶς ποιῶμεν; ΣΩ. Οὐχ ἡμᾶς, ὦ Πρώταρχε, διερωτᾷν
 χρὴ, τὰς ἡδονὰς δὲ αὐτὰς καὶ τὰς φρονήσεις, διαπυθνανο-
 b. μένους τὸ τοιοῦνδε ἀλλήλων πέρι. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Ὡ-
 φίλαι (εἴτε ἡδονὰς ὑμᾶς χρὴ προσαγορεύειν, εἴτε ἄλλω ὄφρ-
 οῦν ὀνόματι) μῶν οὐκ ἂν δέξαισθε οἰκεῖν μετὰ φρονήσεως
 πάσης, ἢ χωρὶς τοῦ φρονεῖν; Οἶμαι μὲν πρὸς ταῦτα τόδ' αὐ-
 τὰς ἀναγκαϊότατον εἶναι λέγειν. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΣΩ. Ὅτι,
 καθάπερ ἔμπροσθεν ἐρρήθη, τὸ μόνον καὶ ἔρημον εἰλικρινές
 εἶναι τι γένος, οὔτε πάνυ τι δυνατὸν, οὔτ' ὠφέλιμον πάντων
 c. γε μὴν ἡγούμεθα γενῶν ἀριζον ἐν ἀνδ' ἐνδὸς συναικεῖν ἡμῖν,
 τὸ τοῦ γιγνώσκειν τὰ ἀλλὰ τε πάντα, καὶ αὐτὴν αὐτὴν
 ἡμῶν, τελέως εἰς δύναμιν ἐκάστην. ΠΡΩ. Καὶ καλῶς γε εἰρή-
 κατε τανῦν, Φήσομεν. ΣΩ. Ὅρθῶς. πάλιν τοῖνυν μετὰ τοῦτο
 τὴν φρόνησιν καὶ τὸν νοῦν ἀνερωτητέον, ἅρ' ἡδονῶν τι προσ-

innocuum & utile in vita esse constitit, ita nunc de volupta-
 tibus constat, videlicet quod omnibus frui innocuum & utile
 sit, forte erunt omnes omnibus immiscendae. quid ad haec?
Pro. Qua ratione de his loquemur? & quomodo agemus? *So.*
 Non a nobis, Protarche, tale aliquid, sed ab ipsis voluptati-
 bus & scientiis quaerendum. *Pro.* Quid istud? *So.* O amicae,
 (five voluptates, five alio quodam nomine appellare vos de-
 cet,) utrum eligitis cum omni sapientia congregari, an esse seor-
 sum a sapientia? Reor equidem, hoc illas necessario responsu-
 ras. *Pro.* Quid? *So.* Quod, quemadmodum in superioribus
 dictum est, nec possibile neque utile est, genus aliquod purum,
 seorsum solitariumque esse, omnium vero generum optimum,
 si unum uni comparetur, nobis fore putamus genus ipsum,
 quo tum cetera omnia, tum etiam singulae nostrae vires per-
 fectae noscuntur. *Pro.* Et recte quidem respondisse illas, meri-
 to confitebimur. *So.* Restat, ut mentem & sapientiam rogemus,

δεῖξθε ἐν τῇ ξυγκράσει; Φαῖμεν ἄν' αὖ τὸν νοῦν τε καὶ τὴν
 Φρόνησιν ἀνερωτῶντες, ποίῳν, Φαῖμεν ἄν' ἴσως, ἡδονῶν;
 ΠΡΩ. Εἰκός. ΣΩ. Ὁ δὲ γ' ἡμέτερος λόγος μετὰ τοῦτ' ἐστὶν δ.
 ὅδε πρὸς ταῖς ἀληθείαις ἡδοναῖς, Φήσομεν, ὅρ' ἐτι
 προσδεῖσθ' ὑμῖν τὰς μεγίστας ἡδονὰς ξυνοίκους εἶναι καὶ τὰς
 σφοδροτάτας; καὶ πῶς, ὦ Σώκρατες; (ἴσως Φαίεν ἄν) αἶ
 γ' ἐμποδίσματα τε μυρία ἡμῖν ἔχουσι, τὰς ψυχὰς, ἐν αἷς
 οἰκοῦμεν, ταραττούσαι διὰ μανικὰς ἡδονὰς καὶ γίγνεσθαι
 τε ἡμᾶς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἔωσι, τὰ τε γιγνόμενα ἡμῶν τέκνα,
 ὥστοπολὺ δι' ἀμέλειαν λήθην ἐμποιοῦσαι, παντάπασι δια- e.
 φθείρουσιν. ἄλλας τε ἡδονὰς, ἀληθεῖς καὶ καθαρὰς, ὅς εἶπερ
 σχεδὸν, οἰκείας ἡμῖν νόμιζε' καὶ πρὸς ταύτας, τὰς μεθ'
 ὑγιείας καὶ τοῦ σωφρονεῖν, καὶ δὴ καὶ ξυμπόσης ἀρετῆς
 ἵπῳσαι καθάπερ θεοῦ ὁπαδοὶ γιγνόμεναι, αὐτῇ ξυνακολου-
 θοῦσι πάντα ταύτας μιγνύντας δ' αἰεὶ μετ' ἀφροσύνης καὶ
 τῆς ἄλλης κακίας ἐπομέναις, πολλή που ἀλογία τῷ νῦν μιγ-
 νύναι τὸν βουλόμενον ὀτικαλλίστην ἰδόντα καὶ ἀσασιασοτάτην

cum ipsa mixtione quodammodo voluptatibus egere dicamus,
 qualibus praecipue voluptatibus egeant. *Pro. Merito. So.* No-
 stra vero posthac interrogatio talis erit: Utrum praeter illas
 veras voluptates vobis opus est vehementissimarum maxima-
 rumque voluptatum commercio? Forte sic illae respondebunt:
 Et quo pacto, o Socrates? hae namque impedimenta nobis
 innumerabilia praebent. animas siquidem, quas incolimus, vo-
 luptates furiosae perturbant, nec adolefcere nos permittunt,
 nostrasque progenies ut plurimum per negligentiam oblivione
 illata omnino corrumpunt. Alias autem voluptates veras ac
 puras, quas ipse narraſti, ferme nobis domesticas arbitrare: ac
 praeter istas, illas insuper, quae cum sanitate & temperantia
 ceterisque virtutibus capiuntur. Has enim, quae virtutis, tan-
 quam deae cuiusdam, pedissequae sunt, libenter admittimus.
 quae vero cum dementia, & alia improbitate congregiuntur,
 eas menti miscere absurdum est, si quisquam pulcherrimam
 illam cernens concordemque mixtionem atque temperiem, in ea

- p. μίξιν καὶ κρᾶσιν, μαθεῖν ἐν ταύτῃ πειρᾶσθαι, τί ποτε ἐν τε
 64 ἀνθρώπῳ καὶ τῷ παντὶ πέφυκεν ἀγαθὸν, καὶ τίνα ἰδέαν αὐ-
 a. τὴν εἶναι ποτε μαντευτέον. ἄρ' οὐκ ἐμφρόνως ταῦτα καὶ
 ἐχόντως ἑαυτὸν τὸν νοῦν φήσομεν ὑπὲρ τε ἑαυτοῦ καὶ μνή-
 μης καὶ δόξης ὀρθῆς ἀποκρίνασθαι τὰ νῦν βηθέντα; ΠΡΩ.
 Παντάπασι μὲν οὖν. ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν καὶ τόδε γε ἀναγκαῖον
 καὶ οὐκ ἄλλως ἂν ποτε γένοιτο οὐδ' ἂν ἐν. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον;
 b. ΣΩ. ὦ μὴ μίξομεν ἀλήθειαν, οὐκ ἂν ποτε τοῦτο ἀληθῶς
 γίγνοιτο, οὐδ' ἂν γενόμενον εἶη. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ ἂν; ΣΩ.
 Οὐδαμῶς. ἀλλ' εἰτιος ἐτι προσδεῖ τῇ συγκράτει ταύτῃ, λέ-
 γετε σὺ καὶ Φίληβος. ἐμοὶ μὲν γὰρ καθαπερὶ κόσμος τις
 ἀσώματος ἄρξων καλῶς ἐμψύχου σώματος, ὃ νῦν λόγος
 ἀπειργάσθαι φαίνεται. ΠΡΩ. Καὶ ἐμοὶ τοίνυν, ὦ Σώκρα-
 τες, οὕτω λέγε δεδόχθαι. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἐπὶ μὲν τοῖς τοῦ
 c. ἀγαθοῦ νῦν ἤδη προθύροις καὶ τῆς οἰκήσεως ἐφεσάναι τῆς τοῦ
 τοιοῦτου λέγοντες, ἴσως ὀρθὸν ἂν τίνα τρόπον φαῖμεν; ΠΡΩ.
 Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. ΣΩ. Τί δῆτα ἐν τῇ ξυμμίξει τιμιώτατον
 ἅμα καὶ μάλις αἰτίον εἶναι δόξειεν ἂν ἡμῖν τοῦ πᾶσι γε-

perdiscere, quid & in homine & in universo suapte natura bo-
 num sit, quaeve ipsius idea existat, divinare velit. An non
 sapienter, & tanquam sui compotem, mentem haec, & de se
 ipsa, & de memoria restaque opinione respondere dicemus?
Pro. Omnino quidem. *So.* Atqui & hoc necessarium est: nec
 unquam aliter fieri posset. *Pro.* Quid istud? *So.* Cui veritatem
 non miscemus, nunquam id verum aut fieret aut factum esset.
Pro. Quo enim modo? *So.* Nullo. verum si quid huic mixtioni
 ulterius deest, dicite tu & Philebus. mihi enim tanquam mun-
 dus quidam incorporeus, animato corpori pulchre dominaturus,
 sermo hic peractus fuisse videtur. *Pro.* Mihi quoque, o Socra-
 tes, idem videri scito. *So.* Nonne si boni ipsius, ac talis qui-
 dem vestibulum aedium nos nuper ingressos esse dicamus, for-
 sitan recte quodam modo profitebimur? *Pro.* Mihi sane vide-
 tur. *So.* Quid igitur in huiusmodi mixtione pretiosissimum,
 maximeque, cur constitutio haec omnibus gratissima sit, nobis

γυνέσθαι προσφιλή τὴν τοιαύτην διάθεσιν; τοῦτο γὰρ ἰδόντες, μετὰ τοῦτ' ἐπισκεψάμεθα, εἴθ' ἡδονῇ εἴτε νόῳ προσφυές τε καὶ οἰκειότερον ἐν τῷ παντὶ συνέσθμεν. ΠΡΩ. Ὅρθῶς. τοῦτο γὰρ εἰς τὴν κρίσιν ἡμῶν ἐστὶ ξυμφορώτατον. ΣΩ. Καὶ μὴν ξυμπά- d. σης, γε μίξεως οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἢ παντὸς ἀξία γίγνεται ἡτισσοῦν ἢ τοπαράπαν οὐδενός. ΠΡΩ. Πῶς λέγεις; ΣΩ. Οὐδεὶς πω τοῦτο ἀνθρώπων ἀγνοεῖ. ΠΡΩ. Τὸ ποῖον; ΠΡΩ. Ὅτι μέτρον καὶ τῆς ξυμμέτρου φύσεως μὴ τυχοῦσα ἡτισσοῦν καὶ ἔπωσοῦν ξύγκρασις πᾶσα, ἐξ ἀνάγκης ἀπόλλυσι τὰ τε κεραυνύμενα καὶ πρῶτην ἑαυτὴν. οὐδὲ γὰρ κρᾶσις, ἀλλὰ τις ἄκρατος ξυμπεφορημένη ἀληθῶς ἢ τοιαύτη e. γίγνεται ἐκάστοτε ὕτως τοῖς κεκτημένοις ξυμφορά. ΠΡΩ. Ἀληθέςατα. ΣΩ. Νῦν δὴ καταπέφευγεν ἡμᾶς ἢ τὰ γαδοῦ δύναμις εἰς τὴν τοῦ καλοῦ φύσιν. μετριότης γὰρ καὶ ξυμμετρία, κάλλος δὴπου καὶ ἀρετὴ πανταχοῦ ξυμβαίνει γίγνεσθαι. ΠΡΩ. Πάνυ μὲν οὔν. ΣΩ. Καὶ μὴν ἀλήθειάν γε ἔφαμεν αὐτοῖς ἐν τῇ κρᾶσει μεμίχθαι. ΠΡΩ. Πάνυ γε. ΣΩ.

in causa esse videtur? Si enim id noverimus, mox perpendemus, voluptatine an menti cognatum magis propiusque in universo consistat. *Pro.* Scite. id enim ad disceptationem nostram maxime conferat. *So.* Atqui nequaquam inventu difficile est, quae causa sit, ob quam mixtio quaeque vel plurimi vel minimi facienda sit. *Pro.* Quo pacto inquis? *So.* Nullus hoc hominum ignorat. *Pro.* Quid hoc tandem? *So.* Quod quaecunque & qualiscunque mixtio expers vel mensurae est, vel naturae commensurati, necessario omnia quae mixta sunt, sed & se ipsam primo perdit. neque enim temperies haec est, sed quaedam intemperata congesta. vere talis fit plerumque iis, qui re vera eam possident, calamitas. *Pro.* Vera loqueris. *So.* Nunc quidem nos ipsius boni potentia, in naturam pulchri se transferens, clam fugit. mensura enim commensuratioque, pulchritudo plane ac virtus ubique sit. *Pro.* Prorsus. *So.* Quin etiam veritatem diximus ipsis in ea temperie commiseri. *Pro.* Omnino. *So.* Quod si bonum ipsum una idea consequi non licet,

- p. Οὐκοῦν εἰ μὴ μιᾷ δυνάμεθα ἰδέα τὸ ἀγαθὸν θεωρεῖσθαι, σὺν
 65
 a. τρισὶ λαβόντες, κάλλει καὶ συμμετρίᾳ καὶ ἀληθείᾳ, λέγω-
 μεν ὡς τοῦτο οἶον ἐν ὁρθότατ' ἂν αἰτιασάμεθ' ἂν τῶν ἐν τῇ
 ξυμμίξει καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἀγαθὸν ὄν, τοιαύτην αὐτὴν γε-
 γόνεuai. ΠΡΩ. Ὅρθότατα μὲν οὖν. ΣΩ. Ἦδη τοίνυν, ὦ
 Πρωτάρχε, ἱκανὸς ἡμῖν γένοιτ' ἂν ὁστισοῦν κριτῆς ἡδονῆς τε
 πέρι καὶ Φρονήσεως, ὁπότερον αὐτοῖν τοῦ ἀρίστου ξυγγενέστερον
 b. τε καὶ τιμιώτερον ἐν ἀνθρώποις τέ ἐσι καὶ θεοῖς. ΠΡΩ. Δῆλον
 μὲν ὅμως δ' αὖ τῷ λόγῳ ἐπεξελεθεῖν βέλτιον. ΣΩ. Καθ' ἐν
 ἕκαστον τοίνυν τῶν τριῶν πρὸς τὴν ἡδονὴν καὶ τὸν νοῦν κρίνω-
 μεν. δεῖ γὰρ ἰδεῖν, ποτέρῳ μᾶλλον ξυγγενὲς ἕκαστον αὐτῶν ἀπο-
 νεμοῦμεν. ΠΡΩ. Κάλλους καὶ ἀληθείας καὶ μετριότητος πέρι
 λέγεις; ΣΩ. Ναί. πρῶτον δέ γε ἀληθείας λαβοῦ, ὦ Πρωτάρ-
 χε· καὶ λαβόμενος, βλέψας εἰς τρία, νοῦν καὶ ἀλήθειαν καὶ
 c. ἡδονήν, πολὺν ἐπισχῶν χρόνον, ἀποκρίναι σαυτῷ, πότερον
 ἡδονὴ ξυγγενέστερον, ἢ νοῦς, ἀληθεία. ΠΡΩ. Τί δὲ χρόνου δεῖ;
 πολὺ γὰρ, οἶμαι, διαφέρετον. ἡδονὴ μὲν γὰρ ἀπάντων ἀλα-

faltem una cum tribus, pulchritudine, commensuratione, ve-
 ritate comprehendentes, dicamus id univcrsum velut unum,
 causam eorum, quae in mixtione sunt, esse, & propter hoc,
 utputa quod bonum fit, mixtionem fieri talem. *Pro.* Recte ni-
 mium. *So.* Unusquisque iam, o Protarche, facile, arbitror, de
 sapientia & voluptate iudicabit, utra earum optimo isti cogna-
 tior, & praestans magis & apud homines & apud Deos esse
 contingat. *Pro.* Constat quidem: attamen ratione id quoque
 dicendo percurrere praestabit. *So.* Secundum quodlibet igitur
 horum trium, de voluptate & sapientia iudicemus. videndum
 enim, utri unumquodque trium cognatius asseramus. *Pro.* Num
 de pulchritudine, veritate, mensuraque loqueris? *So.* Certe.
 Primum igitur veritatem sume, Protarche, cumque sumferis,
 ad tria iam respice, mentem, veritatem, & voluptatem: &
 postquam diu mature consideraveris, tibi ipsi responde, utrum
 voluptas an mens veritati sit propinquior. *Pro.* Quid diuturna
 meditatione opus est? multum enim, ut arbitror differunt. *Vo-*

ζονέσαστον. ὡς δὲ λόγος, καὶ ἐν ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τὰ ἀφροδίσια, αἱ δὴ μέγισται δοκοῦσιν εἶναι, καὶ τὸ ἐπισηκεῖν συγγνάμην εἴληφε παρὰ θεῶν ὡς, καθάπερ παιδῶν, τῶν ἡδονῶν νοῦν οὐδὲ τὸν ὀλίγιον κεκτημένω. νοῦς δὲ ἦτοι ταυτὸν καὶ ἀλήθεια, ἐστίν, ἢ πάντων ὁμοιότατόν τε καὶ ἀληθέστατον. ΣΩ. ^d Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο τὴν μετριότητα ὡς οὕτως σκέψαι πό-
 τερον ἡδονῆ Φρονήσεως, ἢ Φρόνησις ἡδονῆς πλείω κέκτιται;
 ΠΡΩ. Ἐύσκεπτόν γε καὶ ταύτην σκέψιν προβέβληκας. οἶμαι
 γὰρ, ἡδονῆς μὲν καὶ περιχαρείας οὐδὲν τῶν ὄντων πεφυκῶς
 ἀμετρότερον εὔρεῖν ἂν τινα· νοῦ δὲ καὶ ἐπισημῆς ἔμμετρότε-
 ρον οὐδ' ἂν ἐν ποτε. ΣΩ. Καλῶς εἴρηκας. ὅμως δ' ἔτι λέγε
 τὸ τρίτον νοῦς ἡμῖν κάλλους μετείληφε πλείον ἢ τὸ τῆς ἡδονῆς ^e.
 γένος, ὥστε εἶναι καλλίω νοῦν ἡδονῆς; ἢ τούναντίον; ΠΡΩ.
 Ἄρ' οὖν Φρόνησιν μὲν καὶ νοῦν, ὦ Σώκρατες, οὐδεὶς πώποτε
 οὐδ' ὕπαρ οὐτ' ὄναρ αἰσχρὸν οὔτε εἶδεν οὔτε ἐπενόησεν οὐδαμῆ
 οὐδαμῶς, οὔτε γιγνόμενον, οὔτε ὄντα, οὔτε ἐσόμενον; ΣΩ.
 Ὅρθῶς. ΠΡΩ. Ἡδονὰς δὲ γέ που, καὶ ταύτας σχεδὸν τὰς

luptas enim maxime omnium temeraria. fertur enim de venereis voluptatibus, quae ingeniissimae omnium aestimantur, quod peierantibus illis, dii prorsus ignoscunt, quasi pueri quidam voluptates sint, nullius intelligentiae compotes. Mens autem aut idem est quod veritas, aut omnium certe simillima atque verissima. So. An posthac mensura illa moderatioque confideranda restat, voluptasne an sapientia eius fit capacior? Pro. Id quoque, quod nunc infers, exploratu perfacile est. Reor equidem, nihil voluptate, eiusque exultatione immoderatus inveniri posse: nihil contra, mente & scientia moderatius. So. Praeclare. verumtamen tertium quoque responde: Mensne pulchritudinis magis est particeps, an ipsa voluptas? quidve pulchrius? an mens voluptate, an contra? Pro. Mentem quidem & sapientiam, o Socrates, nemo unquam aut revera, aut falso, deformem vel vidit, vel aliquo pacto cogitavit, aut fuisse unquam, aut esse, aut deinde futuram. So. Recte. Pro. Si quem vero voluptatibus, praesertim maximis, fruentem advertimus,

- μεγίστας, ὅταν ἴδωμεν ἠδόμενον ὄντινοῦν, ἢ τὸ γελοῖον ἐπ' αὐταῖς ἢ τὸ πάντων αἰσχιστον ἐπόμενον ὄρωντες, αὐτοὶ τα αἰσχυρόμεθα, καὶ ἀφανίζοντες κρύπτομεν ὀτιμάλιστα, νυκτὶ πάντα τὰ τοιαῦτα δίδόντες· ὡς Φῶς οὐ δέον ὄραν αὐτά. ΣΩ.
- Πάντη δὴ φήσεις, ὦ Πρώταρχε, ὑπὸ τε ἀγγέλων πέμπων καὶ παροῦσι φράζων, ὡς ἠδονὴ κτήμα οὐκ ἔσι πρῶτον, οὐδ' αὖ δεύτερον, ἀλλὰ πρῶτον μὲν πη περὶ μέτρον καὶ τὸ μέτριον καὶ καίριον, καὶ πάντα ὅπως τοιαῦτα χρὴ νομίζειν τὴν αἰδιον εἰρήσθαι φύσιν. ΠΡΩ. Φαίνεται οὖν ἐκ τῶν νῦν λεγομένων. ΣΩ. Δεύτερον μὴν περὶ τὸ σύμμετρον καὶ καλὸν καὶ τὸ τέλειον καὶ ἰκανόν, καὶ πάνθ' ὅπως τῆς γενεᾶς ταύτης αὖ ἔσι. ΠΡΩ. Ἔοικε γοῦν. ΣΩ. Τὸ τοίνυν τρίτον, ὡς ἢ ἐμὴ μαυτεία, νοῦν καὶ φρόνησιν τιθεῖς, οὐκ ἂν μέγα τι τῆς ἀληθείας παρεξέλθοις. ΠΡΩ. Ἴσως. ΣΩ. Ἔαρ' οὖν οὐ τέταρτα, ἃ τῆς ψυχῆς ἔθεμεν αὐτῆς, ἐπισήμας τε καὶ τέχνας καὶ δόξας ὀρθὰς λεχθεῖσας, ταῦτ' εἶναι τὰ πρὸς τοῖς τρισὶ τέταρτα; εἴπερ τοῦ ἀγαθοῦ γέ ἐσι μᾶλλον ἢ τῆς ἠδονῆς ξυγγενῆ. ΠΡΩ. Τάχ' ἂν. ΣΩ. Πέμπτας τοίνυν, ὡς ἠδονὰς ἔθεμεν,

vel quod ridiculae vel quod obscoenae sint, ipsi quidem erubescimus, atque celamus, noctis tenebris talia committentes, quasi sint diurni luminis indigna conspectu. So. Cunctis igitur, o Protarche, & per nuntios & voce praesenti declarato, quod voluptatis possessio neque primum est, neque secundum bonum: sed primum circa mensuram & moderatum, & opportunum, & quaecunque talia sempiternam quandam naturam sortita esse putare decet. Pro. Apparet utique ex iis, quae modo sunt dicta. So. Secundum deinde circa commensuratum & pulchrum, perfectum atque sufficiens, & quotcunque huius generis sunt. Pro. Videtur. So. Tertium, ut ipse vaticinor, si mentem sapientiamque posueris, haud procul a veritate discedes. Pro. Forte. So. Quarta vero sunt, quae ipsius animae propria posuimus, scientiae, & artes, opinionesque rectae: quae ideo tribus illis statim succedunt, quia bono sunt quam voluptas cognatiora. Pro. Forfitan. So. Quinto loco pone voluptates

ἀλύπους ὀρισάμενοι, καθαρὰς ἐπονομάσαντες τῆς ψυχῆς αὐ-
 τῆς ἐπισήμας, ταῖς δὲ αἰσθήσεσιν ἐπομένας. ΠΡΩ. Ἴσως.
 ΣΩ. Ἐκτὴ δ' ἐν γενεᾷ, φησὶν Ὀρφεὺς, καταπαύσατε κόσ-
 μον αἰοιδῆς. ἀτὰρ κινδυνεύει καὶ ὁ ἡμέτερος λόγος ἐν ἕκτῃ κα-
 ταπεπαυμένος εἶναι κρίσει. τὸ δὴ μετὰ ταῦθ' ἡμῖν οὐδὲν λοι- d.
 πόν, πλὴν ὥσπερ κεφαλὴν ἀποδοῦναι τοῖς εἰρημένοις. ΠΡΩ.
 Οὐκοῦν χρῆ. ΣΩ. Ἴθι δὴ, τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι τὸν αὐτὸν
 διαμαρτυράμενοι λόγον ἐπεξέλθωμεν. ΠΡΩ. Ποῖον δὴ; ΣΩ.
 Φιλίβος τὰ γαθὺν ἐτίθετο ἡμῖν ἡδονὴν εἶναι πᾶσαν καὶ παν-
 τελῆ. ΠΡΩ. Τὸ τρίτον, ὦ Σώκρατες, ὡς ἔοικας, ἔλεγες ἀρ-
 τῶς τὸν ἐξ ἀρχῆς ἐπαναλαβεῖν δεῖν λόγον. ΣΩ. Ναί. τὸ δέ
 γε μετὰ τοῦτο ἀκούωμεν. ἐγὼ γὰρ δὴ κατιδὼν, ἄπερ νυνὶ διε- c.
 λήλυθα, καὶ δυσχεράνας τὸν Φιλίβου λόγον οὐ μόνον, ἀλλ-
 λά καὶ ἄλλων πολλάκις μυρίων, εἶπον, ὡς ἡδονῆς γε νοῦς εἴη
 ἂν μακρῷ βέλτιον τε καὶ ἄμεινον τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ.
 ΠΡΩ. Ἦν ταῦτα. ΣΩ. Ὑποπτεύω δέ γε καὶ ἄλλα εἶναι
 πολλὰ, εἶπον, ὡς εἰ φανεῖν τὸ τούτοις ἀμφοῖν βέλτιον, ὑπὲρ

eas, quas expertes molestiae definimus, quas puras nomina-
 bamus animae ipsius scientias, sensus autem sequentes. *Pro.*
 Fortassis. *So.* In sexta vero progenie, inquit Orpheus, canti-
 lenae ornatum finite. Nostra quoque oratio in sexto iudicio
 finiri videtur. unde nihil deinceps nobis aliud restat, nisi ut
 dictis tanquam caput adhibeamus. *Pro.* Decet profecto. *So.*
 Tertio iam orationem eandem, conservatorem deum contestati,
 breviter percurramus. *Pro.* Qualem inquis? *So.* Philebus qui-
 dem inquit, omnem penitus voluptatem nobis ipsum bonum
 esse. *Pro.* Tertio, o Socrates, quemadmodum videtur, dice-
 bas paulo ante repetendam orationem esse. *So.* Hoc ipsum, quod
 autem post hoc sequitur, audiamus. equidem, quod modo dixi,
 orationem Philebi aliorumque innumerabilium considerans gra-
 viterque ferens, mentem longe meliorem potioreque homi-
 num vitae, quam voluptatem, contendere esse. *Pro.* Dicta haec
 sunt. *So.* Suspiciatus tamen esse & alia multa, intuli, quod si
 apparuerit aliquid ambobus hisce praestantius, pro mente ipsa
Plat. Oper. Vol. IV. X

τῶν δευτερείων νῶς πρὸς ἡδονὴν ξυνδιαμαχοίμην, ἡδονὴ δὲ
 p. καὶ δευτερείων σερήσοιτο. ΠΡΩ. Εἶπες γὰρ οὖν. ΣΩ. Καὶ
 67 μετὰ ταῦτά γε πάντων ἰκανώτατα τούτοις οὐδέτερον ἰκανὸν
 a. ἐφάνη. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα. ΣΩ. Οὐκοῦν παντάπασιν ἐν τού-
 τῳ τῷ λόγῳ καὶ νοῦς ἀπήλλακτο καὶ ἡδονή, μήτοι τάγα-
 ρόν γε αὐτὸ μὴδ' ἕτερον αὐτοῖς εἶναι σερομένων αὐταρκειᾶς,
 καὶ τῆς τοῦ ἰκανοῦ καὶ τελείου δυνάμεως. ΠΡΩ. Ὁρθότατα.
 ΣΩ. Φανέντος δὲ γε ἄλλου τρίτου κρείττονος τούτοις ἐκατέ-
 ρου, μυρίῳ γ' αὖ νοῦς ἡδονῆς οἰκειότερον καὶ προσφυέστερον
 h. πέφανται νῦν τῇ τοῦ νικῶντος ἰδέᾳ. ΠΡΩ. Πῶς γὰρ οὐ;
 ΣΩ. Οὐκοῦν πέμπτον, κατὰ τὴν κρίσιν, ἦν νῦν ὁ λόγος ἀπε-
 φήνατο, γίγνοιτ' ἂν ἢ τῆς ἡδονῆς δύναμις. ΠΡΩ. Ἔοικε.
 ΣΩ. Πρῶτον δὲ γε οὐκ ἂν οἱ πάντες βέβη τε καὶ ἵπποι καὶ
 τἄλλα ξύμπαντα θηρία φῶσί τῳ τὸ χαίρειν διώκειν οἷς πι-
 σεύοντες, ὥσπερ μάντις ὄρνισιν, οἱ πολλοὶ, κρίνουσι τὰς ἡδο-
 νὰς εἰς τὸ ζῆν ἡμῖν εὖ κρατίστας εἶναι καὶ τοὺς θηρίων ἔρω-
 c. τας οἴονται κυρίους εἶναι μάρτυρας μᾶλλον, ἢ τοὺς τῶν ἐν

adversus voluptatem de secunda forte pugnarem, voluptasque
 secundis etiam honoribus spoliaretur. Pro. Haec quoque dixi-
 sti. So. Praeterea cum dixissem, bonum ipsum esse omnium
 sufficientissimum, neutrum ex iis tamen sufficiens esse consti-
 tit. Pro. Vera narras. So. Et cum in ea oratione nec mens nec
 voluptas sibi ipsi sufficientem perfectamque vim habere viden-
 rentur, neutram esse bonum ipsum apparuit. Pro. Recte ad-
 modum. So. Quin etiam cum tertium quiddam utraque melius
 esse constaret, mens utique longo quodam intervallo propin-
 quior potiori superantique ideae, quam voluptas, eluxit. Pro.
 Quidni? So. Ergo nonne quintum gradum ex ea sententia,
 quam praefens iudicium protulit, voluptatis potentia fortire-
 tur? Pro. Videtur. So. Primum tamen voluptati locum omnes
 boves darent, & equi, & ferae denique omnes: quibus plu-
 rimi fidem, haud secus quam augures avibus, habentes, vo-
 luptates ad bene vivendum potissimas omnium arbitrantur:
 ferarumque amores, locupletiores testes asserunt, quam tor

Μούσῃ φιλοσόφῳ μεμαντευμένων ἐκάστοτε λόγων. ΠΡΩ. Ἀληθέστατα, ὦ Σώκρατες, εἰρήσθαι σοι νῦν ἤδη φαμέν ἅπαντες. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἀφίστετέ με. ΠΡΩ. Σμικρὸν ἔτι λοιπὸν, ὦ Σώκρατες. οὐ γὰρ δήπου σύ γε ἀπαρεῖς πρότερος ἡμῶν ὑπομνήσω δέ σε τὰ λειπόμενα.

ΤΕΛΟΣ ΦΙΛΗΒΟΥ.

responsa philosophorum. *Pro.* Verissima, o Socrates, te nar-
rasse cuncti fatemur. *So.* Nonne ergo me iam dimittitis? *Pro.*
Exiguum adhuc quiddam restat, o Socrates: neque enim
prior tu quidem discedes: ego vero quae restant, in memo-
riam tibi reducam.

FINIS PHILEBI.

M E N Ω N

M E N O N

H

Π Ε Ρ Ι Α Ρ Ε Τ Η Σ.

Πειρασικός.

M E N O

SIVE

D E V I R T U T E .

Exploratorius, sive tentandi causa institutus.

A R G U M E N T U M .

Quid Virtus sit, & quomodo nobis adsit, differitur. Virtus est affectio sive habitus animae, quo potentia naturalis eius, quam optime suum opus exercet: exercet autem, cum ad finem suum dirigitur. Virtutum species plures sunt, pro virium animae actuumque diversitate: nimirum sapientia, quae ad mentem: scientia & prudentia, quae ad rationem: opinio recta seu sagacitas, quae ad phantasiam: iustitia & liberalitas, quae ad voluntatem: fortitudo ac pedissequae eius, quae ad vim irascibilem: continentia & temperantia, quae ad concupiscibilem referuntur. Hae vero omnes virtutes diversis quidem rationibus habentur, sed ita tamen ut nulla succedat, nisi divini numinis efficacia accesserit, qua nimirum homines virtute instruantur.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ
ΜΕΝΩΝ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΠΑΙΣ ΜΕΝΩΝΟΣ,
ΑΝΥΤΟΣ.

- P.** ⁷⁰ **Ε**ΧΕΙΣ μοι εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες, ἄρα διδασκτὸν ἡ ἀρετή; ἢ οὐ διδασκτὸν, ἀλλ' ἀσκητὸν; ἢ οὔτε ἀσκητὸν, οὔτε μαθητὸν, ἀλλὰ φύσει παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἄλλω τινὶ τρόπῳ; **ΣΩ.** ὦ Μένων, προτοῦ μὲν Θετταλοὶ εὐδόκιμοι ἦσαν ἐν τοῖς Ἑλλησι, καὶ ἐδαυμάζοντο ἐφ' ἵπικῆ τε καὶ πλούτῳ, **b.** νῦν δὲ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἐπὶ σοφίᾳ· καὶ οὐχ ἤμισα οἱ τοῦ σοῦ ἑταίρου Ἀρισίππου πολῖται τοῦ Λαρισσαίου. τούτου δὲ ἡμῶν αἰτίος ἐστὶ Γοργίας. ἀφικόμενος γὰρ εἰς τὴν πόλιν, ἐρασᾶς ἐπὶ σοφίᾳ εἴληφεν Ἀλευαδῶν τε τοὺς πρώτους (ὧν ὁ σὸς ἐρασῆς ἐστὶν Ἀρισίππος) καὶ τῶν ἄλλων Θετταλῶν. καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἔθος ὑμᾶς εἴθικεν, ἀφόβως τε καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀποκρίνεσθαι ἐάν τις τι ἔρηται, ὥσπερ εἰκὸς τοὺς εἰδόμε-

DIALOGI PERSONAE

MENO, SOCRATES, PUER MENONIS,
ANYTUS.

P. **P**OTESNE mihi ostendere, Socrates, doceri virtus possit, necne: an exercitatione potius acquiratur? aut num fortasse nec doctrina, nec usu hominibus comparatur: sed ipsa natura, vel alio quopiam modo, hominibus insit? **S.** Haecenus, o Meno, Thessalici homines inter Graecos illustres, tum equestri facultate, tum etiam divitiis, habiti sunt: nunc autem, ut mihi videtur, & sapientiae nomine: ac nihilo etiam minus amici tui Aristippi Larissaei concives. Atque eius quidem rei auctor vobis Gorgias exstitit: qui in urbem vestram profectus, amicos sibi ob sapientiam comparavit cum Thessalicorum, tum maxime Alevadarum primos, ex quibus amicus tuus Aristippus originem ducit. Quamobrem sic vos Gorgias assuefecit, ut intrepide & alto animo interrogantibus respondeatis,

τας· ἄτε καὶ αὐτὸς παρέχων αὐτὸν ἐρωτᾶν τῶν Ἑλλήνων c.
 τῷ βουλομένῳ ὃ, τι ἂν τις βούληται, καὶ οὐδενὶ ὄτω οὐκ
 ἀποκρινόμενος. ἐνθάδε δὲ, ὦ Φίλε Μένων, τὸ ἐναντίον περιέση-
 κεν ὡσπερ αὐχμὸς τις τῆς σοφίας γέγονε, καὶ κινδυνεύει ἐκ
 τῶνδε τῶν τόπων παρ' ὑμᾶς οἴχεσθαι ἢ σοφία. εἰ γοῦν τινα p.
 ἐθέλεις οὕτως ἔρεσθαι τῶν ἐνθάδε, οὐδεὶς ὅστις οὐ γελάσεται, 71
 καὶ ἐρεῖ, ὦ ξένε, κινδυνεύω σοὶ δοκεῖν μακαρίως τις εἶναι a.
 ἀρετὴν γοῦν, εἴτε διδακτὸν, εἴδ' ὅτω τρόπῳ παραγίνεται εἰ-
 δέναι ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω, εἴτε διδακτὸν, εἴτε μὴ διδακτὸν,
 εἰδέναι, ὡς οὐδὲ αὐτὸ ὃ, τι ποτ' ἐστὶ τοπαράπαν ἀρετὴ, τυγ-
 χάνω εἰδῶς. ἐγὼ οὖν καὶ αὐτὸς, ὦ Μένων, οὕτως ἔχω συμ-
 πένομαι τοῖς πολίταις τούτου τοῦ πράγματος, καὶ ἐμαυτὸν b.
 καταμέμφομαι, ὡς οὐκ εἰδῶς περὶ ἀρετῆς τοπαράπαν ὃ δὲ
 μὴ οἶδα τί ἐστὶ, πῶς ἂν ὁποῖόν γέ τι, εἰδείην; ἢ δοκεῖ σοὶ οἷόν-
 τε εἶναι, ὅστις Μένωνα μὴ γιγνώσκῃ τοπαράπαν ὅστις ἐστὶ.
 τοῦτο εἰδέναι, εἴτε καλὸς, εἴτε πλούσιος, εἴτε καὶ γενναῖός
 ἐστιν; εἴτε καὶ τάναντία τούτων, δοκεῖ σοὶ οἷόντ' εἶναι; MEN.
 Οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ σὺ, ὦ Σώκρατες, ἀληθῶς οὐδ' ὃ, τι ἀρετὴ

quemadmodum scientes decet: quippe & ipse concedebat Graecorum cuique, rogare quidquid quisque vellet, ac nemini non respondebat. Nobis vero, o amice Meno, contrarium contigit: siquidem sapientia nostra quodammodo iam exaruit, atque ex his locis ad vos divertisse videtur. Itaque si quem nostrorum hominum hoc pacto perconteris, nemo erit qui non rideat ac dicat: O hospes, forte tibi beatus quidam videor, ac nosse, utrum doctrina, an alia quadam ratione virtus hominibus comparetur. ego vero usque adeo ab hac cognitione absum, ut plane nec quid ipsa sit virtus intelligam. Atqui ipse quoque, o Meno, sic affectus sum: in eadem quippe paupertate animi, qua & concives mei, versor, ac me ipsum saepe accuso, utpote quid sit virtus penitus ignorans. Cum vero quid sit nesciam, quonam pacto qualis sit norim? Aut tibi fieri posse videtur, ut qui nullo modo quis Meno sit, norit, utrum bonus, dives, generosus, an contra sit, norit? Men. Mihi qui-

- c. ἐσιν οἷσα; ἀλλὰ ταῦτα περὶ σοῦ καὶ οἵκαδε ἀπαγγέλωμεν; ΣΩ. Μὴ μόνον γε, ὦ ἑταῖρε! ἀλλὰ καὶ ὅτι οὐδ' ἄλλω πω ἐνέτυχον εἰδῶσι, ὡς ἐμοὶ δοκῶ. ΜΕΝ. Τί δέ; Γοργία οὐκ ἐνέτυχες ὅτε ἐνθάδε ἦν; ΣΩ. Ἐγώ γε. ΜΕΝ. Εἴτα οὐκ ἔδῳκε σοι εἰδέναι; ΣΩ. Οὐ πάνυ εἰμὶ μνήμων, ὦ Μένων! ὥστε οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐν τῷ παρόντι πῶς μοι τότε ἔδοξεν. ἀλλ' ἴσως ἐκεῖνός τε οἶδε, καὶ σὺ ἂν ἐκεῖνος ἔλεγεν. ἀνάμνησον οὖν
- d. με πῶς ἔλεγεν· εἰ δὲ μὴ βούλει, αὐτὸς εἰπέ. δοκεῖ γὰρ δήπου σοὶ ἅπερ ἐκεῖνος. ΜΕΝ. Ἐμοί γε. ΣΩ. Ἐκεῖνον μὲν τοίνυν ἔωμεν, ἐπειδὴ καὶ ἅπερ σὺ δὲ αὐτὸς, ὦ, πρὸς θεῶν, Μένων, τί Φῆς ἀρετὴν εἶναι; εἰπὸν, καὶ μὴ Φθονήσης· ἵνα εὐτυχέστατον ψεύσμα ἐψευσμένος ὦ, ἂν Φανῆς σὺ μὲν εἰδῶς καὶ Γοργίας, ἐγὼ δὲ εἰρηκῶς μηδεὶ πάποτε εἰδῶσι ἐντετυχηκέ-
ναι. ΜΕΝ. Ἄλλ' οὐ χαλεπὸν, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν. πρῶτον
- e. μὲν, εἰ βούλει, ἀνδρὸς ἀρετὴν, ῥᾶδιον ὅτι αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετὴ, ἱκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττου-

dem nequaquam. At vero ipse revera, o Socrates, quid sit virtus ignoras? Istane de te domum renuntiabimus? So. Non id quaeso solum, Meno, domi dices: verum etiam, quod nullum unquam, ut mihi quidem videtur, hoc scientem nactus sim. Men. Nunquamne igitur Gorgiam, cum hic commoraretur, convenisti? So. Equidem. Men. An haec ignorare tibi visum est? So. Haud satis, o Meno, meminisse: ideoque, quid tum mihi visum fuerit, in praesentia referre nequeo. Sed forte & ille novit, & tu quid ille docuerit, tenes. revoca igitur mihi, quae dicebat, in memoriam; aut, si minus id placet, tute ipse declaram tibi forsitan cum illo convenit. Men. Convenit equidem. So. Eum igitur, cum absit, omittamus. ipse vero, o Meno, dic, per deos obsecro, quid esse virtutem existimes: dic, inquam, nec invidias; ut fortunati cuiusdam mendacii redarguar; si quidem tu & Gorgias id nosse videamini, ego vero nemini unquam hoc scienti occurrisse dicam. Men. At, o Socrates, nequaquam difficile est id dicere: & primo quidem, si lubet, quae viri sit virtus. Haec plane est, ad civilium rerum

τα, τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἐχθρούς, κακῶς· καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτον παθεῖν. εἰ δὲ βούλει, γυναικὸς ἀρετὴν οὐ χαλεπὸν διελθεῖν, ὅτι δεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖν, σώζουσάν τε τὰ ἔνδον, καὶ κατήκρουσάν τοῦ ἀνδρός. καὶ ἄλλη ἐστὶ παιδὸς ἀρετὴ, καὶ θηλείας, καὶ ἄρβενος, καὶ πρεσβυτέρου ἀνδρός· εἰ μὲν βούλει, ἐλευθέρου· εἰ δὲ βούλει, δούλου. καὶ ἄλλαι πάμπολλαι ἀρεταὶ εἰσι· ὥστε οὐκ ἀπο-^{P.}ρία εἰπεῖν ἀρετῆς περὶ ὅ, τι ἐστὶ. καθ' ἑκάστην γὰρ τῶν πρά-⁷²ξων καὶ τῶν ἡλικιῶν, πρὸς ἑκάστον ἔργον ἑκάστῳ ἡμῶν ἢ ἀρε-^{a.}τῇ ἐστὶ. ὡσαύτως δὲ, οἶμαι, ὧ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία. ΣΩ. Πιστῆ γέ τιμι εὐτυχία ἔοικα κεχρησθαι, ὦ Μένων, εἰ μίαν ζητῶν ἀρετὴν, σμῆνός τι ἀνεύρηκα ἀρετῶν παρά σοι κειμένων. ἀτάρ, ὦ Μένων, κατὰ ταύτην τὴν εἰκόνα τὴν περὶ τὰ σμῆνη, εἴ μου ἐρομένου μελίττης περὶ οὐσίας ὅ, τι ποτ' ἐστὶ, ^{b.}πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἔλεγες αὐτὰς εἶναι, τί ἂν ἀπεκρίνω μοι, εἴ σε ἠρόμην, ἄρα τούτῳ φῆς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς

administrationem sufficientem esse, iisque tractandis amicos iuvare, inimicos laedere: nec non diligenter cavere, ne quid ipse tale aliquando patiatur. Quod si ulterius, quae fit mulieris virtus, nosse requiris, neque id arduum erit. est enim mulieris virtus, domum recte gubernare, dum curat domestica, viroque obedit. Alia quoque virtus est pueri, feminaeque, & masculi, & viri iam aetate gravis: nec non liberi, si velis, alia, & alia item, si velis, ferve. atque aliae permultae virtutes sunt. quamobrem haud deest, quod de virtute dicamus. Enimvero in unaquaque actione atque aetate, ad unumquodque opus singulis hominibus virtus adest. Totidem praeterea & de vitio, o Socrates, ut arbitror, dici possent. So. Non parum mihi videor fortunatus, o Meno, si quidem unam virtutem investigans, examen quoddam virtutum apud te habitantium reperi. Verumtamen, o Meno, si eadem examinis similitudine percontanti mihi, quae sit apis substantia, multiplices earum esse substantias respondisses: ego vero iterum te rogem, Numquid eas multas, & varias; inter seque diffi-

εἶναι καὶ διαφερούσας ἀλλήλων τῷ μελίττας εἶναι; ἢ τούτῳ μὲν οὐδὲν διαφέρουσιν, ἄλλῳ δὲ τῷ; ὅσον, ἢ κάλλει, ἢ μεγέθει, ἢ ἄλλῳ τῷ τῶν τοιούτων; εἰπέ τί ἂν ἀπεκρίνω, οὕτως ἐρωτηθεῖς; **MEN.** Τοῦτ' ἐγωγε, ὅτι οὐδὲν διαφέρουσιν, ἢ μελίτται εἰσιν, ἢ ἑτέρα τῆς ἑτέρας. **ΣΩ.** Εἰ οὖν εἶπον μετὰ

c. ταῦτα, τοῦτο τοίνυν μοι αὐτὸ εἰπέ. ὦ Μένων ὦ οὐδὲν διαφέρουσιν, ἀλλὰ ταυτὸν εἰσιν ἅπασαι, τί τοῦτο φῆς εἶναι; εἶχες δὴ που ἂν τι μοὶ εἰπεῖν; **MEN.** Ἐγωγε. **ΣΩ.** Οὕτω δὴ καὶ περὶ τῶν ἀρετῶν, καὶ εἰ πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ εἰσιν, ἔν γέ τι εἶδος ταυτὸν ἅπασαι ἔχουσι δι' ὃ εἰσιν ἀρεταί· εἰς δὲ καλῶς που ἔχει ἀποβλέψαντα τὸν ἀποκρινοῦμενον τῷ ἐρωτήσαντι, ἐκεῖνο δηλῶσαι ὃ τυγχάνει οὔσα ἀρετή. ἢ οὐ μαν-

d. θάνεις ὃ, τι λέγω; **MEN.** Δοκῶ γέ μοι μανθάνειν, οὐ μέντοι ὡς βούλομαι γέ πω κατέχω τὸ ἐρωτώμενον. **ΣΩ.** Πότερον δὲ περὶ ἀρετῆς μόνον σοὶ οὕτω δοκεῖ, ὦ Μένων, ἄλλη μὲν ἀνδρὸς εἶναι, ἄλλη δὲ γυναικὸς, καὶ τῶν ἄλλων; ἢ καὶ περὶ ὑγείας, καὶ περὶ μεγέθους, καὶ περὶ ἰσχύος ὡσαύτως; ἄλλη μὲν ἀνδρὸς δοκεῖ σοὶ εἶναι ὑγεία, ἄλλη δὲ, γυναικὸς; ἢ ταυτὸν

rentes eo esse dicis, quo apes sunt: an alio quopiam, veluti pulchritudine, vel magnitudine, aut alio quopiam? quid, inquam, sic interroganti potissimum responderes? *Men.* Quod eo quod apes sunt, minime inter se differunt. *So.* Et si ego post haec rogem, Quid ergo est, o Meno, quo nihil inter se differunt, sed idem sunt cunctae? *Habes quod respondeas?* *Men.* Habeo profecto. *So.* Eadem itaque ratione virtutes, quantum multae atque variae sunt, unam tamen speciem quandam in omnibus eandem habent, qua virtutes existunt, in quam respicere decet eum, qui responsurus sit interroganti cuiquam, quid virtus sit. *Tenes quid dicam?* *Men.* Intelligere videor: nondum tamen, ut vellem, quod quaeris plane comprehendo. *So.* Utrum vero circa virtutem id solum, o Meno, tibi videtur, aliam quidem viri esse, aliam mulieris, & aliam reliquorum: an etiam circa sanitatem, magnitudinemque, & robur eodem modo, ut alia quidem viri sanitas sit, mulieris alia?

πανταχῆ εἶδος ἔστιν, ἕάνπερ ὑγίεια ἤ, ἕάν τε ἐν ἀνδρὶ, ἕάν τε ἐν ἄλλῳ ὄψωσιν ἤ; **MEN.** Ἡ αὐτὴ μοι δοκεῖ ὑγίειά τε εἶναι **c.** καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς. **ΣΩ.** Οὐκοῦν καὶ μέγεθος καὶ ἰσχύς; ἕάν περ ἰσχυρὰ γυνὴ ἤ, τῷ αὐτῷ εἶδει καὶ τῇ αὐτῇ ἰσχυρὸν ἰσχυρὰ ἔσαι; τὸ γὰρ τῇ αὐτῇ, τοῦτο λέγω, οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὸ ἰσχύς εἶναι, ἢ ἰσχύς, ἕάν τε ἐν ἀνδρὶ ἤ, ἕάν τε ἐν γυναικί. ἢ δοκεῖ τι σοὶ διαφέρειν; **MEN.** Οὐκ ἔμοιγε. **ΣΩ.** Ἡ δὲ ἀρετὴ **p.** πρὸς τὸ ἀρετὴ εἶναι διοίσει τί, ἕάν τε ἐν παιδὶ ἤ, ἕάν τε ἐν ⁷³ πρεσβύτῃ, ἕάν τε ἐν γυναικί, ἕάν τε ἐν ἀνδρὶ; **MEN.** Ἐμοιγέ πως δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, τοῦτο οὐκέτι ὁμοιον εἶναι τοῖς ἄλλοις τούτοις. **ΣΩ.** Τί δέ; οὐκ ἀνδρὸς μὲν ἀρετὴν ἔλεγες, πόλιν εὖ διοικεῖν, γυναικὸς δὲ, οἰκίαν; **MEN.** Ἐγώ γε. **ΣΩ.** Ἄρ' οὖν οἷόν τε εὖ διοικεῖν ἢ πόλιν, ἢ οἰκίαν, ἢ ἄλλο ὅτιοῦν, μὴ σωφρόνως καὶ δικαίως διοικοῦντα; **MEN.** Οὐ δῆτα. **ΣΩ.** **b.** Οὐκοῦν ἄνπερ δικαίως καὶ σωφρόνως διοικῶσι, δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη διοικήσουσιν; **MEN.** Ἀνάγκη. **ΣΩ.** Τῶν αὐτῶν ἄρα ἀμφότεροι δέονται, εἴπερ μέλλουσιν ἀγαθοὶ εἶναι, καὶ

an potius eadem ubique sanitatis species est, si quidem sanitas sit, seu viro, sive mulieri, sive alteri cuicumque adfit? *Men.* Eadem mihi sanitas & viri simul & mulieris esse videtur. *So.* Nonne igitur, si quidem robusta sit femina, eadem specie roboris robusta erit? cum enim Eadem dico, nihil differt, qua robur, ut robur sit, seu viro, seu mulieri insit. num tibi differre quidquam videtur? *Men.* Minime. *So.* Ergo & virtus, ut virtus sit, interestne aliquid, iuvenem, an senem, an virum, an feminam ornet? *Men.* Mihi quidem, o Socrates, hoc ceterorum simile nequaquam esse videtur. *So.* Nonne viri virtutem esse dixisti, recte rempublicam gubernare: mulieris vero domum? *Men.* Dixi equidem. *So.* An potest quisquam civitatem, vel domum, aut aliquid aliud recte disponere, nisi temperate ac iuste disponat? *Men.* Non certe. *So.* Nonne si temperate iusteque instituunt, temperantia iustitiaque instituent? *Men.* Necessse est. *So.* Utrisque igitur tam vir, quam mulier, indiget, si boni futuri sint, temperantia scilicet atque

ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ, δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης. **MEN.** Φαίνονται. **ΣΩ.** Τί δέ; παῖς καὶ πρεσβύτης, μῶν ἀκόλαστοι ὄντες καὶ ἀδικοί, ἀγαθοὶ ἂν ποτε γένοιντο; **MEN.** Οὐ δῆτα. **ΣΩ.**

c. Ἀλλὰ σώφρονες καὶ δίκαιοι; **MEN.** Ναί. **ΣΩ.** Πάντες ἄρ' ἀνθρώποι τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀγαθοὶ εἰσι. τῶν αὐτῶν γὰρ τυγχόντες, ἀγαθοὶ γίνονται. **MEN.** Ἐοικεν. **ΣΩ.** Οὐκ ἂν δή που, εἴγε μὴ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἦν αὐτῶν, τῷ αὐτῷ ἂν τρόπῳ ἀγαθοὶ ἦσαν. **MEN.** Οὐ δῆτα. **ΣΩ.** Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ αὐτὴ ἀρετὴ πάντων ἐστὶ, πειρῶ εἰπεῖν καὶ ἀναμνησθῆναι τί αὐτὸ Φησὶ Γοργίας εἶναι, καὶ σὺ μετ' ἐκείνου. **MEN.** Τί ἄλλο γ' ἢ ἄρχειν οἷόν τ' εἶναι τῶν ἀνθρώπων; εἴπερ ἓν γέ τι ζητεῖς

d. κατὰ πάντων. **ΣΩ.** Ἀλλὰ μὴν ζητῶ γε. ἄλλ' ἄρα καὶ παιδὸς ἀρετὴ ἡ αὐτὴ, ὧς Μένων; καὶ δούλου, ἄρχειν οἴωτε εἶναι τοῦ δεσπότη; καὶ δοκεῖ σοι ἔτι ἂν δοῦλος εἶναι ὁ ἄρχων; **MEN.** Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.** Οὐ γὰρ εἰκὸς, ὧς ἄρισε. ἔτι γὰρ καὶ τόδε σκόπει ἄρχειν φῆς οἷόν τ' εἶναι. οὐ προσθήσομεν αὐτόσε τὸ δίκαιως, ἀδίκως δὲ μή; **MEN.** Οἶμαι ἔγωγε. ἡ γὰρ δικαιοσύνη, ὦ Σώκρατες, ἀρετὴ ἐστὶ. **ΣΩ.** Πό-

iustitia. *Men.* Apparet. *So.* Quid vero puer ac fenex, quatenus intemperati & iniusti sunt, num boni fient? *Men.* Nequaquam. *So.* At dum temperati & iusti? *Men.* Ita. *So.* Univerfi igitur homines eadem ratione boni fiunt. nam eorundem participatione boni semper efficiuntur. *Men.* Videtur. *So.* Nunquam eadem ratione boni fiant, ni illorum virtus sit eadem? *Men.* Nunquam. *So.* Quoniam ergo eadem virtus est omnium, conare in memoriam reducere, quidnam hoc esse Gorgias dixerit, ac tu una consenseris. *Men.* Quidnam aliud, quam praeesse hominibus posse? si quid unum in omnibus exigis. *So.* Requiro equidem. attamen eademne pueri & servi virtus erit, o Meno, praeesse posse domino? ac videtur tibi etiam tum servus esse, cum imperat? *Men.* Haud certe mihi videtur, o Socrates. *So.* Neque enim isthuc, optime vir, fas esset. Sed hoc rursus considera, utrum dominari posse aliquem putas, si iuste praeesse dicamus: iniuste vero, nequa-

τερον ἀρετῇ, ὧ Μένων, ἢ ἀρετῇ τις; MEN. Πῶς τοῦτο λέ- e.
γεις; ΣΩ. Ὡς περὶ ἄλλου ὄτουσῶν. οἷον, εἰ βούλει, προγγυλό-
τητος πέρι, εἴποιμ' ἂν ἔγωγε ὅτι σχῆμά τι ἐστίν οὐχ οὕτως
ἀπλῶς ὅτι σχῆμα. διὰ ταῦτα δὲ οὕτως ἂν εἴποιμι, ὅτι καὶ
ἄλλα ἐστὶ σχήματα. MEN. Ὅρθῶς γε λέγων σύ. ἐπεὶ καὶ
ἐγὼ λέγω οὐ μόνον δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ ἄλλας εἶναι ἀρε-
τάς. ΣΩ. Τίνας ταύτας εἰπέ' οἷον καὶ ἐγὼ σοι εἴποιμι ἂν καὶ P.
ἄλλα σχήματα, εἴγε κελύοις' καὶ σὺ οὖν ἐμοὶ εἰπέ' ἄλλας 74
ἀρετάς. MEN. Ἡ ἀνδρία τοίνυν ἐμοίγε δοκεῖ ἀρετῇ εἶναι, a.
καὶ σωφροσύνη, καὶ σοφία, καὶ μεγαλοπρέπεια, καὶ ἄλλαι
πάμπολλαι. ΣΩ. Πάλιν, ὧ Μένων, ταυτὸν πεπόνθαμεν. πολ-
λὰς αὖ εὐρήκαμεν ἀρετάς, μίαν ζητοῦντες, ἄλλον τρόπον ἢ
νῦν δὴ τὴν δὲ μίαν, ἢ διὰ πάντων τούτων ἐστίν, οὐ δυνάμε-
θα ἀνευρεῖν. MEN. Οὐ γὰρ δύναμαι πω, ὧ Σώκρατες, ὡς b.
σὺ ζητεῖς, μίαν ἀρετὴν λαβεῖν κατὰ πάντων, ὥσπερ ἐν τοῖς
ἄλλοις. ΣΩ. Εἰκότως γε. ἀλλ' ἐγὼ προθυμήσομαι, ἂν οἶός
τ' ὧ, ἡμᾶς προσβιβάσαι. μαυθάνεις γὰρ πού ὅτι οὕτως ἔχει 5

quam. Men. Puto equidem, iustitia enim virtus est. So. Utrum
virtus, o Meno, an virtus quaedam? Men. Quo pacto id
ais? So. Quemadmodum de quovis alio. ut ecce de rotun-
ditate, figuram quandam esse, dicerem, non simpliciter figu-
ram. ob eam sane causam ita loquerer, quia aliae quoque fi-
gurae praeter rotunditatem sunt. Men. Recte inquis. Atqui &
ipse non iustitiam tantum, verum alias quoque virtutes esse
dico. So. At quas dicis alias, expiica obsecro. equidem si me
de aliis figuris interrogasses, utique respondissem: itaque tu
quae sint aliae virtutes, ostende. Men. Fortitudo igitur mihi
videtur esse virtus, temperantia, sapientia, magnificentia,
ceteraeque permultae. So. In idem recidimus. multas rursus
virtutes, dum quaerimus unam, invenimus, sed alio pacto:
unam vero, quae per omnes diffunditur, reperire nequimus.
Men. Nondum queo, o Socrates, quod quaeris, unam in
omnibus virtutem, quemadmodum in ceteris, assequi. So. Non
abs re quidem. at ego, si modo potuero, perducere nos co-

- περὶ παντός. εἴτις σε ἀνέροιτο τοῦτο ὃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, τί ἐστὶ σχῆμα, ὦ Μένων; εἰ αὐτῷ εἶπες ὅτι σρογγυλότης, εἰ σοὶ εἶπεν ἄπερ ἐγὼ, πότερον σχῆμα ἢ σρογγυλότης ἐστίν, ἢ σχῆμά τι, εἶπες δὴ που ἂν ὅτι σχῆμά τι; **MEN.** Πάνυ **c.** γε. **ΣΩ.** Οὐκοῦν διὰ ταῦτα, ὅτι καὶ ἄλλα ἐστὶ σχήματα; **MEN.** Ναί. **ΣΩ.** Καὶ εἰ γε προσανηρώτα σὲ ἑποία, ἔλεγες ἂν; **MEN.** Ἐγωγε. **ΣΩ.** Καὶ αὖ εἰ περὶ χρώματος ὡσαύτως ἀνήρετο ὃ, τι ἐστὶ, καὶ εἰπόντος σου ὅτι τὸ λευκὸν, μετὰ ταῦτα ὑπέλαβεν ὁ ἐρωτῶν, πότερον τὸ λευκὸν, χρωμά ἐστίν, ἢ χρωμά τι, εἶπες ἂν ὅτι χρωμά τι, διότι καὶ ἄλλα τυγχάνει ὄντα; **MEN.** Ἐγωγε. **ΣΩ.** Καὶ εἰ γέ σε ἐκέλευε λέ-
d. γειν ἄλλα χρώματα, ἔλεγες ἂν ἄλλα, ἃ οὐδὲν ἦττον τυγχάνει ὄντα χρώματα τοῦ λευκοῦ; **MEN.** Ναί. **ΣΩ.** Εἰ οὖν ὡσπερ ἐγὼ, μετήξει τὸν λόγον, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἀεὶ εἰς πολλὰ ἀφικνούμεθα ἄλλα μὴ μοι οὕτως, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ταῦτα ἐνὶ τινὶ προσαγορεύεις ὀνόματι, καὶ φῆς οὐδὲν αὐτῶν ὃ, τι οὐ σχῆμα εἶναι, καὶ ταῦτα, ἐναντία ὄντα ἀλλήλοις,

nabor. Vidēsne sic in cunctis contingere, si quis a te petat idem, quod modo dicebam, quid figura fit, ac tu quod fit rotunditas responderes: & ille tibi, quae & ego, inferret, utrum rotunditas fit figura, an figura quaedam, an non illi diceres, figuram quandam esse? *Men.* Profsus. *So.* Nonne ob id, quod aliae quoque figurae sunt? *Men.* Ita. *So.* Quod si quales illae sint quaerat, e vestigio respondebis? *Men.* Equidem. *So.* Quin etiam si de colore similiter quid fit quaerat, & tu quod albedo fit dicas: ac ille sic deinde roget, utrum albedo color fit, an color quidam: inferresne colorem quandam ob hoc esse, quod alii quoque colores reperiantur? *Men.* Maxime. *So.* Si iterum colores ceteros referre iusserit, narrabis utique & alios multos, qui nihilo minus, quam albedo, colores sint? *Men.* Narrabo. *So.* Quid si ille sic, ut ego nunc, sermone progrediatur, dicatque, quod in multa semper recidamus, quod ille fieri nequaquam permittat: cumque haec multa uno nomine nuncupes, dicasque omnia figuram esse, inter se contraria sint li-

ἢ, τι ἐστὶ τοῦτο ὃ οὐδὲν ἦττον κατέχει τὸ προγγύλον ἢ τὸ εὐθύ, ὃ δὴ ὀνομάζεις σχῆμα, καὶ οὐδὲν μᾶλλον φῆς τὸ προγγύλον σχῆμα εἶναι, ἢ τὸ εὐθύ ἢ οὐχ οὕτω λέγεις; **MEN.** *e.* Ἐρωγε. **ΣΩ.** Ἄρ' οὖν, ὅταν οὕτω λέγῃς, τότε οὐδὲν μᾶλλον φῆς τὸ προγγύλον εἶναι προγγύλον, ἢ εὐθύ; οὐδὲ τὸ εὐθύ, εὐθύ, ἢ προγγύλον; **MEN.** Οὐ δῆπου, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.** Ἀλλὰ μὴν σχῆμά γε οὐδὲν μᾶλλον φῆς εἶναι τὸ προγγύλον τοῦ εὐθέος, οὐδὲ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. **MEN.** Ἀληθεῖ λέγεις. **ΣΩ.** Τί ποτε οὖν τοῦτο οὗ τοῦτο ὀνομά ἐστι τὸ σχῆμα, πειρῶ λέγειν. εἰ οὖν τῷ ἐρωτῶντι οὕτως ἢ περὶ σχήματος ἢ περὶ χρώματος, εἶπες ὅτι ἀλλ' οὐδὲ μανθάνω ἐρωγε ὃ, τι βούλει, ὦ ἄνθρωπε, οὐδὲ οἶδα ὃ, τι λέγεις; ἴσως ἂν ἔθαύμασε, καὶ εἶπεν, οὐ μανθάνεις ὅτι ζητῶ τὸ ἐπὶ πᾶσι τοῦτοις ταυτέν; ἢ οὐδὲ ἐπὶ τούτοις, ὦ Μένων, ἔχouis ἂν εἶπεῖν, εἴ τις ἐρωτῆ τί ἐστὶν ἐπὶ τῷ προγγύλῳ καὶ εὐθεῖ, καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ δὴ σχήματα καλεῖς, ταυτέν ἐπὶ πᾶσι; πειρῶ εἶπεῖν, ἵνα καὶ γένηταί σοι μελέτη πρὸς τὴν περὶ τῆς ἀρετῆς ἀπόκρισιν. **MEN.** Μὴ' ἀλλὰ σὺ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ. *b.*

cet : hoc autem, quod non minus rotundum contineat, quam rectum, quam quidem figuram nominas, & nihilo magis rotundum, quam rectum, figuram esse tu dicis. an sic dicis? *Men.* Sic plane. *So.* Cum ita dicas, inquam, numquid rotundum magis rotundum, quam rectum, aut rectum magis rectum, quam rotundum esse dicis? *Men.* Non certe, o Socrates. *So.* Verumtamen afferis rotundum nihil magis figuram esse, quam rectum; neque rectum magis, quam rotundum. *Men.* Vera narras. *So.* Quid igitur sit, cui figura nomen competit, declarare enitere. Si itaque sic percontanti de figura sive colore, te nequaquam intelligere quid ipse velit, respondeas: vehementer admiretur, arbitror, ac dicat, An non intelligis, quod in iis omnibus idem quaero? Non habeas, o Meno, quod dicas, si quis quaerat, quid in rotundo sit ac recto, & ceteris quas figuras appellas, in omnibus idem? Explica quae-
so, ut hoc pacto ad disputationem virtutis te pares. *Men.*

- ΣΩ. Βούλει σοὶ χαρίζωμαι; ΜΕΝ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἐβελή-
σεις οὖν καὶ σὺ ἔμοι εἰπεῖν περὶ τῆς ἀρετῆς; ΜΕΝ. Ἐγω-
γε. ΣΩ. Προθυμητέον τοίνυν. ἄξιον γάρ. ΜΕΝ. Πάνυ μὲν
οὖν. ΣΩ. Φέρε δὴ, πειρώμεθα σοὶ εἰπεῖν τί ἐστὶ σχῆμα. σκόπει
οὖν εἰ τὸδε ἀποδέχη αὐτὸ εἶναι. ἔγω γὰρ δὴ ἡμῖν τοῦτο τὸ
σχῆμα, ὃ μόνον τῶν ὄντων, τυγχάνει ^{συν}χρῶματι αἰεὶ ἐπόμενον.
c. ἰκανῶς σοι; ἢ ἄλλως πως ζητεῖς; ἐγὼ γὰρ κἄν οὕτως ἀγα-
πῶν εἴ μοι ἀρετὴν εἴποις. ΜΕΝ. Ἄλλὰ τοῦτό γε εὖηδες,
ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Πῶς λέγεις; ΜΕΝ. "Ὅτι σχῆμά που ἐστὶ,
κατὰ τὸν σὸν λόγον, ὃ αἰεὶ χρῶμα ἔπεται. ΣΩ. Εἶεν. ΜΕΝ.
Εἰ δὲ δὴ τὴν χρῶαν τίς μὴ φαίη εἶδέναι, ἀλλὰ ὡσαύτως
ἀποροῖ ὡσπερ περὶ τοῦ σχήματος, τί ἂν οἶε σοὶ ἀποκεκρίσθαι;
ΣΩ. Τάληθ' ἔγωγε. καὶ εἰ μὲν γε τῶν σοφῶν τις εἴη καὶ
ἐριστικῶν τε καὶ ἀγωνιστικῶν, ὃ ἐρόμενος, εἰποιμ' ἂν αὐτῷ, ὅτι
d. ἔμοι μὲν εἴρηται εἰ δὲ μὴ ὀρθῶς λέγω, σὸν ἔργον λαμβά-
νειν λόγον καὶ ἐλέγχειν. εἰ δὲ, ὡσπερ ἐγὼ τε καὶ σὺ νυνὶ
φίλοι ὄντες, βούλοιντο ἀλλήλοις διαλέγεσθαι, δεῖ δὴ πραύτε-

Nequaquam: fed ipse, o Socrates, ediffere. So. Visne tibi gratificer? Men. Omnino. So. Vis tu contra virtutis quaestionem deinde solvere? Men. Equidem. So. Expediendum iam est. decet enim. Men. Et maxime quidem. So. Age experiamur, quid figura sit, exprimere. & vide, utrum istud admittas. Esto itaque id nobis figura, quod solum ex omnibus semper colorem sequitur. Satisne tibi hoc est, an forte aliud exigit? Ego enim fat habeam, si ita virtutem ipsam mihi ostendas. Men. At istud absurdum quiddam est, o Socrates. So. Quamobrem? Men. Quoniam figura secundum rationem tuam est, quae semper colorem sequitur. Si ergo colorem quis nosse negaret, eodem modo quo circa figuram dubitans, quid illi potissimum responderes? So. Vera equidem. nam si qui roget, sapientum illorum & contentiosorum ac litigantium aliquis sit, respondeam utique me dixisse. quod si minus recte dixi, ad te nunc attinet respondere, ac mea dicta refutare. Sin autem, quemadmodum nos sumus, illi amici sint,

ρὸν πως καὶ διαλεκτικώτερον ἀποκρίνεσθαι. ἔστι δὲ ἴσως τὸ δια-
 λεκτικώτερον, μὴ μόνον τᾷληθῆ ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ δι'
 ἐκείνων ὧν ἂν προσομολογῆ εἰδέναι ὃ ἐρωτώμενος. πειράσο-
 μαι δὴ καὶ ἐγὼ σοι οὕτως εἰπεῖν. λέγε γάρ μοι τελευταίην
 καλεῖς τι, τοῖόνδε λέγων ὅσον πέρασ καὶ ἔσχατον; πάντα e.
 ταῦτα, ταυτόν τι λέγω. ἴσως δ' ἂν ἡμῖν Πρόδικος διαφέ-
 ροιτο. ἀλλὰ σύ γε που καλεῖς πεπεράνθαι τὶ καὶ τετελευτη-
 κέναι; τὸ τοιοῦτον βούλομαι λέγειν, οὐδὲν ποικίλον. MEN.
 Ἄλλὰ καλῶ καὶ οἶμαι μανθάνειν ὃ λέγεις. ΣΩ. Τὸ δ' ἐπι-
 πεδον καλεῖς τι, καὶ ἕτερον αὖ, σερεδόν, ὅσον ταῦτα τὰ ἐν p.
 γεωμετρίας; MEN. Ἐγώ γε καλῶ. ΣΩ. Ἢδη τοίνυν ἂν 76
 μανθάνοις μου ἐκ τούτων σχῆμα ὃ λέγω. κατὰ γὰρ παντὸς a.
 σχήματος τοῦτο λέγω, εἰς ὃ τὸ σερεδόν περαίνει, τοῦτ' εἶναι
 σχῆμα ὅπερ ἂν συλλαβῶν εἴποιμι σερεοῦ πέρως σχῆμα εἶναι.
 MEN. Τὸ δὲ χρῶμα τί λέγεις, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Τβρισης
 γ' εἶ, ὦ Μένων. ἀνδρὶ πρεσβύτῃ πράγματα προστάττεις
 ἀποκρίνεσθαι αὐτὸς δὲ οὐκ ἐθέλεις ἀναμνησθεῖς εἰπεῖν ὃ, τι b.

velintque tantum disputare, decet profecto mitius, & magis
 dialectico more respondere. Est autem fortasse dialecticum
 magis, non modo verum proferre, sed iis illud rationibus ap-
 probare, quas & ille, qui rogat, plane se nosse fateatur. Hoc
 itaque more nunc tecum differendo uti conabor. Dic ergo,
 num finem appellas terminum quendam, atque extremum?
 haec enim omnia velut idem profero: forte vero Prodicus
 iis tanquam differentibus uteretur. Tu autem num dicis ter-
 minari aliquid atque finiri? nihil quippe diversum iis verbis
 intelligo. Men. Dico sane: & quod ais, intelligere arbitror.
 So. Et planum aliquid vocas, & solidum aliud, cuiusmodi
 quae in Geometria tractantur? Men. Voco equidem. So. Iam
 igitur, quid figuram esse dicam, ex iis percipies. in omni quip-
 pe figura id assero, figuram esse id, in quod solidum definit:
 atque ut summatim dicam, figuram appello solidi terminum.
 Men. Colorem vero quid vocas, o Socrates? So. Haud aequum
 facis, o Meno. homini iam seni onus imponis respondendi

- ποτὲ λέγει Γοργίας ἀρετὴν εἶναι. **MEN.** Ἄλλ' ἐπειδὴν μοι σὺ τοῦτ' εἶπης, ὦ Σώκρατες, ἐρῶ σοι. **ΣΩ.** Καὶ κατακαλυμμένος τις γνοίῃ, ὦ Μένων, διαλεγόμενου σου, ὅτι καλὸς εἶ, καὶ ἔρασαί σοι ἐτι εἰσί. **MEN.** Τί δὴ; **ΣΩ.** Ὅτι οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἐπιτάττεις ἐν τοῖς λόγοις ὅπερ ποιῶσιν οἱ τρυφῶντες, ὅτε τυραννεύοντες, ἕως ἂν ἐν ὄρα ὦσι. καὶ ἅμα
- ε. ἐμοῦ ἴσως κατέγνωκας, ὅτι εἰμὶ ἡττων τῶν καλῶν. χαρισθῆναι οὖν σοι καὶ ἀποκρινοῦμαι. **MEN.** Πάνυ μὲν οὖν χάρισαι. **ΣΩ.** Βούλει οὖν σοι κατὰ Γοργίαν ἀποκρίνωμαι, ἢ ἂν σὺ μάλιχα ἀκολουθήσῃς; **MEN.** Βούλομαι. πῶς γὰρ οὐ; **ΣΩ.** Οὐκοῦν λέγετε ἀπορροάς τινὰς τῶν ὄντων κατὰ Ἐμπεδοκλέα; **MEN.** Σφόδρα γε. **ΣΩ.** Καὶ πόρους, εἰς οὓς καὶ δι' ὧν αἱ ἀπορροαὶ πορεύονται; **MEN.** Πάνυ γε. **ΣΩ.** Καὶ τῶν ἀπορροῶν τὰς μὲν ἀρμόττειν ἐνίοις τῶν πόρων, τὰς δὲ,
- δ. ἐλάττους ἢ μείζους εἶναι; **MEN.** Ἐσι ταῦτα. **ΣΩ.** Οὐκοῦν καὶ ὄψιν καλεῖς τι; **MEN.** Ἐγωγε. **ΣΩ.** Ἐκ τούτων δὴ εὔνες ὅ, τι λέγω, ἔφη Πίνδαρος. ἔσι γὰρ χροά, ἀπορροή

tibi: ipse autem memor quid Gorgias virtutem esse dixerit, definire minime vis. *Men.* At postquam tu mihi hoc declaraveris, o Socrates, tibi illud referam. *So.* Etiam absconditus hic aliquis, & loquentem tantummodo te audiens, intelligat, pulchrum esse te, & amatoribus non carentem. *Men.* Quid ita? *So.* Quod nihil quam continuo in sermone imperitas, quod facere delicati isti, & formae fiducia adhuc tyrannidem exercentes, solent. simul ita de me statuis forsitam, inferiorem elegantibus illis esse. Gratificabor itaque tibi, & respondebo. *Men.* Gratificare, obsecro. *So.* Visne tibi secundum Gorgiam respondeam? sic maxime assentieris? *Men.* Quidni velim? *So.* Nonne defluxus quidam secundum Empedoclem a rebus manare dicuntur? *Men.* Et maxime quidem. *So.* Ac pori, id est, meatus, in quos & per quos etiam defluxus huiusmodi manant? *Men.* Omnino. *So.* Ex defluxibus autem quosdam poris quibusdam congruere, quosdam minores, aut maiores esse. *Men.* Sic est. *So.* Numquid & visum aliquid vocas? *Men.* Voco.

σχημάτων ὄψει σύμμετρος καὶ αἰσθητός. MEN. "Ἄριστα μοὶ δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, ταύτην τὴν ἀπόκρισιν εἰρηκέουαι. ΣΩ. "Ἴσως γάρ σοι κατὰ συνήθειαν εἴρηται, καὶ ἅμα, οἶμαι, ἐννοεῖς ὅ τι ἔχοις ἂν ἐξ αὐτῆς εἰπεῖν, καὶ φωνὴν, ὅ ἐστι, καὶ ὄσμην, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων. MEN. Πάνυ μὲν ε. οὔν. ΣΩ. Τραγικὴ γάρ ἐστιν, ὦ Μένων, ἡ ἀπόκρισις. ὥστε ἀρέσκει σοὶ μᾶλλον ἢ ἡ περὶ τοῦ σχήματος. MEN. "Ἐμοιγε. ΣΩ. "Ἄλλ' οὐκ ἐστιν, ὦ παῖ Ἀλεξιδήμου, ὡς ἐγὼ ἑμαυτὰν πείθω ἄλλ' ἐκείνη βελτίων. οἶμαι δὲ οὐδ' ἂν σοι δόξαι, εἰ μὴ, ὡσπερ χθὲς ἔλεγες, ἀναγκαῖόν σοι ἀπιέναι πρὸ τῶν μυστηρίων, ἀλλ' εἰ περιμέναις τε καὶ μυθεῖης. MEN. "Ἀλλὰ περιμένοιμ' ἂν, ὦ Σώκρατες, εἰ μοι πολλὰ τοιαῦτα λέγοις. P. ΣΩ. "Ἀλλὰ μὴν προθυμίας γε οὐδὲν ἀπολείψω, καὶ σοῦ ἕνεκα 77 a. καὶ ἑμαυτοῦ, λέγων τοιαῦτα· ἀλλ' ὅπως μὴ οὐχ οἶός τ' ἔσομαι πολλὰ τοιαῦτα λέγειν. ἀλλ' ἴθι δὴ πειρῶ καὶ σὺ ἔμοι τὴν ὑπόσχεσιν ἀποδοῦναι, κατὰ ὅλου εἰπὼν ἀρετῆς πέρι, ὅ, τι ἐστὶ καὶ παῦσαι πολλὰ ποιῶν ἐκ τοῦ ἐνός (ὅπερ φασὶ τοὺς συντρι-

So. Ex iis iam quid velim, ut ait Pindarus, accipe. Est enim color defluxus quidam figurarum, visui congruens, atque sensibilis. Men. Optime mihi, o Socrates, respondisse videris. So. Forte quia quae solitus es audire, nunc responsum est tibi, & simul advertis, quod ex hac responsione facile etiam definire queas, quid vox, quid odor fit, ceteraque huiusmodi plurima. Men. Prorsus. So. Atqui tragica, o Meno, ista responsio est: ideoque tibi magis, quam figurae definitio, placeat. Men. Mihi vero. So. At mihi quidem, o Alexidemi filii, minime persuadeo: est enim illa altera melior: ac, puto, neque tibi ista placebit, nisi forsan, quod heri dicebas, abeundum tibi est ad mysteria: sed mane, atque hic mysteriis initiare. Men. Manerem, o Socrates, si huiusmodi multa diceres. So. Nihil utique praetermittam, quin talia quaedam & tui simul, & mei gratia, dicam. vereor tamen, ne minus possum huiusmodi plurima dicere. Ceterum iam ad promissa fervanda nobis accingere, ac in commune, quid virtus fit, ex-

- βουτάς τι ἐκάστοτε οἱ σκώπτουτες) ἀλλὰ ἐάσας ὕλην καὶ ὑγιῆ,
b. εἰπὲ τί ἐστὶν ἀρετὴ. τὰ δὲ γε παραδείγματα παρ' ἔμοῦ εἰλη-
 8 φας. **MEN.** Δοκεῖ τοίνυν μοι, ὦ Σώκρατες, ἀρετὴ εἶναι,
 καθάπερ ὁ ποιητὴς λέγει, χαίρειν τε καλοῖσι καὶ δύνασθαι.
 καὶ ἐγὼ τοῦτο λέγω ἀρετὴν, ἐπιθυμοῦντα τῶν καλῶν, δυνα-
 τὸν εἶναι πορίζεσθαι. **ΣΩ.** Ἄρα λέγεις τὸν τῶν καλῶν ἐπιθυ-
 μοῦντα, ἀγαθῶν ἐπιθυμητὴν εἶναι; **MEN.** Μάλιστα γε.
ΣΩ. Ἄρα ὡς ὄντων τινῶν οἱ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, ἐτέρων
c. δὲ οἱ τῶν ἀγαθῶν; οὐ πάντες, ὦ ἄριστε, δοκοῦσί σοι τῶν ἀγα-
 θῶν ἐπιθυμεῖν; **MEN.** Οὐκ ἔμοιγε. **ΣΩ.** Ἀλλὰ τινες τῶν
 κακῶν; **MEN.** Ναί. **ΣΩ.** Οἴόμενοι τὰ κακὰ ἀγαθὰ εἶναι,
 λέγεις, ἢ καὶ γιγνώσκοντες ὅτι κακὰ ἐστὶν, ὅμως ἐπιθυμοῦσιν
 αὐτῶν; **MEN.** Ἀμφότερα ἔμοιγε δοκεῖ. **ΣΩ.** Ἡ γὰρ δοκεῖ
 τις σοί, ὦ Μένων, γιγνώσκων τὰ κακὰ ὅτι κακὰ ἐστὶν, ὅμως
 ἐπιθυμεῖν αὐτῶν; **MEN.** Μάλιστα. **ΣΩ.** Τί ἐπιθυμεῖν λέ-
 γεις; ἢ γενέσθαι αὐτῶ; **MEN.** Γενέσθαι. τί γὰρ ἄλλο; **ΣΩ.**
d. Πότερον ἡγούμενος τὰ κακὰ ὠφελεῖν ἐκείνον ᾧ ἂν γένηται,

prime: nec, ut fecisti hastenus, unum in multa discerpas, quod
 iaci in eos solet, qui idem ubique inculcant: sed integram
 atque sanam relinque, & dic tandem quid virtus sit. exempla ve-
 ro a me accepisti. *Men.* Videtur itaque mihi, o Socrates, vir-
 tus esse, ut poeta inquit, Gaudere honestis, ac posse. Atque
 ego id ipsum virtutem voco, honesta quidem appetere, eaque
 consequi posse. *So.* Num honesta cupientem, bona cupere
 dicis? *Men.* Omnino. *So.* Numquid ita loqueris, quasi sint
 nonnulli, qui bona cupiant: quidam vero, qui mala? *Men.* Im-
 mo. *So.* Non omnes igitur, o optime vir, bona tibi appete-
 re videntur? *Men.* Mihi nequaquam. *So.* Quidam itaque ma-
 la? *Men.* Ita. *So.* An ita dicis, quasi quae mala sint, bona
 esse opinentur: aut etiam noscentes quod mala sint, nihilomi-
 nus illa cupiunt? *Men.* Utrumque aio. *So.* An censēs aliquem
 cognoscentem mala, quod mala sint, illa tamen appetere? *Men.*
 Arbitror. *So.* Quid autem exoptare hunc dicis? num, hæc
 sibi adesse? *Men.* Adesse sane. nam quid aliud optet? *So.*

ἢ γινώσκων τὰ κακὰ ὅτι βλάπτει ᾧ ἂν παρῆ; MEN. Εἰσὶ μὲν οἳ ἠγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν, εἰσὶ δὲ καὶ οἳ γινώσκοντες ὅτι βλάπτει. ΣΩ. Ἡ καὶ δοκοῦσί σοι γινώσκειν τὰ κακὰ ὅτι κακὰ ἔσιν, οἳ ἠγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν; MEN. Οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτό γε. ΣΩ. Οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὔτοι μὲν οὐ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, οἳ ἀγνοοῦντες αὐτὰ, ἀλλὰ ἐκείνων ἃ ὦντο ἀγαθὰ εἶναι. ἔσι δὲ ταῦτά γε κακὰ. ὥστε οἳ ε. ἀγνοοῦντες αὐτὰ, καὶ οἴμενοι ἀγαθὰ εἶναι, δηλοῦντι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. ἢ οὐ; MEN. Κινδυνεύουσι οὔτοι γε. ΣΩ. Τί δέ; οἳ τῶν κακῶν μὲν ἐπιθυμοῦντες, ὡς Φῆς σὺ, ἠγούμενοι δὲ τὰ κακὰ βλάπτειν ἐκείνον ᾧ ἂν γίγνηται, γινώσκουσι δὴ πού ὅτι βλαβήσονται ὑπ' αὐτῶν; MEN. Ἀνάγκη. ΣΩ. Ἀλλὰ τοὺς βλαπτομένους οὔτοι οὐκ οἴονται ἀθλίους εἶναι καθόσον βλάπτονται; MEN. Καὶ τοῦτο ἀνάγκη. ΣΩ. Τοὺς δὲ ἀθλίους, οὐ κακοδαίμονας; MEN. Οἶμαι ἔγωγε. ΣΩ. Ἐσιν οὖν ὅστις βούλεται ἀθλιος καὶ κακοδαίμων εἶναι; MEN. Οὐ μοι δοκεῖ, ᾧ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐκ ἄρα βούλεται,

Utrum qui mala desiderat, mala esse cognoscens, prodesse cum adsint, existimat? an unumquodque potius sua praesentia laedere? Men. Sunt certe, qui mala prodesse putent: nec defunt, qui obesse cognoscant. So. Videntur tibi mala nosse quod mala sint, qui mala prodesse cuiquam opinantur? Men. Haud sane id mihi videtur. So. Ex his igitur patet, eos non appetere mala, qui illa minime norint, sed illa potius, quae bona esse putarint, cum tamen mala sint. quapropter ignorantibus illa, bonaque existimantes, perspicuum est bona potius exoptare. an non? Men. Sic isti se habere videntur. So. At vero qui mala quidem affectant, ut ipse inquis, eaque cuiunque accidunt, obesse censent: noruntne quod illorum praesentia laedentur? Men. Necessario sequitur. So. Quid vero laesos homines, nonne isti miseros esse, quatenus laesi sunt, opinantur? Men. Hoc quoque necessarium. So. Miseros autem nonne infelices? Men. Reor equidem. So. Estne aliquis, qui miser & infelix esse velit? Men. Non videtur. So. Nemo

ὦ Μένων, τὰ κακὰ οὐδεὶς εἶπερ μὴ βούλεται τοιοῦτος εἶναι. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἄθλιον εἶναι, ἢ ἐπιθυμεῖν τῶν κακῶν καὶ
 b. κτᾶσθαι; MEN. Κινδυνεύεις ἀληθῆ λέγειν, ὦ Σώκρατες· καὶ οὐδεὶς βούλεται τὰ κακὰ. ΣΩ. Οὐκοῦν νῦν δὴ ἔλεγες ὅτι ἐστὶν ἢ ἀρετὴ βούλεσθαι τε τὰγαθὰ καὶ δύνασθαι; MEN. Εἶπον γάρ. ΣΩ. Οὐκοῦν τούτου λεχθέντος, τὸ μὲν βούλεσθαι πᾶσιν ὑπάρχει καὶ ταύτη γε οὐδὲν ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου βελτίων; MEN. Φαίνεται. ΣΩ. Ἀλλὰ δῆλον ὅτι εἴπερ ἐστὶ βελτίων ἄλλος ἄλλου, κατὰ τὸ δύνασθαι ἂν εἴη ἀμείνων. MEN. Πάνυ γε. ΣΩ. Τοῦτ' ἐστὶν ἄρα, ὡς ἔοικε, κατὰ τὸν
 c. σὸν λόγον ἀρετὴ, δύναμις τοῦ πορίζεσθαι τὰγαθὰ. MEN. Παντάπασι μοὶ δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, οὕτως ἔχειν ὡς σὺ νῦν ὑπολαμβάνεις. ΣΩ. Ἰδῶμεν δὴ καὶ τοῦτο εἰ ἀληθὲς λέγεις. ἴσως γὰρ ἂν εὖ λέγοις. τὸ τὰγαθὰ φῆς οἶόντ' εἶναι πορίζεσθαι, ἀρετὴν εἶναι; MEN. Ἐγωγε. ΣΩ. Ἀγαθὰ δὲ καλεῖς οὐχὶ οἶον ὑγίειάν τε καὶ πλοῦτον; καὶ χρυσίον λέγω καὶ ἀργύριον κτᾶσθαι, καὶ τιμὰς ἐν πόλει καὶ ἀρχάς; μὴ ἀλλ' αὐ-

igitur mala vult, si quidem talis esse minime velit. nam quid aliud est esse miserum, quam cupere mala, in eaque incurre-
 re? Men. Vera loqui videris, o Socrates: nemo enim vult mala. So. Nonne paulo ante dixisti, virtutem esse, bona velle ac posse? Men. Dixi equidem. So. An non ex eo, quod dictum est, voluntas quidem ipsa omnibus adest, atque hac ratione alius alio melior non est? Men. Apparet. So. Ergo si quidem est alius alio melior, nec id secundum voluntatem, sequitur, ut secundum potentiam sit melior. Men. Sequitur. So. Secundum igitur rationem tuam, hoc est virtus, bonorum comparandorum potestas. Men. Sic prorsus se habere videtur, ut nunc accipis. So. Animadvertamus itaque, utrum id vere afferas, necne. forte enim bene loqueris. Dic igitur, bona adipisci posse, virtutem esse dicis? Men. Isthuc ipsam. So. Bona vero nonne haec vocas, ceu sanitatem, divitias, aurumque & argentum plurimum possidere, honoribus praeterea & magistratibus in republica fungi? num alia quaedam

τα λέγεις τὰγαθὰ ἢ τὰ τοιαῦτα; **MEN.** Οὐκ ἀλλὰ πάντα λέγω τὰ τοιαῦτα. **ΣΩ.** Εἶεν. χρυσίον δὲ δὴ καὶ ἀργύριον δι-
 πορίζεσθαι, ἀρετὴ ἐστίν, ὡς φησὶ **Μένων**, ὁ τοῦ μεγάλου βα-
 σιλέως πατρικὸς ξένος. πότερον προστίθης τὶ τούτῳ τῷ πόνῳ,
 ὧ **Μένων**, τὸ δικαίως καὶ δσίως; ἢ οὐδὲν σοι διαφέρει; ἀλλὰ
 καὶ ἀδίκως τις αὐτὰ πορίζεται, ὁμοίως σὺ αὐτὰ ἀρετὴν κα-
 λεῖς; **MEN.** Οὐ δὴ που, ὧ **Σώκρατες**, ἀλλὰ κακίαν. **ΣΩ.**
 Πάντως δὴπου δεῖ ἄρα, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ πόνῳ δικαιο-
 σύνην, ἢ σωφροσύνην, ἢ δσιότητα προσεῖναι, ἢ ἄλλο τι μόνιον
 ἀρετῆς· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἔσαι ἀρετὴ, καίπερ ἐκπορίζουσα τὰγα-
 θά. **MEN.** Πῶς γὰρ ἄνευ τούτων ἀρετὴ γένοιτ' ἂν; **ΣΩ.**
 Τὸ δὲ μὴ ἐκπορίζειν χρυσίον καὶ ἀργύριον, ὅταν μὴ δίκαιον
 ᾖ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ, οὐκ ἀρετὴ καὶ αὕτη ἐστίν ἡ ἀπο-
 ρία; **MEN.** Φαίνεται. **ΣΩ.** Οὐδὲν ἄρα μᾶλλον ὁ πόρος τῶν
 τοιούτων ἀγαθῶν, ἢ ἡ ἀπορία, ἀρετὴ ἂν εἴη ἀλλὰ, ὡς ἔοικεν,
 ὃ μὲν ἂν μετὰ δικαιοσύνης γίγνηται, ἀρετὴ ἔσαι· ὃ δ' ἂν
 ἄνευ πάντων τῶν τοιούτων, κακία. **MEN.** Δοκεῖ μοι ἀναγ-
 P.
 72
 a.

praeter ista bona nuncupas? *Men.* Nequaquam, sed omnia
 bona huiusmodi esse dico. *So.* Eia, aurum atque argentum
 acquirere virtus est, ut inquit Meno, magni regis patrius ho-
 spes. Utrum vero addis huic lucro, o Meno, iuste ac sancte
 lucrari? an nihil interest, sed etsi iniuste quis ista possidet,
 nihilominus quaestum huiusmodi virtutem vocas? *Men.* Ne-
 quaquam, o Socrates, sed vitium. *So.* Omnino igitur, ut vi-
 detur, huic acquisitioni, iustitiae, vel temperantiae, vel sanc-
 titatis, aut alterius virtutis praesentia opus est: alioquin vir-
 tus minime erit, quamvis bona sibi vindicet. *Men.* Qui enim
 sine iis virtus existat? *So.* At non suppeditare aurum & ar-
 gentum, quando minime iustum fit, aut sibi, aut alteri, ne-
 que etiam virtus est haec egestas? *Men.* Videtur. *So.* Nihilo
 magis igitur horum bonorum copia virtus erit, quam inopia.
 Verum, ut videtur, quodcumque cum iustitia fit, virtus est:
 quod autem absque illa eiusque similibus, pravitas. *Men.* Vi-
 detur mihi necessarium esse quod dicis. *So.* Nonne unum-

- καῖον εἶναι ὡς λέγεις. ΣΩ. Οὐκοῦν τούτων ἕκασον ὀλίγον πρότερον μῦριον ἀρετῆς ἔφαμεν εἶναι τὴν δικαιοσύνην, καὶ σωφροσύνην, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα; ΜΕΝ. Ναί. ΣΩ. Ἔϊτα, ὦ Μένων, παίζεις πρὸς με. ΜΕΝ. Τί δὴ, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ὅτι ἐμοῦ ἄρτι δεηθέντος σοῦ μὴ καταγνύναι μηδὲ κερματίζειν τὴν ἀρετὴν, καὶ δόντος παραδείγματα καθ' ἃ δεοὶ ἀποκρίνεσθαι, τούτου μὲν ἡμέλησας, λέγεις δέ μοι
- b. ὅτι ἀρετὴ ἐστὶν οἷον εἶναι τὰ γαθὰ πορίζεσθαι μετὰ δικαιοσύνης· τοῦτο δὲ Φῆς μῦριον ἀρετῆς εἶναι. ΜΕΝ. Ἐχwege. ΣΩ. Οὐκοῦν συμβαίνει, ἐξ ὧν σὺ ὁμολογεῖς, τὸ μετὰ μορίου ἀρετῆς πράττειν ὅ, τι ἂν πράττοις, τοῦτο ἀρετὴν εἶναι. τὴν γὰρ δικαιοσύνην μῦριον Φῆς ἀρετῆς εἶναι, καὶ ἕκασον τούτων. ΜΕΝ. Τί οὖν δὴ τοῦτο λέγω; ΣΩ. Ὅτι ἐμοῦ δεηθέντος ὅλην εἰπεῖν τὴν ἀρετὴν, αὐτὴν μὲν πολλοῦ δεῖ σ' εἰπεῖν ὅ, τι ἐστὶ πᾶσαν δὲ Φῆς πρᾶξιν ἀρετὴν εἶναι, ἕάνπερ μετὰ
- c. μορίου ἀρετῆς πράττηται. ὡςπερ εἰρηκῶς ὅ, τι ἀρετὴ ἐστὶ τὸ ὅλον, καὶ ἤδη γνωσομένου ἐμοῦ, καὶ ἐὰν σὺ κατακερματίζῃς αὐτὴν κατὰ μῦρια. δεῖ οὖν σοι πάλιν ἐξ ἀρχῆς, ὡς ἐμοὶ δο-

quodque horum paulo ante virtutis partem esse diximus, iustitiam, & temperantiam, ceteraque huiusmodi? Men. Diximus plane. So. Siccine, o Meno, me deludis? Men. Quorum haec, o Socrates? So. Quoniam cum te orassem, ne amplius virtutem conscinderes, neve discerperes, & exempla respondendi dedissem, hoc neglecto virtutem esse dicis, bona cum iustitia comparare posse: iustitiam vero virtutis partem esse confessus es. Men. Sic est. So. Nonne efficitur ex iis, quae iam concessisti, virtutem esse, agere cum parte virtutis, quidquid agitur? Iustitiam enim & huiusmodi singula virtutis particulas confiteris. Men. Quid tum? So. Quia cum rogassem, ut totam ipsam virtutem ostenderes, quid ipsa sit, nullo modo explicuisti: omnem vero actionem, quaecunque cum parte virtutis fit, virtutem esse dixisti: quasi quid tota virtus sit, dixeris, atque ipse intelligere tum queam, si abs te in particulas dividatur. Eadem igitur quaestio rursus, o Meno, tibi subo-

κεῖ, τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως, ὦ Φίλε Μένων, τί ἐσιν ἀρετή; ἢ μετὰ μορίου ἀρετῆς πᾶσα πράξις, ἀρετὴ ἂν εἴη; τοῦτο γὰρ ἐστὶ λέγειν, ὅταν λέγῃ τις ὅτι πῶσα ἢ μετὰ δικαιοσύνης πράξεις, ἀρετὴ ἐστίν. ἢ οὐ δοκεῖ σοι πάλιν δεῖσθαι τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως; ἀλλ' οἶμαι τινα εἰδέναι μόριον ἀρετῆς ὃ, τι ἐστίν, αὐτὴν μὴ εἰδότα; **MEN.** Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. **ΣΩ.** Εἰ γὰρ καὶ μέμνησαι, ὅτ' ἐγὼ σοι ἄρτι ἀπεκρινάμην περὶ τοῦ σχήματος, ἀπεβάλλομένου τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν, τὴν διὰ τῶν ἐτι ζητουμένων καὶ μήπω ὡμολογημένων ἐπιχειροῦσαν ἀποκρίνεσθαι. **MEN.** Καὶ ὁρθῶς γε ἀπεβάλλομεν, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.** Μὴ τοίνυν, ὦ ἄριστε, μηδὲ σὺ ἐτι ζητουμένης ἀρετῆς ὅλης ὃ, τι ἐστὶ, οἷου διὰ τῶν ταύτης μορίων ἀποκρινόμενος δηλώσειν αὐτὴν ὄψοῦν, ἢ ἄλλο ὅτιοῦν τούτῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ λέγων ἄλλὰ πάλιν τῆς αὐτῆς δεήσεσθαι ἐρωτήσεως. τίνος ὄντος ἀρετῆς λέγεις ἢ λέγεις; ἢ οὐδὲν σοι δοκῶ λέγειν; **MEN.** Ἐμοιγε δοκεῖς ὁρθῶς λέγειν. **ΣΩ.** Ἀποκρίναι τοίνυν πάλιν ἐξ ἀρχῆς, τί Φίλε ἀρετὴν εἶναι καὶ σὺ καὶ ὁ ἑταῖρός σου. **MEN.** ὦ Σώκρατες, ἤκουον μὲν ἐγώ γε πρὶν καὶ συγγενέσθαι σοί, ὅτι

ritur, quid virtus sit: si quidem omnis actio cum virtutis parte sit virtus. Id namque tunc dicitur, cum omnis actio cum iustitia virtus esse definitur. an non eadem iterum quaestione opus esse vides? num putas, quempiam virtutis partem aliquam nosse, qui totius naturam minime norit? *Men.* Non videtur. *So.* Si enim memineris quae in superioribus de figura tibi respondi, reiecimus utique responsum illam, quae per ea fit, quibus ulteriori probatione opus est, necdum rata habentur. *Men.* Et merito quidem reiecimus. *So.* Neque tu igitur, o vir optime, cum quaeritur, quid ipsa in universum ac tota sit virtus, partes respondens, eam quaerentibus patefacias, neque aliud quidquam eodem modo respondens: sed rursus eadem interrogatione opus erit, quidnam virtus sit, de qua dicis ea, quae dicis. Num aliquid tibi dicere videor? *Men.* Mihi quidem probe loqui videris. *So.* Responde itaque iterum a principio, quid esse virtutem & tu & amicus ille tuus asseri-

- p. σὺ οὐδὲν ἄλλο ἢ αὐτός τε ἀπορεῖς, καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖς
 80 ἀπορεῖν καὶ νῦν, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖς, γοητεύεις με καὶ Φαρ-
 a. μάττεις, καὶ ἀτεχνῶς κατεπάδεις, ὥστε μεσὸν ἀπορίας γε-
 γρονέουσαι. καὶ δοκεῖς μοι παντελῶς, εἰ δεῖ τι καὶ σκῶψαι,
 ἐμδιότατος εἶναι τό, τε εἶδος καὶ τᾶλλα, ταύτη τῇ πλατείᾳ
 νάρκη τῇ θαλακτιᾷ· καὶ γὰρ αὕτη τὸν αἰεὶ πλησιάζοντα καὶ
 ἀπτόμενον ναρκαῶν ποιεῖ. καὶ σὺ δοκεῖς μοι νῦν ἐμὲ τοιοῦτόν
 τι πεποιημέναι, ναρκαῶν. ἀληθῶς γὰρ ἔγωγε καὶ τὴν ψυχὴν
 b. καὶ τὸ σῶμα ναρκαῶ, καὶ οὐκ ἔχω ὅ, τι ἀποκρίνωμαί σοι.
 καίτοι μυριάκις γε περὶ ἀρετῆς παμπόλλους λόγους εἴρηκα
 καὶ πρὸς πολλοὺς, καὶ πάνυ εὖ, ὥσγε ἐμαυτῶ ἐδόκουν· νῦν
 δὲ οὐδ' ὅ, τι ἐστὶ, τοπαράπαν ἔχω εἰπεῖν. καὶ μοὶ δοκεῖς εὖ
 βουλευέσθαι, οὐκ ἐκπλέων ἐνβένδε, οὐδ' ἀποδημῶν. εἰ γὰρ
 ξένος ἐν ἄλλῃ πόλει τοιαῦτα ποιεῖς, τάχ' ἂν ὡς γόης ἀπαχ-
 θεῖης. ΣΩ. Πανούργος εἶ, ὦ Μένων, καὶ ὀλίγου ἐξηπάτη-

tis? *Men.* Audieram equidem, o Socrates, antequam te allo-
 querer, morem esse tuum nihil aliud quam dubitare, & aliis
 scrupulos dubitationum iniicere. & nunc quidem, ut mihi vi-
 deris, me praestigiis, & veneficiis incantationibusque pertur-
 bas, adeo ut ambiguitatis sum plenus. Ac mihi videris omni-
 no, si tamen te iocando mordere aliquantulum decet, quam
 simillimus esse tum forma, tum ceteris omnibus, latissimo illi
 pisce marino, qui Torpedo dicitur. ille siquidem hominem fi-
 bi propinquantem tangentemque stupidum reddit. Tu quo-
 que nunc tale aliquid fecisse videris, ut me stupefacias. re-
 vera enim & animum simul & os stupidum habeo, haesito-
 que, nec quid tibi respondeam, invenio, quanquam decies &
 millies iam de virtute & multa & adversus quam plurimos,
 ut mihi visus sum, quam optime disputavi. at in praesentia
 nec etiam quid ipsa sit virtus, proferre ullo pacto valeo. Itaque
 caute tibi consuluisse te censeo, quod nunquam alio peregri-
 naris. nam si advena in aliena urbe haec ageres, utpote prae-
 stigiator quidam atque veneficus supplicio forsitan afficereris.
So. Callidus es, o Meno, ac me prope modum nunc decepi-

σάς με. MEN. Τί μάλις, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Γιγνώσκω οὐ
 ἔνεκα μὲ εἰκάσας. MEN. Τίνος δὴ οἶε; ΣΩ. Ἴνα σε ἀν- c.
 τεικάσω. ἐγὼ δὲ τὸδε οἶδα περὶ πάντων τῶν καλῶν, ὅτι χαί-
 ρουσιν εἰκαζόμενοι. λυσιτελεῖ γὰρ αὐτοῖς. καλαὶ γὰρ, οἶμαι,
 τῶν καλῶν καὶ αἱ εἰκόνες. ἀλλ' οὐκ ἀντεικάσομαι σε. ἐγὼ δὲ
 εἰ μὲν ἢ νάρκη αὐτῇ ναρκῶσα, οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖ
 ναρκᾶν, ἔοικα αὐτῇ εἰ δὲ μὴ, οὐ. οὐ γὰρ εὐπορῶν αὐτὸς,
 τοὺς ἄλλους ποῖω ἀπορεῖν ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον αὐτὸς ἀπο-
 ρῶν, οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ποῖω ἀπορεῖν. καὶ νῦν περὶ ἀρετῆς,
 ὅ ἔστιν, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα· σὺ μέντοι ἴσως πρότερον μὲν ἤδει- d.
 σθα πρὶν ἐμοῦ ἀψασθαι, νῦν μέντοι ὁμοίως εἰ οὐκ εἶδότε.
 ἔμως δὲ ἐπέλω μετὰ σοῦ σκέψασθαι καὶ συζητῆσαι ὅ, τι ποτέ
 ἔστι. MEN. Καὶ τίνα τρόπον ζητήσεις, ὦ Σώκρατες, τοῦτο,
 ὃ μὴ οἶσθα τοπαράπαν ὅ, τι ἐστὶ; ποῖον γὰρ ὧν οὐκ οἶσθα
 προβέμενος, ζητήσεις; ἢ, εἰ καὶ ὄτι μάλις ἐντύχοις αὐτῷ,
 πῶς εἶσθι ὅ, τι τοῦτό ἐστιν ὃ σὺ οὐκ ἤδειςθα; ΣΩ. Μανθάνω

fiti. Men. Quamobrem, o Socrates? So. Video enim iam, quam
 ob causam hac imagine me depingas. Men. Quid fuisse cau-
 sae arbitraris? So. Ut ipse quoque te contra depingam. viri
 enim honesto habitu praediti cum effinguntur, delectari so-
 lent: illud quippe conducit. honestorum enim honestae sunt
 & imagines. at ego personam tuam minime effingam. Equi-
 dem si piscis ille stupidus ipse alios reddit stupidos, ei sima
 perfimilis: secus autem minime. neque enim expeditus ipse,
 ceteros titubare compello: sed maxime omnium dubitans ego,
 dubitare alios quoque facio. Etenim in praesentia quid virtus
 fit, haud certe novi. tu tamen forte, priusquam mihi occur-
 reris, noveras: nunc vero ignoranti mihi similis evasisti. ve-
 rumtamen una tecum rem discutere hanc institui, quidve fit
 virtus investigare. Men. At quo tramite id investigabis, o So-
 crates, quod quidem omnino quid sit ignoras? quale enim ti-
 bi proponens, id quod ignoras inquirereres? aut etiamsi in il-
 lud incidas, quonam signo id quod ignoraveras, esse illud
 agnosces? So. Intellego quid velis, o Meno. At tu animadver-

- e. οἷον βούλει λέγειν, ὦ Μένων. ὄρας τοῦτον ὡς ἐρισικὸν λόγον κατάρχεις; ὡς οὐκ ἄρα ἐστὶ ζητεῖν ἀνθρώπῳ οὔτε ὃ οἶδεν, οὔτε ὃ μὴ οἶδεν. οὔτε γὰρ ἂν γε ὃ οἶδε ζητοῖ· (οἶδε γάρ· καὶ οὐδὲν δεῖ τῷγε τοιοῦτῳ ζητήσεως) οὔτε ὃ μὴ οἶδεν. οὐδὲ γὰρ οἶδεν ὃ, τι ζητήσῃ. Ὅσκειν καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὃ λόγος οὗτος, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐκ ἔμοιγε. ΜΕΝ. Ἐχεις λέγειν ὅπῃ; ΣΩ. Ἐγώ γε. ἀκήκοα γὰρ ἀνδρῶν, τε καὶ γυναικῶν σοφῶν περὶ τὰ θεῖα πράγματα. ΜΕΝ. Τίνα λόγον λεγόντων; ΣΩ. Ἀληθῆ, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ καλόν. ΜΕΝ. Τίνα τοῦτον; καὶ τίνες οἱ λέγοντες; ΣΩ. Οἱ μὲν λέγοντες εἰσὶ τῶν ἱερέων τε καὶ τῶν ἱερείῳν, ὅσοι μεμέληκε περὶ ὧν μεταχειρίζονται, λόγον οἷοις τ' εἶναι δίδόναι. λέγει δὲ καὶ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ποιητῶν, ὅσοι θεοῖο εἰσιν. ἃ δὲ λέγουσι, ταυτὶ ἔστιν. ἀλλὰ σκόπει, εἰ σοι δοκοῦσιν ἀληθῆ λέγειν. φασὶ γὰρ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατον· καὶ τοτὲ μὲν τελευτᾶν (ὃ δὴ ἀποθνήσκειν κκλοῦσι) τοτὲ δὲ πάλιν γίγνεσθαι ἀπόλλυσθαι δ' οὐδέποτε. δεῖν δὲ διὰ ταῦτα ὡς

tisne, quam litigiosam argumentationem in medium adduxisti? quod videlicet homo, neque quod novit, neque quod ignorat, potest inquirere. Nam si nescit, nulla inquisitione opus est. Sed neque quod nescit, investigabit: non enim novit quid quaerat. Men. Nonne recte induci, o Socrates, hanc rationem existimas? So. Nequaquam. Men. Potesne dicere, cur tibi non placeat? So. Possum, id enim a viris & mulieribus divinarum rerum peritis quandoque percepi. Men. Quis istorum fermo? So. Verus, ut mihi videtur, atque praeclarus. Men. Quis, inquam, iste? & quinam testantur? So. Qui hoc asserunt, sancti viri sunt, ac sanctae etiam mulieres, quibuscunque cura exstitit, ut eorum quae profitentur rationem reddere possent. Tradit praeterea Pindarus, & ceteri, quicumque poetarum divini sunt, talia quaedam: quae advertite, quaeso, num vera tibi videantur. Ferunt enim, hominis animum immortalem esse: eumque tum decedere, quod quidem mori vocant: tum iterum redire: interire vero nunquam. quam ob causam vitam

ἑσιώτατα διαβιᾶναι τὸν βίον. οἷσι γὰρ ἂν Φερσεφόνα ποινὰν παλαιοῦ πένθεος δέξεται, εἰς τὸν ὑπερβεν ἄλιον κείνων ἐνάτω ἔτει ἀντιδοῖ ψυχὰν πάλιν. ἐκ τῶν βασιλῆες ἀγαυοὶ καὶ σθένει c. κραιπνοὶ, σοφία τε μέγιστοι ἄνδρες αὐξοῦνται ἕς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἥρωες ἀγνοὶ πρὸς ἀνθρώπων καλεῦνται. ἅτε οὖν ἡ ψυχὴ ἀθάνατός τε οὔσα καὶ πολλάκις γεγυῖα, καὶ ἑωρακυῖα καὶ τὰ ἐνθάδε καὶ τὰ ἐν ἄλλου, καὶ πάντα χρήματα, οὐκ ἔστιν ὃ, τι οὐ μεμαθήκεν. ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ ἄλλων οἶόντε εἶναι αὐτὴν ἀναμνησθῆναι ἄγε καὶ πρότερον ἠπίσατο. ἅτε γὰρ τῆς φύσεως ἀπάσης συγγενούς οὔσης, καὶ μεμαθηκυῖας τῆς ψυχῆς ἅπαντα, οὐδὲν d. κωλύει ἐν μόνον ἀναμνησθέντα (ὃ δὴ μάθησιν καλοῦσιν ἀνδραποί,) τᾶλλα πάντα αὐτὸν ἀνευρεῖν, ἔάν τις ἀνδρεῖος ᾖ, καὶ μὴ ἀποκάμη ζητῶν. τὸ γὰρ ζητεῖν ἄρα καὶ τὸ μαυθᾶναι, ἀνάμνησις ὅλον ἔστιν. οὐκ οὖν δεῖ πειθεσθαι τούτῳ τῷ ἐριστικῷ λόγῳ. οὗτος μὲν γὰρ ἂν ἡμᾶς ἀργοὺς ποιήσῃ· καὶ ἐστι τοῖς μαλακοῖς τῶν ἀνθρώπων ἡδὺς ἀκούσαι ὅδε δὲ ἐργαστικούς

quam sanctissime agere monent. Quicumque enim antiquae miseriae poenas Proserpinae iam dederunt, iis illa ad supernum solem nono anno rursus animam reddit, quousque in reges, gloria, sagacitate, sapientiaque praestantes evadant. reliquum autem tempus sancti heroës inter homines vocantur. Cum ergo animus immortalis sit, ac saepius in hanc vitam redierit, videritque persaepe & quae in hac, & quae in alia vita sunt, omniaque perceperit: nihil utique restat, quin ipse didicerit. quam ob rem nihil mirum est, si eorum, quae ad virtutem & ad alia pertinent, reminisci possit, quippe cum olim illa cognoverit. Cum enim tota natura cognata sit ac sibimet consona, & animus cuncta didicerit, nihil prohibet hominem, unius cuiusdam reminiscentem, quam disciplinam vocant, reliqua omnia recuperare, si quis adeo constans sit, ut quaerendo minime fatigetur. quaerere igitur ac discere, reminiscentia est. Quapropter litigiosae illi argumentationi nequaquam credere decet. pigros enim nos quodammodo redderet. atque

- c. τε καὶ ζητητικούς ποιεῖ. ὦ ἐγὼ πιεσέων ἀληθῆ εἶναι, ἐθέλω μετὰ σοῦ ζητεῖν ἀρετὴν ὅ, τι ἐστὶ. **MEN.** Ναι, ὦ Σώκρατες. ἀλλ' ἀπλῶς λέγεις τοῦτο, ὅτι οὐ μανθάνομεν, ἀλλὰ ἦν καλοῦμεν μάθησιν, ἀνάμνησίς ἐστιν; ἔχεις με τοῦτο διδάξαι ὡς οὕτως ἔχει; **ΣΩ.** Καὶ ἄρτι εἶπον, ὦ Μένων, ὅτι πανοῦργος εἶ, καὶ νῦν ἐρωτᾷς εἰ ἔχω σε διδάξαι ὅς οὐ φημί διδαχὴν εἶναι, ἀλλ' ἀνάμνησιν ἵνα δὴ εὐθὺς φαίνωμαι αὐτὸς ἐμαυτῷ
- p. ⁸² τάναντία λέγων. **MEN.** Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐ πρὸς τοῦτο βλέψας εἶπον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἔθους. ἀλλ' εἶπες μοι ἔχεις ἐνδειξασθαι ὅτι ἔχει ὡσπερ λέγεις, ἐνδειξαι. **ΣΩ.** Ἄλλ' ἐστὶ μὲν οὐ ράδιον, ὅμως δὲ ἐθέλω προθυμηθῆναι, σοῦ ἔνεκα. ἀλλὰ μοι προσκάλεσον τῶν πολλῶν ἀκολούθων τουταυῶν τῶν σαυτοῦ ἕνα, ὅντινα βούλει ἵνα ἐν τουταῷ σοὶ ἐπιδειξωμαι.
- b. **MEN.** Πάνυ γε δεῦρο πρόσελθε. **ΣΩ.** Ἐλλην μὲν ἐστὶ, καὶ ἑλληνίζει; **MEN.** Πάνυ γε σφόδρα, οἰκογενῆς. **ΣΩ.** Πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν, ὁπότερ' ἂν σοὶ φαίνηται, ἢ ἀναμιμνησκό-

adeo ea mollioribus hominibus mirifice placet. Ratio autem nostra solertes rerum investigatores efficit: qua ipse utpote vera fretus, una tecum quid sit virtus perscrutari desidero. *Men.* Immo, o Socrates. itane vero absolute id asseris, nos minime discere: quam vero disciplinam vocamus, eam reminiscentiam esse? potesne hoc ita esse me docere? *So.* In superioribus quoque, o Meno, te callidum esse dixi, & nunc rogas utrum docere te possim, cum ante nullam esse disciplinam, sed reminiscentiam, asseruerim: ut e vestigio mihi ipsi repugnare videar. *Men.* Per Iovem, o Socrates, non hoc instituebam, sed consuetudine potius quadam ita locutus sum. quod si qua ratione illud mihi ostendere potes, ostende obsecro. *So.* Haudquam facile est: tui tamen gratia conabor. Verum huc ad me unum aliquem, quem voles, ex multis qui te sequuntur, accersere, ut in eo demonstrationem hanc experiamur. *Men.* Libenter. heus tu, huc ades. *So.* Graecusne est, & Graece loquitur? *Men.* Et Graecus est, & in domo mea genitus atque educatus. *So.* Attende igitur, num illi in memoriam reducam, an

μενος, ἢ μανθάνων παρ' ἐμοῦ. MEN. Ἄλλα προσέξω. ΣΩ. 12
 Εἰπέ δὴ μοι, ὦ παῖ, γινώσκεις τετράγωνον χωρίον ὅτι
 τοιοῦτόν ἐστι; ΠΑΙ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Ἔστι οὖν τετράγωνον χω-
 ρίον, ἴσας ἔχον τὰς γραμμὰς ταύτας πάσας, τέτταρας οὐ- c.
 σας; ΠΑΙ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐ καὶ ταυτασί τὰς διὰ μέσου
 ἐστὶν ἴσας ἔχον; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν εἴη ἂν τοιοῦτον χω-
 ρίον καὶ μείζον καὶ ἔλαττον; ΠΑΙ. Πάνυ γε. ΣΩ. Εἰ οὖν
 εἴη αὕτη ἢ πλευρὰ δυοῖν ποδοῖν, καὶ αὕτη δυοῖν πόσων ἂν εἴη
 ποδῶν τὸ ὅλον; ὧδε δὲ σκόπει εἰ ἐν ταύτῃ, δυοῖν ποδοῖν, ταύ-
 τη δὲ, ἑνὸς ποδὸς μόνου, ἄλλοτί ἅπαξ ἦν ἂν δυοῖν ποδοῖν τὸ
 χωρίον; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Ἐπειδὴ δὲ δυοῖν ποδοῖν καὶ ταύτη, d.
 ἄλλό τι ἢ δις δυοῖν γίγνεται; ΠΑΙ. Γίγνεται. ΣΩ. Δυοῖν
 ἄρα δις γίγνεται ποδῶν. ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Πόσοι οὖν εἰσὶν οἱ
 δις δύο πόδες, λογισάμενος εἰπέ. ΠΑΙ. Τέτταρες, ὦ Σώκρα-
 τες. ΣΩ. Οὐκοῦν γένοιτ' ἂν τούτου τοῦ χωρίου ἕτερον διπλά-
 σιον, τοιοῦτον δέ; ἴσας ἔχον πάσας τὰς γραμμὰς ὡσπερ τοῦ-
 το; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Πόσων οὖν ἔσαι ποδῶν; ΠΑΙ. Ὀκτώ.
 ΣΩ. Φέρε δὴ, πειρῶ μοι εἰπεῖν πηλίκη τις ἔσαι ἐκείνου ἢ γραμ-

doceam. Men. Attendam certe. So. Dic age, o puer, cognof-
 ciffne hoc tale spatium quadrangulum esse? Pu. Equidem. So.
 Hebetne quadrangulus has omnes quatuor lineas aequales? Pu.
 Habet. So. An non & istas quae per medium protrahuntur,
 aequales habet? Pu. Et istas. So. Nonne & maior & minor
 esse potest? Pu. Potest. So. Si ergo fit hoc latus duorum pe-
 dum, & istud quoque duorum, quot pedum totum ipsum erit?
 Sic autem considera. Si latus hoc duorum esset pedum, illud
 vero unius, essetne plus quam semel duorum pedum hoc spa-
 tium? Pu. Semel. So. Quoniam vero alterum quoque latus
 duorum pedum est, num aliud quam bis duorum pedum fit?
 Pu. Istiuc ipsum. So. Duorum ergo bis pedum efficitur. Pu.
 Ita. So. Quotnam sunt bis duo pedes? computa. Pu. Qua-
 tuor. So. An non fieri potest spatium aliud ad hoc duplum,
 habens similiter omnes aequales lineas, quemadmodum istud
 habere vides? Pu. Prorsus. So. Quot pedum erit? Pu. Ὀκτώ.
 Plat. Oper. Vol. IV. Z

- c. μὴ ἐκάσῃ. ἢ μὲν γάρ τοῦδε, δυοῖν ποδοῦν τί δὲ ἢ ἐκείνου τοῦ διπλασίου; ΠΑΙ. Δῆλον δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι διπλασία. ΣΩ. Ὅρα, ὦ Μένων, ὡς ἐγὼ τούτων οὐδὲν διδάσκω, ἀλλ' ἐρωτῶ πάντα; καὶ νῦν οὗτος οἶεται εἰδέναι ὅποια ἐσίν, ἀφ' ἧς τὸ ὀκτάπουν χωρίον γενήσεται. ἢ οὐ δοκεῖ σοι; ΜΕΝ. Ἔμοιγε. ΣΩ. Οἶδεν οὖν; ΜΕΝ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Οἶεται δέ γε, ἀπὸ τῆς διπλασίας; ΜΕΝ. Ναί. ΣΩ. Θεῶ δὴ αὐτὸν ἀναμιμνησκόμενον ἐφεξῆς, ὡς δεῖ ἀναμιμνήσκεσθαι. σὺ δέ μοι λέγε, ἀπὸ τῆς διπλασίας γραμμῆς φῆς τὸ διπλάσιον χωρίον
- p. γίνεσθαι; τοιόνδε λέγω· μὴ ταύτη μὲν, μακρὸν, τῇ δὲ,
 83 βραχύ· ἀλλὰ ἴσον πανταχῆ ἔσω, ὡσπερ τουτί· διπλάσιον δὲ
 a. τούτου, ὀκτάπουν. ἀλλὰ ὅρα εἰ ἔτι σοὶ ἀπὸ τῆς διπλασίας δοκεῖ ἔσεσθαι. ΠΑΙ. Ἔμοιγε. ΣΩ. Οὐκοῦν διπλασία αὕτη ταύτης γίνεσθαι, ἂν ἑτέραν τοσαύτην προσθῶμεν ἐνθὲνδε; ΠΑΙ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἀπὸ ταύτης δὴ, φῆς, ἔσαι τὸ ὀκτάπουν χωρίον, ἂν τέτταρες τοσαῦται γένωνται; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ.
- b. Ἀναγραφώμεθα δὴ ἀπ' αὐτῆς ἴσας τέτταρας. ἄλλο τι ἢ

So. Age, iam conare mihi dicere, qualis est quaelibet illius linea: huius siquidem duorum pedum. linea vero illius dupli, qualis? Pu. Patet, o Socrates, esse duplam. So. Cernis, o Meno, me nihil ex his docere, sed singula potius interrogare? & nunc iste nosse se putat, qualis ea sit, a qua spatium octo pedum conficietur. An non tibi videtur? Men. Mihi quidem. So. Novit igitur? Men. Minime. So. Putat autem a dupla? Men. Ita. So. Aspice deinceps hunc per ordinem, ut oportet, reminiscentem. Tu autem dic, amabo, a dupla linea duplum spatium nasci fateris? tale profecto dico, quod non hac longum, illa breve; sed aequale undique, quemadmodum istud: duplum vero istius, octo pedum. sed inspice, an tibi adhuc a dupla fieri videatur. Pu. Mihi plane. So. Nonne huius dupla haec fit, si aliam aequalem huic adiiciamus? Pu. Profus. So. Ab hac fore dicis octo pedum spatium, siquidem quatuor huic aequales efficiantur? Pu. Aio. So. Describamus iterum igitur ab hac aequales quatuor: aliudne, quam quod octo pe-

τουτί ἂν εἴη ὃ φῆς τὸ ὀκτάπουν εἶναι; ΠΑΙ Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐν αὐτῷ ἐστὶ ταυτί τέτταρα, ὧν ἕκαστον ἴσον τούτῳ ἐστὶ τῷ τετράποδι; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Πόσον οὖν γίγνεται; οὐ τετράκις τοσοῦτον; ΠΑΙ. Πῶς δ' οὐ; ΣΩ. Διπλάσιον οὖν ἐστὶ τὸ τετράκις τοσοῦτον; ΠΑΙ. Οὐ μὰ Δία. ΣΩ. Ἄλλὰ ποσαπλάσιον; ΠΑΙ. Τετραπλάσιον. ΣΩ. Ἀπὸ τῆς διπλάσιας ἄρα, ὧ παῖ, οὐ διπλάσιον, ἀλλὰ τετραπλάσιον γίγνεται χωριον. c. ΠΑΙ. Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ. Τετάρων γὰρ τετράκις, ἐστὶν ἑκακαιδεκα. οὐχί; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Ὀκτάπουν δ' ἀπὸ ποίας γραμμῆς; οὐχὶ ἀπὸ μὲν ταύτης τετραπλάσιον; ΠΑΙ. Φημί. ΣΩ. Τέταρτον δὲ ἀπὸ τῆς ἡμίσεως ταυτησὶ τουτί; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Εἶεν. τὸ δὲ ὀκτάπουν, οὐ τοῦδε μὲν διπλάσιόν ἐστι, τούτου δὲ, ἡμῖσι; ΠΑΙ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκ ἀπὸ μὲν μείζονος ἔσαι ἢ τοσαύτης γραμμῆς, ἀπὸ ἐλάττωνος δὲ ἢ τοσησ- d. θί; ἢ οὐ; ΠΑΙ. Ἐμοίγε δοκεῖ οὕτω. ΣΩ. Καλῶς. τὸ γὰρ σοι δοκοῦν, τοῦτο ἀποκρίνου καὶ μοι λέγε οὐχ ἦδε μὲν, δυοῖν ποδοῖν ἢ, ἢ δὲ, τετάρων; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Δεῖ ἄρα τῆν τοῦ ὀκτάποδος χωρίου γραμμὴν μείζω μὲν εἶναι τῆσδε τῆς

dum vocas, suborietur? *Pu.* Hoc ipsum. *So.* Nonne in ipso sunt haec quatuor, quorum quodlibet illi quadrupedali aequale est? *Pu.* Certe. *So.* Quantum itaque fit? an non quater tantum? *Pu.* Quidni? *So.* Num duplum est id, quod quater tantum? *Pu.* Non per Iovem. *So.* At quotuplum? *Pu.* Quadruplum. *So.* A dupla ergo, o Puer, non duplum, sed quadruplum spatium procreatur. *Pu.* Vera loqueris. *So.* Quater enim quatuor sex & decem complent. nonne? *Pu.* Sic est. *So.* Octo pedum autem spatium a qua linea? nonne ab hac quadruplum? *Pu.* Fateor. *So.* Quartum vero hoc ab hac dimidia? *Pu.* Ita. *So.* Age igitur, octo pedum nonne huius duplum est, illius vero dimidium? *Pu.* Immo. *So.* An non erit ergo a maiori linea quam hac tanta, & a minori quam illa tanta? *Pu.* Mihi quidem videtur. *So.* Sic utique recte loqueris. quod enim tibi videtur, id responde: ac mihi dicas, haecne duorum pedum, illa quatuor? *Pu.* Ita. *So.* Oportet itaque

- δίποδος, ἐλάττω δὲ τῆς τετράποδος. ΠΑΙ. Δεῖ. ΣΩ. Πειρῶ δὴ λέγειν πηλίκην τινὰ Φῆς αὐτὴν εἶναι. ΠΑΙ. Τρίποδα. ΣΩ.
- c. Οὐκοῦν ἄνπερ τρίπους ἦ, τὸ ἥμισυ ταύτης προσληψόμεθα, καὶ ἕσαι τρίπους; δύο μὲν γὰρ, οἶδε· ὁ δὲ, εἷς. καὶ ἐνθένδε ἁσαύτως. δύο μὲν, οἶδε· ὁ δὲ, εἷς. καὶ γίνεται τοῦτο τὸ χωρίον ὃ Φῆς. ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν ἂν ἦ τῆδε, τριῶν, καὶ τῆδε τριῶν, τὸ ὅλον χωρίον, τριῶν τρεῖς ποδῶν γίνεται; ΠΑΙ. Φαίνεται. ΣΩ. Τρεῖς δὲ τρεῖς πότοι εἰσὶ πόδες; ΠΑΙ. Ἐννέα. ΣΩ. Ἐδει δὲ τὸ διπλάσιον πόσων εἶναι ποδῶν; ΠΑΙ. Ὀκτώ. ΣΩ. Οὐδ' ἄρα ἀπὸ τῆς τρίποδος πω τὸ ὀκτάπουν χωρίον γίνεται. ΠΑΙ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἄλλ' ἀπὸ ποίας πειρῶ
- p. ἡμῖν εἰπεῖν ἀκριβῶς· καὶ εἰ μὴ βούλει ἀριθμεῖν, ἀλλὰ δεῖξον
84 ἀπὸ ποίας. ΠΑΙ. Ἄλλὰ μὰ τὸν Δία, ὃ Σώκρατες, ἐγωγε
a. οὐκ οἶδα. ΣΩ. Ἐννοεῖς αὐτὸν, ὃ Μένων, ὃς ἐστὶν ἤδη βαδίζων ὅδε τοῦ ἀνάμινυθῆσκεσθαι; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον, ἥδει μὲν οὐ ἦτις ἐστὶν ἢ τοῦ ὀκτάποδος χωρίου γραμμῆ, ὡσπερ οὐδὲ νῦν πω οἶδεν· ἀλλ' οὖν ᾤετο ταύτην τότε εἰδέναι, καὶ θαρσάλως

octo pedum spatii lineam maiorem esse linea spatii bipedalis; minorem vero quadrupedalis linea. *Pu.* Oportet. *So.* Annitere, ut nobis qualis sit dicas. *Pu.* Tripedalis. *So.* Nonne si tripedalis est, dimidium huius assumemus, eritque tripedalis? duo quidem hi, ille autem unus: & illinc eodem modo, duo quidem isti, iste autem unus: fitque hoc quod ais spatium. *Pu.* Ita. *So.* Nonne si hac trium est, & illa trium, totum utique spatium ter trium pedum conficitur? *Pu.* Apparet. *So.* Ter vero tres, quot pedes sunt? *Pu.* Novem. *So.* Duplura autem quot pedum esse supra oportuit? *Pu.* Octo. *So.* Non ergo a tripedali spatium octo pedum exoritur. *Pu.* Non profecto. *So.* A quali igitur conare nobis liquido exprimere: quod nisi numerare velis, saltem a quali demonstra. *Pu.* Per Iovem, o Socrates, haud novi. *So.* Advertis iterum, o Meno, quo sit reminiscendo iam progressus? Nam ab ipso principio disputandi nequaquam noverat, quae sit octo pedum spatii linea, quemadmodum nec in praesentia novit: verum tunc se nosse

ἀπεκρίνετο, ὡς εἰδώς, καὶ οὐχ ἠγεῖτο ἀπορεῖν νῦν δὲ ἠγεῖται ἀπορεῖν ἤδη, καὶ ὡσπερ οὐκ οἶδεν, οὐδ' οἶεται εἰδέναι. **MEN.** Ἀληθῆ λέγεις. **ΣΩ.** Οὐκοῦν νῦν βέλτιον ἔχει περὶ **b.** τὸ πρᾶγμα ὃ οὐκ ἔδει; **MEN.** Καὶ τοῦτο μοὶ δοκεῖ. **ΣΩ.** Ἀπορεῖν οὖν αὐτὸν ποιήσαντες, καὶ ναρκᾶν ὡσπερ ἡ νάρκη, μῶν τι ἐβλάψαμεν; **MEN.** Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ **ΣΩ.** Προὔργου γοῦν τι πεποικήκαμεν, ὡς ἔοικε, πρὸς τὸ ἐξευρεῖν ὅπῃ ἔχει. νῦν μὲν γὰρ καὶ ζητήσειεν ἂν ἠδέως, οὐκ εἰδώς· τότε δὲ βραδίως ἂν καὶ πρὸς πολλοὺς καὶ πολλὰκις ᾤετ' ἂν εὖ λέγειν περὶ τοῦ διπλασίου χωρίου, ὡς δεῖ διπλασίαν τὴν γραμμὴν ἔχειν μήκει. **MEN.** Ἐοικεν. **ΣΩ.** Οἶε οὖν ἂν αὐτὸν πρότερον ἐπιχειρῆσαι ζητεῖν ἢ μανθάνειν τοῦτο ὃ ᾤετο εἰδέναι, οὐκ εἰδώς, πρὶν εἰς ἀπορίαν κατέπεσεν, ἠγγασάμενος μὴ εἰδέναι, καὶ ἐπόθησε τὸ εἰδέναι; **MEN.** Οὐ μοὶ δοκεῖ, ᾧ Σώκρατες. **ΣΩ.** Ὀνητο ἄρα ναρκήσας. **MEN.** Δοκεῖ μοι. **ΣΩ.** Σκέψαι δὴ ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας, ὅτι καὶ ἀνευρήσει ζητῶν

illam opinabatur, & audacter nimium, quasi sciens, respondebat, nec deesse sibi quidquam putabat: nunc autem egere se iam existimat, & , ut ignorat, sic se ignorare fatetur. *Men.* Vera dicis. *So.* Nonne rectius nunc ad id, quod ignorabat, affectus est? *Men.* Hoc quoque arbitror. *So.* Cum ergo ambigere ipsum compulerim, & piscis illius more stupidum fecerim, num aliquid obsui? *Men.* Non, ut mihi videtur. *So.* Operae pretium itaque, ut videtur, fecimus ad veritatem inveniendam. Nunc enim, utpote ignorantiae suae conscius, libenter & sponte perquireret: at tunc sine controversia, & saepe, & adversus quam plurimos, loqui se recte arbitrabatur, dum spatium duplum, duplam longitudine lineam habere oportere profiteretur. *Men.* Videtur. *So.* Num censeres, ipsum unquam dedisse operam, ut id vel inveniret, vel disceret, quod cum ignoraret, nosse rebatur, priusquam in hanc ambiguitatem incideret, qua & suam ignorantiam deprehendit, & scientiam appetere coepit? *Men.* Nequaquam, o Socrates. *So.* Profuist igitur sibi stupor eiusmodi. *Men.* Videtur. *So.* Considera ita-

- d. μετ' ἐμοῦ οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἐρωτῶντος ἐμοῦ καὶ μὴ διδάσκοντος. Φύλαττε δὲ ἂν που εὐρῆς με διδάσκοντα καὶ διεξιόντα αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ τὰς τούτου δόξας ἀνερωτῶντα. λέγε γὰρ μοι σύ. οὐ τὸ μὲν τετράπουν τοῦτο ἡμῖν ἐστὶ χωρίον; μανθάνεις; ΠΑΙ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Ἐτερον δὲ αὐτῷ προσθεῖμεν ἂν τουτὶ ἴσον; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Καὶ τρίτον τὸδε ἴσον ἐκατέρῳ τούτων; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν προσαναπληρωσαίμεθ' ἂν τὸ ἐν τῇ γωνίᾳ τὸδε. ΠΑΙ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἄλλ' ὅτιοῦν γένοιτ' e. ἂν τέτταρα ἴσα χωρία τάδε; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Τί οὖν; τὸ ὅλον τὸδε προσαπλάσιον τοῦδε γίγνεται; ΠΑΙ. Τετραπλάσιον. ΣΩ. Ἐδει δὲ διπλάσιον ἡμῖν γενέσθαι. ἢ οὐ μέμνησαι; ΠΑΙ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐξὶν αὕτῃ γραμμῇ ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τινὰ, τέμνουσα δίχα ἕκασον τούτων τῶν χωρίων; ΠΑΙ. p. Naί. ΣΩ. Οὐκοῦν τέτταρες αὗται γίνονται γραμμαὶ ἴσαι, δs. περιέχουσαι τουτὶ τὸ χωρίον; ΠΑΙ. Γίνονται. ΣΩ. Σκόπει a. δὴ πηλίκον τι ἐστὶ τοῦτο τὸ χωρίον. ΠΑΙ. Οὐ μανθάνω. ΣΩ. Οὐχὶ τεττάρων ὄντων τούτων, ἡμισυ ἕκασου ἑκάσῃ ἢ γραμ-

que ex hac ambiguitate, quod iste una mecum investigans, nihil me docente, sed potius interrogante, reperiet. Observa, observe, diligenter, num hunc docere aut ei demonstrare quidquam videar potius, quam cuiusmodi opinioniones per singula elicere. Tu enim dic, hocne spatium quadrupedale est? intellextin? *Pu.* Equidem? *So.* Num & hac aliud aequale isti apponere licet? *Pu.* Licet. *So.* Et tertium istud utrique istorum aequale? *Pu.* Et istud. *So.* Nonne hoc insuper, quod in angulo est, complere licet? *Pu.* Profus. *So.* Haec inde aequalia spatia quatuor nascerentur? *Pu.* Ita. *So.* Totum igitur hoc quotuplum ad istud efficitur? *Pu.* Quadruplum. *So.* Oportebat autem duplum nobis contingere, num recordaris? *Pu.* Maxime. *So.* Nonne haec lineae ab angulo in angulum aliquem porrecta, in duo utrumque spatium dividit? *Pu.* Ita. *So.* Ergo quatuor hae lineae aequales fiunt, id spatium comprehendentes? *Pu.* Fiunt. *So.* Considera itaque quale est id spatium. *Pu.* Haud intelligo. *So.* Nonne cum haec quatuor sunt, dimidium cuiusque linea quaeque secat

μὴ ἀποτέμνηκεν ἐντός; ἢ οὐ; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Πόσα οὖν
 τηλικαῦτα ἐν τούτῳ ἔνεσι; ΠΑΙ. Τέτταρα. ΣΩ. Πόσα δὲ ἐν
 τῷδε; ΠΑΙ. Δύο. ΣΩ. Τὰ δὲ τέτταρα, τοῖν δυοῖν τί ἔσι;
 ΠΑΙ. Διπλάσια. ΣΩ. Τόδε οὖν ποσάπουν γίγνεται; ΠΑΙ. b.
 Ὀκτάπουν. ΣΩ. Ἀπὸ ποίας γραμμῆς; ΠΑΙ. Ἀπὸ ταύτης.
 ΣΩ. Ἀπὸ τῆς ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τεινούσης τοῦ τετράπο-
 δος; ΠΑΙ. Ναί. ΣΩ. Καλοῦσι δὲ γε ταύτην διάμετρον οἱ
 σοφισταί· ὡς εἰ ταύτη διάμετρος ὄνομα, ἀπὸ τῆς διαμέτρου
 ἂν, ὡς σὺ φῆς, ὦ παῖ Μένωνος, γίγνοιτ' ἂν τὸ διπλάσιον
 χωρίον. ΠΑΙ. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Σάκρατες. ΣΩ. Τί σοι δοκεῖ,
 ὦ Μένων; ἔσιν ἡντινα δόξαν οὐχ αὐτοῦ οὗτος ἀπεκρίνατο;
 MEN. Οὐκ' ἀλλ' ἑαυτοῦ. ΣΩ. Καὶ μὴν οὐκ ἤδει γε, ὡς c.
 ἔφαμεν ὀλίγον πρότερον. MEN. Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ. Ἐνή-
 σαν δέ γε αὐτῷ αὐταὶ αἱ δόξαι ἢ οὐ; MEN. Ναί. ΣΩ.
 Τῷ οὐκ εἰδότε ἄρα περὶ ὧν ἂν μὴ εἰδῆ ἔνευσιν ἀληθεῖς δόξαι
 περὶ τούτων ὧν οὐκ οἶδε. MEN. Φαίνεται. ΣΩ. Καὶ νῦν
 μὲν γε αὐτῷ ὡσπερ ὄναρ ἄρτι ἀνακεκίνηται αἱ δόξαι αὐταί.
 εἰ δὲ αὐτόν τις ἀνερήσεται πολλάκις τὰ αὐτὰ ταῦτα, καὶ

intrinsecus? *Pu.* Certè. *So.* Quot igitur tanta in hoc sunt? *Pu.*
 Quatuor. *So.* Quot autem in isto? *Pu.* Duo. *So.* At quatuor
 ad duo quotupla sunt? *Pu.* Dupla. *So.* Hoc itaque quot pe-
 dum fit? *Pu.* Ὀκτο. *So.* A qua potissimum linea? *Pu.* Ab hac.
So. Ab eane, quae quatuor pedum est, ab angulo protracta in
 angulum? *Pu.* Ita. *So.* Hanc vero diametrum sophistae nuncu-
 pant: & si huic nomen est diameter, a diametro, ut ipse ais, o
 Puer Menonis, duplum spatium nasceretur. *Pu.* Prorsus, o So-
 crates. *So.* Quid tibi, Meno, videtur? responditne hic unquam
 ex alterius quam sui ipsius opinione? *Men.* Nunquam: sed ex
 propria semper. *So.* Verumtamen haud novit, ut paulo ante
 confessi sumus. *Men.* Vera loqueris. *So.* Inerant igitur huic
 opiniones huiusmodi. *Men.* Inerant. *So.* Huic igitur ignoranti
 opiniones de iis, quae ignorat, verae insunt. *Men.* Apparet.
So. Nunc igitur huic opiniones tales quasi per somnium fuscita-
 tae sunt, quod si quis interroget hunc talia quaedam saepe

- πολλαχοῦ, οἷσδ' ὅτι τελευτῶν οὐδενὸς ἤττου ἀκριβῶς ἐπισή-
 d. σεται περὶ τούτων. MEN. Ἔοικεν. ΣΩ. Οὐκοῦν οὐδενὸς δι-
 δάξαντος, ἀλλ' ἐρωτήσαντος, ἐπισήσεται, ἀναλαβὼν αὐτὸς
 ἐξ' αὐτοῦ τὴν ἐπισήμην; MEN. Ναί. ΣΩ. Τὸ δὲ ἀναλαμ-
 βάνειν αὐτὸν ἐν αὐτῷ ἐπισήμην, οὐκ ἀναμιμνήσκεισθαι ἐσί;
 MEN. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἄρ' οὖν οὐ τὴν ἐπισήμην, ἣν νῦν οὐ-
 τος ἔχει, ἤτοι ἔλαβέ ποτε, ἢ αἰεὶ εἶχε; MEN. Ναί. ΣΩ.
 Οὐκοῦν εἰ μὲν αἰεὶ εἶχεν, αἰεὶ καὶ ἦν ἐπισήμων· εἰ δὲ ἔλαβέ
 ποτε, οὐκ ἂν ἐν γὰρ τῷ νῦν βίῳ εἰληφῶς εἶη ἢ δεδιδαχέ τις
 e. τοῦτον γεωμετρῆιν. οὗτος γὰρ ποιήσει περὶ πάσης γεωμετρίας
 ταυτὰ ταῦτα, καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀπάντων. ἔστιν οὖν
 ὅστις τοῦτον πάντα δεδίδαχε; δίκαιος γὰρ που εἶ εἰδέναι· ἄλ-
 λως τε ἐπειδὴ ἐν τῇ σῆ οἰκίᾳ γέγονε καὶ τέθραπται. MEN.
 Ἄλλ' οἶδα ἔγωγε ὅτι οὐδεὶς πώποτε ἐδίδαξεν. ΣΩ. Ἐχει δὲ
 ταύτας τὰς δόξας, ἢ οὐχί; MEN. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρα-
 τες, φαίνεται. ΣΩ. Εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ νῦν βίῳ λαβὼν οὐκ ἔδει
 P. τοῦτο, δῆλον ὅτι ἐν ἄλλῳ τινὶ χρόνῳ εἶχε καὶ ἐμεμνήσκει.
 86

a.

& multa, certo scies, hunc ista, si quis alius novit, perfecte cogniturum. Men. Videtur. So. Nonne igitur nemine prorsus docente, sed interrogante potius ista, sciet, ex se ipso scientiam ad se revocans? Men. Sic est. So. Recuperare vero scientiam in se ipso, an non reminisci dicitur? Men. Prorsus. So. At vero scientiam, quam hic nunc habet, aut accepit aliquando, aut semper habuit. Men. Verum. So. Et si habuit semper, sciens semper exstitit: sin quandoque percepit, hac in vita nequaquam. nemo enim hunc geometrica docuit, cum in ceteris omnibus, quaecunque vel ad geometriam, vel ad alias disciplinas pertinent, haec eadem sit facturus. Estne igitur aliquis, a quo hic illa omnia didicerit? verisimile enim est, te nosse, praesertim cum penes te & natus & nutritus fuerit. Men. Ego vero certus sum, quod hunc quidem nemo docuit unquam. So. Hasne opiniones habet, necne? Men. Necessarium, o Socrates, id apparet. So. Sin autem, utpote in praesenti vita minime adeptus, haud novit. patet, eum alio quodam in tem-

MEN. Φαίνεται. **ΣΩ.** Οὐκοῦν οὗτός γέ ἐστιν ὁ χρόνος ὅτ' οὐκ ἦν ἄνθρωπος; **MEN.** Ναί. **ΣΩ.** Εἰ οὖν ὅταν ἦ χρόνον ἢ καὶ ὅν ἂν μὴ ἦ, ἄνθρωπος, ἐνέσονται αὐτῷ ἀληθεῖς δόξαι, αἱ ἐρωτήσεῖς ἐπεγερωθεῖσαι ἐπιστῆμαι γίνονται, αἳ οὖν τὸν αἰεὶ χρόνον μεμαθηκυῖα ἔσαι ἢ ψυχὴ αὐτοῦ; δῆλον γὰρ ὅτι τὸν πάντα χρόνον ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος. **MEN.** Φαίνεται. **ΣΩ.** Οὐκοῦν εἰ αἰεὶ ἢ ἀλήθεια ἡμῖν τῶν ὄντων ἐστὶν ἐν τῇ ψυ- **b.** χῇ, ἀθάνατος ἂν ἢ ψυχὴ εἴη; ὥστε θαρροῦντα χρὴ ὁ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος νῦν, τοῦτο δ' ἐστὶν ὁ μὴ μεμνημένος, ἐπιχειρεῖν ζητεῖν καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι. **MEN.** Εὖ μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες, οὐκ οἶδ' ὅπως. **ΣΩ.** Καὶ γὰρ ἐγὼ ἐμοί, ὦ Μένων, καὶ τὰ μέν γε ἄλλα οὐκ ἂν πάνυ ὑπὲρ τοῦ λόγου διίσχυρισαίμην ὅτι δ' οἰόμενοι δεῖν ζητεῖν ἂ μὴ τις οἶδε, βελτίους ἂν εἴημεν καὶ ἀνδρικώτεροι καὶ ἥττον ἄργοι, ἢ εἰ οἰόμεθα, ἂ μὴ ἐπιστάμεθα, μηδὲ δυνατὸν εἶναι εὐρεῖν, μηδὲ **c.** δεῖν ζητεῖν περὶ τούτου πάνυ ἂν διαμαχοίμην, εἰ οἴσθε εἶην, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. **MEN.** Καὶ τοῦτο μέν γε δοκεῖς

pore habuisse atque didicisse. *Men.* Apparet. *So.* An non tempus iam fuit, cum nondum homo hic erat? *Men.* Isthuc ipsum. *So.* Ergo si quando tempus sit, in quo homo non sit, inerunt tamen ipsi opiniones verae, quae sciscitando expergefactae, scientiae fiunt: certe per omne tempus haec hominis animus sciet. nam omne per tempus, aut est, aut non est homo. *Men.* Videtur. *So.* Nonne igitur si semper rerum omnium veritas in animo est, immortalis existit? Quamobrem audacter & magna fiducia oportet, quae in praesentia minime scis, hoc est, minime recordaris, dare operam ut inquiras, & recorderis. *Men.* Bene mihi, nescio quo modo, o Socrates, loqui videris. *So.* Mihi quoque, o Meno. atque cetera non admodum contendo: quod autem qui quae nesciunt inquirenda putant, meliores, arrectioresque, & pigri ad vestigandum minus sint, quam qui quae nesciunt, etiam non quaeri posse putant, isthuc vero & verbis, & si queam, re ipsa contendam. *Men.* Hoc quoque recte dicere videris, o Socrates. *So.*

μοι εὔ λέγειν, ὡς Σώκρατες. ΣΩ. Βούλει οὖν, ἐπειδὴ ὁμοουόμεν ὅτι ζητητέον περὶ οὗ μὴ τις οἶδεν, ἐπιχειρήσωμεν κοινῆ ζήτησιν τί ποτ' ἐστὶν ἀρετή; ΜΕΝ. Πάνυ μὲν οὖν. οὐ μέντοι, ὡς Σώκρατες, ἀλλ' ἐγωγε ἐκεῖνο ἂν ἤδιχα ὅπερ ἠρόμην τοπρῶτον, καὶ σκεψαίμην καὶ ἀκούσαιμι, πότερον ὡς διδασκτῶ
 d. ὄντι αὐτῷ δεῖ ἐπιχειρεῖν, ἢ ὡς φύσει, ἢ ὡς τινὶ ποτὲ τρόπῳ παραγιγνομένης τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀρετῆς. ΣΩ. Ἄλλ' εἰ μὲν ἐγὼ ἤρχον, ὡς Μένων, μὴ μόνον ἐμαυτοῦ ἀλλὰ καὶ σοῦ, οὐκ ἂν ἐσκεψάμεθα πρῶτερον εἴτε διδασκτὸν εἴτε οὐ διδασκτὸν ἢ ἀρετῆ, πρὶν ὅ, τι ἐστὶ, πρῶτον αὐτὸ ἐζητήσαμεν. ἐπειδὴ δὲ σὺ σαυτοῦ μὲν οὐδ' ἐπιχειρεῖς ἄρχειν, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ἦς ἐμοῦ δὲ ἐπιχειρεῖς τε ἄρχειν καὶ ἄρχεις, συγχωρήσομαι σοι. τί
 e. γὰρ χρὴ ποιεῖν; ἔοικεν οὖν σκεπτέον εἶναι ποῖόν τι ἐστὶν, ὃ μήπω ἴσμεν ὅ, τι ἐστὶν. εἰ μή τι οὖν; ἀλλὰ σμικρὸν γέ μοι τῆς ἀρχῆς χάλασον καὶ συγχώρησον ἐξ ὑποθέσεως αὐτὸ σκοπεῖσθαι, εἴτε διδασκτὸν ἐστὶν, εἴτε ὄπωσοῦν. λέγω δὲ τὸ ἐξ ὑποθέσεως ὥδε, ὡς περὶ οἱ γεωμέτραι πολλάκις σκοποῦνται, ἐπειδὴ τίς ἐρηται αὐτοῦς, οἷον περὶ χωρίου, εἰ οἶόντε ἐς τόνδε

Visne igitur, postquam confessi sumus, ignota perscrutati licere, quid virtus sit, communiter vestigamus? Men. Quam maxime. gratius tamen mihi esset considerare & audire prius, quod in principio disputationis interrogavi, quomodo virtuti incumbendum sit, velut ei quae doctrina percipiatur, vel quae natura potius insit, vel quae alio quopiam pacto hominibus paretur. So. Atqui si tibi, o Meno, quemadmodum mihi ipsi, imperarem, haud prius utrum doceatur necne virtus perscrutaremur, quam quid ipsa sit indagassemus. Postquam vero nec tute tibi dominari contendis, ut liber vivas, ac mihi quoque dominari vis, atque adeo dominaris, assentiar ego tibi. quid enim facerem? Videtur igitur considerandum esse, quale sit, quod nondum quid sit cognovimus. Attamen paulisper a proposito tuo declina, idque ex hypothese considerare permittite, doctrinane an alio pacto virtus possideatur. Ex hypothese autem sic dico, quemadmodum geometrae saepe discutunt,

τὸν κύκλον τὸδε τὸ χωρίον τριγώνον ἐνταβῆναι, εἴποι ἄν τις ὅτι p. 1
 οὐπω οἶδα· εἰ ἐσι τοῦτο τοιοῦτον· ἀλλ' ὡσπερ μὲν τινα ὑπόθεσιν 87
 προύργου οἶμαι ἔχειν πρὸς τὸ πρᾶγμα τοιάυδε· εἰ μὲν ἐσι τοῦ a.
 το τὸ χωρίον τοιοῦτον, οἷον παρὰ τὴν δοξεῖσαν αὐτοῦ γραμ-
 μὴν παρατείναντα, ἑλλείπειν τοιοῦτω χωρίῳ οἷον ἂν αὐτὸ τὸ
 παρατεταμένον ἦ, ἀλλό τι συμβαίνειν μοι δοκεῖ, καὶ ἄλλο
 αὖ εἰ ἀδύνατόν ἐσι ταῦτα παθεῖν. ὑποθέμενος οὖν, ἐξέλω εἰ-
 πεῖν σοι τὸ συμβαῖνον περὶ τῆς ἐντάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν κύ- b.
 κλον, εἴτε ἀδύνατον, εἴτε μή. οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀρετῆς ἡμεῖς,
 ἐπειδὴ οὐκ ἴσμεν οὐδ' ὅ, τι ἐσὶν οὐδ' ὁποῖόν τι, ὑποθέμενοι αὐ-
 τὸ, σκοπῶμεν εἴτε διδακτόν, εἴτε οὐ διδακτόν ἐσιν, ὥδε λέ-
 γοντες· εἰ ὁποῖόν τι ἐσὶ τῶν περὶ τὴν ψυχὴν ὄντων ἀρετῆ,
 διδακτόν ἂν εἴη, ἢ οὐ διδακτόν. πρῶτον μὲν, εἰ ἐσιν ἄλλοῖον
 ἢ οἷον ἐπισήμη, ἄρα διδακτόν, ἢ οὐ; ἢ (ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν)
 ἀναμνησόν; διαφερέτω δὲ μὴδὲν ἡμῖν ὁποτέρῳ ἂν τῷ ὀνόματι
 χρώμεθα· ἀλλ' ἄρα διδακτόν; ἢ τοῦτό γε παντὶ δῆλον, ὅτι c.
 οὐδὲν ἄλλο διδάσκειται ἄνθρωπος, ἢ ἐπισήμη; MEN. Ἐμοι-

postquam illos quis interrogavit: veluti de spatio, ut possitne
 in hoc circulo triquetrum hoc spatium expandi: ubi si quis di-
 xerit, nondum se nosse an hoc huiusmodi sit, hypothesis
 arbitror talem conducere. Si enim est hoc spatium tale, ut
 quod ad positam eius lineam protendis, ab eo tanto spatio de-
 ficiat, quantum ipsum est protensum, aliud quiddam eventu-
 rum puto: & aliud item, si talia quaedam pati nequeat. Ex
 hypothesis igitur disputare decrevi de iis, quae contingunt cir-
 ca expansionem illius in circulum, an fieri possit necne. Sic
 & nos de virtute, quoniam nec quid, nec quale sit novimus,
 permissio hoc, utrum doceri possit in hunc modum quaera-
 mus: Si virtus est aliquid eorum, quae circa animum versan-
 tur, doceri potest, an non? Principio, si aliud est quam scien-
 tia, num doceri poterit, an non? vel potius, ut modo dixi-
 mus, in memoriam revocari? nihil referat apud nos, utro nomine
 utamur: sed an doceri poterit? an id omnibus manifestum,
 quod praeter scientiam nihil homo docetur? Men. Mihi sane

- γε δοκεῖ. ΣΩ. Εἰ δὲ γ' ἐστὶν ἐπισήμη τις ἢ ἀρετὴ, δηλοῦντι διδασκτὸν ἂν εἴη. ΜΕΝ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Τούτου μὲν ἄρα ταχὺ ἀπηλλάγμεθα, ὅτι τοιοῦδε μὲν ὄντος, διδασκτὸν, μὴ τοιοῦδε δ', οὐ. ΜΕΝ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, δεῖ σκέψασθαι, πότερόν ἐστιν ἐπισήμη ἢ ἀρετὴ, ἢ ἀλλοῖον ἐπισήμης. ΜΕΝ. Ἐμοιγε δοκεῖ τοῦτο μετὰ τοῦτο
- d. σκεπτέον εἶναι. ΣΩ. Τί δὲ δὴ; ἄλλό τι ἢ ἀγαθὸν αὐτὸ φημὲν εἶναι τὴν ἀρετὴν; καὶ αὕτη ἢ ὑπόθεσις μένει ἡμῖν, ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. ΜΕΝ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μὲν τι ἐστὶν ἀγαθὸν καὶ ἄλλο, χωριζόμενον ἐπισήμης, τάχ' ἂν εἴη ἢ ἀρετὴ οὐκ ἐπισήμη τις· εἰ δὲ μηδὲν ἐστὶν ἀγαθὸν ὃ οὐκ ἐπισήμη περιέχει, ἐπισήμην ἂν τιν' ὑποπτεύοντες αὐτὸ εἶναι, ὁρθῶς ὑποπτεύοιμεν; ΜΕΝ. Ἐσι ταῦτα. ΣΩ. Καὶ μὴν
- c. ἀρετὴ γ' ἐσμὲν ἀγαθοί; ΜΕΝ. Ναί. ΣΩ. Εἰ δὲ ἀγαθοί, ὠφέλιμοι πάντα γὰρ τὰ ἀγαθὰ ὠφέλιμα οὐχί; ΜΕΝ. Ναί. ΣΩ. Καὶ ἢ ἀρετὴ δὴ ὠφέλιμόν ἐστι. ΜΕΝ. Ἀνάγκη, ἐκ τῶν ὡμολογημένων. ΣΩ. Σκεψάμεθα δὴ, καθ' ἕκαστον ἀναλαμβάνοντες, ποῖά ἐστιν ἃ ἡμᾶς ὠφελεῖ. ὕγιαια, φαρμῆν, καὶ

viderur. So. Sin autem scientia quaedam virtus est, doctrina percipitur. Men. Quidni? So. Hoc ergo statim expeditivimus. nam si talis fit, docetur: si non talis, nequaquam. Men. Prorsus. So. Post hoc investigandum censeo, utrum virtus scientia, aut aliud quiddam sit. Men. Mihi quoque idem quaerendum esse videtur. So. An virtutem aliud quam bonum esse dicimus? & haec nobis positio stabilis permanet, virtutem scilicet esse bonum. Men. Valde. So. Si quidem est aliquid seorsum a scientia bonum, nonne virtus forsitan scientia nulla erit? sin autem nullum bonum est, quin scientia comprehendatur, scientiam esse virtutem suspicantes, recte utique suspicabimur? Men. Sunt haec vera. So. Quin etiam virtute boni sumus? Men. Sumus. So. Et si boni, utiles? omnia quippe bona, utilia. Men. Sic est. So. Ergo & virtus utile quiddam. Men. Ex iis, quae confessi sumus, necessario sequitur. So. Confidetur rursus in singulis, qualia sint quae nobis profunt. Sani-

ισχύς, και κάλλος, και πλούτος δὴ ταῦτα λέγομεν και τὰ
 τοιαῦτα ὠφέλιμα. οὐχί; **MEN.** Ναι. **ΣΩ.** Ταυτὰ δὴ ταῦ-
 τα φαμὲν ἐνίοτε και βλάπτειν. ἢ σὺ ἄλλως φῆς ἢ οὕτως; **p.**
MEN. Οὐκ ἄλλ' οὕτως. **ΣΩ.** Σκόπει δὴ ὅταν τί, ἐκάστου τού-
 τω ἡγῆται, ὠφελεῖ ἡμᾶς, και ὅταν τί, βλάπτει. ἄρ' οὐχ, **a.**
 ὅταν μὲν ὀρθῇ χρῆσις, ὠφελεῖ; ὅταν δὲ μὴ, βλάπτει; **MEN.**
 Πάνυ γε. **ΣΩ.** Ἐπι τοίνυν και τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν σκεψά-
 μεθα. σωφροσύνην τί καλεῖς, και δικαιοσύνην, και ἀνδρίαν,
 και εὐμαθίαν, και μνήμην, και μεγαλοπρέπειαν, και πάντα
 τὰ τοιαῦτα; **MEN.** Ἐγώ γε. **ΣΩ.** Σκόπει δὴ τούτων ἅττα **b.**
 σοὶ δοκεῖ μὴ ἐπισημῆ εἶναι, ἀλλ' ἄλλο ἐπισημῆς. ἢ, οὐχί ποτὲ
 μὲν βλάπτει, ποτὲ δὲ ὠφελεῖ; οἷον ἀνδρία, εἰ μὴ ἐσι φρόνη-
 σις ἢ ἀνδρία, ἀλλ' οἷον θάρρος τι. οὐχ ὅταν μὲν ἄνευ νοῦ
 θάρρῃ ἄνθρωπος, βλάπτεται, ὅταν δὲ σὺν νῶ, ὠφελεῖται;
MEN. Ναι. **ΣΩ.** Οὐκοῦν και σωφροσύνη ὡσαύτως, και
 εὐμαθία, μετὰ μὲν νοῦ και μανθανόμενα και καταρτυόμενα,
 ὠφέλιμα, ἄνευ δὲ νοῦ, βλαβερά; **MEN.** Πάνυ σφόδρα. **c.**

tasne, & robur, formaque, atque divitiæ, ceteraque huiusmodi,
 conferre dicuntur? *Men.* Ita. *So.* Eadem tamen hæc aliquando
 nocere fatemur. an tu aliter sentis? *Men.* Sic certe sentio. *So.*
 Vide itaque, quo duce hæc obsint, quove profint. nonne cum
 rectus usus præest, iuvant: contra vero nocent? *Men.* Pro-
 fus. *So.* Praeterea quæ circa animum versantur consideremus.
 Temperantiam aliquid vocas, & iustitiam, & fortitudinem,
 docilitatemque, & memoriam, magnificentiam, & huiusmo-
 di reliqua omnia? *Men.* Equidem. *So.* Adverte quaeso, quæ-
 cunque ex iis scientiæ nequaquam esse videntur, sed aliud
 quiddam præter scientiam, nonne interdum iuvant, interdum
 lædunt: veluti fortitudo remota prudentia? num fortitudo
 aliud est, quam audacia quaedam: cumque ratione quisquam
 audet, iuvatur: cum absque ratione, læditur? *Men.* Sic est.
So. Temperantia quoque & docilitas eodem modo, cum ratione
 quidem percepta atque condita emolumento sunt: contra au-
 tem detrimento? *Men.* Quam maxime. *So.* Ut ergo summa-

ΣΩ. Οὐκοῦν συλλήβδην πάντα τὰ τῆς ψυχῆς ἐπιχειρήματα καὶ καρτερήματα, ἡγουμένης μὲν Φρονήσεως, εἰς εὐδαιμονίαν τελευτᾷ, ἀφροσύνης δ', εἰς τούναντίον; ΜΕΝ. Ἔοικεν.

ΣΩ. Εἰ ἄρα ἀρετὴ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τι ἐστὶ, καὶ ἀναγκαῖον αὐτῷ ὠφελίμω εἶναι, Φρόνησιν αὐτὸ δεῖ εἶναι, ἐπειδήπερ πάντα τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν, αὐτὰ μὲν καδ' αὐτὰ οὔτε ὠφέλιμα οὔτε βλα-

d. βερά ἐστὶ, προσγενομένης δὲ Φρονήσεως ἢ ἀφροσύνης, βλαβερά τε καὶ ὠφέλιμα γίνεσθαι. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον, ὠφέλιμόν γε οὔσαν τὴν ἀρετὴν, Φρόνησιν δεῖ τιν' εἶναι. ΜΕΝ.

18 Ἔμοιγε δοκεῖ. ΣΩ. Καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ ἄλλα ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, πλοῦτόν τε καὶ τὰ τοιαῦτα, τοτὲ μὲν ἀγαθὰ, τοτὲ δὲ βλαβερά εἶναι, ἄρ' οὐχ ὡσπερ τῇ ἄλλῃ ψυχῇ ἢ Φρόνησιν ἡγουμένην, ὠφέλιμα τὰ τῆς ψυχῆς ἐποίει, ἢ δὲ ἀφροσύνη,

e. βλαβερά, οὕτως αὖ καὶ τούτοις ἢ ψυχῇ ὀρθῶς μὲν χρωμένη καὶ ἡγουμένη, ὠφέλιμα αὐτὰ ποιεῖ, μὴ ὀρθῶς δὲ, βλαβερά; ΜΕΝ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ὅρθῶς δέ γε ἢ ἔμφρων ἡγεῖται, ἡμαρτημένως δ' ἢ ἀφρων; ΜΕΝ. Ἐστὶ ταῦτα. ΣΩ. Οὐκοῦν

tim dicam, omnes animae impetus, atque omnes declinationes, ducente prudentia, ad beatitudinem tendunt: imprudentia vero, ad contrarium. Men. Videtur. So. Quapropter si virtus aliquid est eorum, quae consistunt in animo, necessarioque utilis est, prudentiam hanc esse oportet: quippe cum omnia, quae sunt circa animum, ipsa quidem secundum se ipsa, nec commoda, nec incommoda sunt: adiuncta vero prudentia, vel imprudentia, statim aut utilia, aut noxia fiant. hac itaque ratione virtutem, cum maxime omnium conferat, prudentiam quandam esse constat. Men. Mihi sane videtur. So. Quin etiam alia, quae modo dicebamus, opulentiam atque similia, tum utilia esse, tum noxia: nonne quemadmodum prudentia, ceteris animi viribus & officiis praesidens, utilia ea reddit; imprudentia vero contraria: sic & illis animus recte utens, atque ducens, bona efficit; non recte autem, mala? Men. Prorsus. So. Recte autem ducit animus prudens: imprudens vero abducit. Men. Sunt haec vera. So. Quamobrem omnino ad-

οὕτω δὴ κατὰ πάντων εἰπεῖν ἐστὶ, τῷ ἀνθρώπῳ τὰ μὲν ἄλλα πάντα εἰς τὴν ψυχὴν ἀνηρτῆσθαι, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, εἰς φρόνησιν εἰ μέλλει ἀγαθὰ εἶναι. καὶ τοῦτω τῷ λόγῳ Φρόνησις ἂν εἴη τὸ ὠφέλιμον. Φαμὲν δὲ τὴν ἀρετὴν ὠφέλιμον εἶναι; p.
89
a.
MEN. Πάνυ γε. **ΣΩ.** Φρόνησιν ἄρα φαμὲν ἀρετὴν εἶναι, ἥτοι ξύμπασαν, ἢ μέρος τι. **MEN.** Δοκεῖ μοι καλῶς λέγεσθαι, ὦ Σώκρατες, τὰ λεγόμενα. **ΣΩ.** Οὐκοῦν εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐκ ἂν εἴεν φύσει οἱ ἀγαθοί; **MEN.** Οὐ μοι δοκεῖ. **ΣΩ.** Καὶ γὰρ ἂν που καὶ τὸδ' ἦν εἰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἐγίγνοντο, ἥσαν που ἂν ἡμῖν οἱ ἐγίγνωσκον τῶν νέων τοὺς ἀγαθοὺς τὰς φύσεις οὐς ἡμεῖς ἂν παραλαβόντες, ἐκεῖνων ἀποφηνάντων, ἐφυλάττομεν ἐν ἀκροπόλει, κατασημηγνάμενοι πολὺ μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον ἵνα μηδεὶς αὐτοὺς διέφθειρεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφίκοντο εἰς τὴν ἡλικίαν, χρήσιμοι γίγνοντο ταῖς πόλεσιν. **MEN.** Εἰκόδες γέτοι, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.** Ἄρ' οὖν ἐπειδὴ οὐ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθοὶ γίγνονται, ἄρα μαθήσει; b.
MEN. Δοκεῖ μοι ἤδη ἀναγκαῖον εἶναι καὶ δῆλον, ὦ Σώκρατες, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, εἴπερ ἐπισημῆ ἐστὶν ἀρετὴ, ὅτι δι-

ferendum est, cetera quidem humana omnia referri ad animum: quae vero in animo sunt, ad prudentiam, si modo bona futura sunt: eaque ratione prudentia ipsum utile erit. virtutem vero utilem esse dudum diximus. *Men.* Omnino. *So.* Ergo prudentia virtus est, aut universa, aut pars aliqua virtutis. *Men.* Recte mihi haec omnia dici videntur. *So.* Nonne si haec ita se habent, haud natura boni homines erunt? *Men.* Haud mihi videntur. *So.* Id praeterea contingeret: si natura boni fierent, adessent profecto nobis, qui filios nostros natura bonos dignoscere: eosque nos illorum indicibus selectos in arce quadam conservaremus, multo magis quam aurum custoditos, ne quis corrumpat, mox ubi adoleverint, utiles essent reipublicae cives. *Men.* Consentaneum hoc, o Socrates. *So.* Cum vero natura boni minime sint, num forsitan disciplina? *Men.* Necessarium id apparet: ac secundum sententiam nostram sequitur, ut si virtus est scientia, doctrina per-

- δακτόν ἐστιν. ΣΩ. Ἴσως νῆ Δία ἀλλὰ μὴ τοῦτο οὐ καλῶς ὠμολογήσαμεν; ΜΕΝ. Καὶ μὴν ἐδόκει μὲν ἄρτι καλῶς λέγεσθαι. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴ οὐκ ἐν τῷ ἄρτι μόνον δέη αὐτὸ δοκεῖν καλῶς λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ ἔπειτα, εἰ
- d. μέλλει τι αὐτοῦ ὑγιᾶς εἶναι. ΜΕΝ. Τί οὖν δῆ; πρὸς τί βλέπων, δυσχεραίνεις αὐτὸ, καὶ ἀπιστεῖς μὴ οὐκ ἐπισημὴ ἢ ἡ ἀρετῆ; ΣΩ. Ἐγὼ σοι ἐρῶ, ὦ Μένων, τὸ μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ εἶναι, εἴπερ ἐπισημὴ ἐστίν, οὐκ ἀνατίθεται μὴ οὐ καλῶς λέγεσθαι. ὅτι δ' οὐκ ἐστίν ἐπισημὴ, σκέψαι ἑάν σοι δοκῶ εἰκότως ἀπιστεῖν. τὸδε γὰρ μοι εἶπε, εἰ ἐστὶ διδακτὸν ὁτιοῦν πράγμα, μὴ μόνον ἀρετῆ, οὐκ ἀναγκαῖον αὐτοῦ καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς εἶναι; ΜΕΝ. Ἐμοιγε δοκεῖ. ΣΩ. Οὐκοῦν τοῦ-
- e. ναγτίον αὖ, οὐ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ εἶεν, καλῶς ἂν αὐτὸ εἰκάζοντες, εἰκάζοιμεν μὴ διδακτὸν εἶναι; ΜΕΝ. Ἐστὶ ταῦτα. ἀλλ' ἀρετῆς διδάσκαλοι οὐ δοκοῦσί σοι εἶναι; ΣΩ. Πολλάκις γοῦν ζητῶν εἵτινες αὐτῆς εἶεν διδάσκαλοι, πάντα ποιῶν οὐ δύναμαι εὐρεῖν. καίτοι μετὰ πολλῶν γε ζή-

cipiatur. So. Fortassis, hercle. vereor tamen, ne id temere confessi fuerimus. Men. In superioribus plane id recte dici visum est. So. At non in praeterito solum, sed in praesenti etiam & futuro tempore, tale videri debet, si quid in eo sinceri futurum est. Men. Quidnam igitur est, quod cum spectas, tibi displicet, ac diffidis, ne virtus scientia non sit? So. Dicam tibi, o Meno. virtutem quidem doceri posse, si quidem scientia est, nequaquam reiicio, quasi minus recte sit dictum: quod vero scientia sit, vide an non merito diffidam. Age, id mihi responde: Si quid doceri potest, non de virtute solum, sed de quolibet alio loquor, an non illius praeceptores discipulosque esse aliquos necesse est? Men. Mihi quidem videtur. So. At contra, cuius nec doctores exstant, nec auditores, si id doceri non posse coniciamus, nonne probabiliter coniectabimus? Men. Sic est. sed num virtutis praeceptores nullos esse censet? So. Saepenumero, si qui huius magistri essent, omni studio investigavi, nec unquam inveni, etsi una cum

τῷ, καὶ τούτων μάλις αἰοῦς ἔν δῶμαι ἐμπειροτάτους εἶναι τοῦ πράγματος. καὶ δὴ καὶ νῦν, ὦ Μένων, εἰς καλὸν ἡμῖν αὐτὸς ὅδε παρεκαθέζετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως. εἰκότως δ' αὖ μεταδοῖμεν ἄν. αὐτὸς γὰρ ὅδε πρῶτον μὲν ἐστὶ πα-
 τρὸς πλουσίου τε καὶ σοφοῦ Ἀνθεμίωνος· ὃς ἐγένετο πλού-
 σιος, οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, οὐδὲ δόντος τινός (ὥσπερ ὁ νῦν
 νεωστὶ εἰληφῶς τὰ Πολυκράτους χρήματα, Ἴσμηνίας δ' Ἰθη-
 βαῖος) ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ κτησάμενος καὶ ἐπιμελείᾳ.
 ἔπειτα καὶ τὰ ἄλλα, οὐχ ὑπερήφανος δοκῶν εἶναι πολίτης,
 οὐδὲ ὀγκώδης τε καὶ ἐπαχθῆς, ἀλλὰ κόσμιος καὶ εὐσαλῆς
 ἀνὴρ· ἔπειτα τοῦτον εὖ ἐθρεψε καὶ ἐπαίδευσεν, ὡς δοκεῖ Ἀθη-
 ναίων τῷ πλήθει. αἰροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρ-
 χάς. δίκαιον δὴ μετὰ τοιούτων ζητεῖν ἀρετῆς περὶ διδασκά-
 λους, εἴτ' εἰσὶν, εἴτε μὴ καὶ οἷτινες. σὺ οὖν ἡμῖν, ὦ Ἄνυτε,
 συζήτησον ἔμοί τε καὶ τῷ σαυτοῦ ξένῳ Μένωνι τῷδε, περὶ
 τούτου τοῦ πράγματος, τίνες ἂν εἶεν διδάσκαλοι. ὧδε δὲ σκέ-
 ψαι εἰ βουλοίμεθα Μένωνα τόνδε, ἀγαθὸν ἰατρὸν γενέσθαι,

multis, atque maxime iis, ut videbatur, huius facultatis per-
 ritis id quaesivi. & nunc quidem opportune, o Meno, iste
 nobis affedit, quem disputationis huius participem faciamus.
 Ac merito ad id socium adhibebimus. Est enim divite pri-
 mum & sapiente patre Anthemione natus, qui profecto non
 casu quodam, aut muneribus opulentus evasit, quemadmo-
 dum nuper Thebanus Ismenias Polycratis pecunias nactus,
 sed prudentia vigilantiaque sua rem auxit. praeterea nec su-
 perbus civis, neque inflatus aut difficilis, verum modestus,
 & frugi, facilisque vir existit. deinde hunc bene educavit
 eruditique, cuius rei testis est omnis Atheniensis populus,
 qui ad summos hunc elegit magistratus. nam cum viris hu-
 iusmodi, sintne virtutis magistri aliqui, & qui sint, investigare
 maxime decet. Ergo age, o Anyte, quaere mecum unaque
 cum hospite tuo Menone, quinam huius rei praeceptores sint;
 & in hunc modum considera: Si vellemus Menonem hunc
 optimum fieri medicum, ad quos potissimum doctores perdu-
 Plat. Oper. Vol. IV. A a

- c. παρὰ τίνας ἂν αὐτὸν πέμποιμεν διδασκάλους; ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς ἰατρούς; *AN.* Πάνυ γε. *ΣΩ.* Τί δ' εἰ σκυτοτόμον ἀγαθὸν βουλοίμεθα γενέσθαι, ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς σκυτοτόμους; *AN.* Ναί. *ΣΩ.* Καὶ τᾶλλα οὕτως; *AN.* Πάνυ γε. *ΣΩ.* Ὡδὲ δὴ μοι πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν εἰπέ' παρὰ τοὺς ἰατρούς, φαμέν, πέμποντες τόνδε, καλῶς ἂν ἐπέμπομεν, βουλόμενοι ἰατρὸν γενέσθαι; ἄρ' ὅταν τοῦτο λέγωμεν, τότε λέγομεν, ὅτι
- d. παρὰ τούτους πέμποντες αὐτὸν, σωφρονοῖμεν ἂν, τοὺς ἀντιποιοιμένους τε τῆς τέχνης μᾶλλον, ἢ τοὺς μῆ; καὶ τοὺς μισθὸν πραττομένους, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀποφύνασθαι αὐτοὺς διδασκάλους τοῦ βουλομένου ἵεναι τε καὶ μαθάνειν; ἄρ' οὐ πρὸς ταῦτα βλέψαντες, καλῶς ἂν πέμποιμεν; *AN.* Ναί. *ΣΩ.* Οὐκοῦν καὶ περὶ αὐλήσεως καὶ τῶν ἄλλων τὰ αὐτὰ ταῦτα; πολλὴ ἀνοιά ἐστὶ, βουλομένους αὐλητὴν τινὰ ποιῆσαι, παρὰ μὲν τοὺς ὑπισχνουμένους διδάξαι τὴν τέχνην, καὶ μισθὸν πραττομένους, μὴ ἐθέλειν πέμπειν, ἄλλοις δὲ τισὶ πράγματα παρέχειν, ζητοῦντα μαθάνειν παρὰ τούτων οἷ μῆτε προσποιῶνται διδάσκαλοι εἶναι, μὴτ' ἐστὶν αὐτῶν μαθητῆς μηδεὶς τούτου μαθήματος, ὃ ἡμεῖς ἀξιούμεν μαθάνειν;

ceremus? nonne ad medicos? *An.* Profus. *So.* Et si cerdonem optimum fieri cuperemus, an non ad cerdones? *An.* Ita. *So.* Et in aliis eodem modo? *An.* Omnino. *So.* Sic iterum de medicis mihi dicas: Cum diximus, mittendum hunc esse ad medicos, si medicum fore velimus, an non id sentiebamus, ut fisti debeat apud eos dumtaxat, qui artem illam profitentur, ac mercedem pro eo palam ab auditoribus capiunt, hoc ipso, se esse qui volentes docere possint, ostendentes? nonne huius ratio habenda est, si modo illum prudenter locaturi simus? *An.* Sic est. *So.* Et de tibiatarum cantu, ac ceteris omnibus similiter iudicandum. neque enim mediocris inscitia esset, dum studeremus quempiam tibicinem fieri, commendare iis nolle, qui facultatem hanc pollicentur, mercedemque reportant, sed hoc onus illis imponere, qui neque se magistros profitentur, neque habent ullum in hac arte

παρ' αὐτῶν, ὃν ἂν πέμπωμεν. οὐ πολλή σοι δοκεῖ ἀλογία εἶναι;
AN. Ναί μὰ Δία ἔμοιγε, καὶ ἀμαθία γε πρὸς. **ΣΩ.** Κα-
 λῶς λέγεις. νῦν τοίνυν ἔξεσί σοι μετ' ἐμοῦ κοινῇ βουλευέσθαι **p.**
 περὶ τοῦ ξένου τούτου Μένωνος; οὗτος γὰρ, ὃ ἄνυτε, πά- **91**
 λαι λέγει πρὸς με ὅτι ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς, **a.**
 ἢ οἱ ἄνθρωποι τὰς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι,
 καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὐτῶν θεραπεύουσι, καὶ πολίτας καὶ
 ξένους ὑποδέξασθαι τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίσανται, ἀξίως ἀν-
 δρὸς ἀγαθοῦ. ταύτην οὖν τὴν ἀρετὴν σκόπει παρὰ τίνος ἂν
 πέμποντες αὐτὸν ὀρθῶς πέμποιμεν. ἢ δῆλον δὴ, κατὰ τὸν **b.**
 ἄρτι λόγον, ὅτι παρὰ τούτους τοὺς ὑπισχνουμένους ἀρετῆς
 διδασκάλους εἶναι, καὶ ἀποφῆναντας αὐτοὺς κοινούς τῶν
 Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ μαθάνειν; μισθὸν τούτου ταξα-
 μένους τε καὶ πραττομένους; **AN.** Καὶ τίνος λέγεις τού-
 τους, ὃ Σώκρατες; **ΣΩ.** Οἶσθα δῆπου καὶ σὺ ὅτι οὗτοι εἰσὶν
 οἴους οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι σοφιστάς. **AN.** Ἡράκλεις, εὐφή-
 μει, ὃ Σώκρατες. μηδένα τῶν συγγενῶν, μήτε οἰκείων, μήτε **c.**

discipulum, qua instrui hunc, quem mittimus, desideramus. an non isthuc tibi valde absurdum videtur? *An.* Per Iovem, non modo absurdum, verum etiam iascitia quaedam. *So.* Probe loqueris. Nunc itaque licet tibi communiter una mecum de hoc hospite tuo Menone deliberare. hic enim, o Anyte, iampridem mihi dixit, se hanc sapientiam virtutemque appetere, qua civitates & domus recte gubernantur, liberi quam optime educantur, cives & hospites tum admittuntur, tum dimittuntur scite, & ut bono viro dignum est. Meditare igitur, ad quem potissimum huius comparandae virtutis gratia hunc mittere deceat. An ex his, quae modo diximus, patet, committendum his esse, qui se docturos talia pollicentur, seque palam cuique Graecorum discere volenti semper exponunt, huius disciplinae praescriptum pretium capientes? *An.* At quos dicis, o Socrates? *So.* Nosti, credo, & ipse hos esse, qui publice sophistae vocantur. *An.* O Hercules, bona verba quaeso, o Socrates! absit, ut quisquam vel cognatorum, vel familia-

- Φίλων, μήτε ἀσῶν, μήτε ξένων, τοιαύτη μανία λάβοι, ὥστε
 20 παρά τούτους ἐλλόβοντα λαβηθῆναι. ἐπεὶ οὗτοί γε Φανερά ἐσι
 λάβη τε καὶ διαφθορὰ τῶν συγγιγνομένων. ΣΩ. Πῶς λέ-
 γεις, ὦ ἄνυτε; οὗτοι ἄρα μόνοι τῶν ἀντιποιοιμένων τι ἐπί-
 σασθαι εὐεργετεῖν, τοσοῦτον τῶν ἄλλων διαφέρουσιν, ὅσον οὐ
 μόνον οὐκ ἄφελουσιν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ὃ, τι ἂν τις αὐτοῖς
 d. παραδῶ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον διαφθεύρουσι; καὶ τούτων
 Φανερώς χρήματα ἀξιοῦσι πράττεσθαι; ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ
 ἔχω ὅπως σοὶ πιθεύσω. οἶδα γὰρ ἄνδρα ἓνα Πρωταγόραν
 πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ ταύτης τῆς σοφίας, ἢ Φει-
 δίαν γε, ὃς οὕτω περιφανῶς καλὰ ἔργα εἰργάζετο, καὶ ἄλ-
 λους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν. καίτοι τέρας λέγεις, εἰ οἱ
 μὲν τὰ ὑποδήματα ἐργαζόμενοι τὰ παλαιὰ, καὶ τὰ ἱμά-
 τια ἑξακούμενοι, οὐκ ἂν δύναιντο λαθεῖν τριάκονθ' ἡμέρας
 e. μοχθηρότερα ἀποδιδόντες ἢ παρέλαβον τὰ ἱμάτιά τε καὶ
 ὑποδήματα ἄλλ' εἰ τοιαῦτα ποιοῖεν, ταχὺ ἂν τῷ λιμῷ ἀπο-
 θάνοιεν. Πρωταγόρας δὲ ἄρα ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐλάβανε
 διαφθεῖρων τοὺς συγγιγνομένους, καὶ μοχθηρότερους ἀπο-

rium, vel amicorum, vel civium, vel hospitum, in tantam in-
 faniam incidat, ut istis adhaerens, perdi se patiatur: eorum
 quippe consuetudo certa illorum, qui sectantur, pestis est. So.
 Cur ita dicis, Anyte? num ii soli ex omni hominum genere,
 cum prodesse hominibus profiteantur, adeo ceteris deteriores
 sunt, ut non modo non iuvent, quemadmodum alii, quod
 ipsis traditum sit: verum contra corrumpant, atque huius gra-
 tia vulgo mercedem exigant? Equidem non video, qua ratio-
 ne fidem tibi adhibeam. novi enim virum unum Protagoram,
 qui plures ob hanc sapientiam pecunias cumulavit, quam aut
 Phidias ille, cuius tam conspicua pulchraque opera exstant,
 aut decem alii sculptores. Atqui absurdum sit, si qui calceos
 veteres consuunt, vestesque resarciunt, latere non possunt dies
 triginta, si vestes calceosve restituant deteriores redditos: sed
 si talia facerent, brevi fame perirent. Protagoras autem annos
 plusquam quadraginta, cum id nemo in Graecia universa anjū-

πέμπων ἢ παρελάμβανε, πλέον ἢ τετταράκοντα ἔτη. οἶμαι γὰρ αὐτὸν ἀποθανεῖν ἐγγυς ἑβδομήκοντα ἔτη γεγονότα, τετταράκοντα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὄντα. καὶ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τούτῳ ἔτι εἰς τὴν ἡμέραν ταυτηνὴν εὐδοκιμῶν οὐδὲν πέπαυται. καὶ οὐ μόνον Πρωταγόρας, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πάμπалλοι, οἱ μὲν, πρότεροι γεγονότες ἐκείνου, οἱ δὲ, καὶ νῦν ἔτι ὄντες. πρό- p.
 τερον δὴ οὖν φῶμεν, κατὰ τὸν σὸν λόγον, εἰδότας αὐτοὺς ὅτι
 ἔξαπατᾶν καὶ λαβᾶσθαι τοὺς νέους, ἢ λεληθέναι καὶ ἑαυ- ὁ²
 τοὺς; καὶ οὕτω μαίνεσθαι ἀξιώσομεν τούτους, ὅς ἐνοιόφασι
 σοφωτάτους ἀνθρώπων εἶναι; AN. Πολλοῦ γε δέουσι μαίνε-
 σθαι, ὡς Σώκρατες· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ τούτοις διδόντες
 ἀργύριον τῶν νέων τούτων ὃ ἔτι μᾶλλον, οἱ τούτοις ἐπιτρέ-
 ποντες, οἱ προσήκοντες· πολὺ δὲ μάλιζα πάντων αἱ πόλεις, b.
 ἔῳσαι αὐτοὺς εἰσαφικνεῖσθαι καὶ οὐκ ἐξελαύνουσαι, εἴτε τις
 ξένος ἐπιχειρεῖ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, εἴτε ἄσός. ΣΩ. Πότερον δὲ,
 ὡς ἄνυτε, ἠδίκηκέ τις σὲ τῶν σοφιστῶν; ἢ τί οὕτως αὐτοῖς
 χαλεπὸς εἶ; AN. Οὐδὲ μὰ Δία ἔγωγε συγγέγονα πώποτε

adverteret, familiares suos pervertit, deterioresque quam ac-
 ciperet reddidit. Nam reor, illum vita deceffisse natum annos
 paene septuaginta, quadraginta vero in hac arte versatum. ac
 per omne illud tempus usque in hanc diem clarus exstitit. ne-
 que Protagoras tantum, sed alii quoque permulti, partim prio-
 res illo, partim etiam nunc vitam agentes. Utrum igitur iuxta
 sententiam tuam dicemus, eos scientes prudentesque decipere
 & laedere iuvenes conati: an se ipsos quoque fallunt? & in-
 sanire illos ex eo dicemus, quia nonnulli sunt qui sapientissi-
 mos eos esse mortalium dicunt? An. Longe abest, ut insanire
 dicantur, o Socrates: sed multo magis iuvenes, qui illis ar-
 gentum tradunt. atque his etiam deteriores sunt, si qui illos,
 quorum ad se cura pertinet, iis committant. omnium postre-
 mo insanissimae sunt civitates, quae illos recipiunt, neque ex-
 pellunt, seu advena, seu civis talem rem conetur. So. Num
 aliquis te sopherarum, o Anyte, iniuria unquam affecit? vel
 quid illis ita succenses? An. Nulla mihi unquam cum aliquo.

αὐτῶν οὐδενί, οὐδ' ἂν ἄλλον ἐάσαιμι τῶν ἐμῶν οὐδένα. ΣΩ.

"Ἀπειρος ἄρ' εἶ παντάπασι τῶν ἀνδρῶν. ΑΝ. Καὶ εἶην γε.

- c. ΣΩ. Πῶς οὖν ἂν, ὦ δαιμόνιε, εἰδείης περὶ τούτου τοῦ πράγματος, εἴτε τι ἀγαθὸν ἔχει ἐν ἑαυτῷ εἴτε φλαῦρον, οὗ παντάπασι ἀπειρος εἶης; ΑΝ. Ῥαδίως. τούτους γοῦν οἶδα οἱ εἶσιν, εἴτουν ἀπειρος αὐτῶν εἰμί, εἴτε μή. ΣΩ. Μάντις εἶ ἴσως, ὦ Ἄνυτε. ἐπεὶ ὅπως γε ἄλλως οἶσθα τούτων πέρι ἐξ ὧν αὐτὸς λέγεις, θαυμάζοιμ' ἂν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τούτους ἐζητοῦμεν τινες εἰσὶ, παρ' οὓς ἂν Μένων ἀφικόμενος, μοχθηρὸς
- d. γένοιτο. οὔτοι μὲν γὰρ, εἰ σὺ βούλει, ἔσωσαν οἱ σοφισταί. ἀλλὰ δὴ ἐκείνους εἰπέ ἡμῖν καὶ τὸν πατρικὸν τόνδε ἐταῖρον εὐεργέτησον, φράσας αὐτῷ παρὰ τίνας ἀφικόμενος, ἐν τσαύτη πόλει, τὴν ἀρετὴν ἣν νῦν δὴ ἐγὼ διήλθον γένοιτ' ἂν ἄξιος λόγου. ΑΝ. Τί δὲ αὐτῷ οὐ σὺ ἔφρασας; ΣΩ. Ἄλλ' οὓς μὲν ἐγὼ ὤμην διδασκάλους τούτων εἶναι εἶπον, ἀλλὰ τυγχάνω οὐδὲν λέγων, ὡς σὺ φῆς. ΑΝ. Καὶ ἴσως τί λέγεις. ΣΩ. Ἄλ-
- e. λά σὺ δὴ ἐν τῷ μέρει αὐτῷ εἰπέ παρὰ τίνας ἔλθῃ Ἀθηναίων. εἰπέ ὄνομα ὅτου βούλει. ΑΝ. Τί δὲ ἐγὼς ἀνθρώπου ὄνομα δεῖ

21

illorum consuetudo fuit: neque meorum aliquem illis uti permitterem. So. Nunquam ergo illorum mores expertus es. An. Utinam vero ne experiar! So. Quanam ratione, o divine vir, dignosces, bonumne an malum fit, cuius nullum fecisti periculum? An. Liquido istos novi, quales sunt, sive expertus sim, sive non. So. Vates forsitan es, o Anyte. hoc enim te alia ratione novisse, ex iis, quae modo dixisti, mirum fit. Verum non quales sint ii, ad quos profectus Meno sceleratus evadat, quaerimus. hi namque, si vis, sophistae sint. sed opem paterno ferat amico: ostendasque, cuinam adhaerens eorum, qui tam amplam urbem colunt, eam quam narravimus virtutem adipiscatur. An. Cur ipse non indicas? So. At quos ego horum magistratos existimaveram, in medium iam produxi: verum iuxta sententiam tuam nihil omnino profeci. An. Forte vera loqueris. So. Itaque tu quoque iam partem tuam huius muneris exple; & ostende, ad quem Atheniensium proficiscatur,

ἀκοῦσαι; ὅτω γὰρ ἂν ἐντύχη Ἀθηναίων τῶν καλῶν κἀγαθῶν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς οὐ βελτίω αὐτὸν ποιήσει ἢ οἱ σοφισταί, ἐάνπερ ἐθέλῃ πείθεσθαι. ΣΩ. Πότερον δὲ οὗτοι οἱ καλοὶ κἀγαθοὶ ἀπὸ τοῦ αὐτομότου ἐγένοντο τοιοῦτοι, παρ' οὐδενὸς μαθόντες, ὁμῶς μέντοι ἄλλους διδάσκειν οἷοίτε ὄντες ταῦτα ἃ αὐτοὶ οὐκ ἔμαθον; ΑΝ. Καὶ τούτους ἐγαγε ἀξιῶ παρὰ τῶν p. προτέρων μαθεῖν, ὄντων καλῶν κἀγαθῶν. ἢ οὐ δοκοῦσί σοι 93 πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γεγονέναι ἐν τῇδε τῇ πόλει ἄνδρες; ΣΩ. a. Ἔμοιγε, ὦ Ἄνυτε, καὶ εἶναι δοκοῦσιν ἐνθάδε ἀγαθοὶ τὰ πολιτικά, καὶ γεγονέναι ἔτι οὐχ ἤττον ἢ εἶναι. ἀλλὰ μῶν καὶ διδάσκαλοι ἀγαθοὶ γεγύνασι τῆς αὐτῶν ἀρετῆς; τοῦτο γὰρ ἐστὶ περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμῶν τυγχάνει ὧν οὐκ, εἰ εἰσὶν ἀγαθοὶ ἢ μὴ, ἄνδρες, ἐνθάδε, οὐδ' εἰ γεγύνασιν ἐν τῷ πρόσθεν ἀλλ' εἰ h. διδακτὸν ἐστὶν ἀρετῇ, πάλαι σκοποῦμεν. τοῦτο δὲ σκοποῦντες, τόδε σκοποῦμεν, ἄρα οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ τῶν νῦν καὶ τῶν πρότερον, ταύτην τὴν ἀρετὴν ἢ αὐτοὶ ἀγαθοὶ ἦσαν, ἠπίσαντο καὶ ἄλλω παραδοῦναι ἢ οὐ παραδοτὸν τοῦτο ἀνθρώπῳ, οὐδὲ παραληπτὸν ἄλλω παρ' ἄλλου. τοῦτ' ἐστὶν ὃ πάλαι ζη-

profer, cuiuscunque vis, nomen. An. Quid opus est hominis unius nomen audire? quemcunque enim Atheniensium nactus fuerit ex bonis clarisque hominibus, melior illius familiaritate, si modo paruerit, evadet, quam consuetudine sopherarum. So. Utrum vero ii praeclari bonique viri ex se ipsis, nullo instituyente, tales effecti sunt, eaque docere ceteros possunt, ipsi licet a nullo didicerint? An. Ab antiquioribus viris praeclaris atque bonis percepisse arbitror. an non tibi videntur in hac civitate multi insignes & optimi homines exstitisse? So. Mihi quidem, o Anyte, esse hic viros civilis administrationis peritos, nec pauciores olim fuisse, videtur. Sed num praeceptores idonei virtutis illius suae fuere? hoc enim est de quo nunc differitur: non utrum sint, aut fuerint hic viri boni; sed utrum virtus doceri possit: & ob hoc, utrum viri boni, sive veteres illi, sive qui nunc vivunt, virtutem eam, qua praediti quique sunt, ipsi tradere alteri norint: an forte nec tradi-

- τοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Μένων. ἄδε οὖν σκόπει, ἐκ τοῦ σαυτοῦ
 c. λόγου Θεμισοκλέα οὐκ ἀγαθὸν ἂν Φαίης ἀνδρα γεγονέναι;
 AN. Ἐγωγε πάντων γε μάλισα. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ διδάσκα-
 λον ἀγαθὸν, εἴπερ τις ἄλλος τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διδάσκαλος
 ἦν, κἀκεῖνον εἶναι; AN. Οἶμαι ἐγωγε, εἴπερ ἐβούλετό γε.
 ΣΩ. Ἄλλ' οἶει, οὐκ ἂν ἐβουλήθη ἄλλους τέ τινας καλοὺς
 κἀγαθοὺς γενέσθαι, μάλισα δέ που τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ; ἢ
 οἶει αὐτὸν Φθονεῖν αὐτῷ, καὶ ἐξεπίτηδες οὐ παραδιδόναι τὴν
 d. ἀρετὴν, ἣν αὐτὸς ἀγαθὸς ἦν; ἢ οὐκ ἀκήκοας ὅτι Θεμισοκλῆς
 Κλεόφαντον τὸν υἱὸν ἰππέα μὲν ἐδιδάξατο ἀγαθόν; ἐπέμονε
 γοῦν ἐπὶ τῶν ἵππων ὀρθὸς ἐσηκῶς, καὶ ἠκόντιζεν ἀπὸ τῶν ἵπ-
 πων ὀρθός· καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμασὰ εἰργάζετο, ἃ ἐκεῖ-
 νος αὐτὸν ἐπαιδεύσατο, καὶ ἐποίησε σοφόν, ὅσα διδασκάλων
 ἀγαθῶν εἶχετο. ἢ ταῦτα οὐκ ἀκήκοας τῶν πρεσβυτέρων;
 AN. Ἀκήκοα. ΣΩ. Οὐκ ἂν ἄρα τὴν γε φύσιν τοῦ υἱέος αὐ-
 e. τοῦ ἠτιάσατ' ἂν τις εἶναι κακὴν. AN. Ἴσως οὐκ ἂν. ΣΩ.
 Τί δὲ τότε; ὡς Κλεόφαντος ὁ Θεμισοκλέους, ἀνὴρ ἀγαθός

alteri, nec recipi virtus possit. Id, inquam, est, quod dudum
 ego ac Meno inquirimus. sic autem ex ipsa tua oratione rem
 considerato. Num Themistoclem virum bonum fuisse fateris?
 An. Maxime omnium. So. Et praeceptorem virtutis suae bo-
 num, si quis omnino virtutis magister fuit, Themistoclem
 exstitisse? An. Reor equidem, dummodo voluisset. So. Num
 censeres, ipsum noluisse alios quoque bonos fieri, filium suum
 praesertim? an putas invidisse filio, & de industria virtutem
 partam minime communicasse? Audistin', quod Themistocles
 filium Cleophantum in equestri facultate strenuum reddidit,
 adeo ut equis ille rectus insisteret, rectusque ex equo iaculare-
 tur, ceteraque permulta stupenda faceret, in quibus illum di-
 ligenter parens erudit, sapientemque in singulis, quae prae-
 ceptoribus praecipua sint, reddidit? an non haec a maioribus
 natu accepisti? An. Accepi. So. Nemo igitur naturam filii ut-
 pote malam culpaverit. An. Nemo arbitror. So. Quid vero
 ad hoc? audistine ab aliquo seniore aut iuniore, Cleophantum

καὶ σοφὸς ἐγένετο ἄπερ ὁ πατήρ αὐτοῦ, ἤδη του ἀκήμοας ἢ νεωτέρου ἢ πρεσβυτέρου; AN. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἄρ' οὖν ταῦτα μὲν οἰόμεθα βούλεσθαι αὐτὸν τὸν αὐτοῦ υἱὸν παιδεῦσαι, ἦν δὲ αὐτὸς σοφίαν ἦν σοφὸς, οὐδὲν τῶν γειτόνων βελτίω ποιῆσαι, εἴπερ ἦν γε διδακτὸν ἢ ἀρετή; AN. Ἴσως μὰ Δι' οὐ. ΣΩ. Οὗτος μὲν δὴ σοι τοιοῦτος διδάσκαλος ἀρετῆς, ὃν καὶ σὺ ὁμολογεῖς ἐν τοῖς ἀρίστοις τῶν προτέρων εἶναι. ἄλλον δὲ δὴ p. 22 σκεψόμεθα, Ἄρισείδην τὸν Λυσιμάχου ἢ τοῦτον οὐχ ὁμο- 24 a. λογεῖς ἀγαθὸν γεγονέναι; AN. Ἐγωγε, πάντως δήπου. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ οὗτος τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ Λυσίμαχον, ὅσα μὲν διδασκάλων εἶχετο, κάλλιπα Ἀθηναίων ἐπαίδευσεν, ἀνδρα δὲ βελτίω δοκεῖ σοι ὄτουσιν πεποιμέναι; τούτῳ γάρ που καὶ σὺ συγγέγονας, καὶ ὄρας οἷός ἐστιν. εἰ δὲ βούλει, Περικλέα, οὕτω μεγαλοπρεπῶς σοφὸν ἄνδρα, οἶσθ' ὅτι δύο υἱεῖς b. ἐθρεψε, Πάραλον καὶ Ξάνθιππον. AN. Ἐγωγε. ΣΩ. Τούτους μέντοι, ὡς οἶσθα καὶ σὺ, ἰππέας μὲν ἐδίδαξεν οὐδενὸς χεῖρους Ἀθηναίων καὶ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν καὶ τᾶλλα

Themistoclis filium, bonum ac sapientem in quibus pater fuerat, existitisse? An. Nunquam. So. Num Themistoclem arbitramur alienis artibus imbuiere filium voluisse, paterna vero virtute nihilo vicinis suis praestantiozem reddere curavisse, si quidem doceri virtus ullo pacto posset? An. Fortassis, per Iovem, minime. So. Talis igitur hic virtutis magister fuit, quem ipse unum ex antiquis optimum asseris. Consideremus iam & alium, Aristidem Lysimachi filium, nonne hunc quoque bonum fuisse censet? An. Et maxime quidem. So. An non & iste filium suum Lysimachum in omnibus, quae a praeceptoribus praecipuntur, optime Atheniensium omnium instituit? eumne tamen meliorem quovis alio fecisse tibi videtur? hunc etenim allocutus es, & qualis sit optime nosti. Praeterea, si vis, Periclem, virum magnopere sapientem, considera: duos hic, quod te minime praeterit, filios educavit, Paralum & Xanthippum. An. Novi equidem. So. Hos, ut nosti, tum arte equestri, & musica, tum etiam athleticè prae ceteris

- ἐπαίδευσεν, ὅσα τέχνης ἔχεται, οὐδενὸς χείρους· ἀγαθοὺς δὲ
 ἄνδρας ἄρα οὐκ ἐβούλετο ποιῆσαι; δοκῶ μὲν, ἐβούλετο· ἀλλὰ
 μὴ οὐκ ἦ διδακτὸν. ἵνα δὲ μὴ ἰδλίφους οἴη, καὶ τοὺς Φαυλο-
 c. ^{οὐ μόνον} τούτους Ἀθηναίων, ἀδυνάτους γεγονέναι τοῦτο τὸ πρᾶγμα,
 ἐνθυμήθητι ὅτι Θουκυδίδης αὐτὸν δύο υἱεῖς ἔθρεψε, Μελησίαν καὶ
 Στέφανον, καὶ τούτους ἐπαίδευσεν τά τε ἄλλα εὖ, καὶ ἐπά-
 λαισεν κάλλιαν Ἀθηναίων. τὸν μὲν γὰρ Ξανθία ἔδωκε, τὸν
 δὲ, Εὐδοῶρον· οὗτοι δὲ που ἐδόκουν τῶν τότε κάλλιαν παλαιεῖν.
 ἦ οὐ μέμνησαι; AN. Ἐγώ γε, ἀκοῆ. ΣΩ. Οὐκοῦν δῆλον ὅτι
 οὗτος οὐκ ἂν ποτε, οὗ μὲν ἔδει δαπανώμενον διδάσκειν, ταῦτα
 d. μὲν ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τοὺς αὐτοῦ· οὗ δὲ οὐδὲν ἔδει ἀναλώ-
 σαι, ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, ταῦτα δὲ οὐκ ἐδίδαξεν, εἰ
 διδακτὸν ἦν. ἀλλὰ γὰρ ἴσως ὁ Θουκυδίδης Φαῦλος ἦν, καὶ οὐκ
 ἦσαν αὐτῷ πλείους φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. καὶ
 οἰκίας μεγάλης ἦν, καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς
 ἄλλοις Ἑλλήσιν. ὥστε, εἴπερ ἦν τοῦτο διδακτὸν, ἐξευρεῖν ἂν

Atheniensibus instruxit: ac denique in nullo eorum, quae arte percipiuntur, inferiores aliis esse voluit. Boni autem ut evaderent, an cupiebat? cupivisse quidem existimo: sed id doceri minime potuisse. Ne autem paucos putes quosdam ignobilissimosque Atheniensium id assequi non potuisse, Thucydidem vide. duos hic filios Melesiam atque Stephanum educavit, quos & cetera diligenter edocuit, & palaestram inprimis, ut in ea Athenienses reliquos facile superarent, unum quidem Xanthiae, Euodoro alterum commendans: atque hi quidem palaestra ceteris omnibus illis temporibus praecellere putabantur. nonne meministi? An. Audivi equidem. So. Neque vero iste, cum quae sumtu maximo discerantur, filios callere voluerit, virtutem solam, quam absque pecuniis tradere potuit, si modo doceri potuisset, doceri noluisse putandus. An forte Thucydides ignobilis vir erat, nec amicos plurimos, tam cives, quam commilitones, & socios habebat? Immo & ampla familia ortus, & summae cuiusdam auctoritatis tum apud concives suos, tum etiam apud omnes ceteros Graecos erat. Ideo-

ὅστις ἐμελλεν αὐτοῦ τοὺς υἱεῖς ἀγαθοὺς ποιήσειν, ἢ τῶν ἐπι-
 χωρίων τις ἢ τῶν ξένων, εἰ αὐτὸς μὴ ἐσχόλαζε, διὰ τὴν τῆς e.
 πόλεως ἐπιμέλειαν. ἀλλὰ γὰρ, ὦ ἑταῖρε "Ανυτε, μὴ οὐκ ἦ
 διδακτὸν ἀρετῆ. AN. ὦ Σώκρατες, ῥαδίως μοι δοκεῖς κακῶς
 λέγειν ἀνθρώπους. ἐγὼ μὲν οὖν ἂν σοι συμβουλεύσαιμι, εἰ
 ἐθέλεις ἐμοὶ πείθεσθαι, εὐλαβεῖσθαι. ὡς ἴσως μὲν καὶ ἐν ἄλλ-
 λῃ πόλει ῥαδίον ἐσι κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους, ἢ εὔ, ἐν τῆδε δὲ
 καὶ πάννυ. οἴμαι δὲ σε καὶ αὐτὸν εἰδέναι. ΣΩ. ὦ Μένων, p. 23
 "Ανυτος μὲν μοι δοκεῖ χαλεπαίνειν καὶ οὐδὲν θαυμάζω. οἷε- 95
 ται γάρ με πρῶτον μὲν κακηγορεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας ἐπει- a.
 τα ἡγεῖται καὶ αὐτὸς εἶναι εἷς τούτων. ἀλλ' οὗτος μὲν ἂν
 ποτε γνῶ οἷον ἐσι τὸ κακῶς λέγειν, παύσεται χαλεπαίνων
 νῦν δὲ ἄγνοεῖ. σὺ δὲ μοι εἰπέ, οὐ καὶ παρ' ἡμῶν εἰσὶ καλοὶ 114
 καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες; MEN. Πάννυ γε. ΣΩ. Τί οὖν; ἐθέλουσιν
 οὔτοι παρέχειν αὐτοὺς διδασκάλους τοῖς νέοις, καὶ ὁμολογεῖν b.
 διδάσκαλοι τε εἶναι, ἢ διδακτὸν ἀρετῆν; MEN. Οὐ μὰ τὸν
 Δία, ὦ Σώκρατες· ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἂν αὐτῶν ἀκούσαις ὡς δι-

que, si per doctrinam comparari bonitas potuisset, invenisset
 faltem vel civem aliquem, vel peregrinum, qui filios eius bo-
 nos effecisset, si ipsi ad id docendum a republicae negotiis
 otium defuisset. Sed vide, o amice Anyte, ne forte virtus do-
 ceri nequeat. An. O Socrates, liberius, quam decet, homines
 mihi vituperare videris. itaque tibi confido, si modo parere
 vis, ut tibi caveas. forte enim alia in urbe leve est, vel in-
 iuria, vel beneficio cives afficere: in hac autem grave nimium
 ac periculosum. neque id te fugere arbitror. So. O Meno, Any-
 tus hic succensere mihi videtur. neque id miror. primum quia
 hos me viros vituperare censet: deinde se unum ex iis arbi-
 tratur. verum hic si quando didicerit, quid sit hominibus de-
 trahere, haud ulterius succensabit: in praesentia vero ignorat.
 At ipse mihi dicas, utrum apud nos clari ac boni viri sint.
 Men. Sunt certe. So. Voluntne isti iuvenibus se ipsos praecep-
 tores exponere, atque id profiteri: vel virtutem doceri posse
 fatentur? Men. Non per Iovem, o Socrates: sed nunc ab illis

- δακτὸν, τοτὲ δὲ, ὡς οὐ. ΣΩ. Φῶμεν οὖν τούτους διδασκάλους εἶναι τούτου τοῦ πράγματος, οἷς μὴδὲ αὐτὸ τοῦτο ὁμολογεῖται; ΜΕΝ. Οὐ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Τί δὲ δὴ; οἱ σοφισταὶ σοὶ οὗτοι, οἷπερ μόνου ἐπαγγέλλονται, δοκοῦσι δι-
- ε. δάσκαλοι εἶναι ἀρετῆς; ΜΕΝ. Καὶ Γοργίου μάλιχα, ὦ Σώκρατες, ταῦτα ἀγαμαι, ὅτι οὐκ ἂν ποτε αὐτοῦ τοῦτο ἀκούσας ὑπισχνουμένου· ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων καταγελαῖ, ὅταν ἀκούσῃ ὑπισχνουμένων. ἀλλὰ λέγειν οἶεται δεῖν ποιεῖν δεινούς. ΣΩ. Οὐδ' ἄρα σοὶ δοκοῦσιν οἱ σοφισταὶ διδάσκαλοι εἶναι. ΜΕΝ. Οὐκ ἔχω λέγειν, ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτῆς, ὅπερ οἱ πολλοὶ πέπονθα. τοτὲ μὲν μοὶ δοκοῦσι, τοτὲ δὲ οὐ. ΣΩ. Οἶ-
- δ. σθα δὲ ὅτι οὐ μόνου σοὶ τε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πολιτικαῖς τοῦτο δοκεῖ τοτὲ μὲν εἶναι διδακτὸν, τοτὲ δ' οὐ· ἀλλὰ καὶ Θεόγνιν τὸν ποιητὴν οἶσθ' ὅτι ταῦτα λέγει; ΜΕΝ. Ἐν ποίοις ἔπεσιν; ΣΩ. Ἐν τοῖς ἐλεγείοις· οὐ λέγει,

Καὶ παρὰ τοῖσι πίνε καὶ ἐσθιε· καὶ μετὰ τοῖσιν

Ἴζε, καὶ ἀνδανε τοῖς ὦν μεγάλη δύναμις.

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλά διδάξεται ἦν δὲ κακοῖσι

doceri posse virtutem, nunc non posse, audies. *So.* An hos dicemus huius rei magistros, inter quos nondum id convenit? *Men.* Nequaquam mihi videtur, o Socrates. *So.* Quid vero, num sophistas, siquidem ii foli id praedicant, magistros virtutis existimas? *Men.* Gorgiam in hoc vehementer admiror & amo, quod nunquam illum hoc pollicentem audias. immo & alios ridet, quoties polliceri sentit. putat autem hoc dumtaxat promittendum esse, eloquentes posse scilicet homines reddi. *So.* Non ergo sophistae huius rei praeceptores esse tibi videntur. *Men.* Nescio quid dicam, o Socrates. nam mihi hoc idem, quod plurimis, accidit, nunc posse puto, nunc posse nego. *So.* Nec foli tibi ceterisve civibus evenit, ut interdum doceri virtutem credatis, interdum vero negetis: verum etiam poetae Theognidi. eadem enim omnino dicit. *Men.* Quibusnam carminibus? *So.* Elegis, in hunc modum: *Hos prope bibe & comede, cum iis una sedeto, iis obsequere, quorum magna*

Συμμιγῆς, ἀπολείς καὶ τὸν ἔοντα νόον.

e.

Οἷός' ὅτι ἐν τούτοις μὲν ὡς διδακτοῦ οὐσης τῆς ἀρετῆς, λέγει;
MEN. Φαίνεται γε. **ΣΩ.** Ἐν ἄλλοις δέ γε ἕλιγον μεταβάς.

Εἰ δ' ἦν ποιητὸν [φῆσιν] καὶ ἔνθετον ἀνδρὶ νόημα,
 λέγει πως ὅτι

Πολλοὺς ἂν μισθοὺς καὶ μεγάλους ἔφερον οἱ δυνάμενοι
 τοῦτο ποιεῖν. καὶ,

Οὔποτ' ἂν ἐξ ἀγαθοῦ πατρὸς ἔγεντο κακὸς.

Πειθόμενος μύθοισι σαόφροσιν. ἀλλὰ διδάσκων

Οὔποτε ποιήσεις τὸν κακὸν ἀνδρ' ἀγαθόν.

p.
96
a.

Ἐννοεῖς ὅτι αὐτὸς αὐτῷ πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν τάναντία λέ-
 γει; **MEN.** Φαίνεται. **ΣΩ.** Ἐχθεις οὖν εἰπεῖν ἄλλου ὄπου οὖν
 πράγματος, οὗ οἱ μὲν φάσκοντες διδάσκαλοι εἶναι, οὐχ ὅπως
 ἄλλων διδάσκαλοι, ὁμολογοῦνται, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ ἐπίσασθαι,
 ἀλλὰ πονηροὶ εἶναι περὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, οὗ φασὶ δι-
 δάσκαλοι εἶναι; οἱ δὲ ὁμολογούμενοι αὐτοὶ καλοὶ καγαθοὶ,
 τοτὲ μὲν φασιν αὐτὸ διδακτὸν εἶναι, τοτὲ δὲ οὐ; τοὺς οὖν
 οὔτω τεταραχμένους περὶ ὄπου οὖν, φαίης ἂν σὺ κυρίως δι-
 b.

*potestas: a bonis enim bona perdisces. Quod si malis adhaese-
 ris, quam habes mentem procul dubio perdes. Vides iam, quod
 in iis ita loquitur, quasi virtus disci possit? Men. Apparet. So.
 Alibi paululum immutans, sic inquit: Si sana mens homini
 tradi posset, multam sane magnamque mercedem qui id effice-
 rent, reportarent: neque bono ex patre filius malus esset, pru-
 dentibus monitis imbutus. verum docendo nunquam ex malo bo-
 num hominem facies. Cernis hunc circa eadem contraria si-
 bi ipsi statuere? Men. Videtur. So. Potes igitur indicare mihi
 rem, quamcunque tandem, cuius qui se doctores scribunt,
 haud aliorum tamen doctores esse, aut eam rem tenere; sed
 pravos nullosque in eo, cuius professores sunt, esse se fatean-
 tur: aut si se fateantur esse praestantes, rem tamen eam per-
 cipi posse nunc quidem affirmant, nunc negent: an tu qui
 quacunque in re ita ancipites sunt, eius rei doctores recte*

δασκάλους εἶναι; MEN. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μήτε οἱ σοφισταί, μήτε οἱ αὐτοὶ καλοὶ κάγαθοὶ ὄντες, διδάσκαλοι εἰσὶ τοῦ πράγματος, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν ἄλλοι γε.

c. MEN. Οὐ μοι δοκεῖ. ΣΩ. Εἰ δέ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί. MEN. Δοκεῖ μοι ἔχειν ὡς λέγεις. ΣΩ. Ὁμολογήκαμεν δέ γε, πράγματος οὐ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταί εἶεν, τοῦτο διδακτὸν μὴ εἶναι; MEN. Ὁμολογήκαμεν. ΣΩ.

Οὐκοῦν ἀρετῆς οὐδαμοῦ φαίνονται διδάσκαλοι. MEN. Ἐστὶ ταῦτα. ΣΩ. Εἰ δέ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί; MEN. Φαίνεται οὕτως. ΣΩ. Ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἂν εἴη διδακτὸν. MEN.

d. Οὐκ ἔοικεν, εἴπερ ὀρθῶς ἡμεῖς ἐσκεψάμεθα. ὥστε καὶ θαυμάζω δὴ, ὦ Σώκρατες, πότερον ποτὲ οὐδ' εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες, ἢ τίς ἂν εἴη τρόπος τῆς γενέσεως τῶν ἀγαθῶν γιγνομένων.

24 ΣΩ. Κινδυνεύομεν, ὦ Μένων, ἐγὼ τε καὶ σὺ, φαῦλοὶ τινες εἶναι ἄνδρες, καὶ σέ τε Γοργίας οὐχ ἰκανῶς πεπαιδευκέναι, καὶ ἐμὲ Πρόδικος. πάντος μᾶλλον οὖν προσεκτέον τὸν νοῦν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ ζητητέον ὅστις ἡμᾶς ἐνὶ γε τῷ τρόπῳ βελ-

e. τίους ποιήσει. λέγω δὲ ταῦτα, ἀποβλέψας πρὸς τὴν ἄρτι ζή-

voces? Men. Minime. So. Ergo si neque sophistae, neque boni clarique viri huius rei doctores sunt, multo minus ceteri erunt. Men. Certe. So. Si non sunt praeceptores, neque discipuli etiam. Men. Sicut ais, mihi videtur. So. An non confesfi sumus, illud, cuius nec magistri neque discipuli sunt, doceri minime posse? Men. Confesfi sumus. So. Et virtutis nusquam praeceptores reperiuntur? Men. Nusquam. So. Si non praeceptores, neque discipuli etiam. Men. Sic apparet. So. Virtus ergo doceri nequit. Men. Sic videtur, si quidem nos recte diiudicavimus. Quam ob rem vehementer admiror, o Socrates, bonos ullos inter homines reperiri, & quae sit ratio, qua boni fiunt, ambigo. So. Videmur, o Meno, ego simul & tu mali esse. videtur Gorgias quoque te, ac me Prodicus haud satis erudiisse. Itaque maxime omnium revocanda nobis mens est nostra, quaerendusque aliquis, qui hoc uno modo meliores nos efficiat. Haec autem dico ad superiorem inquisitionem respi-

τησιν ὡς ἡμᾶς ἔλαβε καταγελάσως ὅτι οὐ μόνον ἐπισήμησ
 ἡγουμένησ, ὀρθῶσ τε καὶ εὖ τοῖσ ἀνθρώποισ πράττεται τὰ
 πράγματα, ἢ, εἰ μὴ τοῦτο δοίημεν, ὡσ οὐ μόνον ἐπισήμησ,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλου τινὸσ, ἴσως καὶ διαφεύγειν ἡμᾶσ τὸ γυνῶναι,
 τίνα ποτὲ τρόπον γίνονται οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. MEN. Πῶσ
 τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ὡδε. ὅτι τοὺσ μὲν ἀγαθοὺσ
 ἄνδρασ δεῖ ὠφελίμουσ εἶναι, ὀρθῶσ ὠμολογήκαμεν τοῦτό γε,
 ὅτι οὐκ ἂν ἄλλωσ ἔχοι. ἢ γάρ; MEN. Ναί. ΣΩ. Καὶ ὅτι
 γε ὠφέλιμοὶ ἔσονται, ἂν ὀρθῶσ ἡμῖν ἡγῶνται τῶν πραγμά-
 των, καὶ τοῦτό που καλῶσ ὠμολογοῦμεν; MEN. Ναί. ΣΩ.
 Ὅτι δ' οὐκ ἔσιν ὀρθῶσ ἡγεῖσθαι, ἂν μὴ φρόνιμοσ ἢ, τοῦτο
 ὅμοιοι ἔσμεν οὐκ ὀρθῶσ ὠμολογηκόσι. MEN. Πῶσ δὴ ὀρθῶσ
 λέγεις; ΣΩ. Ἐγὼ ἔρω. εἴτισ εἰδῶσ τὴν ὁδὸν τὴν εἰσ Λαρίσ-
 σαν, ἢ ὅποι βούλει ἄλλοσε, εἰ βαδίζοι καὶ ἄλλοισ ἡγοῖτο, ἄλ-
 λό τι ἢ ὀρθῶσ ἂν καὶ εὖ ἡγοῖτο; MEN. Πάνυ γε. ΣΩ. Τί
 δ' εἴτισ ὀρθῶσ μὲν δοξάζων ἦτισ ἔσιν ἢ ὁδὸσ, ἐληλυθῶσ δὲ μὴ,
 μὴδ' ἐπιστάμενοσ, οὐ καὶ οὗτοσ ἂν ὀρθῶσ ἡγοῖτο; MEN. Πά-
 νυ γε. ΣΩ. Καὶ ἔωσ γ' ἂν που ὀρθὴν δόξαν ἔχη περὶ ὧν ὁ

P.
a.

b.

ciens, nam isthuc perridicule a nobis praeteritum est, quod
 non solum scientia duce, recta negotia hominibus procedunt:
 quod quidem nisi concedatur, esse scilicet praeter illam aliud
 quiddam, fortasse nulla exstet ratio, qua viri boni fiant. *Men.*
 Quo pacto id ais, o Socrates? *So.* Sic, quod quidem bonos
 viros utiles esse oporteat, probe confessi sumus, cum nun-
 quam se res aliter habeat. nonne? *Men.* Ita. *So.* Et quod uti-
 les futuri sint, si recte agendis rebus praesint, etiam probe
 inter nos convenit? *Men.* Probe. *So.* Quod vero nullus recte
 praeesse possit, nisi sit prudens, haud satis recte ab utroque
 asseveratum esse constat. *Men.* Quomodo Recte dicis? *So.*
 Dicam. qui iter vel Larissam, vel alio quovis novit, & eo vel
 ipse proficiscatur, vel alios ducat, nonne recte atque bene
 perducet? *Men.* Profus. *So.* Quid vero, si quis recte opina-
 tur quae via ferat Larissam, nunquam tamen profectus sit,
 neque sciverit, nonne iste quoque recte duceret? *Men.* Valde.

- ἕτερος ἐπισήμην, οὐδὲν χείρων ἡγεμῶν ἔσαι, οἰόμενος μὲν ἀληθῆ, Φρονῶν δὲ μὴ, τοῦ τοῦτο φρονούντος. **MEN.** Οὐδὲν γάρ. **ΣΩ.** Δόξα ἄρα ἀληθῆς, πρὸς ὀρθότητα πράξεως οὐδὲν χείρων ἡγεμῶν φρονήσεως. καὶ τοῦτο ἔσιν ὃ νῦν δὴ παρελείπομεν ἐν τῇ περὶ τῆς ἀρετῆς σκέψει, ὁποῖόν τι εἴη λέγοντες
- c. ὅτι φρόνησις μόνον ἡγεῖται τοῦ ὀρθῶς πράττειν. τὸ δὲ ἄρα καὶ δόξα ἦν ἀληθῆς. **MEN.** Ἔοικε. **ΣΩ.** Οὐδὲν ἄρα ἦττον ἠφέλιμον ἔσιν ὀρθῇ δόξᾳ ἐπισήμης. **MEN.** Τοσοῦτω γε, ὧ Σώκρατες, ὅτι ὁ μὲν τὴν ἐπισήμην ἔχων, αἰεὶ ἂν ἐπιτυχάνοι ὃ δὲ τὴν ὀρθὴν δόξαν, τοτὲ μὲν ἂν ἐπιτυχάνοι, τοτὲ δ' οὐ. **ΣΩ.** Πῶς λέγεις; ὃ αἰεὶ ἔχων ὀρθὴν δόξαν, οὐκ αἰεὶ τυγχάνοι, ἕωσπερ ἂν ὀρθὰ δοξάζοι; **MEN.** Ἀνάγκη μοι φαίνεται. ὥστε
- d. θαυμάζω, ὧ Σώκρατες, τούτου οὕτως ἔχοντος, ὅτι δὴ ποτε πολὺ τιμιωτέρα ἢ ἐπισήμη τῆς ὀρθῆς δόξης· καὶ διότι τὸ μὲν, ἕτερον, τὸ δὲ, ἕτερόν ἐσιν, αὐτῶν. **ΣΩ.** Οἶσθα οὖν διότι θαυμάζεις; ἢ ἐγὼ σοὶ εἶπω; **MEN.** Πάνυ γ' εἶπέ. **ΣΩ.** Ὅτι τοῖς

So. Et donec rectam de iisdem rebus opinionem habet, de quibus alter scientiam, dux erit nihilo deterior, existimans quidem vera, sciens vero minime, quam is qui ista pernovit? *Men.* Nihilo certe. *So.* Vera ergo opinio ad recte agendum nihilo minus quam prudentia valet. atque id est, quod in consideratione virtutis in superioribus praetermissimus, dum solam prudentiam recte agendi ducem affereremus: haec autem erat opinio vera. *Men.* Videtur. *So.* Num igitur nihilo minus recta opinio, quam scientia, confert? *Men.* Hoc utique minus confert, o Socrates, quod quicumque scientiam habet, semper affequitur: qui vero rectam opinionem, interdum quidem consequitur, nonnunquam vero fallitur. *So.* Quid ais? Qui recta opinione incedit, nonne quamdiu opinatur recte, semper voti compos efficitur? *Men.* Necessarium apparet. quam ob rem miror, quare, cum ita sit, scientia tamen longe admodum praestantior habeatur, quam recta opinio: & cur utraque illarum aliud quiddam sit, dubito. *So.* Nostin', quam ob causam id mireris? an ipse vis tibi dicam? *Men.* Dic prorsus. *So.* Quia

Δαιδάλου ἀγάλμασιν οὐ προσέσχηκας τὸν νοῦν ἴσως δὲ οὐδ' ἐσι παρ' ὑμῖν. **MEN.** Πρὸς τί δὲ δὴ τοῦτο λέγεις; **ΣΩ.** Ὅτι καὶ ταῦτα, εἴαν μὲν μὴ δεδεμένα ᾖ, ἀποδιδράσκει καὶ δραπετεύει· εἴαν δὲ δεδεμένα, παραμένει. **MEN.** Τί οὖν δὴ; **ΣΩ. e.** Τῶν ἐκείνου ποιημάτων, λελυμένον μὲν ἐκτῆσθαι, οὐ πολλῆς τιнос ἀξιόν ἐσι τιμῆς, ὥσπερ δραπέτην ἀνθρώπου (οὐ γὰρ παραμένει) δεδεμένον δὲ, πολλοῦ ἀξιον. πάνυ γὰρ καλὰ τὰ ἔργα ἐσί. πρὸς τί οὖν δὴ λέγω ταῦτα; πρὸς τὰς δόξας τὰς ἀληθεῖς, καὶ γὰρ αἱ δόξαι αἱ ἀληθεῖς, ὅσον μὲν ἂν χρόνον παραμένωσι, καλὸν τὸ χρῆμα, καὶ πάντα τὰγαθὰ ἐργάζονται· πολὺν δὲ χρόνον οὐκ ἐθέλουσι παραμένειν, ἀλλὰ δραπετεουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ὥστε οὐ πολλοῦ ἀξίαι εἰσίν, **p. 98 a.** ἕως ἂν τις αὐτὰς δήσῃ αἰτίας λογισμῶ. τοῦτο δ' ἐσί, Μένων ἐφαίρε, ἀνάμνησις, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἡμῖν ὠμολογῆται. ἐπειδὴν δὲ δεῖξωσι, πρῶτον μὲν ἐπισήμαι γίνονται, ἔπειτα μόνιμοι. καὶ διὰ ταῦτα δὴ τιμιώτερον ἐπισήμη ὀρθῆς δόξης ἐσί· καὶ διαφέρει δεσμῶ ἐπισήμη ὀρθῆς δόξης. **MEN.** Νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ἔοικε τοιούτῳ τινί. **ΣΩ.** Καὶ μὴν καὶ ἐγὼ, ὡς **b.**

Daedali statuas nunquam considerasti. forte vero neque apud vos exstant. *Men.* Quorsum haec? *So.* Quoniam hae, nisi ligentur, discedunt atque aufugiunt: ligatae, permanent. *Men.* Quid tum? *So.* Ex eius operibus quod solutum est, haud magni fit, instar fugitivi hominis: neque enim permanet: ligatum vero admiratione dignum. pulcherrima enim opera sunt. Cuius haec gratia dico? Verarum opinionum gratia. hae quippe, quousque stabiles perseverant, pulchra quaedam opera sunt, omniaque bona perficiunt. attamen diu consistere nolunt, sed ex hominis animo confestim aufugiunt: quapropter non multi pretii sunt, donec quis illas ratiocinatione a causis ducta liget. Haec vero, amice Meno, reminiscencia est, ut supra inter nos convenit. Postquam vero ligatae sunt, primum quidem scientiae fiunt: deinde perseverantes: proptereaque scientia recta opinione praestantior est, ab eaque vinculo quodam distrepat. *Men.* Per Iovem, o Socrates, congrua comparatio.

οὐκ εἰδῶς λέγω, ἀλλὰ εἰκάζω. ὅτι δὲ ἐσί τι ἄλλοῖον ὀρθῆ δόξα καὶ ἐπισήμη, οὐ πάνυ μοι δοκᾷ τοῦτο εἰκάζειν ἀλλ' εἴπερ τι ἄλλο φαίην ἂν εἰδέναι (ὀλίγα δ' ἂν φαίην) ἐν δ' οὖν καὶ τοῦτο ἐκείνων θείην ἂν ὦν οἶδα. **MEN.** Καὶ ὀρθῶς γε, ὦ Σώκρατες, λέγεις. **ΣΩ.** Τί δέ; τῶδε οὐκ ὀρθῶς; ὅτι ἀληθῆς δόξα ἡγουμένη τὸ ἔργον ἐκάστης τῆς πράξεως, οὐδὲν χειρόν ἀπεργάζεται ἢ ἐπισήμη; **MEN.** Καὶ τοῦτο δοκεῖ μοι ἀληθῶς λέγειν. **ΣΩ.** Οὐδὲν ἄρα ὀρθῆ δόξα ἐπισήμης χειρόν οὐδὲ ἤττον ὠφελίμη ἔσαι εἰς τὰς πράξεις· οὐδὲ ἀνὴρ ὁ ἔχων ὀρθὴν δόξαν, ἢ ὁ ἐπισήμην. **MEN.** Ἐσι ταῦτα. **ΣΩ.** Καὶ μὴν ὅγε ἀγαθὸς ἀνὴρ, ὠφέλιμος ἡμῖν ὠμολόγηται εἶναι. **MEN.** Ναί. **ΣΩ.** Ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνον δι' ἐπισήμην ἀγαθοὶ ἄνδρες ἂν εἴεν, καὶ ὠφέλιμοι ταῖς πόλεσιν, εἴπερ εἴεν, ἀλλὰ καὶ δι' ὀρθὴν δόξαν· τούτοις δὲ οὐδέτερον φύσει ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, οὔτε ἐπισήμη, οὔτε δόξα ἀληθῆς· οὔτ' ἐπίκτητα. ἢ δοκεῖ σοι φύσει ὀπποτεροῦν αὐτοῖν εἶναι; **MEN.** Οὐκ ἔμοιγε. **ΣΩ.** Οὐκοῦν ἐπει-

So. Quin etiam ipse non tanquam sciens, sed ut coniectans ita loquor. Quod vero fit aliud quiddam vera opinio quam scientia, haud omnino plane mihi coniecere videor: sed & si quidquam aliud me scire faterer, quae sane pauca sunt, unum hoc iis quae scio, adnumerem. *Men.* Probe, o Socrates, loqueris. *So.* Quid vero? nonne hoc quoque recte, quod vera opinio opus quodlibet ducens, nihilo peius quam scientia illud affequitur? *Men.* Hoc quoque verum. *So.* Nihilo igitur vera opinio quam scientia deterior, nec minus ad actiones utilis est: ut neque vir veram opinionem habens, quam scientia praeditus. *Men.* Ita est. *So.* Quin etiam virum bonum utilem esse conveniebat. *Men.* Convenit. *So.* Si igitur homines non per ipsam scientiam solum boni atque utiles civitatibus essent, si modo invententur, sed etiam per opinionem rectam: horum vero neutrum natura hominibus inest, neque scientia, neque vera opinio: neque etiam adventitia haec sunt: num videtur istorum aliquod natura inesse? *Men.* Mihi nequaquam. *So.* Nonne, postquam natura non insunt, neque boni etiam viri

I N D E X
 AMICORUM PLATONIS
 QUI NOVI ACCESSERUNT.

Illustrissimus & Reverendissimus Vincentius S. R. I. *Princeps*
 & *Episcopus Laventinus*, e Comitibus de Schratzenbach &c.
 Praepositus Eccl. Saliensis, Vicarius Generalis & Canon.
 Salisburg. &c.

Bibliotheca Paedagogii *Darmstadini*.
 Bibliotheca Scholae Principalis *Misnensis*.

A.

— *Apel*, I. U. D. Se-
 reniss. Elector. Sax. a con-
 siliis aulicis, Senator Lip-
 siensis &c.

Io. Fr. Ern. *Albrecht*, Doct.
 Med. Peinae.

Frid. Car. Phil. *Aulenbach*,
 hum. liter. stud. in Gymn.
 ill. Bipont.

B.

— *Bast*, Alsat. Studios.
 Chr. Ge. lul. *Braefs*, Instituti
 philologico - paedagogici
 membrum, Helmst.

E.

— *Engel*, Prof. Lingua-
 rum Orient. Moguntiae.

F.

Io. Conr. Burchard. *Fischer*,
Plat. Oper. Vol. IV.

Instituti philologico - paed-
 agogici membrum, Helmst.

G.

Io. Car. Siegfr. *Germer*, Insti-
 tuti philologico - paedago-
 gici membrum, Helmst.

Io. Henr. *Goedekke*, Collabora-
 tor in instituto philologico-
 paedagogico, Helmst.

Reverendissimus *Godofridus*,
 Abbas Scheftlariensis, Or-
 dinis Praemonstratensis in
 Superiori Bavaria.

Io. Christoph. *Gottleber*, Scho-
 lae Principalis Misnensis
 Rector.

H.

Ben. Frid. *Haueisen*, Seren.
 Margravii Onoldini a com-
 missis rebus negotiator. &
 bibliopola aulicus, Baruthi.

———*Heidegger*, a Confiliis
Tribun. Turicenf.

Car. Guil. Ern. *Heimbach*,
Theolog. Stud. Helmft.

———*Hesse*, Studiof. Alfat.

Ge. Henr. *Hieronymi*, Rev.
Min. Candidatus, Helmft.

Io. Nic. Lud. *Hoerftel*, hum.
liter. studiof. in Paedagogio
Helmft.

———*Hummel*, Professor
Ulm.

I.

Phil. Iac. *Iuncker*, V. D. M.
Obenhemii Alfatiae.

K.

Leonh. *Koechly*, Bibliopega
Tigur.

———*Koepfen*, Collaborat.
Paedag. Ilfeld.

———*Konold*, Stud. Ulm.

———*Kraufe*, Theol. Stud.
Lipf.

L.

———*Lahr*, V. D. M. Lu-
neburg.

———*Luder*, LL. Studiof.
Goetting.

R.

———*Ruhkopf*, Hildes. LL.
Stud. Goetting.

———*Richter*, Transilvan.
Studiof. Erlang.

Nobilis *de Retzer*, Caefareus
librorum cenfor, & ab epi-
ftolis Caef. concipiendis.

S.

Don Antonio *di Sancha*,
Madriti.

———*Schaller*, Stud. Alfat.
Ge. Ant. Christoph. *Scheffler*,
SS. LL. Studiof. Helmft.

Io. Fr. *Schlipftein*, Ephorus
librorum illuftriff. de Thad-
den, tribuni militum, Halae.

Io. Liebrecht *Schreger*, Scholae
Principalis Mifnenfis Col-
lega.

Io. *Schweighaeuffer*, Profess.
Buxivill.

———*Steinbrunner*, Theol.
Cand.

T.

Illuftriff. *de Taubenheim*, Se-
reniff. Ducis Wurtemberg.
a confiliis intimis, & curiae
iudex.

Io. Georg. *Treuttel*, Bibliopola
Argent.

Car. Henr. *Tzschuke*, Scholae
Principalis Mifnenfis Col-
lega.

V.

———*Valett*, Hamb. Stud.
Erlang.

Io. Casp. *Velthufen*, Theol. D.
& Prof. Abbas in Marien-
thal & Superint. generalis.
Christ. Dan. *Vofs*, Inftituti
philologico - paedagogici
membrum, Helmft.

W.

Gottl. Fr. *Wagner*, veftigalium
exactor generalis Lipf.

CONTINUATIO
NOTITIAE LITERARIAE

IO. ALB. FABRICII

AUCTIORIS

DE SINGULIS LIBRIS PLATONIS.

I. ΓΟΡΓΙΑΣ, ἢ περὶ ῥητορικῆς, ἀνατρεπτικός. In hoc dialogo Socrates cum Gorgia & Polo, rhetoribus, disputans, postquam contendisset, rhetoricam nihil aliud esse quam artem persuadendi in foro ceterisque coetibus, non docendo accurate rei naturam, sed fidem qualemcunque faciendo oratione, δημιουργὸν πειστικῆς (ita pro πιστευτικῆς legit Sextus L. II contra Mathematicos p. 64) ἀλλ' οὐ διδασκαλικῆς, colligit, eam parum esse utilem artem aut scientiam, sed malam potius, κολακείαν, corrumptricem πολιτικῆς, nisi ad iustum & bonum referatur: usum videlicet quendam & peritiam venustatis in dicendo ad voluptatem audientium, & ornandas oratione causas iniustas; itaque pari passu ambulare cum Sophistica, Ὀψοποιητικῇ & Fucatoria sive Κομμωτικῇ; quae & ipsae voluptatem sectentur solam, corrumpantque Νομοθετικὴν & Medicam artem ac Gymnasticen. Tum vero adversus Calliclem probat, nihil utilius esse studio philosophiae ac virtutis, & hanc veram artem civilem a se exerceri solo. Clauditur dialogus insigni descriptione divini iudicii, cui post mortem anima cuiusque hominis, maxime principum, subiiciatur.

Cicero L. I de Oratore s. 47, c. 11. inquit: -- *harum disputationum inventori & principi longe omnium in dicendo gravissimo & eloquentissimo Platoni, cuius tum Athenis cum Char-*

mada diligentius legi Gorgiam: quo in libro in hoc maxime admirabar Platonem, quod mihi in oratoribus irridendis ipse esse orator summus videbatur. Idem de Orat. III, f. 129. c. 32 de Gorgia tradit: Ipse ille Leontinus Gorgias, quo patrono (ut Plato voluit) Philosopho succubuit orator, qui aut non est victus unquam a Socrate, neque sermo ille Platonis verus est; aut, si est victus, eloquentior videlicet fuit & disertior Socrates, & ut tu appellas, copiosior & melior orator: sed hic in illo ipso Platonis libro de omni re, quaecunque in disceptationem quaestionemque vocaretur, se copiosissime dicturum esse profitetur; isque princeps ex omnibus ausus est in conventu poscere, qua de re quisque vellet audire; cui tantus honos habitus est a Graecia, soli ut ex omnibus Delphis non inaurata statua, sed aurea statueretur. Gorgias ipse quidem lecto hoc dialogo dixit, se nihil eiusmodi vel audivisse a Socrate, vel ad Socratem locutum esse, teste Athenaeo L. XI, p. 505. Idem Gorgias Platonem vocavit νέον Ἀρχιλοχον, ac si dicas aliorum criminatorem. At Athenaeum, qui eodem loco chronologicam hallucinationem commissam Platoni obiicit, castigat Petavius IX, 39 doctr. temporum; cf. Casaubonum V, 18 ad Athenaeum p. 217.

Sententiae, ex qua nihil praeter virtutem bonum dicitur, five beata vita ponitur in una virtute, gravitatem a Platonis auctoritate repetens Cicero Tusc. V, f. 34 sq. c. 12 excitat imprimis locum ex Gorgia. Alium locum, de falsae philosophiae probris, quae Callicles verae philosophiae ignarus, in Socratem philosophum s. veram philosophandi rationem indigne confert, ex Gorgia exemptum adducit Gellius X, c. 22. neque tamen ipse vertere ausus, quum, inquit ille, *ad proprietates verborum nequaquam possit latina oratio adspirare, ac nullo minus etiam mea.*

Agricola quidem Coriathius, cum in Gorgiam Platonis incidisset, agrum vitesque deferens animum suum Platoni deinceps dedit, ut narrat Themistius Orat. XXIII, p. 295. Aristides autem Rhetor huic dialogo opposuit orationes suas Platonicas, quibus Rhetoricae pariter & quatuor virorum, quos in

δὴ οὐ φύσει, οὐδὲ οἱ ἀγαθοὶ φύσει εἶεν ἄν. MEN. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἐπειδὴ δέ γε οὐ φύσει, ἔσκοποῦμεν τὸ μετὰ τοῦτο, εἰ διδακτὸν ἐστὶ. MEN. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν διδακτὸν ἔδοξεν εἶναι, εἰ φρόνησις ἢ ἀρετή; MEN. Ναί. ΣΩ. Καὶ εἴγε διδακτὸν εἴη, φρόνησις ἄν εἶναι; MEN. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ εἰ μὲν γε διδάσκαλοι εἶεν, διδακτὸν ἄν εἶναι; μὴ ὄντων δὲ, οὐ διδακτὸν; MEN. Οὕτως. ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν ὠμολογήκαμεν μὴ εἶναι αὐτοῦ διδασκάλους. MEN. Ἐστὶ ταῦτα. ΣΩ. Ὁμολογήκαμεν ἄρα μήτε διδακτὸν αὐτὸ μήτε φρόνησιν εἶναι; MEN. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἄλλὰ μὴν ἀγαθὸν γε αὐτὸ ὠμολογοῦμεν εἶναι. MEN. Ναί. ΣΩ. Ὁφέλιμον δὲ καὶ ἀγαθὸν εἶναι τὸ ὀρθῶς ἠγούμενον. MEN. Πάνυ γε. ΣΩ. Ὅρθῶς δὲ γε ἠγεῖσθαι δύο ὄντα ταῦτα μόνα, δόξαν τε ἀληθῆ καὶ ἐπισήμην ἢ ἔχων ἄνθρωπος, ὀρθῶς ἠγεῖται. τὰ γὰρ ἀπὸ τύχης γιγνόμενα, οὐκ ἀνθρωπίνῃ ἠγεμονίᾳ γίγνεται ὥ δὲ ἄνθρωπος ἠγεμῶν ἐστὶν ἐπὶ τὸ ὀρθόν, δύο ταῦτα, δόξα ἀληθὴς καὶ ἐπισήμη. MEN. Δοκεῖ μοι οὕτως. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ διδακτὸν ἐστὶν, οὐδ' ἐπισήμη δὴ ἐπιγίγνεται ἢ ἀρετή. MEN. Οὐ φαίνε-

Pⁱ
99
a.

natura erunt? Men. Non fane. So. Quoniam vero nequaquam natura, utrum doctrina considerabamus. Men. Ita. So. Et doctrina comparabilis visa est, si sit prudentia virtus? Men. Est. So. Et si comparabilis per doctrinam, prudentia quoque visa est? Men. Profus. So. Ac si praeceptores essent, doceri posse: si non, minime? Men. Sic est. So. Et praeceptores eius esse communi consensu negavimus. Men. Negavimus. So. Conclufimus itaque, neque doceri illam, neque prudentiam esse? Men. Conclufimus. So. Praeterea bonum ipsam esse concessimus. Men. Concessimus. So. Bonum autem & utile esse quod recte ducit. Men. Maxime. So. Recte denique ducere duo haec sola, veram opinionem atque scientiam: quibus homo praeditus dux esse aliis vere potest. Quae enim fortuna contingunt, imperio humano nequaquam fiunt: quibus autem homo ad rectum dux est, duo haec sunt, opinio vera atque scientia. Men. Idem mihi videtur. So. Igitur cum virtus doctrina percipi nequeat,

ται. ΣΩ. Δυσὸν ἄρα ὄντων ἀγαθοῦν καὶ ὠφελίμων, τὸ μὲν ἔτε-
 li. ρον ἀπολέλυται, καὶ οὐκ ἂν εἴη ἐν πολιτικῇ πράξει ἐπισήμη
 ἡγεμών. ΜΕΝ. Οὐ μοι δοκεῖ. ΣΩ. Οὐκ ἄρα σοφία τι καὶ οὐδὲ
 σοφοὶ ὄντες οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ἡγοῦντο ταῖς πόλεσιν οἱ ἀμφὶ
 Θεμιστοκλέα τε καὶ οὖς ἄρτι. Ἄνυτος ὅδε ἔλεγε. διὸ καὶ οὐχ
 οἶοί τε ἄλλους ποιεῖν τοιούτους οἷοι αὐτοὶ εἰσιν, ἅτε οὐ δι' ἐπι-
 26 σήμη ὄντες τοιοῦτοι. ΜΕΝ. Ἔοικεν οὕτως ἔχειν, ὦ Σώκρα-
 26 τες, ὡς λέγεις. ΣΩ. Οὐκοῦν, εἰ μὴ ἐπισήμη, εὐδοξία δὴ τὸ
 e. λοιπὸν γίγνεται, ἣ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες χρώμενοι, τὰς πόλεις
 ὀρθοῦσιν οὐδὲν διαφερόντως ἔχοντες πρὸς τὸ φρονεῖν, ἣ οἱ
 χρησμοῦδοί τε καὶ οἱ θεομάντις. καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν
 ἀληθῆ καὶ πολλὰ, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι. ΜΕΝ. Κιν-
 δυεύει οὕτως ἔχειν. ΣΩ. Οὐκοῦν, ὦ Μένων, ἄξιον τούτους
 θεῖους καλεῖν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες νῦν μὴ ἔχοντες, πολλὰ
 καὶ μεγάλα κατορθοῦσιν ὧν πράττουσι καὶ λέγουσι. ΜΕΝ.
 Πάνυ γε. ΣΩ. Ὅρθῶς ἂν καλοῖμεν θεῖους τε, οὖς νῦν δὴ ἐλέ-
 d. γομεν χρησμοῦδους καὶ μάντις, καὶ τοὺς ποιητικούς ἀπαν-

nequaquam scientia est. Men. Non apparet. So. Cum ergo
 duo sint bona atque utilia, alterum illorum reiicitur, scientia
 scilicet, neque illa in actione civili principatum tenet. Men.
 Non, ut mihi videtur. So. Non ergo sapientia quadam, neque
 ut sapientes, civiles isti homines reipublicam administrant, ut
 Themistocles, & quōs paulo ante Anytus retulit, unde nec
 ceteros tales, quales ipsi sunt, reddere possunt, quippe qui scientia
 nulla huiusmodi sint praediti. Men. Ita, ut ais, esse videtur,
 o Socrates. So. Si non scientia, restat, ut opinione recta uten-
 tes civiles viri civitates gubernent, ac haud secus ad prudentiam
 se habeant, quam vates divinoque furore correpti. Etenim
 hi vera quam plurima nuntiant, nihil tamen eorum, quae lo-
 quuntur, intelligunt. Men. Sic esse videtur. So. Nonne igitur,
 o Meno, divinos huiusmodi viros appellare decet, qui mente
 nequaquam utentes, multa tamen ac magna faciunt, & agen-
 do & dicendo disponunt? Men. Prorsus. So. Quamobrem me-
 rito divinos vocabimus, quos modo praediximus vates, furore

τας· καὶ τοὺς πολιτικοὺς οὐχ ἤκιστα τούτων φαίμεν ἂν θείους τε εἶναι καὶ ἐνθουσιάζειν, ἐπίπνους ὄντας καὶ κατεχομένους ἐκ τοῦ θεοῦ, ὅταν κατορθῶσι, λέγοντες πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, μηδὲν εἰδότες ὧν λέγουσι. MEN. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ αἱ γε γυναῖκες δὴ που, ὦ Μένων, τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας, θείους καλεῦσι καὶ οἱ Λάκωνες, ὅταν τινὰ ἐγκωμιάζωσιν ἀγαθὸν ἄνδρα; θεῖος ἀνὴρ, φασὶν, οὗτος. MEN. Καὶ φαίνονται γε, ὦ Σώκρατες, ὀρθῶς λέγειν· καίτοι ἴσως Ἄνυ- c. τος ὅδε σοὶ ἀχθεται λέγοντι. ΣΩ. Οὐδὲν μέλει ἔμοιγε. τούτῳ μὲν, ὦ Μένων, καὶ αὐτίς διαλεξόμεθα· εἰ δὲ νῦν ἡμεῖς ἐν παντὶ τῷ λόγῳ τούτῳ καλῶς ἐζητήσαμέν τε καὶ ἐλέγομεν, ἀρετὴ ἂν εἴη οὔτε φύσει, οὔτε διδακτόν· ἀλλὰ θεῖα μοῖρα παραγινομένη, ἄνευ νοῦ, οἷς ἂν παραγίγηται. εἰ μὴ τις εἴη P- τοιοῦτος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἷος καὶ ἄλλον ποιῆσαι πολι- 100 a. τικόν. εἰ δὲ εἴη, σχεδὸν ἂν τι οὗτος λέγοιτο τοιοῦτος ἐν τοῖς ζῶσιν, οἷον ἔφη Ὅμηρος ἐν τοῖς τεθνεῶσι τὸν Τειρεσίαν εἶναι, λέγων περὶ αὐτοῦ ὅτι Οἶος πέπνυται [τῶν ἐν ἅδου,] τοὶ δὲ

tesque, ac poëticos homines universos: civilesque homines non minus quam reliquos divinos existimabimus, divino afflatus numine, deoque penitus occupatos, quandoquidem rempublicam dirigunt, multa maximaque dicentes, quae nequaquam intelligunt. *Men.* Maxime. *So.* Mulieres quoque, o Meno, bonos viros divinos nuncupant: & Lacones, quoties bonum quendam virum commendare volunt, Divinus hic vir, aiunt. *Men.* Et recte quidem loqui videntur, o Socrates; quanquam Anytus hic tibi forte talia loquenti succenset. *So.* Haudquaquam mihi curae est: cum hoc enim, o Meno, rursus differemus. Si autem nos in omni hac disputatione recte perscrutati sumus, virtus utique nec doctrina neque natura nobis aderit: verum divina forte absque mente in eum, qui illam fortitus fuerit, influet: nisi forte quis ex civilibus talis existat, ut alium quoque civilem efficere possit. Quod si extiterit, talis hic inter viventes erit, qualem Homerus ait Tiresiam inter mortuos esse, sic dicens: *Inter eos, qui apud inferos sunt, solus sa-*

σκιαὶ αἰσσοῦσι. ταυτὸν ἂν καὶ εὐθύς οὗτος τοιοῦτος, ὡς περὶ παρὰ σκιάς, ἀληθὲς ἂν πράγματι εἴη πρὸς ἀρετὴν. ΜΕΝ.

- b. Κάλλις α δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Ἐκ μὲν τοίνυν τούτου τοῦ λογισμοῦ, ὦ Μένων, δεῖα μοίρα ἡμῖν φαίνεται παραγιγνομένη ἢ ἀρετὴ ὡς παραγίγνεται. τὸ δὲ σαφὲς περὶ αὐτοῦ εἰσόμμεθα τότε, ὅταν πρὶν ὧ τινι τρόπῳ τοῖς ἀνδράποισ παραγίγνεται ἢ ἀρετὴ, πρότερον ἐπιχειρήσωμεν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ζητεῖν τί ποτ' ἐστὶν ἀρετὴ. νῦν δ' ἐμοὶ μὲν ὥρα ποιεῖναι. σὺ δὲ ταῦτα ἅπερ αὐτὸς πέπεισαι, πείθε καὶ τὸν ξένον τόνδε "Ανυτον, ἵνα πραύτερος ᾖ. ὡς, ἐὰν πείσῃς τοῦ-
- c. ταν, ἐστὶν ὃ, τι καὶ Ἀθηναίους ὀνήσεις.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΜΕΝΩΝΟΣ.

pit, ceteri vero umbrae volitant. Similiter & civis hic ad alios, tanquam ad umbras, se haberet. vera enim res, si virtutem spectes, esset. *Men.* Optime mihi dicere videris, o Socrates. *So.* Ex hac itaque ratione, o Meno, divina forte virtus adesse, cuicumque adfit, apparet. Veritatem tamen de hoc perspicuam tum denique comprehendemus, cum, antequam quo pacto virtus adfit quaeratur, quid ipsa secundum se ipsam sit, investigare tentabimus. Nunc autem hora iam est, ut hinc alio abeam. Ipse vero quod tibi persuasum est, Anyto huic hospiti tuo vicissim persuade, quo mitior sit. nam si ei hoc persuaseris, Athenienses quoque iuvabis.

FINIS MENONIS.

extrema parte Plato perstringit, Cimonis, Miltiadis, Themistoclis & Periclis apologiam est complexus. E recentioribus Hieron. *Cardanus* scripsit *Antigorgiam*. Exstat & in Platonis *Gorgiam Olympiodori* commentarius MS. ex quo nonnulla profert *Allatius* de scriptis Socratis p. 116. At *Hieroclis* duplex exegesis a Theofebio excepta, cuius meminit Damascius ap. *Photium* Cod. CCXCI, p. 555 (Cod. CCXLII, p. 551 ed. Hoefchel. 1601). Perit & *Tauri Berytii* commentarius in *Gorgiam* Plat. quem laudat Gellius VI, c. 14, simul verba Platonis de poeniendi causis excitans; & *Eubuli* memoratus Porphyrio in vita Plat. c. 20.

Prodiit *Gorgias* separatim *graece* Argentorati 1541, 4 apud Wendel. Ribelium, ex cuius officina etiam alios dialogos id temporis curante Io. Sturmio exiisse diximus in notitia liter. de Plat. volumini I praemissa p. XCII ad an. 1540. *Gallice* translatus doct. patre *Grou*, Reip. Plat. &c. interprete exstat in dial. Plat. ab ipso verforum vol. II, quod prodiit Amstel. ap. Marc-Michel Rey 1770 vol. II, 8. *Germanice* satis probabiliter versus lucem vidit Turici (Zürch) 1775, 8. (auct. I. G. *Schulthefts*); particulam quoque ante transfulerat Io. Eustach. *Goldhagen*, Rector Magdeburg. insertam in commentt. hebdomadariis inscriptis *Der Greis*, Magdeb. 1764, 8. vol. I. part. 8.

ἸΩΝ, ἢ περὶ Ἰλιάδος, πειραστικός, *De poëtico charactere* seu *de poëtarum exponendorum ratione*. Respicitur a *Suida* in *Διθυραμβοδιδάσκαλοι*, ubi ait exstare Socratis λόγον εἰς τὸν Ἴωνα. Idemne sit *Ion Ephesius*, rhapsodus Homericus (cuius nomine dialogum inscripsit Plato) cum *Ione Chio*, (de quo I. A. Fabricius L. II Biblioth. Gr. in *Tragicis* p. 681), vide disputantem *Ionium* L. II de scriptoribus hist. philos. c. 13. Ceterum *Laërtius* IV s. 31, ubi de *Arcefila* scribit: Ἴωνα δὲ καὶ ἐχαρακτήρισε νέος ὦν, non respexit dialogum Platonis, sed scripta *Ionis Tragicæ*. Inter *Aeschinis* quoque dialogos Ἴων fuit. Quod vero in hoc dialogo de poëtis & aliis viris non paucis, per populi praecipue suffragia ad

honores evectis, detrahat, tanquam *δυσμενής* & invidus perstringitur Plato apud *Athenazum* Lib. XI, p. 506. Varie autem disputatur de consilio Platonis in scribendo hoc dialogo. *Sydenhamus* quidem Anglus & *Arnaldus* Gallus, interpretes Ionis, quos mox nominabimus, Platonem arbitrantur teste voluisse reprehendere poëtas, qui divino numine correpti canant sine ipsarum rerum intelligentia; sed ut ne poëtis bilem moveret, aut in Graecorum illis faventium invidiam incurreret, rhapsodos, qui illorum carmina recitabant, insipientiae arguere maluisse. Verius autem *Miillero*, novo Ionis editori, videtur Plato rhapsodos, vanum hominum genus, simile Sophistis, exagitare voluisse. Poëtarum certe simiae erant Rhapsodi illi, carminum recitatores, interpretes & cantores: atque suos quisque poëta invenit rhapsodos, maxime Homerus Homericos, qui aliorum poëtarum carminibus sive recitandis sive interpretandis inepti videbantur. Sumto igitur & concessio, poëtas non scribere carmina nisi furore divino, qui poëticus dicitur, commotos; neque adeo arte propria pollere, aut ea, quae cecinerint, intelligere, sed ministros esse Dei carmina dicentis: rhapsodos colligit, poëtarum ministros, poëtarum afflatu, non sua arte, recitare vel interpretari carmina, & auditorum animos occupare. Pulchre fatis Deum, poëtarum auctorem, confert cum magnete lapide, qui annulos ferreos concatenatos non solum attrahit, sed iis etiam vim suam infundit; poëtae animam a Deo occupatum cum annulo, qui proxime trahitur a magnete, & ab eo similem vim suscipit; & spectatorem s. auditorem cum annulorum extremo; inter quos medius sit rhapsodus, poëtae recitator & mimus. Hinc concludit, rhapsodos sua mente captos, nulla arte & scientia earum rerum, quas cecinerint poëtae, instructos in recitandis & interpretandis poëtis versari; Ionemque tandem facetissime eludit.

Graece & latine figillatim prodiit hoc titulo: Platonis dialogus Io, sive de furore poëtico, ad fidem Codicis Venet. veterumque edd. revocatus, una cum interpr. lat. editus & animadversionibus illustratus a Marco Guil. Müller, Ill. Gymn. Altonani Subrectore, Hamburgi ap. Bohn. (1782) 8. Graecum

quidem textum haud fatis curate, eumque sine accentibus dedit, secutus credo exemplum clar. I. E. Biefteri, IV dialogorum editoris, neque tamen non iniustam eius rei censuram subiit in comm. liter. Goetting. an. 1782 Additam. 42, p. 667. Laudanda vero est diligentia, quam in varietate adnotanda praestitit, vel etiam magis egregia clar. *Morellii* bibl. S. Marci Venetae praefecti humanitas, qui ex melioris notae Cod. Veneto, olim Bessarionis, sec. XII exarato & cum ed. Stephani collato varias lectt. excerptit textui a doct. Müllero subiectas. Versionem Serrani passim correxit editor; ad illustrandum vero dialogum praeiverunt maxime Floyerus Sydenhamus Anglus & Arnaldus Gallus; ipse quoque quaedam pulchrius explicat:

Anglice vertit & illustravit Floyerus Sydenhamus an. 1759, ac denuo correctius edidit an. 1768 inter dialogos Plat. a se Anglice versos vol. I, cf. praef. nostram vol. III, p. IV.

Gallica interpretatio presbyteri Doct. Gron, olim S. I. exstat in dialogis ab ipso versis Tom. II, qui & Bibl. vett. phil. Gallice editae 8, adiecti sunt. Aliam dedit aliorum contemtor Arnaldus Acad. Inscr. & eleg. lit. Paris. socius in hist. & Commentt. Acad. Tom. XXXIX, p. 249 sqq. qui idem disquis. de Platonis scribendi genere & consilio, quod in Ione scribendo secutus est, iam ante vulgavit in Comm. T. XXXVII. Ipse tamen Arnaldus reprehensionem meretur, quod cum fere nihil aliud egerit, quam ut Sydenhami sententias ipsaque adeo verba redderet, nomen viri haud appellaverit, notante Müllero in praef. Ionis.

Italice praeter Bembum Platonis interpretem reddidit Nic. Trivizanus, quam versionem cum alia Lisidis iunctam hoc titulo: Il Liside di Platone, de l'amicitia, tradotto da Francesco Colombi, & il furor poetico da Nic. Trivizani, in lingua Toscana Vinegia 1548 refert Müllerus ex Catal. libr. impr. Bibl. reg. Paris. T. I, p. 430 n. 3522.

Germanice translatus exstat in Opp. Plat. vernacule editis, Tom. I. Lemgoviae 1778 p. 505 - 530.

* * * *

III ΦΙΛΗΒΟΣ, ἢ περὶ ἡδονῆς, ἡθικός. *De voluptate*, quod nec in illa bonum hominis consistat, nec in φρονήσει; sed in utriusque mixtione & communicatione cum summo bono, Deo. *Galen*i liber περὶ τῶν ἐν Φιλήβῳ μεταβάσεων, tum *Eubuli* & *Procli* commentarius intercidere; nec minus *Marini*, ab auctore ipso flammis traditus. Exstat vero *Olympiodori* commentarius.

Graece una cum *Symposio* e rec. H. Stephani varietate lect. animadversionibusque criticis illustratum edidit I. Frid. *Fischerus*, Lips. 1776, 8.

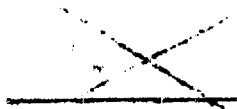
Gallice reddidit doct. *Grou* T. II Dial. a se verforum. *Germanica* versio exstat Operum Plat. Lemgovienſi interpretatione T. I, p. 353 -- 482.

IV ΜΕΝΩΝ, ἢ περὶ ἀρετῆς, πειραστικός. *De virtute*, an doceri possit, quod negat Socrates, divino eam munere contingere concludens; neque aliud esse scientiam, quam recordationem superioris vitae: quod confirmat advocato putione, e quo interrogat quaedam geometrica de dimensione quadrati. Meminit Cicero *Tuscul.* I, l. 57 c. 24. notatque eundem locum accuratius explicatum in *Phaedone*.

Graece eum cum *Critone* & *Alcibiade* utroque edidit I. E. *Bieſterus*, Berolin. 1780, quos eosdem *Germanice* edidit clar. Frid. *Gedike*, ibid. eod. pulchrius sane versos, quam in collectione Lemgovienſi, & notulis etiam criticis ad textum Graecum emendandum facientibus illustratos. *Anglice* reddidit an. 1769 *Floyer* *Sydenhamus* Vol. II dialogg. Plat. an. 1773, 4 recusum. *Gallice* doct. *Grou* T. II dialog. a se verforum.

Addenda ad Notitiam literariam de Platone
vol. I praemissam.

- ad p. LXIX not. 4. Aliquot Platonis imagines conspiciendas praebet Gronovius Thef. Antiqq. Graec. vol. II, tab. 83.
- ad p. XCIV & XCVI Euthyphron & Criton Graece quoque legitur in libro chrestomathico, in Germania rariori, nobis in bibliotheca Viri humanissimi, Leyoldi, inter Gymnasii Argentoratensis praeceptores principis, viso, qui inscribitur: Ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογική, *Graecorum auctorum delectus*, editus ab Ioh. Pathusa, *Atheniensi. Nova eius delectus pro regia Neap. Academia -- curata magis atque elegantior -- editio. Venetiis, excudit Franc. Pitteri 1741 2 voll. 8. Vol. I. p. 87 - 101* habet Euthyphronem, p. 102 - 113 Critonem. *Critonis* particulam vertit quoque germanice I. Eust. *Goldhagen* in comm. hebdom. inscriptis *Der Greis* vol. II. partic. 23.
- ad p. XCIX *Phaedonem* poëta superiori aetate clarus C. F. de *Hofmannswaldau* expressit in suis versionibus & poëm. germ. quae prodire Vratislaviae 1679, 8.

ERRATA.

pag. 84. lin. 12. pro *πρεσβύτερον* leg. *πρεσβύτερον*.

pag. 211. lin. 8. pro *παλ* leg. *καλ*.

pag. 232. lin. 9. in quibusdam exemplaribus pro
πεπτοκένας leg. *πεπτοκένας*.

ROTANOX

2014

